

مێژووی زانایانی کورد

دانراوی

مه‌لا ظاهر مه‌لا عبد الله به حرکه‌یی

به‌رگی سییه‌م

به ناوی خودای
گه وره و میهره بان

میژووی
زانایانی کورد

میژووی زانایانی کورد

دانراوی

مه‌لا طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی

به‌رگی سینه‌م

ناوی کتیب: میژووی زانایانی کورد.
 ناوی دانه: مهلا طاهیر مهلا عبدالله به حرکهیی.
 ژماره‌ی بهرگ: بهرگی سیهم.
 نۆبه‌تی چاپ: چاپی یه کهم.
 سالی چاپکردن: ۲۰۱۰ ز
 ناوی چاپخانه: چاپخانه‌ی ئاراس.
 له‌سه‌ر ئهرکی کۆر به‌ندی هزری ئیسلامی چاپ کراوه.
 تیراژ: ۱۰۰۰ دانه.
 نه‌خشه‌سازی بهرگ: أحمد فاتح.
 خه‌تی بهرگ: عبد الباسط ملا مسعود.
 دیزاین و سه‌ره‌رشتی چاپ ویتداچوونه‌وه: أبوبکر مهلا طاهیر.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۚ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾

سورة يوسف

- غ -

غازی داود نه‌ییوبی (۱۱۶۵)

ناوی غازییه، کورپی داودی کورپی محهمه‌دی کورپی نه‌ییوبی کورپی شادی کورپی هارونی کورپی ناصری کورپی موعه‌ظهمی کورپی عادیلی نه‌ییوبیه، له مه‌لیکه‌کانی بنه‌ماله‌ی سولتان سه‌لاحه‌دینه له ۶۳۹ک - ۱۲۴۱ز له قه‌لای (که‌رک) هاتووته‌دنیا، له (قاهیره) په‌روه‌ده بووه، زاته‌کی به‌ریز بووه، فه‌رمووده‌ی خویندووه و له‌و بابه‌ته ده‌رسی داوه، له مانگی په‌جه‌بی سالی ۷۱۲ک - ۱۳۱۲ز خو‌ی و خیزانه‌که‌ی کۆچی دوایان کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۳/۷۳.
۲. شذرات الذهب ۶/۳۱.
۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۲۷.

- ف -

فانیز عبدالله بیتواته‌یی (۱۱۶۶)

ناوی فانیزه، کورپی مه‌لا عبدالله‌ی کورپی مه‌لا محهمه‌دنه‌می کونه‌فلوسه‌یه، سالی ۱۹۳۱ز له گه‌ره‌کی عه‌ره‌ب له (هه‌ولیر) هاته‌دنیا، له ۱۹۳۷ز چووه قوتابخانه‌کانی په‌روه‌ده، سالی ۱۹۴۶ز له‌سه‌ر داوای باوکی خویندنی په‌روه‌ده‌ی به‌جی هیشته، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، سالی ۱۹۵۵ز نیجازه‌ی وه‌رگرت، سالی ۱۹۶۱ز که بابی کۆچی دوایی کرد، کرا جینگری له ده‌رسدانه‌وه و پیش نوێزی و کاروباری مه‌لایه‌تی، سالی ۱۹۷۱ز کرا به‌ریوه‌به‌ری په‌یمانگای نایی مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ، هه‌روه‌ها کرا نه‌ندامی کۆری زانستی نه‌واقاف، دوایی کرا به‌ریوه‌به‌ری په‌یمانگای نیسلامی هه‌ولیر، پاشان چووه (گه‌لاله) بۆ به‌شداری شو‌رشی ئازادی کورد، سالی ۱۹۷۵ز گه‌راوه مزگه‌وته‌که‌ی خویان له (هه‌ولیر).

کۆچی دوايی: تووشی نهخۆشییهکی کوشنده بوو، بردیانه نهخۆشخانهی (موصل) لهوئ له ۱۷ ی مانگی رهمهزانی پیروژ، سالی ۱۴۱۰ ک - ۱۲/۴/۱۹۹۰ ز کۆچی دوايی کرد، له مزگهوتی یونس پیغمبهه (درودی خوی لی بی) شوشتر و خهلاتی له بهر کرا و نوێزی له سهر کرا، هیندراوه (ههولیر) له گۆرستانی شیخی چۆلی، له تهك باب و باپیرانی به خاك سپێردرا، منیش له کۆتایی سه رهخۆشی ۱۴/۴/۱۹۹۰ ز لهو مزگهوته، نهو هۆنراوهیم دانا و خویندمهوه:

له پیش چاو م ده رتی (ههولیر) هه موو چۆل و بیابانه
 نه گهرچی دۆست و مامۆستا گه لی لیرانه وه ستانه
 زمانم نا گه ری خۆ باو کی (خالید) نا وه کت بینم
 گه لی زوو کۆچی خۆت تیکنا نه دی نه ترانی نیسانه
 چ ناقه وما نه گهر جار جار دوو چاوه کاله کت گهش با
 نهوا (سهیدا)ش به دیداره له بهر توو لیره میوانه^(۱)
 به خۆت چووی و نه مهت هیتا ژیاغان پاشی توو تاله
 ده بی سیبوری دلتمان دهین که نهو رپیه له پشمانه
 ههریت دابوو به فرموی بۆ (به حرکه) تا له خزمهت بین
 بمیتی با له بۆ جهننهت نهوئ مه جلیسی یارانه
 له (موصل) توو وه فاتت کرد، نهویش به ختی سبی خۆت بوو
 تکا کارته (نه بی یونس)، له بۆ توو خواوه نی خوانه
 گوماغان نابی جینگاکهت، له باغات ی به ههشت دایه
 ده با شادمانی تیکرا ته ن سه ر و سینه و دل و جان

(۱) مه بهست سهیدا مهلا نه چه دی نا کره یه، دۆستی خۆشهویستی بوو، له موصل هه ر له لای بوو، له تازییه به شدار بوو.

نزای یاران ده‌بارینی له‌لای یه‌زدانه‌وه ره‌جه‌ت

له‌سه‌ر گۆرت که پرۆزه، له‌ته‌ک بابیر و باوانه

له‌کۆتایی ده‌لێم بۆ خانه‌دانی (نال موده‌رریس) به‌س^(۲)

به‌ته‌نیا نین له‌سه‌رخۆشی، که سه‌رخۆشی له‌هم‌موانه

مامۆستا دوو کوری مه‌لای هه‌نه - سوپاس بۆ خودا -

۱. مه‌لا خالید: پێش نوێژی مزگه‌وتی قادر ده‌باغه، به‌رپۆه‌به‌ری قوتابخانه‌ی ئاینی سه‌ر به‌ نه‌واقه.

۲. مه‌لا عیماده‌دین: ووتارخوێنی مزگه‌وتی شیخی چۆلی یه، ماوه‌ک ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی زانستی نه‌واق بوو له‌هه‌ولێر.

خوای گه‌وره ته‌مه‌نیان درێژ بکا بۆ خزمه‌تی ئاینی پرۆزی نی‌سلام.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. نادي الإسلام الى علم الکلام.

۲. دیوانی مه‌لا طاهیری به‌حرکه‌یی ۳۷ - ۳۸.

فاخیر مه‌مه‌د روفاعی (۱۱۶۷)

ناوی فاخیره، کوری سه‌ید مه‌مه‌دی کوری سه‌ید مه‌حموده، سالی ۱۹۲۸ز له

یه‌ک له‌گونده‌کانی (ناوکور) هاتووته دنیا، له‌لای خالی مه‌لا ئه‌حمده خه‌لیفه له‌گوندی

(دووگوندانی گه‌وره) ده‌ستی کرد به‌خوێندن، سالی ۱۹۵۵ز چووه (که‌رکوک) له‌لایه‌ن

مه‌لا عومهری نۆمه‌رگومبه‌تی و مه‌لا فتح الله و مه‌لا عبدا‌لجیدی قوطب کۆتایی به‌خوێندن

هینا، له‌ ۱۹۷۰ز کرا پێش نوێژ و ووتارخوێن له‌ (قورنه‌ی) سه‌ر به‌ (به‌صره)، له‌

۱۹۷۴ز گواستراوه بۆ (دیالی)، له‌ ۱۹۷۵ز ناردرا (به‌عقوبه)، له‌ ۱۹۷۶ز چووه (سه‌لمان

^(۲) نال موده‌رریس: نازناوی مامۆستا عه‌لییه، برا گه‌وره‌ی مه‌لا فائیزه (خوا لێیان خوش بی).

پاک، له ١٩٧٨ ز لهو ده‌ور و به‌ری کرا (واعیز)، هه‌ر لهو سالتوه هاته مزگه‌وتی (مه‌نمون) له (به‌غدا).

سه‌رچاوه: تاریخ علماء بغداد ٥٣٥.

فاطیمة نبیراهیم هه‌کاری (١١٦٨)

ناوی فاطیمة، کچی نبیراهیمی کۆری داودی کۆری نه‌صری (هه‌کاری)یه، سالتی ٦٨٣ ک - ١٢٨٤ ز هاتووته‌دنیا، زانیه‌کی فه‌رمووده‌ناس و پێژدار بووه، زانیاری له مه‌لایه چاکه‌کانی سه‌رده‌می خۆی وه‌رگرتوه، مامۆستای فه‌رمووده‌ناس زه‌ینه‌دینی عێراقی به‌شیککی فه‌رمووده‌ی پێغه‌مبه‌ر (درودی خوای لیّ بی) لهو خاتوونه وه‌رگرتوه، له مانگی ربه‌مزانی سالتی ٧٥٨ ک - ١٣٥٧ ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٣١.

٢. الدرر الكامنة ٣/٢٢٠.

٣. مشاهیر الکورد ٢/٢٤٦.

٤. معجم أعلام الکورد ٥٣٣.

فاطیمة نه‌حمه‌د نه‌ییوی (١١٦٩)

ناوی فاطیمة، کچی نه‌حمه‌دی کۆری یوسفی کۆری نه‌ییوه، سالتی ٥٩٧ ک - ١٢٠٠ ز هاته دنیا، خاتوونه‌کی فه‌رمووده‌ناس بووه، ده‌رسی له‌لای مه‌لا چاکه‌کانی سه‌رده‌می خۆی خویندووه، له (دیعشق) له مالتی خۆی ده‌رسی ده‌داوه، سالتی ٦٦١ ک - ١٢٦٢ ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. معجم أعلام الکورد ٥٣٣.

٢. مشاهیر الکورد ٢/٢٤٦.

فاطمه نه‌حمەد حەرانی (۱۱۷۰)

ناوی فاطیمه‌یه، کچی نه‌حمەدی کۆری قاسمی (حەرانی)یه، سالی ۷۱۰ ک - ۱۳۱۰ ز له (مه‌ککه‌)ی پیرۆز هاتووته‌دنیا، ده‌رسی له‌لای برای خۆی و مامۆستا طه‌به‌ری - باوکی دایکی - خۆیندوو، نیجازه‌ی به‌چهند زانایان داوه، سالی ۷۸۳ ک - ۱۳۸۱ ز له (مه‌دینه‌)ی پیرۆز کۆچی دوا‌یی کرد. سەرچاوه: معجم أعلام الكورد ۵۳۴.

فاطمه حوسینی دیاربە‌ه‌ک‌ری (۱۱۷۱)

ناوی فاطیمه‌یه، کچی حوسینی کۆری عبدالله‌یه، نازناوی (أم محمد)ه، خانمه‌کی فهرمووده‌ناس بووه، سه‌حیحی بوخاری و چهند فهرمووده‌ی خۆیندوو، ده‌رسی به‌ئیمامی زه‌هه‌بی داوه، سالی ۶۹۸ ک - ۱۲۹۸ ز کۆچی دوا‌یی کردوو. سەرچاوه: معجم أعلام الكورد ۵۳۲.

فاطمه عیسا نه‌قشبه‌ندی (۱۱۷۲)

ناوی فاطیمه‌یه، کچی عیسا‌ی کۆری طه‌لحه‌ی کۆری عومه‌ری کوردی نه‌قشبه‌ندیه، سالی ۱۳۰۴ ک - ۱۸۸۶ ز هاتووته‌دنیا، له‌خزمەت باوکی ده‌ستی کرد به‌خۆیتدن قورئانی پیرۆز و به‌شیک له‌شه‌ریعه‌تی مه‌زه‌بی شافعی و رێزمانی عه‌ره‌بی له‌لای نه‌و ته‌واو کرد، ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌لا وه‌رگرت، چهند جار سه‌فه‌ری حه‌جی کرد له‌گه‌ڵ شێخ نه‌بو‌لحه‌یری مه‌یدانی - می‌ردی - که‌یه‌ک بوو له‌م‌ریده‌کانی باوکی، نه‌و خانمه‌ به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر نامۆزگاری ژنان، کۆمەڵ کۆمەڵ بۆ زانیاری ده‌هاته‌ له‌ی به‌تایه‌ت رۆژانی هه‌ینی، سالی ۱۳۸۱ ک - ۱۹۶۲ ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌گۆرستانی مه‌ولانا خالید به‌خاک سپێردرا.

سەرچاوه: نثر الجواهر والدرر ۲/۹۶۲ - ۹۶۳.

فاطمه مه‌ولانا خالید (١١٧٣)

ناوی فاطمه‌یه کچی مه‌ولانا خالیدی شاره‌زورییه، سالی ١٢٤١ ک - ١٨٢٥ ز هاته دنیا، خانگه‌کی شرع زان و ناشنای ته‌ریقه‌ت بووه، له شیعری کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی شاره‌زا بووه، له (دیمشقی) نامۆزگاری ژنانی ده‌کرد، سالی ١٢٨٦ ک - ١٨٧٠ ز چووه (حه‌ج)، له‌وی له (مینا) کۆچی دوا‌یی کرد، له گۆرستانی (معلّقه) له (مه‌که‌که‌ی) بیروژ به‌خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ١/٤٤٥.

فتح الله ئیبراهیم حه‌یدهری (١١٧٤)

ناوی فتح الله یه کورپی ئیبراهیم نه‌فه‌ندی کورپی حه‌یدهر نه‌فه‌ندی دووه‌مه، عیصامه‌دین عومه‌ری خاوه‌نی کتیی (الروض النضر) که سالی ١١٨٤ ک - ١٧٧٠ ز کۆچی دوا‌یی کردووه، ده‌لی: {مامۆستا فتح الله حه‌یدهری مامۆستای خۆمه و چاکی ده‌ناسم، هه‌ر ئه‌و منی پێگه‌یان‌دووه، هه‌ر ئه‌و منی به‌زانست ناساندووه، له‌ناو زانایان وه‌ک رۆژی رۆناک شه‌وقداره، له‌هه‌موو جو‌ره‌ وێژه و ر‌ه‌وانبێژی ناگاداره، داخه‌که‌ی سه‌ردلتم، ناخه‌که‌ی دل کولتم، هێشتا هه‌ر گه‌نج بوو کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ دیداری شیرینی تیر نه‌بوین باری کرد،}.

شیخ ئیبراهیم فه‌صیح ده‌لی: {چه‌ند حاشیه‌ی له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی هه‌یه،} مامۆستا فتح الله نه‌فه‌ندی نامه‌کی بۆ عوسمانی کورپی سه‌ند نووسیه‌وه - که فه‌قی خۆیتی - به‌بۆنه‌ی کۆچی دوا‌یی کورپی، به‌راستی غه‌ونه‌ی جوانکاری و ر‌ه‌وانبێژه، به‌رێژ مه‌مه‌د عه‌لی قه‌ره‌داغی له‌ به‌رگی شه‌شه‌می بوژاندنه‌وه‌ی مێژووی زانایانی کورد، به‌لاوی کردیته‌وه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. عنوان المجد ١٢٧.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۳۲.
۳. علماء ومدارس في أربيل ۴۹.
۴. بوژاندنهووی میژووی زانایانی کورد ۶/۱۸۸ - ۱۸۹.

فتح الله سعیرتی (۱۱۷۵)

مامۆستا فتح الله یه که له زانایه مهزنه کانی سهردهمی خوێ، له سهرهتای سهدهی چواردهی کۆچی له شاری (سعیرت) دهرسی داوه، نووسهر و شاعیر بووه، چهند دیره شیعری نووسیه به کوردی بۆ پهسندکردنی کتییی (الهديه المحمدية) ی ریزمانی کوردی.

سهرچاوه کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۳۴.
۲. معجم أعلام الکورد ۵۳۶.

فتح الله عومهر ماردینی (۱۱۷۶)

ناوی فتح الله یه، کورپی عومهر زهکی کورپی محهمه دهنه مینی (دیاربهره کری ماردینی یه)، زانایهکی شهرع زان و مهزهب شافعی بووه، سالتی ۱۲۱۱ ک - ۱۷۹۶ ز جووه (مهدينه) ی پیرۆز، کتییی (فتح الاماني في القراءات السبع) ی دانا. سهرچاوه کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۵۳۶.
۲. هدية العارفين ۵/۸۱۵.

فتح الله محهمهدهه رتهلی (۱۱۷۷)

ناوی فتح الله یه، کورپی محهمه دی کورپی عهلییه، سالتی ۱۸۹۵ ز له گوندی (ههرتهل) هاته دنیا، دهستی کرد به خویندن، له قوناغی سوختهیی تیهیری، جووه (بیتواته) لای مهلا نهبی حیدههری، ماوه کیش له لای مهلا عبدالفتاحی خهتی بوو، ههروهها (نوصل) و (کهلام) ی له لای شیخ طاها ی باليسانی تهواو کرد، جووه (کۆیه) لای جهنابی

مه‌لا محمەدی جه‌لی، ماوه تا ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (هه‌رتهل) ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه، به‌ریژ محمەد عه‌لی قه‌ره‌داغی ده‌لتی: {له ۱۵ ر‌ه‌جه‌یی سالی ۱۳۳۷ ک - ۱۹۱۹ ز موختاری هه‌رتهل و سه‌رۆک عه‌شیره‌تی پشت گه‌لی داویان له میرانی عبدالقادر به‌گی میر مه‌حه‌لی حاکمی شه‌قلاوه کرد بۆ مووچه‌ پرینه‌وه‌ی مامۆستا، ئه‌مۆش داوایه‌که‌ی بۆ حاکمی سیاسی (کۆیه) به‌رزکرده‌وه، جا دیارنیه‌ ره‌زامه‌ندی له‌سه‌ر داوایه‌که‌ ده‌رچووه، یا نا؟}.

به‌شیک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا یه‌عقوبی تالشی، مه‌لا عبدالصمدی سوێسنی، مه‌لا محمەدی هه‌رتهل، مه‌لا ئه‌حه‌دی تازانی، مه‌لا عبدالرحیمی تالشی، مه‌لا ئه‌حه‌دی بالیسانی، مه‌لا عبدالقادی شیخ وه‌تانی، مه‌لا مه‌حمودی دووگرته‌کانی، مه‌لا ر‌ه‌سو‌لی عالایی، مه‌لا ئه‌بویه‌کری شه‌رکان، مه‌لا عه‌لی حاجی توفیق، مه‌لا مصطفا‌ی هیرانی. کۆچی دوا‌یی: مامۆستا مه‌لا فتح الله سالی ۱۹۴۶ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. ده‌ستووسی مه‌لا ئه‌نوه‌ری سه‌عته‌چی.
۲. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۱۷۲/۵ - ۱۷۵.
۳. محمد بن عبدالله الجلی ۱۲۵.

فتیان مباح هه‌رانی (۱۱۷۸)

ناوی فتیانه، کور‌ی موباحی کور‌ی حمەدی کور‌ی حمەدی کور‌ی سوله‌یمانی کور‌ی موباره‌کی کور‌ی حوسینه، خه‌لکی (حه‌ر‌ان‌ه)، مه‌زه‌بی حه‌نبه‌لی بووه، له‌ به‌غدا خویندتی، هه‌رچه‌نده‌ له‌ چاوان نایینه‌بووه، به‌لام زانابه‌کی قور‌ئان خوین و فه‌رمووده‌ناس و نه‌حو و ر‌یژمان زان بووه، گه‌راپته‌وه‌ هه‌ر‌ان کراپته‌ مو‌فتی و مو‌ده‌ره‌ریس، له‌ (ته‌جوید) دانراوی هه‌یه، سالی ۵۶۳ ک - ۱۱۶۷ ز کۆچی دوا‌یی کردوه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۲۱۷/۴ - ۲۱۸.

۲. معجم المؤلفین ۸ / ۵۴ - ۵۵.

۳. معجم أعلام الكورد ۵۳۷.

۴. الذیل علی طبقات الحنابلة ۳ / ۳۱۵ - ۳۱۶.

فهره ج نه بویه کر نورمهوی (۱۱۷۹)

ناوی فهره ج، نازناوی (نه برورحه) کوری نه بویه کری کوری فهره ج، خه لکی شاری (ورمی) به، زانایه کی شهرع زان و ره وشت پاک بووه، له شاری (نوقان) شمیرعه تی خوتیندووه، ماموستا سه معانی دهلی: له گه ل من پیکه وه تهفسیری (تهعالیسی) مان خوتیند، پاشان نهو چووه شاری (مهرو)، دواپی چهند پارچه شیعرم به دیاری بو نارد.

سهرچاوه: الأنساب ۱/۱۱۹.

فضل الله نیبراهیم حهیدهری (۱۱۸۰)

ناوی فضل الله به، کوری نیبراهیم نهفهنندی کوری حهیدهر نهفهنندی دوومه دهرسی له خزمهت بابی و ناموزاکانی خوتیندووه، له گه ل عیصامه دینی عومهری هاوچه رخ بووه، بویه باشی ناسیوه و وه صفی دهکات، دهلی: {خووره وشتی چاک بووه، زانایه کی چالاک بووه، زانست له ناو له پی وهك شهمن نهرم بووه، له بنهعالمیه کی زانستخواز پیکهیشتووه و پهروه رده بووه، رۆشنیری نهو چهرخه به، خاوهن دهسته لاتی نهو کهرخه به}. ماموستا نیبراهیم فه صیح حهیدهری دهلی: {ناوبراو، برای باپیری منه، حاشیه ی له سهر تهفسیری بهیزاوی هه به}، ماموستا فضل الله له (ماوه ران) رۆشت بو ناوچه ی (سنة ی ئیران، پاشان چووه (موصل)، لهوی چووه (حهلب)، لهوی چووه (قوسطه نطنیه) لهوی سولتانی عوسمانی زۆر ریزی لینا، گونده کی پیشکش کرد له لای (که رکوک)، گهراوه (بهغدا).

سهرچاوه کان:

۱. سلك الدرر ۴/۵ - ۶.

۲. عنوان المجد ۱۲۷.

۳. معجم المؤلفين ۸/۷۳.
۴. علماء ومدارس في أربيل ۵۰.
۵. علماءنا في خدمة العلم والدين ۴۳۲.

فضل الله نه حمده سیواسی (۱۱۸۱)

ناوی فهضل الله یه، کورپی شهمسه‌دین نه حمده، خه‌لکی (سیواس)ه، مه‌زه‌بی
 حه‌نه‌فی بووه، زانایه‌کی به توانا بووه، حاشیه‌ی (ضیاء المصابیح) له‌سهر شه‌رحی (مصابیح)
 داناوه، سالتی ۱۰۳۲ ک - ۱۶۲۲ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۸/۷۳.
۲. معجم أعلام الکورد ۵۴۰.
۳. هدية العارفين ۱/۸۲۲.

فضل الله نه صر نامیدی (۱۱۸۲)

ناوی فهضل الله یه، کورپی نه‌صری (نامیدی)یه، چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:
 التحفة المکیة و تشویق الحرمین.

سهرچاوه‌کان:

۱. كشف الظنون ۱/۳۷۴.
۲. هدية العارفين ۵/۸۲۱.

فطلومک ناصرالدین نه‌ییوبی (۱۱۸۳)

ناوی فطلومکه، کچی ناصرهدین مه‌لیکی عادیل نه‌بویه‌کری کورپی نه‌ییوبه،
 سالتی ۷۴۴ ک - ۱۳۴۳ ز له (دیمشق) هاتووته‌دنیا، ده‌رسی له‌لای نه‌فیسه‌خانی کچی

نانه‌وا و مامۆستا عبدالغالیبی ماکسینی خۆیندوو، پاشان خۆی ده‌رسی به‌چه‌ندان دایته‌وه، له‌وانه زانای به‌ناوبانگی نه‌و سه‌رده‌می (ابن موسا)، له‌ (دیمشق) کۆچی کرد. سه‌رچاوه: مشاهیر الکورد ۴۴۶.

— ق —

قاسم نه‌بویه‌کر هه‌ولیری (۱۱۸۴)

ناوی قاسمه نازناوی (نه‌بوحمه‌ده)، کوری نه‌بویه‌کری کوری قاسمه، له‌ خزمه‌ت باوکی گه‌راوه‌ بو‌ خۆیندن، سه‌حیحی نیمامی موسلیمی وه‌رگرتوو، له‌ (دیمشق) به‌لاوی کردیته‌وه، له‌ مانگی جیمادی یه‌که‌م، سالی ۶۸۰ ک — ۱۲۸۱ ز له‌ تمه‌نی هه‌شتا و پینج سالی‌دا، کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۵/۳۶۷.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۴۷.

قاسم نه‌حمه‌د کوردی (۱۱۸۵)

ناوی قاسمه کوری نه‌حمه‌ده، مامۆستایه‌کی چاوبلند و دلقراوان بووه، یه‌ک بووه له‌ پیاو ماقولانی کوردی (دیمشق)، له‌ قوتابخانه‌ی (نه‌حمه‌دییه) ده‌رسی ده‌دا، دوا‌یی نه‌حمه‌د پاشای وه‌زیر کردیه‌ پيش نوێژ و چاودیری نه‌وقافی حه‌زهره‌تی یه‌حیا پتغه‌مه‌ر (درودی خوی لی‌بی) و نه‌وقافی نه‌حمه‌د پاشا، له‌ ۶ی مانگی (محرم)، سالی ۱۰۶۸ ک — ۱۶۵۷ ز کۆچی کرد.

(مه‌مه‌د محبی) خاوه‌نی کتییی (خلاصة الأثر)، له‌ باسی ژياننامه‌ی مامۆستا قاسم ده‌لی: { مامۆستا زۆر سه‌خی بووه، نه‌وه‌ش شتیکی سه‌رسوڕه‌ینه‌ره‌ کوردبی و سه‌خی بی؟ }

منیش ده‌لیم: { نه‌و قسه‌ی مامۆستا مه‌مه‌د، له‌ کورت بینی یه‌وه‌ هاتوو، له‌وانه‌یه‌ چه‌ند کوردیکی که‌می دیتبی بۆیه‌ واده‌لی، نه‌وه‌ش نابیه‌ به‌لگه‌ و زانیاری،

چونکه (الإستقراء الناقص) ه، واته تهماشا کردنیکی کورت بینی یه، خۆزیا جهنابی هاتبه کوردستان، دهیدیت چ جوړه میوانداری دهکرا، زوو به زوو له بریاره ههلهکهی پەشیمان دهبووه، سوپاس بۆ خودا، نهک به دهیان و سهدان، بگره به ههزاران پیاوانی و امان ههبووه و ههیه، شهوان و رۆژان، ده‌رگا و ده‌روازه‌یان والا بووه، بۆ خزمهتی ههموو جوړه میوانهک، بێ جیاوازی له نێوان کورد و عه‌ره‌ب و فارس و تورک، ﴿وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾، إنا نطعمکم لوجه الله لا نريد منکم جزاء ولا شکورا ﴿﴾ (الانسان / ۸ و ۹).

غوتهی نهو زاتانه، نهوانه‌ی ده‌یانناسین، شاره‌زاییمان له‌سه‌ریان ههیه، نه‌مانه‌ن: مه‌لا نه‌فه‌ندی هه‌ولیر، شیخ مصطفی‌ای هه‌رشه‌می، حه‌مه‌ ناغای کۆیه، جه‌میل ناغای گه‌ردی به‌حرکه، سه‌ید نه‌حه‌دی خانه‌قا، شیخ محه‌مه‌دی کاخه‌دی که‌سه‌نه‌زان، حاجی فاضیل جیژنیکان، نه‌مین ناغای داره‌توو، قادر ناغای شۆشی، شیخ ره‌شیدی لۆلان. له‌و کاته‌ چاوی به‌ وانه‌که‌وتبایه، وابه‌زانم به‌ ناچاره‌ی ده‌یگۆ: (جیه‌ک ناو بیگری هه‌ر ده‌یگری)، یا: (نه‌ته‌وه‌ی شیرانن نایه‌دۆرین).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العم والدين ۴۳۵.

۲. خلاصة الأثر ۳/۲۹۲.

۳. مشاهیر الکورد ۲/ ۱۱۱ - ۱۱۲.

۴. معجم أعلام الکورد ۵۴۸.

قاسم نه‌فه‌ندی غوباری (۱۱۸۶)

مامۆستا قاسم نه‌فه‌ندی یه‌که له‌ زانایه‌ ناوداره‌کانی شاری (دیاره‌که‌ر)، سالتی ۱۰۲۷ کرا نه‌قیبی نه‌شراف، دوا‌یی کرا قازی (مه‌که‌که‌ی) پیروژ، پاشان کرا قازی (نه‌سته‌مبۆل)، زاته‌کی قه‌مه‌ شیرین و خۆشنووس بووه، به‌ تابه‌ت له‌ خه‌تی (جه‌لی) و خه‌تی (غوباری) ده‌ستی بالا بووه، نه‌و مزگه‌وتی سولتان نه‌حه‌دی نووسیوه له‌ نه‌سته‌مبۆل، له‌

(مهشاهیر) سالی ۱۰۲۴ك بۆ كۆچی دوابی نووسراوه، بهلام له گهڵ میژووه که ی سهره وه ناگونجی.

سهرچاوه: مشاهیر الکورد ۳۴۲.

قاسم عبدالله شارمزوری (۱۱۸۷)

ناوی قاسمه کورپی عبدالله ی کورپی قاسمی کورپی مظفری کورپی عهلییه، یه که له مهلایه چاکه کانی (شاره زور) له (موصل) دانیشتووه و دهرسی داوه، ماوهك کرایته قازی، له ۴ی مانگی شهشهران - شهووال -، سالی ۵۳۳ك - ۱۱۳۹ز له (موصل) کۆچی دوابی کرد.

سهرچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ۱/۳۷.

قاسم عبدالمنان گۆرانی (۱۱۸۸)

ناوی قاسمه کورپی عبدالمنانی گۆرانی یه، شاره زوری بهجی هیشته، چووه (شام)، لهوئ دهرسی شهریهته و نوصولی ده داوه، پاشان کرا چاودیری سامانه کانی وه قفی (دیمشق)، له ۱۰۵۷ك - ۱۶۴۷ز کۆچی دوابی کرد، له گۆرستانی (باب الصغیر) ی دیمشق به خاک سپێردرا.

سهرچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ۱/۱۸۹.

قاسم محه مههد کوردی (۱۱۸۹)

ناوی قاسمه کورپی محه مههدی کوردیه، قازی و موده رریس بووه، کتییی (جمع نسائم السنه فی مدینه بوسنا) ی داناوه، سالی ۱۰۵۰ك - ۱۶۴۰ز کۆچی کرد. سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۸/ ۱۲۲.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۴۹.

۳. هدیه العارفین ۱/ ۸۳۳.

۴. مشاهیر الکورد ۲/ ۱۱۲.

قاسم مظفر شارهزوری (١١٩٠)

ناوی قاسمه کورپی مظفری کورپی عهلی شارهزوریه، نازناوی (نهبو نهحمهده)، حاکم بووه له (ههولێر)، چوویته (بهغدا) لهوی دهرسی فهرموودهی دایتهوه، ناوبراو باپیری قازیهکانی نهو بنهمالهیه، له جزیره و شام و موصل، سالی ١٤٨٩ ک - ١٠٩٦ ز له (موصل) کۆچی دوایی کرد.

دوو کورپی زانای ههبوون: محهمهد و عبدالله.

سههراوهکان:

١. تاریخ آریل ١/٢٠١ / ٢/٣٠١.

٢. وفیات الأعیان ٣/ ٢٣٢ - ٢٣٣.

٣. أریل فی مختلف العصور ٢١.

٤. أریل فی العهد الاتابکی ٣٥.

٥. الأنساب ٣/٤٨٩.

٦. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ٤٤١ - ٤٤٢.

٧. شذرات الذهب ٣/٣٩٣ / ٤/١٢٣.

٨. طبقات الشافعية ٢/٩٦.

٩. الأعلام ٣/٣٦٠ / ٦/٢٠.

١٠. تاریخ مشاهیر کورد ١/٣٣.

١١. تاریخ السليمانية ٢٥٨.

١٢. معجم أعلام الکورد ٥٥٠ - ٥٥١.

١٣. الباب ٢/٢١٦.

١٤. مشاهیر الکورد ٢٤٤.

قاسم یهحیا شارهزوری (١١٩١)

ناوی قاسمه کورپی یهحیای کورپی عبدالله ی کورپی قاسمی کورپی مظفری شارهزوریه، سالی ٥٣٤ ک - ١٣٩ ز هاته دنیا، له (بهغدا) شهريعهتی لهلا ی عهلی

یوسفی دیمشقی خویند، پاشان چووه (شام) لهوئ سولتان صهلاحه‌دین ریزی لینا، کردیه قازی (شام) دوایی چووه (موصل)، پاشان چووه (به‌غدا) لهوئ کرا سه‌روکی قازیه‌کانی هه‌نه‌فی و شافیهی، پاشان کرا قازی (حه‌ما)، له ۵۹۸ ک کۆچی دوایی کرد، زانایه‌کی شهرع زان بوو، ماقول و به‌سام بوو، له فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی بی) شاره‌زا بوو، ده‌ستی شیعی هه‌بوو.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۱۷۵.
۲. شذرات الذهب ۴/۳۴۲.
۳. معجم البلدان ۱/۲۵۸.
۴. معجم أعلام الكورد ۵۵۱.
۵. البداية والنهاية ۱۳/۳۶.

قیوامه‌دین هه‌سه‌نی (۱۱۹۲)

مامۆستا قیوامه‌دین هه‌سه‌نی، یه‌که له زانایه‌کانی سه‌ده‌ی دوازده‌ی کۆچی زانیاری له نه‌حو و سه‌رف و ده‌ستووری نووسین و ژمیریاری و فه‌له‌کیات به‌هێز بووه، لهو باب‌ه‌تانه هۆنراوه‌ی هه‌یه، له‌وانه:

۱. عروۃ الاسطرلاب: سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌لتی:

وبعد فالخلاصة الشريفة
أرجو به التيسير للحساب
مشحونة بالدرر اللطيفة
والذكر بالخير لدى الأحباب
له کۆتاییدا ده‌لتی:

تأريخها اذ نظمت فصيحة
قد أملت بالعروۃ الصفيحة (۱۱۹۱ ک)

۲. رمح الخط، في نظم رسم الخط: سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌لتی:

قال قوام شاكر للنعم
نظمت للكتاب رسم الخط
حدا لمن علمنا بالقلم
نظماً رقيقاً مثل (رمح الخط)

له کۆتاییدا ده‌لی:

والآن وقت الختم للكتاب	فهذه قواعد الكتاب
وقوم الخط (برمح الخط)	فالترم القصد بلا تخط
في نظمه وقدره علي	هذا كتاب حسنه جلي
فقلت (رمح الخط سمكه علي)	أرخته به (صبح فيض منجلي)
١١٢٣ك	١١٢٣ك

٣. الصفيحه وتهذيب الاخلاق: سه‌ره‌تايه كه‌ی ده‌لی:

مصليا مسلما مستغفرا	قال قوام حامدا مقصرا
عليك بالتهذيب للأخلاق	يا طالب الفضل بالاستحقاق
	له کۆتاییدا ده‌لی:
تهذيب الاخلاق بلا ملال	تم بعون الله ذي الجلال
في وضعه وقدره كبير	دستور فضل حجمه صغير
سالی ١١٢٥ك - ١٧١٣ز ته‌واوی کردووه.	

٤. الوافية: هۆنراوه‌ی (شافیه) ی ئیبن حاجیب(ه)، سه‌ره‌تايه كه‌ی ده‌لی:

وبعد فاحفظن صرف الشافيه	وسمها منظومة بـ(الوافية)
واغن بها يا ولدي الحفيا ^(١)	لا زلت في كرامة مهديا
له کۆتاییدا ده‌لی:	
تم بعون الله صرف الشافيه	ورخته فقلت (نظمي الوافيه) ١١٣٣ك
أبياتها (بليغة عليه)	عدتها (منظومة قويه)
١١٦٢	١١٦٢

٥. صافية: هۆنراوه‌ی (کافیه) ی ئیبن حاجیب، له سه‌ره‌تای ده‌لی:

^(١) له‌گه‌ل نه‌و طالبي کورێ خۆی دایه، که نه‌و هۆنراوه‌ی بۆ داناوه.

قال قوام الدين من بني الحسن ثبته الله على القول الحسن
وبعد فالكافية المرضية قد حوت القواعد النحوية
نظمتها كاختها في نسق لابني (ابي طالب) الموفق
وكل راغب من الفتیان يطلب بالعلم رضا الرحمان
فخذ بها نظما لطيف القافية وسماها لحسنها بـ (الصفية)
نهو هشی بو (نهبو طالیب) ی کوری داناره، له کۆتاییدا دهلی:
قد تمت الصافية العزيزة تأريخها (المنظومة الوجيزة)

ک ۱۱۳۴

أبياتها (شريفة طريفة) عدتها (طريفة شريفة)

ک ۸۹۹

ک ۸۹۹

فالحمد لله ولطفه كمل وفيضه عم وفضله شمل

سەرچاوه: بوژاند نهو هی میژووی زانایانی کورد ۵/۲۸۱ - ۲۸۸.

- ک -

کامیل عهلی ماردینی (۱۱۹۳)

ناوی کامیل، کوری عهلییه، خهتکی (ماردین)ه، سالتی ۷۰۷ ک - ۱۳۰۷ ز
چووه (حهج)، گهراوه (دیمشق) لهوێ له مانگی رهمهزان کۆریکی گهوره بهسێرا چهند
خاوهن دهستلآت و پیاو ماقوولان نامادهبون ماموستا نامۆزگاری کردن، دواپی کۆریکی
تریان بو بهستا ناوبراو زمان رهوان و زیرهك و شاعیر بوو.

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۴۶.

۲. الدرر الكامنة ۳/۲۶۱.

کولاب هه‌مزه‌ جه‌پانی (۱۱۹۴)

ناوی کولابه‌ کورێ هه‌مزیه، خه‌لکی (جه‌پان)ه، له (نه‌حو) شاره‌زا بووه‌ چه‌ند دانراوی هه‌نه، له‌وانه: الاراکه، الجامع في النحو، ما تلحن فيه العامة.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. کشف الظنون ۲/۱۵۷۷.

۲. هدية العارفين ۵/۸۳۷.

۳. الفهرست ۸۲.

۴. معجم المؤلفين ۸/۱۴۵.

— ل —

له‌بیب حوسین دیارب‌ه‌کری (۱۱۹۵)

ناوی له‌بیبه‌ کورێ حوسین نه‌فه‌ندیه، خه‌لکی دیارب‌ه‌ک‌ره، یه‌که‌ له‌ قازییه به‌رزه‌کان و رۆشنیره‌کانی سه‌رده‌می خۆی، سالی ۱۱۸۲ ک - ۱۸۶۸ ز له (دیارب‌ه‌ک‌ر) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۴۸.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۶۵.

لطف الله محهمه‌د نه‌رضی‌ۆمی (۱۱۹۶)

ناوی لطف الله یه، کورێ محهمه‌دی نه‌رزپۆمیه، مه‌زه‌بی حه‌نه‌فیه، له‌ شاری (حه‌له‌ب) دابه‌زیوه، له‌ زۆربه‌ی زانسته‌کان شاره‌زا بووه، سالی ۱۲۰۲ ک - ۱۷۸۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد له (حه‌له‌ب).

دانراوه‌کانی: (تفسیر القرآن الک‌ریم) و (اختصار المواقف) و (معارج النور في شرح اسماء الله الحسنی) و (المطالب الموعودة والمکاسب المحسودة).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۸/۱۵۵.

۲. هدية العارفين ۱/۸۴۰.

۳. إيضاح المكنون ۲/۴۹۶.

لطفی نه‌فه‌ندی دیارب‌ه‌گری (۱۱۹۷)

مامۆستا لوطفی نه‌فه‌ندی خه‌لکی شاری (دیارب‌ه‌کره) له‌و شاره‌ کرایته‌ موفتی،
رۆشنیر و شاعیر بووه، سالتی ۱۲۶۳ ک - ۱۸۴۱ ز کۆچی دوابی کردووه.
سه‌رچاوه: مشاهیر الکورد ۳۴۸.

- م -

ماجد کوردی (۱۱۹۸)

مامۆستا شیخ ماجید له‌ کورده‌کانی ده‌ورو به‌ری (موصل‌ه)، ماوه‌ک له‌ موصل
دانیشته، دوابی چووه‌ چپای (حه‌مرین)، له‌وئ ماوه‌ تا سالتی ۵۶۱ ک - ۱۱۶۵ ز کۆچی
دوابی کرد، هه‌ر له‌وئ به‌ خاک سپێردرا.

شیخ ماجید یه‌ک بووه‌ له‌ زانایه‌ به‌رزه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، هاوچه‌رخ بووه‌
له‌ گه‌ل شیخ عبدالقادری گه‌یلانی، پیری ته‌ریقه‌ت بووه، خاوه‌ن که‌شف و که‌رامات بووه،
زاته‌کی دلباک و کرده‌وه‌ چاک بووه، فه‌رمووده‌ پیرۆزه‌کانی هه‌موو په‌ند و نامۆزگاریه‌،
به‌لام زۆربه‌یان زاراوه‌ی ته‌صووفی دوور و قۆرن، زانییان زه‌حه‌ته، بۆ نمۆنه‌ به‌ عه‌ره‌بی
ده‌لتی: {من اشتاق إلى ربه أنس، ومن أنس طرب، ومن طرب قرب، ومن قرب سار، ومن
سار حار، ومن حار طار، ومن طار قرت عینه بالاقتراب}.

مانایه‌که‌ی به‌ کوردی - نه‌وه‌ی من لی ده‌زایم - نه‌وه‌یه: {که‌سێ دلتی بیزوئ
بۆ خودا بۆی داده‌به‌زی، نه‌وه‌ی دابه‌زی دێته‌ سه‌ما، نه‌وه‌ی هاتا سه‌ما نزیک ده‌بی، نه‌وه‌ی
نزیک بوو ده‌روا، نه‌وه‌ی رۆی ده‌شیوئ، نه‌وه‌ی شیوا ده‌فری، نه‌وه‌ی فری چاوگه‌ش ده‌بی
به‌ گه‌یشته‌ی خوداوه‌ند}.

سه رچاوه کان:

۱. جامع کرامات الأولیاء ۲/۴۴۶ - ۴۴۷.

۲. منهل الأولیاء ۲/۱۰۸ - ۱۱۰.

۳. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۶۲.

ماجید محمد مهلا صالح (۱۱۹۹)

ناوی ماجیده، کوری محمد صالح کوری شیخ فهیزو الله ی کوردیه، سالی ۱۲۹۲ ک - ۱۸۷۵ ز له شاری (مهککه) ی پیروز هاتووته دنیا، پاش تهواو کردنی خویندنی خهریکی بهلاو کردنهوهی زانیاری و زانست بوو، چاپخانهی تاییهتی خوی هه بوو، له دهروه کتیبی دهینا چاپی ده کرد، چهند پله و پایه ی پتدرا، نوینهری بهریوه بهری زانیاری گشتی بوو، ماوهک کرا بهریوه بهری نهوقاف، سالی ۱۳۴۹ ک - ۱۹۳۰ ز له (مهککه) ی پیروز کۆچی دوایی کرد.

دانراوه کانی: معجم كنز العمال، معجم التخميس: نهوه شیعره، المنتخبات الماجدية: نهده بیاته، فهرس مخطوطات المكتبة.

سه رچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۵۲.

۲. الأعلام ۷/۲۳۸.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۷۳.

۴. نثر الجواهر والدرر ۲/۱۴۱۵.

مباركه حهسه ن شارمزوری (۱۲۰۰)

ناوی مباره که کوری حهسه نی کوری نه هه دی کوری عهلی کوری فهتخانی شاره زورییه، سالی ۱۴۶۲ ک - ۱۰۶۹ ز هاتووته دنیا، له (بهغدا) دابه زیوه، لهوی کرایته سهروکی قورنن خوینان، سالی ۵۵۰ ک - ۱۱۵۵ ز کۆچی دوایی کردوه.

دانراوه کانی: (الزخائر في القراءات) و (المصباح الزاهر في القراءات العشر البواهر).

سەرچاوه کان:

۱. تاریخ آریل ۱/۱۸۶.
۲. المنتظم ۱۰/۴۱۲.
۳. الأعلام ۳/۲۶۰.
۴. الأنساب ۳/۴۸۹.
۵. آریل في العهد الاتابكي ۲۸۸.
۶. هدية العارفين ۶/۲.
۷. معجم المؤلفين ۸/۱۷۱.
۸. كشف الظنون ۱/۸۲۲.
۹. شذرات الذهب ۴/۱۵۷.
۱۰. سیر أعلام النبلاء ۱۲/۱۵۸ – ۱۵۹.

مبارك حسنى هوليیری (۱۲۰۱)

ناوی موباره که کورێ حسنی کورێ موباره کی کورێ ورودی ههولیرییه، نازناوی ئەبو عبدالرحمانه، ناسراوه به (الشعار) له بهر ئەوهی خهیریکی فروشتن و شه کردنی (مووی نازهل بووه، پاشان دهستی به بازرگانی کردووه، له زۆر ولاتان گهراوه، فهرموودهی له (بهغدا) خویندووه، سهفهری کردووه بۆ (بهصرا) و (دیمشق) و (میسر) زانایه کی زیرهك و زهین تیژ بووه، برۆای تهواو بووه، شاعیره کی چاك بووه، سالی ۶۲۴ ك- ۱۲۲۷ ز له (بهصره) كۆچی دواپی كرد.

سەرچاوه: تاریخ آریل ۱/۳۱۶.

مبارك عبيدالله دياربه‌کری (۱۲۰۲)

ناوی مباره‌که نازناوی نه‌بو رضایه، کورپی عوبیدالله ی کورپی حوسینه، ناسراوه به (نه‌غلاقی)، له‌وانیه باب و بایرانی دارتاش بووین، (کیسه‌ره) و (کلیل) و (پشکه) و (شمشیره) یان دروست کردبی، ماموستا باوکی خه‌لکی (دیارب‌ه‌ک‌ره)، له‌وئ باری کرد چووه شاری (واسیط) له‌وئ نیشته‌جی بوو، نه‌و کورپه له‌وئ بوو، له‌وئ په‌روه‌ده بوو، ماموستا زانایه‌کی راست‌گۆ و به‌دین و نه‌مین بوو، له (به‌غدا) ی خوتندووه. عبدالکریم سه‌معانی خاوه‌نی کتییی (الأنساب) ده‌لتی: {یه‌که‌م جار چوومه (واسیط) چه‌ند فه‌رمووده‌م لی وه‌رگرت}.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۱/۲۰۴.

۲. اللباب ۱/۷۸.

مبارك محه‌مه‌د قفلیسی (۱۲۰۳)

ناوی مباره‌که کورپی محه‌مه‌دی کورپی عه‌لییه، خه‌لکی شاری (تفلیس)ه، مه‌زه‌به‌یی شافیعی بووه، ده‌رسی له‌لای مباره‌کی کورپی نه‌ئیر خوتندووه، میژوونوس بووه نیمامی سوکی ده‌لتی: {میژووی شافیعیانی داناوه به‌دوو به‌ش}، سالتی ۶۴۴ ک – ۱۲۴۶ ز کۆچی دواپی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. هدیه‌ العارفین ۲/۳.

۲. معجم المؤلفین ۸/۱۷۳ – ۱۷۴.

مبارك محه‌مه‌د جزیری (ابن الاثیر) (۱۲۰۴)

ناوی مباره‌که کورپی محه‌مه‌دی کورپی محه‌مه‌دی کورپی عبدالکریمی کورپی عبدالواحیدی جزیرییه، نازناوی (مجدالدین)ه، برا گه‌وره‌ی (عزالدین)ی خاوه‌نی کتییی (أسد الغابة) و (ضیاء الدین)ی خاوه‌نی کتییی (المثل السائر)ه، هه‌ر سێک ناسراون به

(ابناء الأئیر) بژارده مه‌لا چاکی جزیره‌ی بۆتانن له کوردستانی تورکیا، به‌لام مامۆستا عبدالرحمانی سیوطی (خ) له کتییی (بغیة الوعاة) به (هه‌ولێری) ناوی نووسیوه، مامۆستا موباره‌ك سالی ٥٤٤ هـ - ١١٤٩ ز له جزیره‌ هاتووته‌ دنیا.

مامۆستا یه‌ك بووه له زانایه ناسراوه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، له‌ گه‌وره نووسه‌ره‌کان و دانهره‌کان ده‌ژمێردرا، یه‌ك بوو له ماقوله‌کان، شاره‌زایی تایه‌تی هه‌بوو له فهرمووده و شه‌ریعه‌ت، له‌ چه‌ند ولاتان گه‌را بۆ وه‌رگرتنی زانیاری، سالی ٥٦٥ هـ - ١١٦٩ ز جووه (موصل)، به‌رده‌وام خه‌ریکی نووسین و کتیب دانان بوو، تا له ئه‌نجامدا نه‌خۆش که‌ت، ده‌ست و پینه‌کانی له‌ جووله‌ که‌تن، سولتان (نوره‌دین) داوای لێ کرد پله‌ی وه‌زیری پێ بیه‌خشی به‌لام له‌به‌ر نه‌وه‌ی هه‌زی له‌ پله‌ی دنیا نه‌بوو نه‌یکرد.

مامۆستا عێزه‌دینی بۆ گه‌چکه‌ی ده‌لتی: {کاکم نه‌خۆش که‌ت په‌کی که‌ت، چاره‌مان نه‌ما هانا‌مان برده‌به‌ر ده‌کتۆریکی مه‌غریبی، ده‌گه‌ری رێککه‌وتین تیماری بکا، داوای چابوونه‌وه ته‌واوی پاره‌که وه‌ربگری، ده‌کتۆره‌که ماوه‌ك تیماری کرد، زۆر باشتر بوو، خه‌ریک بوو به‌ پێ بکه‌ویته‌وه، گازی کردم فهرمووی: پاره‌ی ده‌کتۆره‌که بده‌ ره‌وانی بکه‌وه، پێم گۆت: کاکه‌ گیان چه‌ند رۆژه‌ك ماوه‌ با ته‌واو چاک ببی، فهرمووی: نا، نه‌وه‌نده به‌سه‌ نه‌گه‌ر ته‌واو چاک بیه‌وه، ده‌بی تیکه‌لتی دنیا بيم، به‌چه‌ لای سولتان، نه‌ویش پێم ده‌لتی وابکه، وابنوسه، وابلتی، ئیستا بۆ من باشتره، له‌ مالی خۆم دانیشتوومه، پادشا و گه‌دا دینه‌ لام، بۆ پرسیارانی ئاین و شه‌ریعه‌ت، ناچار پاره‌که‌مان دا ده‌کتۆره‌که، به‌ رێمان کرد.

ناوبراو له‌لایه‌ن سه‌روکی (موصل) سه‌یفه‌دین قایماز ماوه‌ك کرا خه‌زنه‌دار، داوای کرا کارگێری ولاتی (جزیره)، داوای کرا نووسه‌ری دیوانی مه‌لیک، سالی ٥٨٩ هـ - ١١٩٣ ز (عزالدين مه‌سعود) له‌لای خۆی پله‌ی پێدا، داوای ئه‌و له‌لای نه‌رسه‌لانی کورپی ماوه، نه‌ویش زۆر رێزی لێ ده‌نا.

دانراوه کانی:

١. النهاية في غريب الحديث.
 ٢. جامع الأصول في أحاديث الرسول.
 ٣. البديع في شرح الفصول.
 ٤. الباهر في الفروق.
 ٥. تهذيب فصول ابن الدهان.
 ٦. الانصاف في الجمع بين الكشف والكشاف.
 ٧. الشافي في شرح مسند الإمام الشافعي.
 ٨. البنين والبنات، والآباء والأمهات.
 ٩. المصطفى المختار، في الأدعية والأذكار.
 ١٠. شرح غريب الطوال.
 ١١. ديوان رسائل.
 ١٢. المختار في مناقب الأخيار.
 ١٣. صنعة الكتابة.
- کۆچی دوايي: پيش کۆچی میژوئخانه کی بۆ ههژاران دروست کرد، له گوندیک نزيك (موصل) مالتی خوئی (وهقف) کرد، تاكو لهو خيڕاته خهرج بکريت، سالتی ٦٠٦ ك - ١٢٠٩ ز له (موصل) کۆچی دوايي کرد.
- سەرچاوه کان:

١. النهاية في غريب الحديث / پيشه کی ٩ - ١٨.
٢. وفيات الأعيان ٣/٢٨٩.
٣. طبقات المفسرين ٢/٣٠٢.
٤. البداية والنهاية ١٣/٥٥.
٥. أربيل في العهد الاتابكي ٩٨.

٦. كشف الظنون ٢/١٩٨٩.
٧. هدية العارفين ٦/٢ - ٣.
٨. مشاهير الكورد ١/٦٧.
٩. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٥٤ - ٤٥٦.
١٠. معجم المؤلفين ٨/١٧٤.
١١. ايضاح المكنون ٢/٤٦٨.
١٢. شذرات الذهب ٥/٢٢ - ٢٣.
١٣. منهل الأولياء ١/٢٠٠ - ٢٠١.
١٤. طبقات الشافعية الكبرى ٤/٤٥٣.
١٥. سير أعلام النبلاء ١٢/٥٨٤ - ٥٨٥.
١٦. بغية الوعاة ٢/٢٧٤ - ٢٧٥.
١٧. طبقات الشافعية / نه سنهوى ١/١٣٠.
١٨. إنباه الرواة ٣/٢٥٧ - ٢٦٠.
١٩. الأعلام ٦/١٥٢.
٢٠. معجم أعلام الكورد ٥٧٤ - ٥٧٥.
٢١. الشافي في شرح مسند الإمام الشافعي / ينشه كي ١/٧ - ٢٤.
٢٢. شهره فنامه / پهراويز ١٩٤.

مبارك يه حيا شاره زورى (١٢٠٥)

ناوى مباره كه كور يه حياى كور ي عبدالله ي كور ي قاسمى شاره زور يه،
 ناسراوه به قازى (ظهر الدين)، سالى ٥٢٥ ك - ١١٣١ ز له جزيره ي بۆتان هاته دنيا،
 پاشان چووه (موصل) لهوى نيسته جى بوو، سالى ٥٨٧ ك - ١١٩١ ز كۆچى كرد.
 سهرچاوه كان:

١. طبقات الشافعية الكبرى ٤/١٨٧.

٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٥٠.

مجالد یهزیلدی چهراڤی (١٢٠٦)

ناوی موحالیده کورپی یهزیده، خه‌لکی (چهراڤ) ه، فهرمووده‌ناسه‌کی گه‌ریده بووه، فهرمووده‌ی له یه‌حیای کورپی سه‌عیدی نه‌نصاری گێرایته‌وه، سالتی ١٩١ ک - ٨٠٨ز کۆچی دوابی کردووه.

سه‌رچاوه: شذرات الذهب ١/٣٣٣.

محرم محهمهد سیواسی (١٢٠٧)

ناوی موحهریره‌مه کورپی محهمه‌دی کورپی حه‌سه‌نه، نازناوی نه‌بولبه‌ره‌کاته، مه‌زه‌به‌یی حه‌نه‌فی بووه، ته‌ریقه‌تی (خه‌له‌وه‌تی) بووه، نامۆزگاری خه‌لکانی کردووه، شه‌رحی کتییی (جامی) کردووه، ناسراوه به (محرم نه‌فه‌ندی) سالتی ١٠٠٠ ک - ١٥٩١ز کۆچی دوابی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. كشف الظنون ١/٤٠٠.

٢. هدية العارفين ٢/٥.

٣. إيضاح المكنون ٢/٣٨٩.

٤. معجم المؤلفين ٨/١٨٠.

٥. معجم أعلام الكورد ٥٧٧.

محسن جه‌عفه‌ر سه‌ناسی (١٢٠٨)

ناوی موحسینه، کورپی جه‌عفه‌ری کورپی محهمه‌دی کورپی جه‌عفه‌ری کورپی داودی کورپی حه‌سه‌نه، نازناوی (نه‌بو طاهیر) ه، خه‌لکی (سه‌لاس) ه، له (به‌غدا) دانیشتووه، زانایه‌کی بروایه‌کراو بووه، له‌لای نه‌بو حامیدی نه‌سفه‌رایینی خویندووه، شه‌ریعه‌تی لی‌فیربووه، زاته‌کی زیره‌ک و زهین تیژ بووه، ده‌ سالان له‌ مامۆستا حه‌سه‌نی

برای گچکه‌تره، له مانگی شه‌والی سالی ٤٣٦ك - ١٠٤٥ز کۆچی دوابی کرد، نه‌بو عبدالله ی برای نویژی له‌سه‌ر کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. الباب ٢٩٩/٣.

٢. الأنساب ١٢٧/٢.

مه‌مه‌د ئاده‌م باله‌کی (١٢٠٩)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا ئاده‌می کورپی عبدالله ی کورپی مه‌مه‌دی کورپی یوسفی کورپی عوسمانی کورپی ئیلیاسی، کورپی حوسینه، عه‌شیره‌تی (باله‌ك)ه، تیره‌ی (ئارونی)یه، ناسراوه‌به: (ابن ئاده‌م)، سالی ١٧٥٠ز له‌گوندی (روسته) هاتووته دنیا.

خویندنی: له‌خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان چووه‌لای مه‌لا مه‌مه‌د عبدالله بایه‌زیدی ماوه‌کی زۆر له‌خزمه‌ت نه‌و مامۆستایه‌ماوه، هه‌روه‌ها له‌لایه‌ن نه‌و زانایانه‌ی خویندوووه: مه‌لا ره‌سولی کورانی، مه‌لا عبدالله ی شیخانی، مه‌لا عبدالله ی گه‌راوی، سالی ١٧٧٨ز چووه (مه‌هاباد) زمانی فارسی به‌چاکی فیربوو، گه‌راوه‌کوردستانی عێراق، له‌ته‌مه‌نی سی سالتیدا زانسته‌کانی ته‌واو کرد، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، چه‌ند حاشیه‌ی له‌سه‌ر کتیبانی خویندن دانا، سالی ١٧٨٠ز حاشیه‌ی (لاری) نووسیه‌وه له‌گه‌ڵ چه‌ند حاشیانی خۆی له‌سه‌ر نه‌و کتیه، ماوه‌ك مه‌لا بوو له (مه‌میخه‌لان)، سالی ١٢١٢ك - ١٧٩٧ز حاشیه‌ی عبدالکریم له‌سه‌ر (مطول)ی نووسیه‌وه، سالی ١٢١٦ك - ١٨٠٠ز باری کرد چووه‌گوندی (ناوبه‌رگه).

پله‌ی مه‌لایه‌تی: مامۆستا (ابن ادم) زانایه‌کی پایه‌به‌رز بوو، له‌هه‌موو زانسته‌کان دانراوی تایه‌تی هه‌یه، مه‌لایه‌ به‌زاده‌کانی وه‌ك مه‌لا نه‌سه‌عه‌د حه‌یده‌ری و مه‌لا به‌حیای مزوری و مه‌لا عبدالرحمانی رۆژیانی هه‌موو بۆیان سه‌لماندبوو که ده‌ستیکێ بالای هه‌یه له‌زانپاری، له‌به‌ر نه‌و شه‌رته‌ مصطه‌فا به‌گی کورپی ئۆغر به‌گی میری سۆران داوای

کرد، له مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (پرواندز) دايمه‌زراند به پيش نوێژ و ووتارخوێن و موده‌رريس و مو‌فقی، له‌وێ ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه، ناوبانگی مه‌لا چاکی پێ به‌لاوېۆوه. چه‌ند زانای مه‌زن له‌ خزمه‌تی پێگه‌يشتن، له‌وانه: مه‌لاونا خالیدی شاره‌زوری، مه‌لا محهمه‌دی خه‌تی، مه‌لا عه‌لی وه‌سانی، مه‌لا عبدالله‌ی گه‌لالی، مه‌لا نه‌حمه‌دی کو‌ری، له‌ گه‌ل زۆرانی تر.

مامۆستا (ابن ادم) له‌ (پرواندز) ماوه، تا دوو سال تێپه‌ری له‌ حو‌کمپانی محهمه‌د پاشای گه‌وره، له‌و کاته سالی ۱۸۱۵ز دلی له‌ پاشا ره‌نجا، پرواندزی به‌جی ه‌يشت، گه‌راوه‌ گونده‌کانی خو‌یان له‌ (باله‌کایه‌تی)، له‌ کۆتایی سالی ۱۸۲۱ز یان سه‌ره‌تای سالی ۱۸۲۲ز کۆچی دوایی کرد، له‌ گوندی (که‌ونه‌خان)ی نزيك (دیلزه) به‌ خاك سپه‌ردرا، ئیستا گۆره‌که‌ی دياره، زیاره‌ت ده‌کری.

دانراوه‌کانی: مامۆستا ابن ادم له‌وانه‌یه‌ سه‌د دانراوی خو‌ی هه‌بی، به‌لام به‌شیکێ که‌میان چاپ کراون، ده‌ستووسه‌کانیشی زۆربه‌یان نه‌ماون، ئه‌وانه‌ی زاندراون، تو‌مار کراون، نه‌مانه‌ن:

۱. شرح أثبات الواجب
۲. میقات المعقول في المنطق.
۳. شرح زيج نولوغ بیگ.
۴. تعليقات علی جغمینی.
۵. شرح خلاصة الحساب.
۶. التقویم
۷. تذكرة الأحباب في العمل بالاسطرلاب.
۸. مفتاح التنجيم في شرح التقویم.
۹. أسکال التأسيس.
۱۰. حاشیه علی شرح الروزنامه.

۱۱. تشریح السیارات.
۱۲. مفتاح المغیب فی العمل بالربع المجیب.
۱۳. مرآت المعقول.
۱۴. شرح الهدایة.
۱۵. تعلیقات علی السیوطی.
۱۶. تعلیقات علی دیباجة شرح الأنموذج.
۱۷. تعلیقات علی عصام الدین.
۱۸. تعلیقات علی شرح الجاره پەردی
۱۹. تعلیقات علی عبدالغفور.
۲۰. حاشیة علی دیباجة حدائق الدقائق.
۲۱. مصباح الخافیه شرح نظم الکافیة، سالتی ۱۸۱۶ز تهواوی کردووه.
۲۲. مرآة المأمول فی المنطق.
۲۳. حاشیة علی السیلکوتی والسید شریف.
۲۴. تعلیقات علی المطول.
۲۵. کتاب فی الوضع والبیان والآداب.
۲۶. تهذیب الأصول الی مدارک العقول، سالتی ۱۲۰۶ک تهواوی کردووه له
۱۲۱۱ک شهرحی کردووه.
۲۷. تحریر البلاغة.
۲۸. سلسله الذهب، له ۱۸۱۸ز تهواوی کردووه.
۲۹. مشکاة المنقول فی النحو والصرف والعروض والمنطق، سالتی ۱۷۹۰ز تهواوی
کردووه.
۳۰. مجالس النوامیس، فی الموعظة، سالتی ۱۲۳۱ک تهواوی کردووه.
۳۱. زبدة الأسرار.

۳۲. شرح ذات الشفا، به زمانی فارسی
 ۳۳. زایجه‌ی صالحی، پیشکشی کردووه، به نه‌میر صالح به‌گ.
 ۳۴. أجوبة عن أسئلة فقهية.
 ۳۵. قصيدة الواسطية.
 ۳۶. شرح القصيدة الواسطية.
 ۳۷. رسالة الناسخ والمنسوخ.
 ۳۸. دیوانی شیعر، نازناوی (ناجم) ی بۆ خۆی داناوه.
 ۳۹. هۆنراوه‌ی (قصص الأنبياء والصالحين وسير الرسول).
 ۴۰. شهرحی نه‌و هۆنراوه، سالتی ۱۲۲۹ك ته‌واوی کردووه
- جگه له‌و کورته حاشیانه‌ی له‌سه‌ر نه‌و کتیبانه‌ی خواره‌وه‌ی هه‌یه: عبدالله یه‌زدی، محمدامین جهه‌ وحده، جامی شرح الکافیه، مصری علی شرح العزیز، ابن قاسم علی المصری، عصام فی الوضع، کمال شرح الشافیه: مه‌لا نه‌حه‌دی کورێ سالتی ۱۸۱۳ز نووسیتیه‌وه.
- کوره‌کانی: مامۆستا (ابن نادم) جگه له‌ مه‌لا نه‌حه‌ده ده‌ کورێ هه‌بوو، سه‌ره‌تای ناوی هه‌موویان به‌ وشه‌ی (عبد) ده‌ست ینده‌کا: عبدالسلام، عبدالحکیم، عبدالغفور، عبدالقادر، عبدالواحد، عبدالکریم، عبدالحالق، عبدالعزيز، عبدالمناف، عبدالله.
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. نظم الحجج لإخراج مهج المنهج/ پیشه‌کی.
۲. عنوان المجد.
۳. أربیل فی مختلف العصور ۱۰۷ - ۱۳۰.
۴. علماء ومدارس فی أربیل ۱۰۲.
۵. بنه‌ماله‌ی به‌ناوبانگی پرواندز ۴۷ - ۶۶.
۶. الشيخ معروف النوده‌ی ۱۰۳ - ۱۰۵.

۷. بوژاندنوهه ۲/۱۲۱ - ۳/۲۱۸/۱۲۶ - ۲۲۳ - ۲۴۶ - ۲۵۰ - ۶/۲۲۴.
۸. علماؤنا قی خدمة العلم والدين ۵۰۷ - ۵۰۹.
۹. محمد بن عبدالله الجلي ۸۶.
۱۰. دهنگی زانا، ژماره ۱۹۹۲، ۳۷ - ۴۱.

محهمهد ئیبراهیم نامیدی (۱۲۱۰)

ناوی محهمهده، کورپی ئیبراهیمی کورپی نهحمهدی کورپی شهرفهدهینی نامیدییه، زانایهکی ناسراوی سهردهمی خوی بووه، کتیبی (عمدة العاملين لمرضاة رب العالمين)ی داناه به زمانی عهدهبی پیشکeshی به عهلی پاشا کردووه، ههروهه (کواکب أنوار الأحمدية فی أسرار المعجزات الحمدية)ی داناه به زمانی تورکی، پیشکeshی به سولتان نهحمهد خانی سیهم کردووه.

سهرچاوهکان:

۱. إيضاح المكنون ۴/۳۹۰.
۲. مشاهير الكورد ۲/۱۳۰ - ۱۳۱.

محهمهد ئیبراهیم نامیدی (۱۲۱۱)

ناوی محهمهده کورپی ئیبراهیمی کورپی عبدالرحمانی نامیدییه، مهزههیی حهنهفی بووه، سالی ۱۰۷۵ ک - ۱۶۶۴ز له (دیمشق) هاته دنیا، چوار سالان بوو، باوکی کۆچی دواپی کرد، له خزمهت مهلا عهلی موفقی برای پهروهده بوو، پاشان چوووه لای مهلا چاکهکانی نهو سهردهمی خویندنهکهی بردهسهر، سالی ۱۱۲۱ ک کرا موفقی (دیمشق)، دواپی کرا مودههریس له قوتابخانهی سولهیمانییه.

دانراوهکانی: (شرح دلائل الخیرات) و (شرح حزب البحر) و (شرح طيبة النشر) و (شرح الجزري) و (ديوان الخطبة) و (سلسلة الطريقة الشاذلية).

خوورهوشتی: زاتهکی بهرپز بوو، سهر کرده و وهزیرهکان خاتریان دهگرت، خهلکان خویشیان دهویست، لهبهرزهوهندی گهل نیشی دهکرد، باخهل فراوان بوو، چاو

بەلەند بوو، لە مەتەنی ئەو گۆتراره: {ید العمادی سماء ماطر وید الـ(عباد) أرض تطلب مطراً}

منیش دەلێم بە کوردی:

دەستی نامیدی هه‌وری پر باران دەستی تر نه‌رزه پێوست به باران
کۆچی دوایی: له ۸ی مانگی ذی الحجه‌ی سالی ۱۱۳۱ك - ۱۷۱۹ز
کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. سلك الدرر ۱۷/۴ - ۲۳.
۲. الأعلام ۱۹۵/۶.
۳. معجم المؤلفين ۲۰۶/۸.
۴. معجم أعلام الكورد ۵۹۱.
۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۹ - ۵۱۱.
۶. مشاهير الكورد ۳۵۳.

مه‌مه‌د ئیبراهیم جزیری (۱۲۱۲)

ناوی مه‌مه‌ده کۆی ئیبراهیمی کۆری نه‌بوه‌کری کۆری ئیبراهیمی کۆری
عبدالعزیزه، ناسراوه به (ابن الجزری)، سالی ۶۵۸ك - ۱۲۶۰ز هاتوته دنیا، له
(دمشق) دانیشتووه، کتییی (تاریخ دمشق)ی داناوه، سالی ۷۳۹ك - ۱۳۳۸ز کۆچی
دوایی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۹۳/۱۴.
۲. الدرر الكامنة ۳۰۱/۳.
۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۵ - ۴۷۶.
۴. معجم المؤلفين ۱۹۴/۸.

۵. شذرات الذهب ۶/۱۲۴.
۶. مشاهیر الکورد ۲/۱۳۶.
۷. هدية العارفين ۶/۱۵۰.
۸. إيضاح المكنون ۱/۲۱۲.
۹. الأعلام ۲/۱۱۲ ۶/۹۷/ - ۱۸۹.
۱۰. معجم أعلام الکورد ۵۹۲ - ۵۹۳.

مه‌مه‌د ئیبراهیم جزیری (۱۲۱۳)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی ئیبراهیمی کورپی مه‌مه‌دی کورپی عه‌لی کورپی جزیری، نازناوی (شه‌مه‌دینه)، زانایه‌کی روو له خوا بووه، ده‌رسی له‌لای ماموستا (ابن الحجاز) خویندووه، له ۱۹ ی مانگی شه‌ووالی سالی ۸۰۳ ک - ۱۴۰۱ ز کۆچی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۷/۳۴.
۲. معجم أعلام الکورد ۵۹۳.

مه‌مه‌د ئیبراهیم زفنگی (۱۲۱۴)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی ئیبراهیمه خه‌لکی گوندی (زفنگه) ناوچه‌ی (بۆتان)، ناحیه‌ی (فندک) چای (بالۆ) نزیك (دیاربەکر)، له (سعیرت) ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان چوووه گوندی (نورشین) نیوان (به‌دلیس) و (مووش) لای سه‌یدا وه‌رقانسی و مه‌لا عبدالقهاری نه‌وه‌ی مه‌لا خه‌لیلی سعیرتی، ماوه‌کیش چوووه لای مه‌لا عبدالقادری ذولقه‌ید، ماوه‌له‌وئ تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

له قوتابخانه‌ی (په‌حیمیه) و (سعیرت) کرا موده‌رریس، دوایی کرا مه‌لای مزگه‌وتی (مه‌لیح)، پاشان چاوه‌کانی له دیتن کهوتن، چوووه گوندی (بنیرفی) له‌وئ ماوه‌ی بیست و سێ سالان به‌نابینایی ده‌رسی ده‌داوه، دوایی چوووه گوندی (زفنگی) سالی

۱۳۳۲ك - ۱۹۱۳ز کۆچی دواى کرد، مهلا نههمه دى کورى موفتى قاميشلى شهرحى ديوانى شيخ نههمه دى جزيرى کردوو به عهده بى.

سهرچاوه: العقد الجوهري شرح ديوان الشيخ الجزري/ پيشه كى - ا - .

مهله مهله ئىبراهيم ژهنگارى (۱۲۱۵)

ناوى محهمه ده، كورى ئىبراهيمى كورى نه بوبه كرى كورى ئىبراهيمى ژهنگاريه، ناسراوه به (شازهلى)، له (نهسكه نده ريه) نيسته جي بووه، ده رسى له لاي هسه نى كوردى و زهينهب خانى كچى شوكر و چهندانى تر خويندوو پاشان ده رسى به ماموستاى فهرموده ناس حافيزى عيراقى داوه، له سه ره تاى سالى ۷۵۹ك - ۱۳۵۷ز كۆچى دواى کردوو له (نهسكه نده ريه).

سهرچاوه: الدرر الكامنة ۱/ ۳/ ۳.

مهله مهله ئىبراهيم ژهنگارى (۱۲۱۶)

ناوى محهمه ده، كورى ئىبراهيمى كورى ساعيده، له (ژهنگار) هاتووته دنيا، له (قاهيره) نيسته جي بووه، زاته كى زورزان و زيرهك و به توانا بووه له ژميريارى و حيكمت و ميژوو و نهدهب شارهزا بووه، له تهفسيرى قورئانى پيرۆز دانراوى ههيه، له دكتورى يه كه مى چه رخي خۆى بووه، نهو ده رمانى به نهخوشانى ده دا سوود به خش بوون، نه گهر حكومت ده رمانه كى بۆ نهخوشان كريبا، ده بووايه له پيشدا ماموستا بيبينى و بربار بدا، نه گهر نا كرين و فروتنى قه دهغه كرا بوو.

ماموستا ژهنگارى زاته كى پاك و خاوين و بوو، زور له نه ندامى خۆى و له جل و بهرگى نه سه په كهى ده خه فتى، سالى ۷۴۹ك - ۱۳۴۸ز به نهخوشى (طاعون) كۆچى دواى کرد.

سهرچاوه كان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۳ - ۴۷۴.

۲. البدر الطالع ۷۹/ ۲ - ۸۰.

٣. معجم المؤلفين ٢٠٠/٨ - ٢٠١.
٤. هدية العارفين ١٥٥/٢.
٥. كشف الظنون ١/٦٦.
٦. الأعلام ٢٠٧/٣.
٧. الدرر الكامنة ٢٧٩/٣ - ٢٨٠.
٨. إيضاح المكنون ٢/٦٩٢.

مهله مهله ئیبراهیم سهربالا (١٢١٧)

ناوی مهلهمهده کورپی ئیبراهیمی کورپی چهسهنه، ناسراوه به (سهربالا) نزیك (حبتون)، یاقووت دهلتی: {حبتون: چیا به که له دهووروبهری موصل} منیش دهلتیم: سهربالا: دوورنیه، سهرباله بی، پاله: که سیکه درونه دهکا، کشتوکال به داس دهدروی، وه سهروکه کهیان (سهربالهیه).

ئین مستهفی دهلتی: زانایه کی کوردی شهرع زان بووه، کیتی (مختصر اصول الدین علی مذهب أهل السنة) ی سالتی ٤٧١هـ - ١٠٧٨ز لهلای چهسهنه مهلهدی نورمهوی خویندوووه، خوی نووسیویهتی ئهم کتیبهیم بیت به بیت له سهرهتاوه تا کوتایی ههر ههموم لهلای دانهره کهی خویند، ماموستا عیسی کورپی لهل سالتی ٥١٠هـ پشتگیری ئهو زانیارییهی سهروهوی کردوووه، وه له دواي نووسراوه که ئهو پشتگیرییهی نووسیوه.

سهرچاوه کان:

١. تأریخ أرییل ١/٢٧٥.
٢. معجم البلدان ٢/٢١١.
٣. معجم أعلام الکورد ٥٩٢.
٤. الإکلیل فی محاسن أرییل ٧٧.

مهلا مهلا ئیبراهیم سروجی (۱۲۱۸)

ناوی محهمده، کورپی ئیبراهیمی کورپی عبدالغنی، خه‌لکی (سروجه) له کوردستانی تورکیا، سالی ۱۲۳۷ ک - ۱۲۳۹ ز هاته دنیا، زانایه‌کی شافیعی مه‌زه‌ب بوو، ماوه‌ک کرا قازی، چه‌ند دانراوی خۆی هه‌نه، سالی ۷۱۰ ک - ۱۳۱۰ ز کۆچی کرد. سهرچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۶/۲۳.

۲. معجم المؤلفین ۸/۲۰۷.

مهلا مهلا ئیبراهیم سعیرتی (۱۲۱۹)

ناوی محهمده، کورپی ئیبراهیمی کورپی عومهری سعیرتی یه، چوویته (دیمشقی) له‌وی کرایته ووتارخوین، دواپی چوویته (میسر)، له‌ویش ماوه‌ک ووتارخوین بووه، دواپی کرایته جیگری قازی به‌دره‌دینی ژه‌نگاری، ماموستا زاته‌کی زیهره‌ک و زمان ره‌وان و بیرتیز و میشک فراوان بووه، دیوانی ووتارخویندن و دیوانی شیعری هه‌یه، سالی ۶۶۸ ک - ۱۲۶۹ ز کۆچی دواپی کردووه. سهرچاوه: معجم المؤلفین ۸/۲۱۱.

مهلا مهلا ئیبراهیم شنۆیی (۱۲۲۰)

ناوی محهمده، کورپی ئیبراهیمی کورپی حوسینی کورپی عه‌لی کورپی حه‌سه‌نی شافیعی یه، خه‌لکی (شنۆیه) زانایه‌کی شهرع زان بووه، هاتووته هه‌ولتیر له گوندیک له‌وکاته ناسرابوو به (کویر) ووتاری داوه، له‌وانه‌یه ناحیه‌ی (گوپێ) بی. سهرچاوه: تاریخ أربیل ۱/۷۰.

مهلا مهلا ئیبراهیم عه‌بدالانی (۱۲۲۱)

ناوی محهمده کورپی مه‌لا ئیبراهیمی کورپی قادری کورپی عبدالله یه، نه‌ته‌وه‌ی ره‌سولی زه‌کیه، سالی ۱۹۰۹ ز له (کۆیه) هاته دنیا، قورئانی پرۆزی له خزمه‌ت باوکی خه‌تم کرد، پاشان باریان کرد بۆ (جلبه‌سهر)، ماوه‌ک له‌وتی خویند، دواپی گه‌رانه‌وه

(کۆیه)، چوو له‌لای مه‌لا ته‌وفیقی نیمام، دوا‌یی چوو مز‌گه‌وتی مناره، لای مه‌لا عه‌لی باداره، دوا‌یی چوو مز‌گه‌وتی مه‌لا جامی، لای مه‌لا صادق مه‌لا نه‌حمه‌د، دوا‌یی چوو مز‌گه‌وتی بایز نا‌غا لای مه‌لا نه‌حمه‌د به‌هانه‌دین، دوا‌یی چوو مز‌گه‌وتی گه‌وره لای جه‌نابی مه‌لا محمه‌دی جه‌لی، پاشان چوو (که‌رکوک) لای مه‌لا عومهری ئۆمه‌رگومبه‌ت، ماوه له خزمه‌تی تا نی‌جازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: گه‌راوه (کۆیه) بووه مه‌لا له مز‌گه‌وتی (حه‌تک)، مامۆستا، جگه له مه‌لایه‌تی شاعیریش بووه، بۆ غونه به‌بۆنه‌ی (نه‌رو‌ژ) ده‌لی:

نهم چه‌ژنه موباره‌ك بێ	بۆ كوردی ته‌داره‌ك بێ
دلیان له ته‌كی یه‌ك بێ	بروا خهم و ئالۆزه
☆ ☆ ☆ ☆	
گشتیان به (دلاوه‌ر) بن	دلجۆشی (سه‌ماوه‌ر) بن
نه‌ك پێوه جه‌ماوه‌ر بن	سه‌رقۆزی بن ئالۆزه
☆ ☆ ☆ ☆	

(دلاوه‌ر) نازناوی مامۆستایه، وه سالی ۱۹۷۰ ز كۆچی دوا‌یی كرد.

سه‌رچاوه: ده‌ستنۆسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی.

محهممه‌د ئیبراهیم گۆرانی (۱۲۲۲)

ناوی محمه‌ده، كۆری ئیبراهیمی كۆری حه‌سه‌نی كۆری شه‌هابه‌دینی شاره‌زوریه، نازناوی (نه‌بو طاهیره)، سالی ۱۰۸۱ك - ۱۶۷۰ز له (مه‌دینه)ی پیرۆز هاته دنیا، خۆینه‌ی له خزمه‌ت باوکی مه‌لا عبدالره‌سولی به‌رزنجی برده‌سه‌ر، به‌رده‌وام ده‌رسی ده‌داوه، سودی قوتاییانی زۆر بوو، له (مه‌دینه)ی پیرۆز كرا موفتی شافیه‌یه‌كان، سالی ۱۱۴۵ك - ۱۷۳۲ز كۆچی دوا‌ی كرد.

دانراوه‌كانی: چه‌ند دانراوی خۆی هه‌نه، له‌وانه: (منتخب كنز العمال) و (الرقائق) و (شرح شواهد الرضى).

سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا قی خدمة العلم والدين ٥٠٣.
٢. معجم المؤلفين ٨/١٩٦.
٣. هدية العارفين ٢/٣٢١.
٤. معجم المؤلفين ٥/٣١ - ٣٢.
٥. الأعلام ٦/١٩٥.
٦. سلك الدرر ٤/٢٧.
٧. معجم أعلام الكورد ٥٩١.

مه‌مه‌د ئیبراهیم کوردی (١٢٢٣)

ناوی مه‌مه‌ده، کوردی ئیبراهیمی کوردی عبدالله یه، سالتی ٧٤٧ ک - ١٣٤٦ ز له قودس هاته دنیا، پاشان چووه (قاہیره)، دوایی چووه (مه‌ککه) ی پیروژ، زاته‌کی مه‌زهب شافعی بو، به‌رده‌وام خه‌ریکی خواپه‌رسقی بو، شه‌وان نه‌ده‌نووست، جار وابوو چوار رۆژان به‌یه‌که ده‌ستتوێژ نوێژی ده‌کرد، سه‌فه‌ری کرد بۆ (شام) و (یه‌مه‌ن) و (عیراق)، سالتی ٨١١ ک - ١٤٠٨ ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. الضوء اللامع ٦/٢٣١ - ٢٣٢.
٢. جامع کرامات الأولياء ١/٢٥٤ - ٢٥٥.
٣. شذرات الذهب ٧/٩٣.
٤. مشاهیر الکورد ٣٦١.

مه‌مه‌د ئیبراهیم وانی (١٢٢٤)

ناوی مه‌مه‌ده، کوردی ئیبراهیمی کوردی مه‌مه‌دی کوردی نه‌حه‌ده، خه‌لکی (وان) ه له کوردستانی تورکیا، له ٢١ ی جیمادی یه‌که‌م، سالتی ٦٨٤ ک - ١٢٨٥ ز له (دیمشق) هاته دنیا، زانایه‌کی فه‌رمووده‌ناس بووه، سه‌فه‌ری کردووه، بۆ (مه‌ککه) و

(مه‌دینه) و (حه‌له‌ب)، سی جاران چو‌وینه (میسر)، گه‌رایته‌وه بو (دیمشق)، سالی ۷۳۵ك له مانگی مه‌لولد ۱۳۳۴ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الدر الكامنة ۳/۲۹۳.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۴ - ۴۷۵.

۳. معجم المؤلفين ۸/۲۱۴ - ۲۱۵.

مه‌مه‌د ئیبراهیم هه‌کاری (۱۲۲۵)

ناوی مه‌مه‌ده کورێ ئیبراهیمی کورێ نه‌صری (هه‌کاری)یه، سالی ۶۸۵ك - ۱۲۸۶ز هاته دنیا، مه‌زه‌بی شافعی بووه، له (دیمشق) دابه‌زیوه، خه‌ریکی خوتنه‌نی فهرمووده بووه، کتیی (التنبیه)ی هه‌موو له‌به‌ر کردووه، شه‌رع زان و مو‌فتی بوه، ده‌رسی داوه و ئیجازه‌ی داوه، له زانیاری ژمی‌ریاری نازا بووه، له ۹ی مانگی ذی القعه‌دی سالی ۷۵۹ك - ۱۳۵۸ز کۆچی دوا‌یی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الدر الكامنة ۳/۲۷۹.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۳.

مه‌مه‌د ئیبراهیم هه‌ولێری (۱۲۲۶)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ ئیبراهیمی کورێ موسلیمی کورێ سه‌لمانی هه‌ولێریه، سالی ۵۶۰ك - ۱۱۶۴ز له (به‌غدا) هاته دنیا، له (هه‌ولێر) ده‌رسی داوه سالی ۶۲۹ك - ۱۲۳۱ز چووه (دیمشق)، گه‌راوه (هه‌ولێر)، هه‌ر له‌وی له مانگی په‌مه‌زانی سالی ۶۳۳ك - ۱۲۳۶ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۵/۱۶۱.

۲. سير أعلام النبلاء ۱۳/۲۱۱.

٣. تأریخ آریل ١/٢١٤ / ٢/٣٦٦.

٤. آریل فی مختلف العصور ٧٥.

٥. معجم اعلام الکورد ٥٩٢.

مه‌مه‌د نه‌بویه‌کر خاپوری (١٢٢٧)

ناوی مه‌مه‌ده کوری نه‌بویه‌کر کوری عه‌باسی کوری عه‌سکهری خاپوریه، سالی ٦٩٣ ک - ١٢٩٣ ز هاتوته دنیا، له (میسری خویندوو، زانایه‌کی شهرع زان بووه، له (طه‌ربلس) ده‌رسی داوه، هه‌ر له‌وئ کرایته قازی نیجازه‌ی فه‌توای به‌چهند که‌سان داوه، له ١٧ ی مانگی (محرم) ی سالی ٧٦٩ ک - ١٣٦٧ له (طه‌ربلس) کۆچی دوا‌یی کرد، کتییی (فوائد) ی داناوه. سهرچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٦/٢١٦.

٢. معجم المؤلفین ٩/١١٠.

٣. علماؤنا فی خدمة العم والدين ٤٧٨.

مه‌مه‌د نه‌بویه‌کر ژه‌نگاری (١٢٢٨)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری نه‌بویه‌کر، نازناوی (مه‌دین) ه، خه‌لکی (ژه‌نگار) ه، له مزگه‌وتی خو‌شه‌ویست (درودی خوای لی‌بی) له (مه‌دینه) ی پی‌روژ بانگده‌ر بووه، هه‌روه‌ها ده‌رسی شه‌ریعتی مه‌زه‌بی حه‌نه‌فی داوه، زاته‌کی ده‌نگخۆش و به‌دین و خولق خۆش بووه، سه‌رکرده‌کان رێزبان گرتوو، له ئیشی خه‌لکان زۆر خۆی ماندوو کردوو، سالی ٧٥١ ک - ١٣٥٠ ز کۆچی دوا‌ی کردوو. سهرچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدين ٤٧٩.

مه‌مه‌د نه‌بویه‌کر سو‌رانی (١٢٢٩)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری نه‌بویه‌کر کوری مه‌لا مه‌مه‌دی کوری سوله‌یمانی حه‌نه‌فیه، سالی ١٠٨٤ ک - ١٦٣٩ ز کۆچی دوا‌ی کردوو.

چهند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:

١. (شرح الطريقة المحمدية) ی محمەد پیر عه‌لی: سه‌ره‌تایه‌که‌ی به (الحمد لله الذي جعلنا أمة خير أمم) ده‌ست بێ ده‌کات، سالتی ١٠٦٣ ک ته‌واوی کردووه.
 ٢. شرح الكواكب الدرية: شه‌رحی قه‌سیده‌ی بوردییه‌یه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی به (الحمد لله الذي أوجد الموجودات...) ده‌ست بێ ده‌کا، له مانگی رهمه‌زانی سالتی ١٠٤٨ ک — ١٦٣٩ ز ته‌واوی کردووه.
- سه‌رچاوه‌کان:

١. له (هدية العارفين) و (علماؤنا....) ناوی به نه‌بویه‌کر محمەد تۆمار‌کراوه.
٢. معجم المؤلفين ٩/١١٠
٣. كشف الظنون ٢/١٣٣٥

محه‌مه‌د نه‌بویه‌کر شه‌قلاوه‌یی (١٢٣٠)

ناوی محمەده، کورێ نه‌بویه‌کری شافعی یه، خه‌لکی شاری (شه‌قلاوه) یه، زاته‌کی به‌رز و به‌ توانا بووه، له زانینه‌کانی (نه‌قلی) ده‌ستی بالا بووه، چوویته دیمشق، لای شیخ عه‌لی داغستانی فه‌رمووده‌ناس خویندویه‌تی، کرایته پێش نوێژ له مزگه‌وتی (نهمه‌وی)، له قوتابخانه‌ی سوله‌یمان پاشا ده‌رسی داوه، زاته‌کی له‌ خواترس و خواپه‌رست بووه، دنیا‌داری نه‌کردووه، به‌ پێیان چوویته حه‌ج، له رۆژی دووشهمه‌ی مانگی مه‌هلود، سالتی ١١٨٩ ک — ١٧٧٥ ز کۆچی دوا‌ی کرد، له گۆرستانی (الصالحية) به‌ خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٠٩.
٢. علماء ومدارس في أربيل ١١٠.
٣. سلك الدرر ٤/١٦.
٤. مشاهير الكورد ٢/١٢٩.
٥. الإكلیل في محاسن أربيل ٢٦٤.

٦. معجم أعلام الكورد ٥٨٠ - ٥٩٤.

محه‌مه‌د نه‌بویه‌کر ماردینی (١٢٣١)

ناوی محه‌مه‌ده، کورپی نه‌بویه‌کری کورپی محه‌مه‌دی کورپی عوسمانی کورپی نه‌حه‌دی کورپی عومهری کورپی سه‌لامه‌ی (ماردینی) به، سالتی ٧٥٧ك - ١٣٥٦ز هاته دنیا، دهستی کرد به خوتندن، زانیاری له چهند زانایان وه‌رگرت، کتیه‌کی زۆری له‌به‌ر کرد، دهستی کرد به ده‌رسدانه‌وه، پاشان دلتی له نه‌بو طاهیری سه‌مه‌رقه‌ندی ئیتشا، باری کر بو (حه‌له‌ب)، ماوه‌ك له‌وئ ماوه، دوا‌یی گه‌راوه (ماردین) دووباره دهستی به ده‌رسدانه‌وه کرد، مامۆستا زانایه‌کی زیره‌ك و به توانا و شاعیر بوو، له رێزمانی عه‌ره‌یی و مه‌عانی دهستی بالا بوو، له ٨٧٣ك - ١٤٦٨ز کۆچی دوا‌ی کرد.

سه‌رچاوه: الضوء اللامع ٧/١٧٢.

محه‌مه‌د نه‌بویه‌کر مه‌ره‌شی (١٢٣٢)

ناوی محه‌مه‌ده، کورپی نه‌بویه‌کهره، ناسراوه به (سجاقلی)، حه‌نه‌فی بووه، له زانسته‌کان شاره‌زا بووه، ته‌ریقه‌تی له شیخ عبدالغنی نابلسی وه‌رگرتووه، سالتی ١١٥٠ك - ١٧٣٧ز کۆچی دوا‌یی کردووه، نه‌و کتیه‌نه‌ی داناو: (غاية البرهان في بيان أعظم آية القرآن (في تفسير آية الكرسي))، (حاشية على شرح العقائد لسعدالدين التفتازاني)، (ترتيب العلوم، تسهيل الفرائض)، (تهذيب القراءة).

سه‌رچاوه‌کان:

١. هدية العارفين ٢/٣٢٢.

٢. معجم المؤلفين ٩/١١٨ - ١١٩.

محه‌مه‌د نه‌بولقاسم هه‌رانی (١٢٣٣)

ناوی محه‌مه‌ده، کورپی نه‌بولقاسمی هه‌رانی به، له (میسر) هاته دنیا، میژوونووس و شاعیر به، کتیه‌ی (التاریخ)ی داناوه، سالتی ٤٢٠ك - ١٠٢٩ز کۆچی دوا‌یی کردووه.

سەرچاوه: معجم المؤلفين ١/١٣٨.

معه‌مه‌د نه‌حه‌د (ابن الظهير) (١٢٣٤)

ناوی معه‌مه‌ده، کورپی نه‌حه‌دی کورپی عومهری کورپی نه‌حه‌دی کورپی نه‌بو
شاكره، نازناوی (مه‌جده‌دینه)، سالی ٦٠٢ ك - ١٢٠٥ ز له (هه‌ولێر) هاتووته‌دنيا، بۆ
خوێندن چووته (به‌غدا)، دوايی چووته (دیمشق)، لای مامۆستا (سه‌خاوی) و لای
حه‌نه‌فیه‌کانی خوێندوو، له قوتابخانه‌ی (قیمازیة) ده‌رسی داوه، له نه‌ده‌بیات ده‌ستی بالا
بووه، دیوانی شیعری هه‌یه، به‌ دوو به‌رگ، سالی ٦٧٧ ك - ١٢٧٨ و له دیمشق کۆچی
دوايی کردوو.

سەرچاوه‌کان:

١. فوات الوفيات ٣/٣٠١.
٢. الأعلام ٦/٢١٨.
٣. معجم أعلام الکورد ٥٩٦.
٤. أربیل في مختلف العصور ٩٣.
٥. أربیل في العهد الاتابکي ٢٥.
٦. هدية العارفين ٦/١٣٣.
٧. مشاهیر الکورد ٢/١٢٤ - ١٢٥.
٨. معجم المؤلفين ٨/٣٠٢.
٩. البداية والنهاية ١٣/٢٨٧.
١٠. شذرات الذهب ٥/٣٥٩.
١١. كشف الظنون ١/٧٦٧.

معه‌مه‌د نه‌حه‌د نه‌خلاطی (١٢٣٥)

ناوی معه‌مه‌ده، کورپی نه‌حه‌دی کورپی عوسمانی کورپی سیاوشه، خه‌لکی
(نه‌خلاطه)، سالی ٦٤٤ ك - ١٢٤٦ ز هاته‌ دنیا، زانایه‌کی به‌ دین و دیمهن رێک و چاک

بووه، ماوهی چل سالان له (کولاسه) پێش نوێژ بوو، دوايي کرا ووتارخوێن له ٨ی مانگی شهووالی سالی ٧٠٦ ک - ١٣٠٧ ز کۆچی دواي کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. البداية والنهاية ١٤/٤٧.

٢. شذرات الذهب ٦/١٤.

٣. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٧٧ - ٤٧٨.

محهمهد نه‌حمهد به‌رزنجی (١٢٣٦)

ناوی محهمهد، کورێ نه‌حمهدی به‌رزنجیه، زانایه‌کی به‌ناوبانگ بووه، له ته‌فسیر و فهرمووده و فه‌توا ده‌ستی بالا بووه، له (مه‌ککه‌)ی پێرۆز ووتارخوێن بووه، له (مه‌دینه‌)ی پێرۆز مو‌فتی شافعی یه‌کان بووه، له جه‌نگی جیهانی یه‌که‌م چووه (دیمشق)، ماوه له‌مۆ تا سالی ١٣٣٥ ک - ١٩١٦ ز کۆچی دوايي کرد، له گۆرستانی چیاي قاسیون به‌ خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه‌: نثر الجوهر والدرر ٢/١٠٢٧.

محهمهد نه‌حمهد جه‌رانی (١٢٣٧)

ناوی محهمهد، کورێ نه‌حمهدی کورێ عبدالله ی کورێ نه‌بو فه‌ره‌جی کورێ عه‌لی کورێ سه‌رایای کورێ وه‌لیدی جه‌رانی یه، مه‌زه‌به‌ی حه‌نه‌فی بووه، سالی ٦٩٠ ک - ١٢٩١ ز ها‌ته دنیا، شه‌رحی (مختصر الخرقی) کردووه، کتیی (الفنون)ی داناوه، سالی ٧٤٩ ک - ١٣٤٨ ز کۆچی دوايي کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات ٦/١٥٧.

٢. هدية العارفين ٦/١٥٦.

٣. معجم أعلام الكورد ٥٩٦.

٤. معجم المؤلفين ٨/٢٨٢.

٥. الذیل علی طبقات الحنابلة ٤/٤٤٢.

مه‌مه‌د نه‌حه‌دی چه‌رانی (١٢٣٨)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی نه‌حه‌دی کورپی عه‌لی کورپی بیشره، خه‌لکی (چه‌ران)ه، له (حه‌لب) دانیشتروه، له‌لای چهند زانایانی خوتندوه، ده‌رسی فەرمووده‌ی داوه، له ٧٠٦ ک - ١٣٠٦ ز هاته‌ دنیا، له (٧٧١ ک یا ٧٧٢ ک) - (١٣٦٩ ز یا ١٣٧٠ ز) کۆچی دوا‌ی کرد.

سەرچاوه: الدرر الكامنة ٣/٣٣٩.

مه‌مه‌د نه‌حه‌دی حه‌که‌فی (١٢٣٩)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی نه‌حه‌دی کورپی مه‌مه‌ده، نازناوی شه‌مه‌دینی ئه‌بن مه‌لایه‌ خه‌لکی (حصن کيفایه)، له (حه‌لب) دانیشتروه، میژووناس و شاعیر بووه‌ کتیبانی (نهاية الأرب في ذكر ولاية حلب) و (رسالة في إسلام أبوي رسول الله صلى الله عليه وسلم)ی داناوه.

سەرچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفين ٩/١٥.

٢. هدية العارفين ٢/٢٦٥.

مه‌مه‌د نه‌حه‌دی خاکی (١٢٤٠)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی نه‌حه‌ده، ناسناوی (خاکی)یه، سالی ١٢٥٥ ک - ١٨٣٩ ز له‌ گوندی (نه‌حه‌دی برنده‌)ی سەر به (هه‌له‌بجه) هاتوته‌ دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌ی چووه (سلیمانی) لای مه‌لا مه‌مه‌دی (مه‌حوی)، پاشان چووه (سنه) له‌وی کۆتایی به‌ قۆناغه‌کانی خویندن هینا، گه‌راوه (سلیمانی) له‌بەر نه‌رکی ژبانی و هه‌له‌سورانی گۆزه‌رانی ماوه‌ک بووه‌ فەرمانبه‌ری کشتووکال له (سەرچنار)، (خاکی) خوشنوس بوو، نایه‌ته‌کانی قورئانی پیرۆزی بۆ براده‌رانی ده‌نروسیه‌وه‌ نه‌وانیش ده‌جامیان ده‌گرت و به‌ مالیان وه‌ده‌کرد، بۆ پاراستنی (چا‌وزار).

خاکی مز‌گه‌وتی تایه‌تی خۆی هه‌بوو، کاروباری مه‌لایه‌تی لی ئه‌نجام ده‌دا، چهند فه‌قیان هاتوو‌چۆی مالیان ده‌کرد، بۆ خویندنی عه‌ره‌یی و فارسی، له‌وانه: مه‌لا مه‌حمودی (بیخود)، شیخ سه‌لام، مه‌لا محیه‌دین، خواجه نه‌فه‌ندی مه‌لا حه‌مه سه‌عیدی دێل‌ژه‌یی، مه‌لا خالیدی (مه‌حوی)، مه‌لا عارف مستۆ.

(خاکی) زاته‌کی خاوه‌ن هه‌ست و بیر بوو، شاعیره‌کی چاک بوو، سوارسوارانی له‌گه‌ڵ شاعیره چاکه‌کانی وه‌ک (مه‌حوی) کردوو، شیعری کوردی و فارسی هه‌یه، قه‌سیده‌کی کوردی به‌ خۆشه‌ویست (درودی خۆای لی بی) دا هه‌ل‌گوتیه، له‌ پله‌ی به‌رزی ره‌وانبێژی دایه، کیشی خۆش و سوار، و مانا و ناوه‌روکی به‌تام و بۆیه، چاوی له‌ قه‌سیده‌ی (به‌حری نوری) مه‌حوی کردوو، سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌لی:

بایرتی خودا بارانی هه‌رچی فه‌یز و ئیحسانه

له‌سه‌ر نه‌و باعسی خه‌لق و گوزیده‌ی جه‌معی نه‌کرانه

ده‌می صوبجی نه‌زهل داکا، هه‌تا شامی نه‌به‌د برژی

به‌یه‌ک تاوێ نه‌کو تاوتاو وه‌کو تاوی به‌هارانه

به‌سۆزه‌ی نه‌ونه‌سیمی گۆل، شه‌میعی لوتفه‌وه داکا

نه‌سیمی نیسه‌ته‌تی حه‌ق، دانه‌یکێ کا به‌ سه‌د دانه

له‌ لاله‌ی ڕووی خۆی و سه‌به‌زه‌ی سه‌حابه‌ی ژاله‌ سابێژی

هه‌زاری وه‌ک من و تۆ، بێن هه‌زاری نه‌و گۆلستانه

مانای ووشه‌کان: (گوزیده): هه‌لبێزاده، (نه‌کران): بونه‌وه‌ر، (نه‌زهل): بێ

سه‌ره‌تا، (نه‌به‌د): بێ کۆتا، (سۆزه): کزه‌با، (نه‌سیم): بای نه‌رم، (نه‌و نه‌سیم): نه‌سیم

نوی، (گۆل شه‌میم): بۆنی گۆل، (لاله): گۆله‌سۆره، (ژاله): شه‌وغم، (سا): وه‌ک دانه‌ی

شه‌وغم. ئهم قه‌صیده‌یه‌ سالی ١٩٧٨ز له‌ چاپخانه‌ی کۆپی زانیاری کورد، به‌ شه‌رحی

شیخ محه‌مه‌دی (خال) له‌ (به‌غدا) چاپ کرا.

شیخ محمدەدی خال ده‌لی: {مه‌لای همه سووری خانه‌قا، به‌بۆنه‌ی نه‌خۆشی
چووه سەردانی خاکی، خاکی مژده‌ی پێدا که دویتی شهو له خه‌ودا به‌خزمەت هه‌زره‌تی
پێغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی بی) گه‌یشتم، فهرمووی: خاکی قه‌سیده‌که‌تم پێ گه‌یشتم، پاش
نه‌و خه‌ونه (خاکی) یه‌ک رۆژ ژیا کۆچی دوا‌ی کرد، سالی ١٣٢٦ ک - ١٩٠٨ ز
رووداوێک: جاره‌ک (خاکی) له‌گه‌ڵ فه‌قیان، گه‌مه‌ی (یه‌کبازی) ده‌کا، به‌جێ
ده‌مین، له‌ناو نه‌وانیش واباو: نه‌وه‌ی به‌جیما، ده‌ب پشت دابن، تا هه‌موو له‌سه‌ر پشتی
بازده‌ن، به‌و گه‌مه‌ ده‌لێن (سینگه‌باز)، له‌وباره‌یه‌ سید نه‌حه‌دی نه‌قیی کهرکوک (خ) به
شیعر سه‌رکۆنه‌ی ده‌کا، ده‌لی:

له‌ مه‌یدانی عیاده‌تدا به‌ جیما هه‌ر که‌سی بێ شه‌ک

به‌ دايم چاو به‌ره‌ژیره، ده‌بی مه‌هتووک و ريسواي

(خاکی) نامه‌که‌ی به‌ ده‌ست ده‌گا و به‌م شيعره وه‌لامی ده‌داته‌وه:

نه‌گه‌ر ده‌رویش، نه‌گه‌ر سو‌فی له‌ ته‌کیه و خانه‌قادا بێ

گه‌دا بێ یاخو پاشایی، خه‌لیفه، یاخو، وه‌ستایی

له‌ عه‌رصه‌ی که‌وشه‌کا جیما، وه‌کو دابه‌ ده‌بی، دایی

ده‌بی سه‌ر حیز و مل کز بێ، ده‌بی داماو و ريسواي

قوبول نایی، به‌ هه‌چ بابی، که‌ کور دابن، له‌ جی، بابی

نه‌گه‌ر سوخته، مه‌لای جی هه‌یشتم، مه‌لا مل که‌چ، نه‌بی نابن

{له‌ مه‌یدانی عیاده‌تدا به‌ جیما هه‌ر که‌سی بێ شه‌ک

به‌ دايم چاو به‌ره‌ژیره، ده‌بی مه‌هتووک و ريسواي}

سه‌رچاوه‌کان:

١. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ٤/٥٩٩ - ٦٠١.

٢. مه‌لا محمدەدی خاکی ٩ - ١٥.

٣. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٢٨ - ٥٢٩.

٤. تأريخ السليمانية ٢٨١ - ٢٨٢.

محمد مه‌لا نه‌محمد خه‌تی (١٢٤١)

ناوو نژادی: تا ئیستا نه‌مدیتوو نووسهران زنجیره‌ی باب و باپیرانی مامۆستای خه‌تی یان به‌بوخته‌یی نووسییی، به‌لام من له‌رینگای کس و کاره‌کانی که له‌گه‌ره‌کی مه‌لایان له‌ (هه‌ولێر) داده‌نیشتن بهم شیوه‌یه‌ بۆم ساغ بۆوه: ناوی مه‌لا محمد مه‌لا کورێ مه‌لا نه‌محمدی کورێ عبدالرحمانی کورێ ئیسماعیلی کورێ شیخ سوله‌یمانه، سالی ١٧٨٥ز له‌ گوندی (خه‌ته) هاته‌ دنیا، ئهو به‌ره‌بابه‌ ناوده‌بردین به: (شیخ سوله‌یمانی) له‌به‌ر شیخ سوله‌یمانی باپه‌ره‌ گه‌وره‌یان، که له‌ (خه‌ته) بووه، له‌وێ کۆچی دوا‌ی کردوو، ئیستا گۆرستانه‌ که به‌ناوی ئهو ده‌ناسرێ.

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌چه‌ند مه‌دره‌سانی خویند، له‌قوناغی موسته‌عیدی چوو له‌لای چه‌ند زانای پایه‌به‌رزێ ئهو سه‌رده‌می، له‌وانه: مامۆستا محمد (ابن ئادم) باله‌کی، مامۆستا نه‌بوه‌کری میرپۆسته‌مه‌ی، مامۆستا عبدالرحیمی زیاره‌تی، له‌قوناغی کۆتایی چوو له‌لای مه‌لا عبدالرحمانی رۆژبیانی ماوه‌ له‌وێ تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

پله‌ی مه‌لایه‌تی: زانایه‌کی به‌رز و به‌توانا بووه، پسپۆری هه‌موو جوژه‌ زانسته‌کان بووه، سالی ١٨١٥ز محمد پاشای رواندز کردیه‌ موفقی گشتی هه‌موو ناوچه‌ی سۆران، زانایان بۆیان سه‌لماندوو که مامۆستای هه‌موویانه، شیخ مصطفای نه‌قشه‌بندی (خ) له‌ زنجیره‌ی ئیجازه‌نامه‌ی مه‌لایان به‌ ئه‌وپه‌ری رێژه‌وه‌ ناوی دینی، شیخ ئیبراهیم فه‌صیح له‌ کتیی (عنوان المجد) ده‌لی: {مه‌لای خه‌تی مامۆستای زانایان بووه، ده‌ستی بالا بووه له‌ ورده‌کاری زانستی}، وه‌ مامۆستا مه‌سه‌ود محمد له‌ (تشیه‌ الحج الى أعتاب العلامة الختی) ده‌لی: {زانایاری مه‌لای خه‌تی هینده‌ قورسه‌ و به‌ سه‌نگه‌، به‌ هیچ ته‌رازوه‌ک نایته‌ کیشان}.

به شێك له فه‌قیه‌كانی: مه‌لا نه‌حمه‌دی گه‌لالی باله‌کی، مه‌لا حوسینی پشه‌ری، مه‌لا نه‌حمه‌دی رمکی بلباس، مه‌لا محمه‌دی هه‌رشه‌می، مه‌لا نه‌حمه‌دی نۆدشه‌ی، مه‌لا عبدالله ی جه‌لی، مه‌لا عومه‌ر نه‌فه‌ندی خه‌یلانی، مه‌لا نه‌سه‌عه‌دی جه‌لی، حاجی قادری کۆیی.

سه‌فه‌ره‌کانی: له‌سه‌ر فه‌رمانی محمه‌د پاشای روان‌دز، چوو (به‌غدا) بۆ لای داود پاشا، نه‌ویش زۆر ڕیزی پیاوانی نایینی ده‌گرت، به‌تایه‌ت زانایه‌کانی کورد، بۆیه‌ زۆر حورمه‌تی مامۆستای گرت، دوورنیه‌ هۆی نه‌و سه‌فه‌ره‌ پێکهاته‌کی نه‌پتی بی، بۆ مه‌به‌ستی جیابوونه‌وه‌ی (سۆران) له‌ حکومه‌تی عوسمانی له‌وانه‌یه‌ حکومه‌تی عوسمانیش نه‌و هه‌سته‌ی کردبی، بۆیه‌ داود پاشای وه‌لانا و دووری خسته‌وه‌ بۆ حیجاز، عه‌لی ڕه‌زای له‌ جێ دانا، که‌ دژی محمه‌د پاشا بوو، هه‌ر نه‌وه‌ش بوو پاشان پیلانی گێڕا، عوسمانیه‌کانی تیختیخه‌ دا بۆ له‌ناوبردنی پاشای (رواندز).

مامۆستای خه‌تی ه‌اویان ده‌چوو (شه‌قلاوه) له‌ قوتابخانه‌که‌ی تایه‌تی ه‌اوینه‌هه‌واری ده‌رسی ده‌دا، مامۆستای خه‌تی دوا‌ی کۆچی دوا‌ی پاشای روان‌دز ماوه‌ك گه‌راوه‌ (خه‌ته) پاشان خه‌لکی روان‌دز چوونه‌ دووی گه‌ڕاندییانه‌وه‌ (رواندز).

مخابن حوسین حوزنی موکریان‌ی هه‌له‌یه‌کی میژویی زۆر گه‌وره‌ی کرد که‌ بوختانی به‌و زاته‌ کرد، گوایه‌: مه‌لای خه‌تی فتوا‌ی داوه‌: هه‌ر که‌س جه‌نگی عوسمانیان بکا، ته‌لاقی ده‌که‌وی و خویی حه‌لاله‌، وه‌ له‌وه‌ی پشه‌وه‌ رامانبارد دیاره‌ که‌: له‌ناو چوونی نه‌و نه‌ماره‌ته‌ کوردیه‌ پیلانیکی دارپژراو بوو له‌ لایه‌ن گه‌وره‌ترین ده‌سه‌لاتی نه‌و سه‌رده‌می، وه‌ په‌یوه‌ندی نیوان پاشای روان‌دز و داود پاشا بتوون بوو، وه‌ مامۆستا به‌و په‌یوه‌ندیه‌ هه‌له‌ده‌ستا، بۆیه‌ عوسمانیه‌کان داود پاشایان لا‌برد له‌ والیاتی (به‌غدا)، به‌ پێچه‌وانه‌ی نه‌وه‌ی ناحه‌زان ده‌یلێن که‌: داود پاشا نه‌و پیلانه‌ی چنی بی، وه‌ هاته‌وه‌ی مه‌لای خه‌تی دووباره‌ بۆ روان‌دز پاش رمانی نه‌و نه‌ماره‌ته‌ وه‌ له‌ سه‌ر داوا‌ی خه‌لکی نه‌وی، و شه‌رکردنی پاشا زیاتر له‌ ده‌ ساڵ له‌ گه‌ل هۆزه‌کانی ده‌ورو به‌ری و هه‌ریمه‌کانی ژێر ده‌سه‌لاتی عه‌سمانیه‌کان و داگیرکردنیان به‌ ناگاداری مامۆستای خه‌تی، نه‌مانه‌ و ده‌یان به‌لگه‌ی دی که‌ له‌ کتییی

(محمد پاشا الرواندزی) باسم کردیه، به‌لگه‌ی ناشکران له‌سەر ناراستی نه‌و هه‌لبه‌سراوه‌یه، وه‌مه‌به‌ستیش ته‌نهما ناشرین کردنی نه‌و پێشه‌وایه‌ به‌رزیه‌ له‌ پێش چاوی نه‌وه‌ی نوێ. کۆچی دوا‌یی: مامۆستای خه‌تی به‌رده‌وام بوو له‌سەر ده‌رسدانه‌وه‌ی فه‌قیان و جێبه‌جێ کردنی کاروباری نایبی و وه‌لامدانه‌وه‌ی پرسیارانی مه‌لایان و هاو‌لاتیان، لا‌بردنی ئا‌زاوه‌ی ناویان، ناشکرده‌نه‌وه‌ی موسولمانان، تا رۆژی شه‌مه‌ی پاش نی‌وه‌رۆی مانگی ذی الحجه، سالی ۱۲۷۶ک - ۱۸۶۰ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (گه‌رده‌گه‌رد) به‌ خا‌ک سپێردرا.

دانراوه‌کانی: حاشیه‌ له‌سەر ته‌فسیری به‌یزاوی، حاشیه‌ له‌سەر (جمع الجوامع)، حاشیه‌ له‌سەر (تحفه‌ المحتاج)، رساله‌ العلم: سالی ۱۸۰۹ز ته‌واوی کردوه، پێشکه‌شی به‌ داود پاشای والی (به‌غدا) کردوه، سالی ۲۰۰۶ز به‌ لیکۆلینه‌وه‌ی نووسه‌ری نه‌و میژووه‌ له‌ (هه‌ولێر) چاپ کرا. وه‌ زۆر کتییانی تر که‌ دیار نینه، له‌وانه‌یه‌ سو‌وتابن له‌ گه‌ل کتێبه‌کانی مامۆستا عبدالکریمی خه‌یلانی، سالی ۱۹۵۷ز له‌ روان‌دز. کۆره‌کانی:

۱. مه‌لا عبدالله: زانایه‌کی به‌رز بوو، له‌ خزمه‌ت باوکی خویند.
۲. عبدالحکیم: نه‌ویش سی‌ کۆری هه‌بوون:
- ا. نه‌حمه‌د.
- ب. خورشید به‌گ: له‌ داد‌گای (که‌رکوک) فه‌رمانبه‌ر بوو.
- ت. مه‌لا طاهر: له‌ (رواندز) داده‌نیشت، نه‌ویش کۆریکی هه‌بوو ناو (حه‌کیم) زابتی عه‌سکه‌ر بوو.
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. عنوان المجد ۱۱۸ - ۱۴۳ - ۱۴۴.

۲. تشیة الحج الی أعتاب العلامة الحتی ۱۴۷.

۳. محمد پاشا الرواندزی ۱۱۱.

۴. رساله العلم / پتسه کی ۲/ح.
۵. أربیل فی مختلف العصور ۱۳۴.
۶. علماء ومدارس فی أربیل ۱۱۳ - ۱۱۶.
۷. بوژاندنهوهی میژووی زانایانی کورد ۲/۱۸۰ - ۱۸۱ / ۳/۳۲۱ - ۳۲۵.
۸. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۵۱۲ - ۵۱۳.
۹. بنه مالانی بهناوبانگی رواندز ۱۶ - ۳۰.

محمده نه حمده سعیرتی (۱۲۴۲)

ناوی محمده، کوری نهحمدهی کوری عبدالمؤمنی (سعیرتی)یه، سالی ۶۸۵ ک - ۱۲۸۶ز له (دیمشق) له دایک بووه چوویته (قاهره)، له تفسیر و فهرمووده و شهریعت و نهحو شارهزا بووه، سۆفی و دلپاک و دهرون رۆناک بووه، شاعیر بووه. دانراوه کانی: چهند دانراوی ههیه، لهوانه:

۱. إزالة الشبهات عن الآيات والأحاديث المتشابهات.
۲. شرح ألفية ابن مالك.
۳. كتاب في علوم الحديث.
۴. مختصر الروضة.
- کۆچی دواپی: له مانگی شهووالی سالی ۷۴۹ ک - ۱۳۴۸ز رکۆچی کرد. سهرچاوه کان:

۱. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۷۶ - ۴۷۷.
۲. طبقات المفسرين ۲/۷۶ - ۷۷.
۳. هدية العارفين ۲/۱۵۵.
۴. معجم المؤلفين ۸/۲۸۶ - ۲۸۷.
۵. شذرات الذهب ۶/۱۶۷ - ۱۶۴.
۶. الدرر الكامنة ۳/۳۳۳ - ۳۳۱.

۷. کشف الظنون ۱/۷۲ / ۲/۱۳۹۷.

مچه‌مه‌د نه‌حمه‌د قه‌زاز (۱۲۴۲)

ناوی محه‌مه‌ده، کورپی نه‌حمه‌دی کورپی نه‌بویه‌کری کورپی محه‌مه‌ده، سالتی ۱۲۲۱ ک - ۱۲۲۱ ز له (حه‌ران) هاته‌دنیا، بۆ خویندن چووه (میسر) و (حه‌له‌ب)، بووه زانابه‌کی مدزن، دهرسی ده‌دا، به‌لام خه‌لکان له‌ چیرۆکه‌کانی رازی نه‌بون، سالتی ۷۰۶ ک - ۱۳۰۶ ز له (مه‌ککه‌) ی پیروز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. درة الحجال في أسماء الرجال ۲/۲۶۲.

۲. الدرر الكامنة ۳/۳۵۴.

مچه‌مه‌د نه‌حمه‌د (ناری) (۱۲۴۴)

ناوی محه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا نه‌حمه‌دی کورپی مه‌لا محه‌مه‌دی کورپی مه‌لا عبدالرحمانه، ناسراوه به (کاکه‌ حه‌مه)، سالتی ۱۲۹۱ ک - ۱۸۷۴ ز له گوندی (کیکن) قه‌زای (مه‌ریوان) هاته‌دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورئانی پیروزی خه‌تم کرد کتێبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی ته‌واو کرد، قوناغی سوخته‌یی له‌ (سنه) برده‌سه‌ر، له‌ قوناغی موسته‌عیدی چووه‌ لای مه‌لا عبدالرحمانی پیتجوتیی، دوا‌ی چووه‌ مزگه‌وتی باباعه‌لی له‌ (سلیمانی)، گه‌راوه (سنه) ماوه‌ک له‌ مزگه‌وتی (شه‌ریعه‌مه‌دار) بوو، دوا‌ی چووه‌ (دار الإحسان)، پاشان چووه‌ (بانه‌) لای مه‌لا عبدالرحمان قازی، دوا‌یی چووه‌ (مه‌هاباد) قوتابخانه‌ی مه‌لا محه‌مه‌دی قو‌لجی، نه‌مجا چووه‌ (باشقالان) له‌ تورکیا، هاته‌ (هه‌ولیر) چووه‌ (رواندز) لای مه‌لا نه‌سه‌عه‌ نه‌فه‌ندی خه‌یلانی، ماوه‌ تا سالتی ۱۳۱۵ ک - ۱۸۹۷ ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (نێزان) له‌ گونده‌که‌ی خۆیان بووه‌ مه‌لا، سالتی ۱۳۲۲ ک - ۱۹۰۴ ز باری کرد چووه‌ (بیلۆ)، هه‌ر له‌مۆ سالتی ۱۳۶۶ ک - ۱۹۴۶ ز کۆچی کرد.

ناوبراو شاعیره‌کی چاک بووه‌، نازناوی شیعی (ناری)یه، شیعی کوردی و فارسی هه‌یه، هۆنراوه‌کی کوردی مه‌ته‌لی هه‌یه، جوانکارییه‌کی سه‌یری تێدا‌یه پیتی دوا

وشه‌ی یه‌که‌م، ده‌بیته‌ سه‌ره‌تای وشه‌ی دووهم، هه‌روه‌ها تا دوایی، ئهم ورده‌کاریه‌ ناوی
سو‌غره و بی‌گاره، واته: زۆری له‌ بیته‌که‌ ده‌که‌ی جاره‌ك بو‌ ئه‌و، جاره‌ك بو‌ ئهم، ئه‌وه
شتیکی سه‌یره، له‌ (مطول) و (مختصر)ی به‌لاغه‌ش وینه‌مان نه‌دیتوو.ه.
نووینی مه‌ته‌لی: به‌ ده‌ستوو‌سی که‌ون:

پادشا هه‌ردیار هه‌را هدا اشرف خه‌ر سالتا جیش هه‌رها
لجه‌ء قبا لامع‌الیا علا نشا ناظر وشنه‌ها دو‌الیا نه‌ج‌م‌کان
صفدر زمه‌ار فار سه‌رووش کاشف نه‌ایجا مع‌نوان
وارثو بلا غتا جدا راستان

نووینه‌ جه‌ل‌کراوه‌یه‌که‌ی، به‌م جه‌زه‌یه:

(پاشده هه‌ردیار ره‌بر راه‌ هدا اشرف خه‌ر رسالت تاج جیش شه‌رها
لجه‌ء اقبال لامع‌عالیا أعلا نشان ناظرورشن نه‌ها دو‌ والیا أنجم مکان
صفدر رزم معارف فارس سه‌روور روشن کاشف فن نه‌ایج جامع عنوان
وارث ثوب بلاغت تاجدار راستان
سه‌رچاوه‌کان:

۱. دیوانی ناری ۲۵ - ۲۶ - ۱۶۹.

۲. گولزاری کوردستان ۱۸۹.

۳. معجم‌أعلام‌الکورد ۵۵۸.

۴. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ۵/۲۰۱ - ۲۲۵.

۵. علم‌اؤنا فی خدمة‌ العلم‌ والدين ۴۴۵ - ۴۴۶.

مه‌مه‌ده‌ نه‌ حمه‌ده‌ نه‌ صییبی (۱۲۴۵)

ناوی مه‌مه‌ده‌، کورپی نه‌حمه‌دی کورپی مه‌مه‌دی کورپی عبدالله‌قه‌یره، خه‌ل‌کی
(نوسه‌بیینه)، له‌ قوت‌اب‌خانه‌ی (عصرونیه) ده‌رسی داوه، ماوه‌ك نووسه‌ری ح‌کومه‌ت بووه،
سالتی ۷۱۵ك - ۱۳۱۵ز له‌ ته‌مه‌نی حه‌فتا و چوار سالتیدا کۆچی دوایی کرد.

سەرچاوه: شذرات الذهب ۶/۳۸.

مه‌مه‌ده نه‌حه‌ده نه‌قشبه‌ندی (۱۲۴۶)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی نه‌حه‌ده، ده‌وری سالی ۱۸۸۰ ز له‌ گوندی (شیرکاوه) هاته‌ دنیا، خه‌لیفه‌ی شیخ عه‌لانه‌دینی (بیاره) بووه، ناسراوه به (شیخ حاجی نه‌قشبه‌ندی)، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌ی چووه (گه‌لاله) لای مه‌لا عبدالقادری گه‌وره، مه‌نتیق و نادابی خویند، دوا‌ی چووه (بیتواته) لای مه‌لا نه‌بی هه‌یده‌ری، دوا‌ی چووه (کزیه) لای جه‌نابی مه‌لا عبدالله ی جه‌لی، له‌و کاته‌ چوارده‌ مه‌دره‌سه‌ی فه‌قییان له‌وئ هه‌بوو، پاشان چووه (بیاره) لای مه‌لا عبدالقادر، ماوه‌ تا ئیجازه‌ی وه‌رگرت. گه‌راوه‌و لای باوکی له (رێزانۆک)، پاشان بووه‌ مه‌لای (ده‌رگه‌له)، دوا‌ی چووه (کینه‌له‌کان)، دوا‌ی چووه (شیرکاوه)، سالی ۱۹۴۰ ز گوندی (دیگی)ی دروست کرد، سالی ۱۹۶۸ ز کۆچی دوا‌ی کرد، له‌سه‌ر گرده‌کی بلند، پۆژئاوا‌ی (دیگه) له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی خۆی به‌ خاک سپێردا.

سەرچاوه: ده‌ستنوسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی.

مه‌مه‌ده نه‌حه‌ده هه‌ولێری (۱۲۴۷)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی نه‌حه‌دی کورپی عومهری کورپی نه‌حه‌دی کورپی نه‌بو شاکری کورپی ظاهره، له‌ دووی مانگی سه‌فه‌ری سالی ۱۲۰۵ ک - ۱۲۰۵ ز له (هه‌ولێر) هاته‌ دنیا، یه‌ک بووه له‌ زانایه‌کانی مه‌زه‌بی حه‌نه‌فی، بۆ خویندن چوویته (به‌غدا) له‌ویوه چوویته (دیمشق) له‌ قوتابخانه‌ی (قه‌یمازیه) کرایته (مدرس)، دیوانی شیعی هه‌یه، سالی ۱۲۷۷ ک - ۱۲۷۸ ز له (دیمشق) کۆچی دوا‌ی کرد.

سەرچاوه‌کان:

۱. الأعلام ۱/۲۷۵.
۲. معجم المؤلفين ۸/۳۰۲.
۳. هدية العارفين ۶/۱۳۳.

۴. مشاهیر الکورد ۲/۱۶۵.
۵. شذرات الذهب ۵/۳۵۹.
۶. البداية والنهاية ۱۳/۲۸۷.
۷. فوات الوفیات ۳/۳۰۱ - ۳۱۰.
۸. كشف الظنون ۱/۷۶۷.

محمه‌ده ئیدریس به‌دلیسی (۱۲۴۸)

ناوی محه‌مه‌ده نازناوی (نه‌بولفه‌ضل)ه، کورپی مه‌ولانا ئیدریسی به‌دلیسی یه، له (مه‌غیسا) ده‌رسی داوه، پاشان کرایته قازی (طه‌رابلس)، دواپی له (نه‌ستانه) کرایته (ده‌فته‌ردار)، زانکۆ و قوتابخانه‌ی به‌ ناوی خۆی دروست کردووه، دیوانی شیعی عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی هه‌یه، نازناوی (فه‌ضلی) بۆ خۆی داناوه، ته‌رجومه‌ی ته‌فسیری حوسین واعیز و زه‌خیره‌ی خواره‌م شای کردووه (قصص الانبیاء) و (تاریخ عثمانی) و (ذیل تاریخ ادریس بدلیسی) هه‌یه، سالی ۹۸۲هـ - ۱۵۷۴ز کۆچی دواپی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. ایضاح المکنون ۲/۲۲۸.
۲. معجم أعلام الکورد ۳۸.
۳. مشاهیر الکورد ۸۷.
۴. معجم المؤلفین ۹/۳۲.

محمه‌ده نه‌سه‌ده خه‌یلانی (۱۲۴۹)

ناوی محه‌مه‌ده نه‌سه‌ده، کورپی مه‌لا عومه‌ر نه‌فه‌ندی خه‌یلانی یه، سالی ۱۸۶۲ز پاش خویندنی قورنانی پیرۆز و چه‌ند کتییی سه‌ره‌تایی، چوو ه‌ ناو فه‌قیان له‌ گه‌ل عبدالقادر شیخ عبدالله شه‌مزی، (ته‌صریفی) له‌لای مه‌لا عبدالرحمانی (به‌ره‌که‌)ی خویند، فارسی له‌لای شیخ نه‌مینی شه‌عدی خویند، ماوه‌ک چوو (ناکۆیان)، ماوه‌کیش له‌ (وه‌سان) لای مه‌لا عه‌باسی خویند، پاشان چوو (هه‌ولیر) لای مه‌لا عومه‌ر نه‌فه‌ندی له‌

مزگه‌وتی (قه‌لات)، پاشان گه‌راوه (رواندز) خویندنه‌که‌ی مایوو ته‌واوی کرد، سالی ۱۸۸۵ ز ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

هه‌روه‌ها ئیجازه‌ی له‌و زاتانه‌ش وه‌رگرت: مه‌لا عومه‌ر نه‌فه‌ندی (هه‌ولێر)، غیاسه‌دین شیخ نه‌بویه‌کری (هه‌رشه‌می)، جه‌نابی کاک نه‌حه‌دی شیخ له (سلیمانی).

مه‌لایه‌تی: سالی ۱۸۸۶ ز له‌ مزگه‌وتی گه‌روه‌ی (رواندز) له‌ جینگای باوکی کرا پیش نوێژ و ووتارخوین و ده‌رس بیژ، سالی ۱۹۱۲ ز که (پوسیا) پرواندزی داگیر کرد و ناگری تیه‌ردا مامۆستا ناواره‌ بوو، چوو ده‌شتی (هه‌ریر)، ماوه‌ک چوو (خرواتان)، سالی ۱۹۲۰ ز چوو ناوچه‌ی (باله‌کان).

مه‌ده‌سه‌ی له‌و شوێنه‌ دانا: (وه‌رده‌)، (ناوه‌نده‌)، (دار السلام)، (ناکۆیان)، (ده‌رگه‌له‌)، وه‌ سالی ۱۹۲۶ ز له‌ناو عه‌شیره‌تی (شیوه‌زووری) ده‌رسی ده‌دا، تا نه‌و به‌رواره‌ سی ئیجازه‌ی مه‌لایانی دا.

به‌شێک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا محمه‌د ره‌شید به‌گی مه‌ریوانی، مه‌لا ئیبراهیمی خه‌تی، مه‌لا محمه‌د یه‌کده‌ست، مه‌لا کاکه‌ حه‌مه‌ی (ناری)، مه‌لا عبدالکریمی کوری، مه‌لا صالحی جو‌له‌میرگی، مه‌لا عه‌لی مامه‌جه‌لکه‌ی، مه‌لا محمه‌دی شیخ وه‌قمانی. مامۆستا مریدی شیخ حوسامه‌دینی (ته‌ویله‌)یی بوو.

کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۳۴۹ ک - ۱۹۳۰ ز له‌ (رواندز) کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (گه‌رده‌گه‌رد) له‌ خزمه‌ت گۆری باوکی به‌ خاک سپێردرا، ژماره‌ی نه‌جه‌دی (غم شده‌)یان بۆ داناوه‌.

به‌ره‌مه‌کانی:

۱. چهند حاشیه‌ی جیا جیا له‌سه‌ر کتییی (توحفه‌).
 ۲. میژووی زانایانی کورد، سالی ۱۹۲۶ ز له‌ (وه‌رده‌) ته‌واوی کردوه‌.
 ۳. میژووی حوکمدارانی رواندز، به‌ زمانی فارسی.
- پاش کۆچی دوا‌یی مامۆستا، مه‌لا عبدالکریم نه‌فه‌ندی کوری بووه‌ جینگری.

سەرچاوه کان:

۱. أربيل في مختلف العصور.
۲. علماء ومدارس في أربيل ۹۸.
۳. بنه مالانی بهناوبانگی رواندز ۱۲۳ - ۱۳۲.
۴. گۆفاری (مهتین)، ژماره ۶۸ / ۲۰ - ۲۵، ۱۹۹۷ ز.
۵. دهنگی زانا، ژماره (۵۷)، ۲۰۰۲ ز.
۶. کاروان، ژماره (۱۰۹) ۵۱ - ۵۳، ۱۹۹۷ ز.
۷. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۸۹ - ۹۰.

محمدهمهده نه سفه نديار (۱۲۵۰)

ناوی محهمدهه، کورپی نه سفه ندياری کورپی بهدرانی، کورپی نه بانه، شیخه کی
فهرموده ناس و مهزن بووه، ناسراوه به (دهشتی ههولیری) سالی ۶۶۵ ک - ۱۲۶۶ ز له
(قاهره) کۆچی دواپی کرد.
سەرچاوه: معجم أعلام الكورد ۶۰۰.

محمدهمهده نه فنه ندی ئاکری (۱۲۵۱)

مامۆستا مهلا محهمده نه فنه ندی ئاکری، زانایه کی بهرز بوو، ووردبین بوو،
شاره زای زانسته کان بوو، ئیجازه ی له جهنابی مهلا محهمده دی جهلی کۆیه وه گرتوو، پیش
نویژ و ووتارخوین بوو، له مزگهوتی گهوره ی (دهۆک) دهرسی فهقیانی ده دا، ناوبانگی
مهلا چاکی رۆیشت بوو، بۆیه له دوو را دههاته خزمهتی، چهند کهسی پنگه یاند، بوونه
مهلا ی دیهات و شاران، بهردهوام بوون له جیهه جی کردنی کاروباری ئاینی تا سالی
۱۹۶۵ ز کۆچی دواپی کرد و، مامۆستا مهلا نه فنه دی برا گهوره ی، له ۱۹۵۸ ز کۆچی
دواپی کرد.

سەرچاوه: أسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۰.

مه‌مه‌د ئه‌فه‌ندی کوردی (۱۲۵۲)

مامۆستا مه‌لا محهم‌د ئه‌فه‌ندی کوردی موده‌رریس بوو، له‌ قوتابخانه‌ی (ئه‌ندروڤن هه‌مایۆن) له‌ (ئه‌سته‌مبۆل)، پاشان کرا (مدرس) له‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (بروسا) سالی ۱۰۸۴ ک - ۱۶۷۳ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (حاشیة علی شرح الآداب) و (شرح القصيدة البردية) و (شرح الطريقة المحمدية: للبرکوي).
سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۲/۱۲۰.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۶۳.

مه‌مه‌د ئیسماعیل پیرداودی (۱۲۵۳)

ناوی محهم‌ده، کورپی سەید ئیسماعیلی کورپی سەید عومەری کورپی سەید ئه‌مینی کورپی سەید ئه‌مه‌دی کورپی سەید که‌ریمی، کورپی سەید ئه‌مه‌ده، سالی ۱۹۱۶ ز له‌ گوندی (قولته‌په) هاتووه‌ دنیا.

لای مه‌لا شه‌ریفی مه‌لای گونده‌که‌ ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، دوا‌یی چووه‌ (باشته‌په) عه‌وامیلی جورجانی و سه‌عدینی و نوغوزه‌ج و نیشه‌اری لای مه‌لا نه‌بوه‌کری شه‌رکان ته‌واو کردن، چووه‌ (خوڤخوڤه) لای مه‌لا عومەری ته‌له‌رخیمی، چووه‌ لای مه‌لا شیخ مه‌عروف، چووه‌ (به‌رده‌سپی) لای مه‌لا سه‌عیدی ناوماری، دوا‌یی چووه‌ (باشته‌په) لای مه‌لا سه‌عید، چووه‌ (دۆله‌زه) لای مه‌لا عوسمان، چووه‌ (قه‌شقه) لای مه‌لا ئیسماعیلی ناقیص، چووه‌ (نۆمه‌راوه) لای مه‌لا شیخ عبدالک‌ریم، چووه‌ (کۆیه) لای مه‌لا عبدالله ی عه‌ودالانی، چووه‌ (گرده‌سۆر) لای مه‌لا شه‌ریفی دوو شیوانی، چووه‌ (بیتواته) لای مه‌لا طاهر، چووه‌ (بیلینگه) لای مه‌لا مه‌جید، گه‌راوه‌ (قه‌شقه) لای مه‌لا عومەری سنجای (په‌ش)، چووه‌ (چۆمه‌زه‌رده‌ره) لای مه‌لا عبدالقادری (واحد العین)، چووه‌ (دیمه‌کار) لای مه‌لا طه‌یبی دوو شیوانی، چووه‌ (که‌سه‌زان) لای مه‌لا محهم‌دنه‌مینی سوێری، چووه‌

خورمه‌له) لای مه‌لا عومهر، چووه (جلبه‌سه‌ر) لای مه‌لا شیخ مه‌عروف، چووه (چغه‌میره) لای مه‌لا نه‌حه‌دی (ره‌ش)، (مطول) و (عبدال‌الحکیم) و (جمع‌الجوامع) ی ته‌واو کرد، چووه (کتکه) لای مه‌لا عومهری ته‌له‌رخیمی، چووه (دیه‌گه) لای مه‌لا نیسماعیلی جدیدی، یاشان چووه (هولیر) مزگه‌وتی شیخ نوره‌دین لای مه‌لا صالحی کۆزه‌بانکه‌ی شه‌رحی (چغمینی) و (ربع‌المقنطر) و (حاشیه‌ی به‌رجه‌ندی) خویند، ماوه‌ له‌وئ تا سالی ۱۹۴۵ ز نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: بووه مه‌لا له‌ گوندی (پیرداود)، بیست سالان له‌وئ ده‌رسیدا، سالی ۱۹۶۵ ز هاته مزگه‌وتی حاجی طاها قه‌ساب له‌ (هولیر)، دوایی چووه مزگه‌وتی شیخ نورالدین، دوایی چووه مزگه‌وتی گه‌ره‌کی (عه‌دل)، له‌ به‌رواری ۲۰۰۴/۴/۲۷ ز مندا‌له‌کانی مه‌لا نیسماعیل نانه‌که‌لی مزگه‌وتیکیان بۆ دروست کرد به‌ ناوی (مزگه‌وتی مه‌ید محمد پیرداودی)، هاته‌ ئه‌و مزگه‌وته، له‌ ۲۰۰۶/۱۲/۲۷ ز کۆچی دوایی کرد.

به‌شیک له‌ فه‌قییه‌کانی: مه‌لا عبدالرحمانی گردجۆتیار، مه‌لا عبدالله ی نه‌بیاوه‌ی، مه‌لا عومهری چۆمه‌رز ده‌ره‌ی، مه‌لا محمدی ئینه‌ی، مه‌لا نه‌حه‌دی شیخ شه‌روانی، مه‌لا نه‌حه‌دی خو‌شکان، مه‌لا عبدالله ی په‌ریتانی، مه‌لا عه‌لی خدر مامک، مه‌لا عبدالغنی طاها (به‌زاز).

خووه‌وشتی: زانابه‌کی به‌رز بوو، سه‌خی بوو، ریزی خه‌لکانی ده‌گرت، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خواپه‌رستی، بۆ وه‌لامی په‌سیاران خۆی ماندوو ده‌کرد، که‌ چووبایه‌ خزمه‌تی هه‌ر چوار ده‌وره‌ی کتیب بوو، هه‌رده‌مه‌ک زانیاری له‌ یه‌ک وه‌رده‌گرت به‌ زۆری ده‌بنووسیه‌وه، بۆ سوودی دوا‌پۆژ، کاتی خۆی به‌فێرۆ نه‌ده‌دا.

دانراوه‌کانی به‌ زمانی عه‌ره‌یی:

۱. خدمة الدين وإعانة الطالبين: في إعادة الظاهر بعد الجمعة.

۲. نخبة الأفكار، في تنجية والدي المختار.

۳. زوجات المفقودين.

٤. ظاهر السنه والکتاب في حل ذبيحة أهل الكتاب.

٥. تحقيق المقام في نزاهة سيد الأنام.

٦. جدول أوقات الصلوات.

٧. مشروعية التلقين.

دانراوه کوردیه کان:

١. رۆنکردنهوی سهفه‌ری (حه‌ج): شه‌رحی ئیضاحی ئیمامی نه‌وه‌وی یه‌.

٢. کورته‌باسیک ده‌رباره‌ی قنوت.

٣. سه‌لاوات لی‌دان دوا‌ی بانگ.

٤. خشته‌ی کاته‌کانی نو‌یژ.

٥. نامیلکه‌ی دزی (وه‌هابیه‌کان).

٦. مۆسیقا له‌ نی‌سلام: به‌ داخه‌وه‌ ته‌واوی نه‌ کرد.

سه‌رچاوه‌ کان:

١. إسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ٢١٨ - ٢١٩.

٢. خۆری نی‌سلام، ژماره ٢١ - ٣٤ - ٣٧ / ٢٠٠٣ ز.

٣. خۆری نی‌سلام، ژماره ٣٤ / ٢٠٠٧ ز.

مه‌مه‌د ئی‌سماعیل سه‌رکرده (١٢٥٤)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی ئی‌سماعیلی کورپی نه‌بو نه‌سه‌ده‌ی کورپی عه‌لی کورپی

مه‌نصور‌ی کورپی مه‌مه‌ده‌ی کورپی حوسینی شیبانی (دی‌اربه‌کر)یه، له ٣ مانگی (محرم)ی

سالتی ٦٣٣ ک - ١٢٣٥ ز له (میسر) هاته دنیا، مه‌زه‌بی حه‌نبه‌لی بووه، بۆ خویندن چووه

(ماردین)، ماوه‌ک له (دیعش) بوو، گه‌راوه (میسر) له‌سه‌رپشتی نه‌سه‌که‌ی که‌وته‌خواره‌وه

لاقی شکا، چه‌ند رۆژ نه‌خۆش که‌وت، له ٧٠٤ ک - ١٣٣٠٤ ز کۆچی دوا‌ی کرد.

خو‌وره‌وشتی: زانا بوو، کاربه‌ ده‌ست بوو، زانیاری له‌ قورنانی پی‌رۆز و

نوصل و دکتۆری هه‌بوو، له میژوو و نه‌حو و پێژمانی عه‌ره‌بی ده‌ستی بالا بوو، زۆر ناقل

و هێمن بوو، خۆشنووس بوو، شاعیر بوو، شاره‌زای ڕووداوه‌کانی پێشوو بووه، ڕووخۆش و قسه‌خۆش بووه، خه‌ڵکان له‌ مه‌جلیسی تێر نه‌ده‌بوون، ده‌رسی له‌لای ته‌قیه‌دین نیین ته‌میه و زه‌هه‌بی خوتندوووه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٦/١١.

٢. معجم أعلام الکورد ٦٠١.

مه‌مه‌د ئیسماعیل هه‌ولێری (١٢٥٥)

ناوی محه‌مه‌ده، نازناوی (نه‌بو‌خه‌سه‌نه)، کۆری ئیسماعیلی کۆری موسلیمی کۆری سملانی هه‌ولێری یه، سالی ٥٥٩ك - ١١٦٣ له (به‌غدا) هاتووته دنیا، له منداڵیهوه به چاکه ناسرابوو، ده‌رسی فەرمووده‌ی له‌لایه‌ن چهند زانایان خوتند، له (هه‌ولێر) ده‌رسی ده‌دا، بووه شیخه‌کی مه‌زن، به‌ سواری (گۆی درێژ) له (میسر) هاته (هه‌ولێر) یه‌که‌م که‌س بوو سه‌ره‌پرشتی خانه‌قای سو‌فیه‌کانی ده‌کرد، سالی ٦١٨ك - ١٢٢١ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (مشهد الکف) - له‌وانه‌یه (په‌نجه‌ عه‌لی) نیستا بی، ده‌که‌ویته ڕۆژه‌لاتی قه‌لات، نزیک مزگه‌وتی شیخ مصطه‌قای نه‌قشبه‌ندی (خ) - به‌ خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه: تاریخ أربیل ١/٢١٣ / ٢/٣٦٥.

مه‌مه‌د ئیسماعیل هه‌ولێری (١٢٥٦)

ناوی محه‌مه‌ده کۆری ئیسماعیلی کۆری که‌حالی هه‌ولێریه، زانایه‌کی زیه‌ک و زه‌ین تیز بووه، منداڵی زۆر بووینه و ده‌ستی کورت بووه، له‌سه‌ر ئه‌و حاڵه‌ دلقراوان و به‌ نارام بووه (نیین حه‌جه‌ر) ده‌تێ: شه‌ریعه‌ت و ئه‌صولی چاک زانیوه، سالی ٧٩٠ك - ١٣٨٨ز له‌ ته‌مه‌نی حه‌فتا سالی‌دا کۆچی دوا‌یی کردوووه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٦/٣١٤.

٢. معجم أعلام الكورد ٦٠٠.

مه‌مه‌دنه‌مین نه‌بویه‌گر هه‌رشه‌می (١٢٥٧)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورپی شیخ نه‌بویه‌گری کورپی مه‌لا مه‌مه‌دی (هه‌رشه‌می)یه، نازناوی (به‌هانه‌دینه)، زانایه‌کی به‌دین و خواناس و خواپه‌رست بووه، که‌راماتی لی ده‌گیرنه‌وه، دواي کۆچی دواي باوکی ماوه‌ی سی سالان له جینگای باوکی شیخی ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی بوو، له مانگی مه‌لودی سالی ١٣٣٣ ک - ١٩١٥ ز خه‌ریکی ده‌ست نوێژ بوو، پێه‌که‌ی راسته‌ی شووش و، پێ چه‌په‌ی پێ نه‌شورا کۆچی دواي کرد.

دوو کورپی هه‌بوو:

١. شیخ ره‌ئوف: به‌گه‌نجی جوانه‌رگ بوو.

٢. شیخ مه‌مه‌د: له‌ خانه‌قای خۆیان ده‌ستی کرد به‌ خۆتندن، ماوه‌ک چووه (به‌سه‌راوه‌ی گه‌وره) لای مه‌لا نه‌حه‌دی ناشۆکانی، ماوه‌ک چووه (ته‌رجان) لای مه‌لا عبدالله، دوا عه‌مری قورنانی پیرۆزی هه‌موو له‌به‌ر کرد، به‌شیکی زۆر له‌ مزگه‌وتی شیخ عبدالقادری گه‌یلانی له (به‌غدا)، له‌ به‌رواری ١٩٧٤/٢/٢٤ ز له‌ مالتی خۆی له (هه‌ولێر) کتوپر کۆچی دواي کرد، ته‌نیا کورپکی هه‌یه، ناسراوه به (کاکه‌ره‌ش)، ماوه‌ک نه‌ندامی په‌رله‌مانی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان بوو. سه‌رچاوه: ده‌نگی زانا ٥٢ و ٥٣ / ٢٠٠١ ز.

مه‌مه‌دنه‌مین نه‌حه‌د زه‌ند (١٢٥٨)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورپی نه‌حه‌ده، عه‌شره‌تی (زه‌نده)، له‌ ده‌ورو به‌ری (کفری) داده‌نیشن، ماوه‌ک بریکاری والی (به‌غدا) بووه، بۆیه ناسراوه به (که‌هیه) واته: یاریده‌ده‌ر، سالی ١٨٥٣ ز پاش کۆچی دواي شیخ مه‌حمودی ئالوسی کرا مو‌فتی (به‌غدا)، سالی ١٨٧٦ ز چووه (نه‌ستانه) له‌وی کرا نه‌ندامی په‌رله‌مانی ئه‌و سه‌رده‌می، سالی

١٨٩٣ز کۆچی دواى کرد، کامیل به‌گی کورێ خانوو‌ه‌که‌ی کرده (وه‌قفی) مز‌گه‌وت، مز‌گه‌وتی (که‌هیه‌ی ئیستا له (به‌غدا) له شوینی نه‌و خانوو‌ه‌یه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. مشاهیر الکورد ٣٦٣ - ٣٦٤.

٢. معجم أعلام الکورد ٥٨١ - ٥٨٣.

مه‌مه‌دنه‌مین نه‌حه‌مه‌د بیژوه‌یی (١٢٥٩)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورێ مه‌لا نه‌حه‌دی (سه‌راو)یه، ده‌وری سالی ١٢٧٧ك - ١٨٦٠ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌ی چووه‌ لای مه‌لا عبدالقادی کانی کبودی له (بیاره)، ماوه‌ له‌وێ تا هێزی مه‌لایه‌تی و فه‌توادانی په‌یدا کرد، نه‌جا له‌ خزمه‌ت شیخ عومهری (بیاره) ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی وه‌رگرت، له‌ لایه‌ن شیخه‌وه‌ کرا (خه‌لیفه)، گه‌راوه‌ (بیژوه) ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌ و جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی، زۆربه‌ی کاتی خۆی خه‌رج ده‌کرد له‌ قورئان خویندن و ته‌ماشاکردن و پێداچوونی توحفه‌ی ئین چه‌هر، زۆر رێزی خه‌لکی ده‌گرت، خزمه‌تی میوانانی ده‌کرد، له‌ ده‌وری سالی ١٣٨٠ك - ١٩٦٠ له‌ ته‌مه‌نکی درێژ و پر تاعه‌ت، کۆچی دوا‌ی کرد، مه‌لا ره‌نوفی نه‌وه‌ی جیگری بوو.

سه‌رچاوه‌: علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٤٧ - ٥٤٩.

مه‌مه‌دنه‌مین نه‌حه‌مه‌د سویری (١٢٦٠)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورێ نه‌حه‌دی کورێ عبدالله یه، عه‌شیره‌تی شیخ بزینی یه، ده‌وری سالی ١٩٠٧ز له‌ گوندی (سویری) هاته‌دنیا.

ده‌ستی کرد به‌ خویندن، هه‌ر له‌ زوووه‌ باب و دایکی کۆچی دوا‌یان کرد، هه‌رچه‌نده‌ بیکه‌س ماوه‌ به‌لام وازی له‌ خویندن نه‌هینا، پاش ته‌واوکردنی قوناغی سوخته‌یی، چووه‌ (دیمه‌کار) لای مه‌لا نه‌حه‌دی ره‌ش، دوا‌ی چووه‌ (هه‌ولێر)، دوا‌ی چووه‌

(ماوه‌ران)، دوا‌یی چووه (بیتواته)، دوا‌یی چووه (هه‌ل‌بجه)، دوا‌یی چووه (بیاره) لای مامۆستا عبدال‌کریم (مدرس)، دوا‌یی چووه (نیر‌گسه‌جار) له‌مۆی سالی ١٩٢٥ز (فه‌ریده‌ی نووسیه‌وه، پاشان چووه (دیبه‌گه) لای مه‌لا نیسماعیلی جدیده‌ی، ماوه‌کیش له‌لای مه‌لا عومهری کهوری خویند ماوه‌کیش چووه لای مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی، نه‌بجا چووه (بنه‌سراوه‌ی گه‌وره، لای مه‌لا نه‌حه‌دی ناشۆکانی، پاشان هاته (هه‌ولیر) له‌ مز‌گه‌وتی قه‌لات لای مه‌لا نه‌فه‌ندی (هه‌ولیر) ماوه تا سالی ١٩٣٩ز نیجازه‌ی وه‌ر‌گرت.

مه‌لا‌یه‌تی: کۆتایی به‌خویندن هینا، له‌و شوینانه مه‌لا بوو مه‌دره‌سه‌ی هه‌بوو: (عه‌لیاوه)، (که‌سه‌زان)، (ئه‌سپنداره)، (خرا‌به‌دراو)، (داره‌به‌ن)، (یار‌بجه)، (دوو‌بز).

به‌شیک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا عبدال‌قادر گۆمه‌سپانی، مه‌لا خه‌لیلی دووسه‌ره (مخلص)، مه‌لا خدری داره‌به‌نی (ده‌شتی)، مه‌لا خدری شامامه‌ری، مه‌لا صالح جعه‌غفر، مه‌لا عبدالله‌ی سیه‌ردانی، مه‌لا عبدال‌کریم قادر زید‌به‌گی، مه‌لا سه‌ید محممه‌د پیر‌داودی، مه‌لا حوسینی قۆرپتانی، مه‌لا نیسماعیلی نانه‌که‌لی، مه‌لا عه‌لی بیر‌عه‌اره‌بانی، مه‌لا سه‌دیقی نۆغه‌رانی، مه‌لا عه‌لی گرده‌جاری، مه‌لا محممه‌دی شیخ شه‌روانی، مه‌لا نه‌وه‌ری شه‌وه‌کی، مه‌لا عبدال‌عزیزی دوو‌که‌ره‌یی. مامۆستا تا‌که شیعی هه‌نه، نازناوی (حه‌زین)ه.

خووره‌وشتی: زانابه‌کی زیره‌ک و زمان ره‌وان و نه‌فس به‌رز بوو، به‌دین و دووره دنیا بوو، بۆ که‌سانی دنیا سه‌ری نزم نه‌ده‌کرد، چاودیری فه‌رز و سونه‌ته‌کانی ده‌کرد، به‌ نه‌مه‌ک بوو، شه‌و نوێژی ده‌کرد، کاتی خۆی به‌ فیرۆ نه‌ده‌دا.

کۆچی دوا‌یی: سالی ١٩٦٣ له‌ (دوو‌بز) کۆچی دوا‌یی کرد، کورته‌حاشیه‌ی له‌سه‌ر (ته‌ه‌ذیب) و (جمع‌الجوامع) و (مختصر) و (مدارک) و (سیوطی) و (تصریف) و (گه‌له‌نبه‌وی ناداب و بورهان) هه‌یه، مه‌لا عومهر و مه‌لا محممه‌د کورانی نه‌و زاته‌نه، پێش نوێژ و ووتار‌خوینن له‌ مز‌گه‌وتی (صواف) له‌ هه‌ولیر. سه‌ر‌چاوه: علماء و مدارس فی آرپیل ١٢٠.

مەحمەد ئەمین ئەییوبی کوردی (١٢٦١)

ناوی مەحمەد ئەمین، ناسراوە بە (شیخ ئەییوبی کوردی نەقشبەندی) سالی ١٢٧٨ ک - ١٨٦١ ز لە گوندی (رملکای (غوطە)ی (دیمشقی) هاتە دنیا، لەلای مریدەکانی مەولانا خالید دەستی کرد بە خوێندن، ئەجا بوو جیگری شیخ عیسی کوردی بۆ نامۆزگاری خەلکان، مامۆستا شارەزا بوو لە فەرموودە و شەریعت و فەرائیز و سیرەت، سالی ١٣٥٦ ک - ١٩٣٧ ز کۆچی دوایی کرد، لە گۆرستانی مەولانا خالید بە خاک سپێردرا.

سەرچاوە: معجم أعلام الکورد ٥٨١ - ٥٨٢.

مەلا مەحمەد ئەمین بەلیکدەری (١٢٦٢)

مامۆستا مەلا مەحمەد ئەمین خەلکی (بەلیکدەر)ی نزیک یتجۆینە، سالی ١٢٧٠ ک - ١٨٥٣ ز لەو گوندە هاتە دنیا، دەستی کرد بە خوێندن، لە چەند شوێنان گەرا، دوایی چوو (یتجۆین) لای مەلا عبدالرحمان، لەو ئیجازە ی وەرگرت، گەراوە (سلیمانی) لە مزگەوتی سەر شەقام کرا مەلا، دەستی کرد بە دەرسدانهوه ناوبانگی مەلا چاکی ڕۆشت بوو، چاوی لە دەستی کەس نەبوو، چی پێیان بدابایە بە هەزارانی دەبەخشی، بەردەوام بوو لە سەر نووسین، خەتی خۆش و جوان بوو، شەرحی مەواقیفی تەواو نووسیتهوه، سالی ١٣٣٠ ک - ١٩١٢ لە (سلیمانی) کۆچی دوای کرد.

سەرچاوە: علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٤٤.

مەحمەد ئەمین چیچوران (١٢٦٣)

مامۆستا مەلا مەحمەد ئەمین سالی ١٢٨٠ ک - ١٨٦٣ ز لە گوندی (چیچوران) سەر بە (بانە) هاتە دنیا، دەستی کرد بە خوێندن، پاش قوناغی سوختەیی چوو (یتجۆین) لای مەلا عبدالرحمان، ماوە تا کۆتایی بە خوێندن هینا، ئیجازە ی وەرگرت، بوو مەلا لە (چەرچەقلە)، دوایی گەراوە ناوچە (بانە)، پاشان باری کرد بۆ (رەشەدتی) مەریوان،

ماوه‌ی ده‌سالان له‌وێ مه‌لا بوو، ده‌رسی ده‌دا، سالی ١٣٥٥ك - ١٩٣٦ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٤٥.

مه‌مه‌دنه‌مین خه‌یلانی (١٢٦٤)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌دنه‌مین عه‌شیره‌تی خه‌یلانی یه، زانایه‌کی مه‌زن و موده‌رریس بووه، له‌ سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی چوارده‌می کۆچی له‌ (پرواندز) ده‌رسی داوه، مامۆستا مه‌مه‌دنه‌مین کونه‌فلوسه‌ی کتیبانی (تشریح الأفلاك) و (پورهانی گه‌له‌نبه‌وی) له‌ خزمه‌ت خۆیندوووه، ناوی بردوووه به‌ مامۆستای گه‌وره.

سه‌رچاوه: علماء ومدارس في أربيل ٩٩.

مه‌مه‌دنه‌مین زه‌کی به‌گ (١٢٦٥)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین به‌کری حاجی عبدالرحمانی کۆری مه‌حمودی کۆری بابیره، سالی ١٢٩٧ك - ١٨٨٠ز له‌ (سلیمانی) هاته‌ دنیا، سه‌ره‌تای خۆیندنی له‌ حوجره‌ی فه‌قیان بوو، لای مه‌لا عه‌زیزی زه‌له‌زه‌له‌ی، دوا‌ی چوووه (به‌غدا)، سالی ١٨٩٩ز چوووه قوتابخانه‌ی جه‌نگی له‌ (ئه‌ستانه)، خه‌ریکی کاری له‌شکر و نه‌ندازه و جوغرافیا بوو، له‌ حکومه‌تی عوسمانی به‌شداری چه‌نده‌ها جه‌نگی کرد، سالی ١٩٢٥ز کرا وه‌زیری گواسته‌وه، له‌ ١٩٢٧ز کرا وه‌زیری مه‌عاریف، سالی ١٩٢٨ز کرا وه‌زیری به‌رگری، له‌ ١٩٣١ز کرا وه‌زیری ئابوری، هه‌روه‌ها له‌ پارێزگای (سلیمانی) کرا نایب، ناوبراو میژووناس و شاعیریش بوو چه‌ند شیعری هه‌یه.

سه‌فه‌ره‌کانی: (قه‌فقاس) (فه‌ره‌نسا) (بایه‌زید) (ته‌فلیس) (مۆسکۆ) (فه‌ره‌ندا) (ئه‌سته‌مبۆل) (حه‌له‌ب) (فه‌له‌ستین).

کۆچی دوا‌یی: سالی ١٣٦٨ك - ١٩٤٨ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه کانی: چهند دانراوی ههیه، لهوانه:

١. مشاهیر الکورد و کوردستان: بهرگی یه کم سالی ١٩٤٥ ز له بهغدا چاپ کرا، بهرگی دووهم سالی ١٩٨١ ز له (میسر) چاپ کرا.
 ٢. تأریخ الدول والأمارات الکوردیة: سالی ١٩٤٨ ز له میسر چاپ کرا.
 ٣. خلاصة تأریخ الکورد و کوردستان: سالی ١٩٦١ ز له بهغدا چاپ کرا.
 ٤. محاسبه‌ی نییابته: سالی ١٩٢٨ ز له (بهغدا) چاپ کرا.
 ٥. دوو تهقه‌لای بی سوود: سالی ١٩٣٥ ز له بهغدا چاپ کرا.
 ٦. تأریخ السلیمانیة وأنحائها: به کوردی دایناوه، مهلا جهمیلی رۆژیانی ته‌رجومه‌ی کردووه وه‌لای عهره‌بی، سالی ١٩٥١ ز له بهغدا چاپ کرا.
- سهرچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفین ٩/٧٢ - ٧٣.
٢. میژووی نه‌ده‌بی کورد ٥/٣٨١ - ٣٨٨.
٣. الأعلام ٦/٢٧٠.
٤. تاریخ السلیمانیة - ١ - .
٥. معجم أعلام الکورد ٥٨٣ - ٥٨٦.
٦. مشاهیر الکورد و کوردستان / پێشه‌کی ١٤.
٧. الکفایة فی الموارث / الملحق ١٩٨.
٨. نثر الجواهر والدرر ٢/١٠٦ - ١٠٦٣.
٩. أعلام کورد العراق ٦٦٦ - ٦٧٢.

مه‌مه‌دنه‌مین سه‌عید باغه‌نجیری (١٢٦٦)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورپی سه‌عیدی کورپی ئیبراهیمه، سالی ١٩٤١ ز له گوندی (باغنجیر) سهر به (ته‌ق ته‌ق) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به خویندن، دواپی چووه (کۆیه) لای مه‌لا مه‌مه‌دنه‌مینێ چۆمه‌یده‌ری و مامۆستا مه‌عصومی هه‌ورامی،

گه‌پراوه (که‌رکوک) خویندنه‌که‌ی له‌ خزمه‌ت نه‌و به‌پێژانه‌ ته‌واو کرد، مه‌لا عبدالحجیدی قوطب، مه‌لا عبدالعزیزی شیله‌خانی، مه‌لا عومهری ئۆمه‌ر گۆمه‌تی.

سالی ١٩٦٦ ز کرا پێش نوێژ و ووتارخوێن له‌ مزگه‌وتی مه‌لا سه‌عید، له‌ گه‌رێکی قۆریه‌ له‌ (که‌رکوک)، دوایی چووه‌ مزگه‌وتی نیمام قاسم، پاشان چووه‌ مزگه‌وتی (ئۆزبه‌ک) له‌ به‌غدا، له‌ (کلیه‌)ی نیمامی نه‌عه‌زمیش ده‌بخوێند، پاش ته‌واو کردنی خویندنه‌که‌ی گه‌پراوه (که‌رکوک) کرا مه‌لای مزگه‌وتی نه‌حمه‌د ناغا، سالی ١٩٨٦ ز له‌ جیگای مامۆستا عبدالحجیدی قوطب کرا سه‌روکی زانایان، سالی ١٩٩٠ ز کرا به‌پێوه‌به‌ری قوتابخانه‌ی ئابینی نه‌وقاف، مامۆستا زۆرجاران له‌ ته‌له‌فزیۆنه‌کانی که‌رکوک و به‌غدا، هه‌روه‌ها له‌ (پادێۆ) نامۆزگاری گه‌له‌که‌ی ده‌کرد، له‌ ٢٥/٤/١٩٩٧ ز پۆزی هه‌ینی کۆچی دوایی کرد، له‌ گۆرستانی شیخ محیه‌دین له‌ که‌رکوک به‌ خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه: نامه‌ی مه‌لا مه‌حمود عه‌زیز شیخ بزینی / که‌رکوک.

مه‌مه‌دنه‌مین سوله‌یمان ناشۆکانی (١٢٦٧)

ناوی محه‌مه‌دنه‌مین، کورێ مه‌لا سوله‌یمانی کورێ فه‌قی محه‌مه‌دی کورێ نه‌حه‌مه‌دی کورێ عه‌زیزی کورێ په‌سولی (گه‌ردی)یه، مامی نووسه‌ری ئهم میژووه‌یه، سالی ١٩١٠ ز له‌ خانووی خانه‌قای شیخ نه‌بویه‌کر له‌ (هه‌ولێر) هاتووته‌ دنیا.

خوێندنی: له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، ماوه‌ک له‌ مزگه‌وتی شیپێخ مصطه‌فا لای موسته‌عه‌ده‌کانی ماوه، دوایی چووه‌ (جدیده‌)ی به‌پایان لای مه‌لا حوسینی مامی، دوایی چووه‌ (به‌سه‌راوه‌)ی گه‌وره‌ لای مه‌لا نه‌حه‌مه‌دی مامی، پاشان چووه‌ ناوچه‌ی خۆشناوه‌تی: له‌ گوندی (خه‌ته‌) لای مه‌لا ئیبراهیم، له‌ (هه‌رتهل) لای مه‌لا فتح الله، له‌ (شه‌قلاوه‌) لای مه‌لا طاها، نه‌مجا چووه‌ (مام خاران)ی زارایان، لای مه‌لا عبدالله ی برا گه‌وره‌ی، هه‌ر له‌ خزمه‌ت نه‌و هاته‌ گوندی (شه‌وزار).

مه‌لایه‌تی: سالی ١٩٣٨ ز بووه مه‌لا له (گرداره‌ق) ماوه‌ك له‌وی ماوه، باری کرد بۆ (كه‌ندار) له‌وی مه‌لا مه‌سعودی نامۆزای و مه‌لا عومهری مه‌لا قهره‌ی له‌لایان ده‌خویند، دوا‌یی باری کرد، هاته (چاروك) ی گه‌وره.

خویندنی دووباره: نیازی ته‌واو کردنی خویندنه‌كه‌ی هاته دلی، دووباره چۆوه ناو فه‌قیان، له‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ی قه‌لات له (هه‌ولیر) ده‌ستی به‌ خویندن کرده‌وه، له‌وكاته مه‌لا عبدالقادری برا گچكه‌ی له‌لای ده‌خویند، ماوه له‌وی تا كۆتایی به‌ خویندن هینا، نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

دووباره مه‌لایه‌تی: گه‌راوه (چاروك) ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه و جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی، چهند سالان له‌وی ماوه، پاشان باری کرد بۆ (قهریه‌تاغ) هه‌رچه‌نده له‌وی فه‌قی نه‌بون به‌لام زۆر ماوه له‌وی، بۆیه ناسرابوو به (مه‌لا محهمه‌دئهمینی قهریه‌تاغی)، دوا‌یی باری کرد، بۆ (دیه‌گه)، چهند سالان له‌وی مه‌لا بوو، باری کرد هاته (هه‌ولیر).

سه‌فه‌ره‌کانی:

١. سالی ١٩٥٣ ز له‌گه‌ل مامی مه‌لا نه‌حمه‌د چووه سه‌فه‌ری (حه‌ج) له‌ رینگای (شام) و (بیروت).

٢. جاری دووه‌م چۆوه (حه‌ج) له‌و کاته مالتی له (قهریه‌تاغ) بوو.

٣. جاری سێه‌م چۆوه (حه‌ج) له‌و کاته مالتی له (قهریه‌تاغ) بوو.

٤. جاری چواره‌م چۆوه (حه‌ج) له‌و کاته مالتی له (دیه‌گه) بوو.

خووپه‌وشتی: زاته‌کی دیمه‌ن جوان و قیافه‌ت رێك بوو، ده‌م و چاوی سۆر و سه‌یی بوو، هه‌زی له‌ میوانداری بوو، چاوبلند و سه‌خی بوو، به‌ ئیش و کاری براده‌ران زۆر ماندوو بوو، ده‌نگی خۆش بوو، جه‌نگنامه‌ی (به‌هه‌سه‌ی) به‌ نزمه‌کی خۆش و دلته‌زین ده‌خویندنه‌وه، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خویندنی قورئانی پی‌رۆز، هه‌زی له‌ ته‌ماشاکردنی ته‌فسیری (قورطبی) بوو.

کۆچی دوابی: له ۹/۲/۱۹۸۹ ز له مالتی خۆی له (ههولێر) کت و پر
کۆچی دوابی کرد، له گۆرستانی شیخ وه‌یس، له (به‌حرکه) نزیک گۆری مه‌لا عبدالله ی
برای به‌ خاک سپێردرا.
کوره‌کانی:

۱. مه‌لا عوسمان: پێش نوێژ و ووتارخوێنه له گهره‌کی مه‌لایان، له ههولێر.
 ۲. نه‌جه‌دین: فهرمانبهره له وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف.
 ۳. خالید: کۆچی دوابی کردووه.
 ۴. د. عزالدین: مامۆستایه له زانکۆ.
 ۵. عه‌لی: مامۆستایه له وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده.
 ۶. هاشم: مامۆستایه له زانکۆ.
 ۷. قاسم: ئه‌ندازیاره.
 ۸. بورهان: له ده‌ره‌وه‌ی کوردستانه.
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. الإكليل في محاسن أربيل ۳۰۹.
۲. گۆفاری ههولێر ۱۵۳ - ۱۵۴.

محهممه‌دنه‌مین سوله‌یمان نه‌ییوی (۱۲۶۸)

ناوی محهممه‌دنه‌مین، کورێ سوله‌یمانی کورێ نه‌مینی کورێ عبدالرحمانی
نه‌ییویه، زانایه‌کی شاره‌زا بووه له میژوو و نه‌ته‌وه‌ناسین، کتیی (عقد التهانی) داناوه،
ژیاننامه‌ی شیخ محهممه‌د سه‌عیدی بورهانی یه: مامۆستای خۆتی وه له سالی ۱۱۶۱ ک -
۱۷۴۸ ز هاته‌دنیا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۹/۷۳.
۲. معجم أعلام الکورد ۵۸۶.

مه‌لا دئه‌مین شیخ مه‌لا کونه‌فلوسه‌یی (۱۲۶۹)

ناوی مه‌لا دئه‌مین، کورپی مه‌لا شیخ مه‌لا دی کورپی مه‌لا داودی کورپی مه‌لا عبدالله ی کورپی مه‌لا حوسینه، سالی ۱۲۸۳ ک - ۱۸۶۶ ز هاتوته‌دنیا، باپیری له (بی‌تاته) دانیشتوره‌ی باوکی هاته (زیوه)، پاشان له‌سه‌ر داوای شیخ نه‌بی ماویلی چووه (کونه‌فلوسه).

خویندنی: لای باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان چووه (شه‌قلاوه)، لای مه‌لا عوسمان نه‌فه‌ندی مو‌فتی ناداب و خه‌یالی خویندن، دوایی چووه (رواندز) تشریح و گه‌له‌نبه‌وی بوره‌انی لای مه‌لا مه‌لا دئه‌مین خه‌یلانی خویندن، چووه (شیخ مه‌موندیان) به‌شی به‌یانی (مطول) و عه‌قائیدی ده‌وانی لای مه‌لا عبدالله ی شیخ مه‌موندی خویندن، هه‌روه‌ها ماوه‌کیش لای مه‌لا سه‌عیدی هیرانی بوو، گه‌راوه (کونه‌فلوسه) چه‌ند مانگ له‌وی بوو، چووه (کزیه) لای جه‌نابی مه‌لا عبدالله ی جه‌لی، کۆتایی به‌خویندن هینا، ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لا یه‌تی: گه‌راوه‌ی خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ده‌رسدانه‌وه و فه‌توا دان و جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لا یه‌تی، پاش یه‌ک سال باوکی کۆچی دوایی کرد پاشان بنه‌ماله‌ی حاجی عبدالقادر ده‌باغ له (هه‌ولێر) داوایان له شیخ نه‌بوه‌کری هه‌رشه‌می کرد، مه‌لا یه‌کی چاکیان بۆ دابنێ، نه‌ویش به‌دوو مامۆستا مه‌لا مه‌لا دئه‌مین نارد، هاته (هه‌ولێر) کرا پێش نوێژ و (مدرس) له‌و مزگه‌وته، فه‌قیان روویان تی کرد، له‌دوو‌را ده‌هاته‌ی لای، تا‌قه‌کی ده‌کرده‌ مه‌لا، چینه‌کی دی ده‌هات، نه‌وه‌ی دیاره و نووسراوه‌ له ژبانی خۆیدا په‌نجاو‌ه‌فت ئیجازه‌ی مه‌لا یه‌تی داوه.

کرچی دوایی: له‌ رۆژی هه‌ینی ۳ی مانگی شه‌ه‌وال سالی ۱۳۵۹ ک - ۱۹۴۰ ز کۆچی دوایی کرد، هیشتا له‌ ژبانه‌ی بوو، ده‌رسی فه‌قیانی جگه‌ له‌ ده‌رسی شه‌ریعه‌ت ته‌سلیم به‌ مه‌لا عبدالله ی کورپی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. نادي الإسلام في علم الكلام ۲ - ۴.
۲. أربيل في مختلف العصور ۱۳۴.
۳. علماء ومدارس في أربيل ۹۶.
۴. محمد بن عبدالله الجلي ۱۰۴.

مه‌مه‌د نه‌مین صالح گ‌ردمامکی (۱۲۷۰)

ناوی مه‌مه‌د نه‌مین، کوری مه‌لا صالحی گ‌ردمامکه، سالی ۱۹۰۲ز له‌و گ‌رنده هاته‌دنیا، لای باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پی‌روزی خه‌تم کرد، کتیه سه‌ره‌تایه‌کانی ته‌واو کردن، له‌ چهند شوینان گه‌را بۆ بردنه سه‌ری خویندنه‌که‌ی، چووه (هه‌ولیر) مزگه‌وتی حاجی قادر لای مه‌لا عبدالله ی بیتوته‌یی، ماوه‌ك له‌لای مه‌لا عبدالله ی به‌حرکه (باوكم) بوو، دوا‌یی چووه ناوچه‌ی خو‌شناوته‌ی، پاشان ئاودیوی (ئیران) بوو، پینج سالان له‌وئ ماوه به‌ چاکی فیری زمانی فارسی بوو، گه‌راوه (هه‌ولیر) مزگه‌وتی حاجی قادر لای مه‌لا عبدالله، هه‌ر له‌وئ سالی ۱۹۲۶ز کتیی (المنحة الوهية) ی دانراوی مامۆستای، بۆ مه‌لا صادقی شه‌قلاوه‌ی نووسیه‌وه، پاشان چووه مزگه‌وتی (قه‌لات) لای جه‌نابی مه‌لا نه‌فه‌ندی ماوه له‌وئ، تا سالی ۱۹۳۴ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: گه‌راوه (گ‌ردمامك) له‌ شوینی باوکی بووه مه‌لا، مه‌دره‌سه‌ی فه‌قیانی دانا، پاشان باری کرد بۆ (خاروك)، دوا‌یی چووه (جه‌مه)، پاشان چووه (داره‌تو) ی گ‌ورانان، سالی ۱۹۵۲ز چووه (حه‌ج).

به‌شيك له‌ فه‌قییه‌کانی: مه‌لا خدری شه‌مامه‌ری، مه‌لا عبدالله ی سیه‌ردانی، مه‌لا مه‌مه‌دی قیرژه‌ی، مه‌لا عبدالله ی کمونه‌باکی، مه‌لا جمیلی کاوانی، مه‌لا عبدالله ی عه‌وینه‌ی، مه‌لا سه‌دیقی نۆغه‌رانی، مه‌لا نه‌حه‌دی برای.

خوڕه‌وشتی: زاته‌کی هه‌یمن و له‌سه‌ره‌خۆ بوو، هه‌زی له‌ تیکه‌لایه‌تی و هاتوو‌چوو بوو خه‌تی خو‌ش بوو، چهند په‌راویتری له‌سه‌ر په‌رتوو‌که‌کانی خویندن هه‌یه، جینگه‌ی متمان‌ه‌ی ناوچه‌که‌ بوو بۆ فه‌توای شه‌ریعه‌ت.

کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۹۵۶ ز له‌ گوندی (داره‌توو) کۆچی دوا‌ی کرد، مه‌لا محمه‌دی کوری نیستا له‌ (هه‌ولێر) دوکانی (تحفیات - دیاری) هه‌یه. سه‌رچاو: نامه‌ی مه‌لا محمه‌دی کوری مامۆستا.

محمه‌دنه‌مین صبغه‌الله حه‌یده‌ری (۱۲۷۱)

ناوی محمه‌دنه‌مین، کوری صبغه‌الله ی کوری ئیبراهیم حه‌یده‌ری ماوه‌رانی یه، شیخ ئیبراهیم فه‌سیح ده‌لی: {برای بابیره‌م محمه‌د نه‌مین هه‌رچه‌نده‌ به‌رده‌وام خه‌ریکی ویردی ته‌سه‌ووف بوو، به‌لام ده‌ستی له‌ زانست به‌رنه‌دابوو، کتییی وایدانا‌بوو مرۆفی لی سه‌رسام ده‌بوو، هه‌روه‌ها حاشیه‌ی له‌ سه‌ر حاشیه‌ی محمه‌د حوسین له‌سه‌ر (میر نه‌بولفه‌تح)ی ئاداب داناره، له‌گه‌ڵ چهند حاشییان له‌سه‌ر کتییانی خویندنی سه‌ره‌وه‌ی مه‌لا و فه‌قییان}. مامۆستا زاته‌کی زۆر به‌ دین بووه، چهند که‌راماتی لی ده‌گێرنه‌وه. سه‌رچاو: کان:

۱. علماء و مدارس في أربيل ۵۴.

۲. عنوان المجد ۱۲۸ - ۱۳۰ - ۱۴۶.

۳. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۲۳۷.

۴. کاروان ۸۷ / ۱۹۹۰ ز.

محمه‌دنه‌مین عبدالله کانی مازی (۱۲۷۲)

ناوی محمه‌دنه‌مین، کوری عبدالله ی کوری محمه‌دنه‌مین، سالی ۱۹۰۷ ز له‌ گوندی (کانی مازی) نزیک (خه‌له‌کان) هاته‌دنیا، لای مه‌لا حه‌سه‌نی مه‌لای گونده‌که ده‌ستی کرد به‌ خویندن، چهند کتییی سه‌ره‌تایی ته‌واو کرد، چووه‌ لای مه‌لا حه‌سه‌نی هه‌یرو به‌شیک نه‌حو و سه‌رفی خویند، چووه‌ (کۆیه) لای مه‌لا ته‌وفیقی مه‌لا ئیمام ئادابی خویند،

هه‌روه‌ها له‌ مزگه‌وتی مه‌لا حاجی، لای مه‌لا صادیقی مه‌لا نه‌حمه‌د به‌یانی خویند، چووه (بیتواته) لای مه‌لا نه‌بی که‌لامی خویند، گه‌راوه (کۆیه) له‌ مزگه‌وتی بایز ناغا، لای مه‌لا به‌هائه‌دین ئوصلی خویند، چووه (سکتن) لای مه‌لا ئیسماعیلی ماویلی ته‌فسیر و حه‌دییی خویند، وه‌ له‌لای مه‌لا صالح (المدرس) مه‌نتیقی خویند، لای مه‌لا عه‌باسی چناران رپازیاتی خویند، گه‌راوه (کۆیه) لای جه‌نابی مه‌لا محمه‌د جه‌لی، ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (کانی مازی) ده‌ستی کرد به‌ مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، سی سال پێز له‌وئ ماوه، تا گونده‌که به‌ ده‌ست (به‌عس) تیکدرا، مامۆستا به‌ زۆره‌ملی له‌ کۆمه‌لگای (حاجیاوا) نیشته‌جێ کرا، رۆژی هه‌ینی ۵/۵/۱۹۹۵ ز کۆچی دوایی کرد، له‌ (کانی مازی) به‌ خاك سپێدرا.

سه‌رچاوه: ده‌ستنوسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سه‌عته‌جی.

محهممه‌دنه‌مین عبدالله وه‌لزی (۱۲۷۲)

ناوی محهممه‌دنه‌مین، کورپی مه‌لا عبدالله ی کورپی مه‌لا عبدالقادری کورپی مه‌لا عه‌لی (فه‌وزی)یه، خه‌لکی گوندی (وه‌لزی)یه، نازناوی (ئه‌شعه‌ری)یه، سالی ۱۲۸۳ ک - ۱۸۶۶ ز له‌ گوندی (په‌سوه) هاته‌دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، هه‌ر له‌ خزمه‌ت نه‌و ته‌واوی کرد، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه‌ی له‌م شوێنه‌وه بوو: (نوچته‌په)، (قه‌ره‌گوێز)، (ئه‌نبار). مامۆستا به‌ناوبانگ بوو، له‌ (رپازیات) ده‌ستی بالا بوو، سالی ۱۳۹۱ ک - ۱۹۷۱ ز له‌ ته‌مه‌نیکێ درێژ له‌ خزمه‌ت زانست، له‌ گوندی (ئه‌نبار)ی ناوچه‌ی (بۆکان) کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: تأریخ فرهنگ وادب مکریان ۲۹۷ - ۲۹۹.

محهممه‌دنه‌مین عثمان جدیدی (۱۲۷۴)

ناوی محهممه‌دنه‌مین، کورپی عوسمانی کورپی قادره، سالی ۱۹۱۷ ز له‌ گوندی (ئاوده‌لۆک) هاته‌دنیا، عه‌شره‌تی (له‌ک)ه، قورنانی پیرۆز و کتیبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی له‌ گوندی خۆیان خویند، دوایی چووه (سوریزه) لای مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی، دوایی چووه

(مه‌خور) لای مه‌لا محمد، پاشان هاته (هه‌ولیر) مزگه‌وتی مه‌لا نه‌فه‌ندی له (قه‌لات)،
دوایی چووه (دیبه‌گه) لای مه‌لا ئیسماعیل، ماوه تا نیجازه‌ی وه‌رگرت، بووه مه‌لا له
(که‌په‌نک ره‌ش)، دوایی چووه (ئاوده‌لۆک)، له‌وێ باری کرد بۆ جدیده، ماوه‌ی سالان پتر
له‌وێ مه‌لا بوو ده‌رسی ده‌دا، پاشان هاته (هه‌ولیر)، سالی ۱۹۸۵ز کۆچی دوایی کرد.

سەرچاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی.

محەممەدئەمین عەزیز کانی میرانی (۱۲۷۵)

ناوی محەممەدئەمینە کۆری عەزیزە، خەڵکی گوندی (کانی میران)ی سەر به
(مه‌ریوان)ه، سالی ۱۹۴۵ز له‌و گونده هاته‌دنیا، له‌ گوندی (بناوه‌سوته) ده‌ستی کرد
به‌خوێندن، پاشان چووه (پنجوین) دوایی چووه (سلیمانی)، پاشان چووه گوندی
(ساوا)ی سەر به (مه‌ریوان) لای مه‌لا سه‌عیدی ساوا، دوایی چووه لای مه‌لا باق‌ری
(بالک)، ماوه له‌ خزمه‌تی تا سالی ۱۹۷۳ز نیجازه‌ی وه‌رگرت له‌ گوندی (دوو‌پوو) سەر
به (مه‌ریوان).

مه‌لایه‌تی: بووه مه‌لا له (پنجوین)، پاشان ده‌وری سالی ۱۹۸۰ز چووه
(سلیمانی) له‌سەر فهرمووده‌ی شیخ عوسمانی بیاره بووه سەر خه‌تی خانه‌قای مه‌ولانا
خالد، زاته‌کی له‌ خواترس بوو، به‌رگری له‌ شه‌ریعه‌ت و ته‌ریقه‌ت ده‌کرد، زۆر ئازا و
بوێر بوو، به‌رانبه‌ر ئه‌وانه‌ی دژی نه‌هلی سونه‌ت و جه‌ماعه‌تن.

کۆچی دوایی: له ۸/۶/۲۰۰۲ز ۲۷ی مانگی مه‌لود، سالی ۱۴۲۳ک
رۆژی شه‌مه به‌ کاره‌ساتی ئۆتۆمبیل کۆچی دوایی کرد، دوای خۆی مه‌لا عبدالحمیدی
کۆری جیگریتی له‌ مزگه‌وتی شیخ ماری قه‌ره‌داغی له‌ سلیمانی.

بەم بۆنەیه مه‌لا موختار ئەم دێره‌ شیعرانه‌ی نووسیون:

له‌ هه‌شتی شه‌شی دوو هه‌زار و دوو	بیست و چه‌وتی مه‌لود رۆژی کۆچی بوو
چوون له‌ رینگای جه‌زنی وه‌لاده‌ت	مه‌علوم هه‌یه‌تی پله‌ی شه‌هاده‌ت
بۆیه نه‌گیرین کۆری ماته‌مین	بۆ کۆچی مه‌رحوم مه‌لا حه‌مه‌مین

چوون ئەم مردنه زیانه بۆ دین مافی گشت کەسە کە بگێڕی شین
 هەرچەند مردنی قەزا و قەدەر بوو بەلام بۆ ئیسلام گەڵێ زەرەر بوو
 سەرچاوه: چاوپێکەوتنێک لە گەڵ مه‌لا عبدالحمیدی کۆری مامۆستا له به‌حرکه
 ۳۰/۶/۲۰۰۸ ز.

مه‌مه‌دنه‌مین عه‌لی چۆمه‌یده‌ری (۱۲۷۶)

ناوی محمەد مه‌دینه، کۆری عه‌لییه، سالی ۱۹۳۵ ز له گوندی (چۆمه‌یده‌ر)
 هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، قورئانی پیرۆزی خه‌تم کرد، کتێبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی
 ته‌واو کردن، له‌ قوناغه‌کانی سوخته‌یی و موسته‌عیدی تێپه‌ری، له‌ چەند شوێنان له‌
 حوَجَره‌کانی فه‌قیان گه‌را، له‌ قوناغی کۆتایی چووه‌ لای مه‌لا عبدالقادری (کانی
 ده‌ریه‌ندی) ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

بووه مه‌لا له‌ گوندی (داربه‌رووله‌)ی نزیک (کۆیه)، سالی ۱۹۵۸ ز چووه
 سه‌ربازی پله‌ی جیگری نه‌فسه‌ری وه‌رگرت، سالی ۱۹۶۱ ز گه‌راوه‌ مه‌لایه‌تی، چووه
 گوندی (دار اختیار) سه‌ر به‌ قه‌زای شوانی (که‌رکوک)، دوایی سالی ۱۹۷۰ ز بووه‌ پێش
 نوێژ و ووتارخوێن له‌ مزگه‌وتی (محمديه‌)ی که‌رکوک، سالی ۱۹۷۲ ز گه‌راوه‌ (کۆیه)،
 بووه مه‌لا له‌ مزگه‌وته‌کانی (مه‌لا جامی) و (ته‌کیه‌ی طاله‌بانی) و مزگه‌وتی گه‌وره‌، له‌
 ۹/۲/۱۹۹۰ ز به‌ کاره‌ساتی (سه‌یاره) له‌ کۆیه‌ ده‌هات بۆ هه‌ولێر کۆچی دوای کرد.

سەرچاوه: نامه‌ی دکتۆر جه‌واد کۆری مامۆستا.

مه‌مه‌دنه‌مین فتح الله هه‌ولێری (۱۲۷۷)

ناوی محمەد مه‌دینه، کۆری فتح الله یه، سالی ۱۲۷۰ ک - ۱۸۵۳ ز له
 (هه‌ولێر) هاته‌دنیا، شیخ مصطفای نه‌قشبه‌ندی (خ) ده‌یفه‌رموو: {مه‌لا ئەمین خه‌لکی
 گوندی سه‌عداوه‌ی شه‌مامکه‌}، له‌ خزمه‌ت بابی ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، له‌ چەند شوێنان
 خوێندنه‌که‌ی برده‌سه‌ر، ته‌ریقه‌تی (قادری) له‌ بابی وه‌رگرت، پاشان چووه‌ (بیاره) ته‌ریقه‌تی
 نه‌قشبه‌ندی له‌ شیخ عومەر وه‌رگرت، گه‌راوه‌ (هه‌ولێر) ماوه‌ک ده‌رسی ده‌دا، دوایی له‌سه‌ر

داوای شیخ چووه (مه‌ککه‌ی پیروژ، ماوه‌ی ده سالان له‌وئ ماوه، پاشان دلی بۆ خوتندن بزفته‌وه، چووه (قاهیره) (مسند)ی ئیمامی شافعی و (موطأ)ی ئیمامی مالک له‌گه‌ل به‌شیک له‌ ته‌فسیری به‌یزوای خوتند، شیخ نه‌بوه‌کری هه‌رشه‌می (خ) که چووه سه‌فه‌ری (حه‌ج) له‌لای نه‌و دابه‌زی، چه‌ند باسی فه‌رمووده‌ی پیغه‌مه‌هر (درودی خوای لـی بی) و زانیاری تریان کرد.

مه‌لایه‌تی: ده‌ستی کرد به‌ دره‌سدانه‌وه، ناوبانگی مه‌لایه‌تی و شیخاتی رۆیشت، سالتی ۱۳۲۳ ک - ۱۹۰۵ ز دووباره چووه (حه‌ج)، چه‌ند رۆژ له‌ (مه‌دینه‌ی پیروژ ماوه، گه‌راوه (میسر) خه‌ریکی ده‌رس و ویرد و زیکر و خواپه‌رسی بوو قه‌لمه‌که‌ی وه‌کو خۆی له‌کار بوو، کتییی (تنویر القلوب)ی دانا، بۆ نه‌و که‌سانه‌ی نه‌یان ده‌توانی بینه‌لای، تا‌کو له‌ دوور و له‌ نزیک بتوانی زانیاری به‌لاو بکاته‌وه، نه‌و کتیه‌ زۆرجار چاپ کراوه.

مامۆستا دوا عه‌مری له‌ (قاهیره) خانه‌قای بۆ مێردان و میوانان دروست کرد، بۆ نوێژ و جماعه‌ت و ویرد و زیکر، سالتی ۱۳۳۲ ک له‌ (قاهیره) باری کرد، بۆ گوندی (طنان)، دوا‌ی چووه گوندی (سند) له‌وئ شه‌وی ۱۲ ی مانگی مه‌ولودی پیروژ کۆچی دوا‌ی کرد، شیخ نه‌جه‌دینی کورپی بووه جیگری، شاعیرانی (میسر) زۆر هۆنراوه‌یان پێدا هه‌رگۆتیه، له‌وانه به‌ عه‌ره‌یی:

محمد النقشبندی الأمين ومن	شاد المکارم بالإخلاص والحسب
بحر المعارف نور الله مرشدنا	شمس الحقائق شيخ العجم والعرب
إمام أهل التقى سر الولاية من	حيا الطريقة بالإرشاد والأدب
كنز المعارف قطب الواصلين ومن	تغنيك أفعاله الغرا عن الكتب
تبارك الله كم أحيت مكارمه	موات قلب فأضحى مظهر العجب
فليحي ساداتنا الأكراد إنهم	أهدوا لنا سيد الأبطال والنجب
والتهن مصر وأهلوها به شرفا	باليمن في روضة الأفراح والطرب
فيا مريد العلا في ظل رايته	أقبل ولا تصغ للواشي فذاك غبي

وکن بآداب أهل الحب ملتحقا
و قبل النعل ترقى منتهی الرتب
سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٤٥ - ٥٤٧.
٢. یادی مه‌ردان ٢/٥٦٥ - ٥٦٨.
٣. معجم المؤلفين ٩/٧٧ - ٧٨.
٤. الأعلام ٦/٧٥ - ٢٦٩.
٥. معجم أعلام الكورد ٥٨٦.
٦. نثر الجواهر والدرر ٢/١٠٦٥.
٧. مشاهیر الکورد ٣٦٥ - ٣٦٧.
٨. إيضاح المكنون ٢/١٣١.

محە مه‌دنه‌مین قه‌راسنجی (١٢٧٨)

ناوی محە مه‌دنه‌مینە، خەڵکی گوندی (قه‌راسنج)ە، لە بناری چیاى سه‌فین، سه‌ر به‌ قه‌زای (شه‌قلاوه‌)، زانایه‌کی به‌رزى سه‌رده‌می خۆی بووه‌، محەمد صالح سه‌هره‌وه‌ردی له‌ کێیی (لب الألباب) ده‌لی: {شیخ محەمد طاهای شیروانی که زانایه‌کی ناسراو بووه‌، له‌ ١٩٣١ ز کۆچی دواى کردووه‌، یه‌که له‌ فه‌قیانی نمو زاته‌}.

سه‌رچاوه‌کان:

١. لب الألباب ٢/٢٣٩.
٢. علماء ومدارس في أربيل ١١٠.

محە مه‌دنه‌مین کوردی مه‌عنه‌وی (١٢٧٩)

مامۆستا مه‌لا محەمه‌دنه‌مین له‌ شاری به‌غدا لای به‌یژان مه‌لا محەمد فه‌یزی زه‌هاوی و مه‌لا عبده‌لسلامی موده‌رریسی مزگه‌وتی شیخ عبده‌لقادری گه‌یلانی و مه‌لا عبده‌لوه‌هابی نایب، خۆیندنی برده‌سه‌ر، له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌ قۆلی له‌ بابته‌کانی زانسته‌کان ده‌دوا، ناوده‌بردرا به‌ (مه‌عنه‌وی)، مامۆستا له‌ گه‌ره‌کی (مربعه‌) شوینی تایه‌تی هه‌بوو،

خه‌لکان بۆ پرسیاران ده‌چوونه لای به‌تایبه‌ت له‌زانستی (کیمیا)، له‌مانگی تشرینی یه‌که‌م، سالی ۱۹۱۴ز له‌(به‌غدا) کۆچی دوا‌ی کرد. سهر‌چاوه: معجم‌أعلام‌الکورد ۵۸۸.

مه‌مه‌دنه‌مین مه‌مه‌د قه‌رده‌اغی (۱۲۸۰)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کور‌ی مه‌مه‌ده، خه‌لکی (قه‌رده‌اغه)، مام‌وستایه‌کی شاره‌زا و ناوداری سهر‌ده‌می خۆ‌ی بوو، له‌سالانی ۱۳۵۰ك - ۱۹۳۱ز ژیاوه، له‌شاری (موصل) له‌قوتابخانه‌ی شیخ‌عه‌دی موسافیر هه‌کاری ده‌رسی داوه، شه‌رحی ته‌شریحی به‌هائه‌دین عامیلی کردووه، چه‌ند زانا په‌سندیان کردووه، له‌وانه موده‌پرسیه‌کی سوله‌یمانییه، سهر‌تایه‌که‌ی، به‌(أحمدك اللهم على نعمك الغزار...) ده‌ست پی‌ده‌کا. سهر‌چاوه: بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۱۲۳/۴ - ۱۲۵.

مه‌مه‌دنه‌مین مه‌عروف قه‌رده‌اغی (۱۲۸۱)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کور‌ی مه‌عروفی کور‌ی عومهری کور‌ی شیخ‌عبد‌اللطیفی گه‌وره‌یه، له‌ده‌وری سالی ۱۲۵۰ك - ۱۸۳۴ز هاتووته‌دنيا، له‌بنه‌ماله‌کی زانیار‌بخواز په‌روه‌رده‌بووه، له‌قوتابخانه‌ی خۆیان ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌چه‌ند حوجره‌ی فه‌قییان قۆناغی سوخته‌یی ته‌واو‌کرد، سالی ۱۲۷۱ك - ۱۸۵۴ز چووه‌لای شیخ‌عبد‌القادری موهاجیر له‌شاری (سلیمانی) (تقریب‌المرام) ی له‌خزمه‌ت خویند، کۆتایی به‌خویندن هینا، ده‌ستی کرد به‌ده‌رسدانه‌وه و جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی. کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۳۱۵ك - ۱۸۹۷ز کۆچی دوا‌ی کرد، دوو کور‌ی زانای هه‌بوو: شېخ‌عومهر و شیخ‌مه‌عروف.

سهر‌چاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۴۳ - ۵۴۴.
۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران / شیخانی مه‌ردۆخی ۳۶ - ۳۷.

مه‌مه‌دنه‌مین موسا کفتارۆ (۱۲۸۲)

ناوی مه‌مه‌دنه‌مین، کورپی مه‌لا موسایه، ناسراوه به (کفتارۆ) سالی ۱۲۹۴ ک
 — ۱۸۷۷ ز هاته‌دنیا، باوکی له (دیمشق) له مزگه‌وتی (نه‌بونور) له‌بهر خویندنی دانا، له‌بهر
 زیره‌کی به‌ماوه‌ی چوار مانگ قورنانی پیروزی هه‌موو له‌بهر کرد، پاشان زمانی عه‌ره‌یی و
 ته‌جوید و فهرموده و شه‌ریعه‌تی مه‌زه‌به‌یی شافعی خویند، دوایی له‌ لای شیخ عیسی
 کوردی نه‌قشبه‌ندی به‌شیکی تری شه‌ریعت خویند، سالی ۱۳۳۰ ک شیخ ئیجازه‌ی
 ته‌ریقه‌تی پێدا، ده‌ستی کرد به‌ نامۆزگاری خه‌لکان، ده‌رسدانه‌وه‌ی قوتابیان له‌ هه‌ر چوار
 مه‌زه‌به‌کان، به‌تایبه‌ت (بدایه‌ المجتهد) ی ئین روشد، خوشی نامیلکه‌کی ده‌رباره‌ی نوێزی
 هه‌ینی داناوه، سالی ۱۳۴۳ ک له (دیمشق) چاپ کرا.

خووره‌وشتی: زاته‌کی خواناس و دوور له‌ دنیا بوو، له‌سه‌ر رێزازی زانایانی
 پێشوو ده‌روێشت، ته‌نیا پشته‌ی به‌ خوا ده‌به‌ستا، خوا‌ی گه‌وره‌ زۆر شتی زه‌حه‌تی بو‌ ناسان
 ده‌کرد، له‌ مانگی ر‌ه‌مه‌زانی، سالی ۱۳۵۸ ک — ۱۹۳۹ ز کۆچی دوایی کرد، گوێیان لی
 بوو به‌ نه‌رمی ده‌یگۆت: {اللهم الرفیق الاعلیٰ}، مامۆستا نه‌حه‌د کفتارۆی کورپی،
 سه‌روکی زانایان بوو له (دیمشق)، له‌ پێشدا باسماں کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. نشر الجواهر والدرر ۱۰۶۶ — ۱۰۶۷.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۸۰ — ۵۸۱.

مه‌مه‌د باساوی (۱۲۸۲)

ناوو نژادی: مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د، سالی ۱۹۲۹ ز له‌ گوندی (کونه‌مشک)
 هاته‌دینا.

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پیروزی خه‌م کرد، سالی
 ۱۹۴۰ ز چووه‌ ناو فه‌قییان له‌ گوندانی (باساوه) و (نه‌حه‌دبری) و (واوان) و (بیشاسب)
 خه‌ریکی خویندن بوو، له‌لایه‌ن نه‌و به‌رێزانه: مه‌لا نه‌حه‌دی حیکمه‌تی جه‌ریجی، مه‌لا عبدالله

ی نه‌مه‌دبرپۆ، مه‌لا عه‌لی بێشاسبی، نه‌مجا هاته (گه‌ناو)، دوازه سالان له‌وئ ماوه، ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (باساو)ی سه‌رده‌شت، ده‌ستی کرد به‌ مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، پاشان گه‌راوه (کونه‌مشک) ساله‌ک له‌وئ ماوه، چوو (سه‌رده‌شت)، دواي شمش مانگ کۆچی دوايی کرد، مامۆستا زاته‌کی به‌دین و خۆراگر و ره‌زا سوک و قسه‌خۆش بوو.

سه‌رچاوه: فه‌قی و فه‌قییه‌تی له‌ کوردستان ۳۱۲.

مه‌مه‌د باقر بانه‌یی (۱۲۸۴)

ناوی محمه‌ده، کورپی باقری کورپی مه‌حموده، یه‌که له‌ زانایه‌کانی سه‌ده‌ی سێزه‌ی کۆچی، نه‌وه مه‌لا محمه‌دی دووه‌مه، مه‌لا محمه‌دی یه‌که‌م: ناسراوه به‌ (ته‌وه‌ککه‌لی) له‌ سه‌ده‌ی دوازه‌ی کۆچی ژیاوه، مامۆستای دووه‌م: ده‌رسی له‌لای مه‌لا عبدالرحمانی رۆژیانی و مه‌لا غه‌زایی خۆینه‌دوو، خه‌تیکی خۆشی هه‌بووه، کتییانی خۆینه‌دی هه‌موو به‌ ده‌ستی خۆی نووسینه‌وه، به‌تایبه‌ت ته‌فسیری به‌یزاری به‌ یه‌ک مانگ نووسیتوه، نووسینی به‌ په‌له به‌ زۆری هه‌له‌ی تێدا ده‌کری، نه‌و ته‌فسیره سه‌رتاپای رۆندراوه هه‌له‌ی تێدا نیه، نه‌ له‌ پیت و وشه‌کانی، نه‌ له‌ سه‌ر و ژیره‌کانی.

مامۆستا سالی ۱۲۴۶ک له‌ مزگه‌وتی سۆری (مه‌هاباد) ده‌رسی ده‌دا، پاشان هاته (سه‌لیمانی) پاشایه‌کانی بابان زۆر رێزبان لینا، پێشوازیه‌کی گه‌رمیان کرد، دوايی میری (موکریان) گێڕایه‌وه قوتابخانه‌ی (سۆر).

له‌ مه‌لا عه‌لی قزجی ده‌گێڕنه‌وه، ده‌لی: {مامۆستا مه‌لا محمه‌دی بانه‌یی مامۆستای خۆمه، هه‌روه‌کو له‌ زانستی زاھیری شاره‌زا بوو، له‌ زانستی ده‌روونی چازان و پایه‌دار بوو}، له‌ ده‌وری سالی ۱۲۶۰ک - ۱۸۴۴ز کۆچی دوايی کرد.

دانراوه‌کانی:

۱. معراج الادراك، في شرح تشریح الأفلاك، سالی ۱۲۲۸ک پێشکشی به‌ محمه‌د

خالید پاشای بابان کردوو.

۲. حاشیه له‌سەر توحفه‌ی ئین حه‌جهر.
۳. رسالة في العوامل اللغوية.
۴. رسالة الفرق بين المصدر واسم المصدر: دوو لاپه‌ریه.
۵. چهند حاشیه له‌سەر که‌مالی شهرحی شافییه، له زانستی صه‌رف. سهرچاوه‌کان:

۱. بوژاندنه‌وی میژووی زانایانی کورد ۴/۵۶ / ۵/۷۲.
۲. مشاهیر الکورد ۳۶۳.
۳. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ۲۱۵.
۴. معجم أعلام الکورد ۶۸۰.
۵. خۆری نیسلام ۳۵ / ۲۰۰۷ ز

مه‌مه‌د باقرته‌یی (۱۲۸۵)

مامۆستا مه‌لا محهمهد، يه‌ك بووه له مه‌لايه موده‌پرسه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، مه‌لايه‌تی له (باقرته) و (که‌سته‌زان) کردووه، ده‌رسی به زۆر فه‌قیان داوه، يه‌ك له‌وانه: مه‌لا عومه‌ری ته‌رجانی يه، مامۆستا ئیجازه‌ی له شیخ مصطه‌فای نه‌قشه‌ندی (خ) وه‌رگرتوو، ماوه‌کی زۆر خه‌ریکی کاروباری مه‌لايه‌تی بوو، پاشان وازی هینا، له هۆده‌کی تایه‌ت، ته‌نیا خواپه‌رستی ده‌کرد، دوا‌یی هاتوو‌چووی خه‌لکانی قه‌ده‌غه‌کرد، ته‌نیا خه‌زانه‌که‌ی نان و ناوی بۆ ده‌برد، له ده‌وری سالی ۱۹۵۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. النجم الزاهر ۶۶.
۲. الإكليل في محاسن أربيل ۳۳۷.

مه‌مه‌د به‌س‌طام خوشابی (۱۲۸۶)

ناوی محهمهد، کورێ به‌س‌طامی حوسه‌ینی حه‌نه‌فییه، خه‌لکی (خۆشاب) ی سه‌ر به‌ (وانه‌)یه، سالی ۱۰۹۶ ک - ۱۶۸۵ ز له (که‌سته‌ل) کۆچی دوا‌یی کردووه.

دانراوه‌کانی: (خلاصة التفسیر) و (عرائس المجالس) و (قصص الأنبياء).

سەرچاوه‌کان:

۱. كشف الظنون ۲/۱۱۳۱.

۲. إيضاح المكنون ۱/۴۳۴.

۳. هدية العارفين ۲/۲۹۹.

۴. معجم المؤلفين ۹/۱۰۲.

۵. مشاهير الكورد ۲/۱۲۹.

مچه‌مه‌د به‌گ کورد عه‌لی (۱۲۸۷)

زانای رۆشنبیر، خاوه‌ن هه‌ست و بیر، محهمه‌د به‌گ عه‌لی کوردی، له‌ کتییی (خطط الشام) خۆی ده‌لتی: {باپیرم خه‌لکی شاری سلیمانی، له‌ نه‌ته‌وه‌ی سولتانه‌ی نه‌یوبیه‌ی کانه‌ پاشان ئیمه‌ که‌وتینه‌ شام}، له‌ مانگی سه‌فه‌ری سالتی ۱۲۹۳ک - ۱۸۷۶ز له‌ (شام) هاته‌ دنیا، یه‌ که‌م جار چووه‌ قوتابخانه‌ی (کافل سیای)، دوایی له‌ قوتابخانه‌ی (روشدیه‌ی عه‌سکه‌ری، فیری تورکی و فارسی و فه‌ره‌نسی بوو، ماوه‌ک کرا فه‌رمانبه‌ر، له‌و کاته‌ ته‌فسیر و شه‌ریعه‌ت و فه‌لسه‌فه‌ و میژوو و کۆمه‌لایه‌تی و رێژمانی عه‌ره‌بی خویند، سالتی ۱۳۱۵ک - ۱۸۹۷ز کرا نووسه‌ری رۆژنامه‌ی (شام)، له‌ ۱۹۰۱ز کرا نووسه‌ری رۆژنامه‌ی (میسر)، له‌و ماوه‌ هاتووچووی مامۆستا محهمه‌د عه‌به‌ده‌ی ده‌کرد، زۆر شتی لێ فیربوو، گه‌راوه‌ (شام)، چووه‌ (میسر) رۆژنامه‌ی (المقتبس)ی ده‌رکرد، گه‌راوه‌ (شام)، نه‌مجاره‌ له‌لایه‌ن حکومه‌ت ده‌لته‌نگ کرا، باری کرد بۆ (فه‌ره‌نسا) له‌وئ کتییی (غرائب الغرب)ی دانا، هاته‌ (ئه‌سته‌مبول) دووباره‌ پۆغامیان بۆ هه‌لبه‌ستا ناره‌حه‌ت بوو، گه‌راوه‌ (میسر) له‌وئ چووه‌ (شام)، سالتی ۱۹۱۳ز سه‌فه‌ره‌کی درێژی کرد بۆ (نیطالیا) و (سوئیسرا) و (مه‌جه‌پ) و (تورکیا)، گه‌راوه‌ (شام)، له‌وئ کۆری زانستی عه‌ره‌بی دامه‌زراند، کرا سه‌رۆکی دیوانی زانستی، له‌ به‌رواری ۷/۹/۱۹۲۰ز کرا وه‌زیری مه‌عاریف له‌ (سوریا)، دووباره‌ گه‌راوه‌ (ئه‌وروپا)، به‌رگی دووه‌می (غرائب الغرب)ی

دانا، گهراوه، نه مجاره دهستی خۆی له وهزیراتی کیشاوه، ته نیا سهروکی کۆری زانستی بوو، دهستی کرد به دانانی کتییی (خطط الشام)، دووباره کراوه وهزیری مهعاریف هه لهو ساله حکومهتی (سوریا) به نوێنه ناردیه (ئه کسفورد).

کۆچی دوايي: له بهرواری ۱۹۵۳/۴/۲ ز له (دیمشق) کۆچی دوايي کرد، له گۆرستانی (باب الصغیر) به خاک سپێردرا، چهند دانراوی خۆی ههیه، بهشیکیان چاپ کراون، بهشیکیان چاپ نه کراون.

دانراوه چاپ کراوه کان:

۱. یتمة الزمان، سالتی ۱۳۱۴ ک چاپ کرا.
 ۲. مجلة المقبس: دوو بهرگه.
 ۳. رسائل البلغاء.
 ۴. غرائب الغرب: دوو بهشه.
 ۵. غابر الأندلس وحاضرها.
 ۶. تأريخ الحضارة.
 ۷. القديم والحديث.
 ۸. رواية المجرم البريء.
 ۹. قصة الفضيلة والرديلة.
 ۱۰. خطط الشام: شمش بهرگه.
- دانراوه چاپ نه کراوه کان: (حرية الوجدان) و (كنوز الاجدار) و (الحرية الدينية) و (مكتشفات الاحفاد) و (الحرية السياسية) و (أمراء الانشاء) و (أخلاق المعاصرين).

سهه چاره کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۶۲/۱۰.
۲. مشاهير الكورد و کوردستان ۳۷۸ - ۳۸۰.

مه‌مه‌د به‌ه‌رام گۆرانی (۱۲۸۸)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی به‌ه‌رامه، نازناوی (شه‌مه‌دین نه‌بو عبدالله)یه، باپیری زانایه گۆرانیه‌کانی دیمشقه، سالی ۶۲۸ك - ۱۲۳۰ز هاته دنیا، له (میسر) خۆیندنی برده‌سەر، له (مه‌دینه)ی پیروز کرا قازی، پاشان چووه (شام) له (حه‌له‌ب) نیشته‌جی بوو، کتییی (تحفة النبهاء في اختلاف الفقهاء)ی دانا، خه‌ریکی ده‌رسدانه‌وه و نامۆزگاری و ووتاردان بوو، تا سالی ۷۰۵ك - ۱۳۰۵ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۹/۱۲۲.
۲. علماءنا في خدمة العلم والدين ۴۸۴.
۳. هدية العارفين ۶/۱۴۱.
۴. مشاهير الكورد ۲/۱۳۹ - ۱۴۰.

مه‌مه‌د به‌یان ته‌فلیسی (۱۲۸۹)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی به‌یانی کورپی حیم‌رانه، خه‌لکی (ته‌فلیس)ه، له (به‌غدا) دانیشتووه، ده‌رسی له خزمه‌ت باوکی و له‌لایه‌ن مه‌روانی کورپی شو‌جاعی جزیری (۱۸۴ك کۆچی دوا‌یی کردووه) و عبدالله‌ی کورپی هه‌مادی خۆیندووه، چو‌وێته لای چه‌ندان زانایان.

سه‌رچاوه: الأنساب ۱/۴۹۴.

مه‌مه‌د ته‌قی مه‌رعەشی (۱۲۹۰)

ناوی مه‌مه‌د ته‌قیه، نازناوی (شه‌رستانی)یه، کورپی مه‌مه‌د حوسینی کورپی مه‌مه‌د نیسماعیله، له سه‌یده‌کانی حوسینی یه، خه‌لکی (مه‌رعەش)ه، زانایه‌کی ئوصول‌زان و شه‌رع‌زان بووه، سالی ۱۲۱۳ك - ۱۷۹۸ز هاتووته دنیا، له ۲۸ ذی‌الحجه، سالی ۱۳۰۷ك - ۱۸۹۰ز کۆچی دوا‌یی کردووه، کتییی (ذخيرة المعاد)ی داناوه.

سه‌رچاوه: معجم المؤلفين ۹/۱۳۶.

مهله مهله ته میم حه رانی (۱۲۹۱)

ناوی مهله مهله، نازناوی (ئهو عبدالله)یه، کوری ته میمه، خه لکی (حه ران)ه، مهزه بی حه نه لی بووه، زانایه کی شرع زان بووه، ده رسی له لای مهجده دین ئین ته میمه خویندووه، کتیی (المختصر)ی له شه ریعت داناو، تا باسی (زه کات)، واده گیر نه وه: جووینته لای ناصر ده دینی به یزاوی بو خویندن، له وی جوانه ممرگ بو.

سهرچاوه: الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۲۹۰.

مهله مهله جابیر به تانی (۱۲۹۲)

ناوی مهله مهله، کوری جابیری کوری سملانه، خه لکی (به تانه) نزیك حه ران، سالی ۲۳۵ك - ۸۴۹ز هاته دنیا، زانایه کی نه ستیره ناس بووه، له ره صد و زیج شاره زا بووه، له چه رخی خوی بی وینه بووه، سالی ۳۱۷ك - ۹۲۹ز له (به غدا) ده گه راوه بو (موصل) له (حه ضر) کوچی دواپی کرد.

چه ند دانراوی خوی هه به، له وانه: (معرفه مطالع البروج) و (رسالة في تحقیق اقدار الاتصالات) و (الزیج) و (تشریح المقالات).

سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۹/۱۴۴ - ۱۴۵.

۲. كشف الظنون ۱/۹۷۰.

۳. شذرات الذهب ۲/۲۷۶.

۴. إيضاح المكنون ۱/۶۲۱.

مهله مهله جه سیم مهردوخی (۱۲۹۳)

ناوی مهله مهله جه سیم، کوری شیخ مهله مهله سه عیدی کوری نه هه دی کوری مه جوودی مهردوخی یه، برای شیخ عبدالقادرى موهاجیری خاوه نی (تقریب المرام)ه، ناوبراو پاش کوچی دواپی شیخ وه سیمی برای ماوهك له قوتابخانه ی (دار الإحسان) ده رسی داوه، زانایه کی به توانا بووه، (كشف الغطاء)ی، له كه لام داناو، سالی ۱۲۳۴ك

– ۱۸۱۸ز فیرستی ئایه ته کانی قورئانی پرۆزی نووسییهوه، له سهر داوای (ئهمیر حهسهن بهگ)، له ۲۱ی مانگی ذی الحجه، سالی ۱۳۰۵ك – ۱۸۸۸ز له (سنه) کۆچی دواى کرد، مهلا مصطفای کورێ خهتیکی خۆشی ههبووه، کتییی (بهجة المرضية) ی سیوطی، له گهڵ ههموو پهراویزه کانی دهورهی، سالی ۱۲۵۹ك – ۱۸۴۳ز له (کهركوك) نووسییهوه، ئیستا نهو دهستهخته له لای ئیمهیه.

سهرچاوه کان:

۱. بوژاندنهوهی میژووی زانایانی کورد ۶/۳۳۶.

۲. تأریخ مشاهیر کورد ۲/۲۶ – ۲۷.

۳. بنه ماله ی زانیاران ۱۴۵ – ۱۴۶.

مجمعه مهلا طاهر حهسهن (۱۲۹۴)

ناوی محهمده، کورێ جومعهیه، خه لکی (حصن کیفایه)، کتییی (ترباق الأفاعي في الرد على البقاعي) داناوه، سالی ۸۷۴ك – ۱۴۶۹ز تهواوی کردوه. سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۹/۱۵۹.

۲. إيضاح المكنون ۱/۲۸۴.

۳. هدية العارفين ۲/۲۰۶.

۴. معجم أعلام الكورد ۶۰۲.

مجمعه مهلا طاهر پوژبیانی (۱۲۹۵)

ناوی محهمده جهمیله، کورێ مهلا نهحهدی کورێ به کری سهلمانه، له (۲۷)ی مانگی رهجهیی سالی ۱۳۳۱ك – ۱۹۱۳ز له گوندی (فورقان) ناوچهی قه رهحهسهن، پارێزگای (کهركوك) هاته دنیا، له پێشدا ناوی خۆی به (بهندی) هه لداوه، واته زیندان کراو، دوا یی نهو نازناوه ی وه لانا.

خویندنی: له‌لای باوکی دهستی کرد به خویندن، قورنانی پرۆزی خه‌تم کرد، چهند کتییی سه‌ره‌تایی خویند، له‌گه‌ل به‌شیک له‌تفسیر و شه‌ریعت و ریتزمانی عه‌ره‌بی له‌گوندی (باداوه‌ی ده‌شتی کۆیه، هه‌ر له‌خزمه‌ت باوکی سالی ۱۹۲۲ز له‌مزگه‌وتی گه‌وره‌ی سلیمانی فارسی و تورکی خویند، سالی ۱۹۲۸ز جووه (که‌رکوک) و (پودی) - ئالتون کۆپری) ماوه‌ک له‌لای مه‌لا سه‌ید یوسفی سه‌ید عه‌زیزی خزمی خۆیان بوو، دوا‌یی هاته (هه‌ولێر) مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ، لای مه‌لا عبدالله ی بیتواته‌ی، پاشان جووه (عه‌وتنه) لای مه‌لا عوسمانی خورمه‌له‌ی، نه‌جاره له‌به‌ر کاره‌ساتی کوزرانی باوکی دوو سالان وازی له‌خویندن هینا، سالی ۱۹۳۶ز جووه (کفری)، له‌وێ هاته (که‌رکوک) لای مه‌لا ره‌زای واعیز ماوه تا سالی ۱۹۴۲ز ئیجازه‌ی مه‌لا به‌تی وه‌رگرت.

مه‌لا به‌تی: کۆتایی به‌خویندن هینا، زۆری بی نه‌جوو ده‌ستگیر کرا، ماوه‌ک له‌به‌ندیخانه‌ی (عیماره) بوو، له‌و کاته (تاریخ السلیمانیه‌ی محمه‌دنه‌مین زه‌کی به‌گی، له‌کوردی ته‌رجومه کرد وه‌لای عه‌ره‌بی، هه‌ر له‌و کاته له‌به‌رواری ۱۹۴۳/۵/۱ز ده‌ستی کرد به‌ته‌رجومه‌ی (شه‌ره‌فنامه‌ی شه‌ره‌فخانی به‌دلیسی له‌فارسی بو عه‌ره‌بی، له‌۱۹۴۴/۱/۱ز ته‌واوی کرد، سالی ۱۹۵۰ز کرا پێش نوێژ و ووتارخوین له‌(قزلرباط - سه‌عديه)، پاشان ناردرا (دافوق)، له‌وێ ناردرا بو (کوت)، له‌وێ ناردرا بو (به‌صره)، له‌وێ ناردرا بو (مه‌نده‌لی)، پاشان گه‌راوه (که‌رکوک)، سالی ۱۹۶۱ز له‌پێش نوێژی لادرا، ماوه‌ک نه‌ندامی کۆری زانیاری کورد بوو، خه‌ریکی نووسین و دانان بوو، فارسی و عه‌ره‌بی و تورکی به‌چاکی ده‌زانسی، ده‌وری هه‌ژده کتییی ته‌رجومه کردووه، شه‌وی ۲۷/۳/۲۰۰۱ز له‌ماتی خۆی له‌(به‌غدا) به‌ته‌نیا بوو، خێزانه‌که‌ی زیز ببو، به‌ده‌ستی چهند تاوانباران کوزرا و پارچه پارچه کرا، له‌(هه‌ولێر) تازییه‌ی بو دانرا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۶۰۲.

۲. أعلام کورد العراق ۲۲۲ - ۲۲۴.

مه‌مه‌د جه‌نگلی (۱۲۹۶)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی جه‌نگلی کورپی مه‌مه‌د بابای کورپی خه‌لیلی کورپی جه‌نگلی کوری عبدالله یه، سالی ۱۲۹۷ ک - ۱۲۹۷ ز له (دیارب‌ه‌کر) هاته‌دنیا، له ته‌مه‌نی ده سالان له‌گه‌ل باوکی چووه (قاهره) له سه‌ره‌تاوه خه‌ریکی خویندنی شه‌ریعت بوو، له‌سه‌ر مه‌زه‌بی حه‌نه‌فی بوو، پاشان مه‌زه‌بی خوی گۆری بووه حه‌نه‌لی، ماوه‌ک چووه (حیجاز)، دواپی چووه (وانه) بو فی‌ربوونی فهرمووده، مامۆستا شاره‌زابوو له فهرمووده و شه‌ریعت و عه‌ره‌بی و موسیقا و دکتۆری و شه‌طرنج، هه‌روه‌ها شاعیر بوو، مه‌جلیس ئاوه‌دان و به‌زه‌وق بوو، له مانگی ره‌جه‌بی سالی ۱۲۹۷ ک - ۱۳۴۰ ز کۆچی دواپی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. الدر الکامنة ۳/۴۱۶.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۹ - ۴۸۰.

مه‌مه‌د حه‌سه‌ن دیره‌پروشه‌یی (۱۲۹۷)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا حه‌سه‌نه، خه‌لکی گوندی (دیره‌پروشه‌یه)، رۆژه‌لاتی چیاپی (بیره‌ک) سه‌ر به‌ناحیه‌ی (هه‌ریر). سالی ۱۸۴۶ ز هاته (هه‌ولیر) له‌و کاته‌ ژنی نه‌هینابوو، بنه‌ماله‌کی خه‌رخواز له قه‌لات ژنیان دای، پیره‌ژنیکی ده‌وله‌مه‌ند نار (نامینه‌خان) مزگه‌موتیکی له‌گه‌ره‌کی (عاره‌بان) دروست کرد، مامۆستا له‌وئ بووه مه‌لا، سالی ۱۸۸۷ ز ئیجازه‌ی له‌مه‌لا عومه‌ر نه‌فه‌ندی وه‌رگرت، وه‌ له‌پێشدا سالی ۱۸۷۰ ز ئیجازه‌ی ته‌ریقه‌تی له‌شیخ عبدا‌لحمیدی نه‌تروشی وه‌رگرتوو، ئیجازه‌نامه‌که مه‌لا عبدا‌لهادی نه‌حمه‌د نه‌وه‌ی مه‌لا یه‌حیا‌ی مزوری نووسیتیه‌وه، ناوبراو سالی ۱۹۰۴ ز کۆچی دواپی کرد، له‌گۆرستانی (ئیمام مه‌مه‌د) به‌خاک سپێردرا.

کوره‌کانی: سێ کورپی مه‌لای هه‌بوون:

۱. مه‌لا عبدالله: له‌پێشدا باسما‌ن کرد.

۲. مه‌لا طاهیر: مه‌لا بوو له (خه‌زنه‌)ی حاجی صادق ئه‌ویش کورپنکی هه‌بوو، ناو مه‌لا مه‌مود: مزگه‌وتنکی له‌ گه‌ره‌کی (بیرژیان) دروست کرد، له‌ (هه‌ولیر).
 ۳. مه‌لا حه‌سه‌ن: مه‌لا بوو له‌ (دووسته‌په‌) کورپنکی مه‌لای هه‌بوو ناو یوسف.
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. أربیل فی مختلف العصور ۱۰۹.

۲. علماء ومدارس فی أربیل ۸۳.

۳. نامه‌ی مه‌لا سوله‌یمان مه‌لا عبدالله دێره‌پروشه‌یی.

مه‌مه‌د حه‌سه‌ن سه‌لماسی (۱۲۹۸)

- ناوی مه‌مه‌ده‌، نازناوی (ئه‌بونه‌صره‌) کورپنکی حه‌سه‌نی کورپنکی مه‌مه‌دی کورپنکی جه‌غه‌ری کورپنکی داودی (سه‌لماسی)یه‌، ئاموزای ماموستا ئه‌بو عبدالله‌ی سه‌لماسی یه‌، ده‌رسی فه‌رمووده‌ی لای چه‌ند زانایان خویندوووه‌، کۆمه‌لێک فه‌رمووده‌ی پێغه‌مبه‌ری (درودی خوای لی‌بی) له‌به‌ربووبنه‌ و به‌لاوی کردوونه‌وه‌، له‌ مانگی په‌یبه‌ی دووهم، سالتی ۴۴۴ – ۱۰۵۲ز کۆچی دوا‌یی کرد.
- سه‌رچاوه‌: الأنساب ۳/۲۹۹.

مه‌مه‌د حه‌سه‌ن شاره‌زوری (۱۲۹۹)

- ناوی مه‌مه‌ده‌ کورپنکی حه‌سه‌نی کورپنکی عه‌لی کورپنکی قاسمی کورپنکی مظفری شاره‌زوریه‌، سالتی ۵۲۰ – ۱۱۲۶ز له‌ (موصل) قازی بووه‌، سالتی ۵۷۵ك – ۱۱۷۹ز کۆچی دوا‌یی کردوووه‌.
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. طبقات الشافعية الكبرى ۳/۳۵۷.

۲. الإكليل فی محاسن أربیل ۸۸.

محهمهد حه‌سه‌ن عه‌لانی (۱۳۰۰)

ناوی محهمهد حه‌سه‌نه، کورپی مه‌لا ئوه‌یسی کورپی مه‌لا مه‌جودی کورپی عه‌لی
 کورپی ئه‌حه‌دی کورپی مه‌لا مصطه‌فایه، زانایه‌کی به‌رزی کورده، مریدی شیخ عه‌لی
 حوسامه‌دینه، ماموستا شاعیریش بووه، نازناوی (عه‌لانی) یا (ذوالعلا)ی بو‌خو‌داناوه،
 هۆنراوه‌ی فه‌رائیزی هه‌یه، له‌ سه‌ره‌تاوه، ده‌لتی:

قال الفقير ابن الأويس السامي وهو محمد حسن الحسامي
 الحمد لله وصلي وسلمنا علي محمد ومن به انتمي
 له كۆتايدا ده‌لتی:

ياربنا فارحم بنا وعافنا عن البلا وانفع بها وجازنا
 بشرني الهاتف في تاريخ ذي بقول: (جاء جزاؤه خذي)

ك ۱۳۲۲

لی‌ره‌دا سی‌تییی هه‌یه:

۱. (وصلي وسلمنا) له‌نگه، بو‌راست کردنی کیشه‌که، ده‌بوو (و) واوه‌که لابه‌جیت
 به‌م شیوه‌یه بیت (وصلي سلمنا)...
۲. (ي) یانه‌که‌ی ئیشباعی (خذي) نازم‌دری، ده‌نا ده‌بیته ۱۳۳۲ ک.
۳. هه‌مه‌زه‌که‌ی (جاء) ده‌ژم‌دری، به‌لام ناخو‌یند‌ریته‌وه، ده‌نا کیشه‌که له‌نگ ده‌بیت.
 سه‌رچاوه: بو‌ژاند‌نه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۵/۳۵۸ - ۳۶۵.

محهمهد حه‌سه‌ن قازی (۱۳۰۱)

ناوی محهمهد، کورپی حه‌سه‌نه، نازناوی (ئه‌بو سه‌عادته) قازی بووه،
 فه‌رمووده‌ناس بووه، زاته‌کی خێرخواز و ڕوو له‌ چاکه‌ بووه، له‌شه‌وی شه‌مه‌ی سه‌ره‌تای
 مانگی ڕه‌مه‌زانی پڕۆز، سالی ۵۱۸ ک - ۱۲۴ ز له‌ تمه‌نی هه‌شتا سالی‌دا کۆچی کرد.
 سه‌رچاوه: المنتظم ۱۰/۲۰۵.

مهله مهله دهسه ن قودسی (۱۳۰۲)

مهله قودسی نهفهندی، کوری دهسه نهفهندی کوری عبدالرحمانی کوری
 حهلیمی موفتی (حهلهبه)، له شاری (ئورفه) هاته دنیا، زانایه کی بهناوبانگ بو، له
 (نهستانه) کرا قازی (روها)، پاشان له گهله کاربه دهسته کانی نهوی ریک نه کهت، دوریان
 خسته وه بو (قهله رۆم)، دواپی سهلیم سیرری پاشا له گهله خوی هیناوه (نهسته مبول)،
 کردیه موفتی (نهزمیر)، سالی ۱۲۱۵ کرا قازی (نه رۆم)، له ۱۲۲۱ ک - ۱۸۰۶ ز
 کرا قازی (مه ککه) ی پرۆز، له کوتای نهو سالد، گهراوه (نهستانه) نه خوش کهت، زۆر
 پی نه چوو کۆچی دواپی کرد، له گۆرستانی سولتان بایه زید، به خاک سپردا، مامۆستا
 زانایه کی زمان رهوان و قسه خوش بو، به سی زمان شیعر و نووسینی هیه، فهرموده و
 دوان (ئاخواتن) ی بهیتر بو، له نیش و کاری خوی سهرکهوتوو بو.

سهرچاوه کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۴۴ - ۳۴۵.

۲. معجم اعلام الکورد ۵۵۳ - ۵۵۵.

مهله مهله دهسه ن کوردی (۱۳۰۳)

ناوی مهله ده، کوری دهسه نی کوری نهحه دی کوری مهله دی کوردیه،
 سالی ۷۸۱ ک - ۱۳۷۹ ز هاته دنیا، له تمه نی حهوت سالتیدا له گهله بابی له کوردستان
 چوو (قودس) بیست سالان لهوی ماوه، سهحیحی بوخاری و چهند کتیی تری خویند،
 بابی کۆچی دواپی کرد، له گهله دایکی چوو (مه ککه) ی پرۆز، سالی ۸۱۴ ک کهمیکی
 خویند، چوو (دیمشق) ماوه کی لهوی خویند، کوتای پی هینا، گهراوه (مه ککه) و
 (مه دینه) دهستی کرد به دهرسدانهوه، مامۆستا زاته کی شاره زای زانسته کان بو، له
 دکتۆری زۆرزان بو، شیخ محیه دینی کوری عهره بی زۆر خوش دهویست، کتیه کانی
 نهوی، دهخویندنهوه، سالی ۸۴۳ ک - ۱۴۳۹ ز کۆچی دواپی کرد.

سەرچاوه‌کان:

۱. الضوء اللامع ۷/۱۹۳.
۲. مشاهیر الکورد ۳۷۲.
۳. معجم أعلام الکورد ۶۰۳.

مه‌مه‌د حه‌سن گله‌زمرده‌یی (۱۳۰۴)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی (محبه‌دین قوله‌یه) کورێ شیخ حه‌سه‌نی گله‌زمرده‌یه، سالتی ۱۱۳۳ ک - ۱۷۲۰ ز هاته‌دنیا، له‌ گوندی (قوله) دانیشتوو، پاش ته‌واو کردنی زانسته‌کان، ته‌ریقه‌تی قادری له‌ مامی خۆی شیخ نیسماعیلی ولیانی وه‌رگرت، ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌ و نامۆژگاری کردن، پاشان چوو (که‌رکوک) سالتی ۱۱۹۵ ک - ۱۷۸۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد، نه‌و کتیبانه‌ی داناو: (مجمع الحواهر) و (إصلاح النفوس) و (کشف الکروب) و (جامع الفوائد) و (السيف القاطع).

سەرچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۲/۲۰۷.
۲. الشيخ معروف النوده‌ی ۷۶ - ۷۷.
۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۴ - ۵۰۵.
۴. تاریخ السليمانية ۲۸۸.
۵. بنمهاله‌ی زانیاوان ۳۳۰ - ۳۳۳.

مه‌مه‌د حه‌سن مه‌رعه‌شی (۱۳۰۵)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی نه‌بویه‌که‌ه، کورێ حه‌سه‌نه، مه‌زه‌بی شافعی یه، خه‌لکی (مه‌رعه‌شه) زانایه‌کی شه‌ریعه‌ت زان بووه، سالتی ۵۶۸ ک کتیبی (ترتیب الأقسام)ی داناوه، له‌ ۵۷۶ ک - ۱۱۸۰ ز له‌ ژياندا بوو.

سەرچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۹/۲۲۱.

۲. کشف الظنون ۱/۳۹۵.

۳. هدية العارفين ۲/۹۷.

مچه‌مه‌د حه‌سه‌ن نابینا (۱۳۰۶)

ناوی محه‌مه‌ده، کوری حه‌سه‌نی (هه‌ولیری)یه، نازناوی (ئه‌بر عبدالله)یه، له قاهره دابه‌زیوه، هه‌رچه‌ند له چاوان نابینا بووه، به‌لام زیره‌ك و به‌توانا بووه، له (قاهره) ده‌رسی داوه، سه‌رۆکی قورئان خوینه‌كان بووه، سالی ۷۰۰ك - ۱۳۰۰ز كۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: تاریخ اربیل ۲/۳۷.

مچه‌مه‌د حه‌سه‌ن هه‌زار مه‌ردی (ابن الحاج) (۱۳۰۷)

ناوی محه‌مه‌ده، کوری حاجی حه‌سه‌نه، سالی ۱۱۱۱ك - ۱۶۹۹ز له گوندی (سهنجۆی) ناحیه‌ی ئالان هاته‌دنیا، هه‌ر له‌و ساله‌دا باوکی له‌ حه‌ج هاته‌وه، بۆیه‌ ناوبرا به‌: (ابن الحاج).

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌ خویندن، یه‌شیه‌ی فه‌قیانی کوردستان، له‌و شوین بۆ نه‌و شوین، له‌ خزمه‌ت نه‌و مامۆستا، بۆلای ئهم مامۆستا، تا خویندنه‌که‌ی برده‌سه‌ر، خوای گه‌وره‌ به‌هه‌ره‌یه‌کی وای پێدا، له‌ هه‌موو زانسته‌كان شاره‌زا بوو، به‌تایه‌ت له‌ قورئانی بیروژ، بۆیه‌ ناوبرا بوو به‌: (قاری‌ء).

مه‌لایه‌تی: کۆتایی به‌ خویندن هینا، گه‌راوه (سهنجۆی) مه‌رده‌سه‌ی دانا، ناوبانگی مه‌لایه‌تی رۆشت، فه‌قیان رۆویان تیکرد، مه‌لا عبدالله ی بیتووشی و شیخ مه‌عروفی نۆده‌هی له‌ فه‌قیانی نه‌و زاته‌ن، دوا‌یی باری کرد، بۆ (قه‌لا‌حوالان)، له‌وی چووه (جه‌یشان)، له‌وی چووه (هه‌زارمه‌رد) نزیك (سلیمانی).

پله‌ی مه‌لایه‌تی: مامۆستا عبدالله بیتووشی هۆنراوه‌ی (کفایه‌ی) دانا، پێشکه‌شی به‌ شیخ نه‌حه‌دی نه‌حسانی کرد، نه‌ویش پرسیاری (ابن الحاج)ی لیکرد چۆنه‌؟ بیتووشی وه‌لامی داوه: {نه‌گه‌ر من له‌ تاریك بم نه‌و له‌ رۆناکی یه‌، نه‌گه‌ر من نابینام، نه‌و چاو و

دلّی بینایه، نه گهر من نهستیره کی بچووک بم، نهو رۆژی رۆنایه، دواى نهو شایتیده مهزنه، وهسفی منی پیناوی.

کۆچی دواىی: میژوونووسه کان ده باره ی کۆچی دواىی (ابن الحاج) نووسینه کانیا ن به کدیگر نه، ههروهه ها شوینه کهشی دیار ناکهن، ته نیا سهیدا ههمدی سهله فی نه بی دهلی: {فارسه کان هیرشه کی درندانه یان هینا سه ر ناوچه که ی مامۆستای لی دهژی، نهویش نهحه واه، ناواره بوو، بو گوندی (زننه) نزیك (ناکره) لهوئ سالی ۱۱۸۹ ک - ۱۷۷۵ ز کۆچی دواىی کرد، ههروهه ها له کۆتایی (رفع الخفا) ی دانراوی (ابن الحاج) چاپکراوی ههمدی سهله فی نووسراوه: {عبدالله ی کور ی مهلا یوسف تهواوی کرد، لهو ساله (ابن الحاج) کۆچی دواىی کرد، که سالی ۱۱۸۹ ک یه، منیش نهو میژووه مه لا راسته.

دواى خو ی مهلا نهحه دی کور ی لهجی دانیشته، نهویش کوریک ی هه بوو ناوی عبدالعزیز، سالی ۱۲۴۴ ک - ۱۸۲۸ ز حاشیه ی عبدالحکیمی (مطول) ی نووسییه وه. دانراوه کانی:

۱. رفع الخفا بشرح ذات الشفا: نووسه خه کمان له لایه، خه تی مهلا طاهیری قوشاغلووه، تهواو نه کرابوو تا باسی نیمامی عومهر (خ) نووسرابوو، نووسه ری نهو میژووهش سالی ۱۳۹۱ ک - ۱۹۷۱ ز تهواوی کرد له (بهحرکه)، کهواته: به دوو طاهیران تهواو کرا، تاهیری یه کهم مامۆستای قوشاغلووه، دووه میش منم.
۲. حاشیه علی السیوطی - البهجة المرضية - دانه کی کۆیمان له لایه، له سه ر خه تی عبدالعزیز غه مگین وه رگیراوه، سالی ۱۲۷۸ ک - ۱۸۶۱ ز نووسراوه.
۳. ایقاد الضرام علی من لم یوقع طلاق العوام: دهستوو سمان ههیه.
۴. نظم المحاسن الغرر: دهستوو سمان ههیه، نهحه ده محمده شه رحی کردوو، ناویناوه (حقائق دقائق الدرر فی شرح نظم محاسن الغرر)
۵. شرح نظم المحاسن: باس ده کهن، به لام نه مدیتوو.

۶. منظومة المحذوفات: دکتۆر محمەد گەزەنی له (میسر) چاپی کردوو ههروهها
شهرحی لهسەر نووسیوه.
۷. رسالة المقصور والممدود: چاپ کراوه
۸. مههدی نامه: هۆنراوهیه، محمەد عهلی قههه داغی، سالی ۱۹۷۵ز شهرحی لهسەر
نووسیوه، چاپی کردوو.
۹. رسالة الإكراه الحسی: نووسخه کمان ههیه عهلی عهیباسی ناغجه لههه
(ههزارمهرد) نووسیتهوه.
۱۰. إزالة الإلباس عن مسائل المکره والناس: سالی ۱۸۷ک - ۱۷۷۳ز تهواوی
کردوو، نووسخه کی دهستنووسمان ههیه.
۱۱. رسالة الحلال والحرام: نووسخه کی دهستنووسمان ههیه.
۱۲. رسالة فيما يجب للأزواج على الزوجات والزوجات على الأزواج، سالی ۱۷۹ک له
(موصل) تهواوی کردوو، نووسخه کی کۆیمان ههیه.
۱۳. رسالة في نكاح المتعة: پیشکەشی به نههمه پاشا کردوو.
۱۴. رسالة في العقائد.
۱۵. كتاب في اللغة.
۱۶. فتاوی.
۱۷. شرح القصيدة الهمزیه.
۱۸. تحفة الخلان لإشحاذ الأذهان في الألغاز النحویة.
۱۹. حاشیه علی قصیده البرده.
۲۰. حاشیه علی فتح المبین.
۲۱. حاشیه علی دیباجة التحفة: نووسخه کی دهستنووسمان له لایه.
۲۲. حاشیه علی عصام الدین علی الجامی.
۲۳. حاشیه علی مبحث الخلع والطلاق فی التحفة.

۲۴. چهند شیعی کوردی: نووسهری هاوچهرخ بهرێز محمد علی قهه داغی دوو
شیعی له که شکۆلی کهلهپوری نهدهبی کوردی بهلاو کردوتهوه، یه کهم دهست بی
دهکا، به:

یارهسول الله نهمانهت بی، نهمانهت صهه نهمان

نهو دهمه ی قابیض که دی، بۆ قه بزی روح و نهزعی جان

دووهم دهست بی دهکا، به:

نهو موخته دای خاص و عام، بهثمانده لهو (دار السلام)

باعیس به لوظفت دلنیا، هاوار لهخۆم چهند رووسیا

سهرچاوهکان:

۱. رفع الحفا شرح ذات الشفا / پیشهکی.
۲. هدیه العارفین ۶/۳۳۵.
۳. البیتوشی ۱۷.
۴. ایضاح المکنون ۳/۵۷۸ - ۵۷۹.
۵. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۹۸ - ۴۹۹.
۶. معجم المؤلفین ۹/۱۸۵.
۷. دهقهکانی نهدهبی کوردی ۷۲ - ۸۰.
۸. میژووی نهدهبی کوردی ۳/۳۲ - ۳۶.
۹. تاریخ السلیمانیه ۲۸۲.
۱۰. رساله الدكتوراه محمد الصابر الهموندي ۱/۲۶،
۱۱. معجم أعلام الکورد ۶۰۳.
۱۲. که شکۆلی کهلهپوری نهدهبی کوردی ۱/۳۱ - ۳۵.
۱۳. بوژاندنهوه ۱/۳۱ - ۳۲۱، ۳/۶۱ - ۶۷، ۵/۳۵۱ - ۳۵۲، ۶/۶۱.

مچه مهلا حوسین نورمهوی (۱۳۰۸)

ناوی محمهده، کوری حوسینی کوری عبدالله یه، نازناوی (تاجه دینه)، خه لکی شاری (نورمیه - ورمی) یه، زانایه کی شهرع زان و ئوصول زان بووه، کرایته (قازی)، کتیبی (حاصل المحصول) ی داناو، شهرحی مه حصولی ئیمامی رازیه له بابتهی (ئوصول الفقه)، له مانگی (محرم) ی سالی ۱۲۵۶ ک - ۱۲۵۸ ز له (بهغدا) کۆچی دواپی کرد. سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۹/۲۴۴.
۲. كشف الظنون ۲/۱۶۱۵.
۳. هدية العارفين ۲/۱۲۶.

مچه مهلا حوسین نورمهوی (۱۳۰۹)

ناوی محمهده، نازناوی نه بوبه کره، کوری حوسینی کوری عومهره، خه لکی (ورمی) یه، شهرع زان و رهوشت چاک بووه، له مهده ره سهی (نظامیه) ی بهغدا ده رسی شهریه ته داوه، سالی ۱۱۴۱ ک - ۱۱۴۱ ز له بهغدا کۆچی دواپی کردوو. سهرچاوه: الأنساب ۱/۱۱۸.

مچه مهلا حوسین هه رانی (۱۳۱۰)

ناوی محمهده، کوری حوسینی کوری عه لی کوری سوله یمانی کوری نیراهیمی هه رانی، نازناوی (نه بوسوله یمانه)، له (حه ران) هاته دنیا، بو خویندن چوو ته (موصل) و (شام) و (میسر)، له (بهغدا) ده رسی فمهووده ی داوه، ئیمامی داره قوطني مهتعی کردوو، ماوه ک له (نوسه بین) دانیشتوو، سالی ۱۳۵۷ ک - ۱۳۶۸ ز کۆچی دواپی کردوو.

سهرچاوه: المنتظم ۸/۳۵۷.

مه‌مه‌د حوسین حهریری (۱۳۱۱)

ناوی محمه‌مه‌ده، کوری حوسینه، خه‌لکی (حهریره) یه‌ک بووه له مه‌لایه چاکه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، دایکی کچی مه‌لا نه‌حه‌دی حه‌یده‌ر نه‌فه‌ندی ماوه‌رانی بوو، بۆیه ناوده‌بردرا به (خه‌واهیرزاده)، واته: خوارزا، (شیخ ئیبراهیم فه‌سیح) له (عنوان المجد) ده‌لی: {بنه‌ماله‌ی ئیمه‌ ته‌نیا نه‌و کچه‌یان داوه به مه‌لا حوسین، ده‌نا ژنیان قه‌ت نه‌داوه به خه‌لکی بیانی، که خزمیان نه‌بی، جگه‌ له‌وه}، مامۆستا ده‌رسی له‌لای خالی خۆی حه‌یده‌ری کوری نه‌حه‌د خویندوو، بوو ته‌ مه‌لایه‌کی چاک.

دانراوه‌کانی: چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:

۱. حاشیه‌ علی عصام الدین الوضع: نسخه‌کی کۆیما هه‌یه، وه‌رگیراوه له‌سه‌ر ده‌سته‌تیک، سالی ۱۲۱۶ک - ۱۸۰۱ز له (زیاره‌ت) نووسراوه.
۲. حاشیه‌ علی میر أبي الفتح القره‌باغی في الآداب: نسخه‌کی ده‌سته‌ته‌ی مصطف‌ا صوفیمان، له‌لایه سالی ۱۲۴۱ک - ۱۸۲۵ز نووسراوه.
۳. حاشیه‌ علی جهة الوحدة الفتارية.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. عنوان المجد ۱۲۹.
۲. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۶/۲۴۵ - ۲۴۹.

مه‌مه‌د حوسین قزلی (۱۳۱۲)

ناوی محمه‌مه‌ده، کووری مه‌لا حوسینی کوری مه‌لا عه‌لی قزلی یه، له مانگی (محرم)ی سالی ۱۳۱۳ک - ۱۸۹۵ز له شاری (مه‌هاباد) هاتووته‌دینا، له خزمه‌ت باوکی خویندنی ته‌واو کرد، کرا موده‌رریس له مه‌دره‌سه‌ی (بایه‌زید) له مه‌هاباد، ویستی ده‌ستووری خویندنی ئابنی ریکیتیخی به‌لام بۆی نه‌سورا، نیرانی به‌جی هیشته‌ هاته (عیراق)، سالی ۱۹۳۰ز بۆ خویندن چووه (جامع الأزهر) له قاهره، له‌وی قورنانی بیروزی هه‌موو له‌به‌ر کرد، دوانی چووه (شام)، پاشان گه‌راوه (عیراق)، به‌رئ که‌ت بۆ

(ئێران)، گه‌یشتە (که‌رکوک) بێان گۆت حکومه‌تی ئێران نه‌رازیه‌ له‌ گه‌رانه‌وه‌ت، رێگات بێنادا، ناچار رووی کرده‌ (بیاره) سی مانگ له‌لای شیخ عه‌لانه‌دینی نه‌قشه‌بندی ماوه‌ زووری رێزی لێنا، دوایی بووه‌ مه‌لا له‌ گوندی (سه‌راو) ناوچه‌ی (ئالان)، سالی ۱۹۳۱ز شیخ عه‌لانه‌دین چووه‌ (به‌غدا) له‌ ته‌کیه‌ی خالیدییه‌ دابه‌زی، ماموستاش به‌ دووی داچوو، ماوه‌ک له‌ ته‌کیه‌ ماوه‌، هه‌ر له‌و سه‌فه‌ره‌، کرا موده‌ررریس له‌ مه‌دره‌سه‌ی حوسین پاشا، پیش نوێژ له‌ مزگه‌وتی بیشری حافی له‌ گه‌ره‌کی (ئه‌عه‌زمیه‌)، پاشان کرا موده‌ررریس له‌ مه‌دره‌سه‌ی شیخ عبدالقادری گه‌یلانی.

پله‌ی مه‌لایه‌تی: زانایه‌کی به‌رز بوو، رێزی خه‌لکی ده‌گرت، زیه‌ک بوو، نه‌دیب و میژووناس بووه‌، جگه‌ له‌ زمانی خۆی عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی و فه‌ره‌نسی زانیوه‌، زانسته‌کانی شه‌وقیدا له‌ ئێران و عێراق و میصر.

به‌شێک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا ئه‌حمه‌دی تورجانی، سه‌ید عه‌لانه‌دینی (سجادی)، مه‌لا عبدالهادی ئه‌فه‌هم، مه‌لا عبدالله ی فه‌ره‌ادی، دک‌تۆر مح‌مه‌د شه‌ریف.

دانراوه‌کانی: (التعریف بمساجد السلیمانیه‌) و (التعلیق علی تفسیر الزمخشری) و (چل فه‌رمووده‌ی پێغه‌مبه‌ر) (درودی خ‌وای لی‌ بی). له‌ ۱۴/۹/۱۹۵۹ز کۆچی دوایی کرد، کورێکی هه‌بوو، ناو مه‌لا ئه‌حمه‌د تورجانی.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ۲۵۶ – ۲۶۲.
۲. أعلام کورد العراق ۷۲۲ – ۷۲۵.
۳. تأریخ فرهنگ وادب مکریان ۲۶۵ – ۲۸۸.
۴. کاروان ۱۹۸۸/۶۶ز.
۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۲۲ – ۵۲۳.

مه‌مه‌د حوسین مه‌خموری (۱۳۱۳)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی حوسینی کورپی نه‌مه‌دی کورپی عبدالقادره، عه‌شیره‌تی (له‌ك)، سالی ۱۸۹۰ ز له‌گوندی (گۆمه‌شین) هاته‌دنیا، له‌و گونده‌ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌قوناغی موسته‌عیدی چووه (باليسان) لای مه‌لا شیخ طاه‌ا، دوایی چووه (شه‌قلاوه) لای مه‌لا طاه‌ا، دوایی چووه (کۆیه) لای جه‌نابی مه‌لا مه‌مه‌دی جه‌لی، پاشان هاته (هه‌ولیر) لای شیخ مصطفه‌فای نه‌قشبه‌ندی، ماوه‌ له‌خزمه‌تی تا ئیجازه‌ی وه‌رگرت. ده‌ستی کرد به‌مه‌لایه‌تی و ده‌رس‌دانه‌وه، له‌و شوینانه: (ئاوده‌لۆك)، (جدیده‌ی له‌ك)، (دووشیوانی له‌ك)، (تلیان) له‌ناوچه‌ی كه‌ركوك. چه‌ند كورته‌حاشیه‌ی له‌سه‌ر شه‌رحی عه‌قائیدی ته‌فتازانی هه‌یه، له‌كۆتاییدا نازناوی (كه‌مالی) نووسیوه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی مریدی كه‌ماله‌دین شیخ مصطفه‌فایه، ئیبراهیمی کورپی ده‌لتی: با‌م نامیلکه‌کی فه‌رائیزی هه‌یه.

سه‌رچاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سه‌عاتچی.

مه‌مه‌د حه‌مه‌د به‌نده‌نیجی (۱۳۱۴)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی حه‌مه‌دی کورپی خه‌له‌فی کورپی حوسینی کورپی نه‌بویه‌کری به‌نده‌نیجی یه، ناسراوه به‌ (حنفش)، زانایه‌کی مه‌زن بووه، ده‌رسی له‌لای مامۆستا (متولی) خویندووه، سه‌معانی و ئیبن عه‌ساکیر فه‌قیانی نه‌و زاته‌ن، سالی ۱۳۸۵ ك — ۱۹۴۳ ز كۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌كان:

۱. طبقات الشافعية الكبرى ۳/۳۶۰.

۲. الأنساب ۱/۴۲۳.

مه‌مه‌د حه‌مه‌د جه‌رانی (۱۳۱۵)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی حه‌مه‌دی کورپی عبدا‌لنعمی کورپی حه‌مه‌دی کورپی مه‌نیعی کورپی نه‌بوفه‌تخی (جه‌رانی) توجاره، سالی ۱۳۸۱ ك — ۱۳۸۲ ز هاته‌دنیا، خه‌ریکی

خویندنی فەرمووده بووه، له کۆری دەرسی چەند زانایان ناماده بووه، ئیجازەى
وەرگرتووه، سالى ٧٧٢ك - ١٣٧٠ز كۆچى دواى كردووه.

سەرچاوه: الدرر الكامنة ٣/٤٣١.

مەحمەد حەمەد فەرجه (١٣١٦)

ناوى مەحمەده، كۆرى حەمەدى كۆرى فەرجهیه، ناسراوه به (ابن فەرجه)، له
مانگی ذی الحجەى سالى ٣٨٠ك - ٩٩٠ز له (نەهاوهند) هاتە دنیا، له (بروجرد)
دانێشتووه، زانایەکی رێزمان زان و رۆشنیر و نووسەر و شاعیر بووه.

چەند دانراوی هەیە، لەوانە: (التجني على ابن جني) و (الفتح على ابي الفتح).

نۆنهى شیعری:

اما ترون الى الأصدغ كيف جرى لها نسيم فواف خده قدرا

كانما مد ذنحي أنامله يريد قبضا على جمر فما قدرا

كۆچى دواى: سالى ٤٤٤ك - ١٠٥٢ز له شارى (رهى) كۆچى كرد.

سەرچاوه كان:

١. فوات الوفيات ٣/٣٤٤ - ٣٤٥.

٢. كشف الظنون ١/٨١٠.

٣. معجم المؤلفين ٩/٢٦٩. جياوازی له میژووی له دایک بوون و کۆچى هەیە.

٤. هدية العارفين ٢/٧٢ - ٧٣.

مەحمەد حەمزه عەینتابی (١٣١٧)

ناوى مەحمەده، كۆرى حەمزهیه، خەلكى (عەینتابە)، پاشان چوویتە (سیواس)
دواى له (طهرا بلس) نیشتەجێ بووه، زانیاری له تەفسیر و کەلام هەبووه، حاشیهى لەسەر
(بەیزاوى) و (خەيالى) عەقائید هەیە، سالى ١١١١ك - ١٦٩٩ز كۆچى دواى كردووه.

سەرچاوه كان:

١. معجم المؤلفين ٩/٢٧٢.

۲. هدیه العارفین ۲/۳۰۷.

۳. ایضاح المکنون ۱/۱۴۱.

۴. كشف الظنون ۲/۱۱۴۸.

مچه‌مه‌د حه‌وێز هه‌ولێری (۱۳۱۸)

مامۆستا محه‌مه‌د نه‌فه‌ندی، کورێ حاجی حه‌وێزی کورێ مامه‌یه، ده‌وری سالتی ۱۲۹۳ ک - ۱۸۷۶ ز له (هه‌ولێر) هاتووته‌ دنیا، پاش ته‌واو کردنی خوێندنی، چووه (نه‌سته‌مبۆل) له‌وێ هاته (موصل)، دوایی کرا قازی (سه‌رده‌شت)، پاشان گه‌راوه (تورکیا)، دوای گه‌راوه (هه‌ولێر)، دووباره گه‌راوه (تورکیا)، له‌وێ ژنی هینا، نیشته‌جێ بوو، تا ده‌وری سالتی ۱۳۳۷ ک - ۱۹۱۸ ز کۆچی دوایی کرد. سه‌رچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ۲۴۳.

مچه‌مه‌د حه‌یدهر پیره‌دین (۱۳۱۹)

ناوی محه‌مه‌ده، کورێ حه‌یدهر پیره‌دینی کورێ ئیبراهیم بوره‌انه‌دینی کورێ عه‌لی عه‌لانه‌دینی کورێ سه‌ده‌ره‌دینی کورێ (صفی الدین) ی ئیسه‌حاقه، له‌ خزمه‌ت باوکی خوێندنی ته‌واو کردووه، له‌ ته‌سه‌ووف ده‌ستی بالا بووه، له‌ (که‌لام) به‌ توانا بووه، حاشیه‌ی له‌ سه‌ر قورس‌ترین کتیی ئه‌و باب‌ه‌ته - که (اثبات الواجب) ی ده‌وانی یه - هه‌یه، ئه‌و زاته خه‌لکی (حوسین ئابادی ئێرانه).

هۆی ئاواره‌بوونی بۆ عێراق: سالتی ۹۰۷ ک - ۱۵۰۱ ز شا ئیسماعیلی سه‌فه‌وی شۆرشێ دژ به‌ شا (ئه‌له‌وند) له (ئێران) سازدا، تێدا سه‌رکه‌وت، ئێرانی داگیر کرد، حوکی شیعه‌ی له‌ ولاته‌که‌ چه‌سپاند، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی زانایه‌کانی سوننه، سه‌ریان بۆ نوی نه‌کرد، ئه‌وه‌په‌ری بێ وێژدانی له‌ گه‌ڵ به‌کارهێنان، کوشتن و تالان و سووتان، ئێسکی مه‌رقه‌ده پێرژه‌کانی ده‌رهینا و سووتاندی، هه‌رچه‌ند شا ئیسماعیل خزمی پشتی مامۆستا بوو، چونکه شا کورێ حه‌یدهری کورێ جوته‌یدی کورێ سه‌ده‌ره‌دینی کورێ (صفی الدین) ی ئیسه‌حاقه، واته: له (صدر الدین) ده‌گه‌نوه یه‌ک، به‌لام مامۆستا نه‌یتوانی

له ئیـران بمـینـی پـرووی کرده کوردستانی (عـیـراق)، له (حهـریـر) نیـشته جـی بوو، مهـلازاـده کانی (باشور) ژنیان پـیدا، میری سـۆران نهـوپهـری رـیز و حورمهـتی گـرت، مهـدرهـسهـی فهـقیانی بـۆ دانا، دهـستی کرد بهـ دهـرسـدانـهـوه، لهـ دووـرهـوه فهـقی دهـهاتن، دهـستهـك دهـردهـجوون ئیـجازهـی پـیـ دهـدان، چینی تر دههاتن ناماده دهـبوون، ماوه لهـمـوی تا سـالـی ۹۵۰ كـ – ۱۵۴۳ز كۆچی دواپی کرد.

شیخ نیراهیم فەسیح دەلی: { (صفی الدین) ی بایرمان لە خەمۆدا دیقی، لە دەستی راستە ی نور شەوقیدا، سەگەك لە ناو دەستی چەپە ی دابوو، }، پرستیاری لە زانیانی ئەو سەردەمی کرد، بەم جۆرە مانایان بۆ لێداو: (لە نەتەوی تو چەند زانای ئاینی پەیدا دەبن، ولات ناوەدان دەکەنەو، هەروەها پیاوخرابە کیش لەو نەتەو پەیا دەبی و ولات پیس دەکا)، فەرموودە کە یان هاتە جێ، چەند زانا و دانای حەیدەری ماوەران لەو بنەمالە پەیدا بوون، کوردستان و عەرەبۆستانیان پێ کرد لە زانست و زانیاری، سێ صد و پەنجā سال بێ پسانەو لە خزمەت ئەو ئاینە بوون، رستی ئیجازەنامە ی مەلایانی کوردستان دەچیتە لای ئەوان، هەروەها شا ئیسماعیل صەفەوی لەو نەتەو پەیدا بوو، کە هەموو توانای خۆی خەرج کرد، بۆ خرابە و خرابە کاری و ناھەمواری.

سەرچاوە کان:

١. علماءنا في خدمة العلم والدين ٤٩٣ - ٤٩٧.
٢. علماء ومدارس في أربيل ٣٩.
٣. بنه مالهى زانياران ٢٢٣ - ٢٢٥.
٤. كاروان ١٩٩٠/٨٧ز.
٥. عنوان المجلد ٨٨ - ١١٦ - ١١٧ - ١٢٦ - ١٢٧.

محمد مهدي خاليد حراني (۱۳۲۰)

٦٥٠ ك - ١٢٥٢ز لھو شاھہ ہاتھ دنیا، بڑ خويندن چورہ (دمشق) لھوی کرا موفقی و ناوی محمد مددہ کوری خالیدی کوری ئیراھیمی (حدرائی) یه، دھوری سالی

موده‌رریس، زانابه‌کی شهرع زان و خیرخواز بوو، هه‌زی له تیکه‌لایه‌تی بوو، زه‌نگین بوو، بازرگانی ده‌کرد، له‌گه‌ل ته‌قیه‌دین نین ته‌یمیه (داکبرا - برای دایکی) بوو، له‌رۆژی چوارشه‌مه ۸ی جیمادی دووهم، سالی ۷۱۷ک - ۱۳۱۷ز کۆچی دوا‌ی کرد. سهرچاوه: شذرات الذهب ۶/۴۵ - ۴۳.

مه‌مه‌د خضر بن ته‌یمیه (۱۳۲۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی خضرپی کورپی مه‌مه‌دی کورپی خضرپی کورپی عملی کورپی عبدالله یه، خه‌لکی (حه‌ران)ه، مه‌زه‌به‌ی حه‌نبه‌لی بووه، ناسراوه به (بن ته‌یمیه) له‌به‌رته‌وه‌ی یه‌ک له‌باوک و با‌یرانی جوو‌یه‌هه‌ج، به‌شاری (ته‌یما)دا جووه، له‌مو‌کاته‌هه‌جانی زگی هه‌بووه، له‌هوی کێژۆره‌کیان دیتیه له‌بن خه‌یه‌ته‌هاته‌ده‌ر، قشت و جوان بووه، که‌گه‌را‌ینه‌وه (حه‌ران) خه‌زانه‌که‌ی که‌چه‌کی بووه، باوکی گو‌تی: {چه‌ند قشته‌هه‌لی کێژۆله‌که‌ی (ته‌یما)یه، له‌و رۆژه‌وه‌هه‌نداله‌که‌ناو‌بر‌درا، به: (ته‌یمیه) نه‌وه‌کانیشی به: (ابن تیمیه)}.

مامۆستا سالی ۵۴۲ک - ۱۴۷ز له (حه‌ران) هاته‌وته‌دنیا، هه‌ر له‌هوی، له‌خه‌مه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خو‌یت‌دن، دوا‌یی جووه (به‌غدا) ته‌فسیر و فه‌رمووده و شه‌ریعه‌تی خو‌یت‌د، گه‌راوه (حه‌ران)، مه‌ده‌سه‌ی تایه‌تی بو‌خوی دروست کرد، سالی ۵۸۸ک - ۱۱۹۲ز ده‌ستی کرد به‌ده‌رس‌دانه‌وه، سالی ۶۰۴ک - ۱۲۰۷ز جووه‌هه‌ج، له‌گه‌را‌نه‌وه‌لایدا (به‌غدا) له‌هوی وه‌عزیدا، پاشان هاته (هه‌ولێر)، گه‌راوه (حه‌ران)، رۆژی جه‌ژنی ر‌ه‌مه‌زان، سالی ۶۲۲ک - ۱۲۲۵ز کۆچی دوا‌ی کرد.

مامۆستا زاته‌کی خواناس و دل‌پاک بوو، به‌رده‌وام نامۆزگاری خه‌لکانی ده‌کرد، له‌خه‌مه‌ت تاین بوو، چه‌ند که‌راماتی لی ده‌گیرنه‌وه.

دانراوه‌کانی: (التفسير الكبير)، (تلخیص المطلب فی تلخیص المذهب)، (شرح الهدایه)، (ترغیب القاصد فی تقریب المقاصد)، (الموضح فی الفرائض)، (بلغة الساعب وبغية الراغب) (دیوان الخطب).

سه رچاوه کان:

۱. الأعلام ۲/۷۸ ۶/۳۴۶.
۲. معجم أعلام الكورد ۵۹۴ - ۵۹۵.
۳. هدية العارفين ۶/۱۱۱.
۴. سير أعلام النبلاء ۱۳/۱۵۳ - ۱۵۴.
۵. شذرات الذهب ۵/۱۰۲ - ۱۰۳.
۶. معجم المؤلفين ۹/۲۸۰ - ۲۸۱.
۷. البداية والنهاية ۱۳/۱۱۱.
۸. طبقات المفسرين ۲/۱۳۹.
۹. وفيات الأعيان ۴/۲۰.
۱۰. تاريخ أربيل ۱/۹۶ - ۳۵۰.
۱۱. إيضاح المكنون ۱/۱۹۳.
۱۲. الذيل على طبقات الحنابلة ۴/۱۵۱ - ۱۶۲.

مهلهه خه لیلی کوردی (۱۳۲۲)

ناوی مهلهه ده، کوردی خه لیلی کوردی فارسی کوردیه، له (دیمشق) دانیشتوو، چوویته (بهعله بهک) له لای چهند زانایان شه ریعه تی خویندوو، خوشی ده رسی به (ابن عساکر) و چهند زانایان داوه، له مانگی ذی الحجه ی سالی ۵۴۹هـ - ۱۱۵۵ز له (بهعله بهک) کوچی دوا یی کرد.

سه رچاوه: سير أعلام النبلاء ۱۲/۱۶۱.

مهلهه خه لیلی هه ولیری (۱۳۲۳)

ناوی مهلهه ده، کوردی خه لیلی کوردی ئیراهیمی کوردی شاهه نشای کوردی حه بیسی کوردی سه روهری کوردی عه لی کوردی شادی کوردی خه لیلی کوردی عبدالله ی صوفی (هه ولیری) به، سالی ۶۶۵هـ - ۱۲۶۶ز هاته دنیا، ده رسی فه رموده ی له لای

غازی سه‌لاوی و نه‌بویه کری مه‌قدیسی خویندووه، دوا‌یی خۆی ده‌رسی داوه، زۆر خه‌ریکی خویندنی قورئانی پی‌روژ بووه، له مانگی ر‌ه‌مه‌زانی سالی ۷۳۲ك - ۱۳۳۲ز کۆچی دوا‌ی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۰

۲. الإكليل في محاسن أربيل ۱۶۷.

۳. الدرر الكامنة ۳۳/۴.

مه‌مه‌د داود دینه‌ومری (۱۳۲۴)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی نه‌بویه‌کره، کوری داوده، ناسراوه به‌صۆفی، خه‌لکی (دینه‌وه‌ر)ه، ماوه‌ك له (به‌غدا)ی خویند، دوا‌یی چووه (دیمشق) لای نه‌بویه‌کرێ موجهید قورئانی پی‌روزی خویند و له‌به‌ری کرد، ده‌رسی له‌لای چهند زانایان خویند، زانایه‌کی به‌پێژ و حورمه‌ت بوو، یه‌ك بوو له گه‌وره شیخه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، له مانگی جیمادی یه‌که‌م، سالی ۳۶۰ك - ۹۷۱ز له (دیمشق) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۲/۵۴۸ - ۵۴۹.

۲. الباب ۱/۵۰۵.

۳. البداية والنهاية ۲۸۸/۱۱.

مه‌مه‌د داود کوردی (۱۳۲۵)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری داودی کوری مه‌مه‌دی شافعی یه، سالی ۸۴۵ك - ۱۴۴۱ز له جزیره‌ی بۆتان هاتووته‌دنیا، له‌وێ پ‌ه‌روه‌رده بووه، پاشان چووته (نازریجان) کێیانی (حاوی) و (عه‌قائید)ی نه‌سه‌فی و (عه‌روزی)ی نه‌نده‌لسی و (شه‌مسیه) و (کافیه) و (ته‌صریف)ی عزی له‌به‌رکردن، گه‌راوه خزمه‌ت باوکی زانسته نه‌قلیه‌کانی ته‌واو کرد، سالی ۸۹۰ك - ۱۴۸۵ز چووه (شام)، له ۸۹۵ك چووه (حه‌ج)، له گه‌رانه‌وه هاته

(حهما) لهوی نیشه جی بوو، ماموستا زانایه کی به دین و دور له دنیا بوو، خواپهرست بوو، خهریکی بهرۆژی بوون و دهرسدانهوه بوو.

چهند دانراوی هه نه، له وانه:

۱. تحفة ذوي الارب في إشكالات حلب.
 ۲. التحفة المرضية في المسائل الشامية.
 ۳. مقدمة العاجل لذخيرة الآجل.
 ۴. حاشية على شرح جمع الجوامع.
 ۵. غاية المرام في رجال البخاري إلى سيد الأنام.
 ۶. رسالة في جواب مسألة (لا اله الا الله) التي أوردها التفتازاني في التلويح.
- سالی ۹۲۵ك - ۱۵۱۹ز کۆچی دواپی کرد، کورپکی هه بوو به ناوی خوئی
 محهمه د: جیگری قازی بوو له (دیمشقی)، دوو سال پیش باوکی کۆچی دواپی کرد.
 سه رچاوه کان:

۱. كشف الظنون ۲/۱۱۹۳.
۲. هدية العارفين ۶/۲۲۸.
۳. معجم المؤلفين ۹/۲۹۷.
۴. معجم أعلام الكورد ۶۰۳.
۵. شذرات الذهب ۸/۱۲۶ - ۱۳۸.

مهلا محهمه د داود گهرموی (۱۳۲۶)

ناوی محهمه ده، کورپی داودی کورپی محهمه ده، خهلکی گوندی (گهره وان)ه،
 سه ر به (رواندز). ئیجازهی مهلا یه تی له مهلا نه حمه دی حه یده ر نه فه ندی ماوه رانی
 وه رگرتوو ه، ههروه ها ئیجازهی له وه بهرپژانهش وه رگرتوو ه: شیخ ئیبراهیم حه سه ن گۆرانی،
 شیخ نه حمه د محهمه د نه خلی، شیخ یونسی میصری، مهلا محهمه دی حه یاتی سن دی مه ده نی.

مامۆستا سالتی ۱۱۲۸ ک مه‌لا بوو له گوندی (ته‌له) له ناوچه‌ی (حه‌ری)، سالتی ۱۱۴۱ ک - ۱۷۲۸ز چوووه سه‌فه‌ری (حه‌ج)، دوایی چوووه (شام) له‌وێ ئیجازه‌ی (حزب النوری) له شیخ عبدالکریم شهرباتی وه‌رگرت، سالتی ۱۱۴۲ ک ئیجازه‌نامه‌که‌ی به ده‌ستی خۆی نووسییه‌وه، له‌و کاته میوانی عبدالقادر ناغا بوو له (حه‌له‌ب)، سالتی ۱۱۴۳ و ۱۱۴۴ و ۱۱۴۵ ک له حه‌له‌ب و مه‌ککه و مه‌دینه چهند دوعای شیخ محیه‌دینی عه‌ره‌بی و ئیمامی نه‌وه‌وی نووسییه‌وه.

سالتی ۱۱۵۱ ک ئیجازه‌ی به مه‌لا ئیلیاسی گۆرانی دا، سالتی ۱۱۵۲ ک گه‌راوه ناوچه‌ی (حه‌ری)، به‌ریژ محهم‌د علی قه‌ره‌داغی ده‌لتی: {ئه‌و مامۆستا محهم‌ده باوکی مه‌لا نه‌حم‌دی گه‌ره‌ویه، که به‌سه‌ر (سه‌د الله) ی گه‌چکه‌ رو‌یشته‌وه، وه‌م‌ل‌ملانه‌ی در‌یژی له‌گه‌ڵ مه‌لا حامیدی سوسه‌یی کردووه}. سه‌رچاوه‌کان:

۱. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۷/۱۳ - ۲۵.

۲. خۆری ئیسلام ۲۴/۲۰۰۴ ز.

محهم‌ده داود یه‌ک ده‌ست (۱۳۲۷)

ناوی محهم‌ده کورپی داوده، عه‌شیره‌تی (برادۆست)ه، سالتی ۱۸۹۵ز له گوندی (شۆشنه) هاتووته‌دنیا، له‌لای باوکی قورئانی پی‌روۆز و کتێبه سه‌ره‌تایه‌کانی ته‌واو کرد، له قوناغی موسته‌عیدی چوووه (به‌حرکه) لای مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی، پاشان چوووه (که‌رکوک) لای مه‌لا علی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی و، مه‌لا ره‌زای واعیز، دوایی چوووه (قازبخانه) لای مه‌لا علی رواندزی، چوووه (شه‌قلاوه) فه‌له‌کیاتی له‌لای مه‌لا ظاها خوتێند، چوووه (رواندز) لای مه‌لا نه‌سه‌د نه‌فه‌ندی خه‌یلانی، ماوه تا ئیجازه‌ی وه‌رگرت. له‌و ئیجازه‌یه گه‌ردی و خوشناو و باله‌ک و شیروانی و سورچی و برادۆست ناماده‌بون، هه‌ریه‌ک داوای ده‌کرد مامۆستا بیته مه‌لای نه‌وان، به‌لام ئه‌و نه‌وا (شۆشنه) ی هه‌ل‌بژارد که

گونده‌که‌ی خۆیان بوو، له‌گه‌ڵ خزمه‌کان گه‌راوه‌ نه‌وی، بووه‌ مه‌لا مه‌دره‌سه‌ی فه‌قیانی دانا، ناوبانگی ده‌رکرد، له‌ دووره‌وه‌ ده‌هاته‌ له‌ی بۆ وه‌رگرته‌ی زانیاری.

به‌شێك له‌ فه‌قیه‌كانی: مه‌لا عبدالله ی خواروکی، مه‌لا حاجی پیرانی، مه‌لا عه‌لی مووشی.

هه‌ولتی بۆ خۆیتندن: مامۆستا زۆر خۆی ماندوو ده‌کرد، به‌رده‌وام له‌ خۆیتندن و ته‌ماشاکردنی کتێبان بوو، بام (خ) ده‌یگۆ: {له‌گه‌ڵ فه‌قیان ده‌جووه‌ خۆیتندن، که‌ ماندوو ده‌بوون ده‌هاته‌وه‌ بۆ نووستن، مه‌لا محمەد جاجه‌که‌ی راده‌کێشا سه‌ر سه‌ر و چاوی، وایانده‌زانی که‌وا ده‌نوی، به‌لام له‌وکاته‌ش هه‌ر ده‌وری ده‌کرده‌وه‌، خۆشی له‌خۆی رازی نه‌بوو، پرسیاریان لێ ده‌کرد: چیت له‌به‌ره‌؟ وه‌لامی ده‌داوه‌: پچه‌کی موغیم له‌به‌ره‌، واته‌: که‌مه‌کم له‌ موغی له‌بیب له‌به‌ره‌، نه‌و کتێبه‌ زۆره‌ و قورسه‌ی له‌به‌ر بوو، هه‌شتا به‌ که‌می ده‌زانی!}.

خوڕه‌وشتی: مامۆستا له‌ شه‌ریعه‌ت و نه‌ستیره‌ناسی ده‌ستی بالا بوو، پیاوه‌کی ره‌شید بوو غه‌می براده‌رانی زۆر له‌به‌ربوو، خه‌ریکی پێکه‌ینه‌وه‌ بوو، له‌ گونده‌که‌ی خۆیان کۆچی دوا‌ی کرد، له‌ گۆرستانی پیر خضر و پیر بالول نزیک گوندی (لۆلان) به‌ خاك سپێردرا.

سه‌رچاوه‌: ده‌ستنوسی مه‌لا نه‌نه‌ری سه‌عته‌چی.

محەممەد دەده‌ نه‌رضرۆمی (۱۳۲۸)

ناوی محمەد ده‌ده‌یه‌، کۆری مصطه‌فای کۆری حه‌یبی نه‌رزرۆمی یه‌، شه‌رع زانه‌کی حه‌نه‌فی بووه‌، سالی ۱۴۶۱هـ - ۱۷۳۳ز کۆچی دوا‌ی کردوو.

دانراوه‌کانی: (رسالة في الفقه)، (السياسة والأحكام)، (الوسيلة العظمي في شمائل المصطفى خير الوري)، (المدحة الكبرى في الكلام القديم في حق المصطفى صلى الله عليه وسلم).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۹/۲۹۸ ۱۲/۲۶.

۲. هدیه العارفین ۲/۳۲۱.

۳. إيضاح المکنون ۲/۴۵۴ - ۷۰۷.

مه‌مه‌د ده‌شم جاگیر (۱۳۲۹)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری ده‌شی کوردیه، نازناوی (جاگیر) بووه، واته: (جیگر - بریکار)، مه‌زه‌بی حه‌نه‌به‌لی بووه، ژنی نه‌هیناوه، له گوندی (رازان) نزیك شاری (سامراء) دانیشتوووه و ده‌رسی داوه، زاته‌کی به‌ دین بووه، که‌راماتی لی ده‌گیرنه‌وه، سالی ۱۹۳۰ - ۱۹۳۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد، نه‌مه‌دی برای جیگری بوو، دوا‌ی نه‌مه‌د، غه‌رسی کوری دوا‌ی غه‌رس، مه‌مه‌دی کوری.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۴/۳۰۵ - ۳۰۶.

۲. سير أعلام النبلاء ۱۲/۲۶۰.

مه‌مه‌د ده‌وکی (۱۳۳۰)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د، ناسراوه‌ به: (حاجی مه‌لا مه‌مه‌د نیمام)، زانایه‌کی به‌رز بووه، به‌تایبه‌ت له (بیرکاری)، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی له مه‌لا عبدالله نه‌فه‌ندی عومه‌ری موصلی وه‌رگرتوووه، له مزگه‌وتی گه‌وره‌ی ده‌وکی مه‌لا بووه و ده‌رسی داوه، یه‌ك بووه له مه‌لایه‌ به‌ناوبانگه‌کانی سه‌رده‌می خو‌ی، سالی ۱۳۱۲ ک - ۱۸۹۴ ز له‌ ریڭای حه‌ج کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: إسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱.

مه‌مه‌د دیا‌ب نه‌قشبه‌ندی (۱۳۳۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری دیا‌به، ناسراوه‌ به: (جه‌زۆ)، سالی ۱۳۰۲ ک - ۱۸۸۴ ز له (دیمشق) هاتووته‌دنیا، باوکی له (دیاربه‌کر) هاته (دیمشق)، مامۆستا جه‌زۆ له

تمه‌نی جهوت سالان قورنانی پیروزی له‌بهر کرد، پاشان له‌لای شیخ عیسای کوردی دهستی کرد به خویندن تا شاره‌زا بوو له عه‌قائید و شه‌ریعت و ته‌سه‌ووف، ماره‌ك خه‌ریك بوو به نووسین تا بووه خو‌شنووس، دوو نوسخه قورنانی پیروزی به دهستی خو‌ی نووسیه‌وه، پاشان داوایان لی‌کرد پیش نویژی و ووتارخوینی مزگه‌وتی گه‌موره‌ی نه‌مه‌وی وه‌ریگری، نه‌ویش داوایه‌که‌ی ره‌ت کرده‌وه، هه‌زی کرد، له مائی خو‌ی دابینشی له‌وی فه‌توا بدا، شیخ نه‌مه‌دی کفتارۆ و شیخ سه‌عیدی کوردی و مه‌لا په‌مه‌زانی بو‌طی و چه‌ند زانایان، ده‌چوونه خزمه‌تی بۆ وه‌رگرتنی زانایاری.

خو‌ره‌وشتی: ناوبراو دوکانی عه‌تاری هه‌بوو، نه‌وه‌ی ده‌هاته دهستی له‌سه‌ر نه‌و ده‌ست کورتیه هه‌مه‌وی ده‌به‌خشی به فه‌قیر و هه‌زاران، جگه له‌وه خو‌اردنی ده‌دا به سه‌گه‌ك له گه‌ل پشيله و چه‌ند گو‌جیله له گو‌رستانه‌ك، سه‌گه‌كه مام‌وستای ده‌ناسی، هه‌مه‌وو رۆژان وه‌كو پاسه‌وان له دووی ده‌رۆیش‌ت تا‌كو پیش ده‌رگای مأل، كه مام‌وستا نه‌خۆش كه‌ت، هه‌مه‌وو رۆژ ده‌چووه پیش ده‌رگای مأل، نه‌وانیش خو‌اردنیان پێ ده‌دا، نه‌و رۆژه‌ی مام‌وستا كۆچی دوا‌ی کرد سه‌گه‌كه بۆ خو‌اردن نه‌هات، كه ته‌رمی مام‌وستایان برده سه‌رقه‌بران، نه‌ویش ده‌گه‌ل خه‌لكان چوو، نه‌گه‌راوه تا‌كو به خاك سپێردرا، نه‌و رۆژ ۲۵/۷/۱۹۵۷ ز بوو.

سه‌رچاوه: نثر الجواهر والدرر ۲/۱۱۶۲ - ۱۱۶۳.

مه‌مه‌د رسول به‌رزنجی (۱۳۳۲)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ سه‌ید ره‌سولی کورێ عبدالسیدی حوسه‌ینی (به‌رزنجی)یه، سالی ۱۰۴۰هـ - ۱۶۳۰ ز له‌و گونده هاتووته‌دنیا، له (مه‌دینه)ی پیروژ نیشته‌جێ بووه، زانایاری له باوکی وه‌رگرتووه، هه‌روه‌ها ده‌رسی له‌لای مه‌لا شه‌ریفی شاهۆ و مه‌لا ئیبراهیمی گۆران خو‌یندووه، سه‌فه‌ری بۆ (هه‌مه‌دان) و (به‌غدا) و (دیمشق) و (حه‌لب) و (میسر) و (قسطنطنیه) کردووه، مام‌وستا کرایته مو‌فتی (مه‌دینه). چه‌ند دانراوی هه‌یه، ژماره‌یان ده‌گاته شپست به‌رگ، له‌وانه: شه‌رحی باسی خه‌لیفه‌کانه، له

هۆنراوهی (ذات الشفا): سالی ۱۰۸۶ ک له (مهدينه) تهواوی کردوه، سالی ۱۱۰۳ ک - ۱۶۹۱ ز له مهدينه کۆچی دوايی کرد.

دوو کورپی ههبوو: سەید جەعفەر: له مهدينه ماوه وه سەید ئیبراهیم: گهراوه (قهلاجۆلان) له (قهلاته)ی نزیک (بهردهزهرد) کۆچی دوايی کرد.

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۲۲/۴۹۳ - ۴۹۵.

۲. إيضاح المكنون ۱/۵۹ / ۲/۱۹۴.

۳. معجم المؤلفين ۹/۳۰۸ / ۱۰/۱۶۵.

۴. بوژاندنهوهی میژووی زانایانی کورد ۶/۶۹ - ۷۰.

۵. الشيخ معروف التودهي ۷۴.

۶. هدية العارفين ۲/۳۰۲.

مهله مهله د پهلۆل زهکی (۱۳۳۳)

ناوی مهلهمهده، کورپی پهلۆلی زهکی دووهمه، کورپی مهلا مهلهدی کورپی مهلا پهلۆلی زهکیه، دهچيتهوه سهر زهیدی کورپی ثابیت که یه که له یارهکانی پتهمههر (درودی خوای لی بی)، نهو زاته سالی ۱۱۸۱ ک - ۱۷۶۷ ز له (گزندي) (چوارتا)ی سهر به (سلیمانی) هاته دنیا، سالی ۱۲۲۶ ک - ۱۸۱۱ ز له (سابلاخ) دهرسی داوه، سالی ۱۲۴۳ ک سهفهری بهغداي کرد، لهوئ چاوی به داود پاشای والی کهوت، نهویش زۆر ریزی لینا، ماوه که لهوئ ماوه، حاشیهی سهر سهیله کوتی خهیاالی لهو کاته دانا (سالی ۱۳۰۲ ک له نهسته مبول چاپ کرا)، داود پاشا داوای لی کرد له (بهغداد) بمینتیهوه، بهلام ماموستا گهرا نهوهی کوردستانی بو خوی ههلبژارد، ماموستا له زانیاری جهبر و فهلهک و کهلام و نهندازه دهستی بالا بووه، حاشیهی له سهر عبدالحکیمی عبدالغفوری جامی ههیه (سالی ۱۲۴۴ ک له نهستانه چاپ کرا).

به‌شێك له‌ فه‌قییه‌كانی: محهمهد فه‌یزی زه‌هاوی، شێخ عبدالرحیم، سه‌ید ئیبراهیم کلیجی، مه‌لا لطف الله.

کۆچی دوایی: سالی ۱۲۴۷ ک - ۱۸۳۱ ز له‌ (سابلاغ) به‌ نه‌خۆشی (تاعون)، کۆچی دوایی کرد، مه‌لا عبدالله ی کۆری له‌ مزگه‌وتی بازار له‌ سابلاغ سالی ۱۲۵۹ ک کتیی (خلاصة الحساب) ی به‌هانه‌دین عامیلی نووسیه‌وه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. تاریخ السليمانية ۲۸۱.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۰۴.
۳. اسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۱۵۲.
۴. بوژاندنه‌وه ۱۰۴/۲ - ۱۰۸ - ۳/۳۱۸ - ۳۲۱.
۵. مشاهیر الکورد ۱۵۳/۲.
۶. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۱۳ - ۵۱۷.
۷. معجم المؤلفين ۳۰۹/۹.

محهمهد ره‌سول عه‌زیمی (۱۳۳۴)

ناوی محهمهد، کۆری ره‌سولی کۆری حوسینی کۆری خدری کۆری فه‌قی ناله، خه‌لکی گوندی (به‌نووخه‌له‌ف) ی سه‌ر به‌ شاری (سه‌ده‌شت)ه، سالی ۱۹۲۲ ز هاته‌دنيا، که فامی کرد ناردیانه به‌رخویندن، پاشان فه‌قیاتی له‌و شویتانه کرد: (سوسنایه‌تی) (گهورک) (ئالان) (شینکایه‌تی).

به‌شێك له‌ مامۆستایه‌كانی: مه‌لا موحه‌ره‌م مه‌رگه‌یی له‌ (بیۆری سه‌ره‌وه، مه‌لا شێخ ئەمین ئاکۆیی له‌ (گریداغ) ی پشه‌ر، مه‌لا موسای مه‌رگه‌یی، مه‌لا حه‌سه‌نی گه‌زنه‌یی، مه‌لا حوسینی که‌یوانی، مه‌لا محهمهدی مه‌رگه‌یی له‌ بنگرد، مه‌لا عبدالله ی واوی له‌ (نه‌لاس)، مه‌لا عبدالرحیمی عه‌باسی، مه‌لا ئیبراهیمی سیسێری له‌ (نستان)، مه‌لا نه‌حه‌د توژه‌لی له‌ (شیوه‌سه‌ل)، مه‌لا عه‌لی بی‌شاسپی، مه‌لا محهمهدی کونه‌مشکه‌یی، مه‌لا حوسینی

ده‌شتیوی، مه‌لا نه‌همه‌دی شه‌ریعه‌تی، مه‌لا محمه‌د چکه له (هیرۆ)، مه‌لا عه‌لی دولکان، مه‌لا صالحی نه‌جییی له (گه‌ناو) لیڤه ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: گه‌راوه گوندی (به‌نوخه‌له‌ف) ده‌ستی کرد به مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، دوا‌یی باری کرد بۆ (قروچا‌ی) لاجان، سالت‌ه‌ک له‌وئ ما، باری کرد بۆ (شیوه‌سه‌ل‌ی) ناوچه‌ی سه‌رده‌شت، دوو سالان له‌وئ بوو، گه‌راوه (به‌نوخه‌له‌ف)، تا سالتی ۱۹۸۰ ز چوووه مزگه‌وتی (دار السلام) له (سه‌رده‌شت) کرا ووتارخوئین، شه‌وی جیژنه‌ی ڕه‌مه‌زان، سالتی ۱۴۰۸ ک - ۱۹۸۷ ز دوا‌ی گه‌رانه‌وه له جه‌ماعه‌تی نوێژی عی‌شا، له پیش ده‌رگه‌ی حه‌وشه‌ی مالتی خو‌ی، به ده‌سته‌کی چه‌په‌ل درا به‌ر گوللان، شه‌هید کرا، گیانی پاکی به‌ره‌و باره‌گای خوداوه‌ند فری، تا رۆژی دوا به جه‌سته‌ی خوئنا‌وی شکات ده‌کات. سه‌رچاوه: فه‌قی و فه‌قییه‌تی له کوردستان ۳۱۳ - ۳۱۵.

محمه‌د ره‌سول وه‌رتی (۱۳۳۵)

ناوی محمه‌ده، کور‌ی ره‌سول نا‌غایه، سالتی ۱۸۹۷ ز له گوندی (وه‌رته) ها‌ته‌دنیا، هه‌ر له‌و گونده ده‌ستی کرد به خوئندن، پاشان چوووه (که‌رکوک) لای مه‌لا عه‌لی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی، دوا‌یی چوووه (سه‌ران) لای مه‌لا عبدالله، پاشان چوووه (کۆیه) لای جه‌نابی مه‌لا محمه‌دی جه‌لی زاده، ماوه له‌وئ تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، گه‌راوه (وه‌رته) ماوه‌ک له‌وئ مه‌لا بوو، دوا‌یی باری کرد بۆ (سه‌رکه‌پکان)، خه‌ریکی مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه بوو، تا سالتی ۱۹۵۸ ز کۆچی دوا‌یی کرد، مه‌لا عب‌دال‌فتاحی کور‌ی: له سالتی ۱۹۲۰ ز له دایک‌بووه، خوئندنی له خزمه‌ت باوکی ته‌واو کرد، ماوه‌ک له (وه‌رته) مه‌لا بوو، دوا‌یی چوووه (ئه‌سه‌زیلان)، له‌به‌رواری ۳۰/۷/۱۹۸۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد، کور‌ی ویش نیعه‌مه‌الله یه: مه‌لایه له مزگه‌وتی حاجی خدر، له گه‌ره‌کی پۆلیسان، له (هه‌ولێر).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سه‌عته‌جی.

۲. چاویکهوتن له گهڵ مهلا نعمة الله، نهوهی مامۆستای ناوبراو.

مهله مهله زیارهتی (۱۳۳۶)

مامۆستا مهلا محهممه، خهڵکی گوندی زیارهتی مهلا زادانه، سالی ۱۳۳۳ ک – ۱۷۲۰ ز هاتووته دنیا، میژووناس یاسین عومهر دهلی: {مامۆستا زانایهکی بهرز و پایه دار بووه، له زانسته کان شارهزا بووه، له شاری (ناکری) موftی بووه و دهرسی داوه}، سالی ۱۹۹۶ ک – ۱۷۸۲ ز له (ناکری) کۆچی دوای کردووه.

سه رچاوه کان:

۱. غاية المرام ۱۰۹.

۲. الإكليل في محاسن أربيل ۲۱۵.

مهله مهله سعدالله حهرانی (۱۳۳۷)

ناوی محهممه ده، کورپی سعداللهی کورپی عبدالأحدى کورپی سعداللهی کورپی عبدالقاهیری کورپی عبدالأحدى کورپی عومهری کورپی نهجیحه، خهڵکی (حه ران)ه، مه زه بی حه نه بی بووه، چووه (دیمشق) هاتووچووی تهقیه دین نبین تهیمییهی کردووه، زانایهکی زهین تیز و ناقل مه ند بووه، سالی ۷۲۳ ک – ۱۳۲۴ ز چووه (حه ج) له گه رانه وه له (مه دینه)ی پیروز کۆچی دوایی کرد، له گۆرستانی (به قیغ) به خاک سپهردرا، (الكفاية)ی داناوه.

سه رچاوه کان:

۱. الدرر الكامنة ۳/ ۴۴۳ – ۴۴۴.

۲. معجم المؤلفين ۲۳/ ۱۰.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۰۴ – ۶۰۵.

۴. الذيل على طبقات الحنابلة ۴/ ۳۷۶.

۵. شذرات الذهب ۶/ ۶۱.

مچه‌مه‌د سه‌عید نیبراهیم گۆرانی (۱۳۳۸)

ناوی محهمهد سه‌عیده، کۆری نیبراهیمی کۆری محهمهدی کۆری نیبراهیمی گۆرانی یه، له (۱۲) ی مانگی شه‌عبانی سالی ۱۳۴۱ ک - ۱۷۲۲ ز له (مه‌دینه) ی پیروژ هاتووته‌دنیا، هه‌ر له‌وێ پهره‌رده‌بوو، قورئانی پیروزی هه‌موو له‌به‌ر کرد، ده‌رسی له خزمه‌ت باوکی و مه‌لا عبدالرحمان و مه‌لا مه‌حمودی جامی و مامۆستا محهمهد سوله‌یمانی کۆردی خۆیتند، پاشان کرا موده‌هریس له‌ مزگه‌وتی خۆشه‌ویست (درودی خوای لی‌ بی) له (ره‌وضه‌) ی شه‌ریف ده‌رسی ده‌داوه، له‌ جیگای باوکی، له‌ ۱۹ ی مانگی شه‌عبانی سالی ۱۳۹۶ ک - ۱۷۸۲ ز کۆچی دوا‌ی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۶۵۱ - ۶۵۲.

۲. سلك الدرر ۴ / ۲۷ - ۲۸.

۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۱۲.

مچه‌مه‌د سه‌عید نه‌حه‌ده‌ دیلژه‌یی (۱۳۳۹)

ناوی محهمهد سه‌عیده، کۆری مه‌لا نه‌حه‌ده‌، خه‌لکی گوندی (دیلژه‌) یه، له‌ ده‌وری سالی ۱۳۵۰ ک - ۱۸۳۴ ز له‌ (سلیمانی) هاته‌دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خۆیتندن، هه‌ر له‌لای نه‌و ئیجازه‌ی وه‌رگرت، سالی ۱۳۸۸ ک - ۱۸۷۱ ز باوکی چووه‌ هه‌ج، له‌و سه‌فه‌ره‌ کۆچی دوا‌یی کرد، مامۆستا محهمهد له‌و به‌رواره‌ بووه‌ جیگری باوکی له‌ ده‌رسدانه‌وه‌ و کاروباری مه‌لایه‌تی، سالی ۱۳۰۸ ک کرا موفقی، سالی ۱۳۱۵ ک - ۱۸۹۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (سه‌یوان) له‌ سلیمانی به‌ خاك سپێردرا، کتییی (الرسالة الحمیدیه‌) ی داناوه، له‌ زانستی (که‌لام).

کۆره‌کانی: (مه‌لا عبدالعزیز) و (مه‌لا مه‌حمودی بیخود) و (مه‌لا نه‌حه‌ده‌).

سه‌رچاوه‌: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۴۱ - ۵۴۲.

مجه‌مه‌د سه‌عید نه‌حمه‌د مه‌ردۆخی (۱۳۴۰)

ناوی مجه‌مه‌د سه‌عیده، کورێ نه‌حمه‌دی کورێ مه‌حمودی کورێ نه‌حمه‌د
عه‌لامه‌ی کورێ شیخ مصطه‌فای ته‌ختی یه، سالی ۱۱۵۲ ك - ۱۷۳۹ ز هاتوته‌دنیا،
تاقه‌سواری مه‌یدانی زانیاری چه‌رخه‌ی خۆی بووه، له‌ لای (أمان الله خان) والی نه‌رده‌لان،
له‌ مزگه‌وتی (دار الاحسان) کرا مه‌لاو موده‌رریس.

چهند قوتابی وای هه‌بوون له‌ کوردستان و عه‌ره‌بوستان ناوبانگیان ده‌رکرد، بۆ
نونه: مجه‌مه‌د موفتی زه‌هاوی، سه‌ید عبدالرحیم مه‌وله‌وی، مه‌لا خضری (نالی) شاعیر.

کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۲۳۶ ك - ۱۸۲۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

چهند کورێ زانای هه‌بوو: (شیخ عبدالقادر) و (شیخ مجه‌مه‌د وه‌سیم) و (شیخ
مجه‌مه‌د جه‌سیم) و (شیخ مجه‌مه‌د نه‌سیم).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۲۹۷.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۴۰ - ۱۴۱.

مجه‌مه‌د سه‌عید باغه‌مه‌ریی (۱۳۴۱)

ناوی مجه‌مه‌ده، کورێ مه‌لا سه‌عیدی کورێ مه‌لا مصطه‌فای کورێ مه‌لا
سه‌عیده، سالی ۱۹۲۳ ز له‌ گوندی (باغه‌مه‌ره) هاتوته‌دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی
کرد به‌ خویندن، قورئانی پیرۆزی خه‌تم کرد، کتێبه‌کانی قۆناغی سوخته‌یی ته‌واو کردن، له‌
قۆناغی موسته‌عیدی چوو (هه‌ولێر) مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ، لای مه‌لا عبدالله ی
بیتواته‌یی، ماوه‌ تا ئیجازه‌ی مه‌لا به‌تی وه‌رگرت، گه‌راوه‌ (باغه‌مه‌ره) ماوه‌ك له‌وێ ماوه،
پاشان باری کرد، بۆ (داره‌توو)ی نزیک (هه‌ولێر) چهند جارێان چوو (حه‌ج).

له‌ به‌رواری ۱۴/۱۲/۱۹۸۴ ز دوا‌ی نوێژی هه‌ینی نزیک هه‌ولێر، به‌

کاره‌ساتی (سه‌یاره) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ۳۴۹ - ۳۵۰.

مه‌مه‌د سه‌عید بریفکانی (۱۳۴۲)

ناوی مه‌مه‌د سه‌عیده، کوری مه‌لا یاسینی بریفکانه، له گوندی (بادی) نزیک (دهۆک) هاتووته‌دنیا، دهستی کرد به خویندن، پاشان چوو (تورکیا) ماوه‌ک له مه‌دره‌سه‌کانی (جزیره) ی بۆتانی خویند، دوایی گه‌راوه (عیراق) ماوه‌ک له (هه‌ولێر) بوو، دوایی چوو (چه‌ل) لای مه‌لا حه‌یده‌ر، دوایی چوو (ئه‌سپنداره‌) ی نزیک (نامیدی)، پاشان هاته (ناکری) سالی ۱۳۳۸ ک - ۱۹۱۹ ز له‌لای مه‌لا نه‌حمه‌د ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مامۆستا زاته‌کی ڕوو له‌ خوا بوو، مه‌به‌ستی دنیا نه‌بوو، چه‌ند زانای پێگه‌یانندن، سه‌رچاوه‌ بوو بۆ وه‌لامه‌کانی پرسیارانی شه‌ریعت.

دانراوه‌کانی: (فضلاء به‌دینان) و (السلطان صلاح الدین الایوبی) و (أركان الحج) و (نظم فتح القريب وسيرة الرسول) و (مقتطفات من سيرة ابن هشام) و (ولادة النبي صلى الله عليه وسلم) و (زيارة القبور) و (قصائد عربية دينية).

کۆچی دوایی: سالی ۱۹۷۶ ز له‌ (به‌غدا) کۆچی دوایی کرد، له‌ (دهۆک) به‌ خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه‌: أسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۲.

مه‌مه‌د سه‌عید ڕه‌مه‌زان بوطی (۱۳۴۳)

دکتۆر مه‌مه‌د سه‌عید، کوری مه‌لا ڕه‌مه‌زانه، سالی ۱۳۴۸ ک - ۱۹۲۹ ز له‌ گوندی (جیلکا) ی جزیره‌ی بۆتان کوردستانی تورکیا هاتووته‌دنیا، به‌ مندالی له‌ خزمه‌ت باوکی چوو (دیمشق) ماوه‌ک له‌لای ئه‌وی خویند، دوایی نارديه‌ لای شیخ حه‌سه‌نی حه‌به‌نه‌که، ماوه‌ له‌وێ تا بڕوانامه‌ی ئاماده‌یی له‌ شه‌ریعت وه‌رگرت، پاشان چوو (ئه‌زه‌هر) سالی ۱۹۵۳ ز بڕوانامه‌ی له‌وێ وه‌رگرت، گه‌راوه (دیمشق) له‌وێ کرا موده‌رریس، دووباره‌ بۆ خویندنی بالا گه‌راوه (ئه‌زه‌هر)، سالی ۱۹۶۵ ز بڕوانامه‌ی دکتۆرای له‌ شه‌ریعتی ئیسلامی وه‌رگرت، نامه‌ی دکتۆرای له‌ ژێر ناویشانی: (ضوابط المصلحة في الشريعة الإسلامية) بوو، مامۆستا جگه‌ له‌و بابته‌ چاک چا‌کانه‌ی به‌لاوی

کرد و ونه وه، نهو نمونه نایابانهی له سهری رۆشتروه، نهو کتیبانهی لیکۆلینه وهی لیّ کرد وه، چهندان کتیبی سوود به خشی داناون، له جیهانی ئیسلامی کراینه ده ستوری خۆیندن، به لاو کراینه وه، زانایان لیّ رازی بووینه. بو نمونه:

۱. فقه السيرة.
 ۲. کبری یقینیات الکونیه.
 ۳. السلفية فترة زمينة مباركة، لا مذهب إسلامي.
 ۴. من روائع القرآن.
 ۵. الإسلام ملاذ كل المجتمعات الإنسانية.
 ۶. نقض أوهام المادية الجدلية.
 ۷. مسألة تحديد النسل.
 ۸. هذا والدي.
 ۹. هذه مشكلاتهم.
 ۱۰. هذه مشكلاتنا.
 ۱۱. من الفكر والقلب.
 ۱۲. منهج الحضارة الإسلامية في القرآن.
- سه رچاوه: معجم أعلام الكورد ۶۵۲ - ۶۵۳.

مهلا محمد سه عید زه هاوی (۱۳۴۴)

ناوی محمد سه عیده، کوری مهلا محمد فهیزی زه هاوی یه، له ناوچهی پشدر هاتوونه (به غدا)، سالی ۱۲۶۸ ک - ۱۸۵۱ ز هاتووته دنیا، له خزمهت باوکی دهستی کرد به خۆیندن، ماوهك له لای نهو ماوه، پاشان چوو مه دره سهی (سلیمانیه) لای مهلا عبدالقادری کوردی، نهویش ریزی لیتا، نه سمائه خانی کچی خۆی لیّ ماره کرد، وه سهیه تی کرد دواي خۆی نهو بکه نه جیگری، لهو ی زانسته کانی تهواو کرد، گهراوه لای

باوکی له (۱۵) ی مانگی (محرم)، سالی ۱۲۹۳ ک - ۱۸۷۶ ز باوکی ئیجازه‌ی پێدا، پاش نه‌وه‌ی ماموستا عبدالقادر کۆچی دوا‌یی کرد، به‌ پێی وه‌سیه‌تنامه‌که‌ زه‌هاوی کرا جیگری. پله‌ و پایه‌کانی:

۱. سالی ۱۸۹۰ ز تا سالی ۱۹۱۵ ز مو‌فتی به‌غدا بوو.
۲. ماوه‌ی چه‌وت سالان ئه‌ندامی دادگا و جیگری سه‌روکی دادگا بوو.
۳. سالی ۱۹۱۸ ز کرا سه‌روکی ئه‌نجومه‌نی ته‌میزی شه‌ری سونی.
۴. ماوه‌ی ده‌ سالان جیگری قازی و به‌ریوه‌به‌ری ئه‌وقاف بوو.
۵. کرا به‌ریوه‌به‌ری زانستی و سه‌روکی لیژنه‌ی جیه‌جی کردنی کاروباری قوتاییان.

کۆچی دوا‌یی: له ۱۳/۵/۱۹۲۱ ز کۆچی دوا‌ی کرد، له‌ ته‌ك باوکی له‌ مه‌دره‌سه‌ی (سلیمانیه‌) به‌ خاك سپێردرا، له‌به‌ر نه‌وه‌ی ماموستا خه‌ریکی ده‌رسدانه‌وه‌ و قازیاتی بوو، بۆیه‌ جگه‌ له‌ يه‌ك كتيبي كورت له‌ (كه‌لام) نه‌مانزانیوه‌ دانراوی دی هه‌بی، وه‌ك خۆی ده‌لی:

عاق تدریسی عن التألیف لكن ليس اني متأسف
بتلاميذي ألفت كتابا كل فرد في العلم مؤلف

دوا‌ی خۆی ئه‌مجده‌ نه‌فه‌ندی کور‌ی جیگری بوو، له‌ پێشدا باس‌مان کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الامام أجمد الزهاوي ٦٨.
۲. مشاهير الكورد ۱/۲۳۱.
۳. لب الالباب ۲/۲۴۷.
۴. بوژاندنه‌وه‌ ۱/۳۲۸ / ۳/۲۰۰ - ۲۰۱.

مهله مهله سه عید عیبدی (۱۲۴۵)

ناوی مهله مهله سه عیده کورپی نه هه دی کورپی فهتتاحة، له پیار ماقولانی (نه بو عوبه ییده) ی نزیك (ههله بجه) یه، دهوری سالی ۱۳۰۰ ك - ۱۸۸۲ ز هاتووته دنیا، دهستی کرد به خویندن، له ناوچهی خویان قوناغی سوختهیی بری، له قوناغی موسته عیدی چوو (كهركوك) لای مهلا عهلی حیکمهت نه فهندی رپازیاتی خویند، پاشان چوو (بیاره) لای مهلا عبدالقادر، ماوه تا نیجازهی وهرگرت، گهراوه (نه بو عوبه ییده) له گهله مهلا عبدالله ی مهلا قادر دهستی کرد به دهرسدانهوه یهك له فهقییه كان ماموستا عبدالکریمی (مدرس) بوو.

خووره وشتی: زاتهکی به دین و له خواترس و دلنهرم و پرووخوش بوو، سه ره رای مهلا یهتی مامهله و بازرگانی ده کرد، تهنا نانی دهستی خوی دهوارد، شتی له کس وهر نه ده گرت، خزمهتی فهقیانی ده کرد، سالی ۱۳۴۵ ك - ۱۹۲۶ ز کۆچی دواپی کرد، یهك رۆژ بهر له وهفاتی بهردهوام نایهتی ﴿الله لطیف بعباده...﴾ (شوری/۱۹) ی ده خویند.

سه رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۵۰ - ۵۵۱.

مهله مهله سه عید عه جاج نیزولی (۱۳۴۶)

ناوی مهله مهله سه عیده، کورپ عه جاجی کورپی عهلی یه، عه شیره تی (نیزول) ه، له نزیك (ماردین) داده نیشن، سالی ۱۳۰۷ ك - ۱۸۸۹ ز له (عه جلون) ی ئوردن هاته دنیا، بو خویندن چوو لای شیخ مهله هاشمی تهلمه سانی له (دیمشق)، ههر لهو زاته تهریقه تی شاهه لی وهرگرت، گهراوه (ئوردن) له (بارحه) کرا پیش نویژ و ووتارخوین، سه فهری کرد بو کویت و میصر و عیراق، خهریکی دهرسدانهوه و ئیرشاد بوو، له ۷/۷/۱۹۷۲ ز کۆچی دواپی کرد، شیخ نیسماعیلی کورپی بووه جینگری.

ماموستا سه عید چهند دانراوی ههیه، له وانه: (التعرف بحقائق التصوف) و (فوائد الأذکار ومحبة العزيز الجبار) و (مولد الروح النبوية خير الخلائق الكلية) و (عصمة الأنبياء)

و (القصائد الروحية) و (رسالة في التوحيد) و (نشر الاعطار المحمدية) و (دوحة الإمداد في ذكر بعض كرامات أولياء الأكراد).

سەرچاوه: معجم أعلام الكورد ۶۵۰ - ۶۵۱.

محهمهد سه عید مهولهوی (۱۳۴۷)

ناوی محهمهد سه عیده، کوری سەید محهمهدی کوری سەید عبدالرحیمی مهولهوییه، له دهوری سالی ۱۲۹۰ ک - ۱۸۷۳ ز له گوندی (سەر شاته) رۆژههلاتی زنی (سیروان) هاته دنیا، دهستی کرد به خویندن، گهرا له چهند قوتابخانان، پاشان چوو (بیاره) تهریقهتی نهقشهندی له شیخ عومەر وهرگرت، بووه مهلا له (شمیران) دوایی باری کرد، بۆ (گونده)، سالی ۱۳۶۰ ک - ۱۹۴۱ ز کۆچی دوایی کرد. سەرچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۴۹.

محهمهد سه لهمه چهپانی (۱۳۴۸)

ناوی محهمهد، کوری سه لهمهیه، خهڵکی (چهپان) ه، زانییهکی شرع زان و فهرمووده ناس بووه، له هیشامی حهسهنی بیستووه، ناسراوه به برۆپتکراو، سالی ۱۹۱ ک - ۸۰۶ ز کۆچی دوایی کرد. سەرچاوه کان:

۱. شذرات الذهب ۱/۳۲۹.

۲. البداية والنهاية ۱۰/۲۳۵.

محهمهد سوله یمان چهپانی (۱۳۴۹)

ناوی محهمهد، کوری سوله یمانی کوری عبدالله یه، خهڵکی (چهپان) ه، مهزههیی شافعی یه، له مندالیهوه چوو (حهما)، یه کهم جار پشه ساز بوو، دوایی وازی هینا، دهستی کرد به خویندن، پاشان چوو (دیمشق)، سالی ۷۷۳ ک - ۱۳۷۱ ز گهراوه (حهلهب)، لهوی کرا قازی و موده رریس، سالی ۸۰۶ ک - ۱۴۰۳ ز کۆچی کرد.

سهرچاوه کان:

شذرات الذهب ۷/۶۰ - ۶۱.

معجم أعلام الكورد ۶۰۵.

مهله مهله سوله یمان سهیدی (۱۳۵۰)

ناوی محهمه ده، کورپی سوله یمانی کورپی حاجی سهد مهحمده، نازناوی (سهیدی)یه، واته: راوچی، سالی ۱۸۷۴ز له گوندی (خانقاه)ی نزیک (پاوه) هاته دنیا. دهستی کرد به خویندن، له مزگه وته کانی (ههورامان) و (شاره زور) و (پایگه لان) و (بیاره) قوناغه کانی خویندنی بری، پاشان چووه لای مهلا جه لالی خوړمال، ئیجازه ی وهرگرت، گهراوه گونده که ی خوی دهستی کرد به مهلا یه تی و دهرسدانه وه، ههروه ها نیشی کشتو کالیشی ده کرد، دواپی چووه لای شیخ عوسمانی ته ویله ته ریه تی نه قشبه ندی وهرگرت، (سهیدی) جگه له مهلا یه تی شاعیریش بوو، به لام بهم نازناوه شاعیری تر ههیه، صادق سهد علی ههورامیه.

سهرچاوه: میژووی نه ده بی کوردی ۳/۲۶۳ - ۳۰۰.

مهله مهله سوله یمان کوردی (۱۳۵۱)

ناوی محهمه ده، کورپی سوله یمانی کورپی مهده نییه، سالی ۱۱۲۶ک - ۱۷۱۴ز له (دیمشق) هاته دنیا، پاشان له خزمهت باوکی چووه (مه دینه)ی پیرۆز، لهوی لای باوکی و شیخ یوسفی کوردی و چهندان زانایان خویندنه که ی تهواو کرد، ئیجازه ی مهلا یه تی له عبدالله سالی به سیرایی وهرگرت، زانایه کی به توانا بوو، له زانسته کانی ئهقلی و نهقلی سهرکه وتوو بوو، به تاییهت له فیهی شافعی زۆر ناگادار بوو، مهلا صبغة الله ئهفه ندی حهیده ری فهقی ئه و زاته یه.

چهند دانراوی ههیه، له وانه:

۱. الحواشی المدینة علی شرح المقدمة الحضرية.

۲. شرح المقدمة الحضرية.

۳. القول الفصل على شرح مقدمة الفقيه عبدالله بافضل.
 ۴. التواني عن الساعي لقضاء حوائج الانسان.
 ۵. الثغر البسام عن معاني الصور التي يزوج فيها الحكام.
 ۶. عقود الدرر في بيان مصطلحات تحفة ابن حجر.
 ۷. فتاوى.
 ۸. جالية المهمم.
 ۹. الفوائد المدنية في بيان إختلاف العلماء من الشافعية.
 ۱۰. الإنتباه في فضل الصلاة.
 ۱۱. حاشية على شرح الغاية للخطيب.
 ۱۲. زهر الربا في بيان أحكام الربا.
 ۱۳. شرح منظومة الناسخ والمنسوخ.
 ۱۴. الدرة البهية في الأسئلة الجاوية.
 ۱۵. فتح الفتاح بالخير على من يريد معرفة شروط الحج عن الغير.
 ۱۶. فتح القدير باختصار متعلقات النسك للأجير.
 ۱۷. الفوائد البهية فيمن يفتي بقوله من أئمة الشافعية.
 ۱۸. كاشف اللثام عن حكم التجرد قبل الميقات للإحرام.
 ۱۹. كشف المروط عن محذرات ما للوضوء من شروط.
 ۲۰. المسلك العدل.
- کۆچی دواپی: شهوی پینج شهه ۱۶ ی مانگی مهولود، سالی ۱۱۹۴ ک -
 ۱۷۸۰ ز کۆچی دواپی کرد، له (رهوضه)ی شهریف نویژی لهسه کرا، له (قبة العباس)
 سهروهوی گۆزهکی باوکی به خاک سپردرا.
 سهرجاوهکان:
۱. هدية العارفين ۶/۳۴۲ / ۷/۲۲.

۲. ایضاح المکنون ۳/۱۲۹.
۳. معجم المؤلفین ۳/۵۴.
۴. مشاهیر الکورد ۲/۱۳۹.
۵. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۵۰۲ - ۵۰۳.
۶. سلك الدرر ۴/۱۱۱ - ۱۱۲.
۷. الأعلام ۶/۷۵.
۸. معجم أعلام الکورد ۶۰۵.

محەمەد سەلیم نەردەلانی (۱۳۵۲)

مامۆستا محەمەد سەلیم نەردەلانی، خەلکی کوردستانی ئێران، دەستی کرد بە خوێندن، پاشان هاتە کوردستانی (عێراق) لەلایەن مه‌لا صبغة‌الله ماوه‌رانی ئیجازە‌ی وەرگرت، لە مزگەوتی عومەری لە (موصل) دەرسی داوه، سالی ۱۱۸۱ک - ۱۷۶۷ز مصطفی‌ا عبدالغنی شیخ یەحیا لەلای خوێندوو، دوا‌ی بوو‌یتە مه‌لای مزگەوتی (زە‌که‌ریا)، لەو کاتە خەتیبی عومەری خواوه‌نی (منهل الأولیاء) لەلای دە‌خوێند، سالی ۱۲۰۳ک - ۱۷۸۸ز کۆچی دوا‌ی کرد، لە گۆرستانی (نەبی شیت) بە خاک سپێردرا.

سەرچاوه‌کان:

۱. بوژاندنەوه‌ی میژووی زانایانی کورد ۶/۳۳۶ - ۳۳۸.
۲. مشاهیر الکورد ۲/۱۳۴.
۳. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۵۰۰ - ۵۰۱.
۴. منهل الأولیاء / ۲۷۷ - ۲۷۸.
۵. معجم أعلام الکورد ۶۵۳.

محەمەد سەلیم مەردۆخی (۱۳۵۲)

ناوی محەمەد سەلیم، کۆری شیخ نەحمەدی کۆری شیخ عبدالکریمی کۆری شیخ عبدالغفار، نەوه‌ی شیخ نەحمەدی عەللامە‌ی مەردۆخی، سالی ۱۲۷۴ک - ۱۸۵۷ز لە

گوندی (ته‌خته) هاتووته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خویندن، ماوه‌ك له (سنه) بوو، ماوه‌ك له (سابلاغ)، دوا‌یی هاته‌ شاری (سلیمانی)، ماوه‌ك له‌لای شیخ عبدالقادری موهاجیر ماوه، دوا‌یی چووه (بیاره) لای مه‌لا قادر کانی که‌وه نیجازه‌ی وەرگرت، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌ شیخ عومهری (ضیاء‌الدین) وەرگرت، جه‌نایی شیخ نیجازه‌ی ئیرشادی پێدا، مامۆستای مه‌ردۆخی جگه‌ له‌ مه‌لایه‌تی شاعیره‌کی چاک بووه، شیعی کوردی و عه‌ره‌یی و فارسی هه‌یه، خه‌ریکی خزمه‌تی ئایی پیروز بوو، تا سالی ۱۳۳۷ک - ۱۹۱۸ز کۆچی دوا‌یی کرد.

چهند دانراوی خۆی هه‌یه، له‌وانه:

۱. قه‌صیده‌ی عه‌ره‌یی له‌ مه‌نحی شیخ نه‌جه‌دینی بیاره، له‌ کۆتاییدا ده‌لی:
- فیارب هب لي فيه قلبا مصدقا (سلیم) من الزیغ وسوء التبدل
۲. ته‌رجومه‌ی قه‌صیده‌ی سه‌عدی شیرازی، له‌ عه‌ره‌یی بۆ فارسی به‌ هۆنراوه.
۳. قه‌صیده‌ی عه‌ره‌یی بۆ شیخ عومهر، له‌ سه‌ره‌تاوه، ده‌لی:
- رأيت الناس في الآفاق للشبان عشاقا وإنني عاشق شيخاً إليه كنت مشتاقا
۴. ته‌خمیسی شیعی شیخ عومهر به‌ عه‌ره‌یی.
۵. قه‌صیده‌ی فارسی له‌ مه‌نحی شیخ عومهر.
۶. چهند نه‌شعاری (ته‌سه‌روف)
۷. قه‌صیده‌ی (هائیه).

سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۶/۳۳۹ - ۳۴۸.

محهمهد سۆرانی (۱۳۵۴)

شیخ مه‌لا محهمهد سۆرانی، یه‌که له‌ پیاوماقولا‌نی شاری (حه‌له‌ب)، له‌ مه‌دره‌سه‌ی (نه‌جه‌دییه) - که‌ تاییه‌ت بو به‌ قوتابانی کورد - ده‌رسی ده‌دا، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی قادری به‌لاو ده‌کرده‌وه، هه‌ر له‌و شاره‌ سالی ۱۲۳۱ک - ۱۸۱۵ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سەرچاوه کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۷۵.
۲. معجم أعلام الکورد ۶۵۳ - ۶۵۴.

مهله مهله شاهه نشا نه ییوی (۱۳۵۵)

ناوی محهمده، کورپی شاهه نشای کورپی مهلیک بههرامی کورپی فهروخ شای کورپی شاهه نشای کورپی نهییوه، له مهلیکه نهییوبیه کانه، سالی ۶۱۶ ک - ۱۲۱۹ ز له ولاتی (شام) هاته دنیا، له گهڵ نهوه که سهر کرده بو زانایه کی ئایینی بوو، (بوخاری) خویندوو و دهرسی داوه، ئیجازهی به شیخ شه مسه دین داوه، سالی ۶۸۳ ک - ۱۲۸۴ ز کۆچی دواپی کردوو.

سەرچاوه: معجم أعلام الکورد ۶۰۷.

مهله مهله شهریف بهرزنجی (۱۳۵۶)

ماموستا محهمد شهریف، له سیده کانی بهرزنجیه، مهزه بهی شافعی بووه، له (مه دینه) ی پرۆز دابه زیوه، کتییی (عدة الإنسان لمعرفة مداخل الشيطان) ی داناو، سه ره تایه که ی به: (الحمد لله مقلوب القلوب) ده ست پی ده کا، سالی ۱۳۴ ک - ۱۷۲۱ ز ته وای کردوو.

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۳.
۲. إيضاح المكنون ۲/۹۴.
۳. هدية العارفين ۲/۳۱۶.
۴. معجم المؤلفين ۱۰/۶۶ - ۶۷.
۵. معجم أعلام الکورد ۶۵۵.

مهله مهله شهرف گۆرانی (۱۳۵۷)

ناوی مهله مهله شهرفه، کورپی مهلا یوسفی کورپی قازی مهحمودی کورپی مهلا کهماله دینی گۆرانی (صدیقی)یه، له خزمهت باوکی خویندوووه، که گهیشه تهفسیری بهیزاوی، قورنانی پیروزی ههموو له بهر کرد، سالی ۱۰۵۵ ک - ۱۶۴۵ ز چوه حهج، دوو سالان لهوئ ماوه، پاشان گهراوه کوردستان، دووباره گهراوه (مهککه) و (مه دینه) ماوهک لهوئ دهرسی داوه، دواپی چووه (یهمنه) له شاری (تهعز) و (مهخاوب) نیشته جی بوو، ههر لهوئ له مانگی سهفهری سالی ۱۰۷۸ ک - ۱۶۶۷ ز کوچی دواپی کرد.

دانراوه کانی:

۱. حاشیه له سههر تهفسیری بهیزاوی تا سههرهتای سوهرهتی (مریم).
 ۲. حاشیه له سههر تهفسیری بهیزاوی تا کووتایی.
 ۳. حاشیه له سههر شهرحی نیشاراتی (طوسی).
 ۴. حاشیه له سههر (تهافت الفلاسفه)ی خواجه زادهی رۆمی.
- سههرچاوه کان:

۱. علماؤنا فی خدمه العلم والدين ۴۹۱ - ۴۹۲.
۲. معجم المؤلفين ۱۰/۶۸.
۳. كشف الظنون ۱/۱۹۳.
۴. معجم أعلام الکورد ۶۸۱.
۵. إيضاح المکنون ۱/۱۴۲.
۶. هدية العارفين ۶/۲۹۱.
۷. مشاهير الکورد ۲/۱۵۶.
۸. بوژاندنهوهی میژووی زانایانی کورد ۴/۲۵۷.

مجه مهلا شه عیاب نه خلاطی (۱۳۵۸)

ناوی محهمده، کوری شه عیابی کوری نه بوطاهیری کوری حهسانی کوری
عهلییه، خه لکی (نه خلاطه)، فرموده ی خوتندوو و دهرسی داوه، دهنگی خوش بووه له
مه شهده ی حوسینی پیش نویژی کردوو، له مانگی مهلولدی سالی ۷۳۰ ک - ۱۳۳۰ ز
کۆچی دواپی کردوو.

سهرچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۸۰.

مجه مهلا شه عیاب دیاربهره کری (۱۳۵۹)

ناوی محهمده، کوری شه عیابی کوری نه حهده، خه لکی (دیاربهره کری)، نازناوی
(کامی)یه، سالی ۱۲۰۱ ک - ۱۷۸۶ ز کۆچی دواپی کردوو.

دانراوی تورکی هه نه لهوانه: (الرد علی النصاری) و (فاتح المشکلات) و (مولد
النبي صلی الله علیه وسلم) و (منشآت) و (دیوانی شعر).

سهرچاوه: هدیة العارفین ۶/۳۴۶.

مجه مهلا شه فیه مهرعه شی (۱۳۶۰)

ناوی محهمده شه فیه، کوری ره حه الله ی کوری محهمده، خه لکی (مهرعه شی)،
سالی ۱۰۱۶ ک - ۱۶۰۷ ز هاته دنیا، پاشان له (نه صفه هان) نیشته جی بوو، زانایه کی
میژووناس و نه ته وه ناس بوو، کتییی (بحر الفوائد فی التواریخ والأنساب) ی داناوه.

سهرچاوه: معجم المؤلفین ۱۰/۷۰.

مجه مهلا شوکری موفتی (۱۳۶۱)

مامۆستا محهمده شوکری موفتی شه رع ی شاری (نامیدی) بووه، له مزگهوتی
گه وره ووتارخوین بووه، له مه دره سه به ناویانگه که ی (قه به هان) دهرسی داوه،
کتیخانکه کی ده وله مه مند له ده ستوس و چاپی له بهرده ست بووه، به شیکیان نووسراوی
سالی ۱۵۷۳ ز بوون ده وری سولتان حوسینی والی، مامۆستا موفتی سالی ۱۳۲۴ ک -
۱۹۰۶ ز کۆچی دواپی کرد.

سه‌رچاوه: أسهام علماء كوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱.

مه‌مه‌د شیرانشی (۱۳۶۲)

ماموستا مه‌مه‌د خه‌لکی شیرانش (شه‌هرانش – شرانش) ه، سه‌ر، به‌قه‌زای (زاخز) یه، یه‌ک بووه له زانایه مه‌زنه‌کانی سه‌رده‌می خۆی.

چهند دانراو و حاشیه‌ی له‌سه‌ر کتێبه‌کانی خۆیندن هه‌نه، له‌وانه:

۱. حاشیه‌ی علی عصام الوضع: سالی ۱۰۱۶ ک – ۱۶۰۷ ز ته‌واوی کردووه،

نوسخه‌کمان له‌لایه، مه‌مه‌د مصطفا دایه‌خه‌جی سالی ۱۱۱۴ ک نووسیتیه‌وه،

سه‌ره‌تایه‌که‌ی به: (قوله على تقدير تقدم الديباجة....) ده‌ست بێ ده‌کا.

۲. حاشیه‌ی علی عصام الإستعاره: سه‌ره‌تایه‌که‌ی به: (قوله إلى أطفاف ربه الخفية....)

ده‌ست بێ ده‌کا.

۳. حاشیه‌ی علی جزء (عم) من تفسير البضاوي.

۴. حاشیه‌ی علی الجامي: في النحو.

۵. حاشیه‌ی علی شرح الشمسية في المنطق.

ماموستا له مه‌ده‌ره‌سه‌ی ئیخلاص (به‌دلیس) سالی ۱۰۰۰ ک ده‌رسی ده‌دا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. كشف الظنون ۱/۱۹۳.

۲. الأكراد في بهدينان ۱۹۰.

۳. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۴/۷۴ – ۸۰.

مه‌مه‌د صادق نعمة‌الله (۱۳۶۲)

شیخ مه‌مه‌د صادق کوری شیخ نعمة‌الله یه، له‌گوندی (کاکۆزه‌که‌ریا)

دانیشتووه، خه‌ریکی خزمه‌تی ئابینی پی‌روژ بووه، زانیاری به‌لاو‌کردوته‌وه، نامۆزگاری

خه‌ل‌کانی کردووه، له‌به‌ر پێژداری ناوبانگی به (فاضل) رویشتووه، کتیبی (قاموس

الأنساب) ی داناهه.

سه‌رچاوه: بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۰۳.

مه‌مه‌د صالح دیارب‌ه‌کری (۱۳۶۴)

ناوی مه‌مه‌د صالح‌ه، کور‌ی مصط‌ه‌فای کور‌ی عوم‌ه‌ره، خه‌ل‌کی (دیارب‌ه‌ک‌ره) سالی ۱۲۶۳ ک - ۱۸۴۶ ز له (دیمشق) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خویندن، ماوه‌ک له‌لای عبدالقادر جه‌زانی‌ری بوو، ماوه‌ک ده‌رسی فهرمووده‌ی ده‌خویند، سالی ۱۲۹۹ ک چووه (ئه‌زمیر) ته‌ریق‌ه‌تی نه‌قش‌به‌ندی له‌ شیخ عوسمان وه‌رگرت، پاشان چووه (ئه‌سته‌میۆل) له‌وی کرا موفقی (یه‌مه‌ن)، سالی ۱۳۰۰ ک گه‌راوه (دیمشق)، سالی ۱۳۱۴ ک چووه (مه‌ک‌که‌ی) بیروژ، دوا‌یی گه‌راوه (دیمشق)، له (۵) ی مانگی شه‌عبانی سالی ۱۳۷۰ ک - ۱۹۵۰ ز له ته‌مه‌ن‌یکی در‌یژی پر تاعه‌ت کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (ده‌حداح) به‌ خاک سپ‌ردرا. سه‌رچاوه: نثر الجواهر والدرر ۱۲۴۰ - ۱۲۴۱.

مه‌مه‌د ضیائه‌دین هه‌کاری (۱۳۶۵)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی ضیائه‌دینه، ناسراوه به (ئه‌بو عیسا)، یه‌ک بووه له سه‌رکرده‌کانی سولتان سه‌لاح‌ه‌دینی ئه‌ییوبی و له‌ راویژکاره‌کانی نزیک‌ی، ده‌ورن‌یکی زۆری هه‌بووه له‌ ر‌یک‌خستنی وه‌زاره‌تی حکومه‌تی ئه‌ییوبی، زانیه‌کی شاره‌زا بوو، به‌تایبه‌ت له‌ زانستی (که‌لام) ده‌ستی بالا بوو، دانراوی خزی زۆرن، له‌ رۆژی سی‌ شه‌مه (۹) ی‌دی القعه‌دی، سالی ۵۸۵ ک - ۱۹۰ ز له (قودس) کۆچی دوا‌یی کردووه. سه‌رچاوه: مشاهیر الکورد ۸۶.

مه‌مه‌د طاه‌ا باشوری (۱۳۶۶)

ناوی مه‌مه‌ده، کور‌ی مه‌لا طاه‌ای کور‌ی مه‌لا نه‌حه‌ده، خه‌ل‌کی گوندی (باشوره) له‌ ده‌ستی هه‌ریر، پل‌ک‌زای شیخ مصط‌ه‌فای نه‌قش‌به‌ندی بووه بۆیه ناوبراوه به‌ (مه‌لا مه‌مه‌دی پل‌ک‌ی)، سالی ۱۳۱۸ ک - ۱۹۰۰ ز هاته‌دنیا.

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قۆناغی سوخه‌تی ته‌واو کرد، له‌ قۆناغی موسته‌عیدی چووه لای مه‌لا نه‌حه‌دی ناشۆکانی، له‌ گوندی (بنه‌سراوه‌ی گه‌وره، دوا‌یی

چوو له‌ی مه‌لا شیخ حوسینی سورچی له‌ گوندی (قه‌راسنج)، ماوه‌ کیش چوو (قازیخانه) له‌ی مه‌لا عوسمانی خورمه‌له‌ی، پاشان چوو له‌ی شیخ مصطفه‌فای نه‌قشبه‌ندی، سالی ۱۹۳۲ز له‌ خزمه‌ت شیخ نیجازه‌ی وه‌رگرت، له‌ گه‌ل نه‌و به‌پێزانه:

۱. مه‌لا ئیسماعیل سوسه‌یی.

۲. مه‌لا مصطفه‌فای ناشۆکانی (مامم)

۳. مه‌لا عبدالله ی به‌حرکه‌یی (بایم)

مه‌لایه‌تی: له‌سه‌ر فه‌رموده‌ی شیخ له‌ گوندی (نۆغهران) بووه‌ مه‌لا، ماوه‌کی زۆر له‌وێ ده‌رسی ده‌داوه، سالی ۱۹۵۸ز باری کرد بۆ (موصل)، له‌ مزگه‌وتی نه‌جیب جادر کرا پێش نوێژ به‌ مووچه‌ی بڕایه‌وه‌ ده‌ دینار، سالی ۱۹۶۶ز گه‌راوه‌ (هه‌ولێر)، زۆربه‌ی رابواردنی له‌ مزگه‌وتی شیخ مصطفه‌فا بوو، له‌ به‌رواری ۱/۹/۱۹۸۴ز کۆچی دوا‌یی کرد. کوره‌کانی: (مه‌لا صادق) و (مه‌لا محسین) و (حاجی حه‌مید) و (مه‌لا طاه‌ا - کاکه‌ مه‌لا).

سه‌رچاوه‌: النجم الزاهر ۶۸.

مه‌مه‌د طاه‌ا باليسانی (۱۳۶۷)

ناوی مه‌مه‌ده‌، کورپی شیخ طاه‌ای کورپی عه‌لی کورپی عیسا‌ی کورپی نه‌حه‌دی کورپی مصطفه‌فای کورپی عیسا‌یه، سالی ۱۳۳۶ک - ۱۹۱۷ز له‌ (باليسان) ها‌ته‌ دنیا، له‌ خزمه‌ت بابی ده‌ستی به‌ خوێندن کرد، پاشان له‌سه‌ر فه‌رمانی بابی چوو له‌ی شیخ عومهری کاک‌ی، دوا‌یی چوو (کۆیه) له‌ی مه‌لا عبدالقادری کانی ده‌ربه‌ندی، دوا‌یی چوو له‌ی مه‌لا مصطفه‌فای تو‌قه‌یی، ماوه‌ کیش له‌و شوێنه‌ی خوێند: خه‌تی، شیری، هه‌روو‌ته‌که‌ون، پاشان چوو مزگه‌وتی حاجی قادر له‌ (هه‌ولێر)، دوا‌یی گه‌راوه‌ له‌ی کاک‌ی مه‌لا شیخ عومهر نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: یه‌که‌م جار بووه‌ مه‌لا له‌ ناوچه‌ی (هه‌له‌بجه‌)، دوا‌یی له‌سه‌ر فه‌رموده‌ی کاک‌ی گه‌راوه‌ (هه‌ولێر) له‌ مزگه‌وته‌که‌ی خوێان له‌ گه‌ره‌کی (سیطاقان) کرا

ووتارخوین، دوایی له گهره‌کی (مسته‌وی) مزگه‌وتیکی دروست کرد به‌ناوی (بالیسانی) له‌وی ده‌رسی فه‌قیانی ده‌دا، سالی ۱۹۶۵ ز کرا پیش نویژ و ووتارخوین له‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (کۆیه)، پاشان کرا موده‌رریس له (کویسه‌ی سهر به‌ شاری (رومادی)، سالی ۱۹۷۰ ز کرا مه‌لا له‌ مزگه‌وتی (مصرف) له (به‌غدا)، دوایی چووه‌ مزگه‌وتی حاجی هه‌سه‌ن بارح، له‌ گهره‌کی (سبع نه‌بکار).

کۆچی دوایی: له‌ به‌رواری ۲۵/۴/۱۹۹۵ ز له (به‌غدا) کۆچی دوایی کرد، له‌ گۆرستانی گه‌یلانی به‌ خاک سپێردرا.

دانراوه‌کانی: چه‌ند دانراوی کوردی و عه‌ره‌بی هه‌یه، له‌وانه:

۱. کیف تحج و کیف تعتمر.
۲. اللطف الخفي نظم عقائد النسفي.
۳. القول الوفي في شرح اللطف الخفي.
۴. النصائح المفيدة.
۵. القول الحصين في تفسير سورة ياسين.
۶. القول المنصف في تفسير سورة يوسف.
۷. تفهيم الأمة في تفسير جزء (عم).
۸. القول المبارك في تفسير جزء (تبارك).
۹. ثمن ماء الكوثر.
۱۰. أقول هذا.
۱۱. هذا شعري وهذا شعوري.
۱۲. هذا رأيي وهذا مذهبي.
۱۳. ده‌نگی ده‌روون ته‌فسیری سوڤه‌تی (نون).
۱۴. چرای رۆناکی بۆ رینگای پاکی.
۱۵. رۆله‌ به‌روه‌ری.

به‌شێك له فه‌قییه‌كانی: مه‌لا عبدالرحمان شه‌مشوله‌یی، مه‌لا به‌هائه‌دین خه‌تی، مه‌لا عبدالک‌ریم خورشید جانه‌یی، مه‌لا ئیسماعیل مه‌لا قه‌ره‌یی.

کۆره‌کانی:

۱. دکتۆر شێخ نه‌حه‌د: مامۆستای کۆلیژی شه‌ریعه‌یه له زانکۆی کۆیه.

۲. شێخ حوسێن مامۆستای زانکۆیه.

۳. ناصح: پزیشکه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. القول المنصف ۲۲۷

۲. اسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۱۷ - ۲۶۵.

مه‌مه‌د طاه‌ا بالیسانی (۱۳۶۸)

ناوی مه‌مه‌د طاه‌یه، کۆری یه‌حای کۆری سوله‌یمانی کۆری مه‌مه‌ده، نازناوی (أبو الفیض)ه، له گوندی (بالیسان) هاتووته‌دنیا، زانایه‌کی گه‌ڕیده بووه، چووته (به‌غدا) له‌وئ بۆ (حیجاز) له‌وئ بۆ (شام)، سالی ۱۱۵۵ك - ۱۷۴۲ز گه‌ڕا له‌ چه‌ند شوێنانی کۆن، له‌و بابته‌ کتییی (رحلة الكردي في بغداد ومكة والشام والباق الأثرية)ی دانا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۰/۱۰۷.

۲. معجم أعلام الكورد ۶۵۹.

مه‌مه‌د طاه‌یر بریفکانی (۱۳۶۹)

مامۆستا شێخ مه‌مه‌د طاه‌یر بریفکانی، ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، له‌ قوناغی سوخته‌یی سه‌رکه‌وت، هاته‌ گوندی (پیرزین) نزیک (هه‌ولێر)، ماوه‌ك چووه‌ لای مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی، دوا‌یی چووه‌ (موصل) لای شێخ مه‌مه‌د رضوانی ئیجازه‌ی وه‌رگرت،

دهستی کرد به ده‌رسدانه‌وی ئالقه‌یی، له مزگه‌وتی (رضوان)، پاشان له مالموه دانیشته، قوتایی ده‌چوونه لای.

ماموستا جگه له مه‌لایه‌تی شیخی ته‌ریقه‌تی (قادری) بوو، نامۆزگاری خه‌لکانی ده‌کرد، زۆر ده‌رده‌چوو بۆ ناوچه‌ی (ئه‌تروش) و (مزوری) و (عشائیر سه‌بعه)، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی نایبی پی‌روزی ئیسلام تا سالی ۱۹۶۷ز کۆچی دوا‌یی کرد. سهرچاوه: أسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱.

مه‌مه‌د طاهیر دیاربه‌کری (۱۲۷۰)

ناوی مه‌مه‌د طاهیره، کورپی عومهری کورپی مصطفی‌ا عورفی زاده‌ی حه‌سه‌نیه، سالی ۱۲۱۵ک - ۱۸۰۰ز له (دیاربه‌کر) هاته‌دنیا، ته‌مه‌نی حه‌وت سالان بوو له خزمه‌ت باوکی چووه (دیمشق)، دهستی کرد به خویندن، له‌لای باوکی و چهند زانایانی تر کۆتایی به خویندن هینا، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، فیزی زمانی (تورکی) بوو، له مه‌زه‌به‌یی حه‌نه‌فی شاره‌زا بوو، له مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (ئومه‌وی) کرا پیش نوێژ، دوا‌یی کرا (ئهمین فه‌توا)، دوا‌یی کرا (موفقی)، شویی تایه‌تی له قوتابخانه‌ی (چه‌قه‌قی) هه‌بوو، پاشان ئازاوه په‌یدا‌بوو، دوورخراوه بۆ قه‌لاتی (ماغوصه) له (قوبرص)، دوا‌یی گوازاریه‌وه (ئیزمیر) پاش سێ سال ناردرا (ئه‌ستانه) له‌وی به‌ردرا، کرا قازی (بنغازی) دوا‌یی کرا قازی (خه‌مپوت)، دوا‌یی کرا قازی (حه‌ما)، گه‌راوه (دیمشق) کرا جیگری دادگای شه‌رعی.

ماموستا زاته‌کی شه‌رع زان و زیره‌ک بوو، دوور له دنیا و ڕوو له خیر بوو، بۆ خه‌لکان به‌ سوود‌بوو، له ۶ی په‌یعی دووهم، سالی ۱۳۰۱ک - ۱۸۸۳ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه: نثر الجواهر والدرر ۲/۱۲۶۰ - ۱۲۶۱.

مه‌مه‌د طاهیر کوردی (۱۳۷۱)

ناوی مه‌مه‌د طاهیره، کورپی حاجی عبدالقادر شازه‌مان کورپی مه‌حموده، عبدالقادر دانیشتوی قه‌لاتی هه‌ولێر بوو، به‌ نیازی سه‌فه‌ری حه‌ج چووه (مه‌که‌که‌) ی پی‌روزی

له‌وی نیشه‌جی بوو، سالی ۱۹۰۲ ز نه‌و کوره‌هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌ قوتابخانه‌ی (الفلاح) ی (مه‌ککه) سه‌ره‌تایی ته‌واو کرد، سالی ۱۹۲۲ ز له‌ خزمه‌ت باوکی جووه (میسر) له‌ (جامع‌ال‌أزهر) وه‌رگیرا، هه‌ر له‌وی له‌لای ماموستا عبدالعزیزی روفاعی فیری جزره‌ نووسینه‌کان و نه‌خش و نیگار بوو، سالی ۱۹۲۵ ز پروننامه‌ی (دبلۆم) ی وه‌رگرت، گه‌راوه (مه‌ککه) سالی ۱۹۳۰ ز له‌ قوتابخانه‌ی (الفلاح) کرا ماموستای خه‌ت سالی ۱۹۳۴ ز دووباره‌ گه‌راوه (میسر)، سالی ۱۹۳۹ ز کتییی (تاریخ الخط العربی) له‌ چاپدا، گه‌راوه (مه‌ککه) نمونه‌ی خه‌تی (نسخ) و (ثلث) ی له‌ چاپدا، سالی ۱۹۴۶ ز ده‌ستی کرد به‌ نووسینه‌وه‌ی قورنانی پیرۆز، سالی ۱۹۵۰ ز ته‌واوی کرد، له‌ چازانی ماموستا ده‌لێن: سوهره‌تی (یاسین) ی له‌سه‌ر یه‌ك (هیلکه) نووسیه‌، سالی ۱۹۶۴ ز سه‌فه‌ری (هه‌ولێر) ی کرد، له‌لای غه‌فور چه‌له‌بی خالی دابه‌زی.

به‌شێك له‌ قوتابییه‌کانی: یوسف ذنون، ولید الأعظمی، یحیی سلوم عباس، محمد صالح الموصلی.

ماموستا چهند دانراوی له‌ بابه‌ت خه‌ت و ئاین هه‌یه، له‌وانه‌:

۱. التاريخ القويم: میژووی (مه‌ککه)یه، چوار به‌رگی چاپ کراوه، ئه‌وی تر ده‌ست نووسن.

۲. الأحادیث النبوية في الآداب الدينية.

۳. التفسير المكي.

۴. أدبيات في الشاي والقهوة والدخان: سالی ۱۹۶۷ ز له‌ (جدة) له‌ چاپ درا.

۵. تأريخ الخط العربی وآدابه: سالی ۱۹۳۹ ز له‌ (قاھیره) چاپ کرا.

۶. تأريخ القرآن وغرائب رسمه وحكمه.

کۆچی دوايی: سالی ۱۹۸۰ ز له‌ (مه‌ککه) ی پیرۆز کۆچی دوايی کرد، براهه‌کی زانای هه‌بوو، ناسرابوو به‌ (مه‌مه‌د مه‌کی کوردی) مطوفی حاجیان بوو، چهند

نامیلکهی دهربارهی چۆنیتهی هه ج داناوه، چایی کردووه، پێشکهشی ده کردن به وانهی ده چوونه لای.

سەرچاوه کان:

۱. نثر الجواهر والدرر ۲/۱۲۵۷ - ۱۲۵۹.
۲. معجم أعلام الکورد ۶۵۶ - ۶۵۸.
۳. أسهم علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۶۹.
۴. ههولیرم وادیوه ۶۵ - ۶۶.
۵. ناسۆی فۆلکلۆر ۲۰۰۱/۴ ز ۹۴ - ۹۵.
۶. خۆری ئیسلام ۲۰۰۵/۲۸ ز ۵۳.

مههمهد طاهیر مانی (۱۳۷۲)

شیخ مههمهد طاهیر، یهك بووه له مهلایه چاکه کانی ده فهری (مانی) قهزای (نامیدی)، لهو شوینه دهرسی داوه و زانیاری به لاو کردوتهوه، زۆرجاران له ناوچه که ده گهرا بۆ ووتووێژ له گهڵ زانیایه کان، بۆ لابرینی گهروگرفته کان، مامۆستا شیعی کوردی و عهره بی و فارسی ههیه، دهوری سالی ۱۹۱۸ ز کۆچی دوا یی کرد، کورپی نهو (نه نهوهر) مانییه، سالی ۱۹۱۳ ز هاته دنیا، له (بامهرنی) و (زاخو) و (دهۆک) و (نامیدی) خوتید، زیرهك و نووسهر و میژنوووس بوو، نووسینی کوردی و عهره بی ههیه، له ۱۹۶۳ ز کۆچی دوا یی کرد.

سەرچاوه: أسهم علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱.

مههمهد عارف نه رضرۆمی (۱۳۷۲)

ناوی مههمهد عارفه، کورپی مههمهده، ناسراوه به: (قاضی زاده)، خه لکی شاری (نه رضرۆم) ه، شهرع زان و کهلام زان بووه، سالی ۱۹۷۳ ک - ۱۹۷۰ ز کۆچی کرد. چهند دانراوی خۆی ههیه، له وانه: (بحر الفتاوی) و (الرسالة السعدية) و (شرح روضات الجنات) و (شرح کلمة التوحید).

سهرچاوه کان:

۱. هدیة العارفین ۲/۳۳۳.
۲. معجم المؤلفین ۱۰/۱۱۵.

محهمهد عه بیاد نه خلاطی (۱۳۷۴)

ناوی محهمهد، کورپی عه بیادی کورپی مالیکی کورپی داودی کورپی حه سه نی کورپی داوده، نازناوی (نه بو عبدالله صه دره دین) ه، مهزه بهی حه نه فی بو، زانایه کی شهرع زان و فهرمووده ناس بووه، سالتی ۶۵۲ ک - ۱۲۵۴ ز کۆچی دواپی کردووه. نهو کتیبانهی داناو: (تلخیص الجامع الکبیر) و (مقصد المسند) و (تعلیق علی الجامع الصحیح).

سهرچاوه کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۶۰۸.
۲. تاج التراجم ۲۶۲.
۳. معجم المؤلفین ۱۰/۱۱۸.
۴. کشف الظنون ۴۷۲/۱.
۵. هدیة العارفین ۲/۱۲۵.

محهمهد عه بیاس ده نیسه ری (۱۳۷۵)

ناوی محهمهد، کورپی عه بیاسی کورپی نه جه دی کورپی عوبیده، ناسراوه به: (عماده دین)، خه لکی (ده نیسه ری نزیك شاری (ماردین) ه، سالتی ۶۰۶ ک - ۱۲۰۹ ز هاته دنیا، بۆ خویتدن چوووه (شام) و (میسر) تا شاره زا بوو له مهزه بهی شافیعی، نووسه ر و شاعیر بوو، دکتوره کی چاک بووه، سالتی ۶۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز کۆچی دواپی کرد. دانراوه کانی: (المقالات المرشدة فی درج الأدویة المفردة) و (نظم مقدمة المعرفة) و (نظم التزیاق الفاروقی).

سەرچاوه کان:

۱. البداية والنهاية ۱۳/۳۱۴.

۲. شذرات الذهب ۵/۳۹۷ - ۳۹۸.

۳. فوات الوفيات ۳/۳۹۲ - ۳۹۴.

۴. كشف الظنون ۲/۱۷۸۴.

۵. معجم المؤلفين ۱۰/۱۱۸ - ۱۱۹.

۶. هدية العارفين ۲/۱۳۶.

۷. إيضاح المكنون ۲/۳۲۸.

۸. معجم أعلام الكورد ۶۰۸.

مهله مهله عبدالرحمان كوردی (۱۳۷۶)

ناوی مهلهمه ده، كوردی عبدالرحمانی كوردی مهلهمه دئه مینی كوردیه، خاوه نی (تنویر القلوب)ه، زمان زان و زمان رهوان و نووسەر و رۆشنیر بووه، له سەر ریتیازی نههلی تهسه ووف رۆشتوو، بوخاری شهریف و (موطأ)ی ئیمام مالیک و تهفسیری بهیزاوی له لای سهلیم بيشری سهروکی نهزههر خويند، پلهی (دکتورا)ی وه رگرت، کرا ووتارخوین و پیش نوێز، کتیبانی (تاریخ البلاغة) و (نظرات في البيان)ی داناوه، سالتی ۱۴۰۸ ک - ۱۹۸۷ ز کۆچی دوايی کرد.

سەرچاوه کان:

۱. عقد الجوهر ۲۰۸۰ - ۲۰۸۱.

۲. معجم أعلام الكورد ۶۵۹.

مهله مهله عبدالرحمان ماردینی (۱۳۷۷)

ناوی مهلهمه ده، كوردی عبدالرحمانه، خهلتکی (ماردین)ه، نازناوی نههبر مهنصوره، مهزهه بی حه نه فی بووه، له (قودس) نیشته جی بووه، ده رسی به نه بوبه کری قهلقه شهندی داوه، له ۱۵ ی مانگی (محرم)ی سالتی ۸۰۲ ک - ۱۳۹۹ ز کۆچی کرد.

سەرچاوه: الضوء اللامع ۸/۳۹.

محهمهد عبدالرحيم نورمهوى (۱۳۷۸)

ناوى محهمهد، نازناوى (صفهيهدين)ه، كورى عبدالرحيمى كورى محهمهد، خهلكى (ورمى)يه، له مانگى رهبيى دووهم سالى ٦٤٤ك - ١٢٤٦ز له (هيند) هاته دنيا، لهلاى بابى داكى (باپيرى له داك را) فيرى شهريعت بوو، سالى ٦٦٧ك چوووه (يمهن) لهوى چوووه حج، پاشان چوووه (ميصر) چوار سالان لهوى ماوه، نهجا چوووه (كونيا) يازده سالان لهوى ماوه لهلاى خاوهنى كتيبي (التحصيل) چهند زانيارى وه رگرت، سالى ٦٨٥ك چوووه (ديمشق) لهوى كرا سهروكى زانايان، له قوتابخانه بهناوبانگه كان ده رسى ده داوه، زاتهكى به دين و پر خيتر و بروا چاك بووه، به شيكى زورى قورئانى پيروزى له بهربوو، نيمامى سوبكى و نيمامى نهسنهوى مهتحيان كردوووه.

دانراوه كانى: (الزبدة) و (الفائق) و (النهاية) و (الرسالة السيفية).

كۆچى دوايى: له مانگى صفهري، سالى ٧١٥ك - ١٣١٥ز له (ديمشق) كۆچى دوايى كرد.

سەرچاوه كان:

١. شذرات الذهب ٦/٣٧.
٢. البداية والنهاية ١٤/٨١.
٣. البدر الطالع ٢/١٨٧.
٤. كشف الظنون ١/٨٧٣.
٥. هدية العارفين ٢/١٤٣.
٦. معجم المؤلفين ١٠/١٦٠ - ١٦١.

مه‌مه‌د عبدالرحیم چورستانی (۱۳۷۹)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا عبدالرحیمی کورپی عومهری کورپی شهرینی کورپی ئیراهیمی کورپی مه‌مه‌د ناغای کورپی پرخدری شاهویه، عه‌شیره‌تی (میرناوده‌لی)یه، سالی ۱۸۹۴ز له‌گوندی (نابلاغ) نزیک (سلیمانی) هاته‌دنیا.

خویندنی: له‌خزمه‌ت باوکی ده‌ستی به‌خویندن کرد، پاشان باوکی بووه مه‌لای مه‌جید به‌گی جاف له‌(هه‌له‌بجه)، نه‌ویش له‌وئ له‌لای فه‌قیه‌کان دامه‌زرا، دوا‌یی باوکی باری کرد بۆ (سلیمانی)، نه‌ویش چووه (هیران) لای کاک مصطفه‌ا، دوا‌یی باوکی باری کرد بۆ (به‌رزنجه) له‌وئ کۆچی دوا‌یی کرد، مامۆستا‌ش کۆتایی به‌خویندن هینا.

مه‌لایه‌تی: بووه مه‌لا له‌گوندی (سه‌راوی شاربا‌زێر، پاشان چووه (بادین) له‌پشده‌ر، دوا‌یی چووه (رانیه)، له‌وکاته‌خه‌لکی ناوچه‌که له‌دژی داگیرکاری ئینگلیز به‌شهره‌اتن، نه‌ویش ناوچه‌که‌ی بۆمباران کرد، له‌نه‌جامدا کتییخانه‌ی مامۆستا سووتا، سالی ۱۹۳۲ز چووه (سلیمانی)، سالی ۱۹۳۶ز کرا مه‌لای مزگه‌وتی (نه‌قیب).

کۆچی دوا‌یی: رۆژی پێنج شه‌مه‌ی، مانگی نیسان، سالی ۱۹۶۳ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌گۆرستانی (گردی جوگه) به‌خاک سپێردرا.

مامۆستا جگه له‌مه‌لایه‌تی شاعیریش بوو، نازناوی شیعی (چورستانی) بوو دیوانی شیعی کوردی هه‌یه، چاپ کراوه، بابه‌ته‌کانی نه‌مانه‌ن: پارانه‌وه، گه‌وره‌یی خوا، یادی پێغه‌مبه‌ر (درودی خوی لی‌بی)، نه‌وین و عه‌شق، نه‌ته‌وايه‌تی، ناووخاک، به‌هار و نه‌ورۆز....

فونه‌ی شیعه ئاینه‌کانی:

له‌مه‌حشه‌درا شه‌فاعه‌ت کردنی طاها ره‌جامانه

که‌عه‌زم و هیممه‌تی بۆ ئومه‌تی داماو‌ی ده‌رمانه

شه‌فیع (رحمة للعالمین) بی، غیره‌تی وایه

نه‌بی‌رازی بی، ئومه‌تی دووچار‌ی خوسرا‌نه

شه‌فاعه‌تیه ئومیدم گهرچی بی‌مایهم له‌په‌یره‌ویا
 که ئه‌و کانی که‌ره‌م، ده‌س مایه‌ی ره‌جی گه‌دایانه
 به‌جاهی خۆت له‌پۆژی (أمّی، واشفع تشفع) دا
 له‌هاوارم وهره‌وه‌ختی، جه‌نابت سه‌دری دیوانه
 له‌کۆتاییدا ده‌لی:

دوعای خیرم ره‌جایه‌نه‌ی براگهل بۆ بکه‌ن خیره
 نه‌گهرچی شیعره‌کانم وه‌ک دلم‌خاو و په‌ریشانه
 سه‌رچاوه‌کان:

۱. تاریخ مشاهیر کورد ۲/۳۹۰.

۲. میژووی نه‌ده‌یی کوردی ۶/۲۳۷ - ۲۴۷

محهمهد عبدالرحیم عیراقی (۱۳۸۰)

ناوی محهمهد، کورپی عبدالرحیمی کورپی حوسینی کورپی عبدالرحمانی
 کورپی زه‌ینی نه‌بو فه‌ضله، برای وه‌لیه‌دین نه‌حمد نه‌بو زه‌رعه‌ی کوردی عیراقیه، مه‌زه‌به‌یی
 شافیه‌یی بووه، له‌(قاھیره) دانیشتووه، ماوه‌ک ده‌رسی ده‌داوه، دواپی وازی هینا، زاته‌کی
 به‌پۆژ و دیمه‌ن جوان بوو، سالی ۸۰۲ ک - ۱۳۹۹ ز چوووه سه‌فه‌ری حج، له‌به‌ر نه‌خۆشی
 حه‌جی پینه‌کرا، گه‌راوه، هه‌ر به‌هۆی نه‌و نه‌خۆشییه‌کۆچی دواپی کرد.
 سه‌رچاوه: الضوء اللامع ۸/۴۱.

محهمهد عبدالرحیم میلانی (۱۳۸۱)

ناوی محهمهد، کورپی عبدالرحیمی کورپی حوسینی عومهری (میلانی)یه،
 (میلان: گوندیکه و ناوی عه‌شیره‌تیککی کورده)، ده‌رسی له‌لای نه‌حمد حوسین چاره‌په‌ردی
 خووتندوووه، دواپی (موغنی) مامۆستای شهرح کردوووه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی به: (الحمد لله الفاطر
 الحکیم...) ده‌ست بی‌ده‌کات، له‌عه‌ره‌به‌ستان نه‌و کتیبه‌ ناوده‌به‌ردیت به‌(مغنی الأکراد)،
 به‌هۆنراوه‌مه‌تیمان کردوووه:

کتاب جلیل القدر لیس کمثله
فکیف لقاریه الفخار لأنه
ویکفی له فخرا لقد جاء اسمه
نوسخه کی ده‌ستووسی نه‌و کتیبه‌مان له‌لایه، سالی ۱۰۹۵ ک نووسراوه.
سه‌رچاوه‌کان:

۱. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۱/۳۹۲ - ۳۹۵.

۲. کشف الظنون ۲/۱۷۵۱.

۳. معجم المؤلفین ۱۰/۱۵۸.

مه‌مه‌د عبدالرزاق کورد عه‌لی (۱۳۸۲)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عبدالرزاقی کورپی مه‌مه‌ده، ناسراوه به (کورد عه‌لی)،
خه‌لکی ناوچه‌ی (سلیمانی)یه، سالی ۱۲۹۳ ک - ۱۸۷۶ ز له (دیمشق) هاته‌دنیا، باوکی
له‌به‌ر خوتندنی دانا، نارویه قوتابخانه‌ی (الرشدية)، ته‌مه‌نی دواژه سالان بوو باوکی کۆچی
دوایی کرد، به‌لام وازی له خوتندن نه‌هینا و کۆلی نه‌دا، فیری زمانی تورکی و فارسی و
فه‌ره‌نسی بوو، دیوانی (متنبی) و مه‌قاماتی حه‌ریری له‌به‌ر کرد، کرا سه‌ره‌وکی کۆری
زانستی عه‌ره‌بی، گۆفاری (المقتبس)ی ده‌ر کرد، سالی ۱۳۱۵ ک گۆفاری (الشام)ی سه‌ر
به‌ حکومت ده‌ر کرد، دوایی گۆفاری (المقتطف)ی ده‌ر کرد، سالی ۱۳۱۹ ک - ۱۸۰۱ ز
چووه (میسر) رۆژنامه‌ی (الرائد)ی ده‌ر کرد، گه‌راوه (دیمشق) له‌وئ له‌لای والی تورک
زمانیان لی‌دا، له‌سه‌ر فه‌رمانی والی ماله‌که‌یان پشکنی، هه‌رچه‌نده چیان نه‌دیته‌وه گو‌مانی
لی بکریت، به‌لام مامۆستا دلی شکا دیمشقی به‌جی هیشت، گه‌راوه (میسر) له‌وئ سالی
۱۳۲۴ ک - ۱۹۰۶ ز گۆفاری (المقتبس) و رۆژنامه‌ی (الظاهر) و (المؤید)ی ده‌ر کردن،
سالی ۱۹۰۸ ز گه‌راوه (دیمشق) دیسان تومه‌تیاں پیکرد، که‌وا دزی حکومتی عوسمانی
نووسیوه، هه‌لات بو (میسر)، له‌وئ بو (ناوروپا)، پاشان چاوپۆشی لی‌کرا، گه‌راوه
رۆژنامه‌ی (الشرق)ی ده‌ر کرد، له ژبانی دووجار ده‌وری وه‌زیری دیتووه.

کۆچی دوايي: سالی ۱۳۷۲ ک - ۱۹۵۲ ز کۆچی دوايي کرد.

دانراوی زۆرن، لهوانه: (خطط الشام) و (تأريخ الحضارة) و (غرائب الغرب) و (أقوالنا وأفعالنا) و (دمشق مدينة السحر والشعر) و (امراء البيان) و (غابر الأندلس وحاضرها) و (الإسلام والحضارة العربية) و (القديم والحديث) و (كنوز الأجداد) و (المذكرات) و (الإدارة الإسلامية في عز العرب) و (غوطة دمشق).

سەرچاوه كان:

۱. مشاهير الكورد ۳۷۸ - ۳۸۰.

۲. معجم المؤلفين ۱۰/۱۶۲.

۳. الأعلام ۷/۷۳ - ۷۵.

محە مهەد عبدالرەسول بەرزنجی (۱۳۸۳)

ناوی محەمهده، کورێ سەید عبدالرەسولی کورێ قەلەندەری کورێ عبدالسیدی کورێ عبدالرەسولی حوسێنی بەرزنجی یە، لە ۱۲ ی مانگی مەلود، سالی ۱۰۴۰ ک - ۱۶۳۰ ز لە (بەرزنجە) هاتووتە دنیا.

لە خزمەت باوکی دەستی کرد بە خوێندن، دوايي چوو (مەدینە) ی بیروژ، لەلای مهلا شەریفی کورانی و مهلا ئیبراهیمی کورانی خوێندنەکی پردهسەر، مامۆستا سەفەری کردوو (مەمەدان) و (بەغدا) و (دمشق) و (حەلب) و (نەستەمیۆل) و (ماردین) و (میسر) و (مەککە) و (مەدینە)، پاشان لە مەدینە کرا مودەرریس، دوايي کرا سەرۆکی زانایان.

کۆچی دوايي: لە ۴ ی (محرم) ی سالی ۱۱۰۳ ک - ۱۶۹۱ ز لە (مەدینە) کۆچی دوايي کرد.

دانراوه کانی: نزیکەیی حەفتا دانراوی خۆی هەیه، لە (هدية العارفين ۶/ ۳۰۲ - ۳۰۳) ناوه کانیان هەیه، بۆ نمونه:

١. الجانب الغربي بحل مشكلات ابن العربي: له فارسی تهرجومه ی کردووه بو عه ره بی.

٢. مخرج المنبک فی دخان التنبک.

٣. الفصول فی مناقب عبد الرسول: له مهتعی باوکی.

٤. شرح الهمزية.

٥. السهام الصواب لأولي الألباب.

٦. التأیید والنصر والعون للقائل بكفر أبي جهل وفرعون.

٧. شرح الخارق وجهل المارق.

٨. الإشاعة لأشراط الساعة.

سه رچاوه کان:

١. الأعلام ٢/١٧ ٧/٧٥.

٢. تاریخ السليمانية ٢٧٧ - ٢٧٨.

٣. معجم أعلام الكورد ٦١٢.

٤. تزین العبارة لتحسين الإشارة / پی شه کی - ٧ -.

٥. الشيخ معروف النودهی ٧٤.

٦. هدية العارفين ٢/٣٠٦.

٧. إيضاح المكنون ٣/٥٩.

٨. مشاهیر الكورد ٢/١٢٨.

٩. معجم المؤلفين ١٠/١٦٥.

١٠. سلك الدرر ٤/٦٥ - ٦٦.

١١. بوژاندنه وهی میژووی زانایانی کورد ٧/٢٦٢ - ٢٦٧.

مهلا مهلا عبدالله (به دره دین) (۱۳۸۴)

ناوی مهلا مهلا ده، کوری عبدالله یه، نازناوی (به دره دینه) خه لکی (هه ولیر) ه، سالی ۸۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز یا سالی ۶۸۰ ک - ۱۲۸۱ ز هاتوته دنیا، له قوتابخانهی (مهرجان) له بهغدا ده رسی داوه، شاعیر و نووسهر بووه، سالی ۷۷۵ ک - ۱۳۷۳ ز کۆچی دواپی کردووه.

سه رچاوه کان:

۱. الدرر الكامنة ۴۸۶/۳.
۲. شذرات الذهب ۲۳۸/۶.
۳. معجم أعلام الكورد ۶۱۴.

مهلا مهلا عبدالله به نده نیجی (۱۳۸۵)

ناوی مهلا مهلا ده، کوری عبدالله ی کوری موباره کی کوری که ره مه، خه لکی (به نده نیج - مهنده لی) یه، پاشان چو ویته (بهغدا)، سالی ۵۳۸ ک - ۱۱۴۳ ز نیجازه ی له فهرمووده کانی پیغه مبه (درودی خوی لی بی) وه رگرتووه، به شیک له فهرمووده کانی کتییی (حلیه) ی نه بو نوعه یی گیراوه ته وه، سالی ۶۲۵ ک - ۱۲۲۸ ز کۆچی دواپی کردووه.

سه رچاوه: سیر أعلام النبلاء ۱۳ - ۱۴۸ - ۱۴۹.

مهلا مهلا عبدالله (بن ته یمییه) (۱۳۸۶)

ناوی مهلا مهلا ده کوری عبدالله یه کوری عبدالحلیمی کوری عبدالسلامی کوری ته یمییه، سالی ۷۵۷ ک - ۱۳۵۶ ز هاته دنیا، مهزه بی حنه بی بووه، له (دیشق) دانیشتووه، له وی خهریکی بازرگانی بو، دواپی کرا قازی له (ئهسکه نده ری) یه، ههروه ها دکتۆره کی چاک بو، رۆژی یه ک شه مه ی ۱۷ ی مانگی ره مهزان، سالی ۸۳۷ ک - ۱۴۳۴ ز له (قاهره) کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه: شذرات الذهب ۲۲۵/۷.

مه‌مه‌د عبدالله جزیری (۱۳۸۷)

ناوی محهممه‌ده، کورپی عبدالله یه، نازناوی شهمسه‌دینه، مه‌زه‌بی شافیعیه، شهرع زان و زیره‌ك و رۆشنبیر بووه، چوویته (عه‌ده‌ن) چه‌ند پله و پایه‌ی پت‌دراوه پاشان به‌ندکرا و نازاردرا، ماله‌که‌ی داگیر کرا، دوایی به‌ردراو رزگارکرا، ده‌وری سالی ۶۶۰ ک - ۱۲۶۱ ز کۆچی کرد، کتییی (المختصر في الرد على اهل البدع) ی داناوه. سهرچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۶۱۳.
۲. معجم المؤلفين ۲۰۷/۱۰.
۳. الأعلام ۷/۱۱۱ - ۱۰/۶۰.

مه‌مه‌د عبدالله جه‌لی (۱۳۸۸)

ناوی محهممه‌ده، کورپی مه‌لا عبدالله ی کورپی مه‌لا نه‌سه‌دی (جه‌لی)یه، ناسراوه به: (جه‌نابی مه‌لای - مه‌لای گه‌وره)، دایکی عانیشه‌خانه، کچی حاجی به‌کر ناغای هه‌وتیزیه، سالی ۱۸۷۶ ز هاتووته‌دنیا. خویندنی: له‌لای موسته‌عیده‌کانی باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، تا کتییی (الخادم)ی ته‌واو کرد - که دانراوی باپیره‌گه‌وره‌یتی -، نه‌جا چووه خزمه‌ت باوکی زانسته‌کانی ته‌واو کرد، سالی ۱۸۹۴ ز له‌ ته‌مه‌نی ۱۸ سالی دا نیجازه‌ی وه‌رگرت. مه‌لایه‌تی: ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه، سالی ۱۹۰۸ ز باوکی کۆچی دوایی کرد، هه‌موو پله و پایه‌کانی باوکیان به‌وی دا، سالی ۱۹۱۲ ز کرا موفقی (کۆیه)، سالی ۱۹۱۵ ز کرا نه‌ندامی نه‌نجومه‌نی زانستی (موصل)، سالی ۱۹۱۹ ز کرا قازی (کۆیه)، سالی ۱۹۲۴ ز کرا نه‌ندامی نه‌نجومه‌نی دامه‌زراندنی عیراق له‌ (به‌غدا)، پاشان گه‌پراوه (کۆیه) سالی ۱۹۲۸ ز وازی له‌ فه‌رمانبه‌ری هینا، خۆی ده‌ست به‌تال کرد، ته‌نیا بو ده‌رسدانه‌وه.

به شیک له فهقییه کانی: مهلا نههمدی نهفهندی ئاکری، مهلا محمهد موده رریسی دهۆک، مهلا شیخ محمهد طاهیری شۆشی، مهلا نهبویه کری کۆیی، مهلا صادیقی ماویلایان، مهلا عبدالقادر کانی دهربهندی، مهلا مهحمودی (راجی)، مهلا شیخ عبدالکریمی ئۆمهراوا، مهلا فتح الله ی ههتهلی، مهلا محمهدی شیروانی - قهبران، مهلا مهعصومی ههورامی، مهلا عبدالحمیدی عهسکه ری.

جهنابی مهلا کاتی جهنگی گهوره ی جیهانی، ووتارخویندنهوه ی رۆژانی ههینی به شیخ نوره دینی برا گچکه ی سپارد، خۆی خه ریکی فهتوا و ده رسدانه وه و نووسین بوو. جهند دانراوی ههیه، زۆربه یان دهست نووسن چاپ نه کراون، ناوه کانیان:

۱. المصقول في الاصول: سالتی ۱۹۸۱ ز له (بیروت) چاپ کراوه، فائیزی مهلا به کر سالتی ۲۰۰۹ ز لیکۆلینه وه ی له سه ر کرد، وه ک نامه ی دکتۆرا پێشکه شی زانکۆی کرد.

۲. القائد في العقائد.

۳. الكلام.

۴. الكلام الجديد.

۵. حقيقة الايمان.

۶. المشاهد: له سه ر شیوه ی مهقاصیدی تهفتازانیه.

۷. الاله والطبيعة والعقل والنبوة.

۸. المعجزات والكرامات

۹. حقيقة الإسلام.

۱۰. أبهى المآرب، وإثبات الواجب.

۱۱. كشف الأستار، في مسألة الاختيار.

۱۲. ضياعان عظيمان.

۱۳. الأشخاص الستة.

۱۴. الخدس سلم الإرتقاء.
۱۵. خراب العالم.
۱۶. غایبی وأملی فی علمی وعملی.
۱۷. حکایات خهون و کهرامات
۱۸. دیاری مه‌لا محهمه‌دی کۆیی.
۱۹. عه‌قیده‌ی نی‌سلام.
۲۰. نوێکه‌روه (مجدد).
۲۱. فری فری قه‌ل فری.
۲۲. الوسيلة فی علم أصول الفقه.
۲۳. ته‌فسیر قورنانی پیرۆز به‌ کوردی، سالی ۱۹۴۳ز ته‌واوی کرد، له ۱۹۶۸ز چاپ کرا، سالی ۲۰۰۹ز هم‌وو به‌رگه‌کان پێکه‌وه چاپ کرا، جگه‌ له‌و حاشیه‌ به‌نرخانه‌ی له‌سه‌ر (جمع الجوامع) و (تحفه) و کتییانی تری هه‌یه.
- کۆچی دوایی: له‌ به‌رواری ۱۹۴۳/۱۰/۱۲ز کۆچی دوایی کرد، په‌رتو‌کخانه‌کی ده‌وله‌مه‌ند له‌ کتییانی باوک و بایرانی له‌ پاش به‌ جیما.
- وه هه‌روه‌ها کورێکی له‌ پاش به‌ جیما، ناسرابوو به: (مامۆستا مه‌سه‌ود محهمه‌د)، له ۱۹۱۹ز له‌ دایک بوو، له‌ سالی ۱۹۵۲ز کرا حاکم، سالی ۱۹۵۳ز کرا نه‌ندامی کۆری نایبان، سالی ۱۹۶۴ز کرا وه‌زیری ده‌وله‌، سالی ۱۹۶۶ز کرا نه‌ندامی نه‌نجومه‌نی خزمه‌تگوزاری له‌ (به‌غدا)، سالی ۱۹۷۵ز تا سالی ۱۹۷۸ز سه‌روکی کاتی کۆری زانیاری کورد بوو و زانا و زیره‌ک و میژووناس و رۆشنیر و نه‌دیب و نووسه‌ر و زمان زان و زمان ره‌وان بوو، چه‌ند کتییی داناون، له‌وانه:
۱. إعادة التوازن إلى میزان مختل: سالی ۱۹۷۷ز چاپ کرا.
۲. من هموم الحياة: سالی ۱۹۸۸ز چاپ کرا.
۳. گه‌شتی ژیايم.

۴. حاجی قادری کۆیی: سی بهرگه.
۵. چهپکێک له گولزارای (نالی).
۶. دهسته و دامانی (نالی).
۷. مرۆف و دهووبه.
۸. إلى العظیم غورباتشوف.
- له ۲۰۰۲/۴/۱ ز له (ههولیر) کۆچی دوایی کرد.
- سهرچاوه کان:

۱. المصقول ۱۳ - ۳۲.
۲. علماءنا في خدمة العلم والدين ۵۳۴ - ۵۳۶.
۳. مشاهیر الکورد ۲/۱۳۵ - ۱۳۶.
۴. معجم المؤلفین ۱۰/۲۳۳.
۵. میژووی نه دهیی کوردی ۵/۳۰۳ - ۳۷۸.
۶. محمد بن عبدالله الجلی ۱۰۲ - ۱۱۶.
۷. بنه ماله‌ی زانیاران ۵۶۳ - ۵۶۵.
۸. الأعلام ۷/۱۲۴.
۹. معجم أعلام الکورد ۶۷۹ - ۶۸۰.
۱۰. أعلام کورد العراق ۷۳۶ - ۷۸۲.
۱۱. خۆری نیسلام ۱/۱۹۹۸ ز / ۲۰/۲۰۰۳ ز.
- دیاری خۆم بۆ جهنابی مهلا گه‌وره‌ی (کۆیه)

سمی حبیب الله مفخر عصره	لشرح قواعد الأصول المسدد
تسرېل سربال المعارف واهدی	أتاه المعالي كل صوب ومقصد
علت ذروة العلی ثواقب فکره	فجاء له العلم مع الفخر والمجد
تضلع في شتي العلوم باسرها	وما خاف في الله من ملامه حسد

فحسن نبات الأرض من كرم البذر
وتحريره رمز الفخار لشعبنا
وسيلته، القائد، كذاك المشاهد
بكشفه للأستار، أبهى المأرب
حواش على جمع الجوامع والتحفة
وتفسيره الكردي قد طاب ذكره
ألا يا (أبا المسعود) ذكرك خالد
و (طاهر) يدعو رافع الأيدي للسماء
سليل كرام النجب، في كل مشهد
فمصقوله المصقول، سيف المهند
على طرز ما جاء المقاصد للسعد
تنادي دعاة الحق في القرب والبعده
بفضل يراع مع بنان ومع يد
فأحسن به في كل حفل ومعهد
سلام عليك، يوم موت ومولد
لأعلامنا الكردي، ذوي العز والنجده

۲۵/۸/۲۰۰۹ ز.

له ۱۰/۱۰/۲۰۰۹ لهزانکۆی کۆیم خۆیندهوه، له کۆریکی گهوره بهیادی نهو
مامۆستایه بهسترابوو.

مهلا عبدالله چه رانی (۱۳۸۹)

ناوی مهلا مهلا، کۆری عبدالله ی کۆری عه بیاسی کۆری عبدالحمیده، خه لکی
(چه ران) ه، مه زه بی حه نه لی بووه، سالی ۱۳۸۴ ک - ۱۳۹۱ ز هاته دنیا، له ۱۳۶۰ ک -
۱۳۶۴ ز کۆچی دوا یی کردوووه، کتییی (روضه الأدباء) ی داناوه.
سه رچاوه کان:

۱. البداية والنهاية ۱۲/۲۶۷.
۲. هدية العارفين ۶/۹۴.
۳. معجم المؤلفين ۱۰/۲۲۱ - ۲۲۴.
۴. سير أعلام النبلاء ۱۲/۱۹۴.
۵. المنتظم ۱۰/۴۷۱.
۶. معجم أعلام الكورد ۶۱۴.
۷. الأعلام ۲/۱۸۲ / ۶/۱۲۱ / ۷/۱۰۶.

مه‌مه‌د عبدالله خه‌رپانی (۱۳۹۰)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا عبدالله ی، کورپی شیخ نیسماعیلی کورپی شیخ مه‌مه‌دی کۆسه‌یه، له مه‌دره‌سه‌ی باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، له ژبانی باوکیدا له چهند شوین گه‌را بۆ خویندن، پاش کۆچی دوابی باوکی ماوه‌ک چووه (که‌رکوک)، پاشان چووه (به‌غدا)، دوابی چووه (سنه)، له‌وێ چووه (سابلاخ) ئیجازه‌ی له مه‌لا مه‌مه‌دی بانه‌یی وه‌رگرت، گه‌راوه (خه‌رپان) ده‌ستی کرد به‌جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، سالی ۱۲۵۰ک - ۱۸۳۴ز (تقریب المرام) ی نووسیه‌وه، هه‌روه‌ها شیعری داناوه به‌بۆنه‌ی کۆچی دوابی باوکی، سالی ۱۲۸۳ک - ۱۸۶۶ز له (خه‌رپان) کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه: بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۹۹ - ۲۰۴.

مه‌مه‌د عبدالله دیارب‌ه‌کری (۱۳۹۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عبدالله یه، خه‌لکی (دیارب‌ه‌که‌ه)، له (قوسطه‌نطینه) ده‌رسی داوه، گه‌راوه ولاتی خۆی له رینگادا سالی ۱۰۹۷ک - ۱۶۸۵ز کۆچی دوابی کرد، حاشیه‌ی له‌سه‌ر شه‌رحی (نخبة الفکر) هه‌یه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۶.

۲. معجم أعلام الكورد ۶۱۴.

۳. هدية العارفين ۲/۲۹۹.

۴. معجم المؤلفين ۱۰/۲۰۱ - ۲۰۲.

مه‌مه‌د عبدالله دیارب‌ه‌کری (۱۳۹۲)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی عبدالله یه، ناسراوه به (ره‌زا) خه‌لکی دیارب‌ه‌که‌ه، سالی ۱۰۹۰ک - ۱۶۷۹ز هاته‌دنیا، دکتۆر و رۆشنیر بووه، کتیبانی (الاصفية في الکليات الطبية) و (مختصر الاغودج) ی داناون، سالی ۱۱۸۰ک - ۱۷۶۶ز کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الكورد ۶۱۴.

۲. معجم المؤلفين ۱۰/۲۰۱.

۳. هدية العارفين ۲/۳۳۶.

محە مهەد عبدالله زیاره‌تی (۱۳۹۲)

ناوی محە مهەدە، کۆری عبدالله یە، خەڵکی گوندی (زیاره‌ت) ی مه‌لا زادانه، ده‌که‌ویته بناری کۆی (بیرمەم – سەربەن)، زانایه‌کی زیهره‌ک و به‌توانا بووه کتییی (چه‌غمینی) له‌لای مه‌لا یه‌حیای مزوری خۆیندوو، گۆنی له‌ باسی (شه‌عیرییه) راگرتوو، له‌ ده‌رسی مامۆستای حاتی بووه، نامیلکه‌کی له‌سه‌ر ئه‌و باسه‌ نووسیوه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی (الحمد لله الذي أقام السموات بامرہ...) ده‌ست بۆ ده‌کا، پێشکه‌شی به‌ داود پاشای والی (به‌غدا) کردوو، هه‌روه‌ها (توحید الصانع، بیرهان التمانع) ی داناوه، ئه‌ویشی پێشکه‌ش به‌ داود پاشا کردوو.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماء ومدارس في أربيل ۹۲.

۲. بوژاندنه‌وه ۲/۳۶۳ – ۳۶۴ ۶/۱۰۱ – ۱۰۲.

محە مهەد عبدالله شاره‌زوری (۱۳۹۴)

ناوی محە مهەدە، کۆری عبدالله ی کۆری قاسمی شاره‌زورییه، نازناوی (که‌ماله‌دینه) سالی ۱۴۹۲ هـ – ۱۰۹۸ ز هاتووته‌ دنیا، زانایه‌ی شه‌رع زان بووه له‌ (به‌غدا) ی خۆیندوو، دوا‌ی کرا قازی (موصل) له‌وێ قوتابخانه‌ی به‌ناوی شافعییه‌کان دروست کرد، هه‌روه‌ها مێواخانه‌ی خێراتی له‌ (مه‌دینه) ی پێرۆز دروست کرد، سالی ۱۴۹۲ هـ له‌ به‌ندیکانه‌ی قه‌لاتی موصل گیرا، دوا‌ی به‌ردرا له‌ ماله‌وه ده‌ست به‌سه‌ر بوو، سالی ۱۴۵۰ هـ چووه (شام) لای نوهردین مه‌حمود زه‌نکی، ماوه‌ک له‌ (دیمشق) ماوه، سالی ۱۱۶۰ هـ – ۱۱۶۰ هـ پله‌وپایه‌ی بۆ درا، زاته‌کی به‌رێز و به‌خێر و خیرات بوو، شاعیر و

نوسەر و رۆشنیر بوو، رۆژی پێنج شهمه‌ی مانگی (محرم) ی سالی ١٥٧٢ ک - ١١٧٦ ز له (شام) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. وفيات الأعيان ٣/٣٧٥ - ٣٧٨.
٢. طبقات الشافعية الكبرى ٣/٣٦٩ - ٣٧٢.
٣. شذرات الذهب ٤/٢٤٣.
٤. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ٢/٩٩.
٥. المنتظم ١٠/٥٣٩.
٦. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ٤٧٢ - ٤٧٣.
٧. مشاهیر الکورد ١/٢٦٣.
٨. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٥٨ - ٤٦٠.
٩. الأعلام ٣/٢٦٠ ٧/١٠٧.
١٠. تأريخ السليمانية ٢٥٨.
١١. معجم أعلام الکورد ٦١٥.
١٢. سير أعلام النبلاء ١٢/٣٥٥ - ٣٥٦.

معه‌مه‌د عبدالله شه‌ریفی (١٣٩٥)

ناوی معه‌مه‌ده، کوری عبدالله یه، خه‌لکی (دیاریه‌کره)، ناسراوه‌ به: (شه‌ریفی - قه‌یاس)، زانایه‌کی مه‌نتیق زان بووه، کتییی (السيف الناطق في علم المنطق) ی داناوه، سالی ١١٧٥ ک - ١٧٦١ ز ته‌واوی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٠٥.
٢. معجم المؤلفين ١٠/٢٠١.
٣. هدية العارفين ٢/٣٣١.

۴. معجم أعلام الکورد ۶۱۴.

محە محمد عبدالله شیخ وه‌تمانێ (۱۲۹۶)

ناوی محە‌مه‌ده، کورپی مه‌لا عبدالله ی کورپی مه‌لا مه‌حموده، (مه‌لا مه‌حمود):
 سالی ۱۷۱۷ز هاتووته‌دنیا، له‌ گوندی (خوجالی) پیرانشاری لاجان هاته (وه‌سان)ی
 باله‌کاتی لای شیخ عه‌باس خویندنی ته‌واو کرد، نیجازه‌ی وه‌رگرت گه‌راوه (ئێران) دیتی
 گونده‌که‌یان به‌ ده‌ست شای ئێران تیکدراوه، چاوی به‌رایێ نه‌دا له‌و وڵاته‌ به‌ینی، هاته‌وه
 (شیخ وه‌تمان) ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه و مه‌لایه‌تی تا سالی ۱۷۸۵ز له‌ گوندی
 (ناوه‌رگه) کۆچی دوا‌ی کرد، دوا‌ی ئه‌و مه‌لا کاک عبدالله ی کورپی له‌ جیتی دانیشته،
 ئه‌ویش زانایه‌کی به‌رز بوو، حاشیه‌ی له‌سه‌ر کتیبانی خویندنی سه‌ره‌وه هه‌یه، ئه‌ویش کۆچی
 دوا‌ی کرد، کورپی ئه‌و مه‌لا محە‌مه‌ده، که‌ ئێستا باسی ده‌که‌ین: مه‌لا محە‌مه‌د سالی
 ۱۷۸۹ز له‌ گوندی (شیخ وه‌تمان) هاته‌دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن،
 هه‌ر له‌لای ئه‌و کۆتایی بێ هینا، زانایه‌کی زیره‌ک و به‌ توانا بوو حاشیه‌ی له‌سه‌ر (پشده‌ری)
 شه‌رحی تشریح و (أشکال التأسيس) و (نوسط‌رلاب) هه‌یه، مامۆستا مه‌لا عبدالله جه‌لی و
 حاجی قادری کۆبی له‌لای نه‌ویان خویندوه‌وه، له‌ گه‌ڵ فه‌قیه‌کان ده‌چوونه (سینگوره):
 کۆیستانی شیخ وه‌تمانیان، هه‌ر به‌ یۆنه‌یه‌ بۆ یادگار، حاجی قادری کۆبی کاتی له‌
 (ئه‌سته‌مبۆل) بوو، نامه‌که‌ی هۆنراوه‌ی بۆ مه‌لا عبدالله ی جه‌لی ناردده (کۆیه) تیدا
 نووسیوه، ده‌لی:

به‌بیرت دێ زه‌مانی چوینه‌ باله‌ک به‌ پێخواسی نه‌ که‌وشم بوو نه‌ کاله‌ک
 که‌ چوینه‌ (سینگوره) سینهم گری به‌ست وه‌کو قه‌ندیلی سه‌رگه‌ردان وه‌کو مه‌ست
 مامۆستا چه‌ند سالان له‌ شیخ وه‌تمان مه‌لا بوو، ده‌رسی ده‌داوه، پاشان سالی
 ۱۸۶۷ز به‌ سه‌فه‌ر هاته (هه‌ولێر) له‌وێ کۆچی دوا‌ی کرد له‌ گۆرستانی (شیخ عبدالله –
 شیخه‌للا) به‌ خاک سپێردرا.

شەش کۆری مه‌لای هه‌بوو: مه‌لا عبدالرحمان و مه‌لا بایه‌زید و مه‌لا کاک ئە‌هه‌د و مه‌لا نیسماعیل و مه‌لا عه‌لی و مه‌لا طاها.
سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماء و مدارس فی أربیل ۱۲۱.
۲. بنه‌مالانی به‌ناوبانگی رواندز ۹۱ - ۹۸.
۳. نامه‌ی مه‌لا محهمه‌د شیخ وه‌تمان.

مه‌مه‌د عبدالله شیروانی (۱۳۹۷)

ناوی محهمه‌ده، کۆری عبدالله ی کۆری محهمه‌ده، عه‌شیره‌تی (شیروانی)یه، سالی ۱۸۹۴ز له (مه‌خۆر) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پیروژ و کتیبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی له‌ مه‌دره‌سه‌کانی ده‌شتی هه‌ولێر ته‌واو کرد، چووه‌ گوندی (عاللا) لای مه‌لا ئە‌مین هه‌ولێری، دوا‌ی چووه‌ (دیبه‌گه‌) لای مه‌لا عبدالفتاحی خه‌تی، پاشان چووه‌ (کۆیه‌) لای جه‌نابی مه‌لا محهمه‌دی جه‌لی، سالی ۱۹۲۸ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: بووه‌ مه‌لا له‌ (کۆزه‌پانکه‌)، دوا‌ی باری کرد بو‌ (مه‌خۆر)، پاشان چووه‌ (شیخانان)، له‌وێ باری کرد بو‌ (قه‌پران)، له‌و شویتانه‌ فه‌قی هه‌بوون، دوا‌ی له‌لایه‌ن حکومه‌ت کرا موده‌رریس، پاشان ماوه‌ك دوورخراوه‌ بو‌ (كه‌ركوك)، دوا‌ی هاته‌ (هه‌ولێر) کرا به‌رپۆه‌به‌ری قوتابخانه‌ی نایی له‌ (قه‌لات)، دوا‌ی خانه‌نشین کرا، له‌ ماته‌وه‌ نیشته‌جێ بوو، نزیك مزگه‌وتی شیخ نوره‌دین.

خۆپه‌وه‌شتی: زاته‌کی به‌ نارام و خۆرا‌گر بوو، قسه‌خۆش بوو، ڕوو‌خۆش بوو، مه‌ته‌ل و په‌ندی پێشینیانی زۆر ده‌زانی، خه‌تی خۆش بوو، چه‌ند حاشیه‌ی به‌نرخ‌ی له‌سه‌ر (تخفه‌) هه‌یه، هه‌روه‌ها حاشیه‌کانی مه‌لایانی جه‌لی (کۆیه‌)ی هه‌موو کۆکردۆته‌وه‌ سه‌ر نوسخه‌ توحفه‌که‌ی خۆی، منیش سوودم لی وه‌رگرتووه‌، له‌سه‌ر توحفه‌که‌ی خۆمانم نووسیون، خودا پاداشتیان بداته‌وه‌.

کۆچی دوايی: سالی ۱۹۷۶ ز له (ههولێر) کۆچی دوايی کرد، له گۆرستانی گردی بیرداود به خاک سپێردرا.

سەرچاوه: الإكليل في محاسن أربيل ۳۱۸ - ۳۲۰.

محەممەد عبدالله عولاسە (۱۳۹۸)

ناوی محەممەدە، کورپی عبدالله یە کورپی عولاسە یە، خەڵکی (هەرانی)، لەلای چەند زانایانی خۆیتندوو، خۆی دەرسی بە نین موبارەك (۱۱۸ك - ۱۸۱ك) و وه کیع و چەند زانایان داوه، دوايی کرایتە (قازی) ناسراوه به قازی جنۆکه کان، گۆیا کێشەك دروست بووه لەسەر ئاوی بیرەك له نیوان چینهك ئادەمیزاد و چینهك جنۆکه، هەردوولا چوونە لای ئەو قازی یە، ئەویش پێکی هێتاون لەسەر ئەمۆ: رۆژان بۆ ئادەمیزادەکان و شەوان بۆ جنۆکه کان بی، دواي ئەو بێرپارە هەر کەس شەوان چووبایە سەر بێرەكە، بەردی بۆ دەهاوێترا و دەردەکرا، خوا دەیزانی چۆنە.

سەرچاوه: سیر أعلام النبلاء ۵/۴۰۳ - ۴۰۴.

محەممەد عبدالله کورد ئەفەندی (۱۳۹۹)

ناوی محەممەدە کورپی عبدالله یە، ناسراوه به (کورد ئەفەندی) خەڵکی شارەزورە، مەزھەبی شافعی بووه، له مزگەوتی گەورە ی (بروسا) دەرسی داوه، سالی ۱۰۸۲ك - ۱۶۷۳ ز کۆچی دوايی کردوو، ئەو کتێبانە ی داناون:

۱. حاشية على تعليقات عصام.
۲. حاشية على شرح الآداب.
۳. شرح الطريقة الحمديدية.
۴. شرح الكواكب الدرية.
۵. الفواتح المكية ومرقاة العلوم العقلية والنقلية.

سەرچاوه کان:

۱. هدية العارفين ۲/۲۵۳.

۲. معجم المؤلفین ۱۰/۲۳۲.

۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۶.

مه‌مه‌د عبدالله مه‌هانی (۱۴۰۰)

ناوی مه‌مه‌ده، کوری عبدالله ی کوری نه‌بویه کری (مه‌هانی)یه، مه‌هان: ناوچه‌یه کی گه‌وره‌ی نریک (شنۆ)یه، له‌ مه‌زه‌به‌ی شافعی شاره‌زا بووه، کرایته قازی (هه‌ولیر) له‌ مه‌دره‌سه‌ی قه‌لات و خواره‌وه‌ی قه‌لات ده‌رسی ده‌دا، دوا‌ی چووه (موصل)، سالتی ۶۱۸ ک - ۱۲۲۱ ز چووه (حه‌له‌ب)، ده‌وری سالتی ۶۲۷ ک - ۱۲۲۹ ز کۆچی کرد.

سەرچاوه: تاریخ أربیل ۱/۱۵۸ - ۱۵۹.

مه‌مه‌د عبدالله هه‌رشه‌می (۱۴۰۱)

زانای به‌ناوبانگ و پایه‌دار، مه‌له‌وانی ده‌ریای زانست، به‌دین و ڕوو له‌ خوا شاره‌زای زانیاری و شه‌ریعت، مامۆستای مه‌لا مه‌مه‌د، کوری عبدالله ی کوری مصطه‌فایه، ناسراوه به‌ (مه‌لای حاجی) خه‌لکی گوندی (هه‌رشه‌م)ه، ده‌که‌ویته بناری رۆژناوای چیا‌ی (پیرمه‌م - سه‌ربه‌ن)، ده‌رسی له‌لای مه‌لا نه‌بویه کر نه‌فه‌ندی کچک مه‌لای بابیری مه‌لا نه‌فه‌ندی هه‌ولیر خویندووه، پاشان چوویته لای مه‌لا مه‌مه‌د نه‌فه‌ندی خه‌تی ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرتووه، کرایته مو‌فی (دیره) نریک هه‌رشه‌م، مزگه‌وت و قوتابخانه‌ی له‌ (هه‌رشه‌م) دروست کردووه، ده‌ستی کردووه به‌ ده‌رسدانه‌وه، چه‌ندان مه‌لا له‌سه‌ر ده‌ستی ده‌رچووینه و ئیجازه‌یان وه‌رگرتووه.

به‌شیک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا عب‌القادری بیاره‌ی، مه‌لا ئیبراهیمی دۆغره‌مه‌چی،

مه‌لا شیخ عب‌الحمیدی بریفکانی، شیخ نه‌بویه کری کوری.

مه‌دره‌سه‌ی هه‌رشه‌م: یه‌ک بووه له‌ قوتابخانه به‌ناوبانگه‌کانی سه‌رده‌می خۆی،

بۆیه مه‌لا عب‌القادر له‌ بیاره‌وه هاتووه بۆ نه‌و شوینه، شیخ عب‌الحمید سالتی ۱۸۴۳ ز له‌ بریفکان هاتووه بۆ نه‌و جیگایه، جگه له‌ مه‌لای حاجی، مه‌لا نه‌حه‌دی مه‌لا عبدالله ی مه‌لا

وه‌یس و مه‌لا عبدالرحیمی هه‌رشه‌می، شان به‌شانی مه‌لای حاجی ده‌رسیان داوه، مه‌لای حاجی ته‌نیا کاری مه‌لایه‌تی کردووه و ده‌رسی داوه، خه‌ریکی وێرد و سۆفیه‌تی نه‌بوو، به‌لام که‌ شیخ نه‌بویه‌کری (کورێ) چوووه (ته‌ویله) لای شیخ عوسمان ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی وه‌رگرت، وه‌ له‌لایه‌ن جه‌نابی شیخ کرا (خه‌لیفه)، وه‌ پاشان گه‌راوه (هه‌رشه‌م) دوا‌ی نوێژان خه‌تمیان ده‌کرد، مه‌لای حاجیش له‌گه‌لیان داده‌نیشت به‌شداری ده‌کرد، ده‌یفه‌رموو: {هه‌رچه‌نده‌ من سۆفی نیمه، به‌لام دانیه‌شتنی ناو نه‌و ئالقه‌یه‌م زۆر پی‌ خۆشه، چونکه‌ یادی خوودا ده‌که‌ن}.

مه‌لای حاجی تا سالی ۱۸۷۰ز له‌ ژياندا بوو، دوا‌ی نه‌و به‌رواره‌ کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (هه‌رشه‌م) به‌ خاك سپێردا. شه‌ش کورێ هه‌بوون:

۱. شیخ نه‌بویه‌کر: له‌ پێش دا باسمان کرد.
۲. مه‌لا عه‌لی: له‌ پێشدا باسمان کرد.
۳. صبغه‌الله (مه‌لا صه‌بغه): مندالی نه‌بوو.
۴. مه‌لا ئیبراهیم: سالی ۱۹۱۴ز کۆچی دوا‌یی کرد، یه‌ك کورێ هه‌بوو شیخ طاها، نه‌ویش سی کورێ هه‌بوو:
- أ. حاجی عبدالله ناسرابوو به‌ (عوێد).
- ب. حاجی عبدالرحمان.

- ت. مه‌لا ئیبراهیم: نیستا پێش نوێژه، له‌ مزگه‌وتی شیخ مصطه‌فا، له‌ (هه‌ولێر).
۵. عبدالله: ناسرابوو به‌ (مام فه‌قی)، نه‌ویش کورێکی هه‌بوو ناو حمه‌د، نه‌و سی کورێ هه‌بوو: نه‌حمه‌د، حوسین، حه‌سه‌ن.
۶. مه‌لا عوسمان: دوو کورێ هه‌بوو، سه‌عید، ره‌سول.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. عنوان المجد ۱۵۰.

٢. النجم الزاهر ٨٧ - ١٥٩.
٣. علماء ومدارس في أربيل ٧٢ - ٧٥.
٤. دهنگی زانا ٢٠٠١/٥٥ م ٩٤ - ٩٥.

محهمهد عبدالله ههکاری (١٤٠٢)

ناوی محهمهده، کورپی عبدالله ی کورپی نهحمده، مذهبهیی شافیهیه، سالتی ٧٣١ك - ١٣٨٤ز هاته دنیا، له (قودس) و (نابلس) و (خهلیل) و (حص) قازی بووه، کتیبی (درء تعارض العقل والنقل) ی ئین تهیمیهی کورت کردیتهوه، ههروهها (میدان الفرسان) ی محهمهد خهلافی غهزی کورت کردیتهوه، سالتی ٧٨٦ك - ١٣٨٤ز له (حص) کۆچی دواپی کردووه.

سه رچاوه کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٨٠ - ٤٨١.
٢. كشف الظنون ٢/١٩١٦.
٣. هدية العارفين ٢/١٧٢.
٤. معجم المؤلفين ١٠/١٩٨.
٥. شذرات الذهب ٦/٢٩٢.
٦. الأعلام ٧/١١٤.
٧. الدرر الكامنة ٣/٤٦٦.
٨. معجم أعلام الكورد ٦١٦.

محهمهد عبدالله ههولیر (١٤٠٣)

ناوی محهمهده کورپی عبدالله یه، خهلمکی (ههولیر)ه، سالتی ٦٦٢ك - ١٢٦٣ز هاته دنیا، زانایهکی به دهسهلات بوو له شهریعت و فهتوا و شیع، سالتی ٦٩٣ك کرا موفتی، پاشان کرا قازی (شام)، سالتی ٧٣٨ك - ١٣٣٧ز له نهسپهکی کهوته

خواره وه کۆچی دواپی کرد، براگه وره کی هه بوو له سه ر ناوی خۆی محهمهد، سالی ۱۲۵۲ ک - ۱۲۵۰ ک له (حه له ب) هاته دنیا، سالی ۷۲۵ ک - ۱۳۲۵ ز کۆچی کرد.

سه رچاوه کان:

۱. أرییل فی مختلف العصور ۹۵.

۲. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۸۱.

۳. شذرات الذهب ۶/۱۱۸.

۴. البداية والنهاية ۱۴/۱۸۹.

۵. الدرر الكامنة ۳/۴۶۷ - ۴۶۸.

محهمهد عبدالله الاحد دیاربه کوری (۱۴۰۴)

ناوی محهمهده کوری عبداللهی کوری یوسفی دیاربه کریه، مهزه بهی هه بهلی بووه، زانابه کی خوا به رست و به دین بووه، ناقل و هۆشمنه ند بووه، دهنگ خوش و زمان ره وان بووه، له ۱۷ ی مانگی ره مه زانی سالی ۷۴۳ ک - ۱۳۴۳ ز کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه کان:

۱. الدرر الكامنة ۳/۴۸۹.

۲. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۸۲.

محهمهد عبدالعزيز هه رانی (۱۴۰۵)

ناوی محهمهده، کوری عبدالعزيزی کوری محهمهدی کوری جه لاله دینی کوری عه زی کوری به دره، خه لکی (هه ران) ه، قورنانی پرۆز و کتیبی (العمده) ی له بهر کرد، نیجازه ی مه لایه تی وه رگرت، به داخه وه هیشتا داوی سپی له ریشی پهیدا نه بوو، سالی ۸۶۰ ک - ۱۴۵۶ ز کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه: الضوء اللامع ۸/۵۲.

مهلا مهلا عبدالعزيز ههولیری (۱۴۰۶)

ناوی محهمده، کوری عبدالعزيز، نازناوی (نبر عبدالله)یه، زانایهکی مهزنی مهزهب شافعی بووه، له مهدرهسی (نظامیه)ی بهغدا دهچووه دواپی لهوی دهرسی داوه، شاعر بووه، هژراوهی نایی ههیه، چووته (دیشق) لهوی دهوری سالی ۵۸۰ ک - ۱۸۴ ز کۆچی دواپی کردووه.

سهراوهکان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۶۵.

۲. الإكليل في محاسن أربيل ۵۷.

۳. طبقات الشافعية الكبرى ۳/۳۷۴.

۴. طبقات الشافعية / نهسنهوی ۱/۱۲۲.

مهلا مهلا عبدالغنی جهرانی (۱۴۰۷)

ناوی محهمده، کوری قازی عبدالغنی کوری یهحیای کوری محهمدهی کوری نهبو بهکره، نازناوی (بهدره دینه) خهتکی (جهران)ه، مهزهبی جهنبهلییه، دهوری سالی ۷۰۱ ک - ۱۳۰۱ ز هاته دنیا، دهرسی له خزمهت باوکی و جهند زانایان خوتند، بووه ماموستا، دهرسی فهرموودهی ده داوه، له مانگی رهجهبی سالی ۷۷۸ ک - ۱۳۷۶ ز کۆچی دواپی کرد.

سهراوه: الدرر الكامنة ۴/۱۹ - ۲۰.

مهلا مهلا عبدالفتاح (رهئیس) (۱۴۰۸)

ناوی محهمده، کوری عبدالفتاحه، نابراوه به (رهئیس) له بهرئهوهی مهلا عبدالفتاحی باوکی کاتی فهقییهتی لای مهلا جهسهنی مهلا علی قزجی له تورجان سه رهشتی نیش و کاری فهقییهکانی ده کرد، واته سهروکی فهقییان، نهو ناوه بو مهلا محهمدهی کوری ماوه.

ناوبراو سالی ۱۳۲۱ک - ۱۹۰۳ز له شاری (بۆکان) هاته‌دنیا، فورێانی پیرۆز و (کلیات)ی سه‌عدی شیرازی له‌لای باوکی خویند، دوایی چووه‌ لای مه‌لا محهمم‌دی گرووسی چهند کتییی سوختایه‌تی ته‌واو کردن، سالی ۱۹۱۹ز چووه‌ لای مه‌لا سه‌ید حوسین طاهیر بوغه، دوایی چووه‌ لای مه‌لا صادیقی (کانی ره‌ش)، سالی ۱۹۲۴ز چووه‌ لای مه‌لا حوسینی مه‌جدی، (جمع‌الجوامع) و شهرحی (چه‌غمینی) خویند، گه‌راوه (بۆکان) لای قازی موحسین حیساب و هه‌نده‌سه‌ی ته‌واو کرد، سالی ۱۹۲۵ز هاته‌ خانه‌فای مه‌ولانا خالید له (سلیمانی) له خزمه‌ت شیخ عومهری قه‌ره‌داغی داوای جیی کرد، شیخ فهرمووی: {ئه‌و نانه‌ی بۆ فه‌قییه‌کان ته‌رخان کراوه، به‌شی ئه‌وانه، ناتوانم که‌سی تر زیاد وه‌ربگرم له‌سه‌ر به‌شی ئه‌وان}.

مه‌لا محهمم‌د به‌ دڵ ساردی گه‌راوه‌ لای فه‌قییه‌کان شه‌و ماوه، به‌ هه‌زار خهم و په‌ژاره به‌یانی فه‌قییه‌که‌ ناو (عینایه‌ت) عه‌رزى مامۆستای کرد: {قوربان شه‌و و رۆژه‌ک به‌شی من (۳) سێ نانه، له‌ گه‌ل محهمم‌د ده‌که‌م به‌ نیوه، جه‌نابت ئه‌گه‌ر ده‌رسی پێ بده‌ی}. به‌م شیوه‌یه وه‌رگیرا، له‌وێ (ته‌جوید)ی بوخاری و توحفه و شهرحی مه‌نه‌هج و ته‌هزیب و سه‌ره‌تای شهرحی مه‌واقیف و ئوسطرلابی خویند، سالی ۱۹۲۸ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: بووه‌ مه‌لا له (گه‌لاله‌)ی ماوه‌ت قه‌زای چوارتا، ده‌ستی کرد به‌ کاروباری مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، محهمم‌د ناغای عه‌بیاس ناغای پشه‌ره‌ زۆر یارمه‌تی ده‌دا، له‌ گه‌ل خۆی برد بۆ جه‌ج، سالی ۱۹۳۱ز چووه‌ (بیاره) بۆ زیاره‌تی شیخ عه‌لان‌ده‌ینی نه‌قشه‌بهندی.

به‌شێك له‌ فه‌قییه‌کانی: مه‌لا عبدالله گه‌ناوی، مه‌لا حوسین ده‌شتیوی، مه‌لا زاهید پاوه‌یی، مه‌لا مصطفا زه‌لی، مه‌لا عبدالله گه‌لالی، شیخ عبدالرئوف بیژوه‌ی، مه‌لا خه‌در سیسیری، مه‌لا ره‌سولی گه‌لالی، مه‌لا نه‌حه‌دی حاجی عه‌دی، سه‌ید عه‌لان‌ده‌ین (سجادی)، مه‌لا عبدالله حانیه، مه‌لا عه‌لی دولکانی، مه‌لا نه‌بوه‌کری وه‌جاغی، مه‌لا عبدالله حه‌سه‌ن زاده، مه‌لا سه‌عید زه‌ناکو، مه‌لا عبدالرحمانی کوری.

کۆچی دوائی: سالی ۱۹۷۰ ز له (گه‌لاله) باری کرد، هاته‌ گهره‌کی خه‌بات له (سلیمانی) له‌وی له به‌رورای ۱۹۷۹/۴/۲۶ ز کۆچی دوائی کرد، له گردی سه‌یوان، به‌ خاك سپێردرا.

دانراوه‌کانی:

۱. نامیلکه‌ی حه‌ج.
 ۲. نامیلکه‌ی ته‌جوید.
 ۳. شهرچی هۆنراوه‌ی فه‌رائیزی مه‌لا عه‌لی قزلبی.
 ۴. ته‌فسیری چه‌ند (جزو) له‌ قورئانی پیرۆز به‌ کوردی.
 ۵. کورته‌باسی نیکاح و ته‌لاق و مامله‌ت، له‌ توحفه‌.
- به‌شێك له‌ شیعرى شیخ عبدالرئوف نه‌قشبه‌ندى بیژوه‌ی له‌ مه‌نخى مامۆستا:
- حاجی مامۆستا گه‌لاله‌ی کرده‌ دیواری عیلم
- له‌م گه‌لاله‌ دێ هه‌لاله‌ و نه‌فحه‌یی ره‌همانیه
- مه‌دیه‌نی دینه مه‌دینه‌ی عیلمه‌، وادی ئه‌یمه‌نه
- سه‌ر بلندی نیشتمانه‌، فه‌خری کوردستانیه
- روو‌گه‌یه‌ بۆ که‌شفی موشکیل‌ری ته‌حقیقاته‌که‌ی
- دورر و یاقووتی به‌ قیমে‌ت گو‌فته‌که‌ی سه‌حبانیه
- موخته‌سه‌ر که‌ششافه‌ بۆ نایاتی حه‌ق لوبیسی ئوصول
- ده‌رسی بۆ شهرچی مه‌قاصید لوتلوئی عه‌ممانیه
- ئیش و پیشه‌ و به‌ره‌می نووسینه‌ زانینه‌ عه‌مه‌ل
- هانی گه‌ل بۆ هه‌له‌دات و خو‌لقه‌که‌ی قورئانیه
- وه‌عز و ده‌رس و به‌حس و ئیرشادی له‌ بۆ ته‌بلیغی حه‌ق
- بووته‌ مایه‌ی ژینه‌وه‌ی دین و شه‌کی تێدا نیه

رافعی دینی موبینه و مالیکی ساحدی علوم
 شافیع به، رۆژی خۆی گیانم له بۆت قوربانیه
 (نه قشبه نندی) به سیه تی، وه سفی نه مانه ناکری
 نابژیری قهترهیی ده ریا، به نهم ناسانیه
 سه رچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۳۷ - ۵۳۸.
۲. فقهی و فقهیه تی له کوردستان ۲۷۴.
۳. بوژاندنه وهی میژووی زانایانی کورد ۵/۱۲.
۴. دهنگی زانا ۵۵ - ۲۶ / ۲۰۰۱ ز.
۵. تاریخ فرهنگ و ادب مکریان ۳۸۱ - ۳۸۲.
۶. شخصیات کردیه ۱۴/۶ / ۱۹۷۹ م.

مهلا مهلا عبدالقادر شه وهکی (۱۴۰۹)

ناوی محهمده، کوری مهلا عبدالقادره، خه لکی گوندی (شه وهک)ه، له بناری
 زورگی (سینک) پرووی رۆژئاوا، سه ر ینگای (ههولیر - سه ربه ن)، زانایه کی چاکی
 سه رده می خۆی بووه، مامۆستا ئیبراهیم فه سیح باسی زیره کی کردووه، به مه نئیک زان و
 که لام زانی داناوه، ناوبراو سالی ۱۸۴۷ ز له گوندی خۆران مهلا بووه، مهلا نه هه دی
 کوری خۆی له خزمه تی خویندووه.

سه رچاوه کان:

۱. عنوان المجد ۱۴۷.
۲. الإکلیل في محاسن أربیل ۲۵۴.

مهلا مهلا عبدالقادر قانیع (۱۴۱۰)

ناوی محهمده، کوری شیخ عبدالقادری که لۆس کوری شیخ سه عیدی کوری
 شیخ محهمده دۆلاشه، سالی ۱۳۱۸ ک - ۱۹۰۰ ز له گوندی (ریشین) هاته دنیا، قۆنداغه

بوو باوکی کۆچی دوابی کرد، پاش چوار سال دایکیشی کۆچی دوابی کرد، سه‌ید
 حوسیتی چۆری چاودیری کرد و له‌به‌ر خۆتندنی دانا، ماوه‌ك له (سلیمانی) خۆتند و
 ماوه‌ك چوو (کۆیه) و ماوه‌ك له (که‌رکوک) و ماوه‌ك له (سه‌قز) پاشان چوو خزمه‌ت
 مامۆستا ئیبن قهره‌داغی، دوابی له‌به‌ر گۆزه‌ران نه‌سورانی نه‌یتوانی خۆتندنه‌که‌ی بیاته‌سه‌ر،
 وازی هینا، ماوه‌ك مه‌لایه‌تی گوندانی کرد، جارجاریش نیش و کاری ده‌کرد، تا ژبانی بیاته
 سه‌ر، ناوبراو زیه‌ك و زمان ره‌وان بوو، شاعیره‌کی چاك بوو، نازناوی (قانع)ه‌ شیعری به
 کوردی و فارسی داناوه‌.

دیوانی هه‌یه، سالی ۱۹۷۹ز چاپ کرا، نه‌و دیوانه سه‌رجه‌می شیعره‌کانی،
 وه نه‌و شیعرا نه‌ی پیشتر چاپ کرابوون: (گولاله‌ی مه‌ریوان) و (باخچه‌ی کوردستان) و
 (شاخی هه‌ورامان) و (چوارباخی ینجوین) و (ده‌شتی گه‌رمیان)، له دیوانه‌که‌دا هه‌ن.
 کۆچی دوابی: سالی ۱۳۸۵ك - ۷/۵/۱۹۶۵ز له گوندی (له‌نگه‌دی)
 ناوچه‌ی (شلیر) سه‌ر به (ینجوین) کۆچی دوابی کرد.

له شیعریکی تیهه‌لکیش له‌گه‌ل شیعری حافزی شیرازی ده‌لی:

تو خوا زولف و خه‌ناوی زه‌مانی وه‌صلت کامه‌؟

(اني رأيت دهرأ، من هجر ك القيامة)

نێظهاری عه‌شق بازی تا که‌ی بکه‌م به‌بی سوود؟

(ليست دموع عيني هذي لنا العلامة)

من ئیمتیحانی به‌ختم نه‌که‌م وه‌لی نه‌زانم

(من جرب المجرب، حلت به الندامة)

ای دل له یاری بی مه‌یل، بی مه‌یل به‌ چونکه‌ راسته

(في بعدها عذاب، في قربها السلامة)

صۆفی نه‌لی به‌بی ره‌نج، و یصالی دولبه‌رم هه‌س

(والله ما رأينا حبأ، بلا ملامة)

دویتی له بهختی من یار، چارشیتی شهرمی لادا
 (کالشمس فی ضحاها، تبدو من الغمامة)
 (قانع) له شموقی چاوی، عاشق به جامی مهی بوو
 (حتى يذوق منه، كأسا من الكرامة)

ههروهها دهبراره‌ی گازانده کردن له زه‌مانه، ده‌لتی:

بی‌حه‌یایی باوه نه‌مپۆ، قور به سهر داکا حه‌یا
 که‌نده‌لان سهر به‌رز و شاده، خوی به‌شاریت و چیا
 گۆل نه‌گهر نه‌قلتی بی‌قهت سهر له خاک ناکاته‌وه
 چونکه پۆژی دړک و داله و گهرمه بازارپی گیا
 با له هه‌ورا سهر نیگون بن، مانگ یا پۆژی جوان
 شه‌مشمه کویره نه‌لتی: {من نامموی شوعلهی ضیا}
 نه‌ی فه‌له‌ک راستۆنه‌بی، بۆ پێک و پێکی ده‌وره‌که‌ت
 گورگ نه‌بیته شوانی ران و دز نه‌بیته نه‌ولیا
 نیره گاجووتی نه‌بیته، ریزی لوقمانی حه‌کیم
 فه‌یله‌سوفیکیش نه‌خه‌یته، ژیر چه‌پۆکی نه‌شقیا
 تۆ به میژوله‌ی زه‌عیف ئیشی سوله‌یانی نه‌که‌ی
 خاتهمی سۆری نیگینت، کرده ده‌ست دیتی (هه‌یا)

سهرچاوه‌کان:

۱. تاریخ مشاهیر کورد ۲/۴۰۲ - ۴۰۵ - ۴۲۱.

۲. هه‌وتی عیشق و نازادی ۵۲.

۳. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ۶/۴۳۵ - ۴۴۹.

۴. کۆنگره‌ی زانیارانی کورد ۲۴۷ - ۲۵۳.

مهلهمهده عبدالقاهیر شارهزوری (١٤١١)

ناوی مهلهمهده، کورپی عبدالقاهیری کورپی عبدالرحمانی کورپی حهسهنی کورپی عبدالقادری کورپی حهسهنی کورپی عهلی کورپی نهبو قاسمی کورپی مظفری کورپی عهلی کورپی قاسمی شارهزوری، سالی ١٢٩٨ك - ١٢٩٨ز هاته دنیا، له (موصل) دهرسی ده داوه، سالی ٧٣٨ك - ١٣٣٧ز چوو (شام) لهوی نیشه جی بو، ناوبراو شاعیره کی چاک بو.

سه رچاوه کان:

١. معجم المؤلفین ١٨٤/١٠.
٢. الدرر الكامنة ٢١/٤.
٣. منهل الأولیاء ٢٢١/١.
٤. مشاهیر الکورد ١٢٦/٢.
٥. معجم أعلام الکورد ٥٧٩ - ٦١٣.

مهلهمهده عبدالکریم خهواهی زاده (١٤١٢)

ناوی مهلهمهده، کورپی عبدالکریمی کورپی نهحهده، خوارزای مهلا عبدالرحمانی پینجویی بووه، بۆیه ناسراوه به (خهواهی زاده) واته: خوارزا، سالی ١٢٨٧ك - ١٨٧٠ز له (پینجویین) هاته دنیا، له خزمهت پینجویی خالی پهروه ده بووه، دهستی کرد به خویندن، دوایی چوو (تورجان)، دوایی چوو (مههاباد)، گهراوه (پینجویین)، ماوه لهوی تا نیجازهی مهلا یهتی وه رگرت، له ناوچهی (مهرویوان) بووه مهلا، پاشان چوو گوندی (نزاره)، پاشان له سهر فهرمانی عوسمان پاشای جاف کرا قازی (پینجویین)، ماموستا یهک بووه له زانایه به ناوبانگه کانی سهردهمی خوی له میژوو و پروداوه کان ناگادار بووه، زانیاری له قورنانی پیروژ به میژوو تهفسیری قورنانی پیروزی کردوو به کوردی له چوار بهرگ، به ناوی (تهزکاری نیمان، بۆ قهومی کوردان)، تا نیستا دهسته کی خیرخوازی نه گه یشتیتی چایی بکات، ههروه ها نامیلکهی (مهصدهر و نیسمی مهصدهری) ههیه، سالی

۱۳۵۴ ک - ۱۹۳۵ ز کۆچی دواى کرد، له گۆرستانی حاجى شیخ له (پنجوین) به خاک سپێردرا.

دوو کۆری مهلاى هه‌بوون: (مهلا نه‌حمه‌د): له سلیمانی بوو، وه (مهلا هبه‌الله): له پنجوین بوو. سهرچاوه‌کان:

۱. أسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۶۴.
۲. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۱۳۷/۳ - ۱۴۰.
۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۳۸ - ۵۳۹.
۴. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۴۵۱ - ۴۵۲.

مه‌مه‌د عبدالکریم (صیدیقی) (۱۴۱۳)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د عبدالکریم صیدیقی، یه‌که له زانایه مه‌زنه‌کانی (هه‌ولێر)، ناسراوه به (نالی به‌رماق)، واته: شەش پەنجە، پله‌کی زیادی هه‌بووه له پەنجە‌ی ده‌ستی، مامۆستا واعیز و پیش نوێژ بووه له‌و مزگه‌وته‌ی تا ئیستا به‌ناوی نه‌وه، (نالی به‌رماق) له‌ناو بازاری هه‌ولێره. سهرچاوه: الإکلیل في محاسن أربيل ۲۴۳.

مه‌مه‌د عبدالکریم مه‌رعه‌شی (۱۴۱۴)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری عبدالکریمی کۆری عبدالله ی کۆری مورته‌ضای کۆری عه‌لی کۆری که‌ماله‌دینی کۆری قیوامه‌دینه، خه‌لکی (مه‌رعه‌ش)ه، وه‌زیر بووه، شه‌ریعه‌ت زان و میژووناس بووه، شاعیر بووه.

دانراوه‌کانی: (التعليقة على من لا يحضره الفقيه) و (تأريخ آل محمد). کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۰۰۰ ک - ۱۵۹۲ ز کۆچی دوا‌یی کردووه. سهرچاوه: معجم المؤلفين ۱۰/۱۸۹.

مهلههده عبدالله المؤمن مهردۆخی (۱۴۱۵)

ناوی مهلههده، نازناوی جهماله‌دینه، ناسراوه به (آیه‌الله)، کوری شیخ عبدالله المؤمنی مهردۆخی یه، سالی ۱۲۹۸ك - ۱۸۸۰ز هاته‌دنیا، نووسهر و روشنبیر بوو، تمهه‌نی خۆی هه‌موو ته‌رخان کرد بو خزمه‌تی نایین، شیعری هه‌یه (تأریخ الکرد و کوردستان) و قاموسی کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی داناوه، سالی ۱۳۹۶ك - ۱۹۷۶ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: معجم أعلام الکرد ۶۷۵.

مهلههده عبدالله الملك فارقی (۱۴۱۶)

ناوی مهلههده نازناوی (نه‌بو عبدالله) یه کوری عبدالله‌لیک، خه‌لکی (میفارقین)ه، له (به‌غدا) دابه‌زیوه، نامۆزگاری خه‌لکانی کردووه، برۆیان پێهاتووه، که‌راماتی لی ده‌گێر نه‌وه، سالی ۵۶۴ك - ۱۱۶۸ز له تمهه‌نی هه‌شتا سالی دا کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: شذرات الذهب ۴/۲۱۴.

مهلههده عبدالله الملك مارانی (۱۴۱۷)

ناوی مهلههده کوری عبدالله‌لیکه، خه‌لکی (ماران)ه، مروجی نزیک (موصل)، به‌دور نازانم ده‌شتی (ناوکۆر) بی، مه‌زه‌به‌یی شافعی بووه، زانابه‌کی به‌توانا بووه، له‌گه‌ڵ پاشایان دانیشتووه و شاعیر بووه و، ده‌رسی داوه، سالی ۵۷۶ك - ۱۱۸۰ز هاته‌دنیا، له مانگی شه‌ووالی سالی ۶۵۹ك - ۱۲۶۱ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. سیر أعلام النبلاء ۱۳/۳۹۸.

۲. وفيات الأعيان ۲/۴۰۷ - ۴۰۸.

۳. معجم البلدان ۵/۱۰۱ - ۲/۵۳۲.

۴. شذرات الذهب ۵/۲۹۹.

مه‌مه‌د عبدالمنعم چه‌رانی (۱۴۱۸)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عبدالمنعمی کورپی عه‌ماری کورپی هامیلی کورپی مه‌وه‌ویی فه‌رموده‌ناسی چه‌نبه‌لی یه، سالتی ۶۰۳ ک - ۱۲۰۶ ز له (چه‌ران) هاته‌دنیا، بو خوتندن چووه (به‌غدا)، دواپی سه‌فه‌ری کرد بو (دیمشق) و (ئه‌سکه‌نده‌ریه) و (قاهره) زاته‌کی به‌دین و به‌خولق و خوو بووه، رێژدارو پر سوود بووه، شه‌وی چوار شه‌مه‌ی ۸ ی مانگی ربه‌مه‌زان، سالتی ۶۷۱ ک - ۱۲۷۳ ز له (دیمشق) کوچی دواپی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۵/۳۳۴.

۲. الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۲۸۱ - ۲۸۲.

مه‌مه‌د عبدالوه‌هاب چه‌رانی (۱۴۱۹)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عبدالوه‌هابی کورپی مه‌نصوری چه‌نبه‌لی یه، سالتی ۶۱۰ ک - ۱۲۱۳ ز له (چه‌ران) هاته‌دنیا، زانایه‌کی شاره‌زا بووه به‌تایه‌ت له شه‌ریعه‌ت و ئوصول، فه‌قتی مه‌جده‌دین بن ته‌میه‌ بووه، بو خوتندن چووته (دیمشق) دواپی چووته (میسر) ماوه‌ک جیگری قازی بووه، گه‌راپته‌وه (دیمشق) کرا موده‌پریس، ماوه‌ک پیش نویژی چه‌نبه‌لیه‌کان بووه، ناوبانگی زیره‌کی و زمان ربه‌وانی رۆیشتوو، شاعر بوو به‌سۆز دیوانی (ابن الفارض) ده‌خوتنده‌وه، له‌گه‌ل (تائیة) که‌ده‌گرایا، سالتی ۶۷۵ ک یا ۶۹۵ ک - ۱۲۷۶ ز یا ۱۲۹۵ ز کوچی دواپی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۳/۲۷۸.

۲. معجم أعلام الکورد ۶۱۷.

۳. فوات الوفیات ۳/۴۲۸.

۴. شذرات الذهب ۵/۳۴۸.

۵. الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۲۸۷ - ۲۸۹.

محمد مهلا عوبیدالله چه رانی (۱۴۲۰)

ناوی محمد مهلا ده، کورپی عوبیدالله ی کورپی نه چه دی کورپی ئیسماعیلی کورپی عبدالعزیزه، خه لکی (چه ران) ه، سالتی ۳۶۶ ک - ۹۷۶ ز له (میسر) هاته دنیا هه ره له وی پهره ده بووه، شرع زان و میژووناس بووه، نووسهر و نه ستیره ناس بووه، حاکی کورپی عبدالعزیزی سه روکی میسر ریژی ده گرت، چه ند پله و پایه ی پیتا، به لام ماموستا ده باره ی باوه ری ناو و دهنگی خوش نه بوو، زانایانی نهو سه رده می لیتی رازی نه بوون، زورجاران ناویان ده هینا، به (رافزی)، له مانگی ره یعی دووه می سالتی ۴۲۰ ک - ۱۰۲۹ ز له (میسر) کوچی دواپی کرد.

دانراوی زورن، له وانه:

۱. التلویح والتصریح فی معانی الشعر: (۳) بهرگه.
۲. القضايا الصایه فی التنجیم: (۳۰۰۰) لاپه ره یه.
۳. الأمثلة للدول المقبله فی الحساب والنجوم.
۴. تاریخ مصر: (۱۲) دوازه بهرگه.
۵. الأديان والعبادات: (۳۵۰۰) لاپه ره یه.
۶. جونة الماشط.

سه رچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۲۷۶/۱۰.
۲. الکامل ۷/۳۴۴ / پهراویز.
۳. شذرات الذهب ۳/۲۱۶ - ۲۱۷.
۴. وفيات الأعيان ۴/۱۲ - ۱۴.
۵. كشف الظنون ۱/۱۲۹ - ۳۰۴.

مهلا مهلا عوبیدالله نه صیبی (۱۴۲۱)

ناوی مهلا مهلا، کورپی عوبیداللهی کورپی مهلا مهلا، نازناوی (نه بو له سه نه) سالی ۳۱۴ ک - ۹۲۶ ز له شاری (نوسه یین) هاته دنیا، زانایه کی میژووناس و شاعیر بووه، چوو (به غدا) له وی ماوه تا سالی ۳۸۴ ک - ۹۹۴ ز کۆچی دواپی کرد. سهرچاوه: الأنساب ۵/۳۹۴.

مهلا مهلا عثمان نه فهندی موفتی (۱۴۲۲)

ناوی مهلا مهلا، کورپی مهلا عوسمان نه فهندی کورپی نه بو به کر نه فهندی کچک مهلایه، سالی ۱۲۹۰ ک - ۱۸۷۳ ز له قه لاتی (ههولیر) هاتو ته دنیا، دهستی کرد به خویندن، لای موسته عیده کانی مهلا مهلا قه لات قوناغی سوخته پی بری، دواپی چوو له لای شیخ عهلی نه فهندی مامی، به شیککی فرموده ی پیغمبه ری (درودی خوی لی بی) له لا خویندن، ئیجازه ی (المسلسلات) ی لی وه رگرت، پاشان چوو له لای حاجی مهلا عومهر نه فهندی مامی، کۆتایی به خویندن هینا، ئیجازه ی مهلایه تی لی وه رگرت. چوو خزمهت شیخ حوسامه دینی (تهویلّه) ته ریه تی نه قشبه ندی وه رگرت، پاشان له (موصل) به شداری تاقیکردنه وی زانایانی کرد، ده رچوو به پله ی بهرز، کرا موده رریس له (ههولیر) پاشان کرا (موفتی).

خوهره وشتی: زانایه کی به ناو بوو، زیرهک و زمان رهوان بوو، نووسهر و نه دیب و شاعیر بوو، شیعی کوردی و عهره بی و فارسی و تورکی ههیه، بو نمونه له هونراوه ی (ته صه ووف) به عهره بی ده لی:

يا ساقی الراح باللذات والنعم	وناشط الفكر بالاحداث والنعم
قم فاسقني سقية تشفي بها شغفي	اكدار قلبي بها تحو وتنعدم

دانراوه کانی:

۱. نامیلکه ی ته ریه تی نه قشبه ندی.

۲. ته فسر ی به شیک له قورنانی پرۆز به کورتی.

۳. شهرحی به‌شیک له‌حه‌دییسی بوخاری.
 ۴. شهرحی قه‌سیده‌ی بوردیه.
 ۵. قه‌سیده‌ک له‌سه‌ر شیوازی قه‌سیده‌ی بوردیه.
 ۶. پینج خشته‌کی به‌شیک له‌شیره‌کانی (فضولی) شاعیری تورکی.
- کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۹۴۵ز کۆچی دوا‌یی کرد، ماموستا قازی ره‌شاد نه‌فه‌ندی کۆری جینگری بوو، له‌پینشدا باسمان کرد.
- سه‌رچاوه‌کان:
۱. أربیل فی مختلف العصور ۱۳۹.
 ۲. علماء ومدارس فی أربیل ۳۵.
 ۳. أعلام کورد العراق ۷۵۴.

مه‌مه‌د عوسمان ته‌ویله‌یی (۱۴۲۳)

ناوی مه‌مه‌ده کۆری شیخ عوسمان سیراجه‌دینی ته‌ویله‌یه، نازناوی (به‌هانه‌دینه)، ۸ی مانگی ره‌بیعی دووهم، سالی ۱۲۵۲ک - ۱۸۳۶ز له‌گوندی (بیاره) هاته‌دنیا، له‌خانه‌واده‌کی ئاین په‌روه‌ر و ڕوله‌خوا په‌روه‌رده‌بوو، ده‌ستی کرد به‌خویندن، قورنانی پیرۆزی خه‌تم کرد، کتیبه‌سه‌ره‌تایه‌کانی لای مه‌لا مه‌مودی ده‌شی ته‌واو کردن، پاشان قوناغه‌کانی تری کۆتایی پی‌هینا، ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی له‌باوکی وه‌رگرت، ده‌ستی کرد به‌جیه‌جی کردنی داب و ده‌ستووری ته‌ریقه‌ت، به‌ماوه‌کی که‌م سه‌رکه‌وتوو بوو له‌پله‌کانی (ته‌سه‌ووف) له‌لایه‌ن شیخی باوکی کرا (خه‌لیفه).

به‌شیک له‌مریده‌کانی: شیخ عومهری برای، مه‌لا نه‌حه‌دی نۆدشه‌ی، سه‌ید عبدالرحیمی مه‌وله‌وی، (شیخ به‌هانه‌دین): شیخه‌کی هه‌لکه‌وتوو و به‌ناوبانگ بوو، چه‌ند که‌راماتی لی‌ده‌گیرنه‌وه، سه‌فه‌ری حه‌جی کرد، له‌وه‌سه‌فه‌ره‌چوو (شام) و (میسر) و (مه‌دینه) گه‌راوه (هه‌ورامان) سالی ۱۲۹۸ک - ۱۸۸۱ز له‌ته‌ویله‌ کۆچی دوا‌یی کرد.

کوربه‌کانی: شیخ عه‌لی حوسامه‌دین و شیخ صادق و شیخ مه‌زه‌هر و شیخ جه‌عفر و کاکه‌شیخ: به‌ناوی باوکی کرابوو، نه‌ویش کوریک‌کی نووسه‌ری هه‌بوو، ناو (مه‌مه‌دنه‌مین کاردۆخی): له ۱۹۱۶ز هاته‌دنیا، سالی ۱۹۸۲ز له (سلیمانی) کۆچی دوا‌یی کرد. سهرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۲۳ - ۵۲۵.

۲. یادی مه‌ردان ۲/۷۵ - ۸۸.

۳. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۴۰۳ - ۴۰۶.

۴. تأریخ السلیمانیه ۲۳۰.

۵. تأریخ مشاهیر کورد ۲/۳۰۵ - ۴۸۴.

مه‌مه‌د عثمان ماردینی (۱۴۲۴)

ناوی مه‌مه‌ده‌ کور‌ی فه‌خره‌دین عوسمان‌ی کور‌ی عه‌لی یه، خه‌لکی (ماردین)ه، مه‌زه‌به‌ی شافعی یه، کتیبانی (الحاوی) و (التنبیه‌ی له‌به‌ر بووه. چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:

۱. البحر الموج في شرح المنهاج: (۱۴) به‌رگه.

۲. حاشیه‌ علی الجامع الصحیح للإمام البخاری.

۳. شرح الورقات.

سالی ۸۷۱ه‌ - ۱۴۶۶ز له گه‌رانه‌وه‌ی سه‌فه‌ری حه‌ج کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۰۶.

۲. كشف الظنون ۲/۱۸۷۵.

۳. معجم المؤلفين ۱۰/۲۸۴.

۴. الضوء اللامع ۸/۱۲۷.

۵. هدية العارفين ۶/۲۰۵.

محەممەد عثمەن (مه‌حوی) (۱۴۲۵)

ناوی محەممەدە کورێ مه‌لا عوسمانە خەلکی گوندی (بالخە، ناوچه‌ی (ساوه‌ت)، سالی ۱۲۴۶ک - ۱۸۳۰ز له (سليمانی) هاته‌دنيا، نازناوی (مه‌حوی)یه.

خویندنی: له‌ خزمەت باوکی دەستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پیروزی خەتم کرد، کتیبه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی ته‌واوکردن، گه‌را له‌ چەند شوێنان له‌ حوجره‌ی فه‌قیان، ماوه‌ك چووه‌ (سنه)، دوایی چووه‌ (مه‌هاباد) لای مه‌لا عبدالله‌ی پیره‌باب، گه‌راوه‌ (سليمانی) لای چەند زانایانی خویند، چووه‌ (به‌غدا) لای محەممەد فه‌یزی زه‌هاوی کۆتایی به‌ خویندن هینا، نیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: سالی ۱۸۵۹ز مامۆستا زه‌هاوی کردیه‌ موده‌رریس له‌ مزگه‌وتی نیمامی نه‌عزم له‌ (به‌غدا)، له‌ ۱۸۶۲ز گه‌راوه‌ (سليمانی) کرا نه‌ندامی دادگا، له‌ ۱۸۶۸ز باوکی کۆچی دوایی کرد، وازی له‌ فه‌رمانبه‌ری هینا، ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌، ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی له‌ شیخ محەممەد به‌هانه‌دین ته‌ویله‌یی وه‌رگرت، پاشان له‌لایه‌ن حکومه‌ت دورخستراوه‌ له‌ ولات، سالی ۱۸۷۴ز په‌وانی (به‌غدا) کرا، دوایی نازاد کرا، گه‌راوه‌ (سليمانی)، سالی ۱۸۸۳ز چووه‌ سه‌فه‌ری حه‌ج، به‌ (نه‌سته‌مبۆل)دا چوو، له‌وێ چاوی به‌ سولتان عبدالحمید که‌ت، نه‌ویش پیژی گرت، فه‌رمانی دا خانه‌قayı له‌ (سليمانی) بۆ دروست بکریت، مووچه‌ی بۆ بیرنه‌وه‌، گه‌راوه‌ ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌.

به‌شیک له‌ فه‌قییه‌کانی: مه‌لا محەممەد حه‌سەن مه‌لا عه‌لی قزلی، مه‌لا مه‌حمودی مه‌زناوی، مه‌لا سه‌عید نه‌فه‌ندی نایب ئۆغلی که‌رکوک، عبدالعزیز مه‌لا ئه‌مین موَفقی سليمانی.

مه‌حوی و شیعر: مامۆستا جگه‌ له‌ مه‌لایه‌تی و ته‌سه‌ووف، شاعیریکی چاک و چالاک بووه‌، دَل و ده‌روون ساف بووه‌، خواناسی له‌ شیعره‌کانی ده‌تریسکیته‌وه‌، له‌

(به حری نور) به نرخه کهی، دلّسۆزی خوشیستی خوا و پیغمبههر (درودی خوی لسی
بی) نه دره وشیته وه، بۆ غونه دهلی:

چ مه دحیکت بکهه لایق به تو (یا خیر خلق الله)

منی بی خیری نالایق، که جیبریلت سه ناخوانه

به یانی گه وهی خولقی که سی نایهت له شه نی بی

نهمه قدوری من و تۆیه، نه ئیشی (قوسس) و (سه حبان) ه

له ئادهه تا مه سیحا نه بیا یه که به قهومی خوی

خه بهر داره له پاش ئیمه که دی نهو فه خری نه کوانه

رشینهی ناگری بهردایه عومری ناگری (زه ردهشت)

به بهرقی بوو که شق بوو، تاقی (کیسرا) بوو به وێرانه

کۆچی دوایی: سالی ۱۳۲۴ ک - ۱۹۰۶ ز کۆچی دوایی کرد، له

خانه قاکه ی خوی له سلیمانی به خاک سپێردا.

سه رچاوه کان:

۱. ژیناوه ری زانایانی کوردستان ۲۹۲ - ۲۹۴.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۸۲.
۳. دیوانی مه حوی / پیشه کی ۵ - ۶.
۴. خۆری ئیسلام ۱۷ / ۲۰۰۲ ز.
۵. أسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۶۴.
۶. بوژاندنه وهی میژووی زانایانی کورد ۳۱۴ / ۵.
۷. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۲۷ - ۵۲۸.
۸. مشاهیر الکورد ۱۶۲ / ۲ - ۱۶۳.
۹. میژووی نه دهی کوردی ۱۹۵ / ۴ - ۲۳۴.
۱۰. گولزاری کوردستان ۱۷۵.

۱۱. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۴۷۲ – ۴۷۳.

۱۲. تأریخ السلیمانیه ۲۳۱ – ۲۳۶.

مه‌مه‌د عثمان موسا دیارب‌ه‌گری (۱۴۲۶)

ناوی مه‌مه‌ده کور‌ی عوسمانی کور‌ی موسای کور‌ی عبدالله ی کور‌ی مه‌مه‌ده، مه‌زه‌بی حه‌نبه‌لی بووه، سالی ۶۵۹ ک – ۱۲۶۱ ز له (مه‌ککه‌ی پرۆز هاته‌دنیا، ده‌رسی له‌لای باوکی و چهند زانیان خویند، خو‌شی ده‌رسی فهرمووده‌ی ده‌داوه، ماوه‌ک کرا جیگری قازی (مه‌ککه‌ی پرۆز، له ۱۰ ی جیمادی دووه‌م، سالی ۷۳۱ ک – ۱۳۳۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الدرر الکامنه ۴ / ۴۴.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۳.

مه‌مه‌د عثمان یوسف دیارب‌ه‌گری (۱۴۲۷)

ناوی مه‌مه‌ده، کور‌ی عوسمانی کور‌ی یوسفی کور‌ی مه‌مه‌دی ئاسنگره، له (میسر)ی خویندوووه، له فهرمووده‌ی شاره‌زابوووه، کتییی (محرر)ی مه‌زه‌بی ئیمامی نه‌حمه‌د له‌به‌رکردوووه و شهرحی له‌سه‌ر نووسیوه، ده‌رسی له‌لای ئیبن حه‌مران خویندوووه، مامۆستایه‌که‌ی زۆر مه‌ت‌ی زیره‌کی کردوووه، ماوه‌ک له (حه‌له‌ب) نووسهر و چاودیری نه‌وقاف بووه، سالی ۷۰۹ ک کرا ووتارخوینی مزگه‌وتی گه‌وره، پاشان گواستراوه مزگه‌وتی نه‌مه‌وی له‌(دیمشق)، ماوه‌ک قازی حه‌نبه‌لییه‌کان بوو، له ۷ ی جیمادی یه‌که‌م سالی ۷۲۴ ک – ۱۳۲۴ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۲۲ / ۱۴.

۲. شذرات الذهب ۶ / ۶۵.

۳. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۳.

۴. الذیل علی طبقات الحنابلة ۳۷۶/۴ - ۳۷۷.

۵. معجم أعلام الکورد ۶۱۷.

مهلا محمد عهده خان (۱۴۲۸)

ماموستا مهلا محمد خه لکی گوندی (نهبوعوبیده) ی سر به (هه له بجه) یه، ده و روبه ری سالی ۱۳۰۰ ک - ۱۸۸۲ ز لهو گونده هاته دنیا، دهستی کرد به خوتندن، قوناغه سهره تایه کانی لهو گونده و قوتابخانه کانی هه له بجه تهواو کرد، نهجا چوو (بیاره)، لهوئی کافیه و شافیه و جمع الجوامع و چند کتیبی تری خوتندن، هه مووی له بهر کردن، نیجازه ی مهلا یه تی وهر گرت، بووه مهلا له گوندی (هۆمه رمل) قهزای (کفری)، لهوئی خه ریکی ده رسدانه وه بو، نامۆزگاری خه لکانی ده کرد، دوا یی باری کرد بو (عه نه ب)، ماوه کی زۆر پی نه چوو، سالی ۱۳۶۵ ک - ۱۹۴۶ ز کۆچی دوا یی کرد.

سهرچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۳۶ - ۵۳۷.

مهلا محمد عهلی نه خلاطی (۱۴۲۹)

ناوی محمد عهده، کورپی عهلییه، خه لکی (نه خلاطه)، زانایه کی شهرع زان و نوصول زان بووه، کتیبی (الحدود المتداولة) ی داناوه، له بابته (أصول الفقه) سالی ۷۰۸ ک - ۱۳۰۸ ز کۆچی دوا یی کردوه.

سهرچاوه کان:

۱. كشف الظنون ۱۴۱۱/۲.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۷.

۳. معجم المؤلفين ۱۱/۷.

مهلا محمد عهلی بهرزنجهی (۱۴۳۰)

ناوی محمد عهده، کورپی عهلییه کورپی باباره سوله، له سهیده کانی (بهرزنجه) یه، سالی ۱۲۶۹ ک - ۱۸۵۲ ز هاته دنیا، دهستی کرد به خوتندن، له ناوجه ی سولیمانی خوتندنه که ی برده سهر، پاشان سه فهری (نهسته مبول) ی کرد، ماوه ک لهوئی ماوه، کرا موفقی

گهراوه سلیمانی، زانایه کی زیرهك و زمان رهوان بوو، جگه له زمانی خوئی عهره بی و فارسی و تورکی دهزانی، سالتی ۱۳۲۴ك - ۱۹۰۶ز کۆچی دوابی کرد. سهرچاوه کان:

۱. تاریخ مشاهیر کورد ۲/۹۶.

۲. تاریخ السلیمانیه ۲۸۵.

مهلا مهلا دهلی بروجردی (۱۴۳۱)

ناوی محهمده، نازناوی (نه بوبه کره)، کورپی عهلی کورپی عومهره، خهلتکی (بروجرده)، یه که له زانایه مهزنه کانی مهزهدب شافیعی، له (بهغدا) ی خویتند، پاشان چووه (مهرو) خهریکی خواپهرستی بوو، تا مانگی مهولود، سالتی ۵۵۵ك - ۱۱۶۰ز کۆچی دوابی کرد.

سهرچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۰ - ۴۷۱.

مهلا مهلا دهلی جامیع (۱۴۳۲)

ناوی محهمده کورپی عهلی کورپی جامیعه، سالتی ۴۵۰ك - ۱۰۵۸ز له ههولیر هاته دنیا، هه لهوئ پهره رده بووه، یهك بووه له زانایه مهزنه کانی سهردهمی نه بولهیجای سهروکی ههولیر، ووتاری رۆژانی ههینی داوه، ماموستا خضر نهصر که له ههولیر سالتی ۵۳۳ك - ۱۱۳۸ز دهرسی داوه، دهلتی: {ناوبراو یه کهم ماموستای شهرع زانی ههولیر، منیش له خزمهت خویتندوه}، سالتی ۵۵۰ك - ۱۱۵۵ز کۆچی دوابی کرد. سهرچاوه: تاریخ اربیل ۱/۳۷۰.

مهلا مهلا دهلی جزیری (۱۴۳۳)

ناوی محهمده کورپی عهلی کورپی غالیسی جزیرییه، نازناوی شه مسه دینه، له (دیمشق) دانیشتووه، سهفهری کردووه بۆ (یهمن) لهوئ سالتی ۶۸۹ك - ۱۲۹۰ز کوژرا، کتیبانی (المقامات الجزریة) و (الإعتراض المبدي لوهم التاج الکندي) داناون.

سەرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/۳۲ - ۳۳.
۲. كشف الظنون ۱/۱۱۹.
۳. إيضاح المكنون ۲/۵۳۵.
۴. هدية العارفين ۲/۱۲۱ - ۱۳۶.
۵. معجم أعلام الكورد ۶۱۸.

محمەد عەلى جەزیری (۱۴۳۴)

ناوی محەممەدە، کۆری عەلى کۆری مەهرانی جەزیری یە، نازناوی ئەبو عبدالله یە، چووه (بەغدا) دەرسی لەلای (ئیلکیای هیراسی) خۆتەند، گەراوه (جەزیرە) دەستی کرد بە دەرسدانەوه، چەند زانا لەسەر دەستی ئەو دەرچوون، زاتەکی بە دین و لە خواترس و دڵ رۆناک بوو، زۆر کەرامەتی لێ دەگێرنەوه، سالی ۵۴۵ هـ - ۱۱۵۰ ز لە (دیاربەکر) کۆچی دوایی کرد.

سەرچاوه: طبقات الشافعية الكبرى ۳۹۵ - ۳۹۶.

محمەد عەلى حەمرانی (۱۴۳۵)

ناوی محەممەدە کۆری عەلى کۆری عبدالله ی کۆری ئەبولفەتخی کۆری ئەبولحەسەنی (حەمرانی) یە، سالی ۶۴۰ هـ - ۱۲۴۲ ز لە (حەلب) هاتووتە دنیا، لە (قاھیرە) نیشتهجێ بوو، لەلای چەند زانایانی خۆتەندو، خۆی دەرسی فەرموودە ی بە مامۆستا (زەهەبی) و چەندانی تر داو، زاتەکی بە دین و ڕوو لە چاکە و بێ فیز بوو، حەزی لە گفتوگۆی بابەتی فەرموودە بوو، سالی ۷۱۰ هـ - ۱۳۱۰ ز لە (قاھیرە) کۆچی کرد.

سەرچاوه: الدرر الكامنة ۴/۷۰.

محمەد عەلى حەمرانی (۱۴۳۶)

ناوی محەممەدە کۆری عەلى کۆری محەممەدی کۆری سەدەقە یە، خەلکی حەمرانە گەڕێدە بوو و بازرگانی کردووه، سەحیحی نیمامی موسلیمی گێرایتەوه و بەلاوی

کردوتهوه، مانگی مهلولد سالی ۵۸۴ ک - ۱۱۸۸ز له تهمهني نوههت و جهف سالیدا له (دیمشق) کوچی دوايي کرد.

سہرچاوہ کان:

١. سير أعلام النبلاء ٤٢٥/١٢ - ٤٢٦.

٢. شذرات الذهب ٢٨٢/٤.

مجدد مہاراجہ علی حسکہ فی (۱۴۳۷)

ناوی محمده کورې علی کورې محمدهدی کورې علی کورې عبدالرحماني کورې محمده، خه لکي (حصن کيڤا - شهرناخ)ه، مهزهبي حنه في بووه، سالي ۱۰۲۵ك - ۱۶۱۶ز هاتووته دنيا، له (ديمشق) دانيشتووه، له شريعت و فهرمووده و نوصول و تفسير و نهو شارهزا بووه، بو خويندن چوويته (رهمله) و (قودس)، چووه سهفهری حج، ماوهك له مهدينی پروز ماوه بو خويندن، دواي کرا موفتي حنه فيه کان، له ۱۰۱۷ي شهروالي سالي ۱۰۸۸ك - ۱۶۷۷ز له (ديمشق) کوچي دواي کرد.

دانراوه کانی: (شرح تنویر الأبصار) و (خزائن الأسرار) و (إفاضة الأنوار) و (حاشية على تفسير البضاوي) و (حاشية على البخاري) و (شرح القطر).

سہرچاوہ کان:

١. معجم المؤلفين ٥٦/١١ - ٥٧.

٢. كشف الظنون ١٨١٥/٢.

٣. إيضاح المكنون ١٤٠/١.

٤. خلاصة الأثر ٤ / ٦٣ - ٦٥.

٥. هدية العارفين ٢/٢٩٥ - ٢٩٦.

٦. الأعلام ٢/٢٨٨ ٧/١٨٨.

٧. معجم أعلام الكورد ٦١٩.

مه‌مه‌د عه‌لی حه‌که‌فی (۱۴۳۸)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ عه‌لی کورێ مه‌نصوره، خه‌لکی (حصن کيفایه، نازناوی شه‌مه‌دینه، مه‌زه‌بی شافعی بووه، سالی ۸۱۹ك له‌وشاره هاتوته‌دنيا، له‌ نه‌حو و صه‌رف و شیع و مۆسیقا شاره‌زا بووه، سه‌فه‌ری بۆ (شام) و (میسر) و (حیجاز) کردووه. چهند دانراوی هه‌یه، له‌وانه: (شجرة في النحو) و (شجرة في الصرف) و (رفع الحجاب في ذبائح أهل الكتاب) و (تحقیق الکلام في موقف المأموم والإمام)، له‌ ۱۰ ی مانگی جیمادی دووهم، سالی ۸۵۹ك - ۱۴۵۵ز له‌ (قودس) کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/ ۳ - ۴ - ۶۵.

۲. إيضاح المکنون ۱/ ۲۶۷.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۲۰.

مه‌مه‌د عه‌لی (شیخ مه‌مه‌دی خال) (۱۴۳۹)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ شیخ عه‌لی کورێ شیخ نه‌مینی خال کورێ شیخ مه‌مه‌د کورێ شیخ ئیسماعیلی کورێ شیخ مصطه‌فایه، ده‌چته‌وه سه‌ر مه‌لا نه‌بوه‌کری (مصنف) - خوالتی خوش بی -، سالی ۱۹۰۴ز له‌ شاری سلیمانی هاته‌دنيا، له‌ بنه‌ماله‌کی نایین په‌روه‌ر و زانیاری خواز په‌روه‌رده‌ بووه، له‌ ته‌مه‌نی نۆ سالی دا باوکی کۆچی دوا‌یی کرد، شیخ نه‌مینی باپیری به‌خیوی کرد و له‌به‌ر خویندنی دانا، ماوه‌ك له‌ مه‌دره‌سه‌ی خۆیان له‌ خزمه‌ت باپیری خویند، پاشان چووه‌ لای مه‌لا شیخ جه‌لالی قه‌ره‌داغی، زۆربه‌ی کتێبه‌کانی له‌لای نه‌و ته‌واوکردن، دوا‌یی چووه‌ لای مه‌لا حوسینی (پسکه‌ندی) توحفه و ته‌هزیبی خویند، سالی ۱۹۳۱ز باپیری کۆچی دوا‌یی کرد، له‌لایه‌ن نه‌حه‌د ته‌فیق به‌گ مامۆستا خال له‌ شۆتیی باپیری دانا، سالی ۱۹۳۹ز به‌شداری کرد له‌ تاقیکردنه‌وه‌ی وه‌زاره‌تی داد له‌ (به‌غدا) پاش ده‌رچوونی کرا قازی.

ئەو پەلە و پایانە وەری گرتووە:

- قازی بوو لە: هەلەبجە، چەمچەمال، سلێمانی، کەرکوک، موصل.
- سالی ۱۹۵۳ز کرا ئەندامی کۆری زانیاری (عێراق).
- سالی ۱۹۶۲ز کرا ئەندامی دادگای تەمیزی شەڕعی لە بەغدا.
- سالی ۱۹۶۷ز خانەنشین کرا.
- سالی ۱۹۷۲ز کرا جیگری سەرۆکی کۆری زانیاری (کورد).

پەلە زانیاری: خۆی ناویته ناو دەریای زانیاری، بەهۆی زانیایە مەلموانەکانی کوردستان، شارەزابوو لە هەموو زانستەکان، کەون و نوێ، لەلایکەوه قازی شەڕعی بوو، کێشە کۆمەلایەتی پێک دەینا، لەلایکەوه دەرسی دەداوه، میشکی قوتاییانی ناو دەداوه، لە هەموو کاتێکدا قەڵەمەکی لە کار بوو بۆ نووسینی بابەتانی تەفسیر و شیعەر و ئەدەبیات و میژوو و نەحو و صرف و بەلاغە و کەلام و مەنتیق و فەلسەفە و حیکمە و دەروناسی و ئەستێرناسی، جگە لە پەند و قسە نەستەق و چیرۆک، بە راستی پەرتووکخانە کوردی دەولەمەند کرد، کارە پێرۆزەکانی قەت نابی لە بیرکرتن، نووسەرانی و رۆشنبیرانی کورد قەرداری ئەو زاتەنە، ئەو هەموو پاداشانە نادرتنەوه، تەنیا بە خوای گەرە.

دانراوه‌کانی عەرەبی:

۱. الشیخ معروف النودهی: سالی ۱۹۶۱ز لە (بەغدا) چاپ کرا.
۲. البیتوشی: سالی ۱۹۵۷ز لە چاپخانە‌ی مەعاریف لە بەغدا چاپ کرا.
۳. حلقة مفقودة من تاریخ البصرة: لەلایەن کۆری زانیاری عێراق چاپ کرا.
۴. تأریخ الإمارات الأفراسیاییة: سالی ۱۹۶۱ز لە (بەغدا) چاپ کرا.
۵. شرح وتقديم كنز اللسن: سالی ۱۹۸۵ز لە (موصل) چاپ کرا.
۶. تعلیقات علی برهان المنطق.
۷. تعلیقات علی آداب البحث.

دانراوه‌کانی کوردی:

۸. ژياننامه‌ی موفقی زه‌هاوی: سالی ۱۹۵۳ ز له به‌غدا چاپ کرا.
۹. ژياننامه‌ی پتغه‌مبه‌ری مه‌زن (درودی خوا‌ی لی‌بی): سالی ۱۹۳۷ ز له سلیمانی چاپ کرا.
۱۰. چهند (په‌ند) سالی ۱۹۵۷ ز له (به‌غدا) چاپ کرا.
۱۱. فه‌لسه‌فه‌ی چهند مه‌سه‌له‌ی نی‌سلامی، سالی ۱۹۳۸ ز له سلیمانی چاپ کرا.
۱۲. ته‌فسیری سو‌ره‌ی (فاتحه)، سالی ۱۹۵۵ ز له سلیمانی چاپ کرا.
۱۳. ته‌فسیری خال: جزوی (عم)، سالی ۱۹۳۵ ز له سلیمانی چاپ کرا.
۱۴. ته‌فسیری خال: جزوی (تبارک)، سالی ۱۹۸۶ ز چاپ کرا.
۱۵. ته‌فسیری خال: جزوی (قدسمع)، سالی ۱۹۸۱ ز چاپ کرا.
۱۶. ته‌فسیری خال: جزوی (الذاریات)، سالی ۱۹۹۰ ز چاپ کرا.
۱۷. ته‌فسیری خال: جزوی یه‌که‌م، سالی ۱۹۶۹ ز چاپ کرا.
۱۸. ته‌فسیری خال: جزوی دووهم، سالی ۱۹۷۹ ز چاپ کرا.
۱۹. ته‌فسیری خال: جزوی سییم، سالی ۱۹۷۹ ز چاپ کرا.
۲۰. ته‌فسیری خال: جزوی چوارهم، سالی ۱۹۸۴ ز چاپ کرا.
۲۱. ناله‌ی ده‌رون: دوو به‌رگه، سالی ۱۹۸۴ ز له (به‌غدا) چاپ کرا.
۲۲. فه‌ره‌نگی خال: قاموسی کوردی - کوردی یه، سی به‌رگه، سالانی ۱۹۶۰ - ۱۹۶۴ ز له سلیمانی چاپ کران.
۲۳. بابا تاهر هه‌مه‌دانی، سالی ۱۹۷۷ ز له (به‌غدا) چاپ کرا.
۲۴. مه‌ولودنامه: سالی ۱۹۳۷ ز له (سلیمانی) چاپ کرا.
۲۵. لی‌کۆلینه‌وه‌ی دیوانی شیخ ره‌زا: سالی ۱۹۸۹ ز له (به‌غدا) چاپ کرا.
۲۶. جه‌ماله‌دین نه‌فغانی: سالی ۱۹۷۶ ز له (به‌غدا) چاپ کرا.
۲۷. مه‌لا محه‌مه‌دی خاکی: سالی ۱۹۷۸ ز چاپ کرا.

۲۸. پیشوندو پسوند.

۲۹. سۆزی مینهر: سالی ۱۹۹۷ ز چاپ کرا.

۳۰. ناین رهوشت و جوانکردن: سالی ۱۹۴۹ ز چاپ کرا.

۳۱. پهروهردهی ناین: سالی ۱۹۷۵ ز چاپ کرا.

۳۲. ریزمانی کوردی: سالی ۱۹۶۰ ز چاپ کرا.

۳۳. پیشگر و پاشگر: سالی ۱۹۷۸ ز چاپ کرا.

کۆچی دواپی: له بهرواری ۱۵/۷/۱۹۸۹ ز کۆچی دواپی کرد، دکتۆر خالیدی کوری له دوا بهجیما.

سهرچاوه کان:

۱. له سهرگوزشتهکانی ژیاپی شیخ محهمدهی خال ۱۴ - ۱۷.

۲. أسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۲۱ - ۲۶۵.

۳. تأریخ مشاهیر کورد / فارسی / ۵۴۸/۲ - ۵۵۱.

۴. معجم أعلام الکورد ۶۴۸.

۵. أعلام کورد العراق ۶۹۷ - ۶۹۹.

محهمدهد علی خهطیب (۱۴۴۰)

ناوی محهمدهد کوری علی خهتیبی، کوری نهحمدهد، خهتکی (ههولیره)، سالی

۱۲۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز هاتوته دنیا، له (موصل) دانیشتوو، له مؤسیقا شارهزا بووه، کتییی

(القصیده في الأنغام) ی داناو، سالی ۷۲۹ ک - ۱۳۲۸ ز تهواوی کردوو.

سهرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۷.

۲. معجم المؤلفين ۱۱/۷.

۳. مشاهیر الکورد ۱۳۷.

۴. معجم أعلام الکورد ۶۰۴.

مهله مهلهده علی خه لاطی (۱۸۴۱)

ناوی مهلهده، کوری علی کوری حوسینه، نازناوی (نه بولفه ضله)، خه لکی (خه لاطه)، سالی ۵۹۵ ک - ۱۹۹۹ ز هاته دنیا، مهزه بی شافی بووه، له (به غدا) و (دیمشق)ی خوتندووه، چوینته (قاهیره) لهوی کرابته قازی، شهرحی وه جیزی نیمامی عزالی کردووه به ناوی (قواعد الشرع وضوابط الأصل والفرع)، دانراوی تری زۆرن، سالی ۶۷۵ ک - ۱۲۷۶ ز له (قاهیره) کۆچی دواپی کرد.

سهرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۶۹.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۱.
۳. معجم المؤلفين ۱۰/۳۱۸.
۴. مشاهير الكورد ۳۶۰.
۵. هدية العارفين ۲/۱۳۲.
۶. كشف الظنون ۲/۱۳۵۸.

مهله مهلهده علی دیاربهره کری (۱۸۴۲)

مامۆستا مهلهدهده علی دیاربهره کری، ناسراوه به کوردی چهله بی، سهروکی قازیان بووه له (دیمشق)، ههر لهوی سالی ۱۰۶۶ ک - ۱۶۵۵ ز کۆچی دواپی کردووه، (أغودج في سبعة فنون) و (التحقيق والتوفيق بين أهل الشرع وأهل الطريق)ی داناوه.

سهرچاوه کان:

۱. إيضاح المكنون ۱/۱۳۶.
۲. مشاهير الكورد ۲/۱۵۲.
۳. هدية العارفين ۲/۲۸۷.
۴. معجم المؤلفين ۱۰/۳۰۹.
۵. معجم أعلام الكورد ۶۱۸.

۶. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۵۰۲.

محمەد عەلی دینه‌وهری (۱۴۴۳)

ناوی محەمەدە، کورپی عەلی کورپی حەسەنی کورپی عەلییە، نازناوی (نەبەبە کرە) ناسراوە بە (بورهان) خەلکی دینه‌وهرە، زانایەکی بە‌دین و خواناس و راستگۆ و برواینگراو بوو، کەراماتی لی دە‌گیرنەو، سالی ۳۴۹ ک - ۹۶۰ ز چوو (بە‌غدا) لەوی دە‌رسی بە چەند زانایاندا.

سەرچاوە‌کان:

۱. الباب ۵۲۶/۶.

۲. الأنساب ۵۹۲/۲.

محمەد عەلی ژەنگاری (۱۴۴۴)

ناوی محەمەدە، کورپی عەلی کورپی نەبوفەتھی کورپی نەصری کورپی عەسکەری کورپی مەجده‌دینی (ژەنگاری)یە، دە‌رسی فەرموودە‌ی لە (۲۵) مامۆستای ژن و پیاو وەرگرتوو، شەوی ۱۶ ی رە‌مەزان، سالی ۷۲۲ ک - ۱۳۲۲ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سەرچاوە: الدرر الكامنة ۹۹/۴.

محمەد عەلی سروجی (۱۴۴۵)

ناوی محەمەدە، کورپی عەلی یە کورپی ئیکە، خەلکی سروجە نازناوی شەمسە‌دینە، سالی ۷۱۴ ک - ۱۳۱۵ ز هاتە‌دنيا، زانایەکی فەرموودە‌ناس بوو، لە (میسر) و لە (دیمشقی خویندوو).

دانراوە‌کانی: (تخریج مائة حديث متبينة الإسناد) و (احداق الحقائق في النظم الرائق) و (كتاب في تراجم الأحمدين). سالی ۷۴۴ ک - ۱۳۴۳ ز لە (حەلەب) کۆچی دوا‌یی کرد.

سەرچاوە‌کان:

۱. كشف الظنون ۱/۱۶.

٢. شذرات الذهب ٦/١٤١.
٣. معجم المؤلفين ١٠/٣١٠.
٤. هدية العارفين ٢/١٥١.

محمد مهد علی شامزوری (۱۴۴۶)

ناوی محمدەدە، کورپی عەلی کورپی حەسەنی کورپی ئەحمەدی کورپی عەلی
شارەزوریە، سالتی ٤٧٩ك - ١٠٨٦ز ھاتەدنیا، لە (بەغدا) فیزی زانیاری بوو، شێخەکی
برواییکراو و لە خواترس بوو، لە ژمیریاری و فەرائیز شارەزا بوو، دوکانی دەرمان و بۆنی
خۆشی ھەبوو، مەلایان دەچوونە لای دەرسی فەرائیزی پێدەدان، پاشان چوو (موصل)،
لەوێ باری کرد بۆ (نازریجان)، سالتی ٥٥٥ك - ١١٦٠ز کۆچی دوایی کرد.

سەرچاوەکان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٦٨.
٢. الإكليل في محاسن أربيل ٨٨.
٣. طبقات الشافعية الكبرى ٣/٣٨٩.
٤. المنتظم ١٠/٤١١.
٥. طبقات الشافعية / نه سنهوى ٢/٥٧٣.
٦. الأنساب ٣/٤٨٩.

محمد مهد علی شامزوری (۱۴۴۷)

ناوی محمده کورې علی کورې محمودی کورې علی یه خه لکی شاره زوره، نازناوی (صه لاحه دینه)، باوکی ناوبراوه به (قازی شهمسه دین) ماموستا محمده وه کو باوکی یه ک بووه له زانایه چاکه کانی سهرده می خوی، له مده رسه ی (قهیمه ریه) همدووک دهرسیان داوه، له کوتای مانگی ره جه بی سالی ۶۸۱ک - ۱۲۸۲ز کوچی دواپی کرد، دواپی یه ک مانگ ماموستا شهره فهدینی برایشی کوچی دواپی کرد.

سهرچاوه: البداية والنهاية ۱۳/۳۰۵.

مه‌مه‌د عه‌لی عه‌لیاوه‌یی (۱۴۴۸)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ عه‌لی کورێ زاهیری کورێ سواره‌ی کورێ جافری کورێ حاجی یه‌ سالی ۱۹۱۹ز له‌ گوندی گردعازهبان، هاتوته‌ دنیا. خویندنێ: له‌ گوندی (شیوه‌ پیران) ده‌ستی کرد به‌ خویندن، له‌لای فه‌قی که‌ریم قادر عه‌لیاوه‌یی، هه‌ر له‌و گونده‌ ماوه‌ك له‌لای مه‌لا نه‌حه‌دی خویند، پاشان خویندنه‌ که‌ی له‌لای نه‌و مامۆستایه‌ به‌پێژانه‌ برده‌سه‌ر: مه‌لا نه‌حه‌دی ر‌ه‌ش، مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی، مه‌لا مه‌مه‌دی شیروانی، مه‌لا مه‌عصومی کۆبی، مه‌لا نیسماعیل جدیده‌ی، مه‌لا خه‌لیل موخلیص، مه‌لا عومه‌ر که‌وری، مه‌لا مه‌مه‌دنه‌مین قه‌راسنجی، ماوه‌ کیش چووه‌ (نه‌شه‌کوسه‌قا) لای مه‌لا صالحی گه‌رۆته‌، پاشان ناودیوی (نیران) بوو، گه‌راوه‌ (رواندز) له‌ ۷/۱۰/۱۹۴۹ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: له‌و شوێنه‌ مه‌لا بوو و ده‌رسی فه‌قیانی ده‌داوه‌: په‌نجه‌ عه‌لی نزیك که‌رکوک، گرد قۆشه‌نه‌ی قه‌راج، گردعازهبان، سالی ۱۹۶۰ز وازی له‌ مه‌لایه‌تی هینا، بووه‌ مامۆستا له‌ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ سالی ۱۹۸۰ز خانه‌نشین کرا، ماوه‌ك له‌ مالتی خو‌ی، ماوه‌ك له‌ مزگه‌وتی سه‌ید غه‌ریب له‌ گه‌ره‌کی (سیطاقان) ماوه‌ك له‌ مزگه‌وتی حاجی مراد ده‌رسی ده‌دا، دوا‌ی کرا مه‌لا له‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ی ناوبازار، له‌ویش فه‌قی هه‌بوون.

خو‌ره‌وشتی: مه‌لایه‌کی زیه‌ك و بی‌ فیز بوو، قسه‌خۆش بوو، سه‌ربه‌ده‌ی زۆر ده‌زانین، میوان بیا له‌ که‌سه‌ك خانه‌خویه‌ که‌ هه‌زی ده‌کرد شه‌و نه‌نوی، ته‌نیا گوی له‌ قسه‌ خو‌شه‌کانی نه‌و رابگری، ده‌وریکی سه‌ره‌کی هه‌بوو بۆ ئاهه‌نگ گێرانی ئیجازه‌ی مه‌لایان، له‌ ۲۰/۱۰/۱۹۸۵ز کۆچی دوا‌ی کرد، دکتۆر عبدالله ی کورێ له‌ دوا‌ی به‌جیما، مامۆستای زانکۆیه‌.

دانراوه‌کانی:

۱. ژبانی فه‌قیاتی له‌ کوردستان، سالی ۲۰۰۳ز چاپ کرا.

۲. سالتنامه‌ و فۆلکۆری کوردی.

۳. غم ره وین.
۴. دیوانی شیعر.
۵. به سهرهاتی ژیانی خۆی.
۶. مصباح الطالب في المطالب: في النحو.
۷. مصباح الظلام للحجاج الكرام.
۸. فتاوي علماء الكورد.
۹. حه ج نامه.
۱۰. وریقات علی تعلیقات القزلبی.
- سهرچاوه کان:
۱. خۆری نیسلام ۱۹۹۹/۳ز.
۲. ژیانی فهقیاتی له کوردستان ۷ - ۱۸.

مهله مهله دهلی عهونی (۱۴۴۹)

ناوی مهله دهلی، کوری عبدالقادر عهونی نهفهندی کوری مهله دهلی ناغایه سالتی ۱۳۰۶ ک - ۱۸۸۸ ز له شاری (سویرک) سهر به (دیاریه کر) هاته دنیا، باپیری سهروک عهشیرهتی (دنبهلی) بو، باوکی موفقی سویرک بو، ناوبراو له سهرهتاوه له تورکیا دهستی کرد به خویندن، پاشان چووه (میسر) له (نهزههر) بروانامهی به دهست هینا، له بهرنهوهی بیرى نهتهوایهتی ههبوو حکومهتی تورک ریگای گهپانهوهی ولاتهکهی خۆی پی نهدا، له (میسر) ماوه، به چاکى فیرى تورکی و فارسى و عهرهیی و فهپه نسى بوو، له سالتی ۱۳۷۱ ک - ۱۹۵۱ ز له (قاهره) کوچی دواى کرد.

دانراوه کانی:

۱. ته رجومهی (خلاصة تاریخ الكرد و کردستان) ی مهله دنه مین زه کی به گ.
۲. ته رجومهی (تاریخ الدول والأمارات الكردية) ی مهله دنه مین زه کی به گ.

۳. تهرجومه‌ی (مشاهر الكرد) ی محهمه‌دنه‌مین زه‌کی به‌گ، نه‌و سی کتیبه‌ی سه‌ره‌وه له کوردی بۆ عه‌ره‌بی تهرجومه‌ کردیه.

۴. العائلة التيمورية.

۵. تهرجومه‌ی شه‌ره‌فنامه‌ی به‌دلیسی، له فارسی وه‌لای عه‌ره‌بی.

سه‌رچاوه: معجم أعلام الكورد ۶۶۹.

محهمه‌د عه‌لی (قازی محهمه‌د) (۱۴۵۰)

جه‌نابی قازی محهمه‌د، کوری عه‌لی کوری قازی میرزا نه‌بوقاسمی کوری میرزا نه‌حه‌دی سابلای یه، سالی ۱۹۱۰ ز له (مه‌هاباد) هاتووته‌دنیا، له‌ژیر چاودیری باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندنی ئایی، هه‌ر له‌زووه‌وه‌ کرا سه‌روکی به‌په‌یه‌یه‌تی زانیاری نه‌واقف، پاشان کرا (قازی).

عه‌ره‌بی و روسی و ئینگلیزی چاک ده‌زانی، سه‌روکی کورده‌کانی ئیران بوو، له به‌رواری ۱۹۴۵/۱۲/۲۶ ز به‌پشتگیری حاجی قه‌ره‌نی ئاغای سه‌روکی (مامه‌ش) و عبدالله بایه‌زید سه‌روکی (مه‌نگور) چه‌ندان سه‌روک ه‌وزانی تر، شو‌پشی سازدا له‌ دژی قاجاره‌کانی ئیرانی داگیرکه‌ر، کۆماری مه‌هابادی دامه‌زراند، خوی سه‌روک کۆمار بوو، زمانی کوردی دانا به‌زمانیکی پرواینگراو، چه‌ندان رۆژنامه‌ و گۆفاری کوردی ده‌رکرد و ریتی پێدان، مافی ئافه‌ره‌تانی دا، یه‌که‌م سه‌ربه‌خۆیه‌تی کورد بوو به‌م شی‌ویه‌ به‌ناشکرایی به‌لاوکه‌راوه‌.

ئه‌ندامی وه‌زاره‌ته‌کانی به‌م جو‌ره‌ دانا:

۱. حاجی باباشیخ جه‌میان سه‌روک وه‌زیران
۲. محهمه‌د حوسین سه‌یفی وه‌زیری جه‌نگ و به‌رگری
۳. که‌ریم نه‌حه‌دی وه‌زیری ته‌لیگراف و پۆسته
۴. مه‌ناف که‌ریبی وه‌زیری فه‌ره‌ه‌نگ
۵. محهمه‌دنه‌مین مو‌عینی وه‌زیری کیشوهر

۶. حاجی ره‌حمانی ئیلخانی وەزیری ته‌گیر و را
۷. ئیسماعیل ئیلخانی وەزیری رینگاوبان
۸. نه‌همه‌د ئیلاهی وەزیری نابووری
۹. حاجی مصطه‌فا داودی وەزیری بازارگانی
۱۰. مه‌حمود وه‌لی زاده وەزیری کشتوکال
۱۱. خه‌لیل خسه‌ره‌وی وەزیری کار و فه‌رمان
۱۲. سه‌دیق حه‌یده‌ری وەزیری را‌گه‌یاندن.

که‌وایان زانی کاربه‌ده‌سته‌کانی ئێران، کێچیان که‌وته‌ که‌وری، له‌لایه‌کی دیکه‌ ئه‌مریکا و ئینگلیز و روس، ده‌ستیان کرد به‌ پیلانگیرێ، پالێشتی ئێرانیان کرد، نه‌ندازه‌ و نه‌خشه‌یان بۆ کێشان، له‌شکرێکی گه‌وره‌یان ناردە سەر (قازی) له‌و هێرشه‌ درنده‌یه‌ به‌ هه‌زاران کورده‌ی موسولمانی بێ تاوانیان کوشت و تالان و ده‌ربه‌ده‌ریان کردن، ژماره‌ی (۱۵) پازده‌ سه‌رکرده‌یان له‌ له‌شکرێ قازی گرت، کاتی نوێژی نیوه‌رۆ له‌ پێش چاوی خه‌لکان، له‌ گۆره‌پانی (چوارچرا) له‌ سێداره‌دران، له‌ گه‌ل سه‌رۆک قازی محهمه‌د و نه‌بولقاسم سه‌دری قازی برای که‌ نه‌ندامی په‌رله‌مانی ئێران بوو، هه‌روه‌ها محهمه‌د حوسێن سه‌یفی نامۆزای که‌ وەزیری به‌رگری بوو، هه‌ر هه‌موویان له‌ ۳۱/۳/۱۹۴۷ ز له‌سه‌ریان درا و ئیعدام کران.

شایانی باسه‌ له‌و جه‌نگه‌ و له‌و شۆرشه‌ سه‌رۆک مه‌لا مصطه‌فای بارزان به‌شدار بوو، به‌لام خۆی نه‌دا ده‌ست ئێرانیان، له‌ نێوان سی دوشمنی خۆین خۆری کورد: عێراق و ئێران و تورکیا شێرانه‌ خۆی ده‌رباز کرد، چووه‌ (روسیا)، له‌وێ نیشه‌جێ بوو، تا سالی ۱۹۵۸ ز گه‌راوه‌ (به‌غدا) پاشان هاته‌وه‌ (بارزان).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شۆرشه‌کانی کورد ۲۷۰ - ۳۲۲.

۲. مشاهیر الکورد ۲/۸۶ - ۸۸.

۳. تأریخ مشاهیر کورد / فارسی / ۵۸۸/۳ - ۵۹۷.
۴. البارزان والحركة التحررية الكردية ۴۵/۳ - ۶۷.
۵. معجم أعلام الكورد ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۶۱۸ - ۶۱۹.
۶. ستانده‌ره، ژماره ۱۴، نیسانی ۲۰۰۷ ز.

مه‌مه‌د عه‌لی کاوانی (۱۴۵۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عه‌لی کورپی عبدالله‌ی کورپی نه‌مه‌دی (کاوانی)یه، ناسراوه به نه‌بوله‌یجای به‌غدایی، سالی ۴۶۸ ک - ۱۰۷۵ ز هاتوته‌دنیا، ئیسماعیل پاشا ده‌لی: { کاوانی: به‌ره‌بابه‌کی کوردن له هه‌ولیر }^(۱).

ماموستا نه‌سه‌وی ده‌لی: { جاوانی به‌ره‌بابه‌کی کوردن، له شاری (حیلله‌ی عیراق دانیشتوون }^(۲)، نه‌و زاته به مندالی چوویته (به‌غدا) له‌وی له‌لایه‌ن ئیمامی عه‌زالی و هه‌ریری فیری شه‌ریعت بووه. له هه‌ولیر نیشته‌جی بووه، سه‌فه‌ری بوۆ ولاتی (فارس) کردووه، له (خه‌فتیان) سالی ۵۶۱ ک - ۱۱۶۵ ز کوچی دوایی کردووه، (خه‌فتیان) له‌وانه‌یه گوندی (هه‌ودیان) بی، که ئیستا نزیکه له (رواندز).

چه‌ند دانراوی هه‌نه، له‌وانه: (التبيان بشرح الكلمات)، (المنتظم في سلك الأدوات) و (دیوانی شیعر) و (الذخيرة، لأهل البصرة) و (شهرحی مه‌قاماتی هه‌ریری) و (عیون الشعر) و (الفرق بين الرؤء والغین) و (مسائل الإمتحان) و (نزهة النفس وروضة المجلس).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. أربيل في العهد الاتابكي ۲۹۰ - ۲۹۱.
۲. علماءونا في خدمة العلم والدين ۴۶۸ - ۴۶۹.

^(۱) هدیة العارفين ۶/۹۵

^(۲) طبقات الشافعية / نه‌سه‌وی ۳۶۷/۱ - ۳۶۹.

٣. كشف الظنون ١/٣٤٢.
٤. إيضاح المكنون ١/٤٨٤.
٥. معجم المؤلفين ١١/٢٣.
٦. طبقات الشافعية الكبرى ٣/٣٩١.
٧. معجم أعلام الكورد ٦١٩ - ٦٢١.

مه‌مه‌د عه‌لی کوردی (١٤٥٢)

ناوی مه‌مه‌د عه‌لی یه، کوردی مه‌مه‌د سه‌لیمی کوردی مرادی کوردی حه‌نه‌فی یه، له ١٨/٢/١٩١٨ ز له‌شاری (حه‌ما) ی سوریا هاتووته‌دنیا، قورئانی پیروژ و کتێبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی له‌لایه‌ن مامه‌کانی ته‌واو کردن، پاشان چوو له‌ قوتابخانه‌ی (دار العلم والتربية)، دوا‌یی چوو له‌ قوتابخانه‌ی (شه‌رییه) له (حه‌ما)، پاشان چوو له‌ قوتابخانه‌ی (خوسره‌ویه) له (حه‌له‌ب)، سا‌لی ١٩٤٤ ز چوو له‌ زانکۆی (ئه‌زه‌هر)، سا‌لی ١٩٤٨ ز ته‌واوی کرد، گه‌راوه‌ جینگای خۆی ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه و ئامۆژگاری موسولمانان و پیش نوێژی و ووتاردان و جیه‌جی کردنی کاروباری ئاینی و به‌ستانی کۆران بو‌ یادی خوا و سه‌لاوات لێدان له‌ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی‌ بی)، سا‌لی ١٩٨٠ ز چوو له‌ (مه‌دینه) ی پیروژ، ماوه‌ له‌وێ تا سا‌لی ٢٠٠٠ ز هه‌ر له‌وێ کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: پێگه‌ی نه‌ته‌رنیت. (<http://www.ghrib.net>)

مه‌مه‌د عه‌لی مارانی (١٤٥٢)

ناوی مه‌مه‌ده، کوردی عه‌لی کوردی مه‌مه‌دی کوردی جاروده، خه‌لکی (ماران)ه، ماران: ئه‌و ده‌شته‌یه‌ نیوان ئاکری و موصل، یه‌ك بووه‌ له‌ زانییه‌ به‌رزه‌کانی مه‌زه‌به‌ی شافعی، له‌ هه‌ولێر ده‌رسی له‌لای یونس مه‌مه‌د مه‌نه‌عه‌ خوێندوو، پاشان هه‌ر له‌وێ کرایته‌ قازی، شیعری نازکی هه‌یه، سا‌لی ٦٢٩ ک - ١٢٣١ ز کۆچی دوا‌یی کردوو. سه‌رچاوه‌کان:

١. البداية والنهاية ١٣/١٣٦.

۲. أربیل فی العهد الأتابکی ۲۲۷.

مچه‌مه‌د عه‌لی مه‌رع‌ه‌شی (۱۴۵۴)

ناوی م‌مه‌ده، کوری عه‌لیه، خه‌لکی (مه‌رع‌ه‌ش) ی کوردستانی تورکیایه،
ده‌رسی له‌لای زانایه گه‌وره‌کانی (دیمشق) خویندروه، له مه‌زه‌بی حنه‌فی شاره‌زا بووه، له
زانسته‌کان ناگاداربووه، ماوه‌ی چل سالان له قوتابخانه‌ی (جه‌قمه‌قیه) ده‌رسی نه‌حو و
صه‌رف و ئوصول و مه‌نتیق و به‌لاغه‌ی داوه، سالی ۱۳۴۰ک - ۱۹۲۱ز کۆچی کرد.
دانراوه‌کانی: (نصیحه‌ الخلان) و (التحفة النحویة علی العوامل البرکویة) و (إتحاف
الطلبة بالأسئلة المنطقية).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۱/۶۳.

۲. نشر الجواهر والدرر ۲/۱۳۸۷.

مچه‌مه‌د عه‌لی نۆده‌یی (۱۴۵۵)

ناوی م‌مه‌ده، کوری عه‌لی کوری باباره‌سوله، له ده‌وری سالی ۱۰۴۰ک -
۱۶۳۰ هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، پاشان چووه‌ لای
مامۆستایانی (قه‌لاجوالان) کۆتایی به‌ خویندن هینا، گه‌راوه (نۆدی) ده‌ستی کرد به
خزمه‌تگوزاری نایبی پیرۆز و ری‌ نیشانده‌نی خه‌لکان و نامۆزگاری کردنیان، بوو به‌ زاتیک
توانی دلی چه‌ند که‌سان ساف بکا، فیری ره‌وشتی ئیسلامیان بکا، سه‌فه‌ری (به‌غدا) ی کرد
چووه‌ خزمه‌ت شیخ م‌مه‌د صادق، پاشان چووه‌ سه‌فه‌ری (حه‌ج)، سالی ۱۱۲۶ک -
۱۷۱۴ز کۆچی دوا‌یی کرد.

پنج کوری هه‌بوون: شیخ ئیسماعیل و شیخ هه‌سه‌ن و شیخ نه‌حه‌د غه‌زانی و
شیخ م‌مه‌د میری سۆر و شیخ عه‌لی.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۹۷ - ۴۹۸.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۳۰۹ - ۳۱۶.

مه‌مه‌د عه‌لی وه‌لزی (۱۴۵۶)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لا عه‌لی کورپی مه‌لا عبدالله ی کورپی مه‌لا عبدالقادری کورپی مه‌لا عه‌لی (فه‌وزی)یه، خه‌لکی گوندی (وه‌لزی)ی باله‌کاتییه، سالی ۱۳۳۸ ک - ۱۹۱۹ ز هاته‌دنیا، نه‌حو و سه‌رف و عه‌قیده‌ی له‌لای مامی مه‌لا مه‌مه‌د نه‌مینی نه‌شعه‌ری خویند، له‌گوندی (ئوچته‌په‌)ی بۆکان مه‌نتیق و به‌لاغی له‌لای مه‌لا عیصامه‌دینی شه‌فیعی خویند له‌گوندی (سه‌را) حیکمه‌ت و که‌لام و شه‌ریعه‌ت و ئوصول و فه‌له‌کیات و ریازیاتی هه‌ر هه‌موو له‌خزمه‌ت باوکی ته‌واو کردن، له‌گوندی (حه‌مامیان) ئیجازه‌ی وه‌رگرت، له‌و ده‌ورو به‌ری خه‌ریکی ده‌رسدانه‌وه‌ بوو سالی ۱۳۹۶ ک - ۱۹۷۶ ز کۆچی دوابی کرد، له‌ته‌ک باوکی به‌خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ۲۳۷.

۲. تاریخ فرهنگ و ادب مکریان ۲۹۳ - ۲۹۷.

مه‌مه‌د عه‌لی هه‌ولێری (۱۴۵۷)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عه‌لی کورپی نه‌مه‌ده، خه‌لکی هه‌ولێره، پاشان چوووته (موصل) له‌زانستی (نه‌حو) شاره‌زا بووه، چه‌ند دانراوی هه‌نه، له‌وانه: (شرح الحاوي الصغير) و (حواش علی التسهيل) و (شرح الشافية) و (شرح الكافية) و (تعريفات العلوم) وه‌هه‌روه‌ها (أرجوزة الأنغام) که‌له‌سالی ۷۲۹ ک - ۱۳۲۸ ز ته‌واوی کردووه.

مامۆستا شاعیره‌کی جازان بووه، به‌عه‌ره‌بی ده‌لتی:

ولقد شاع عني حب ليلي وأني كلفت بها شوقا وهمت بها وجدا

والله ماحبي لها جاز حده ولكنها في حسنها جازت الحدا

ناوبراو سالی ۶۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز هاته‌دنیا، له‌۷۵۵ ک - ۱۳۵۴ ز کۆچی

دوابی کرد.

سەرچاوه کان:

۱. الدرر الكامنة ۴/۵۷.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۰.
۳. الأعلام ۷/ ۱۷۶.
۴. معجم المؤلفين ۱۰/۳۰۲.
۵. مشاهير الكورد ۱/۱۳۵ - ۱۳۶.
۶. هدية العارفين ۶/۱۳۵.
۷. كشف الظنون ۱/ ۴۰۶ - ۲/۱۳۶۹.
۸. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۳ - ۴۸۴.

معه مهملد عهلی ههولیری (۱۴۵۸)

ناوی محهمده، کورپی عهلی کورپی مالیکه، خه لکی ههولیره زانایه کی شه ریعت زان بووه، شهر حیککی به نرخی له سهر کتیبی (الحاوی الصغیر) ی قهزوبینی داناوه، سالتی ۶۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز کۆچی دواپی کردووه.

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۵۰.
۲. كشف الظنون ۱/ ۶۲۶.
۳. معجم المؤلفين ۱۱/ ۳۸.

معه مهملد عماد جهرانی (۱۴۵۹)

ناوی محهمده، کورپی عیمادی کورپی محهمدی (جهرانی) یه، مهزه بی حه نه لی بووه، له (ئهسکه نده ریه) دابه زیوه، زانایه کی به دین و شرع زان بووه، کۆمه لیک زانا له سهر ده ستی پنگه یشتوونه، بازرگانیشی کردووه، له ۱۰ ی مانگی صه فهر، سالتی ۶۳۲ ک - ۱۲۳۴ ز کۆچی دواپی کرد.

سەرچاوه: شذرات الذهب ۵/۱۵۵

مهله مهله عه مر ئامیدی (۱۴۶۰)

ناوی مهله مهله، کورپی عه مری کورپی عه لی کورپی نه مهله، خه لکی (ئامیدی)یه،
فهرموده ناس بووه، کتییی (مبرز المعانی فی شرح حرز الأمانی) داناوه، سالتی ۷۶۲ ک -
۱۳۶۰ ز تهواوی کردووه.

سه رچاوه کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۶۲۲.

۲. معجم المؤلفین ۹۸/۱۱.

۳. هدية العارفين ۲/۱۶۲.

۴. إيضاح المکنون ۴/۴۲۴.

مهله مهله عیمران نابینا (۱۴۶۱)

ناوی مهله مهله، کورپی عیمرانه، له چاوان نابینا بووه، مهزه بهی حه نه لی بووه،
خه لکی (حه رانه)، کتییی (تهیسری) هه موو له بهر بووه، له زانیاری قورئانی پیروژ بهیژ
بووه، پاش سالتی ۶۸۰ ک - ۱۲۸۱ ز له (بهغدا) ده رسی فهرموده ی ده داوه، سه فمیری
دیمشقی کرد، زانیاری له چهند زانایان وه رگرت، زاته کی هیمن و له سه ر خو و زورزان
بوو، سالتی ۷۲۰ ک - ۱۳۲۰ ز کۆچی دوا یی کرد.

سه رچاوه: الدرر الكامنة ۴/۱۰۲.

مهله مهله عومه ر ئۆرمه وی (۱۴۶۲)

ناوی مهله مهله، کورپی عومه ری کورپی یوسفه، خه لکی شاری (ورمی)یه، له
(بهغدا) دانیشتووه، له وی ده رسی له لای شیخ نه بر ئیسحاقی شیرازی خوتیندووه، دوا یی
له (عاقول) کرا قازی، مهزه بهی شافیعی بوو ناوبرا و سالتی ۵۹ ک - ۱۰۶۶ ز هاته دنیا،
له مانگی ره جه بهی سالتی ۵۴۷ ه - ۱۱۵۲ ز کۆچی دوا یی کرد.

سه رچاوه کان:

۱. شذرات الذهب ۴/۱۴۵.

۲. معجم البلدان ۱/۱۵۹.

مه‌مه‌د عومهر نۆمه‌رگۆمه‌تی (۱۴۶۳)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری عومهری کۆری مه‌لودی کۆری مامیله، سالی ۱۹۱۲ ز له‌ گوندی (نۆمه‌رگۆمه‌ت) هاته‌دنیا، له‌و گونده له‌لای مه‌لا عبدالرحمان نه‌حه‌د ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌یی چووه (سیگرتکان) لای مه‌لا نه‌حه‌دی (ره‌ش) دوا‌یی چووه (سیکانی) لای مه‌لا عبدالرحمانی به‌گژاده (لاره)، هه‌ر له‌ نۆمه‌رگۆمه‌ت ماوه‌ك له‌لای مه‌لا ره‌شید بوو، چووه (بانه‌مورد) لای مه‌لا عومهر، دوا‌یی چووه مزگه‌وتی هه‌تك له‌ (کۆیه) لای مه‌لا مه‌مه‌د، پاشان چووه (به‌رده‌سپی) لای مه‌لا سه‌عید، چووه (شاخه‌پیسکه) لای مه‌لا عه‌زیز، دوا‌یی چووه (گۆته‌به) لای مه‌لا عبدالقادر، گه‌راوه (نۆمه‌رگۆمه‌ت) لای مه‌لا مه‌مه‌د نور، چووه (سورداش) لای مه‌لا عبدا‌لنجید، هاته‌ هه‌ولێر مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ لای مه‌لا عبدالله ی بیتوا‌ته‌ی، گه‌راوه (سیگرتکان) لای مه‌لا عبدالقادر (ره‌ش)، چووه (که‌رکوک) لای مه‌لا عومهری نۆمه‌رگۆمه‌تی ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

له‌م شوپێتانه مه‌لایه‌تی کرد: (طاله‌بان) (نۆمه‌رگۆمه‌ت) (سیکانی) (سیگرتکان) (نۆمه‌راوه)، پاشان ده‌شتی به‌جی هێشت، باری کرد هاته‌ هه‌ولێر له‌ به‌رواری ۱۵/۳/۱۹۹۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سه‌عاتچی.

مه‌مه‌د عومهر نه‌ییوی (۱۴۶۳)

ناوی مه‌مه‌ده‌د کۆری عومهری کۆری شاهه‌نشایه، نازناوی (الملك المنصور)، له‌ مه‌لیکه نه‌ییویه‌کانه، سالی ۵۳۷هـ - ۱۱۴۲ ز هاته‌دنیا، سی سالان ماوه له‌ مه‌لیکاتی، سالی ۶۱۷هـ - ۱۲۲۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد، زانایه‌کی میژووناس و شاعیر و نووسه‌ر و رۆشنیر بوو، ده‌رسی فه‌رمووده‌ی له‌ (نه‌سکه‌نده‌ریه) خویند، پاش کۆچی دوا‌یی باوکی کرا مه‌لیکی (حه‌ما)، شه‌ر و شه‌ره‌کی به‌ دژواری له‌ گه‌ل نه‌فه‌رنجه‌کان کرد، پردی بو له‌شکری خۆی دروست کرد.

دانراوه کانی: (المضمار في التأريخ): ۱۰ بهرگه و (طبقات الشعراء) و (درر الآداب في محاسن ذوي الألباب) و (دیوان شیعر).
سهرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۸.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۱ - ۶۲۲.
۳. معجم المؤلفين ۱۱/۸۳.
۴. البداية والنهاية ۱۳/۹۵.
۵. فوات الوفيات ۴/۱۲ - ۱۳.
۶. كشف الظنون ۲/۱۱۰۲.
۷. مشاهیر الكورد ۳۶۶.

مهلهمهده عومهر تاجه‌دین (۱۴۶۵)

ناوی مهلهمهده، کوری عومهری کوری مهلهمهده، نازناوی تاجه‌دینه، مهزه‌بی حه‌نه‌فی بووه، له (قاهیره) دانیشتروه، له شه‌ریعت و ریزمانی عه‌ره‌بی ده‌ستی بالا بووه، خوشتنوس بووه، نووسینه‌کانی بی‌هله بووینه، ماموستا مهلهمهده عبدالرحمان سه‌خاوی ده‌لی: {سالتی ۸۶۹ك چاوم بی‌کەت}، سالتی ۸۸۸ك - ۱۴۸۳ از کۆچی دوا‌یی کرد، مهلهمه‌دی کوری جیگری بوو.

سهرچاوه کان:

۱. الضوء اللامع ۸/۲۳۲.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۲.
۳. مشاهیر الكورد ۳۶۲.

مهلهمهده عومهر حه‌رانی (۱۴۶۶)

ناوی مهلهمهده، کوری عومهری کوری عبدالحمودی کوری زباطی حه‌رانیه، سالتی ۶۳۶ك - ۱۲۳۸ از له‌و شاره هاته‌دنیا، ماوه‌ك له‌وی له‌لای مه‌جده‌دین ئه‌ین

تیمییهی خوتیند، پاشان چووه (دیمشق)، تا دوا ژبانى هەر خهریکی فهرمووده بوو، له مهزههیی ئیمامی نههمه شارهزا بوو، سالی ۷۱۱ك سهفهري (میسری کرد، ناسرابوو به زاتهکی دوور له دنیا، روو له خوا، سالی ۷۱۸ك - ۱۳۱۸ز له (قوبرص) کۆچی کرد. سهراچاوهکان:

۱. شذرات الذهب ۶/۵۰ - ۵۱.

۲. الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۳۷۳.

۳. معجم أعلام الکورد ۶۲۲.

مهلامهده عومهر دینهوهری (۱۴۶۷)

ناوی مهلامهده کورپی عومهری کورپی عبدالملیکه، نازناوی (جمال الدین ابو البرکات)ه، مهزههیی شافیعی بووه، سالی ۶۱۳ك - ۱۲۱۶ز له (دینهوهر) هاتووته/نیا، له تهمهنی ۱۰ سالان له گهڵ باوکی چووه (دیمشق) له چیاى قاسیون نیشتهجی بوو، خوتیندی تهواو کرد، دهستی کرد به دهرسدانهوه، زاتهکی بهدین بووه، سالی ۶۸۵ك - ۱۲۸۶ز کۆچی دواپی کرد.

سهراچاوهکان:

۱. شذرات الذهب ۵/۳۹۳.

۲. معجم أعلام الکورد ۶۲۳.

مهلامهده عومهر شیخ شهروانی (۱۴۶۸)

ناوی مهلامهده کورپی عومهری کورپی خدری کورپی عومهره، عهشیرهتی (سارمهم)یه، سالی ۱۳۳۸ك - ۱۹۱۹ز له گوندی (شیخ شهروان) هاته دنیا، باوکی رهوانی (دیهگه)ی کرد بۆ خوتیند، قوناغی سوختهیی تهواو کرد، له قوناغی موسته عیدی چووه (دۆلهزه) لای مهلا عوسمان، چووه (دارههبن) لای مهلا عبدالله بایم، وه ههر له گهڵ بایم هاته (بهحرکه)، چووه (کۆزه پانکه) لای مهلا صالح، ماوه کیش له لای مهلا نههمه دی (رهش) بوو، سالی ۱۹۵۳ز کۆتایی به خوتیندن هینا، بووه مهلا له گوندی (مشار) پاشان

هاته هه‌ولیر له گه‌ره‌کی رۆناکی مه‌لا بوو له مزگه‌وتیک، له به‌رواری ۱۹۹۶/۴/۱ ز کۆچی کرد، له گۆرستانی گردی پیرداود به‌خاک سپێردا.

سه‌رچاوه: ژياننامه‌ی زانایه‌ ئابیه‌ کۆچ کردووه‌ کان ۱۹۱ - ۱۹۳.

مه‌مه‌د عومه‌ر فارقی (۱۴۶۹)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری عومه‌ره، خه‌لکی (میا‌فارقین)ه‌ که‌ ئیستا به‌ (سلیقانی) ناسرایه، سالی ۸۱۵ک - ۱۴۱۲ ز هاته‌دنیا، له‌ ولاتی (یه‌مه‌ن) نیشته‌جێ بووه، زانایه‌کی شه‌رع زان بوو، ماوه‌ی چل سال زیاتر قازی بوو، له‌ مانگی شه‌موالی سالی ۸۹۳ک - ۱۴۸۷ ز له‌ (وه‌صاب)ی چیا‌ی یه‌مه‌ن کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (مفتاح الارتاج في شرح المنهاج) و (مختصر الجواهر).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/۸۹.
۲. هدية العارفين ۲/۲۱۵.
۳. إيضاح المكنون ۲/۵۲۲ - ۵۸۷.

مه‌مه‌د عومه‌ر قه‌ره‌داغی (۱۴۷۰)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری عومه‌ری کۆری مه‌مه‌دی کۆری عب‌دالله‌طیفی قه‌ره‌داغی یه، له‌ ۱۹۲۸/۱۰/۹ ز له‌ (هه‌له‌بجه) هاته‌دنیا.

له‌لای سه‌ید ئه‌مینی باینجانی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، پاشان له‌لایه‌ن ئه‌و به‌رێزانه‌ خویندنه‌که‌ی برده‌سه‌ر: شیخ مصط‌فه‌ای قه‌ره‌داغی، شیخ باباره‌سولی بێدلی، مه‌لا عب‌دالعزیز برێسی، شیخ نوری باباعه‌لی، شیخ حه‌سه‌نی ئه‌بوعوبییدی، سالی ۱۹۴۸ ز کۆتایی به‌ خویندن هینا، کرا موده‌رریس له‌ شوینی باوکی: مزگه‌وتی مه‌مه‌د پاشا له‌ (هه‌له‌بجه)، سالی ۱۹۵۰ ز هه‌ر له‌و شوینه‌ کرا پێش نوێژ و ووتارخوین، پاشان هاته‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ی سلیمانی، سالی ۱۹۶۵ ز کرا به‌رپوه‌به‌ری په‌یمانگای ئابنی، دوا‌یی نه‌ندامی کۆری زانیاری له‌ سلیمانی سالی ۱۹۸۰ ز کرا نه‌ندامی ده‌سته‌ی بال‌ا له‌ ئه‌وقاف، هه‌ر له‌و ساله‌

هه‌لێژێردرا بۆ نه‌ندامی نیشتمانی له‌ سلێمانی، چه‌نده‌هاجار کرا نه‌ندامی لیژنه‌ی بالای
حه‌ج و عومره‌، چه‌ند سه‌فه‌ری کرد بۆ ولاتانی عه‌ره‌یی و نیسلامی.

خووره‌وشتی: مه‌لایه‌کی زیره‌ك و نازابوو، کوردی و عه‌ره‌یی و فارسی به‌ چاکی
ده‌زانی، قسه‌خۆش و ده‌م به‌ پێکه‌نین بوو، نوکته‌زان بوو، زمان په‌وان بوو، شه‌رمی
نه‌ده‌کرد، په‌شید بوو، ده‌نگ خۆش بوو، خۆم گویم لی بوو له‌ نه‌جه‌ف و له‌ که‌ربه‌لا،
ناوجه‌رگه‌ی شیعان له‌سه‌ر مینه‌ری حوسه‌ینه‌کان و تاری ده‌دان، به‌ ده‌نگی به‌رز مه‌تخی
حه‌زهره‌تی نه‌بویه‌کر و عومه‌ر و عوسمان و عه‌لی ده‌کرد، نه‌وه‌ش له‌و شوینه‌ شتیکی
ترسناکه‌، گوته‌ی ئاسان نیه‌.

سه‌رچاوه‌: تاریخ علماء بغداد ٦٠٨.

مه‌مه‌د عومه‌ر کوردی (١٤٧١)

ناوی مه‌مه‌ده‌، نازناوی (زه‌ینه‌دینه‌)، کورێ عومه‌ره‌، له‌ زانسته‌کانی قورئانی پێرۆز
شاره‌زا بووه‌، ده‌رسی له‌لای (شاطیبی) خویندوووه‌، له‌ گه‌ڵ مامۆستا عه‌لی سه‌خاوی له‌
(دیمشق) ده‌رسی داوه‌، له‌ ده‌رسدانه‌وه‌ پله‌ی به‌رزی هیناوه‌، سالی ٦٢٨ك - ١٢٣٠ز
کۆچی دوا‌یی کردوه‌.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٥/١٢٧.

٢. معجم أعلام الکورد ٦٢١.

مه‌مه‌د عومه‌ر نه‌صیبی (١٤٧٢)

ناوی مه‌مه‌ده‌، کورێ عومه‌ری کورێ مه‌مه‌دی کورێ عومه‌ری کورێ
نه‌بویه‌کری کورێ مه‌مه‌دی کورێ نه‌حه‌دی کورێ عبدالقه‌هیری کورێ هبه‌ الله‌ یه‌،
خه‌لکی شاری (نوصه‌یه‌نه‌)، سالی ٨٥١ك - ١٤٤٧ز له‌ شاری (حه‌له‌ب) هاته‌دنیا،
زانایه‌کی شه‌رع زان و ئوصول ناس و شاره‌زا له‌ نه‌حو و پێژمانی عه‌ره‌یی بووه‌، شاعیر و
نووسه‌ر بووه‌، سه‌فه‌ری (قه‌هیره‌)ی کردوووه‌، له‌ (مه‌که‌که‌) و (مه‌دینه‌)ی خویندوووه‌ له‌

(قاهیره) و (دیمشق) کرایته جیگری قازی، له (حهلهب) کتییی (الابتهاج فی شرح المنهاج) له چوار بهرگی داناوه، کتییی تری ههیه پره له شیعر و په‌ند و قسه‌ی نه‌سته‌ق، له ١٣ ی مانگی ره‌مه‌زانی پیرۆز، سالی ٩١٦ ک - ١٥١١ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سهرچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفین ١١/٩٢ - ٩٣.
٢. هدية العارفين ٢/٢٢٧.
٣. كشف الظنون ٢/١٨٧٤.
٤. شذرات الذهب ٨/٧٥.
٥. إيضاح المكنون ١/١٢.

مه‌مه‌د عیسا بروجردی (١٤٧٣)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی (ئه‌بو عبدالله)یه، کورپی عیسی‌یه کورپی دیزکه، خه‌لکی (بروجرد)ه، خوتیندنی ته‌واو کردووه، چوویتته (به‌غدا) له‌وئ ده‌رسی داوه، ده‌رسی به کورپی خه‌لیفه داوه، ده‌رسی به ئه‌بو سه‌عیدی سیرافی داوه، خه‌ریکی زانیاری و خوتینده‌وه‌ی قورنانی پیرۆز بووه، تا مانگی جیمادی دووهم، سالی ٣٥٩ ک - ٩٧٠ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهرچاوه‌کان:

١. الأنساب ١/٣٤٧.
٢. اللباب ١/١٤٤.

مه‌مه‌د عیسا گۆرانی (١٤٧٤)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عیسا‌ی کورپی ئیبراهیم شارانی یه، نازناوی (ابو الطیب)بووه، له (مه‌دینه‌ی) پیرۆز دانیشتووه، پاشان چوویتته (دیمشق) هه‌ر له‌وئ سالی ١١٦٧ ک - ١٧٥٣ ز کۆچی دوا‌یی کردووه، کتییی (اعلام التحقیق و إعلام الجاهل والزندقه‌ی) داناوه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/۱۰۲ - ۱۰۳.
۲. إيضاح المكنون ۳/۱۰۲.
۳. هدية العارفين ۲/۳۲۹.
۴. سلك الدرر ۴/۸۱ - ۸۵.
۵. معجم أعلام الكورد ۶۲۳.

مه‌مه‌د عیسا له‌ل (۱۴۷۵)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی عیسی‌یه کورپی له‌له، ده‌رسی له خزمه‌ت باوکی خویندوو له مه‌زه‌بی شافعی شاره‌زابوو، نامیلکه‌ی (أصول الدين والسنة)ی له‌لای مامۆستا نه‌بولقاسم عیسا خویندوو، نه‌و نامیلکه ده‌ستنوو سی مه‌مه‌د ئیبراهیم سه‌ربالا بووه، له‌لایه‌ن چه‌ندان زانیانی نه‌و سه‌رده‌می په‌سه‌ند کرابوو مۆر کرابوو، له‌وانه: مامۆستا عیسا له‌ل باوکی مامۆستا، ناوبراو له ۱۰ی په‌مه‌زانی پیروز، سالی ۵۱۶ ک - ۱۱۲۲ز په‌سه‌ندی کردوو.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. تاریخ اربیل ۱/۲۷۳.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۳.

مه‌مه‌د غازي نه‌ییویی (۱۴۷۶)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌لیک غازي کورپی مه‌لیکی عادیل نه‌بویه‌کری نه‌ییویه، نازناوی (ناصر الدین)ه، خاوه‌نی: (میفارقین) و (پوها) و (هه‌ولیر) بوو، له بنه‌ماته‌ی نه‌ییویه‌کانه، جگه له‌وه‌ی که زاته‌کی لی‌هاتوو و عه‌گید و چاوه‌یم بوو، زانیه‌کی میژووناس و نووسه‌ر و شاعیر بوو، کورپی کچی (جه‌وزی) ده‌لی: {سالی ۶۱۲ ک - ۱۲۱۵ز له شاری (پوها)م دیت، قسه‌خۆش و زمان په‌وان بوو}.

ناوبراو ئیجازه‌ی له شیخ محیه‌دینی عه‌ره‌یی وه‌رگرتوه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی به: (بسم الله الرحمن الرحيم و به ثقتي.....) ده‌ست یی ده‌کا.
مامۆستا به‌ عه‌ره‌یی ده‌لی:

اذا ما أردت السعدَ فيك فكن
على الذي في يده السعدُ متكلاً
سَلِّم الى الله أمراً أنت فاعله
فما إلى النجم لا قولاً ولا عملاً
ناوبراو له هۆلاکو عاسی بوو، ته‌ته‌ره‌کان ماوه‌ی بیست مانگ ده‌وره‌ی
شاره‌که‌یان گرت و ئابلقه‌یان دا، دانیشتوانی شاره‌که‌ زۆر نارِه‌حه‌ت بوون، نه‌خۆشی و
گرانیان که‌وته‌ناو، له‌ نه‌ج‌امدا له‌شکری (هۆلاکو) چوونه‌ ناوشار، به‌ داخه‌وه‌ مه‌لیکیان به‌
دیل گرت و سه‌ریان پری، له‌ هه‌موو بازار و کۆلانیان سه‌ری مه‌لیکیان گێرا، پاشان له‌
شوینه‌کی به‌رچاو به‌ داریان وه‌کرد، دوا‌یی ئیسلامه‌کان له‌ شوینه‌ک به‌ خاکیان سپارد، له‌و
شوینه‌ مزگه‌وتیکیان دروست کرد به‌ناوی (مسجد الرأس) واته‌: مزگه‌وتی سه‌ر.
سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الكورد ۶۳۴ – ۶۳۵.

۲. مشاهیر الکورد ۳۳۰.

۳. شذرات الذهب ۵/۲۹۵.

محهمهد فضل الله حه‌یدهری (۱۴۷۷)

ناوی محهمه‌ده‌ کورپی فضل الله ی کورپی ئیبراهیم نه‌فه‌ندی حه‌یدهری دووه‌مه‌،
عوسمان سند له‌ (أصفی الموارد) ده‌لی: {مامۆستا چه‌رخ‌ی خۆی ره‌وشه‌ن و بۆن خۆش
کرد، خووه‌ چاکه‌کانی شاییدی به‌رزی نه‌و زاته‌نه‌}، له‌ سه‌ره‌تاوه‌ له‌لای عاصم نه‌فه‌ندی
مامی و له‌لای کورپی عاصم نه‌فه‌ندی خویند، دوا‌یی چووه‌ لای خضر محهمه‌د نه‌فه‌ندی
حه‌یدهری نامۆزای ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مامۆستا سالتی ۱۲۲۳ک له‌ گوندی (ماوه‌ران) ده‌رسی ده‌داوه‌، له‌و کاته‌
مصطفا نه‌حمه‌د زه‌هاوی برازای محهمه‌د فه‌یزی زه‌هاوی موفقی (به‌غدا) یه‌ک بوو له‌

فهقیه‌کانی نهو زاته، سالی ۱۲۲۴ک - ۱۸۰۹ تا و له‌رزه‌کی گرانی توش هات، له نه‌جامدا کۆچی دواپی کرد.

سهرچاوه: عنوان المجد ۱۲۸.

مه‌مه‌د فه‌قیی ته‌یران (۱۴۷۸)

ناوی مه‌مه‌ده، له ده‌وری سالی ۱۵۶۳ز له گوندی (ته‌یران) قه‌زای مؤکس ناوچه‌ی هه‌کاری هاته‌دنیا، و‌ابزانه‌ هه‌ر بۆیه‌ ناوبراوه‌ به: فه‌قیی ته‌یران، چونکه‌ خه‌لکی (ته‌یران) بووه، نه‌ك له‌به‌ر نه‌وه‌ی كه‌ گۆیا زمانێ بال‌ئ‌اندانی زانیوه، جی‌ی لی نه‌بی خو سوله‌یمان پیغه‌مبه‌ر نه‌بووه (درو‌دی خ‌وای لی‌ بی).

له‌ سه‌ره‌تاوه‌ له‌لای خو‌یانی خو‌یت‌د، پاشان چ‌ووه (جزیره) له‌ گوندی (ه‌یشت) و (فینك‌)ی خو‌یت‌د، زانایه‌کی رۆش‌نبیر و میژووناس و شاعیر و نووسه‌ره‌کی چا‌کی سه‌رده‌می خ‌و‌ی بووه‌ نازناوی خ‌و‌ی جاروايه (م ، ح) میم و حی نووسیوه‌ کور‌ت‌کرایه‌وه‌ی ناوه‌كه‌ی خ‌و‌یتی مه‌مه‌د، وه‌ك ده‌لی:

میم و حی‌ حه‌فتی فه‌له‌ك چ‌وون	ژ ه‌یج‌ره‌تی ده‌وران گه‌له‌ك چ‌وون
سال‌ هه‌زار و چ‌ل و یه‌ك چ‌وون	ئه‌ف غه‌زه‌ل ئانی دیاره
۱۰۴۲ك - ۱۶۳۲ز	

جاریش وایه‌ ده‌ن‌و‌وسی (فه‌قیی ته‌یرا)، وه‌ك ده‌لی:

ئه‌وه‌ مه‌حب‌وبا وه‌كو ستیرا	ته‌ عه‌سیرا كچ‌ا می‌را
ته‌ هه‌لان‌دی (فه‌قیی تی‌را)	كه‌س ب‌ حالی من نه‌زان
له‌ شیعرێك‌ ئاماژه‌ به‌ شیخ‌ ئه‌حه‌دی جزیری ده‌كات، وادیاره‌ هاو‌چه‌رخ‌ بو‌وب‌نه، ووشه‌ی (مه‌لی) به‌كار‌دینی، ئه‌وه‌ش نازناوی شیخه‌حه‌ده، وه‌ك ده‌لی:	

برین‌داری عشقه‌مه	د یورم‌ ز سه‌ا به‌ان
زانن مه‌ده‌داحی كیمه	له‌ هه‌زارو ئێك‌ و سه‌ان ۱۰۳۱ك.
سه‌نا خواهی (مه‌لیمه‌)	له‌می نه‌رد و جه‌ان

به‌ره‌مه‌کانی: (چیرۆکی هۆنراوه‌ی شیخی صدعان) و (چیرۆکی هۆنراوه‌ی زه‌نبیل فروش) و (چیرۆکی هۆنراوه‌ی سیسه‌بان - ئه‌سه‌بی ره‌ش) و (هۆنراوه‌ی قه‌لای دمدم) و (هۆنراوه‌ی به‌سه‌ره‌اتی به‌رسیسای عابید) و (هه‌ی ئاڤ و ئاڤ) و (دلۆ رابه‌).
 کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۰۵۱ ک - ۱۶۴۱ز له‌ گوندی (وه‌ره‌زوز) سه‌ر به‌ (مۆکس) کۆچی دوا‌یی کرد، گۆره‌که‌ی پارێزراوه‌، زیاره‌ت ده‌کری.
 سه‌رچاوه‌کان:

۱. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ۲/۱۷۱ - ۲۷۹.

۲. تاریخ مشاهیر کورد ۱/۱۹۸.

۳. الأکراد فی به‌دینان ۲۰۳.

۴. معجم أعلام الکورد ۵۴۲.

مه‌مه‌د فه‌یضی زه‌هاوی (۱۴۷۹)

ناوی مه‌مه‌ده‌، کوری مه‌لا نه‌حه‌دی کوری حه‌سه‌ن به‌گی کوری رۆسته‌م به‌گی کوری که‌بخوسه‌و به‌گی کوری ئه‌میر سولیمانی کوری فه‌قی نه‌حه‌دی داره‌شمانه‌یه‌، سالی ۱۲۱۸ ک - ۱۸۰۳ز له‌ سلیمانی هاتووته‌دنیا، ناوبراوه‌ به‌ (زه‌هاوی) چونکه‌ به‌ منداڵی له‌گه‌ڵ باوکی ماوه‌ک له‌ (زه‌هاو) ماوه‌ لای خاله‌کانی، دوا‌یی گه‌راوه‌ سلیمانی له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خوێندنی قورئانی پیرۆز، کتێبه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی شه‌ریعه‌ت و نه‌حو و - صه‌رفی خوێند، ماوه‌ کیش له‌لای مه‌لایه‌کانی (زه‌هاو)ی خوێند، ماوه‌ک له‌لای شیخ مه‌عروفی نۆده‌یی، ماوه‌ک لای مه‌لا عبدالله ی خه‌ربانی، پاشان چووه‌ (سه‌) که‌لامی له‌لای مه‌لا شیخ مه‌مه‌د سه‌عیدی ته‌ختی خوێند، که‌ مامۆستای کۆچی دوا‌یی کرد، چووه‌ لای مه‌لا قه‌سیم ی برای حیکمه‌تی خوێند، چووه‌ (سابلاغ) لای مه‌لا مه‌مه‌د ره‌سول کۆتایی به‌ خوێندن هینا، له‌ ته‌مه‌نی بیست سالی ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: له‌ مه‌دره‌سه‌ی باباعه‌لی له‌ سلیمانی کرا موده‌ره‌ریس، سالی ۱۸۳۵ز

کرا موده‌ره‌ریس له‌ مزگه‌وتی نه‌حه‌د نه‌فتچی له‌ که‌رکوک، سالی ۱۸۴۱ز له‌سه‌ر فه‌رمانی

عه‌لی ره‌زای والی (به‌غدا) کرا موده‌رریس له مه‌دره‌سه‌ی (علمیه)، سالی ۱۸۴۹ز کرا سه‌روکی ده‌رس بیژه‌کان، هه‌ر له‌سه‌ر فه‌رمانی والی به‌غدا، سالی ۱۸۵۳ز کرا مو‌فقی گشتی (به‌غدا)، به‌بو‌نه‌یه شاعیری مو‌صلی عب‌دالباقی عومه‌ری له هه‌نراوه‌کدا، به عه‌ره‌یی ده‌لی:

قد قيل لي إذ رحلت أنشد عندما شاهدت دين محمد يتجدد

في مذهب النعمان بالزوراء قد أفتي الامام الشافعي (محمد)

زه‌هاوی ماوه‌ی سی و هه‌شت سال به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر کار‌ی مو‌فتیاتی.

خو‌ره‌وشتی: خه‌رخواز و چاکه‌خواز و رووله‌چاکه‌ بوو، خه‌ریکی کۆ‌کردنه‌وه‌ی زانست بوو، له زانسته‌کانی خو‌یتدنی بال‌ای نه‌و سه‌رده‌می زۆر شاره‌زا بوو، تاکه زانای بی‌ وینه‌ی نه‌و سه‌رده‌می بوو، شاعیر و نه‌دیپ بوو، قسه‌ی ورد و په‌رمانا و نوکته‌ی زۆر ده‌زانی، به (نه‌مه‌د)ی نه‌وه‌ی خو‌ی ده‌گۆ: {أعجب! أتعجب أباك أم جد؟}، واته: نه‌مه‌د! باوکت خو‌ش ده‌وی یا با‌په‌رت؟ له نی‌وان وشه‌ی: {أعجب} و {أم جد} جو‌انکار‌ی {الجناس المرفوع} هه‌یه.

جاره‌ك به زه‌هاویان گۆ: مامۆستا نه‌وه په‌نگری زستان كه‌وت، نه‌ویش فه‌رمووی: {قالوا: السماء قد أسقطت جمراتها، صدقوا، وهذا الثلج بعض رمادها} واته: ده‌لین: په‌نگری ناسمان كه‌وتوه، راسته، نه‌و به‌فه‌ری نی‌ستاش تۆز و مشکیه‌كه‌یتی.

له با‌سی گه‌نجی به‌سه‌رچوونه‌وه ده‌لی:

من صار يمشي بالعصا من كبر آن أوان، أن يصير راحلا

أعني الذي على ثلاث أرجل يمشي، على الأربع يمشي عاجلا

واته: نه‌وه‌ی نی‌ستا له‌به‌ر په‌ری به‌گۆپاری ده‌روا نزیک بووه هه‌لبه‌گیری، مه‌به‌ستم نه‌وه‌یه: نه‌وی له‌سه‌ر سی لاقان ده‌روا، نزیک بووه به‌جو‌اران په‌روا، واته: به‌ری و دوو که‌س لاشه‌که‌ی هه‌لگرن یه‌ک له په‌شه‌وه یه‌ک له دواوه، له‌سه‌ر نه‌و جو‌ار لاقانه ده‌روا بو‌ گۆ‌رستان.

ده‌بارە‌ی هه‌ق‌گۆ‌یی ده‌لتی:

إنا نقول الحق بالمخاف ونبطل الباطل بالدلائل
ولا نخاف لومة من لائم ولا نهاب صولة من صائل
له مه‌ت‌خی خ‌و‌ای گه‌وره‌، ده‌لتی:

يارب حارت في ثناك عقول ماذا عسى فيك العقول تقول؟
أن الوجود ثنا عليك بأسره فثناء أهل الفضل فيك فضول

به‌شێك له‌ فه‌قییه‌كانی: مه‌لا حوسێن پ‌ش‌ده‌ری، مه‌لا عبدالرحمانی قه‌ره‌داغی (ابن الخياط)، مه‌لا محه‌مه‌دی ك‌وانه‌دولی، مه‌لا شێخ حه‌سه‌نی قه‌ره‌داغی، مه‌لا عبدالله ی پ‌یره‌باب، مه‌لا عه‌لی ق‌ز‌ل‌جی، مه‌لا شێخ عبدالله شێخ حه‌سه‌ن، مه‌لا عیسا‌ی هه‌رت‌ه‌لی، مه‌لا نه‌حه‌دی مه‌لا جامی، مه‌لا نه‌حه‌دی دێل‌ژه‌یی، مه‌لا نه‌حه‌دی گۆ‌یر‌ی، مه‌لا عه‌لی ك‌وره‌یی، مه‌لا عه‌لی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی، مه‌لا عبدالله، مه‌لا ره‌زای واعیز، مه‌لا محه‌مه‌دی (مه‌ح‌وی)، عبدالرحمان ناجم شاره‌زو‌ری، شێخ عبداللطیف نا‌ئیب، محه‌مه‌د سه‌عیدج نه‌فه‌ندی ک‌ور‌ی.

کۆ‌چی دو‌ایی: نیوه‌شه‌وی دو‌وشه‌م، ۳ی جیما‌دی یه‌که‌م، سا‌لی ۱۳۰۸ک - ۱۸۹۰ز ما‌لت‌ا‌و‌ایی یه‌که‌جاری له‌ دۆ‌ستان ک‌رد، به‌ره‌و باره‌گای خ‌و‌ای گه‌وره‌ باری ک‌رد، له‌ ق‌وت‌ا‌ن‌خانه‌که‌ی خ‌و‌ی: (السليمانية) به‌ خ‌اک سپ‌رد‌را.

مه‌د‌ح و پ‌نده‌هر‌گۆ‌تنی زانایان به‌ زه‌ها‌وی:

شێخ ره‌زای تاله‌بانی ده‌لتی:

موم‌کین نیه ئیدراکی حه‌قائیق به‌ ته‌وا‌وی

موم‌کین نیه ئیدراکی نه‌کا‌ زیه‌نی زه‌ها‌وی

به‌ فارسی و تور‌کیش له‌و باب‌ه‌ته‌ شیع‌ری نو‌وسیه‌.

سه‌ید نه‌حه‌دی را‌وی واعیز ده‌لتی:

دفنوك ياكهف الوري تحت الثرى ويلى عليك وويل كل موحد
ماضمت الغبراء مثلك ثاويا لا، والذي هو عالم ما في الغد

أبکیت کتب العلم دمعاً بل دما وبکتک کتب السعد بل والسيد

سه‌ید عبدالله عیرفان نه‌فه‌ندی (مدرس)ی سلیمان ده‌لی:

سألت من الأيام يوما جماعة وهم ساكبون الدمع بل ساكبوا الدم

فقلت لهم ماذا جرى من مصائب؟ وما ذا الذي يبيكم بالتألم؟

فقالوا: أما أخبرت يا غافل الدني وفاة الزهاوي الشهير بأعلم

کورده‌کانی: (محمد سه‌عید) و (جهمیل صیدقی زه‌هاوی) و (عبدالحکیم ١٢٥٦ -

١٣٥٨ک) و (عبدالغنی ١٢٧٧ - ١٣٢٣ک) و (محمد ره‌شید پاشا ١٢٦٤ -

١٣٢٧ک).

سه‌رچاوه‌کان:

١. عنوان المجد ٩٨ - ١٤١.

٢. الإمام أمجد الزهاوي ٦٣.

٣. موفتي زه‌هاوی.

٤. لب الالباب ٨٥/١.

٥. البتوشي ٣٨.

٦. مشاهير الكورد ١/٢٢٨ - ٢٣١.

٧. بوژاندنه‌وه ١/٢٥٧ - ٢٦٢ - ٢٩٠ - ٢٩٣ - ٣٥٢ - ٣٥٩ - ٢٠٠/٣ - ٢٠١.

٨. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ٢١٥ - ٢١٩.

٩. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥١٧ - ٥٢٢.

١٠. تأريخ السليمانية ٢٥١ - ٢٥٦.

١١. تأريخ مشاهير الكورد ٢/٣٥ - ٣٩ - ٩٤ - ١١٨.

١٢. نثر الجواهر والدرر ١٤٠٧/٢.

١٣. معجم أعلام الكورد ٤٣٩ - ٤٨٧.

مهلا محمد قادر نهچی (۱۴۸۰)

ناوی محمدده، کورپی شیخ قادری کورپی مهلا محمدده، خه‌لکی گوندی (نه‌چی)ی مهربوانه، له دهوری سالی ۱۳۰۳ك - ۱۸۸۵ز له گوندی (ره‌شه‌دی) هاته‌دنیا، دهستی کرد به خویندن، پاش ته‌واو کردنی قوناغی سوخته‌یی، چوو له‌ی مهلا عبدالرحمانی پنجویتی، کو‌تایی به خویندن هینا ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (مهربوان) له گوندی (به‌یلله) بووه مهلا، ده‌رسی ده‌داوه، باری کرد بۆ بالك، له‌وی چهند مه‌لای پنگه‌یانند، دوایی شیخ علا‌نه‌دینی (بیاره) کردیه موده‌رریس له گوندی (دورود)، قوتابخانه‌که‌ی زۆر ئاوه‌دان بوو، جاروا‌بوو سی تا چل فه‌قی له‌وی ده‌بوون، دوایی چوو (چۆر)، له‌وی چوو (ووشکین)، له‌وی چوو (ره‌زاو)، سالی ۱۳۳۶ك - ۱۹۱۷ز کو‌چی دوایی کرد، مهلا سه‌عیدی کورپی جیگری بوو، نه‌ویش ده‌وری سالی ۱۳۵۵ك - ۱۹۳۶ز کو‌چی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدین ۵۳۳ - ۵۳۴.

مهلا محمد قادر هه‌رتهل (۱۴۸۱)

ناوی محمدده، کورپی مهلا قادری کورپی مهلا عبدالله ی کورپی مهلا محمدده‌ی کورپی مهلا حه‌سه‌نه، سالی ۱۹۱۰ز له گوندی (هه‌رتهل) هاته‌دنیا. خویندنی: له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به خویندن، دوایی چوو له‌ی مهلا شیخ نه‌همده له (وه‌رتی)، دوایی چوو (زیوه) له‌ی مهلا عبدالله، دوایی چوو له‌ی مهلا طاهر نه‌فه‌ندی له (که‌رکوک)، گه‌راوه (هه‌رتهل) له‌ی مهلا فتح الله، هاته‌ مزگه‌وتی حاجی قادر له هه‌ولیر له‌ی مهلا محمدده‌نه‌مین کونه‌فلوسه و مهلا عبدالله ی کورپی، چوو (سکتن) له‌ی مهلا عبدالله، چوو مزگه‌وتی بایزناغا له (کو‌یه) له‌ی مهلا به‌هائه‌دین ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: بووه مهلا له (وه‌رتی)، دوایی چوو (زیوه)، ماوه‌ک له (وه‌راش) بوو، گه‌راوه (هه‌رتهل) پێر له بیست و پنج سال له‌وی ده‌رسی داوه، هاته‌ هه‌ولیر بووه مه‌لای

مزگه‌وتی ناوبازار، ئیجازه‌ی به‌وانه داوه: مه‌لا نه‌حمده ئیبراهیم خه‌تی، مه‌لا صادق مه‌لا ئیبراهیم خه‌تی، مه‌لا عبدالباقی هه‌رتهلێ، مه‌لا عه‌لی هه‌رتهلێ، مه‌لا شیخ عبدالله‌ی زیخان.

کوره‌کانی: دوو کوری مه‌لای هه‌نه:

۱. مه‌لا جه‌مال: مه‌لای مزگه‌وتی عه‌قیده‌ره له‌ گه‌ره‌کی ته‌پراوه له‌ هه‌ولێر.
۲. مه‌لا عبدالرحمان: مه‌لا بوو له‌ مزگه‌وتی پاشا، له‌ هه‌ولێر باری کرد بۆ ناوچه‌ی (پرانیه).

سه‌رچاوه: علماء ومدارس في أربيل ۱۲۰.

مه‌مه‌د قازی (سلط) (۱۴۸۲)

مامۆستا مه‌مه‌د، کوری قازی شاری (سه‌لطه)، له‌ کورده‌کانی (هه‌کاری)یه، له‌ ده‌وری سولتان سه‌لاح‌دینی ئه‌یوبی ئه‌و به‌ره‌بابه‌ که‌وته‌ (ئوردن)، له‌وێ له‌ شاری (سه‌لط) نیشته‌جێ بوون، زانایه‌کی فه‌رمووده‌ناس بوو، له‌ قوتابخانه‌ی (الأفضلیة) ده‌رسی ده‌دا، هه‌روه‌ها سه‌روۆکی قوتابخانه‌ی (قؤلونییه) بوو، پاشا کۆچی دوایی مامۆستا، کوره‌کانی خۆی ده‌رسیان ده‌داوه، ناوه‌کانیان: عبدالحق، حافظ‌الدین، یه‌حیا، تا سالی ۱۰۹۵ ک — ۱۶۸۴ ز پاشان ئه‌و به‌ره‌بابه‌، له‌ مزگه‌وتی (نه‌قصی)ی پیروز کران به‌ پیش نوێژ و ووتارخوێن، ناسراون به‌ بنه‌ماله‌ی (الإمام)، ئیستاش نه‌وه‌کانیان ماون، ئه‌مانه‌ن: یه‌حیا مه‌مه‌د شوکری، مه‌مه‌د صالح، مه‌مه‌د یه‌حیا، شیخ یونس

سه‌رچاوه: معجم أعلام الکورد ۶۲۴.

مه‌مه‌د قه‌حطان ئورمه‌وی (۱۴۸۳)

ناوی مه‌مه‌ده، نازناوی (ئهبو عبدالله)یه، کوری قه‌حطانی کوری ئهبو عبدالله‌یه، خه‌لکی (ورمێ)یه، مامۆستایه‌کی برۆاینگراو بووه، زۆر زه‌نگین بووه، بۆ بازرگانی سه‌فه‌ری کرد، ماله‌کی زۆری پێبوو، له‌ به‌له‌م سواربوو له‌ناو ده‌ریا به‌له‌مه‌که‌شکا، شه‌مه‌که‌کانی ته‌پربوو، ماله‌که‌ی هه‌موو فه‌وتا، دووباره‌ مالداری کرده‌وه، شتیکی کۆکرده‌وه، نه‌مجاره‌ش له‌ (نیسابۆر) تالان کرا، هه‌یجی نه‌ما، مامۆستا عبدالکریم سه‌معانی

ده‌لی: {له شارانی بوخارا و مه‌رو و سه‌رخس له‌گه‌ل من دا بوو، زاته‌کی چاک و قورئان خوین و به‌شه‌و نوێژ بوو، زۆرم خوش ده‌ویست}.

سه‌رچاوه: الأنساب ۱/۱۱۹.

مه‌مه‌د قه‌ره‌داغی (۱۴۸۴)

مامۆستا مه‌لا محمەد سالی ۱۲۱۳ك - ۱۷۹۸ز له (قه‌ره‌داغ) هاتووته‌دنیا، بۆ خویندن چووه (مورتکه) لای مه‌لا عبدالغفور، دوا‌یی چووه لای مه‌لا شیخ عبداللطیفی به‌رزنجی، دوا‌یی چووه (هه‌له‌بجه) لای مه‌لا عبدالله‌ی خه‌ربانی ئیجازه‌ی وه‌رگرت، پاشان چووه لای مه‌ولانا خالیدی شاره‌زوری ئیجازه‌ی ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی وه‌رگرت، سالی ۱۲۶۶ك - ۱۸۴۹ز سوله‌یمان پاشای بابان مزگه‌وت و قوتابخانه‌ی له (قه‌ره‌داغ) بۆ دروست کرد، مامۆستای کرده (مدرس) ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه، سالی ۱۲۸۱ك - ۱۸۶۴ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (قه‌ره‌داغ) به‌ خاك سپێردرا.

دانراوه‌کانی: (شرح الإعراب) و (شرح رسالة الآداب) و (تعليقات على عبدالحكيم) و (تعليقات على الشمسية) و (تعليقات على عصام الوضع) و (تعليقات على تفسير البيضاوي) و (تعليقات على التحفة) و (تعليقات على رسالة بهاء‌الدین العاملي).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۲/۱۵۹ - ۱۶۰.

۲. معجم أعلام الکورد ۶۸۲.

مه‌مه‌د قه‌سیم گۆرانی (۱۴۸۵)

ناوی محمەد قه‌سیمه، کوری شیخ نه‌حمه‌دی کوری شیخ مه‌حمودی کوری شیخ نه‌حمه‌دی کوری شیخ مصطه‌فايه، سالی ۱۱۳۴ك - ۱۷۲۱ز له (سنة) هاتووته‌دنیا، نه‌و زاته‌ باپیره‌ گه‌وره‌ی زۆربه‌ی مامۆستایه‌کانی (سنة)یه، له‌ خزمه‌ت باوکی په‌روه‌رده‌ بوو، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌یی چووه (سیا‌گوێژ) لای مه‌لا عبدالله، ماوه‌ کیش چووه لای مه‌لا مصطه‌فای بالیسانی خۆشناو.

مامۆستا ده‌رسی به‌چه‌ند زانایان داوه و ئیجازه‌ی پێداون، له‌وانه: مه‌ولانا خالیدی شاره‌زوری، مه‌لا عه‌لی نه‌صرالله زیباری. مامۆستا قه‌سیم خه‌تی خوش بوو، به‌شی که‌لام له (ته‌ذیب المنطق) و شه‌رحی ته‌فتازانی سه‌ر ته‌صریفی به‌ده‌ستی خۆی نووسیه‌وه. کۆچی دوا‌یی: سا‌لی ۱۲۳۴ک - ۱۸۱۸ز له (سنه) کۆچی دوا‌یی کرد.

سێ کۆری هه‌بوو: حسن و حسین و احمد

شیخ عبدالغفاری مه‌رۆدخی به‌بۆنه‌ی کۆچی دوا‌یی مامۆستا به‌فارسی ده‌لی:

بحر علم و آسمان فضل و دین	قطب عالم حضرت شیخ قسیم
کرد رحلت ناگهانی زین جهان	شد مقیم اندر گلستان نعیم
سال تاریخی وفاتش هاتفی	گفت: {جنت زینت افروند از قسیم}
سه‌رچاوه‌کان:	۱۲۳۶ک

۱. علماؤنا فی خدمه‌ العلم والدین ۴۳۵ - ۴۴۰.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۳۳.

۳. بوژاندنه‌وه ۳/۱۹۶ - ۶/۳۳۱/ ۱۹۷.

۴. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۲۹۷ - ۲۹۸.

مه‌مه‌د گه‌ردی (۱۴۸۶)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د گه‌ردی یه‌که‌ له‌ زانایه‌ مه‌زنه‌کانی مه‌زه‌بی شافعی کورد، له‌ گه‌ردیه‌کانی سه‌ره‌وه‌یه، پشت شاری (نامیدی) له‌ نیوان سنووری عێراق و تورکیا، بیستوومه‌ چوویه (مه‌دینه‌)ی بیروژ له‌وێ نیشه‌جێ بووه، کرایته‌ مامۆستا رێزی تایه‌تی لێندراوه، کاروباری ئاینی نه‌نجام داوه.

دانراوه‌کانی:

۱. حاشیه‌ علی تحفه‌ ابن حجر: دانه‌کی کۆیمان له‌لایه‌ وه‌رگیراوه‌ له‌سه‌ر نوسخه‌ی

عبدالله کۆری، له‌ گوندی (ماوه‌ران) بۆ مه‌لا ئیسماعیل ئیبراهیم نه‌فهندی هه‌یده‌ری

نوو‌سیته‌وه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی، به: (الحمد لله الذي جعلني من خدام علماء الشريعة.....
فيقول المفتقر الى الله الغني محمد الكردي: ...) ده‌ست بی ده‌کا.

۲. حاشیه‌ی علی‌ الانوار: نو‌سخه‌کی له‌لای مه‌لا نه‌نوه‌ر که‌مریم شه‌وه‌کی پێش نو‌یژی
مزگه‌وتی بالیمانی له‌ هه‌ولێر هه‌یه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی نو‌وسراوه: (هذه حاشية الأنوار
للمحقق الكردي رحمه الله وإيانا، قوله: (المظهر للنجس والخبث)... له‌ کو‌تاییدا
ده‌لی: {قد وقع الفراغ من تحرير الحاشية المسماة بالكردي الواقعة على الأنوار من
يد الحقيير يونس بن عمر المير باساكي حقيقة، البامري السورجی شهره، في يوم
الخميس ثاني صفر المظفر سنة ۱۲۲۷ك... تمت بقصة الاشني من أعمال تبريز}،
نو‌سخه‌کی تری کو‌بی له‌لای مه‌لا نامیق مه‌لا ئیسماعیل گه‌زنه‌یی هه‌یه، له‌سه‌ر خه‌تی
مه‌مه‌د نه‌حمه‌د زیباری وه‌رگه‌راوه، سالی ۱۹۲۶ک له‌ گوندی (هه‌رنی) نو‌وسیه‌وه.
تییینی من لی‌ره‌دا نه‌وه‌یه: هه‌ندی له‌ مامۆستایان جیاوازی ناکه‌ن له‌ نی‌وان نه‌و دوو
ناوه: (مه‌مه‌د سولیمان کوردی) و (مه‌مه‌د سولیمان گه‌ردی)، له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌ رینووسی
عه‌ره‌بی وه‌ک یه‌ک ده‌نوسرین، له‌ راستیشدا دوو زاتی له‌یه‌ک جودان، وه‌ به‌لگه‌ش بو‌
سه‌ماندنێ نه‌و راستیه‌ نه‌و نو‌سخه‌ کو‌پیه‌یه‌ که‌ ناماژه‌م پێکرد، له‌و به‌رواره‌ی که‌ نه‌و نو‌سخه‌
نو‌وسرایته‌وه‌ که‌ سالی ۱۹۲۶ک یه‌، مامۆستا مه‌مه‌د سوله‌یمانی کوردی مه‌ده‌نی له‌
(دیمشق) هاته‌دنیا، نه‌وه‌ به‌لگه‌ییکی راست و به‌هێزه‌ که‌ نه‌و دوو زاته‌ جودان، هه‌ردووکیان
یه‌ک کس نینه، وه‌ له‌ حاشیه‌ی شیروانی سه‌ر توحفه‌ش ناماژه‌ به‌وه‌ کراوه، سه‌یری
(۲/۲۸۳) بکه‌ چایی مصطفه‌فا مه‌مه‌د، بو‌ زانینی نه‌و راستیه‌.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. حاشیه‌ی الشروانی علی‌ التحفه ۲/۲۸۳.
۲. حاشیه‌ی گه‌ردی علی‌ التحفه
۳. حاشیه‌ی گه‌ردی علی‌ الانوار.
۴. بو‌ژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۳/۹.

مهله مهله کوردی به رۆژی (۱۴۸۷)

مامۆستای کوردی بهرۆژی زانایهکی شهربهت زان بووه، زۆر خهريکی کتییی (ئه‌نوار) بووه، به‌ دین و له‌ خواترس بووه، له‌ ده‌ست نوێژ و پاکژی خۆی ماندوو کردوو، ناسراوه به‌ (صائم الدهر)، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام به‌رۆژبووه، ده‌لتی: سێ رۆژ جگه له‌ ناوی زه‌مه‌زم هه‌یج نه‌خوارد خۆم راده‌گرت، جاره‌ك يه‌كه‌ك پارچه‌ك نه‌ستوكی پێدام، منیش لێم وه‌رگرت خواردم، ده‌گه‌ل خواردنی ئه‌و نه‌ستوكه وه‌ك جاران هه‌یزم نه‌ما، چیدی بێ خۆراك خۆم بێ رانه‌ده‌گیرا. چل سال پێر له‌ (دیمشق) بوو، رۆژی سێ شه‌مه‌ی، ۷ ی جیمادی یه‌كه‌م، سالی ۱۰۱۴ ك - ۱۶۰۵ ز كۆچی دوا‌یی كرد.

سه‌رچاوه‌كان:

۱. خلاصة الأثر ۲۸۷/۴ - ۲۸۸.

۲. مشاهیر الكورد ۳۶۱.

مهله مهله كه‌ریم به‌حرکه‌یی (۱۴۸۸)

ناوی مه‌مه‌ده، كورپی كه‌ریمی كورپی حه‌مه‌دی كورپی پیرداودی كورپی خدره، عه‌شیره‌تی (گه‌ردی)یه، سالی ۱۳۴۴ ك - ۱۹۲۵ ز هاته‌دنیا، له‌ گوندی (خۆران)ی خۆشناوه‌تی لای مه‌لا ره‌سول ده‌ستی كرد به‌ خویندن، پاشان ماوه‌ك لای مه‌لا عبدالله ی مه‌لا سوله‌یمان (باوكم) بوو له‌ (به‌حرکه)، ماوه‌ك لای مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی له‌ (بشیریان)، ماوه‌ك لای مه‌لا عبدالعزیز مه‌لا سوله‌یمان (مامم) بوو، ماوه‌ك له‌ خزمه‌ت مه‌لا مه‌مه‌دئه‌مین کونه‌فلوسه‌ بوو له‌ مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ له‌ هه‌ولێر، ماوه‌ له‌وێ تا به‌رواری ۱۹۵۴/۴/۷ ئیجازه‌ی وه‌رگرت له‌ مه‌لا عبدالله ی بێتواته‌ی.

مه‌لاهه‌تی: بووه مه‌لا له‌ گوندی (گه‌ردی ماوان) له‌ ناوچه‌ی زاریان، پاشان چووه (به‌سه‌راوه‌ی گه‌وره)، دوا‌یی گونده‌كه وه‌ك سه‌دان گوندانی كوردستان كه‌وته به‌ر هه‌رشێ درنده‌ی رژیمی ئاوناوچووی و سوتاندرا، خه‌لكه‌كه ئاواره‌بوون، مامۆستا ناچار له‌

۱۹۶۳/۱۲/۱۱ ز باری کرد هاته هه‌ولیر، بووه مه‌لا له مزگه‌وتی حاجی قادر شنۆیی نیستا ده‌ناسریت به مزگه‌وتی سپی، له ۱۹۷۱/۸/۲ ز کرا (واعیز).

کۆچی دوا‌یی: له ۱۹۷۹/۳/۱۲ ز له نه‌خۆشخانه‌ی کۆماری هه‌ولیر کۆچی دوا‌یی کرد، خه‌لکی گه‌ره‌که‌که به (داره‌بازه) له‌سه‌ر شانی خۆیان هه‌لیان گرت، تا مزگه‌وتی (سپی)، له‌وێ له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی حاجی قادر شنۆیی خاوه‌نی مزگه‌وته‌که، له گۆرستانه‌که‌ی تایبەت به مزگه‌وته‌که، به خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه: ژياننامه‌ی زانایه نایینه کۆچکردوووه‌کان ۲۱۲ - ۲۱۴.

مه‌مه‌د کستانی (۱۴۸۹)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د کستانی، مه‌لایه‌کی چاک و سۆفیه‌کی دڵپاک بوو خه‌لکی گوندی (کستانه‌ی قه‌زای (پشده‌ر) بوو، ده‌وری سالی ۱۲۹۰ ک - ۱۸۷۳ ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، قۆناغه‌کانی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی برین، نه‌جا له قۆناغی موسته‌عیدی چووه (بیاره) لای مه‌لا عبدالقادری موده‌رریس کۆتایی به‌ خوێندن هینا، ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌بندی له شیخ عومه‌ر (ضیاء‌الدین) وه‌رگرت، به (خه‌لیفه) وه‌رگیرا، مامۆستا به‌دین و پیرۆز بوو که‌راماتی لی ده‌گیرنه‌وه، ده‌وری سالی ۱۳۳۴ ک - ۱۹۱۵ ز کۆچی دوا‌یی کرد له (کستانه).

سه‌رچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدین ۵۳۰.

مه‌مه‌د کوانه‌دولی (۱۴۹۰)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د، خه‌لکی گوندی (کوانه‌دوله‌ی) سهر به قزله‌یه، ده‌وری سالی ۱۲۷۰ ک - ۱۸۵۳ ز هاته‌دنیا، له‌و ده‌قه‌ری و له شاری سلیمانی خوێند، پاشان چووه (به‌غدا) لای مه‌لا مه‌مه‌د فه‌یزی زه‌هاوی کۆتایی به‌ خوێندن هینا، ئیجازه‌ی وه‌رگرت، کرا (واعیز)ی گه‌ڕیده له قه‌زای (خانقین) نامۆژگاری خه‌لکانی ده‌کرد، تا ده‌وری سالی ۱۳۲۰ ک - ۱۹۰۲ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدین ۵۲۹.

مه‌مه‌د (مارانی) (۱۴۹۱)

مامۆستا مه‌لا مه‌مه‌د خه‌لکی (ماران)ه، له ده‌شتی نیوان ئاکره و موصل، زانابه‌کی مه‌زن بووه، له زانستی (که‌لام) زۆر شاره‌زا بووه، عبدالوه‌هاب نه‌فه‌ندی نائیبه مه‌لا چاکی (به‌غدا) ئیجازه‌ی له‌و زاته وهرگرتووه، له مه‌دره‌سه‌ی (سلیمانیه‌ی به‌غدا، ده‌رسی داوه، چهند زانایان ده‌هاتن بۆ گۆی راگرتن له ده‌رسه‌کانی، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی ئایی پیروژ، تا سالی ۱۳۰۸ک - ۱۸۹۰ز کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: لب الالباب ۱/۱۰۶.

مه‌مه‌د مه‌جد هه‌ولێری (۱۴۹۲)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری مه‌ج‌دی هه‌ولێریه، نازناوی (شه‌هابه‌دین)ه، مه‌زه‌به‌یی شافیه‌یی بووه، سه‌روکی قازیه‌کانی (دیمشق) بووه، شه‌رع‌زان و به‌توانا بووه، له زانسته‌کانی نه‌قلی و نه‌قلی شاره‌زا بووه، سی‌سالان دادوهر بووه، له ته‌مه‌نی شیست و شمش سالی‌دا له مانگی جیمادی دووهم، سالی ۷۳۸ک - ۱۳۳۸ز ئیست‌ره‌که‌ی خۆی له‌قه‌کی له سه‌ریدا کوشتی، کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۶/۱۱۸.

۲. معجم أعلام الکورد ۶۲۳.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د ئامیدی (۱۴۹۳)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆری مه‌مه‌د مه‌مه‌د (ئهبو سه‌ود)ه، خه‌لکی ئامیدییه، نازناوی (مه‌یلی)یه، سالی ۹۳۱ک - ۱۵۲۴ز هاته‌دنیا، له قوتابخانه‌ی (ئه‌سته‌مبۆل) ده‌رسی داوه، دوا‌یی کرا قازی (شام)، دوا‌یی کرا قازی (حه‌له‌ب)، به‌عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی شیعی هه‌یه، سالی ۹۷۱ک - ۱۵۶۳ز له ژبانی باوکیدا کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۵۱ - ۳۵۲.

۲. شذرات الذهب ۸/۳۶۵.

۳. معجم أعلام الكورد ۳۴ - ۳۴۹ - ۶۳۲.

۴. الأعلام ۳/۱۴۱ - ۷/۲۸۸.

محهمهد محهمهد (ئین ته یمیه) (۱۴۹۴)

ناوی محهمده، کوری محهمدی کوری عبدالله ی کوری عبدالحلیمی کوری
عبدالسلامی ئین ته یمیه، سالی ۷۵۷ك - ۱۳۵۶ز هاته دنیا، یه کم جار خه ریکی
بازرگانی بو، پاشان دهستی کرد به خویندن، شاره زابوو له دکوری و له شهریهت، کرا
قازی (ئه سکهنده ریه) له گهل کوری نیدی زور براده ربوون، واپیکهوت همدووک
رۆژی یه شهه، ۷ی مانگی رهمه زانی پرۆز، سالی ۸۳۷ك - ۱۴۳۴ز کۆچی دواپی
یان کرد.

سهرچاوه: الضوء اللامع ۹/۱۱۰.

محهمهد محهمهد (ئه بوسعود) (۱۴۹۵)

ناوی محهمده، کوری محهمدی کوری مصطفایه، خه لکی (نامیدی)یه، مهزه بی
حه نه فی بووه، ناسراوه به: (شیخ الإسلام)، سالی ۸۹۶ك - ۱۴۹۰ز هاته دنیا، له
گوندیک نزیك (قوسطه نطینییه)، چهند کتبی له خزمهت باوکی خویند، له وانه: حاشیه ی
سهد شریف له سهر (ته جوید)، شهرحی مفتاح العلوم، شرح المواقف، دواپی چوووه لای
مهلا سهعدی چهل بی، دواپی کرا قازی (بروسه)، دواپی کرا قازی (قوسطه نطینییه)، دواتر
کرا قازی له شکر، پاشان کرا موفتی سالی ۹۵۲ك، ماموستا ئه بوسعود زۆربه ی کاتی
خوی له ده رسدانه وه خه رج ده کرد، به لام نووسین و دانراویشی هیه، (۱۰) کتبی پز
داناوه، له وانه: ته فسیری قورنانی پرۆز به ناوی (إرشاد العقل السليم الى مزايا الكتاب
الکريم) سالی ۹۷۳ك - ۱۵۶۵ز ته وای کرد، پشکەشی به سولتان سوله یمان خان
کرد، که ته فسیره که ی بۆ ناردرا، تا ده رگای دیوانی پیشوازی کرد، خه لاتە کی زۆری بۆ
دانه ره که هه نارد.

کۆچی دوايي: سالی ۹۸۲ك - ۱۵۷۴ز کۆچی دوايي کرد، له تهك گۆري
ئهبو ئهيوبي نه نصاري به خاك سپێدرا.

کوره کانی: (مههمهد): به ناو باوکی کرابوو، وه نههمهد (مصطفاه).
سه رچاوه کان:

۱. شذرات الذهب ۳۹۸/۸ - ۴۰۰.
۲. الاعلام ۷/۲۸۸/ ۳/۱۴۱.
۳. مشاهير الكورد ۸۴.
۴. الأكراد في بهدينان ۱۸۹.
۵. معجم المؤلفين ۱۱/۳۰ - ۳۰۲.
۶. كشف الظنون ۱/۶۵.
۷. هدية العارفين ۶/۲۵۳ - ۲۵۴.
۸. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۳۸ - ۴۰ - ۴۹۰.
۹. البدر الطالع ۱/۲۶۱.
۱۰. معجم أعلام الكورد ۳۴ - ۳۵ - ۳۴۹ - ۶۳۲.

مههمهد مههمهد (نه خلاطی) (۱۴۹۶)

ناوی مههمده، کوری مههمده، نازناوی (مجهدينه) خهتکی (نه خلاطه)، زانایه کی
نههلی تهسهووفه، لهو بابته کتیی: (مظهر القلوب من أصناف الذنوب) ی داناوه، سالی
۸۳۱ك - ۱۴۲۷ز کۆچی دوايي کرد.

سه رچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/۲۱۳.
۲. علماؤنا في خدمة العم والدين ۴۸۶ - ۴۸۷.
۳. هدية العارفين ۲/۱۸۷.

محمه مهلا محه مهلا بهرزنجی (۱۴۹۷)

ناوی محه مهلا ده، کوری محه مهلا (مظفرالدین) کوری عبدالله (حه میدالدین) ه، ناسراوه به (مه کی) خه لکی (بهرزنجه) به، زانایه کی ته صه ووف بووه، کتییی (الجانب الغربي بجل مشکلات ابن العربي) به زمانی فارسی بو سولتان سه لیم دانا، پاشان محه مهلا عبدالرسول بهرزنجی ته رجومه ی کرد وه لای زمانی عه ره بی.

سه رچاوه کان:

۱. إيضاح المكنون ۱/۳۵۹.
۲. تاريخ السليمانية ۲۸۰.
۳. مشاهير الكورد ۳۸۱.
۴. كشف الظنون ۲/۱۲۶۴.

محمه مهلا محه مهلا (تاج العارفين) (۱۴۹۸)

ناوی محه مهلا ده کوری محه مهلا دی کوری محه مهلا ده، ناسراوه به (تاج العارفين) نازناوی (نه بولوه فایه)، ده وری سالی ۴۲۰ ك - ۱۰۲۹ ز هاته دنیا، خه لکی (زه هاو) ه، زانایه کی خواناس و له خواترس و خواپه رست بووه، زانیاری ته صه ووفی له شیخ محه مهلا دی شه به نکي وهر گرتووه، شیخ عبدالقادری گهیلانی (خ) فه رمویی: {له کوردان کس وهك شیخ نه بولوه فاهه لته که وتووه}، سالی ۵۰۱ ك - ۱۱۰۷ ز کۆچی دوایی کرد، له گوندی (پوشین) نزیک (بهرزنجه) به خاک سپێردرا.

سه رچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۵۷ - ۴۵۸.
۲. جامع کرامات الأولياء ۱/۱۷۹ - ۱۸۰.

محمه مهلا محه مهلا جزیری (۱۴۹۹)

ناوی محه مهلا ده، کوری محه مهلا دی کوری نیراهیمی کوری نه بویه کری کوری مامۆستای میژووناس شه مسه دینی جزیری، سالی ۷۱۳ ك - ۱۳۱۳ ز هاتووته دنیا، ده رسی

فهرمووده‌ی داوه، خهریکی شه‌ریعت بووه، زانایه‌کی ره‌وشت چاک بووه، سه‌ره‌رشتی بی‌ باوکانی کردووه، له مانگی جیمادی دووه‌م، سالتی ۷۷۸ک - ۱۳۷۶ز کۆچی دوابی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۶/۲۵۸ - ۲۵۹.

۲. الدرر الكامنة ۴/۱۵۷.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۲۵.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د جزیری (۱۵۰۰)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی کورپی عه‌ططافه، له مانگی ذی‌القعدة‌ی سالتی ۴۶۴ک - ۱۰۷۴ز له جزیره‌ی ئیبن عومەر هاتووته‌دنیا، زانایه‌کی فهرمووده‌ناس بووه، مامۆستا عبدالکریم سه‌معانی، ده‌لتی: {منیش له (به‌غدا) له خزمه‌تم خویندووه}، له مانگی شه‌روالی سالتی ۵۳۴ک - ۱۱۴۰ز له (به‌غدا) کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۲/۸۱.

۲. اللباب ۱/۲۷۷.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د جزیری (ابن الجزري) (۱۵۰۱)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی کورپی مه‌مه‌دی کورپی عه‌لی کورپی یوسفی جزیرییه، نازناوی (ئه‌بو‌لخه‌یر)، هه‌رچهنده‌ خۆی له (دیمشق) له دایک بووه، به‌لام باپیری له (جزیره) بووه، بۆیه به‌و ناوه‌ هه‌ل‌دراوه، باوکی ته‌مه‌نی چل سال بوو هیچ مندالتی نه‌بوو، چووه‌ حج ناوی زه‌مه‌می خواردووه، به‌و نیازه‌ خوای گه‌وره‌ کوره‌کی پی‌ بیه‌خشی بیته‌ زانای ئاین، نه‌وه‌بوو دو‌عا‌که‌ی قه‌بول بوو له (۲۵)ی ره‌مه‌زانی پی‌رۆز، سالتی ۷۵۱ک - ۱۳۵۰ز له (دیمشق) خوای گه‌وره‌ نه‌و کوره‌ی پێدا، نه‌ویش هه‌ر به‌ناوی خۆی و باوکی کرد (مه‌مه‌د).

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌لایه‌ن ئه‌و زانایه به‌رزانه کۆتایی پی‌هینا: عبدالوه‌هاب سالار، ئه‌حمه‌د ره‌جه‌ب، ئه‌سنه‌وی، محمه‌د صالح ووتارخوین، سه‌عده‌اللهی قه‌زویی.

مه‌لایه‌تی: مامۆستا سه‌رکه‌وت له‌پله‌کانی خویندن، پله‌ی به‌رزای زانیاری به‌ده‌ست هینا، بووه‌ مامۆستای فه‌رموده‌ناسه‌کانی ئه‌و سه‌رده‌می، پاشان له‌ (قه‌ودس) کرا مامۆستا، چه‌ند جار سه‌ردانی (میسری) کرد، گه‌راوه‌ (دیمشق) کرا مامۆستای قورئان خوینه‌کان، سالی ۷۹۳ك - ۱۳۹۱ز کرا قازی (شام)، سالی ۸۰۵ك - ۱۴۰۲ز له‌لایه‌ن ته‌یمورلەنگ کرا قازی (شیراز).

رووداوه‌ك: جاره‌ك ته‌یموری له‌نگ كۆره‌کی لۆ زانایان به‌ستا، هه‌موو كۆبوونه‌وه، مامۆستا جزیری له‌لای راسته‌ی خۆی دانا، سه‌ید شه‌ریفی جورجانی - كه‌ زانایه‌کی به‌ناوبانگی ئه‌و ولاته‌ بوو - له‌لای چه‌په‌ی دانا، پرسایاریان لی‌کرد: بۆ ئه‌وه‌نده‌ رێزی ئه‌و كه‌سه‌ت گرت كه‌ خه‌لكی ولاتی ئیمه‌ش نیه‌؟ وه‌لامی داوه‌ چۆن ده‌توانم رێزی كه‌سیك نه‌گرم كه‌ زانایه‌كه‌، شاره‌زایه‌ له‌ زانیاری قورئانی پڕۆز و فه‌رموده‌کانی پێغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی‌بی)؟

سه‌فه‌ره‌کانی: سالی ۸۰۷ك چووه‌ (هه‌رات)، له‌و، ئ چووه‌ (ئه‌صفه‌هان) له‌وئ چووه‌ (شیراز) له‌وئ چووه‌ (به‌صره)، سالی ۸۲۲ك چووه‌ (مه‌ككه) و (مه‌دینه) ساله‌ك ماوه‌، گه‌راوه‌ (عێراق) سالی ۸۲۶ك دووباره‌ چۆوه‌ هه‌ج، سالی ۸۲۷ك گه‌راوه‌ (دیمشق)، له‌وی چووه‌ (قاھیره)، گه‌راوه‌ (مه‌ككه)، چووه‌ (بهمه‌ن)، گه‌راوه‌ (مه‌ككه)، گه‌راوه‌ (قاھیره)، گه‌راوه‌ (به‌صره)، گه‌راوه‌ (شیراز).

خووره‌وشتی: خه‌ریکی چاكه‌ و خه‌ربوو، كاتی خۆی به‌فێرۆ نه‌ده‌دا، له‌ ماته‌وه‌ و له‌سه‌فه‌ر وازی له‌ شه‌ونویژ نه‌ده‌ینا، هه‌موو دووشه‌م و پێنج شه‌مان، به‌رۆزی ده‌بوو، له‌گه‌ڵ سێ رۆژ له‌ هه‌موو مانگه‌كان.

جگه له مه‌لایه‌تی ئه‌دی و شاعیر بوو، له مه‌نهی بێ‌هه‌مهر (درودی خوای لی‌بی)

ده‌لی:

لَطِيئَةً بَتْ طُولَ اللَّيْلِ أُسْرِي لَعَلَّ بِهَا يَكُونُ فَكَاكُ أُسْرِي
إِلْهِي سَوْدَ الرَّجَّةِ الْخَطَايَا وَيَبَّصَّتِ السَّنُونُ سَوَادَ شَعْرِي

کۆچی دوا‌یی: له رۆژی هه‌ینی ۱۵ ی مانگی مه‌لود، سالی ۸۳۳ ک - ۱۴۳۰ ز

له (شیراز) کۆچی دوا‌یی کرد، سی‌ی کۆری زانای هه‌بوو:

۱. نه‌هه‌د: له بێ‌شدا با‌سمان کرد.

۲. مه‌هه‌د: سالی ۷۷۷ ک - ۱۳۷۵ ز له دیمشقی هاته‌دنیا، له (میسر) خویندی، کرا

موفتی و موده‌رریس، گه‌راوه (شام)، له ۸۱۴ ک - ۱۴۱۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۳. مه‌هه‌د: سالی ۷۸۹ ک - ۱۳۸۷ ز هاته‌دنیا، له (دیمشقی) خویندی، چوو

(میسر)، پاشان له (شیراز) کۆتایی به‌خویندن هینا.

دانراوه‌کانی: مامۆستا ده‌وری په‌نجا دانراوی هه‌یه، له‌وانه: النشر في القراءات

العشر، التقريب، تحبير التيسير، طبقات القراء، شرح المصابيح، غاية المهرة في الزيادات على

العشرة، طيبة النشر في القراءات العشر، الجوهرة، المقدمة فيما على القاريء أن يعلمه،

المقدمة الجزرية، التذكار في رواية أبان العطار، مختصر تأريخ الإسلام للذهبي، ذات الشفا

في سيرة النبي والخلفاء.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. طبقات المفسرين ۲/۵۹.

۲. البدر الطالع ۲/۲۵۷ - ۲۵۹.

۳. هدية العارفين ۶/۱۸۷ - ۱۸۸.

۴. كشف الظنون ۱/۷۴۳ - ۲/۱۹۵۲.

۵. إيضاح المكنون ۳/۸.

۶. مشاهير الكورد ۲/۱۳۲ - ۱۳۴.

۷. شذرات الذهب ۷/۲۰۴.
۸. علماءنا في خدمة العلم والدين ۴۵۱.
۹. معجم المؤلفين ۱۱/۲۹۱ - ۲۹۲.
۱۰. الضوء اللامع ۹/۲۵۳.
۱۱. الأعلام ۲/۱۱۲ - ۷/۲۷۴.
۱۲. معجم أعلام الكورد ۶۲۵ - ۶۲۸.

مه‌مه‌ده مه‌مه‌دی کورپی حه‌رانی (۱۵۰۲)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی کورپی عبدالغنی (حه‌رانی)یه، له کۆتایی مانگی ر‌مه‌زانی سالی ۶۷۸ك - ۱۲۸۰ز هاته‌دنیا، له‌لای زانایانی ئه‌و سه‌رده‌می خویند، پله‌ی قازیاتی پندرا، ده‌رسی فه‌رموده‌ی ده‌داوه، زانای فه‌رموده‌ناس - حافیزی عیراقی - یه‌که له فه‌قیانی ئه‌و زاته، له مانگی ر‌ه‌جه‌بی سالی ۷۵۶ك - ۱۳۵۵ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ۴/۱۸۸.

مه‌مه‌ده مه‌مه‌دی کورپی حه‌رانی (۱۵۰۲)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی کورپی عه‌لی کورپی ئه‌بولوتفی (حصن کیفا)یه، سالی ۸۵۹ك - ۱۴۵۵ز باوکی کۆچی دوا‌یی کرد، ئه‌و له‌وکاته له زگی دایکی بوو، پاش فامکردنی له‌به‌ر خویندنیان دانا له (قودس)ی شه‌ریف، لای که‌مالی ئه‌بو شه‌ریف و چه‌ند زانایانی خویند، دوا‌یی چووه (قا‌هیره) زانسته‌کانی له‌وئ ته‌واو کرد، ئیجازه‌ی وه‌رگرت، ماموستا زاته‌کی به‌دین و بی‌فیز و دلباک و دلتنه‌رم و به‌رێژ و چاو بلند و سه‌خی بوو، بۆیه خه‌لکان خو‌شیا‌ن ده‌ویست، شه‌وی شه‌مه‌ی ۱۳ی ذی‌القعه‌ده‌ی، سالی ۹۲۸ك - ۱۵۲۲ز له (قودس) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۸/۱۶۱.

٢. الضوء اللامع ١٤٥/٩.

٣. معجم أعلام الكورد ٦٣٠.

مجدد مجد مجد حصکھ فی (۱۵۰۴)

ناوی محممهده کورپی محممهدهی کورپی محممهدهی کورپی عملی کورپی نهبولوتفی
(حصن کیف)یه، مهزههبی شافعی بووه، وهك باب و باپیرانی خانهدانی زانیاری بووه،
زاتهکی بهرپژ و به حورمهت بووه، له خزمهت باوکی فیره شهریهت بووه، چوویته
(مبصر) لای شیخ قازی زهکهریای خویندوووه، چوویته (دیمشق) سالتی ۹۳۴ك -
۱۵۲۷ز له مزگهوتی (نهمهوی) دهرسی داوه، چوویته (قودس) له مزگهوتی گهوره
ووتاری داوه، له مانگی رهجهبی سالتی ۹۷۱ك - ۱۵۶۴ز لهوی کۆچی دواپی کردوووه.
سهرچاوه: شذرات الذهب ۸/۳۶۶.

محمد مهرداد محمد خاومرانی (۱۵۰۵)

ناوی محمده کورپی محمده، نازناوی نه بولحه سنه، خه لگی (خاوه ران) ی ناوچه ی (خلاط) ی کوردستانی تورکیایه، دهرسی له لایه ن چند زانایان خویندوو، له وانه عبدالجبار به یهقی له (نیسابور)، خاوه رانی دهلی: {ته مه نم چوار سالان بوو نیمامی عه زالم دیت}، (کشاف) و (مفصلی له لای سه روکی زانایان مه حودی زه محشهری خویند، دهرسی به عبدالغفاری فارسی و محمده دی فزاری و نه حده دی و میدانی و سه عیدی کورپی داوه، نیجازه ی به نه بوبه کری محمده یوسف هولیری داوه، سالتی ۵۷۱ هـ - ۱۱۷۵ ز کۆچی دواپی کرد.

نہم کتیبانہی داناون: (التلویح فی شرح المصایح) و (الشرح والبیان) و (سیر الملوک) و (الأربعین) و (شرح حصار الإیمان) و (التقاوة فی الفرائض) و (قصة إبليس مع النبي صلى الله عليه وسلم) و (النخب والنكت فی الفرائض) و (القواعد والفوائد فی النحو) و (نخبة الإعراب) و (الأدوات) و (التصریف).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم البلدان ۲/۳۴۱ - ۳۴۲.
۲. معجم المؤلفین ۱۱/۲۱۲ - ۲۱۳.
۳. إيضاح المکنون ۲/۲۶۴.
۴. كشف الظنون ۲/۱۹۳۵ - ۱۹۳۶.
۵. مشاهیر الکورد ۱۹۱.

محمد مه‌مه‌د محمد مه‌مه‌د دیارب‌ه‌ک‌ری (۱۵۰۶)

ناوی محمد مه‌مه‌ده، کورپی محمد مه‌مه‌دی کورپی نه‌حه‌دی کورپی محمد مه‌مه‌دی کورپی سه‌عه‌ده، نازناوی (ئهبو عبدالله)یه، سالتی ۵۳۷ ک - ۱۱۴۲ ز له (دیارب‌ه‌ک‌ری) هاته‌دنیا، زانابه‌کی نه‌حوزان و شاعیر و شه‌ریعت زان بووه، له مه‌زه‌به‌یی حه‌نه‌فی زۆر شاره‌زا بووه، پ‌شه‌وا بووه، چه‌ند جار هاتووته هه‌ول‌ت‌یر، سه‌فه‌ری (خوراسان)ی کردووه، له (دیمشق) دانیشتووه، خه‌ریکی فه‌رمووده‌ی پ‌ت‌غه‌مه‌ربوو (درودی خوای لی بی)، له‌سه‌ر ر‌ی‌بازی زانایانی ته‌سه‌وووف بوو، سالتی ۶۱۷ ک - ۱۲۲۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: تأریخ أربیل ۱/۲۸۵ - ۲۸۶.

محمد مه‌مه‌د محمد مه‌مه‌د دیارب‌ه‌ک‌ری (۱۵۰۷)

ناوی محمد مه‌مه‌ده کورپی محمد مه‌مه‌دی کورپی عوسمانی کورپی موسای (دیارب‌ه‌ک‌ری)یه، ده‌رسی فه‌رمووده‌ی له خزمه‌ت باوکی خو‌یت‌ند، پاشان له شو‌یتی باوکی، ک‌را مامۆستای حه‌نبه‌لییه‌کان، ماوه‌سی سالان له (مه‌ک‌که‌)ی پ‌ی‌رۆز، له‌سه‌ر نه‌و کاره به‌رده‌وام بوو، سالتی ۷۵۹ ک - ۱۳۵۸ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۴.
۲. معجم أعلام الکورد ۶۳۰.
۳. الدرر الكامنة ۴/۱۹۸.

۴. شذرات الذهب ۶/۸۸.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د دیارب‌ه‌کری (۱۵۰۸)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی، کورپی مه‌مه‌ده، نازناوی عیماده‌دینه، مه‌زه‌بی
حه‌نه‌فی یه، خه‌لکی (نامه‌د – دیارب‌ه‌کری)، له (دیمشق) دانیشتوره، به‌شداری زۆر زانیاریانی
کردووه، کتییی (عشرة أبحاث من عشرة علوم) ی داناوه، سالی ۹۸۶ک – ۱۵۷۸ز
کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه: معجم المؤلفين ۱۱/۲۷۸.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د سعیرتی (۱۵۰۹)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌مه‌دی کورپی عبدالعزیزی کورپی عبدالصمدی کورپی
رۆسته‌می (ئه‌سعدی) یه، نازناوی (نوره‌دین) بووه، سالی ۶۱۹ک – ۱۲۲۲ز هاته‌دنیا،
زانییه‌کی زیه‌ک و شاعیر و نووسەر و بووه، سولتان صه‌لاح‌ه‌دین خو‌شی ویستووه خه‌لاتی
کردووه، سالی ۶۵۶ک – ۱۲۵۸ز کۆچی دوابی کردووه، کتییی (سلافة الزرجون في
الخلاعة والمجون) ی داناوه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الكورد ۶۲۸ – ۶۲۹.

۲. الأعلام ۱/۲۹۵ / ۷/۲۵۷.

۳. كشف الظنون ۲/۹۹۵.

۴. فوات الوفيات ۳/۲۷۱ – ۲۷۶.

۵. شذرات الذهب ۵/۲۸۴.

۶. معجم المؤلفين ۱۱/۲۳۴.

۷. إيضاح المكنون ۱/۴۹۰.

محمد مه‌ده محمد مه‌ده‌ننه‌مین سه‌لماسی (۱۵۱۰)

ناوی محمد مه‌ده کورپی محمد مه‌ده‌ننه‌مین کورپی مه‌لودی کورپی عبدالله ی کورپی حوسینه، عه‌شیره‌تی (ناکۆیه)، سالی ۱۹۱۰ ز له‌گوندی (سه‌لماس) هاته‌دنیا، له‌و‌گونده ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاش ته‌واو‌کردنی قۆناغی سوخته‌یی چوو (مام‌خاران) له‌ ناوچه‌ی زرا‌ه‌تی لای مه‌لا عبدالله مه‌لا سوله‌یمان (باوکم)، ماوه‌کیش له‌لای مه‌لا نه‌حه‌دی (په‌ش) بوو، ماوه‌ک چوو له‌لای مه‌لا محمد مه‌ده‌ننه‌مین سویری، ماوه‌ک لای مه‌لا په‌سول، ماوه‌ک لای مه‌لا عوسمان، دوا‌یی چوو (دیه‌گه) لای مه‌لا صالحی کۆزه‌پانکه‌کۆتایی به‌خویندن هینا، له‌سه‌ر فه‌رمووده‌ی مام‌ستای سالی ۱۹۳۴ ز بووه‌ مه‌لا له‌ (چل‌ه‌ویزه)، ماوه‌ی چل‌سال له‌و‌ی کاروباری مه‌لا یه‌تی نه‌نجام ده‌دا، پاشان باری کرد، هاته‌ مزگه‌وتی حاجی عه‌زیز، له‌ گه‌ره‌کی کوران، له‌ هه‌ولێر، له‌ ۱۹/۱۱/۱۹۹۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سه‌عته‌چی.

محمد مه‌ده محمد مه‌ده سیفا (۱۵۱۱)

ناوی محمد مه‌ده کورپی محمد مه‌ده‌دی کورپی عه‌لی کورپی یوسفی کورپی محمد مه‌ده‌ی کورپی په‌جه‌بی کورپی سه‌عه‌ده‌دین پاشایه، به‌ره‌بابی (سیفایه)، له‌ کورده‌کانی (طه‌رابلس) (شام)ه، سالی ۱۲۸۵ ک - ۱۸۶۸ ز هاته‌دنیا، له‌لای مه‌لا شیخ حوسین - مه‌لا چاکی نه‌و سه‌رده‌می - خویندنی ته‌واو‌کرد، کرا موده‌رریس له‌ قوتابخانه‌ی (کفتین) له‌ (طه‌رابلس)، پاشان سه‌فه‌ری (نه‌ستانه‌ی) کرد، گه‌راوه‌ خه‌ریکی نووسین و دانانی کتێبان بوو، تا سالی ۱۳۳۶ ک - ۱۹۱۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (تفسیر القرآن الک‌ریم) و (رسالة الفلک) و (الحریر وتربیته) و (کیفیه استخراج الزیوت من النباتات) و (مختصر علم المعانی والبیان).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۱/۲۵۳.

۲. معجم أعلام الکورد ۶۳۲.

مجهمهده مجهمهده شارمزوری (۱۵۱۲)

ناوی مجهمهده کورپی مجهمهده کورپی عبدالله ی کورپی قاسمی کورپی مظفری کورپی عهلی (شارهزوری)یه، نازناوی (محیه‌دین) بووه، سالی ۵۱۹ ک - ۱۱۲۵ ز هاته‌دنیا، له (به‌غدا) شهریه‌تی خویند، فهرمووده‌ی له‌لای مجهمهده قاسمی مامی باوکی خویند، کرا سه‌روکی قازیان، پاشان چووه (شام) له‌وی کرا قازی (حه‌له‌ب)، دواپی هاته (موصل) له‌وی کرا قازی و موده‌رریس، ماموستا ده‌ستی شیعی هه‌بوو، سالی ۵۸۶ ک - ۱۱۹۰ ز کۆچی دواپی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. وفيات الأعیان ۳/۳۷۹ - ۳۸۰.
۲. كشف الظنون ۲/۱۷۸۴.
۳. معجم أعلام الكورد ۶۳۱.
۴. أربیل فی العهد الاتابکي ۳۵ - ۷۱ - ۷۵.
۵. مشاهیر الكورد ۱/۲۶۳ - ۲۶۴.
۶. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۴۶۰ - ۴۶۲.
۷. شذرات الذهب ۴/۲۸۷.
۸. سر أعلام النبلاء ۱۲/۳۵۶.
۹. تأریخ السلیمانية ۲۵۹.
۱۰. طبقات الشافعية الکبری ۳/۴۱۲.
۱۱. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ۲/۱۰۱ - ۱۰۲.
۱۲. الأعلام ۷/۲۵۲/ ۳/۲۶۰.

مجهمهده مجهمهده فارقی (ابن نباتة) (۱۵۱۳)

ناوی مجهمهده کورپی مجهمهده کورپی مجهمهده کورپی حه‌سه‌نی (میا‌فارقین)ه، ناسراوه به (نبن نه‌باته) سالی ۶۸۶ ک - ۱۲۸۷ ز مانگی مه‌لود له قاهره هاته‌دنیا،

دوایی چوووه (شام)، له (قودس) پلهی پیدرا، گهراوه قاهره ههه لهوئی له ۸ی مانگی صهفهیری، سالتی ۷۶۸ك - ۱۳۶۶ز کۆچی دوایی کرد.

دانراوه کانی: (سجح المطوق) و (دیوان شعر) و (سلوک دول الملوك) و (سرح العیون فی شرح رساله ابن زیدون) و (مطلع الفوائد).

سهه چاوه کان:

۱. كشف الظنون ۱/۸۴۱.
۲. البدر الطالع ۲/۲۵۲ - ۲۵۴.
۳. هدية العارفين ۲/۱۶۴.
۴. معجم المؤلفين ۱۱/۲۷۳ - ۲۷۴.
۵. معجم أعلام الكورد ۶۲۹ - ۶۳۰.

مهه مههه مهه مههه کاکي (۱۵۱۴)

ناوی مهه مههه کورپی مهه مههه دی کورپی نهه مههه، نازناوی (قوامه دینه)، خهه لکی (ژهه نگاره)، مهزه بهی حه نهه فی بووه، زانای ئوصول و شهه رعههت بووه، چوووته (قاهره) پاشان له مزگهوتی (ماردین) دهه رس و فههتوای داوه، سالتی ۷۴۹ك - ۱۳۴۸ز کۆچی دوایی کردوووه.

نهه کتیبانهی داناو: (معراج الدراية فی شرح الهداية) و (بنیان الوصول فی شرح الأصول) و (عیون المذهب) و (جامع الأسرار فی شرح المنار).

سهه چاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۱/۱۸۲.
۲. الأعلام ۶/۶۸ - ۷/۲۶۵.
۳. كشف الظنون ۲/۱۱۸۷.
۴. هدية العارفين ۲/۱۵۵.

محمد مهدي محمد گورانی (۱۵۱۵)

ناوی محمده کورې محمدهی کورې بهرامی کورې حوسینی گورانه، نازناوی شمسه دینه، سالی ۶۲۵ک - ۱۲۲۸ز هاتهدنیا، زانایه کی شهرع زان و زمان رهوان بووه، له زانیاریه کانی قورنانی پیروز شاره زابووه، کرایته موفتی و موده رریس، ماوه کی زور قازی (حلهب) بوو، له (دیمشق) جیگری قازی بوو، زاته کی به دین و پیروز بوو، دانراوی خوی هدی، سالی ۷۰۵ک - ۱۳۰۵ز له (حلهب) کوچی دواپی کرد.

سہر چاوہ کان:

١. معجم المؤلفين ١١/٢٠١.
٢. شذرات الذهب ٦/١٣.
٣. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٨٤.
٤. الدرر الكامنة ٤/١٧١ - ١٧٢.
٥. معجم أعلام الكورد ٦٢٩.
٦. مشاهير الكورد ٣٦٢.

محمد محمد کوردی (۱۵۱۶)

ناوی محمەدە کورپی محمەدی کورپی نیبراهیمە، پاش سالتی ٧٤٠ك - ١٣٣٩ز
هاتە دنیا، لە (دیمشق) نیشتەجێ بوو، لەلای مامۆستا ئیبن خەببازی خوێند، خەریکی
زانای قورئانی پڕۆز و ریزمانی عەرەبی بوو لە شۆتقی باب و بایری کرا پیش نوێژ،
زانایەکی زیرەك بوو، شیعری هەیه، خەلکان خوشیان دەویست، سالتی ٧٧٢ك -
١٣٧٠ز جوانەمەرگ بوو.

سەرچاوە: الدرر الكامنة ١٥٩/٤.

محمد مهدي محمد مهدي مازدیني (۱۵۱۷)

ناوی محمده کورې محمده دی کورې نه بوعیززی حنه فیه، نازناوی (به دره دینه)
سالی ۷۰۲ ک - ۱۳۰۲ ز هاته دنیا، زانایه کی مهزن بو، له نوصول و شهرعت و فمرائیز
دهستی بالا بو، سالی ۷۸۰ ک - ۱۳۷۸ ز کوچی دواپی کرد.
دانراوه کانی: (أرجوزة في الخلاف بين الشافعية والحنفية) و (أرجوزة في الفرائض)
و (مختصر في أصول الفقه).
سهرچاوه کان:

١. الكفاية في المواريث/ الملحق ١٩٩ .
٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٨٥ .
٣. معجم المؤلفين ١١/٢٤٣ .
٤. الدرر الكامنة ٤/٢٤٦ .
٥. معجم أعلام الكورد ٦٢٩ .

محمد مهدي محمد ماردینی (۱۵۱۸)

ناوی محمده کورپی محمدهدی کورپی نهحمدهدی کورپی محمدهدی کورپی نهحمدهدی
کورپی محمدهدی (ماردینی)یه، سالی ۸۲۶ك - ۱۴۲۳ز له (قاهره) هاته دنیا، زانابه کی
بهرز و به توانا بو، سه فهری کرد بو (شام) و (قودس) و (حما)، چووه حه ج، ماوهك
لهوی ماوه، له فهرائیز و حیساب و فلهك دهستی بالا بو، سالی ۹۰۲ك - ۱۴۹۶ز
کوچی دواپی کرد.

چهند دانراوى ههيه، لهوانه: (شرح الرحية) و (إرشاد الفارض الى شرح كشف الغوامض) و (إرشاد الطلاب إلى معرفة الحساب) و (الإشارات في العمل بربع المقنطرات) و (إظهار السر المودوع في العمل بالربع المقطوع) و (تحفة المختصرات في معرفة القبله وأوقات الصلاة)، له گهڼ بيسټ کتیب یت.

سه‌رچاوه‌کان:

١. كشف الظنون ١/٩٧.
٢. معجم المؤلفين ١١/١٨٨.
٣. البدر الطالع ٢/٢٤٢.
٤. هدية العارفين ٦/٢١٨ - ٢١٩.
٥. إيضاح المكنون ١/٢٣٨.
٦. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٥٠.
٧. بوژاندنه‌وه ١/٣٨٠ - ٣٨٣.

مه‌مه‌د مه‌مه‌د شه‌ولێری (١٥١٩)

ناوی مه‌مه‌ده کورێ مه‌مه‌دی کورێ عه‌لی کورێ نه‌حه‌دی، کورێ مه‌لکانی (شه‌ولێری)یه، سالی ٧١٧ک - ١٣١٧ز هاته‌دنیا، بۆ خوێندن چووه (دیمشق)، بوو به مامۆستا ده‌رسی ده‌داوه، له مانگی ره‌بعی دووه‌م، سالی ٧٧٩ک - ١٣٧٧ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٦/٢٦٣ - ٢٦٤.
٢. معجم أعلام الكورد ٦٢٨.

مه‌مه‌د مه‌حمود دیاربه‌گری (١٥٢٠)

ناوی مه‌مه‌ده کورێ مه‌حمودی کورێ نه‌صری (دیاربه‌گری)یه، زانایه‌کی شه‌رع زان بووه، ده‌رسی فهرمووده‌ی داوه، له ٢٢ی مانگی ره‌مه‌زانی پێرۆز، سالی ٧٩٦ک - ١٣٩٤ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. الدرر الكامنة ٤/٢٥٣.
٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٨٥.

مه‌مه‌د مه‌حمودی زه‌رکه‌لی (۱۵۲۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی مه‌حمودی کورپی مه‌مه‌دی کورپی عه‌لی کورپی فارسی (زه‌رکه‌لی)یه، نازناوی (خه‌یره‌دینه)، له‌ کورده‌کانی دیمشقه، باپیری خه‌لکی (ئه‌رزپۆمه) له‌ کوردستانی تورکیا، سالتی ۱۳۱۰ك - ۱۸۹۲ز له‌ (بیروت) هاته‌دنیا، له‌ (دیمشق) په‌روه‌رده‌بوو، زانایه‌کی میژووناس و زمان‌زان و شاعیر و رۆشنبیر بوو، به‌ سه‌فه‌ر چووه (فه‌له‌ستین)، له‌وئ چووه (میسر)، له‌ ۱۹۲۱ز چووه (حیجاز)، له‌وئ چهند پله و پایه‌ی پێدرا، گه‌راوه (میسر) له‌ قاهیره چاپخانه‌ی (عه‌ره‌بییه‌ی دانا، گه‌راوه (حیجاز)، له‌وئ چووه (قودس)، پاشان به‌ نوێنه‌ری حکومه‌ت ناردرا (مه‌غریب)، دوا‌یی گه‌راوه (بیروت)، له‌وئ کرا ئه‌ندامی هاتووچوی کۆمه‌له‌ی رێزمان، له‌ نیوان (دیمشق) و (قاهیره) و (به‌غدا)، چهند دانراوی به‌نرخ‌ی هه‌یه، له‌وانه: (الأعلام)ه: میژووی زانایانه له‌ هه‌شت به‌رگ، سالتی ۱۳۶۹ك - ۱۹۷۶ز له‌ قاهیره کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: معجم أعلام الکورد ۲۶۴ - ۲۶۵.

مه‌مه‌د مه‌حمود شاره‌زوری (۱۵۲۲)

ناوی مه‌مه‌ده کورپی مه‌حموده، ناسراوه به‌ (شه‌مه‌دین حه‌کیم)، خه‌لکی شاره‌زوره، سالتی ۶۸۷ك - ۱۲۸۸ز له‌ زیاندا بوو. دانراوه‌کانی: (الرموز والأمثال اللاهوتية) و (الشجرة الالهية) و (نزهة الأرواح، وروضة الأفراح) و (التقيحات شرح التلويحات في الحكمة). سه‌رچاوه‌کان:

۱. كشف الظنون ۱/۹۱۳.
۲. معجم المؤلفين ۱۱/۳۲۰.
۳. هدية العارفين ۲/۱۳۶.
۴. معجم أعلام الکورد ۶۳۴.

مجه‌مه‌د محیه‌دین ته‌ویل‌ه‌یی (۱۵۲۳)

ناوی محمه‌ده کوری محیه‌دینی کوری شیخ عومهری کوری شیخ عوسمانی (ته‌ویل‌ه‌یه)، ده‌وری سالی ۱۳۰۰ ک - ۱۸۸۲ ز هاته‌دنیا، دوا‌ی خه‌تمی قورنانی پیروز و ته‌واو کردنی کتیه‌کانی فقهیه‌تی، ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له شیخ نه‌جه‌دینی مامی وه‌رگرت، پله‌ی خه‌لیفایه‌تی وه‌رگرت، باری کرد له (بیاره) بۆ ناوچه‌ی مه‌ریوان، له‌وی خه‌ریکی جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی و نامۆزگاری خه‌لکان بوو، به‌یارمه‌تی شیخ عارف و شیخ صدیق و شیخ خالد ده‌سته‌لاتی خزمه‌تی ئاینی پتر بوو، له‌ ناوچه‌که ناوبانگی چاکه و چاکه‌خوازی زیاتر رۆیشت، سالی ۱۳۸۵ ک - ۱۹۶۵ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. یاد‌ی مه‌ردان ۲/۱۵۴.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۲۶ - ۵۲۷.

مجه‌مه‌د مه‌سه‌ود دیاره‌کری (۱۵۲۴)

ناوی محمه‌د مه‌سه‌وده کوری سه‌ید (ضیف‌الله) یه‌ خه‌لکی (دیاره‌کری)، مه‌زه‌به‌یی حه‌نه‌فی بووه، سالانی ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۸ ک - ۱۹۰۸ تا ۱۹۱۰ ز له (مه‌دینه‌ی پیروز قازی بووه).

سه‌رچاوه: قضاة المدينة المنورة ۲/۵۱۱ - ۵۱۴.

مجه‌مه‌د مصطه‌فا ئامیدی (۱۵۲۵)

ناوی محمه‌ده کوری مصطه‌فای کوری محمه‌دی (ئامیدی) یه، خه‌لکی (ئه‌سکلیسی) ناوچه‌ی (قه‌سطمونی) یه، له ئامیدی ئاواره‌ی ئه‌و جینگایه‌ بووه، مامۆستا باوکی محمه‌د ئه‌بوسعودی خاوه‌نی ته‌فسیری قورنانی پیروزه، ماوه‌ک لای مه‌لا عه‌لی محمه‌د قۆشه‌جی خویند، دوا‌یی چووه‌ لای (مصلح‌الدین) قۆجه‌وی، پاشان چووه‌ لای شیخ ئیبراهیم قه‌یسه‌ری ئیجازه‌ی خه‌لیفایه‌تی وه‌رگرت، سولتان بایه‌زیدخان خوشی ده‌ویست،

له (قوسطه‌نطینییه) قوتابخانه‌ی بۆ دانا، خه‌ریکی خزمه‌تی ئایینی پیرۆزی ئیسلام بوو، تا سالی ۱۹۲۰ ک - ۱۹۱۴ ز له (ئه‌سکه‌لیب) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۸ - ۴۸۹.

۲. معجم أعلام الكورد ۶۷۴.

۳. مشاهیر الکورد ۲/۱۷۵ - ۱۷۷.

مه‌مه‌د مصطه‌فا ئه‌رضرومی (۱۵۲۶)

ناوی مه‌مه‌ده کوری مصطه‌فایه، خه‌لکی (ئه‌رزرومه) زانایه‌کی مه‌نتیق زان بووه، کتییی (شرح قیاسیه‌ موسای داناوه، له چواری سه‌فه‌ری سالی ۱۲۴۰ ک - ۱۸۲۴ ز ته‌واوی کردووه، دوا‌ی ئه‌و به‌رواره کۆچی دوا‌یی کردووه.

سه‌رچاوه: معجم المؤلفین ۱۲/۲۴.

مه‌مه‌د مصطه‌فا قیرژه‌یی (۱۵۲۷)

ناوی مه‌مه‌ده کوری فه‌قی مصطه‌فایه، سالی ۱۹۱۷ ز له گوندی (قیرژه) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قوناغی سوخته‌یی ته‌واو کرد، چووه (قه‌راسنج) لای مه‌لا مه‌مه‌دنه‌مین، دوا‌یی چووه (سکتان) لای مه‌لا عبدالله، چووه (باتاس) لای مه‌لا شه‌ریف، پاشان چووه مزگه‌وتی شه‌یخ مصطه‌فا، له هه‌ولێر ماوه له خزمه‌ت شه‌یخ تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

بووه مه‌لا له (قیرژه)، ماوه‌کی زۆر له‌وێ ماوه، دوا‌یی باری کرد، بۆ (سییرانی گه‌وره)، چه‌ند سال له‌وێ ده‌رسی داوه، کاروباری مه‌لایه‌تی ئه‌نجام ده‌دا، پاشان هاته هه‌ولێر، تووشی نه‌خۆشییه‌کی کوشنده‌بوو چه‌ند سال له‌ناو جی بوو، له ۷/۱۰/۲۰۰۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد، مه‌لا مصطه‌فای کوری مه‌لای مزگه‌وتی (گولستانه) له هه‌ولێر.

سه‌رچاو: النجم الزاهر ۶۸.

مه‌مه‌د مصطه‌فا نۆده‌یی (شیخ مه‌عروفی نۆدی) (۱۵۲۸)

ناوی محمه‌ده، ناسراوه به: (شیخ مه‌عروف)، کورپی شیخ مصطه‌فای کورپی نه‌حه‌دی کورپی محمه‌ده، نه‌ته‌وه‌ی شیخ عیسای به‌رزنجیه، مامۆستا ئالووسی له‌ ته‌فسیری روح المعانی، له‌ نایه‌تی: ﴿ستدعون إلى قوم أولي بأس شديد﴾ (الفتح / ۱۶) ده‌لی: {سه‌یده کورده‌کانی به‌رزنجیه نه‌وه‌ی ئیمامی حوسین، گو‌مان له‌ سه‌یدایه‌تیا نه‌، ماقوول و رێزدارن}. نه‌و زاته‌ سالی ۱۱۶۶ك - ۱۷۵۲ز له‌ گوندی (نۆدی) له‌ قه‌زای (چوارتا) هاته‌ دنیا.

خویندنی: له‌ خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پیرۆزی خه‌تم کرد، کتێبه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی نه‌حو و و سه‌رفی ته‌واو کرد، باوکی نارديه (قه‌لاچۆلان) پایته‌ختی بابانیان، له‌ قوتابخانه‌ی (غەزائیه) ده‌ستی کرد به‌ (شه‌رحی موغنی) ماوه‌ له‌وێ تا سالی ۱۱۷۸ك - ۱۷۶۴ز، له‌ و کاته‌ کاره‌ساتیکی دلتەزین روویدا، نه‌وه‌بوو: میر سوله‌یمانی بابان، له‌ قه‌سری خۆی له‌ (قه‌لاچۆلان) به‌ ده‌ستی فه‌قی برایم شیخ بزینی کوژرا، بۆیه فه‌قیه‌کان به‌ لاوبوون، (شیخ مه‌عروف) چووه‌ (هه‌زارمه‌رد) لای مه‌لا محمه‌دی ئیبنو لحاج کتیبانی سیوطی و حیسامکاتی و عبدالله یه‌زدی و مختصر و شه‌رحی عه‌قائیدی خویند، ماوه‌ له‌وێ، تا سالی ۱۱۸۰ك - ۱۷۶۶ز مه‌لا عبدالله ی بیتووشی له‌ (نه‌حسا) هاته‌وه‌ بۆ (هه‌زارمه‌رد) شیخ مه‌عروف چه‌ند نه‌ده‌بیاتی له‌ لای خویند، به‌ ناماژه‌ی نه‌و مامۆستایه‌ هۆنراوه‌ی (شامل) و (ته‌صریفی زه‌نجانی) دانا، پاشان شیخ مه‌عروف گه‌راوه‌ (قه‌لاچۆلان)، ماوه‌ك له‌ لای مه‌لا محمه‌دی غه‌زائی شه‌ریعه‌تی خویند کۆتایی به‌ خویندن هینا.

مه‌لایه‌تی: کرا (موده‌ره‌ریس) له‌ مزگه‌وتی (قه‌لاچۆلان)، سالی ۱۲۰۰ك - ۱۷۸۵ز ئیبراهیم پاشای نه‌حه‌د پاشا، شاری سلیمانی دروست کرد، مزگه‌وت و قوتابخانه‌ی لێ دانا، پایته‌ختی بابانی له‌ قه‌لاچۆلان گواسته‌وه‌ و یتده‌ر، شیخ مه‌عروفی کورده‌ مه‌لای مزگه‌وت، په‌رتو کخانه‌ گه‌وره‌ که‌ی قه‌لاچۆلانی بۆ هینا، خسته‌یه‌ ژێرده‌ستی نه‌و،

ئه‌ویش ده‌ستی کرد به‌ده‌سدانه‌وه، ده‌نگوباسی مه‌لا چاکی به‌لاوبژوه، چینه‌ک ده‌رده‌چوون ده‌بوونه مه‌لا، چینه‌کی دی ده‌هاتن سره‌یان ده‌گرت، سالی ۱۲۴۳ک - ۱۸۲۷ز ئیجازه‌ی به‌مه‌لا عومهری کوری حه‌یده‌ری عه‌سکه‌ری دا.

ته‌ریقه‌تی: (شیخ مه‌عرف) ته‌ریقه‌تی قادری له‌شیخ عه‌لی (دۆل په‌موو) که مامی باوکی وهرگرت، ئه‌ویش ته‌ریقه‌تی له‌شیخ ئیسماعیلی ولیانی وهرگرت بوو.

سیفه‌ته‌کانی: تۆزه‌ک به‌ژن کورت بووه، ده‌م و چاوی سۆروسپی بووه، چاوه‌کانی گه‌ش و گه‌وره‌بووه، مووی ره‌ش بووه، ریشی بۆرپووه، قه‌د و به‌ژنی راست بووه، چارشانه‌بووه، پرووجوان بووه، به‌سام و هه‌یه‌ت بووه.

خوهره‌وشتی: زانایه‌کی به‌توانا بووه، له‌زانسته‌کان ده‌ستی بالا بووه، زۆربه‌ی کتیه‌کانی خویندنی کرده‌هۆنراوه، بگه‌ره له‌ئه‌حمه‌دی تا (جع‌الجوامع)، له‌کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی زمان ره‌وان بووه، کاتی خۆی به‌فیرۆنه‌داوه، خه‌ریکی خواپه‌رسی و ده‌رس و نووسین بووه، خه‌ت خو‌ش و خو‌شنووس بووه، بایه‌خی به‌دنیا نه‌داوه، هه‌زی له‌تیکه‌لایه‌تی له‌گه‌ل کاربه‌ده‌ستان نه‌کردوه، شانازی به‌ژیانی ده‌ست کورتی فه‌قیاتی کردوه، پارچه‌نانه‌ره‌قه‌که‌ی (راتبه‌ی) له‌لای به‌رزتربو له‌هه‌موو پله‌وپایه‌ک، به‌هه‌موو ره‌نج و نه‌زیه‌ته، ئه‌و هه‌موو ئه‌رك و مه‌ینه‌ته، زانست و زانیاریان کۆکرده‌وه، دنیا و قیامه‌تیان لۆخۆ برده‌وه، ئه‌و ره‌ه‌وشه‌ته‌پیرۆزانه‌یان هه‌تا هه‌تایی به‌مه‌ره‌که‌یی زی‌ر و زیو ده‌نوسریته‌وه، تا ببه‌ته به‌رنامه‌ لۆ نه‌وانه‌ی له‌دوادین، ئیستاکه‌ش ناخه‌که‌م و داخه‌که‌م، ده‌وری پاره و سه‌یاره و ته‌یاره‌یه، ده‌وری حاسیه و کۆمپوته‌ر و چاپخانه‌یه، سه‌لایه‌ت و نه‌نته‌رنیته، ته‌له‌فۆن و مۆبایل و سورپه‌یایه، ئه‌و کتیه‌نه‌ی هه‌نده‌زۆر، ئه‌و خه‌لکانه‌ی بی‌زه‌ین و زلۆر ﴿ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين﴾ (ئه‌عراف/ ۲۳).

کۆچی دوا‌یی: سالی ۱۲۵۴ک - ۱۸۳۸ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌گۆرستانی سه‌یوان نزیک گۆمه‌تی سوله‌یمان پاشای بابان به‌خاک سپێردرا.

کوربه کانی:

۱. سەید محەممەد: لە زوووەوە جوانەمەرگ بوو.
 ۲. ئەحمەد: ناسراوە بە (کاک ئەحمەدی شیخ) لە پیشدا باسمان کرد.
- دانراوە کانی:
۱. ئەحمەدی: سالی ۱۲۱۰ ک - ۱۷۹۵ ز بۆ کاک ئەحمەدی کوری داناوە.
 ۲. أزهار الحمائل في الصلوات المشتملة على الشمانل.
 ۳. الإغراب في نظم قواعد الإغراب: مهلا محەممەد مەحمود قەرەداغی شەرحی لەسەر نووسیوە، ناوی ناوە (منهج الطلاب في حل عقود الإغراب).
 ۴. أوثق العرى في الصلاة على خير الوري: سالی ۱۲۳۰ ک - ۱۸۱۵ ز دایناوە.
 ۵. إيضاح المحجة واقامة الحجة على الطاعن في نسب السادة البرزنجة.
 ۶. البرهان الجلي في مناقب شيخي السيد علي.
 ۷. تحرير الخطاب.
 ۸. ترصيف المباني في نظم تصريف الزنجاني: سالی ۱۲۰۰ ک تەواوی کردووە، دەستوو سینکی سالی ۱۲۸۸ ک - ۱۸۷۱ ز محەممەد مهلا عبدالقادرمان لەلایە.
 ۹. التعريف بأبواب التصريف.
 ۱۰. تنقيح العبارات في توضيح الاستعارات: سالی ۱۱۸۳ ک - ۱۷۶۹ ز تەواوی کردووە، دواى شەرحی کردووە، سالی ۱۳۵۵ ک - ۱۹۳۶ ز لە (بەغدا) چاپ کرا.

۱۱. تخميس قصيدة البردة.

۱۲. تخميس قصيدة أءنعم عيشاً.

۱۳. تخميس قصيدة المضربة.

۱۴. تخميس قصيدة الهمزية.

۱۵. تخميس لامية العجم.

۱۶. تخمیس قصیده بانث سعاد.
۱۷. تخمیس قصیده یا مَنْ یَرى....
۱۸. تنویر البصائر فی التحذیر عن الکبار.
۱۹. زاد المعاد فی الاعتقاد.
۲۰. تنویر القلوب فی مدیح حبیب علام الغیوب.
۲۱. تنویر الضمیر فی الصلاة علی البشر النذیر.
۲۲. تنویر العقول فی مولد الرسول.
۲۳. الجواهر الأسنی فی الصلاة المشتملة علی الأسماء الحسنی.
۲۴. الجواهر النضید فی التجوید: سالتی ۱۹۹ ک - ۱۷۸۴ ز دایناوه.
۲۵. راحة الأرواح فی الصلاة علی حبیب الملك الفتح.
۲۶. روض الزهر فی مناقب آل سید البشر.
۲۷. الروضة الغناء فی الدعاء باسماء الله الحسنی.
۲۸. السراج الوهاج فی مدیح صاحب المعراج.
۲۹. سلم الوصول الی علم الأصول: کاک نهجهدی شیخ شهرحی کردووه ناوی ناوه
(فک القفول فی شرح سلم الاصول).
۳۰. الشامل فی العوامل: سالتی ۱۸۹ ک - ۱۷۷۵ ز تهواوی کردووه، دانهکی
کزیمان له لایه له سهر خه تی مصطفه پایلانی وهرگیراوه، له ۱۲۹۲ ک -
۱۸۷۵ ز نووسراوه
۳۱. عقد الجواهر فی الصلاة علی شافع المحشر.
۳۲. الدرر فی مصطلح أهل الأثر.
۳۳. غیث الربیع فی علم البدیع.
۳۴. فتح الرحمن فی المعانی والبیان: سهد نهجهد فائیز شهرحی کردووه، ناوی ناوه
(تحفة الإخوان شرح فتح الرحمن)، سالتی ۱۲۸۳ ک - ۱۸۶۶ ز تهواوی کردووه.

۳۵. فتح الرزاق في أذكار دفع الإملاق.
۳۶. فتح المجيد في علم التجويد (فارسی).
۳۷. فتح الموفق في علم المنطق.
۳۸. فتح الرزوف في معاني الحروف.
۳۹. القطوف الداني في حروف المعاني.
۴۰. كشف الأسف في الصلاة على سيد أهل الشرف.
۴۱. البأساء بأذكار الصباح والمساء.
۴۲. كفاية الطالب في نظم كافية ابن الحاجب: ماموستا محمد (ئيبين ئادهم) شهرحی کردوو، سالی ۱۲۳۲ ک - ۱۸۱۷ ز تهواوی کردوو، ناوی ناوه (مصباح الخافية في شرح نظم الكافية)
۴۳. وسيلة الوصول الى علم الأصول.
۴۴. الفتح الالهي في الصلوات المشتملة على المناهي.
۴۵. هونراوهی (ئهی شوده) فارسی، سالی ۱۳۵۵ ک له بهغدا چاپ کرا.
۴۶. قطر العارض في الفرائض.
۴۷. كشف الغامض في شرح قطر العارض: له گهّل حاشیهی مهلا عهلی قزجی، سالی ۱۳۵۷ ک - ۱۹۳۸ ز له بهغدا چاپ کرا، نووسخهکی دهستووسی رهسول مهنگور، سالی ۱۳۱۹ ک - ۱۹۰۱ ز له لامانه.
۴۸. منظومة العروض.
۴۹. منظومة الظرف.
۵۰. لباب أداب البحث.
۵۱. نظم الرسالة العضدية في علم الوضع.
۵۲. تنوير العقول في أحاديث الرسول.
۵۳. قصيدة في نسبة الشريف.

٥٤. قصيدة: سالى ١٢٠٥ك - ١٧٩٠ز پيشكه‌شى به سولتان سه‌ليم كردوو.
٥٥. عمل الصياغة: شهرحى (تحرير البلاغة)ى ئين ئاده‌مه.
٥٦. أشرف المقاصد في نظم العقائد: له ١١٨٨ك - ١٧٧٤ز ته‌واوى كردوو.
٥٧. الدررة الغريدة لطالب العقيدة: ه‌زئاره‌وى (نقاية)ى سيوطى به.
٥٨. الفرائد في علم العقائد: له ١٢٢٥ك - ١٨١٠ز ته‌واوى كردوو، سه‌يد نه‌حه‌د فائيز شهرحى كردوو، به‌ناوى (أبهى القلائد) سالى ١٣١٥ك - ١٨٩٧ز له (موصل) چاپ كرا.
٥٩. البرهان الجلى، في مناقب الإمام علي (خ). سه‌رچاوه‌كان:
١. روح المعاني ٢٦/١٠٣.
٢. الشيخ معروف النوده‌ي البرزنجي ١٥.
٣. الأعمال الكاملة للشيخ معروف النوده‌ي/ القسم الاول ٩ - ٣٢.
٤. ژيناره‌وى زانايانى كورد ٦٨٨ - ٦٩٥.
٥. كشف الغامض شرح قطر العارض ٣ - ٥.
٦. هدية العارفين ٦/٣٦٩.
٧. مشاهير الكورد ٤١١ - ٤١٢.
٨. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٧٢ - ٥٨٧.
٩. معجم المؤلفين ١٢/٤١.
١٠. جامع كرامات الأولياء ١/٥٨١ - ٥٨٢.
١١. میژووی نه‌ده‌یی كوردی ٥/٣٩ - ٤٥ - ٩٧ - ٢٠١ - ٢٠٢ - ٢١٥ - ٢٧٤ - ٢٩٢ - ٢٩٧ - ٣٠٠ - ٣٥٠ / ٦/١٧٣ - ١٨٣.
١٢. بنه‌ماله‌ی زانياران ٣٤٥ - ٣٥٤.
١٣. الأعلام ٢/١٧ - ٧/٣٢٦.

۱۴. تأریخ مشاهیر کورد / فارسی ۳/۵۹۷ - ۶۱۵.
۱۵. نوریه‌خش ۹ - ۱۰.
۱۶. معجم أعلام الكورد ۶۴ - ۵۵۸ - ۶۷۷ - ۷۱۹ - ۷۲۰.
۱۷. بوژاندنه‌وهی میژووی زانایانی کورد ۷/۲۱۷ - ۲۱۸.
۱۸. أعلام کورد العراق ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۷۹۳ - ۸۰۲.
۱۹. شۆرشى ئیبراهیم خانى ده‌لۆ ۵۸ - ۱۶۰.
۲۰. إيضاح المكنون ۲/۳۹.
۲۱. الأكراد في بهدينان ۷۹.
۲۲. تأريخ السليمانية ۲۱۹ - ۲۲۴.
۲۳. البيتوشي ۳۷.

مچه‌مه‌د مه‌عالی چه‌رانی (۱۵۲۹)

ناوی مەمه‌ده، کورپی مه‌عالی کورپی عومهری کورپی عبدالعزیزی (چه‌رانی)یه، ده‌وری سالی ۷۴۲ک - ۱۳۴۱ز هاته‌دنیا، له خزمه‌ت چه‌ند زانایانی خویند، ماوه‌ک له (قاھیره) بو، ماوه‌ک له (مه‌دینه)ی پیروژ، پاشان چووه (مه‌ککه)ی پیروژ، ده سالان له‌وئ ماوه، هاته (چه‌له‌ب) له‌وئ ماوه، سالی ۸۰۹ک - ۱۴۰۶ز کۆچی دوا‌یی کرد. سەرچاوه: الضوء اللامع ۱۰/۴۸.

مچه‌مه‌د موسا سه‌یرتی (۱۵۳۰)

ناوی مەمه‌ده، کورپی موسای کورپی ئه‌بونه‌صری (ئه‌سه‌هردی)یه، نازناوی (شه‌هابه‌دینه) له زانیاری قورنانی پیروژ شاره‌زا بوو، له (میسر) دابه‌زیوه، سالی ۷۰۶ک - ۱۳۰۶ز کت و پر کۆچی دوا‌یی کرد. سەرچاوه‌کان:

۱. الدر الكامنة ۴/۲۷۱ - ۲۷۲.
۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۵.

مجه مهلا موسا هۆزیانی (۱۵۳۱)

ناوی محهمده، کورپی موسای کورپی محهمدهی کورپی عوسمانه، ناسراوه به (ناصره دین)، سالی ۷۷۷ك - ۱۳۷۵ز له (دیشق) هاته دنیا، له (موصل) دانیشتووه زانابه کی خاوهن تهریقته بووه، شاعیر بووه، سالی ۸۵۸ك - ۱۴۵۴ز کۆچی دواپی کردووه، کتییی (فروح الوهاب ودلائل الطلاب إلی منازل الاحباب)ی داناهه. سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۶۸/۱۲.

۲. هدیه العارفین ۶/۲۰۰.

مجه مهلا مهلولودی به حرکهیی (۱۵۳۲)

ناوی محهمده کورپی حاجی مهلولودی کورپی حاجی محهمده نه مینه، عهشیره تی (گهردی)یه، سالی ۱۹۲۹ز له گوندی (به حرکه)ی بهرانه تی هاته دنیا. خویندنی: له لایهن فهقییه کانی قوتابخانهی به حرکه دهستی کرد به قورئانی پیرۆز، دواي خه تم کردنی و خویندنی چهند کتیه سهره تاییه کان ههر لهو شوینه چووه لای مهلا جه میلی کاوانی، پاشان ماوهك چووه (دیه گه)، دواي چووه (خه ته)ی خوشناوه تی لای مهلا جه میل، پاشان چووه (سییرانی گه وره) لای مهلا کهریم، دواي چووه (میره دی)ی دهشتی ههولیر، لای مهلا عبدالفتاحی جدیده ی، پاشان چووه (یارمجه) لای مهلا محهمده نه مینی سویری، پاشان گهراوه لای ماموستای مهلا عبدالله ی (باو کم)، ماوه کی زۆر لهوئ ماوه له لایهك دهرسی ده خویند، له لایهك دهرسی فهقیانی ده داوه و سهرپرشتی مه دره سه که ی ده کرد، تا کۆتایی به خویندن هینا.

مه لایه تی: نه عجا باو کم له گهری چووه گوندی (گرده چار) لای حه سه ن ناغا، کرا مه لا، ماوهك لهوئ دهرسی ده داوه و کاروباری مه لایه تی نه نجام ده دا، پاشان نا کۆکی له نیوان خه لکه که پهیدا بوو، باری کرد گهراوه (به حرکه) ناوه ناوه دهرسی فهقیانی ده دا،

منیش له دوای باسی (مه‌بنی) له کتییی (جامی) چهند دهرسم له خزمهت خویند، سالتی ۱۹۶۳ز چوو هه‌ولیر، سالتی ۱۹۶۹ز له‌لایه‌ن نه‌وقاف کرا (واعیز) ی گه‌ڕیده.

کۆچی دوایی: سالتی ۱۹۷۳ز له کاتی رۆیشتنی له جاده‌ی سی مه‌تری گه‌ڕه‌کی (ته‌یراوه) له هه‌ولیر سوار پایسکه‌ك خۆی لیدا، به‌ر‌بۆوه سه‌ری به‌ لیوی جاده‌ که‌ت، بێ هۆش که‌وت، هه‌لیان گرت بۆ نه‌خۆشخانه‌ی کۆماری، ماوه‌کی که‌م پێ چوو کۆچی دوایی کرد، سی کۆری هه‌یه: ئیبراهیم و ئه‌یوب و ئیدریس.

سه‌رچاوه: نامه‌ی ئیبراهیم کۆری مامۆستا

محهمهد مه‌هدی جه‌وانرودی (۱۵۳۳)

ناوی محهمه‌ده، کۆری سه‌ید مه‌هدیه، خه‌لکی (جه‌وانروده)، ده‌وری سالتی ۱۲۸۵ك - ۱۸۶۸ز هاته‌دنیا، قورئانی پیرۆز و کتیه‌ سه‌ره‌تایه‌کانی ته‌واو کرد، له قو‌ناغی موسته‌عیدی چوو (بیاره) لای مه‌لا عب‌دالقادر، له‌ کانیاوی زانیاری نه‌و زاته هه‌لیدی‌جا تا بێ گه‌یشته، هه‌روه‌ها بۆ ئاره‌زووی ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی چوو له‌ لای شیخ عومهر، له‌و باب‌ه‌ته‌ش وه‌رگیرا.

مه‌لایه‌تی: چوو له‌ لای حه‌سه‌ن به‌گی جاف، له‌ قه‌زای (کفری) بووه‌ مه‌لا و موده‌رریس و رێ نیشاندهر، میر حه‌سه‌ن زۆر رێزی لێنا، دوایی باری کرد بۆ (خانه‌قین) له‌ خانه‌قای شیخ عومهر خه‌ریکی خزمه‌تی نایی پیرۆز بوو. مامۆستا به‌لێنی دا بوو به‌ درێژایی ژبانی هه‌موو رۆژ ده‌ جزوی له‌ قورئانی پیرۆز ده‌خویند، تا سالتی ۱۳۶۷ك - ۱۹۴۷ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۳۱.

محهمهد ناھض کوردی (۱۵۳۴)

ناوی محهمه‌ده کۆری ناھضی کۆری محهمه‌دی کۆری حه‌سه‌نی کوردیه، ده‌وری سالتی ۷۵۷ك - ۱۳۵۶ز هاته‌دنیا، له (حه‌له‌ب) دانیشتوو، زانایه‌کی زیه‌ك و نووسه‌ر

و شاعیر بووه، سالی ۸۱۹ك چووه (قاهیره) دوابی چووه (دمشق)، کتییی (بستان الناظر و أنس الخاطر)ی داناوه، له ۱۱ی شه‌عبانی، سالی ۸۴۱ك - ۱۴۳۸ز کۆچی کرد.

نمونه‌ی شیعی:

کم دولهٔ بفتونِ الظلمِ قد فیت
وراح آثارُهم في عكسهم ومُحوا
وجاء من بعدهم من يفرحون بها
وقال سبحانه: {حَتَّى إِذَا فَرِحُوا}
سه‌رچاوه‌کان:

۱. الضوء اللامع ۱۰/۶۲.
۲. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۱۲۶.
۳. معجم أعلام الكورد ۶۳۶.
۴. مشاهیر الکورد ۳۸۱.
۵. كشف الظنون ۱/۲۴۴.
۶. هدية العارفين ۲/۱۴۷ - ۱۴۸.
۷. معجم المؤلفين ۱۲/۷۳. له گهل جیاوازی له میژووی کۆچی دوابی.

مه‌مه‌د نه‌جه‌دین کوردی (۱۵۳۵)

ناوی مه‌مه‌د نه‌جه‌دینه، کوری شیخ مه‌مه‌دنه‌مینی کوردی نه‌قشبه‌ندییه، خاوه‌نی کتییی (تنویر القلوب)، سالی ۱۳۲۹ك - ۱۹۱۱ز له (قاهیره) هاته‌دنیا، منداڵ بوو باوکی کۆچی دوابی کرد، له خزمه‌ت شیخ سه‌لام عه‌زام په‌روه‌رده بوو، ده‌ستی کرد به خویندن، پاشان چووه زانکۆی (ئه‌زه‌هر)، پاش ده‌رچوونی ده‌ستی کرد به خزمه‌تی ئایینی پی‌روژ له‌سه‌ر رینگای باوکی، قوتابی و مریدانی باوکی له (قاهیره) و ده‌وروبه‌ری له‌لای کۆبوونه‌وه بو ئامۆژگاری و فیربوونی زانیاری، مامۆستا سالی ۱۴۰۶ك - ۱۹۸۵ز کۆچی دوابی کرد، لی‌کۆلینه‌وه‌ی کتییی (الفن والملاحم)ی نین که‌ئیری هه‌یه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. عقد الجوهر ۲۱۴۳.

۲. معجم أعلام الكورد ۶۷۹.

مهله مهله نه جیب نه خلاطی (۱۵۳۶)

ناوی مهله مهله کورپی نه جیبی کورپی مهله مهله دی کورپی یوسفی (نه خلاطی یه)، سالی ۶۶۰ ک - ۱۲۶۱ ز هاته دنیا، نووسەر و خوشنوس بووه، له (دیمشق) ده رسی داوه، پیش نویژی کردووه، زاته کی رێک و دیمه ن جوان بووه له مانگی ذی القعدةی، سالی ۷۱۷ ک - ۱۳۱۸ ز کۆچی دوا یی کردووه.

سەرچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۸۶.

مهله مهله نصرالله جزیری (ابن الاثیر) (۱۵۳۷)

ناوی مهله مهله کورپی نصرالله ی کورپی مهله مهله دی کورپی عبدالکریمی جزیری، ناسراوه به (ئین نه ئیر)، سالی ۵۸۵ ک - ۱۱۸۹ ز هاته دنیا، له (موصل) نیشته جی بووه، کتیبی (نزهة الأبصار في نعت الفواکه والثمار) ی داناوه، سالی ۶۶۲ ک - ۱۲۶۳ ز کۆچی دوا یی کردووه.

سەرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۲/۷۹.

۲. إيضاح المكنون ۲/۶۳۴.

۳. الأعلام ۷/۳۴۷.

۴. وفيات الأعيان ۵/۳۲.

۵. معجم أعلام الكورد ۶۳۷.

مهله مهله نه صر هه ولییری (۱۵۳۸)

ناوی مهله مهله، کورپی نه صری کورپی عه قیلی هه ولییری، نازناوی (شه ره فه دینه)، له خزمهت باوکی و له لای عیماده دین مهله مهله دی خزمی خۆیان خۆتندن تهواو کرد، سالی ۶۳۳ ک - ۱۲۳۵ ز له (دیمشق) کۆچی دوا یی کرد.

سەرچاوه: أربيل في مختلف العصور ۷۴.

معه مهلا وهسیم مهردوخی (۱۵۳۹)

ناوی معمهلا وهسیمه، کوری شیخ نهحمه دی کوری شیخ مصطفای تهختی مهردوخیه، سالی ۱۱۱۸ ک - ۱۷۰۶ ز له گوندی (تهخته) هاتوته دنیا، ماوهک له کوردستانی نیران خهریکی خویندن بوو، پاشان هاته (عیراق)، ماوهک له کوردستان و ماوهک له (موصل) و ماوهک له (بهغدا)، کۆتایی بهخویندن هینا، گهراوه ولاته کهی خوی دهستی کرد به دهرسدانهوه، پاشان هاته (قهلاجۆلان) پایتهختی بابانیه کان، لهوی ناوبانگی بهلاوبووه به عمللامهی قهلاجۆلان، خهریکی خزمهتی ئایی پیروزی ئیسلام بوو، تا سالی ۱۱۷۱ ک - ۱۷۵۷ ز کۆچی دواپی کرد، له قهلاجۆلان به خاک سپێردرا.

دانراوه کانی: (بیان أسامي علوم الآخريں) و (بیان علوم شرعيه) و (بیان علوم نهوولهین) و (أصول الأخلاق) و (نامهی نهخلاق) و (هۆنراوهی نوسطرلاب): به کوردی و (سنن الصلاة): به عهرهپی و هۆنراوهی (فیء الزوال) و هۆنراوهی (وهصيه تنامه): له کاتی (تاعون) به زمانی فارسی نووسیتی و (دهوله تنامه): مامۆستا عبدالکریم موده رریس، له ههوارامی هینایته سهر زاراوهی (سۆرانی) ناویناوه (ئیقبال نامه).

سهرچاوه کان:

۱. بوژاندنهوه ۲/۱۶۵ - ۶/۳۵۳ - ۳۶۸.

۲. مشاهیر الکورد ۲/۲۱۹.

۳. بنه ماله ی زانیاران ۱۳۰ - ۱۳۱.

۴. سلك الدرر ۴/۱۷.

۵. معجم أعلام الکورد ۵۹۷.

۶. علماؤنا ۵۰۶ - ۵۰۷.

معه مهلا وهسیم مهردوخی (۱۵۴۰)

ناوی معمهلا وهسیمه، کوری شیخ معمهلا سه عیدی کوری نهحمه دی کوری مهحمودی مهردوخی (سهنه، به)، سالی ۱۲۱۹ ک - ۱۸۰۴ ز هاته دنیا، نهو زاته برا گچکه و

فه‌ق‌تی شیخ قادری خاوه‌نی (تقریب المرام) ی شهر‌ح‌ی (ته‌ذیب الکلام) ه، مام‌وستا وه‌سیم: زانایه‌کی به‌ توانا بووه، به‌تایبه‌ت له‌ زانستی (که‌لام) ده‌ستی بالا بووه، حاشیه‌ی هه‌یه له‌سهر شهر‌ح‌ی ته‌ه‌زیی شیخ قادری برای، له‌و حاشیه‌ ده‌لتی: {برا گه‌وه و مام‌وستام، له‌و کاته ته‌ه‌زیی له‌ خزمه‌ت باو‌کم ده‌خویند، چه‌ند حاشیه‌ی له‌سهر شهر‌ح‌ی مه‌قاصید هه‌ل‌ده‌ب‌ژارد، له‌سهر کتیه‌که‌ی ده‌نووسی، پاشان نووسراوه‌کانی کۆ‌کردنه‌وه، کردیه شهر‌ح‌ه‌کی نایاب، که‌ باو‌کمان کۆ‌چی دوا‌یی کرد، برام بووه جینیشی، دوباره به‌ شهر‌ح‌ه‌که‌ داهاته‌وه، گۆ‌رانکاری چه‌ند وشه‌ی کرد له‌ چه‌ند شوین، منیش زۆ‌رجار بیرم له‌وه ده‌کرد، حاشیه‌یه‌کی وا له‌سهر نه‌و شهر‌ح‌ه‌ بنووسم، شوینه زه‌حه‌ته‌کان ئاسان بکا، گری کۆ‌ره و داوه نارۆ‌زه‌کان بکاته‌وه، به‌لام به‌ختم یاریکار نه‌بوو و لا‌تمان پ‌رناخۆشی و نا‌زاوه بوو، دوا‌یی کاکم ناواره بوو یۆ سلیمانی منیش ته‌نیا مامه‌وه، د‌لم سواربوو، نایا بنووسم، ده‌ست یی بکه‌م ؟

له‌و کاته (والی) - خوا کاری راست یی - فه‌رمانی ده‌رسدانه‌وه‌ی یۆ ده‌رکردم، چه‌ند فه‌ق‌تی له‌ ده‌وره‌م کۆ‌بوونه‌وه، له‌وانه زیره‌ک‌زه‌که‌ی هه‌ردوو کۆ‌ره‌کانم، گلینه‌ی هه‌ردوو چاوه‌کانم، زیده جهرگی د‌ل و جانم، ده‌ستی کرد به‌ خویندنی نه‌و شهر‌ح‌ه، نه‌جا ده‌ستم کرد به‌ نووسینی نه‌م حاشیه، که‌ بریتیه له‌ لیکدانه‌وه‌ی نه‌و شهر‌ح‌ه و به‌رانه‌رکردنی له‌گه‌ل سهرچاوه‌که‌ی که‌ شهر‌ح‌ی مه‌قاصیده، په‌سهندکردن و هه‌لب‌ژاردنی رای راست، جار وایه شهر‌ح‌ه‌که‌م په‌سند کردوه، جاروایه سهرچاوه‌که‌م په‌سند کردوه، جاریش وایه نه‌ نه‌و و نه‌ نه‌م، رای سیه‌مم هه‌ل‌گرتوه، خوا‌ی گه‌وره یارمه‌تی دام، سالتی ١٢٧٣ك - ١٨٥٦ ز ته‌واوم کرد، به‌د‌لتی من بوو}.

جگه له‌و حاشیه نه‌و کتیه‌انه‌شی داناون: (إثبات الواجب) و (إثبات المعاد) و (الوجود والعدم).

ماموستا شیخ وهسیم له قوتابخانهی (دار الإحسان) له (سنه) دهرسی ده‌دا، پاشان به‌د بیژ و زمان دریژ زمانیان لی‌دا، ماوه‌ك لادرا، دوا‌یی گه‌راوه، لهو شوینه خه‌ریکی خزمه‌تی ئایی پی‌رۆز بو، تا سالی ۱۲۷۵ك - ۱۸۵۸ز كۆچی دوا‌یی كرد، دوو كۆپی هه‌بوون:

۱. شیخ ره‌زا: سالی ۱۲۴۸ك - ۱۸۳۲ز هاته‌دنیا، سالی ۱۳۲۶ك - ۱۹۰۸ز كۆچی دوا‌یی كرد.

۲. شیخ جه‌لاله‌دین: سالی ۱۲۵۱ك - ۱۸۳۵ز هاته‌دنیا، سالی ۱۲۸۵ك - ۱۸۶۸ز كۆچی دوا‌یی كرد.
سه‌رچاوه‌كان:

۱. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۴۵.
۲. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۴۱۸.
۳. معجم أعلام الكورد ۵۵۷.
۴. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۶/۳۶۹ - ۳۷۲.
۵. علماؤنا ۶۱۳.

مه‌مه‌د وه‌هبان دنبه‌لی (۱۵۴۱)

ناوی مه‌مه‌ده، کۆپی وه‌هبانه، عه‌شیره‌تی دنبه‌لی زازایه، زانایه‌کی فه‌رموده‌ناس بووه، فه‌رموده‌ی پتغه‌مه‌بری (درودی خوا‌ی لی‌بی) له کومه‌یلی زیادی نه‌خعی گێ‌پ‌ایته‌وه نه‌ویش له نیمامی عه‌لی (خ) بیستوهه، که‌واته نه‌و زانایه کورده‌ تایبعی تایبعینه.

سه‌رچاوه‌كان:

۱. مشاهیر الكورد ۳۸۱.
۲. معجم أعلام الكورد ۶۳۷.

مهله مهله وهه هه ب کفر جه دی (۱۵۴۲)

ناوی مهله مهله، نازناوی (ئه بو المعارف) ه، کورپی وهه بهی کورپی عومهری کورپی
 نه بو که ریمه، خه لکی گوندی (که فرجدیا) به، نزیك روها و حه ران، به که له زانایه کانی
 گه وره ی فهرموده، له مانگی ره مه زانی، سالی ۲۰۳ ک - ۸۱۹ ز کۆچی دواپی کرد.
 سه رچاوه کان:

۱. الأنساب ۴/۶۳۶.

۲. اللباب ۳/۱۰۳.

۳. معجم البلدان ۴/۴۶۹.

مهله مهله هیهة الله به نده نیجی (۱۵۴۳)

ناوی مهله مهله، کورپی هه به ته توالله ی کورپی ثابیتی (به نده نیجی) به، سالی ۴۰۷ ک
 - ۱۰۱۶ ز له (مهنده لی) هاتووته دنیا، چل سال له (مه کهه) ی پیروز خه ریکی فه توار
 ده رس و فهرموده کانی پیغه مبه ر (درودی خوی لی بی) بووه، بویه ناسراوه به (فقیه
 الحرم)، زور خه ریکی خوا به رستی بووه، ته نیا له مانگی ره مه زان سی عومهری کردووه،
 هه زار جار سورته تی (قل هو الله) ی خوتندووه، زانایه کی شهرع زانی مه زه بهی شافیعی
 بووه، کتیبانی (الجامع) و (المعتمد) ی داناون، سالی ۴۹۵ ک - ۱۱۰۱ ز له (یه مهن)
 کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه کان:

۱. البداية والنهاية ۱۲/۱۷۶.

۲. كشف الظنون ۱/۵۷۵.

۳. معجم المؤلفين ۱۲/۸۹.

۴. هدية العارفين ۲/۷۸.

۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۷۰.

۶. طبقات الشافعية الكبرى ۲/۴۷۵.

٧. طبقات الفقهاء ٦٥.
٨. سير أعلام النبلاء ١١/٤٣٢.
٩. طبقات الشافعية / نهستهوی ١/٢٠٤.
١٠. المنتظم ١٠/٦٤.
١١. الأعلام ٧/٣٥٥ / ٢/٥٤.
١٢. الكامل / پەراوێز ٨/٢١٤.
١٣. تأريخ أربيل ٢/٤٣٨.
١٤. إيضاح المكنون ٢/١٧٣٣.
١٥. الأنساب ١/٤٢٢.

محەممەد هه‌یالە سەلماسی (١٥٤٤)

ناوی محەممەدە، نازناوی (سەدیدە)، کۆری هه‌یالە ی کۆری عبدالله یه، خەڵکی (سەلماس) ه له رۆژهه‌لاتی (وان)، زانییه‌کی زۆرزان و به‌توانا بووه، له فتوادان شاره‌زا بووه، له ولاتان ده‌هاته له‌ی بۆ وه‌رگرتنی زانیاری، چهند زانیای به‌رز له‌سه‌ر ده‌ستی ده‌رجوون، له‌مانگی شه‌عبانی، سالی ٥٧٤هـ - ١١٧٩ز له (به‌غدا) کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

١. وفيات الأعيان ٣/٣٧٢.
٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٧٣.
٣. مشاهير الكورد وکوردستان ٣٦٠.
٤. معجم أعلام الكورد ٦٣٧.

محەممەد یاسین ژه‌نگاری (١٥٤٥)

ناوی محەممەدە کۆری یاسینی کۆری عبدالله یه، سالی ١٣٣٤هـ - ١٩١٥ز له (سەنجار) هاته‌دنیا، هه‌ر له‌وی ده‌ستی کرد به‌خوێندن، پاشان چووه له‌ی مه‌لا یونس‌ی به‌کری، دوا‌یی چووه (موصل) له‌ی مه‌لا عبدالله نيعمه و مه‌لا عبدالغني جه‌بار و مه‌لا

عوسمانی جبوری خوتند، دوایی چوه لای مامۆستا بهشیر سهققال، ماوه لهخزمهتی تا ئیجازهی مهلایهتی وهرگرت، پاشان چووه (بهغدا)، کلیة الشریعهی تهواو کرد.

دانراوه کانی:

۱. تهفسیری قورنانی پیروژ.
۲. شهرحی (الفقه الاکبر) ی ئیمامی حنهفی، سالتی ۱۹۸۹ ز له بهغدا چاپ کرا.
۳. علم أصول الفقه المقبول فی علم الأصول: سالتی ۱۹۸۹ ز له موصل چاپ کرا.
۴. نیل المرام، شرح بلوغ المرام من أدلة الاحکام: پینج بهرگه، سالتی ۱۹۸۵ ز چاپ کرا.

سهرچاوه: اسهام علماء کوردستان العراق فی الثقافة الإسلامية ۲۲۷.

محمد مهلا یایی (۱۵۴۶)

مامۆستا مهلا محمد یایی، زانایهکی شارهزا بووه له زانستهکان، بهتایبهت له حکمهت و کهلام پسپۆر بووه، دهرسی لهلای مهلا عبدالرحمان نهفهندی رۆژیانی خویندوو، هاوچهرخ بووه له گهل محمد فهیزی زههاوی بهغدا و مهلا محمد نهفهندی خهتی و مهلا نهبویه کر نهفهندی کچک مهلا ی ههولیر، یایی لهمزگهوتی سۆری (مههاباد) دهرسی دهدا، مهلا عهلی قزلی یهک بوو له فهقییه کانی نهو لهو کاته، مامۆستا عبدالکریم (موده ریس) دهلی: {ناوبراو دوایی حاشییان دهینوسی (یا محمد) پاشان کورتی کردهوه تهنیا دهینوسی (یا) بۆیه ناوبرا به مهلا محمدی (یایی) چونکه پیتی (یاء) ی زۆر دهنوسی، کهواته: (یایی) نیهسته وهلای (یا) وهک دهلین: خوایی، وهفایی، دارایی، پاشایی.

سهرچاوه: ژیناوهری زانایانی کورد ۲۱۹ - ۲۲۱.

محمد مهلا یهزیدی روهایی (۱۵۴۷)

ناوی محمد مهلا، کورپی یهزیدی کورپی سهنانه، خهلکی (روهاییه)، سالتی ۱۳۲ ک - ۷۴۹ ز هاته دنیا، یهک بووه له زانایه دیاره کانی سهردهمی خۆی، ئیمامی نهجهدی کورپی

ههنبه، ههزی کردووه بیینی بهلام ریکه کهوتووه، فهرموودهی له باوکی ماموستا
گیراوهتهوه، سالی ۲۲۰ ک - ۸۳۵ ز کۆچی دواپی کردووه، دوو کۆپی ههبوو:

۱. نهبو فرهوه: فهرموودهی له باوکی گیرایتهوه.

۲. نهبو عهلی: فهرموودهی له باپیری گیرایتهوه.

سه رچاوه کان:

۱. الباب ۴۵/۲.

۲. الأنساب ۱۲۰/۳ - ۱۲۱.

مهله ده ده عقوب سعیرتی (۱۵۴۸)

ناوی مهله ده ده، کۆپی یه عقوبی کۆپی عهلی کۆپی ته میمه، خه لکی (سعیرت) ه،
له (دیمشق) دانیشتووه، زانایه کی زمان رهوان و شاعیر بووه، له جوانکاری (التضمین)
دهستی بالا بووه، زاته کی چاک و داوین پاک و پرووخۆش و رهشید بووه، سالی ۶۸۴ ک -
۱۲۸۵ ز کۆچی دواپی کردووه.

سه رچاوه کان:

۱. شذرات الذهب ۳۸۹/۵.

۲. فوات الوفیات ۵۴/۴ - ۶۲.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۳۹.

مهله ده ده یوسف ئیبن دهواله (۱۵۴۹)

ناوی مهله ده ده، کۆپی یوسفی کۆپی نه بولعزی کۆپی عهزیزه، نازناوی
شه مسه دینه، ناسراوه به ئیبن دهواله و ئیبن موره حهمل، خه ریکی فهرمووده بووه، سه فهری
(دیمشق) و (حهلب) ی کردووه، لهوئ دهرسی داوه، زانایان مهتخیان کردووه و لیبی
رازی بووینه، سالی ۷۳۸ ک - ۱۳۳۷ ز کۆچی دواپی کردووه.

سه رچاوه: الدرر الكامنة ۳۱۶/۴.

مهله مهله یوسف جزیری (۱۵۵۰)

ناوی مهلهمهده، کوری یوسفی کوری نه‌بوه‌کری کوری هبةاللهی جزیرییه، سالتی ۶۳۶ ک - ۱۲۳۸ ز هاته‌دنیا، مه‌زه‌به‌بی شافیعی بووه، بو خویندن چوویته (میسر)، پاشان چوویته (دیمشق)، گه‌رایته‌وه (میسر) له‌وێ ده‌رسی داوه، زانیاری له‌ قورئانی پیروژ و نوصول و دکتۆری هه‌بووه، له‌ مانگی ره‌جه‌بی سالتی ۷۱۱ ک - ۱۳۱۱ ز کۆچی کرد. سهرچاوه‌کان:

۱. الدرر الكامنة ۴/۳۱۵ - ۳۱۶.

۲. شذرات الذهب ۶/۴۲ - ۴۳.

۳. معجم أعلام الكورد ۶۴۱.

مهله مهله یوسف جزیری (۱۵۵۱)

ناوی مهلهمهده، کوری یوسفی کوری عبداللهی کوری مه‌جوده، سالتی ۶۳۷ ک - ۱۲۳۹ ز له‌ (جزیره) هاته‌دنیا، زانایه‌کی شه‌رع زان و نه‌حوزان و زمان ره‌وان و شاعیر و نووسهر بووه، بو خویندن چووه (میسر)، دوائی له‌ (قاھیره) کرا موده‌رریس، ئیسلام و جوله‌که و دیان بو خویندن ده‌چوونه‌لای، له‌ مزگه‌وتی (طولون) وتاری هه‌ینی ده‌دا، شیخ ته‌قیه‌دینی (سوبکی) فه‌قیی نه‌و زاته‌یه.

مامۆستا له‌ (أصول الفقه) و (به‌یان) و (مه‌نتیق) و (طب - دکتۆری) ده‌ستی بالا بوو، پرووخۆش و دیمه‌ن جوان و قسه‌خۆش و نه‌خلاق چاک بوو، به‌ ئیش و کاری خه‌ل‌کان زۆر ماندوو بوو.

دانراوه‌کانی: (شه‌رحی نه‌لفیه‌ی ئیبن مالیک) و (شه‌رحی التحصیل) و (شه‌رحی مینه‌جی به‌یزاوی) و (دیوانی شیعر).

کۆچی دوائی: له‌ ۶ ی ذی‌القعه‌ده‌ی سالتی ۷۱۱ ک - ۱۳۱۲ ز کۆچی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. طبقات المفسرين ۲/۲۸۳.

٢. طبقات الشافعية/نهموی ١/٣٨٣ - ٣٨٤.
٣. طبقات الشافعية الكبرى ٥/١٥٤.
٤. كشف الظنون ٢/١٨٧٩.
٥. مشاهير الكورد ٢/١٦٦.
٦. شذرات الذهب ٦/٤٢ - ٤٣.
٧. معجم المؤلفين ١٢/١٢٨.
٨. هدية العارفين ٢/١٤٢.
٩. علمائنا في خدمة العلم والدين ٤٧١ - ٤٧٣.
١٠. بغية الوعاة ١/٢٧٨.
١١. الأعلام ٢/١١٢ / ٨/٢٥ / ١٠/٢٣٢.
١٢. الدرر الكامنة ٤/٣٠٠.

مهلا مهلا يوسف حهراڤانی (١٥٥٢)

ناوی مهلامهده، کورپی یوسفی کورپی عبداللطیفی حهراڤانییه، مهزهه بی حهنبهلی بووه، جوویتیته (میسر) دهرسی له لای عهلی حهسهنی کوردی و چهند زانایان خویندوووه، دهرسی فهرموودهی داوه، له مانگی ره مهزانی سالتی ٧٦٩ ک - ١٣٦٨ ز له (قاهره) کۆچی دواپی کردوووه.

سه رچاوه کان:

١. الدرر الكامنة ٤/٢٩٨.
٢. شذرات الذهب ٦/٢١٦ - ٢١٧.
٣. معجم أعلام الكورد ٦٣٩.

مه‌مه‌د یوسف روهاوی (١٥٥٣)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ یوسفه، خه‌لکی (روها)یه، له (حه‌له‌ب) نیشته‌جێ بووه، مه‌زه‌به‌ی حه‌نه‌فی بووه، له (ئه‌ستانه) دانیشتوو، مامۆستا سالی ١١٨٥ ک - ١٧٧١ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (بیان ما حواه الوصاف من التراکيب العربیة) و (شرح قلائد النحور) و (طراز المذهب فی الدخیل العرب) و (نثر الکواکب علی نظم المیزا صائب): ته‌رجومه‌یه له فارسی وه‌لای عه‌ره‌بی. سهرچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفین ١٢/١٢٥.

٢. هدیه‌ العارفین ٢/٣٣٩.

٣. ایضاح المکنون ١/٢١٨.

مه‌مه‌د یوسف گۆرانی (١٥٥٤)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ یوسفی کورێ عبدالله ی کورێ عومه‌ری کورێ عه‌لی کورێ خضرێ کورێ جه‌مالی کوردی گۆرانی یه، باوکی هه‌ر سێ خاتوونه زانایه‌کانه: (فاطیمة) و (ستیتة) و (نوم حه‌سه‌ن)، سالی ٨٠٠ ک - ١٣٩٧ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سهرچاوه: الضوء اللامع ١٠/٨٦.

مه‌مه‌د یوسف هه‌ولێری (١٥٥٥)

ناوی مه‌مه‌ده، کورێ یوسفی کورێ مه‌مه‌دی کورێ قائیده، خه‌لکی هه‌ولێره، به‌لام له‌به‌رئه‌وه‌ی باوکی هاتووچووی (به‌حرین)ی ده‌کرد، له‌یه‌ک له‌و سه‌فه‌رانه‌ خێزانی له‌گه‌ڵ بوو، نه‌و کوره‌ له‌وێ خوایدا، بۆیه له‌ناو خه‌لکان ناوبراوه به (به‌حرانی)، زانایه‌کی زیه‌ه‌ک و زمان ره‌وان و قه‌له‌م له‌ کاربووه، ئێین مسته‌وفی یه‌که له‌ فه‌قییه‌کانی نه‌و زاته، مامۆستا سه‌فه‌ری شاره‌زوری کرد، ماوه‌ک له‌وێ ماوه، پاشان چووه (دیمشق)، چه‌ند شیعرێ له‌ مه‌تقی سولتان سه‌لاح‌ه‌دین و سولتان مظفر داناوه.

چهند کتییی داناوان، لهوانه: (حل کتاب اقلیدس) و (دیوان شعر) و (الرسائل).
 کۆچی دوايي: شهوی یهك شهه، ۱۳ ی په بیعی دووهم، سالتی ۵۸۵ ك –
 ۱۱۸۹ ز کۆچی دوايي کرد، له گۆرستانی باشوور بهست له ههولیر به خاك سپێردرا،
 لهوانهیه گۆرستانی پشت شیخه لالا بی، که سالانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ ز ناودهبردرا به
 بازاری لهنگهفرۆشان.

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۴۵۲ – ۴۶۷.
۲. وفيات الأعيان ۴/۱۰۳.
۳. هدية العارفين ۶/۱۰۱ – ۱۰۲.
۴. معجم المؤلفين ۱۲/۱۳۷.
۵. شذرات الذهب ۴/۲۸۴.
۶. كشف الظنون ۱/۸۱۵.
۷. غاية المرام ۲۷۵ – ۲۷۶.
۸. الأعلام ۱/۲۷۵ – ۷ – ۲۳.
۹. معجم أعلام الكورد ۶۴۰.

مجه مههد يوسف ههولیری (۱۵۵۶)

ناوی محهمهده، کورپی یوسفی کورپی یه عقوبی ههولیرییه، سالتی ۶۲۴ ك –
 ۱۲۲۷ ز هاته دنیا، بۆ خویندن چووه (دیمشق)، خهیرکی خویندنی فهرمووده بوو، پاشان
 بووه مامۆستا دهرسی دهداوه، له مانگی په مهزانی سالتی ۷۰۴ ك – ۱۳۰۵ ز له قادرمهی
 خانووه که ی کهوته خواره وه دهم و دهست گیانی له دهستدا.

سەرچاوه کان:

۱. الدرر الكامنة ۴/۳۱۵.
۲. شذرات الذهب ۶/۱۱.

٣. معجم أعلام الكرد: رد ٦٤٠.

مه‌مه‌د یونس هه‌ولێری (١٥٥٧)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی یونسی کورپی هه‌مه‌زی کورپی عه‌باسی هه‌ولێریه، زانایه‌کی به‌ دین و فه‌رمووده‌ناس و پرووله‌خوا بووه، دنیاداری نه‌کردووه، زۆر جو‌ره بابه‌تی زانیوه، سالی ٧٤٦ ک - ١٣٤٥ ز له‌ ته‌مه‌نی هه‌شتا و چوار سالی‌دا کو‌چی کرد. سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ٤/٣١٧.

مه‌مه‌د یونس هه‌ولێری (١٥٥٨)

ناوی مه‌مه‌ده، کورپی یونسی کورپی مه‌مه‌دی کورپی مه‌نه‌عه‌ی کورپی مالیکی کورپی مه‌مه‌ده، نازناوی (عیما‌ده‌دینه)، سالی ٥٣٥ ک - ١١٤٠ ز له‌ قه‌لاتی هه‌ولێر هاته‌ دنیا، له‌ خزمه‌ت باوکی له‌ (موصل) ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، دوایی چووه‌ (به‌غدا)، شاره‌زایی په‌یدا کرد، گه‌راوه‌ (موصل)، له‌ چهند قوتابخانه‌ ده‌رسی ده‌داوه، زانایه‌کی مه‌زه‌ب شافعی به‌ توانابوو، له‌ دووره‌وه‌ ده‌هاته‌ لای بو‌ فێربوونی زانیاری، ووتارخوین بوو له‌ مزگه‌وتی (المجاهدي)، نوره‌دین ئه‌سه‌لانی شای (موصل) زۆر حورمه‌تی ده‌گرت، له‌ ٥٩٢ ک کرا قازی (موصل)، سالی ٦٠٨ ک - ١٢١١ ز له‌ (موصل) کو‌چی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

١. وفيات الأعيان ٣/٣٨٥.
٢. تاریخ أربیل ٢/٤١.
٣. أربیل في مختلف العصور ٩٤.
٤. أربیل في العهد الاتابكي ٢٨٣ - ٢٨٨.
٥. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ٧٣٠.
٦. هدية العارفين ٦/١٠٨.
٧. كشف الظنون ٢/١٦٢٠.
٨. مشاهير الكورد ٢/٩١.

٩. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٤٦٢ - ٤٦٤.
١٠. شذرات الذهب ٥/٣٤.
١١. معجم المؤلفين ١٢/١٤٣.
١٢. منهل الأولياء ١/٢٠٢.
١٣. طبقات الشافعية الكبرى ٤/٣٠٠.
١٤. سير أعلام النبلاء ١٢/٥٨٩.
١٥. طبقات الشافعية / نه سنهوى ٢/٥٦٩.
١٦. درة الحجال في أسماء الرجال ٢/٢٩٨.
١٧. الأعلام ٨/٣٤ - ٢٥٠.
١٨. معجم أعلام الكورد ٥٠٧ - ٦٤٢.
١٩. البداية والنهاية ١٣/٦٤.

مه محمود نه بوبه کر نورمهوى (١٥٥٩)

ناوى مه محموده، کورې نه بوبه کرې کورې حامیدی کورې نه حمده، خه لکى (ورمى) به، سالى ٥٩٤ هـ - ١١٩٧ ز هاته دنيا، بۆ خویندن چووه (موصل) دوايى چووه (دیمشق) زانایه کى شافعی مهزهه ب و نوصول زان و شرع زان بووه، ناوبراو سالى ٦٨٢ هـ - ١٢٨٣ ز کۆچى دوايى کرد.

دانراوه کانى: (شرح وجيز الإمام الغزالي) و (لوامع الاسرار في المنطق) و (تلخيص الأربعين (لباب)) و (شرح الإشارات) و (التحصيل: مختصر المحصول).
سه رچاوه کان:

١. معجم المؤلفين ١٢/١٥٥.
٢. كشف الظنون ١/٢٦١.
٣. هدية العارفين ٢/٤٠٦.

مه‌حمود نه‌بویه‌کر نوره‌وی (۱۵۶۰)

ناوی مه‌حموده، کوری نه‌بویه‌کر کوری مه‌مه‌دی کوری به‌حیای کوری حوسینی خه‌لکی (ورمی)یه، سالی ۶۴۲ک - ۱۲۴۴ز هاته‌دنیا، له‌چهند ولاتان گه‌را تا فیری زانیاری بوو، له‌ته‌صه‌ووف شاره‌زابوو، سالی ۷۲۲ک - ۱۳۲۲ز له‌(دیمشقی) کۆچی دوا‌یی کرد، چهند کتییی داناون، له‌وانه: (ذیل النهایة لابن الاثیر) و (مختصر شرح السنة للبغوي) و (تهذيب المحکم).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۱۴/۱۴ - ۱۱۵.

۲. كشف الظنون ۱۹۸۹/۲.

۳. معجم المؤلفين ۱۵۶/۱۲.

مه‌حمود نه‌بویه‌کر جزیری (۱۵۶۱)

ناوی مه‌حموده، کوری نه‌بویه‌کر کوری مه‌مه‌دی کوری عوسمانه، سالی ۱۰۷۶ک - ۱۶۶۵ز له‌(جزیره) هاته‌دنیا، قورنانی پروژی خه‌تم کرد و له‌به‌ری کرد، پاشان چوو (قدوسی) پروژ، له‌وئی به‌خزمت پیاوه‌کی خوایی گه‌یشت ناسرابوو به‌(مه‌مه‌د زه‌مان سندی)، ماوه‌ک له‌گه‌لی ژیا، چهند که‌راماتی لی‌دیت، له‌گه‌لی چوو (مه‌مه‌د زه‌مان سندی)، ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی لی‌وه‌رگرت، پی‌گۆت: بگه‌ریوه‌ ولاتی خۆت، پی‌نج سال خه‌لوه‌ بکیشه، به‌ریبه‌ره‌کانی ناره‌زوی نه‌فس بکه‌ نه‌جا وه‌روه، گه‌راوه‌ فه‌رمانی شیخی جیه‌جی کرد، دووباره‌ چوو به‌خزمتی گه‌یشته‌وه، نه‌جاره‌ ره‌وانی دیمشقی کرد، بۆ نه‌وئی چوو، به‌ دوو منداله‌کانی نارد، نه‌وانیش چوونه‌ لای، له‌وئی ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه و نامۆزگاری خه‌لکان.

مامۆستا له‌ زانسته‌ عه‌ره‌بیه‌کان و زیج و حروف و ریازیات شاره‌زا بوو، زاته‌کی به‌دین و خواناس و خواپهرست بو، به‌رده‌وام له‌ سودی گه‌ل بوو.

سه‌رچاوه: سلك الدرر ۱۲۶/۴ - ۱۲۷.

مه‌حمود نه‌حمده دیلزهی (۱۵۶۲)

ناوی مه‌حموده، کوری مه‌لا نه‌حمده، له‌گوندی (دیلزّه) له‌جینگای باوکی مه‌لا بوو، ده‌رسی ده‌دا، سالی ۱۱۹۹ ک - ۱۷۸۴ ز شاری سلیمانی دروست کرا، ماموستا له‌وکاته باری کرد، هاته‌مزگه‌وتی گه‌وره‌ی سلیمانی، کرا مه‌لا، سالی ۱۲۳۹ ک - ۱۸۲۳ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۳۰۲ - ۳۰۳.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۴۶۰ - ۴۶۱.

مه‌حمود نه‌حمده شاره‌زوری (۱۵۶۳)

ناوی مه‌حموده، کوری نه‌حمده‌ی کوری حوسینی شاره‌زوریه، نازناوی (صاحب‌ه)، زانیایه‌کی فه‌رموده‌ناس و سو‌فی بووه، برای مه‌ولانا خالیدی نه‌قشبه‌ندییه، که مه‌ولانا سه‌فه‌ری حیجاز و هیندی کرد، نه‌و زاته‌ی له‌جیتی خوی دانا بو ده‌رسدانه‌وه و سه‌ره‌رشتی مال و منداله‌کانی، پاشان ئیجازه‌ی پێدا، دوا‌ی سه‌فه‌ری مه‌ولانا بو (دیمشق) سولتان عبدالجیدی عوسمانی شیخاتی و خه‌نه‌قا و مزگه‌وتی سلیمانی پی‌سپارد، مریدی زۆر بوون، سوودی زانیاریان لی‌وه‌رده‌گرت، سالی ۱۲۸۳ ک - ۱۸۶۶ ز له‌ (دیمشق) کۆچی دوا‌یی کرد، به‌و بۆنه‌یه عبدالقادر نه‌به‌هانی، ده‌لتی:

عیون العلا تبکي علی فقد محمود هو (الصاحب) المعروف بالفضل والجود.

شقیق خیار الدین مولانا (خالد) مجدد هذا العمر من غیر تردید

سه‌رچاوه: معجم أعلام الکورد ۶۹۲ - ۶۹۳.

مه‌حمود نه‌حمده عه‌ینتایی (۱۵۶۴)

ناوی مه‌حموده، کوری نه‌حمده‌ی کوری حه‌سه‌نی کوری ئیسماعیلی کوری یه‌عقوبی کوری ئیسماعیل (مظفرالدین‌ی حه‌نه‌فییه، خه‌لکی (عه‌ینتایی) کوردستانی تورکیایه، ده‌وری سالی ۸۱۲ ک - ۱۴۰۹ ز له‌ (قا‌هیره) هاتووته‌دنیا، باوکی دایکی (شه

– شانه) فروش بووه، بۆیه ناسراوه به: (ابن المشاط)، دهستی کرد به خویندن، ورده کتیه‌کانی له‌بهرکردن، ماوه‌ک خه‌ریکی شه‌ریعت بوو، پاشان دهستی به نه‌حو کرد، چووه (دیمشق) زۆرجار چووه (حه‌ج)، ده‌چووه غه‌زا، هه‌زی له قۆشه و تیره‌ندازی بوو، دوا‌عه‌مری وازی له هه‌موو شت هینا، ته‌نیا روویدا دکتۆری، له مانگی مه‌لود سالی ۹۰۲ ک – ۱۴۹۶ ز له (قاهیره) کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (شرح الوجیر) و (شرح اللمعة) و (شرح النقایة).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البدر الطالع ۲/۲۹۲ – ۲۹۳.

۲. معجم المؤلفین ۱۲/۱۴۵.

۳. معجم أعلام الکورد ۶۹۲.

مه‌حمود نه‌حمه‌د کاکۆزه‌که‌ریا (۱۵۶۵)

ناوی مه‌حموده، کورپی شیخ نه‌حمه‌دی کورپی شیخ یه‌عقوبه، له بنه‌ماله‌ی شیخه‌کانی (کاکۆزه‌که‌ریا)یه، دهستی کرد به خویندن، گه‌را له چه‌ند شوینان، پاشان چووه (تورجان) لای مه‌لا عه‌لی، کۆتایی به خویندن هینا، له گوندی (بی‌لوار) بووه مه‌لا ده‌رسی ده‌داوه، دوا‌یی باری کرد بۆ (سنة) له مزگه‌وتی (حبيب الله) کرا ووتارخوین و ده‌رس بیژ، له ۲۹ ی شه‌عبانی، سالی ۱۳۲۴ ک – ۱۹۰۶ ز له (سنة) کۆچی دوا‌یی کرد، له گۆرستانی (پیرغریب) به خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه: تأریخ مشاهیر کورد ۲/۹۸ – ۹۹.

مه‌حمود نه‌حمه‌د مه‌رعشه‌ی (۱۵۶۶)

ناوی مه‌حموده، کورپی نه‌حمه‌دی کورپی مه‌حموده، خه‌لکی (مه‌رعشه‌ی)، له (حه‌له‌ب) دانیشتووه، سالی ۱۲۵۱ ک – ۱۸۳۵ ز کۆچی دوا‌یی کردووه، کتیبی: رسته و زنجیره‌ی بانگی داناوه تا ده‌جێته‌وه سه‌ر خۆشه‌ویست (درودی خوا‌ی لی‌بی).

سه‌رچاوه: معجم المؤلفین ۱۲/۱۴۹.

مه‌حمود نه‌حمەد نه‌قشبه‌ندی (۱۵۶۷)

ناوی مه‌حموده، کوری نه‌حمەدی نه‌قشبه‌ندی، ده‌وری سالی ۱۲۹۰ ک - ۱۸۷۳ ز هاته‌دنیا، خه‌لکی گوندی (قه‌ره‌کۆی) رۆژه‌لاتی کوردستانی تورکیایه، له‌ ولاتی خۆی زانسته‌ عه‌ره‌بیه‌کان و شه‌ریعه‌ت و مه‌نئق و به‌لا‌غه و ئو‌صول و ئادابی خویند، پاشان له‌ به‌ر سته‌مکاری مصطفا که‌مال پاشای ئه‌تاتۆرک نه‌حه‌واوه، ئاواره‌بوو بۆ (سوریا)، ماوه‌ک له‌ (دیمشق) خه‌ریکی خویندن بوو، ئی‌جازه‌ی له‌ شیخ به‌د‌ره‌دین حه‌سه‌ن وه‌رگرت، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌ شیخ محمەد (ضیاء‌الدین) وه‌رگرت، ئه‌ویش له‌ شیخ فتح الله ی وه‌رقاسی، ئه‌ویش له‌ شیخ عبدالرحمانی باوکی، ئه‌ویش له‌ شیخ صبغة‌الله ئه‌رقاسی، ئه‌ویش له‌ شیخ طاهای نه‌هری، ئه‌ویش له‌ مه‌ولانا خالیدی شاره‌زوری.

ناوبراو له‌ (دیمشق) ده‌ستی کرد به‌ خزمه‌تی ئاینی پیرۆزی ئیسلام، مریدان کۆمه‌ل کۆمه‌ل له‌ تورکیا ده‌هاته‌ن خزمه‌تی، زاته‌کی رۆو‌خۆش و ودلپاک و خۆشه‌ویستی خه‌لکان بوو، سالی ۱۳۷۲ ک - ۱۹۵۲ ز له‌ (دیمشق) کۆچی دوایی کرد. سهر‌چاوه: نثر الجواهر والدرر ۲/۱۵۴۶.

مه‌حمود نه‌قه‌ندی ئامیدی (۱۵۶۸)

ئهو زاته له‌ نه‌وه‌کانی مه‌لا یه‌حیای مزورییه، پاش ته‌واو‌کردنی قۆناغه‌کانی خویندن چووه‌ (کۆیه) لای جه‌نابی مه‌لا عبدالله ی جه‌لی زانسته‌کانی ته‌واو‌کردن، ئی‌جازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه‌ (نامیدی) له‌ قوتابخانه‌ی (جدیده) کرا موده‌رریس، له‌و ده‌قه‌ری ناسرابوو به‌ مرۆقه‌کی چاک و دلپاک، بۆ چاره‌سه‌ری کێشه‌کان ته‌نیا هانایان ده‌برده‌ به‌ر ئهو، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی ئاینی پیرۆزی ئیسلام، تا له‌ به‌رواری ۱۳۲۱ ک - ۱۹۰۳ ز کۆچی دوایی کرد.

سهر‌چاوه: أسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱.

مه‌حمود نه‌مین (بیخود) (۱۵۶۹)

ناوی مه‌حموده، کوری مه‌لا نه‌مینی موفقی کوری مه‌لا نه‌حمده‌ی چاوماری کوری مه‌لا مه‌حمودی کوری مه‌لا نه‌حمده‌ی دیلژیه‌یی یه، سالی ۱۲۹۶ ک - ۱۸۷۹ ز له سلیمانی هاته‌دنیا، بۆ خویندن چوو هوجره‌ی فقیان، دواي کۆچی دواي باوکی سالی ۱۳۱۵ ک - ۱۸۹۷ ز له‌گه‌ل مه‌لا عبدالعزیزی برای بۆ خویندن چوو (بیاره) لای مه‌لا قادری گه‌وره، هه‌ر له‌وی پهبه‌هندی ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌گه‌ل شیخ به‌ستا، له‌گه‌ل برای چوونه (پینجۆین) لای مه‌لا عبدالرحمان، مه‌لا عبدالعزیزی برای ئیجازه‌ی وه‌رگرت، له‌جیگای باوکی له‌سلیمانی دانیش، بیخودیش خه‌ریکی ئیش و کاری مآل بوو، ناوه‌ ناوه‌ش له‌گه‌ل مه‌لایه‌کان گفتوگۆی زانست و شه‌ریعه‌تی ده‌کرد.

سالی ۱۳۶۶ ک - ۱۹۴۶ ز کاکي کۆچی دواي کرد، (بیخود) کرا جیگری نه‌و بۆ ده‌رسدانه‌وه و فه‌توا‌دان، ناوبراو جگه‌ له‌ مه‌لایه‌تی و صوفیاتی، شاعیره‌کی چاک بوو نازناوی (بیخود)ه، شیعی کوردی و فارسی زۆرن، دیوانی شیعی سالی ۱۹۷۰ ز چاپ کرا، غونه‌ی شیعی:

له‌و رۆژه‌وه رۆیشه‌توو تۆراوه‌ دلی من

هه‌رچه‌ند نه‌گه‌رپیم بێ سه‌روشۆین ماوه‌ دلی من

ناخۆ به‌ چ شاخیکه‌وه گیرساوه‌ دلی من

یاخۆ به‌ چ داخیکه‌وه سوتاوه‌ دلی من

نه‌و هه‌مده‌می غه‌مخوار و نه‌دیمی منه‌ یاره‌ب

نه‌و مه‌حه‌ره‌می نه‌سه‌رار و قه‌دیمی منه‌ یاره‌ب

نه‌و گه‌وه‌ه‌ری شه‌هوار و به‌تیمی منه‌ یاره‌ب

که‌وتووته‌ چ به‌حه‌ریکه‌وه خنکاوه‌ دلی من

نه‌و سینه‌ له‌ غه‌مش خالییه‌ نه‌و بێ رِق و کینه

نه‌و خادیی شه‌رعی نه‌به‌وی میلله‌ت و دینه

مه‌علوم چووه بۆ خزمه‌تی سالاری مه‌دینه

وامزانی که فهوتاره، نه‌فهوتاره دلی من

زاتیکی وه‌های گرتروه، روحم به‌فیدای ئه‌و

شاهان شه‌و و رۆژ ده‌بنه‌ قه‌ده‌م بۆسی گه‌دای ئه‌و

(بیخود) مه‌به‌ ئیتر به‌ ئومید و به‌ ته‌مای ئه‌و

نایته‌وه‌ لات گهر سه‌ری داناوه‌ دلی من

کۆچی دوا‌یی: له‌ به‌رواری ۲۵/۸/۱۹۵۵ ز له‌ شاری سلیمانی کۆچی دوا‌یی

کرد، مامۆستا عبدالکریم موده‌رریس که براده‌ری خۆشه‌ویستی بوو، به‌بو‌ئنه‌یه‌ هۆنراوه‌کی نووسیوه‌، ده‌لی:

بی‌ خوده‌، یا با خوده‌، بی‌ هۆشه‌ یا هۆشیاره‌ دَل

نوستروه‌ چاوی له‌ خه‌ودایه‌، وه‌ یا بی‌ داره‌ دَل

ئه‌م سه‌عاته‌ رۆژه‌ یا شه‌و، بۆچی به‌رچاوم ره‌شه‌

یاده‌می هیجرانه‌ بۆیه‌، عاجز و غه‌مباره‌ دَل

دو‌که‌له‌ هه‌ستا له‌ سینهم، تالی کرد سه‌فحه‌ی جیهان

یا گپی ناگری جه‌فای لی‌ به‌ربووه‌ و پر ناره‌ دَل

یا وه‌ کو بیستومه‌ (بیخود) مه‌نه‌عی عیلم و نه‌ده‌ب

ئه‌و عه‌زیزی میسری روحه‌، له‌و پر و سه‌رشاره‌ دَل

وه‌ختی کۆچی به‌ست و رووی کرده‌ بیابانی به‌قا

یانی له‌و دارولفه‌نای خاوه‌ن جه‌فا بیزاره‌ دَل

کۆچی بی‌ واده‌ له‌ زومره‌ی یاوه‌ران و دۆستان

یانێ ناچاری قه‌زای فه‌رمانی بی‌ ئینزاره‌ دَل

ناوی (نامی) تۆیه‌ وێردی دایمی (عبدالکریم)

وه‌قفی فیکری تۆیه‌ خاتره‌ خاوه‌نی ئه‌سراوه‌ دَل

سه‌رچاوه‌کان:

۱. یادی مه‌ردان ۲/۶۳۳ – ۶۳۸.
۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۳ – ۵۶۴.
۳. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۴۶۴ – ۴۶۷.
۴. گولتزاری کوردستان ۱۷۸.
۵. معجم أعلام الکورد ۷۰۳.
۶. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ۶/۷۳ – ۹۲.
۷. أعلام کورد العراق ۷۸۶ – ۷۸۸.

مه‌حمود نه‌مین راجی (۱۵۷۰)

ناوی مه‌حموده، کورێ نه‌مینی کورێ مه‌حموده، سالتی ۱۸۹۴ز له (که‌رکوک) هاته‌دنیا، له‌ مزگه‌وتی نایب ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، دوا‌یی چووه (بیاره) لای مه‌لا عبدالقادر شاره‌زوری، دوا‌یی چووه سلیمانی، پاشان چووه (که‌رکوک) لای مه‌لا مه‌حمودی مه‌زناوه‌ی، ماوه تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

بووه مه‌لا له‌ گوندی (سۆربه‌ش)ی خدری پاشا، دوا‌یی باری کرد چووه (هه‌له‌بجه‌)ی گه‌وره، سی سالان له‌وێ مه‌لا بوو ده‌رسی ده‌داوه، پاشان گه‌راوه (که‌رکوک)، هه‌ر له‌وێ سالتی ۱۹۶۲ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی خۆی له‌ هه‌له‌بجه‌ له‌ ته‌ك شیخ مه‌عروف شیخ عبدالکریم به‌رزنجی – براده‌ری خۆی – به‌ خاک سپێردا.

خووره‌وشتی: زاته‌کی به‌دین و بێ‌فیزبوو، به‌ قه‌ناعه‌ت بوو، خه‌تی خو‌ش بوو، جوار زمانی ده‌زانی، کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی.

دانراوه‌کانی:

۱. چهند حاشیه‌ له‌سه‌ر (بو‌رهانی گه‌له‌نبه‌وی).

۲. نامیلکه‌ی حه‌ج به‌ کوردی: سالی ۱۹۳۶ز بۆ باوکی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی داناوه، له‌ کۆتاییدا به‌ عه‌ره‌بی ده‌لی: {تم و باخیر عم، علی ید مؤلفه‌ محمود الراجی من الله، لأجل قریبی وحبیبی: الملا عبدالله في ۲۴ شوال سنة ۱۳۵۴هـ}. ده‌قی نه‌و نامیلکه‌یه‌ له‌لای مه‌لا نه‌نوه‌ره، تا ئیستا ده‌ستنوسه‌ و چاپ نه‌کراوه‌ خوابکا ده‌ستیکێ پیروزی خیرخوازی بگاتی، چاپ بکری و به‌لاوبکریته‌وه‌ خو به‌ره‌مه‌می به‌نرخان زۆره، به‌لام نه‌گه‌ر فریا نه‌که‌وین (مشک) ده‌یانخوا، (مۆرانه) ده‌یانرزی، (تۆزوبا) ده‌یانفری، هه‌روه‌ک چه‌ندین ده‌ستنوسی به‌نرخ به‌م شیویه‌ فه‌وتاوه‌. سهرچاوه: ده‌ستنوسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی.

مه‌حمود بادینی (۱۵۷۱)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود بادینی، یه‌ک بووه‌ له‌ مه‌لایه‌ چاکه‌کانی سه‌رده‌می خۆی ده‌رسی به‌ مه‌لا خه‌لیلی سه‌عیری داوه، له‌ ته‌فسیری قورئانی پیروزی ده‌ستی بالا بووه‌ ته‌فسیری سوڤه‌تی (فاتحه‌)ی کردووه‌ به‌ پیتی بی‌ نوقته، نه‌وه‌ش کاره‌کی ئاسان نه‌، به‌لگه‌ی چازانی و چالاکیه‌، له‌ ۱۲۰۲ک - ۱۷۸۷ز کۆچی دوا‌ی کرد. سهرچاوه‌کان:

۱. أسهام علماء کوردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۱۵۳.

۲. مشاهیر الکورد ۲/۱۸۷.

۳. غاية المرام ۱۰۸.

مه‌حمود بایه‌زیدی (۱۵۷۲)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود، سالی ۱۲۱۲ک - ۱۷۹۷ز له‌ شاری (بایه‌زید)ی نه‌حه‌د خانئ هاته‌دنیا، له‌ شاره‌که‌ی خۆی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، پاشان چووه‌ (ته‌بریژ) فیری عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی بوو، سالی ۱۸۵۶ز چووه‌ (نه‌رضرۆم)، زانایه‌کی زمان ره‌وان و به‌ توانا بوو، له‌ وێژه‌ و پێژمان و میژوو شاره‌زابوو، زۆر مه‌راقی کتێبه‌ ده‌ستنوسه‌کان بوو، لیکۆلینه‌وه‌ و ته‌رجومه‌ی ده‌کردن، به‌لاوی ده‌کردنه‌وه‌.

چهند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:

۱. عادات و رسوماتنامه‌ی نه‌کرادییه: سالی ۱۸۵۸ز له (ئه‌رضروم) ته‌واوی کرد.
 ۲. له‌یلا و مه‌جنون: سالی ۱۸۵۸ز له (ئه‌رضروم) ته‌واوی کرد.
 ۳. تحفة الحلان فی ئەزمانی کوردان: سالی ۱۸۶۶ز ته‌واوی کرد.
 ۴. نامیلکه‌ی رێزمانی کوردی: سالی ۱۸۶۷ز ته‌واوی کرد.
- سەرچاوه: معجم أعلام الکورد ۶۸۶ - ۶۹۰.

مه‌حمود به‌ربییانی (۱۵۷۳)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود یه‌که له مه‌لایه چاکه‌کانی سهرده‌می خۆی، خه‌لکی گوندی (به‌ربیان)ه، رۆژناوای کۆمه‌لگای (به‌ستۆره)، مه‌لا بوو له گوندی (دیمه‌کار). چهند فه‌قتی ده‌رسده‌دا، له‌وانه: مه‌لا صادقی فه‌ره‌ادی، مه‌لا سه‌عیدی فه‌ره‌ادی مه‌لا خضری مه‌له‌کاغه‌ی، مامۆستا شاره‌زایی تایبه‌تی هه‌بوو له کتییی (جامی)، پاشان له‌گه‌ڵ فه‌قییه‌کان باری کرد، بۆ (فه‌شقه)، مامۆستا خه‌تیکی خوشی هه‌بوو، چهند کورته حاشیه‌ی له‌سهر شه‌رحی ئیستیعاره و که‌مالی صه‌رف و چهند کتییانی تر هه‌یه، کۆچی دوا‌ی کرد، مه‌لا نه‌بوه‌کری کوری له پاش به‌جیما، نه‌ویش سالی ۲۰۰۱ز له گوندی (شیخه‌شل) کۆچی دوا‌ی کرد.

سەرچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ۳۳۵.

مه‌حمود حه‌سه‌ن به‌رده‌ری (۱۵۷۴)

ناوی مه‌حموده، کوری حه‌سه‌نی کوری خالیدی کوری حامیدی کوری عه‌لی کوری جه‌ماله، خه‌لکی (به‌رده‌ری) ناوچه‌ی (بی‌تواته‌یه)، زانایه‌کی شه‌ریعت بووه، فه‌تاوای فارسی دانا، پێشکه‌شی کرد به مه‌لیک (أسد الملك) زیره‌ک کوری هلاجونی کوری هۆلاکۆی ته‌ته‌ر، نه‌و هۆلاکۆیه بوو هه‌یرشی درنده‌انی هه‌نا سهر ولاتانی ئیسلام، حکومه‌تی عه‌بباسی روخاند، (به‌غدا)ی داگیرکرد و تاران‌ی کرد، کتیه‌کانی ئایینی به‌شیک سووتاند و

به شیکی ئاوێته ناو روبراری (دیجله)، وه چهند سالن حوكمی موسولمانان کرد، پاشان منداله كانی خۆیان موسولمان بوون.

سەرچاوه: بوژاندنهوه ۱۸۱/۵ - ۱۸۶.

مه حمود حوسین ژهنگاری (۱۵۷۵)

ناوی مهحموده، كورپی حوسینه، نازناوی (نهبولقاسمه) ناسراوه به (ركن الدين)، خهلكی (ژهنگار)ه، سالی ۱۲۴۰ك - ۱۲۴۲ز كۆچی دوايی کرد، كتيبي (نشر المثل السائر وطي الفلك الدائر)ی داناوه.

سەرچاوه كان:

۱. كشف الظنون ۲/۱۵۸۶.
۲. هدية العارفين ۲/۴۰۵.
۳. معجم المؤلفين ۱۲/۱۵۹.
۴. تأريخ مشاهير كورد ۱/۷۹.
۵. معجم أعلام الكورد ۶۹۳ - ۶۹۴.

مه حمود حهمدی مهرعەشی (۱۵۷۶)

ناوی مهحموده، كورپی داوده نازناوی (حهمدی)یه، خهلكی (مهرعەش)ه، له (دیمشق) دانیشتووه، چهند دانراوی ههیه، لهوانه:

۱. بلغة المريد في الفقه والتوحيد: سالی ۱۳۱۲ك له دیمشق چاپ كرا.
 ۲. تحفة الإخوان على نصيحة الخلان.
 ۳. تحفة الناسك في المناسك.
 ۴. نيل الأرب في معرفة الأدب.
- سەرچاوه: معجم المؤلفين ۱۲/۱۶۰.

مه‌حمود خورتی (۱۵۷۷)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود، ناسراوه به مه‌حمودی کوردی، خه‌لکی گوندی (خورت)ه،
 سه‌ر به‌قه‌زای (عین سفنی)، پاش ته‌واو کردنی خویندنی چووه (موصل)، له‌وی نیشه‌جی
 بوو له‌ مزگه‌وتی (عومه‌ری) ده‌رسی ده‌داوه، ده‌ستی شیعی هه‌بوو، دوا‌ی سالی
 ۱۱۶۰ ک - ۱۷۴۷ ز کۆچی دوا‌ی کرد.

سه‌رچاوه: منهل الأولیاء ۲/۲۷۶.

مه‌حمود سه‌عید حه‌فید (شیخ مه‌حمودی حه‌فید) (۱۵۷۸)

ناوی مه‌حموده، کورپی شیخ سه‌عیدی کورپی شیخ مه‌مه‌دی کورپی کاک نه‌حه‌دی
 شیخی کورپی شیخ مه‌مه‌د مه‌عروفی نۆده‌یی به، (مه‌لیکی کوردانه)، ناسراوه به: (حه‌فید)
 له‌به‌ر نه‌وه‌ی باوکی نه‌وه‌ی کاک نه‌حه‌دی شیخه، سالی ۱۲۹۸ ک - ۱۸۸۱ ز له‌ گه‌ره‌کی
 (کانیسکان) له‌ سلیمانی هاته‌دنیا.

خویندنی: قورئانی پیرۆزی خه‌تم کرد، چه‌ند کتیی سه‌ره‌تایی ته‌واو کردن، ماوه‌ک
 چووه‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ لای مه‌لا عبدالله مه‌عروف مه‌ریوانی خویند، سالی ۱۸۹۸ ز له
 خزمه‌ت باوکی چووه (ئه‌سته‌مبۆل)، ماوه‌ک ماوه‌ له‌وی، گه‌راوه‌ سلیمانی فیری زمانی
 عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی بوو.

شۆرشه‌که‌ی: له‌به‌رواری ۱۹۱۸/۱۰/۱ ز شیخ مه‌حمود له‌لایه‌ن ئینگلیز کرا
 حاکمی کوردستان، چه‌ند به‌لّتیان پّدا که یارمه‌تی بده‌ن، پشتگیری بکه‌ن، دوا‌یی
 پاشه‌کشیان کرد، پاشگه‌زبوونه‌وه، وستیان له‌ کوردستانی ده‌ربکه‌ن، ئه‌ویش سه‌ری بۆ
 شۆرنه‌کردن، بانگه‌وازی کوردانی کرد، بۆ سازدانی شۆرش و ئازادکردنی کوردستان
 دژی ئینگلیزه‌کان.

له‌لایه‌کی تره‌وه (مه‌حمودخان دزلی) له‌شکرکی چه‌کداری چاپووکي هه‌ورامی
 نارد هه‌ سلیمانی بۆ یارمه‌تی شیخ، به‌ناوی زیاره‌تی مه‌رقه‌دی کاک نه‌حه‌دی شیخ چوونه‌ ناو
 شاری سلیمانی، ئینگلیزه‌کان که وایان زانی له‌شکریان نارد هه‌ر مه‌حمودخان، به‌لام

شکان و هیچیان بی نه کرا، له ۲۱/۴/۱۹۱۹ ز سلیمانی نازادکرا، له شکری ئینگلیز ههلاتن، تا (دهربندی بازیان) خویان نه گرتوه، لهوئ چهقین یارمهتی زۆریان بۆهات: لهشکر و چهك و تهقه مهنی و تۆپ و تهیاره، شیخ تووشی جهنگیکی توند و تیزهات، خوی لهسهر (بهردهقاره مان) شهپی ده کرد و سهنگهر و بۆسهی بۆیان داده نا به داخهوه، به کهسه رهوه له ۹/۶/۱۹۱۹ ز لهسهر نهو بهرده به دهستی چهپهلی نهوان، بریندار کرا و دهستگیر کرا، له ۲۵/۷/۱۹۱۹ ز برپاری لهسهردانی دهرجوو، بهلام جیه جی نه کرا و دواخرا، له ۱۹۲۲ ز دووریان خستهوه بۆ (کویت)، لهوئ بۆ (هیندوستان)، پاشان گهراندیانوه بۆ (کویت)، ماوهك لهوئ ماوه، گهراندیانوه بۆ (بهغدا) بهم بۆنهیه (بیخود) دهلی:

عومریکه له بۆ کوشتنی دهججالتی ههسودان

ههر مونتهزیری عیسهی دهورانی کووه یتیم

عومریکه ده نالم به غمی تۆوه له (کهركوك)

دايم وه كونهی سینه پر ئهفغانی کووه یتیم

واتیمه گه دورم لهتۆ، نهی ساحیبی خاتهم

ههر هودهوده کهی بهزمی سوله عانی کووه یتیم

خهلقینه له بهر گهوه هری تاجی سهری کورده

قوریانی موحیتی عهره بستانی کووه یتیم

ههر چه ند له زیندانی فیرا قا وه کو (بیژهن)

بیللا به تهمای (رۆستهمی) داستانی کووه یتیم

عاجز مه به (بیخود) که ئیشه لا وه کو یه عقوب

نهزدیکه و یسالتی مههی که نهانی کووه یتیم

پاشان نازادکرا، به رهو سلیمانی گهراوه، له ۲۱/۹/۱۹۲۲ ز له شاری (کفری)

دابهبزی پیشوازییه کی چاکیان لیکرد، له ۳۰/۹/۱۹۲۲ ز له سلیمانی دابهزی دووباره

کراوه (حاکم)، له ۲۲/۱۲/۱۹۲۲ ز ئینگلیز و حکومه‌تی (عێراق) بریاریان دهر کرد، به دامه‌زراندنی حکومه‌تی کوردی له‌ناو سنوری (عێراق)، به‌و مهرجه نوێنه‌ری خۆیان بنێرنه (به‌غدا) بۆ رێکخه‌ستی کاروباری (نابووری) به‌لام شیخ زۆری خه‌فەت له‌ زگی خۆی نابوو، به‌ فرسه‌تی زانی له‌و کاته کورد دهر به‌یخی له‌ژێر چه‌په‌لۆکی بیگانه، بۆیه له‌ خۆیه‌وه له‌یه‌ك لاوه بانگه‌وازی حکومه‌تی کوردی کرد، ناوی خۆی نا (مه‌لیکی کوردان)، شاری (موصل)ی دانا به‌ خاکی کوردستان.

کابینه‌ی یه‌که‌می حکومه‌تی کوردی به‌م شیوه‌یه‌ پێکه‌نا:

۱. حوکمدار: شیخ مه‌حمود حه‌فید.
۲. سه‌رۆک وه‌زیران سوپاسالار: شیخ عبدالقادری برای.
۳. وه‌زیری ناوه‌خۆ: شیخ مه‌حمود غه‌ریب.
۴. وه‌زیری زانستی: میر لیوا مصطفا پاشا.
۵. وه‌زیری شهرع و عه‌دلی ئیسلامی: عه‌لی نه‌فه‌ندی قه‌ره‌داغی (ابن الحیاط)
۶. وه‌زیری باج: نه‌حمه‌د به‌گ فه‌تاح به‌گ.
۷. وه‌زیری ئاسایش: سه‌ید نه‌حمه‌د به‌رزنجی.
۸. وه‌زیری دارایی: عبدالکریم نه‌له‌که.
۹. وه‌زیری گومرگ: حه‌مدی صاحیب قیران (شاعیر)
۱۰. پشکینه‌ری گشتی: میر لیوا سه‌دیق پاشا.

جا له‌ هه‌موو لاوه ده‌نگی خوشی و نازادی به‌لاوبۆوه، پرۆزبایی له‌ حکومه‌تی نوێ ده‌کرا، قه‌له‌می نووسه‌ران که‌وته‌کار بۆ پێداهه‌لگۆتن، به‌و بۆنه‌یه، نه‌حمه‌د (فه‌وزی) شاعیر، ده‌لی:

ده‌فه‌عی تر ئیستیلا نابێ، به‌سه‌ر ئه‌م موڵکه‌دا

عه‌هدی شاه‌ی نه‌وجه‌وانه و شا سه‌لاحه‌ددینه ده‌ی

وا له‌سایه‌ی ناسه‌فی ده‌ورانه‌وه ئیقبالی کورد
 عالییه پرتهو فشانه، قادیره بۆ کوللی شه‌ی
 بی‌وه‌لی عه‌هدت ته‌ماشاکه و مه‌لیک نهم شاهه بی‌
 زوبده‌یی ئالی حوسین و نوتفه‌یی مه‌جوبی حه‌ی
 گهر که‌سی بیتو خه‌یالی به‌د به‌دلایا تپه‌پری
 وه‌ک نه‌بوجه‌هلی نه‌زانم، جینگه‌یی نه‌و وێله وه‌ی
 تا نه‌به‌د یاره‌ب بمینی نهم جه‌لال و حیشه‌مه‌ته
 نایه‌تی ﴿انا فتحنا...﴾^(۱) بی‌موعینی شاه‌ی که‌ی
 هه‌روه‌ها مه‌لا نه‌حه‌دی دێلژه‌یی ده‌لی:

نه‌رشه‌دی نه‌ولادی حه‌یده‌ر شیر یه‌زدانه مه‌لیک
 زومره‌یی ساداته نه‌جم و ماهی تابانه مه‌لیک
 سه‌فه‌یی ته‌ریخی قه‌ومی کورد ده‌بی ره‌نگین بی‌
 چونکه نه‌مرو وه‌ک سه‌لاحه‌ددین حوکمه‌رانه مه‌لیک
 تاجی که‌یخوسره‌و چ بوو، یا نه‌فسه‌ری قه‌یسه‌ر چیه‌؟
 تاجی فه‌خری عیززه‌ته نه‌مرو له‌ که‌یوانه مه‌لیک
 جه‌نابی شیخ مه‌حمود خۆی شاعیره‌کی چاک بووه، نازناوی (نوربه‌خش)ه، ده‌لی:
 دل له‌ به‌ندی سینه‌دا دووباره‌ واه‌یلا نه‌کا
 (نوربه‌خشی) ناسره‌وی مه‌یلی شه‌ر و غه‌وگا نه‌کا
 ئینتیقامی قه‌ومی لیقه‌وماو به‌ حه‌ق داوا نه‌کا
 رۆژ و شه‌و فیکرم له‌ دنیا‌دا، عیلم به‌رپا نه‌کا
 تیغی شیرم ئاره‌زوی سه‌یدی شکاری شا نه‌کا

^(۱) انا فتحنا لك فتما مينا....، سوره‌تی الفتح ایه - ۱ - .

سه‌یری دوشمن که‌ن به‌ فیکری خامه‌وه بو‌ته تهره‌ف
 بو‌ شکاری شیرێ شهرزه، پیره رێوی هاته‌ صه‌ف
 نیشتمانی پاکی بی‌ که‌س دیوه‌ بویه‌ که‌وته‌ که‌ف
 وام له‌ مه‌یدانی شه‌جاعة‌دا موباریز کوا نه‌سه‌ف
 سه‌فدری رۆژی وه‌غای (تابین)ه، داوا نه‌کا
 ده‌ست به‌ ده‌ست یه‌ که‌تر بده‌ن نه‌ی لاوه‌کانی مه‌رد و قۆز
 تاکو که‌ی دوشمن له‌ناومانه، نه‌بینه‌ گورگی هۆز
 بین بینه‌ پشتیوانی یه‌ که‌تر و بیکه‌ینه‌ تۆز
 ده‌ست به‌ داوینی خوداوه‌ بگرین و بگرین به‌سۆز
 تاکو دوشمنان له‌ جه‌نناتولئیرهم به‌رپا نه‌کا
 نامه‌وی ژینی نه‌ساره‌ت به‌سمه‌ عومری گومره‌هی
 نایخمه‌مه‌ سه‌ر خۆم به‌ ده‌ستی مودده‌عی تاجی شه‌هی
 قه‌ت به‌ نه‌مری دوشمنانم نامه‌وی فه‌رمانه‌هی
 نامه‌وی ته‌خقی که‌ی و به‌خقی جه‌م و شاهه‌نشه‌هی
 تیشه‌یی خوینی عه‌دووم و بو‌ حقو‌قی وانه‌کا

ئینگلیزه‌کان که‌ نازادی کورد یان به‌چاوی خۆیان دیت، له‌ داخان چاویان چووه‌
 پشتی سه‌ر، دلته‌نگ بوون، ناره‌حه‌ت بوون، کێچیان که‌ته‌ که‌موری، ده‌ستیان کرد به‌
 بۆمبارانی شاری سلیمانی هه‌روه‌ها له‌ ۱۹۲۳/۳/۴ ز ۱۸ ته‌یاره‌ی جه‌نگیان نارده‌سه‌ر،
 شیخ له‌ ۱۹۲۳/۷/۱۹ ز سلیمانی به‌جیه‌شت، شه‌ر درێژه‌ی پێدا، به‌ره‌به‌ره‌ له‌شکری
 شیخ زه‌عیف ده‌بوو، کورده‌کان و سه‌روک هۆز و عه‌شیره‌ته‌کان جودا ده‌بوونه‌وه، ئینگلیز
 به‌ پله‌ و پایه‌ و به‌ پاره‌ خه‌لکی بو‌ خۆی راکێشا، شو‌رشه‌که‌ کربۆوه، سالی ۱۹۲۶ ز
 کۆتایی به‌ حکومه‌ته‌که‌ هات، سلیمانی و کوردستان گه‌راوه‌ ژێر ده‌سته‌لاتی حکومه‌تی
 (عیراق)، شیخ له‌ گوندی (دار که‌لی) سه‌ر به‌ (بازیان) نیشته‌جێ بوو.

کۆچی دوابی: شهوی ۱۹۵۶/۱۰/۹ ز له نهخۆشخانهی حهیدهریهی بهغدا، مالتاواپی به کجاری له دۆست و برادههانی کورد و کوردستان کرد، نهو ههموو خهم و خهفت و پهژارهی له گهڵ تهنه پیرۆزه کهی، برده ژیر خاکه کهی هۆدهی مزگهوتی گههرهه سلیمانی خزمهت کاک نهحهدی شیخی باپیری، کوردیش لهوی رۆژیوه ههر فرمیسکان دهبارتن وه کو باران، (کاویس ناغا)ش لاوکان و حهیران دهلتی، گاز دهکا به سی دهنگان: هاواره منۆ هاواره منۆ کورد خائینۆ کورد خائینۆ....

حهمدی شاعیریش دهلتی:

وهك (مهدينه) بى نهى بى، يا (نهجف) بى، بى عهلى

شارى (غهزنه)^(۱)ش نيسته بى مهحموده وهك (داريکهلى)^(۲)

سهرچاوهکان:

۱. ژیناوههري زانیانی کورد ۶۹۵.
۲. شۆرشهکانی کورد ۷۸ - ۱۴۷.
۳. تأریخ مشاهیر کورد / فارسی / ۵۹۷/۳ - ۶۱۵.
۴. الأعلام ۲/۱۷ / ۷/۳۲۶.
۵. بنهماله‌ی زانیاران ۳۵۴.
۶. تأریخ السلیمانیه ۲۱۹ - ۲۲۴.
۷. میژووی نهدهبی کوردی ۵/۳۹ تا ۶/۱۷۳/ ۳۰۵ - ۱۸۳.
۸. الأکراد فی بهدینان ۷۹.
۹. شۆرشی نیراهیم خان دهلو ۱۵۸ - ۱۶۰.
۱۰. بوژاندنهوهی میژووی زانیانی کورد ۷/۲۱۷ - ۲۱۸.

^(۱) غهزنه: شارى سولتان مهحموده

^(۲) دواى بهریابوونی شۆرش، شیخ لهو شوینه نیشتهجی بووه.

۱۱. نوره‌خش ۹ - ۱۰.

۱۲. معجم أعلام الكورد ۶۴ تا ۷۲۰.

۱۳. أعلام كورد العراق ۵۹۴ تا ۸۰۲.

مه‌حمود شه‌مه‌دین کوردی (۱۵۷۹)

ناوی مه‌حموده، نازناوی شه‌مه‌دینه، مه‌زه‌بی حه‌نه‌فی بووه، زانایه‌کی مه‌زن و بر‌واچاک و دل‌پاک و بی‌گه‌رد بووه، زۆر هۆنراوه‌ی زانستی له‌به‌ربو‌وینه له‌ قوتابخانه‌ی (حه‌سه‌ن) ده‌رسی داوه، کاربه‌ده‌ستان رێزبان لێناوه، له‌ مانگی ر‌ه‌مه‌زانی سالی ۷۶۷ک - ۱۳۶۶ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ۴/۳۴۳.

مه‌حمود عه‌بباس عه‌بدالانی (۱۵۸۰)

ناوی مه‌حموده، کور‌ی عه‌بباسی کور‌ی سوله‌یمانه، له‌ گوندی (عه‌ودالان) هاته‌دنیا هه‌ر له‌و‌ی له‌ خزمه‌ت باو‌کی په‌روه‌رده‌ بوو، بووه‌ مه‌لا، ده‌رسی ده‌دا، پاشان کرا مو‌فتی (کۆیه)، دوا‌یی سه‌فه‌ری کرد بۆ (حه‌له‌ب)، دوو مانگ ماوه‌ چووه (دیمشق) له‌و‌ی چووه (حه‌ج) گه‌راوه (دیمشق)، ماوه‌ له‌و‌ی تا سالی ۱۱۷۳ک - ۱۷۵۹ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ خوار چیا‌ی قاسیون به‌ خاک سپ‌ردرا، کتییی (زبدة الأنفاس في تفسير سورة الإخلاص)ی داناوه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. سلك الدرر ۴/۱۲۷.

۲. معجم المؤلفين ۱۲/۱۷۳.

۳. إيضاح المكنون ۳/۶۰۹.

۴. الأعلام ۸/۵۲ / ۱۰/۱۴۰.

۵. معجم أعلام الكورد ۶۹۴.

۶. علماء ومدارس في أربيل ۸۶.

۷. هدیه العارفین ۶/۴۱۶ - ۴۱۷.

مه‌حمود عبدالرحمان (پاجی) (۱۵۸۱)

ناوی مه‌حموده، کورپی عبدالرحمانی کورپی مه‌لا نی‌راهیمی کورپی مه‌حمودی کورپی به‌هرامه، عه‌شیره‌تی (جاف‌ه)، سالی ۱۹۱۲ ز له گوندی (تۆبزاوه‌ی دوکان هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان چوو (کۆیه)، لای مه‌لا نه‌بوسه‌کر و مه‌لا صادق و مه‌لا مه‌عصوم و مه‌لا ته‌وفیق قۆناغه‌کانی برده‌سەر، له کۆتاییدا چوو له‌لای مه‌لا محمده‌دی جه‌لی زاده‌نی‌جازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی لهم شوینانه‌کرد: (گلنیر) (قورقوره) (خرابه) (سابوراوه)، سالی ۱۹۷۵ ز کۆچی دوایی کرد، مامۆستا جگه‌له‌کوردی، عه‌ره‌یی و فارسی و تورکی ده‌زانی.

دیوانی شیعی هه‌یه، نازناوی شیعی (پاجی‌یه)، ئونه‌ی شیعی:

دَلَم پِر سۆزه‌ ده‌ردم بَ ده‌وايه سهرم سهرخۆشه‌ (بیره‌م) لَ قه‌زايه
خه‌يالتم هه‌ر خه‌يالته‌ و خاله‌ دائيم دَلَم پِر زیکر و هاواری خودايه
سهرچاوه: ده‌ستنوسی مه‌لا ئه‌نوه‌ری سعاتچی.

مه‌حمود عبدالله خه‌رپانی (۱۵۸۲)

ناوی مه‌حموده، کورپی شیخ عبدالله‌ی ته‌کیه‌یه، سالی ۱۲۵۰ ک - ۱۸۳۴ ز له گوندی (خه‌رپان) هاته‌دنیا، منداڵ بوو باوکی کۆچی دوایی کرد، براه‌کانی به‌خۆیان کرد، له‌به‌ر خویندنیان دانا، له‌قوتابخانه‌ی خۆیان قۆناغه‌کانی برده‌سەر، له‌کۆتاییدا چوو (که‌رکوک) له‌وئ نی‌جازه‌ی وه‌رگرت، له‌مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (هه‌له‌جی) کرا پێش نوێژ و ووتارخوین و ده‌رس بێژ، خه‌ریکی کاروباری مه‌لایه‌تی بوو، تا سالی ۱۳۱۹ ک - ۱۹۰۱ ز کۆچی دوایی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۵۹ - ۵۶۰.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۲۰۵ – ۲۰۷.

مه‌حمود عبدالله دشه‌یی (۱۵۸۳)

ناوی مه‌حموده، کورپی عبدالله‌ی کورپی مه‌حمودی (دشه‌یه، سالی ۱۳۱۶ ک – ۱۸۹۸ ز هاته‌دنیا، خویندی تا شاره‌زا بوو له زانسته‌کان، به‌تایه‌ت له شه‌ریعت و نوصول و فله‌سه‌فه ده‌ستی بالا بوو، ده‌رسی ده‌داوه، چهند که‌سی ینگه‌یاند و کردنیه مه‌لا، پاش کۆچی دوا‌یی باوکی له جینگای نه‌و کرا قازی و موده‌رریس له قوتابخانه‌ی (دار الإحسان) ی (سته).

مامۆستا زاته‌کی به‌رێز و حورمه‌ت بوو، له‌ناو خه‌لکان قسه‌ی وه‌رده‌گیرا بو پیکه‌ینانه‌وه و ناشت بوونه‌وه‌ی هاو‌لاتیان ده‌وریکی سه‌ره‌کی هه‌بوو، چهند دانراوی خۆی هه‌نه، خه‌ریکی خزمه‌تی نایین بوو تا کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: تأریخ مشاهیر کورد ۲/۳۸۴.

مه‌حمود عبدالله نه‌قشبه‌ندی (۱۵۸۴)

ناوی مه‌حموده، کورپی عبدالله‌یه، خه‌لکی (دیاربه‌کره)، ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی بووه، سالی ۱۰۷۷ ک – ۱۶۶۶ ز له (بروسه) کۆچی دوا‌یی کرد، کتییانی (رسالة النور) و (شرح أورد الفتحية) ی داناو. سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۲/۱۷۴ – ۱۷۵.

۲. هدية العارفين ۲/۴۱۷.

مه‌حمود عبدالعزيز شۆریجه (۱۵۸۵)

ناوی مه‌حموده، کورپی عبدالعزيزی کورپی محیه‌دینی کورپی شیخ حه‌سه‌نی گله‌زه‌رده‌ی کورپی شیخ محه‌مه‌دی نۆده‌یی به‌رزنجی یه، له گوندی (ونه له‌که) ی سه‌ر به (قه‌ره‌حسه‌ن) هاتووته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌ی خه‌تی قورئانی پی‌روژ چووه

مزگه‌وتی نایب ئو‌غلی له (که‌رکوک) لای مه‌لا محمەدی (قرکه‌یی) ده‌خویند، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی (قادری) له کاک ئه‌حمەدی شیخ وه‌رگرت، له‌لایه‌ن شیخ کرا (خه‌لیفه).
 نه‌مجا چوو‌ه گون‌دی (شۆریجه)، له‌و‌ی مزگه‌وتی دروست کرد، له‌تەك مزگه‌وت ته‌کیه‌ی بۆ مریدان دامه‌زراند، ب‌هم شیوه‌یه‌ له‌ خزمه‌تی ئایین بوو، تا سالی ۱۳۱۵ ک – ۱۸۹۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (الأشرفية): ناسراوه‌ به: (بحر الأنساب) به‌تیر و ته‌سه‌لی باسی بنه‌ماله‌کانی سه‌یده‌کانی به‌رزنجه‌ ده‌کا، سه‌رچاوه‌کی برواینکه‌راوه، وه (عه‌قائید و ته‌سه‌ووف) و (ته‌فسیری فارسی) و (هۆنراوه‌ی فارسی).
 سه‌رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۵۸ – ۵۵۹.

مه‌حمود عه‌لی چه‌رانی (۱۵۸۶)

ناوی مه‌حموده، کورپی عه‌لی کورپی نه‌صری کورپی مه‌نصورى کورپی هبه‌الله ی (چه‌رانی)یه، نازناوی ئه‌بوسه‌نايه، له شه‌ریعت ده‌ستی بالا بووه، کتییی (الأبنا عن تحریم الربا)ی داناهه.

سه‌رچاوه: الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۳۸.

مه‌حمود عه‌لی داقوقی (۱۵۸۷)

ناوی مه‌حموده، کورپی عه‌لی مه‌حمودی کورپی موقیلی کورپی سوله‌یمانی کورپی داوده، خه‌لکی (داقوق)ه، له ۱۶ ی جیمادی یه‌که‌م سالی ۶۶۳ ک – ۱۲۶۵ ز هاته‌دنیا، لای باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوا‌یی چوو‌ه (به‌غدا) و (شام) بووه زانایه‌کی به‌ناوبانگ، له‌ فهرمووده و ئامۆزگاری بی‌ وینه‌ بوو، له‌ نووسین و شیعر و ووتارخوینی له‌ چه‌رخه‌ی خۆی یه‌که‌م بوو، زاته‌کی به‌رپێز و به‌وێز و قسه‌خۆش بوو، ماقولان ده‌هاته‌نه‌ زیاره‌تی، له‌ دیده‌نی تیرنه‌ده‌بوون، چه‌ند مامۆستای پێگه‌یاندن، له‌سه‌ر ده‌ستی نه‌و ده‌رچوون.

دانراوه‌کانی: (مطالع الأسرار) و (الکواکب الدریة).

رۆژی دوشهمه دواى نوێزى عه‌سر، ٢٠ى مانگی (محرم) سالى ٧٣٣ک - ١٣٣٢ز له (به‌غدا) کۆچى دواى کرد، له گۆرستانی نىمامى نه‌حه‌د به‌خاک سپێردرا. سهرچاوه‌کان:

١. الذیل علی طبقات الحنابلة ٤/٤٢١ - ٤٢٣.

٢. معجم المؤلفين ١٢/١٨٣ - ١٨٤.

٣. شذرات الذهب ٦/١٠٦ - ١٠٧.

٤. هدية العارفين ٢/٤٠٨.

مه‌حمود عه‌لى هه‌ولێرى (١٥٨٨)

ناوى مه‌حموده، کورێ عه‌لى کورێ مه‌مه‌دى کورێ به‌کرى هه‌ولێرى زێرنگره، زاته‌کى چاک و به‌دين و له‌سه‌ره‌خۆ بووه، شه‌ریعت زان بووه، له‌ مه‌زه‌بى شافى شاره‌زا بووه، ماوه‌ک خه‌رىکى نه‌خو بوو، دواى نوێزى هه‌ینی ١٣ى ربه‌یى دووهم، سالى ٦١٩ک - ١٢٢٢ز کۆچى دواى کرد، شاعیر بووه، به‌عه‌ره‌بى ده‌لى:

فَكُنْ مَعَ اللَّهِ فِي سِرٍّ وَ فِي عَلَنٍ وَاللَّهُ يَعْطِيكَ لَا السُّلْطَانُ وَالْبَشَرُ
سهرچاوه‌کان:

١. تاریخ أربیل ١/١٨٤ - ٢/٣٠٦.

٢. معجم أعلام الكورد ٦٩٤ - ٦٩٥.

مه‌حمود عومه‌ر هانی (١٥٨٩)

ناوى مه‌حموده، کورێ عومه‌رى کورێ مه‌مه‌دى کورێ ئیبراهیمى کورێ شوجاعه، سالى ٥٦٤ک - ١١٦٨ز له شارى (هانى) سهر به (دیاره‌کەر) هاته‌دنیا، زانابه‌کى شاعیر و دکتۆره‌کى چاک بوو، چه‌ند کتییى ده‌ربه‌ره‌ى داوده‌رمان داناوه، له‌وانه: (المسائل) و (قانون الحكم) و (الغرض المطلوب في تدبير المأكول والمشروب)، جگه له دیوانى شاعر.

مامۆستا لای خاوه‌نی (دیاربەکر) زۆر بە‌ڕێز بوو، پاشان چووه (حه‌ما) لای مه‌لیک مه‌نصور، هه‌روه‌ها مه‌لیکه‌کانی (شام) خوشیان ده‌ویست، به‌تایبه‌ت مه‌لیک نه‌شره‌فی خاوه‌نی (دیمشق)، سالی ۶۳۵ک - ۱۲۳۷ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. کشف الظنون ۲/۱۲۰۲.
۲. شذرات الذهب ۵/۱۷۷.
۳. ایضاح المکنون ۲/۱۴۶.
۴. معجم أعلام الکورد ۶۹۵.
۵. معجم المؤلفین ۱۲/۱۸۵.
۶. هدية العارفين ۲/۴۰۵.

مه‌حمود فه‌قیرالله (۱۵۹۰)

ناوی مه‌حموده، کور‌ی عبدالرحمانی کور‌ی عبدالقادری کور‌ی ئیسماعیلی دیاربە‌کرێه، ناسراوه به: (فه‌قیرالله)ی تلوی، سالی ۱۱۷۴ک - ۱۷۶۰ز هاته‌دنیا، زانایه‌کی نه‌هلی ته‌سه‌ووف بوو، هه‌روه‌ها شاعیر بووه له مانگی ذی القعه‌دی سالی ۱۲۶۳ک - ۱۸۴۷ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۲/۱۷۴.
۲. هدية العارفين ۲/۴۱۸.

مه‌حمود کۆکۆیی (۱۵۹۱)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود، ده‌وری سالی ۱۲۷۰ک - ۱۸۵۳ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خوێندن، هاتووچووی قوتابخانه‌کانی (هه‌له‌بجه‌)ی ده‌کرد، پاشان چووه خزمه‌ت مه‌لا سه‌ید عبدالرحیمی مه‌وله‌وی، ماوه له‌وی تا چاک شاره‌زابوو له زانسته‌کان، به‌تایبه‌ت له هۆنراوه‌کانی مامۆستای.

کۆتایی به‌خویندن هینا، بووه موده‌رریس له‌لایه‌ن شیخ عه‌لی حوسامه‌دین، پاشان چووه‌گوندی (ئهبوعوبه‌یده)، له‌ویش باری کرد بۆ شاری سلیمانی، بووه‌مه‌لای مزگه‌وتی مه‌لا نه‌مین مام رۆسته‌م، له‌ویش چووه‌ مزگه‌وتی مه‌مود پاشای جاف له (قزلبات)، دوایی چووه‌گوندی (باوه‌کۆچک) لای خزمه‌کانی، زۆری بی‌نه‌چوو له ۱۳۳۴ک - ۱۹۱۵ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۲.

مه‌حمود محه‌مه‌د نۆمه‌ده‌وی (۱۵۹۲)

ناوی مه‌حموده، کۆری محه‌مه‌دی کۆری حامیده، خه‌لکی (ورمێ)یه، پاشان چووته (قه‌رافا)، زانایه‌کی صۆفی و فه‌رموده‌ناس و رێزمان زان بووه، بۆ وه‌رگرتنی زانیاری ئاین هاتووچۆی زۆرکردووه، مه‌زه‌به‌ی شافعی بووه، کتییی (التبیه)ی هه‌موو له‌به‌ربووه، زاته‌کی به‌دین و شاره‌زا و ناگاداربووه، سالی ۶۴۷ک - ۱۲۴۹ز هاته‌دنیا، له‌مانگی جیمادی دووهم، سالی ۷۲۳ک - ۱۳۲۳ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. البداية والنهاية ۱۱۴/۱۴ - ۱۱۵.

۲. شذرات الذهب ۶/۶۲.

مه‌حمود محه‌مه‌د نۆمه‌رگۆمه‌ته‌ی (۱۵۹۲)

ناوی مه‌حموده، کۆری محه‌مه‌ده، خه‌لکی گوندی (نۆمه‌رگۆمه‌ته)، شیخ ئیبراهیم فه‌سیح ده‌لی: {ئوه‌ش یه‌که له‌ زانایه‌کانی ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی، موفقی (کۆیه) بوو، له‌ نه‌ستیره‌ناسی ده‌ستی بالابوو، (تشریح الأفلاك) و سه‌ره‌تای حاشیه‌ی خه‌یالی و عبدا‌لحکیم سه‌یله‌کۆتیم له‌ خزمه‌ت خویند، ئه‌ویش له‌لای باوکی خویندووه، ئه‌ویش له‌لای نه‌هه‌دی ته‌به‌چه‌لی، ئه‌ویش له‌لای باپیرم و له‌لای مه‌لا عبدا‌لرحمان رۆژبیانی}.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. عنوان المجد ۱۴۲.

۲. أربیل فی مختلف العصور ۱۰۷ - ۱۳۴.

۳. علماء ومدارس فی أربیل ۸۴.

مه‌حمود مه‌مه‌د بیتوشی (۱۵۹۴)

ناوی مه‌حموده، کورپی شیخ مه‌مه‌دی کورپی شیخ ئیسماعیلی کورپی ئیبراهیمی کورپی عیزه‌دینی ئالانی بیتوشی یه، برای مه‌لا عبدالله ی بیتوشی یه، زانایه‌کی زیره‌ک و زه‌ین تیژ بووه، له باره‌ی زیره‌کی ده‌گیرنه‌وه: {له‌و کاتی له‌گه‌ل مه‌لا عبدالله ی برای به‌پێ کهن له کوردستان بۆ (ئه‌حسا) ی سعودیه، پاره و خهرجیان لی پرا، (قاموس)^(۱) و (توحفة) یان لابوو، هه‌ریه‌ک چوار به‌رگی گه‌وره‌یه، مامۆستا مه‌حمود توحفه‌که‌ی له‌به‌رکرد، مه‌لا عبدالله قاموسی له‌به‌رکرد، هه‌ردوو کتییان فرۆشت بۆ خه‌رجی رینگه‌.

وادپاره‌خوای گه‌وره به‌هه‌ریه‌کی ئه‌وتۆی به‌و دوو زانایه به‌خشیوه‌و زه‌بنیان هه‌روه‌کو شریقی (کاسیت) بووه، شتیان خویندوووته‌وه و تۆماربووه و هاتیه‌به‌ریان، ده‌نا ئه‌و دوو کتییی وا گه‌وره و قورس و پڕ کیشه، له کاتی سه‌فه‌ر و ماندوووبون و برسیقی چۆن له‌به‌رکران؟ ﴿ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم﴾، (ئه‌لجومعه/۴).

مامۆستا مه‌حمود نامیلکه‌ی ته‌راویحی ره‌مه‌زانی هه‌یه، سه‌ره‌تا ده‌لی: {بسم الله الرحمن الرحیم، الحمد لله الذي بین الفروض والسنن، والصلاة والسلام على من سلك أكمل السنن،...} له کۆتایی ده‌لی: {الحمد لله على ظهور الصواب، والصلاة والسلام على خير من أوتي الكتاب، واستخرجه واستنبطه الفقير الى الله الغني الصمد، خادم طلبة العلم، محمود البیتوشی بن محمد}.

سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۵/۳۵۴ تا ۳۵۶.

^(۱) مه‌به‌ست کتییی: (قاموس المحيط) ی فه‌یرۆز نابادی یه..

مه‌حمود محه‌مه‌د دشه‌یی (۱۵۹۵)

ناوی مه‌حموده، کورپی مه‌لا محه‌مه‌ده، سالی ۱۲۲۷ك - ۱۸۱۲ز له‌گوندی (دشه) ناوچه‌ی (جه‌وانرۆ) هاته‌دنیا، منداڵ بوو باوك و دایکی كۆچی دوايان كرد، به‌لام كۆلتی نه‌دا و وازی له‌خوێندن نه‌هینا، ماوه‌ك چوو (سنه) لای مه‌لا فتح الله، پاشان چوو له‌لای مامۆستا (ابن الحاج)، دوا‌ی گه‌راوه‌ لای مه‌لا فتح الله ئیجازه‌ی وه‌رگرت، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌بندی له‌ شیخ عوسمانی ته‌ویله‌ وه‌رگرت، له‌لایه‌ن شیخ کرا (خه‌لیفه)، ده‌ستی کرد به‌ کاروباری مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه‌ی فه‌قیان، مامۆستا خه‌تی خوش بوو، له‌ هه‌موو جوړه‌ نووسینه‌کان زانیاری به‌یژبوو، به‌ تاییه‌ت له‌ (نسخ)، به‌ ده‌ستی خۆی هه‌ژده جار قورئانی پیرۆزی نووسیه‌وه، سالی ۱۲۸۱ك - ۱۸۶۴ز كۆچی دوا‌یی کرد. سهرچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ۱/۴۳۳.

مه‌حمود محه‌مه‌د شیخانی (۱۵۹۶)

ناوی مه‌حموده، کورپی سه‌ید محه‌مه‌دی کورپی سه‌ید عه‌لی یه، مه‌زه‌به‌یی شافعی بووه، ته‌ریقه‌تی قادری بووه، (شیخانی)یه، شیخان: عه‌شیره‌ته، هه‌روه‌ها چه‌ند گوند هه‌نه له‌ عیراق و ئێران به‌و ناوه، له‌وانه‌ شیخان گوندیکه‌ نزیک (شنۆ) دانهری ته‌صریفی مه‌لا عه‌لی خه‌لکی نهم شوینه‌یه.

مامۆستا شیخانی: له‌ مه‌دینه‌ی پیرۆز نیشته‌جی بووه، مامۆستا شیخ عبدالغنی نابلسی ده‌لتی: {سالی ۱۲۰۵ك - ۱۷۹۰ز له‌ مه‌دینه‌ی پیرۆز له‌گه‌ڵ مه‌لا مه‌حمودی کوردی شیخانی کۆبومه‌وه}.

مامۆستا نووسین و دانراوی هه‌نه له‌وانه: (کفایه‌ المؤمنین): هه‌روه‌ها به: (عروة الوثقی) و (ختم المسک) ناوده‌برد، وه (حسن الخاتمة وأدل الخیرات وأحسن التوسلات): نهم کتیبه‌ی له‌سه‌ر داوا‌ی شیخ ئین حه‌جهر له‌ خه‌ودا داناهه، له‌ (ره‌وضه‌ی پیرۆز مزگه‌وتی گه‌وره‌ی خو‌شه‌ویست (درودی خوا‌ی لی‌بی) ته‌واوی کردوه.

سەرچاوه کان:

۱. بوژاندنهوه ۲/۱۴۶ - ۱۵۰ - ۳۴۲ - ۳۴۵.

۲. جامع کرامات الأولیاء ۲/۴۵۲.

مه حمود محهمهد عهینتابی (۱۵۹۷)

ناوی مهحموده، کورپی محهمهدی کورپی عبدالله یه، نازناوی بهدره دینه، خه لکی (عهینتاب) ه، مهزه بی حه نه فی بووه، سه فهری کرد بۆ ولاتی (رۆم)، گهراوه (عهینتاب) له مزگهوتی (مؤمن) کورپی ئامۆزگاری بهستا، خه لکان زۆر له سه رهستی گهرا نه وه، دوا یی چووه (قودس)، چووه (حه له ب) سالی ۸۰۵ ک - ۱۴۰۲ ز کۆچی دوا یی کرد. سەرچاوه: شذرات الذهب ۷/۵۴.

مه حمود محهمهد گۆرانی (۱۵۹۸)

ناوی مهحموده، کورپی محهمهدی کورپی یهزیدی گۆرانی یه، له (سه قز) هاتو ته دنیا، له ته مه نی هه ژده سالی دا له خه ودا بیان ووت: {شیخ محهمهدی حه فناوی، شیخی تووه}، که له خه وهستا پرساری کرد: ئه و شیخه له کێ یه؟ وه لامیان داوه: ئه و شیخه له (میسر) ه، چووه خزمهت شیخ، ته ریه تهی خه لو تهی لی وه رگرت. مامۆستا زاته کی به دین و دلپاک بووه، که راماتی لی ده گیر نه وه، چه نه جار له خه ودا به خزمهت پیغه مبه ر (درودی خوا ی لی بی) گه یش تووه، هه روه ها زۆر جار ان به خزمهت حه زره تی خدر گه یش تووه، سالی ۱۱۹۵ ک - ۱۷۸۱ ز له (قا هیره) کۆچی دوا یی کرد.

چه نه دانراوی هه نه، له وانه: (الأنوار اللاتحة والأسرار الناجحة) و (السلوك لأبناء الملوك) و (نصيحة الأحباب) و (رسالة الحكم - الحكم الكردية): عبدالقادر عبداللطيف بیساری طه رابلسی شه رحی کردوه به ناوی (إحياء القلوب) سالی ۲۰۰۴ ز له هه ولیر چاپ کرا.

سەرچاوه‌کان:

۱. جامع کرامات الأولیاء ۲/۴۵۲ - ۴۵۵.

۲. الأعلام ۸/۶۲.

۳. هدية العارفين ۶/۴۱۷.

۴. إيضاح المكنون ۳/۱۴۶.

۵. معجم أعلام الكورد ۶۹۵.

۶. إحياء القلوب ۵ - ۱۰.

۷. معجم المؤلفين ۱۲/۹۲ - ۲۰۱.

مه‌حمود مه‌مه‌د واوانی (۱۵۹۹)

ناوی مه‌حموده، کوری مه‌لا مه‌مه‌ده، له مه‌لا زاده‌کانی (واوان) ی (سهردهشت)ه، سالی ۱۹۳۹ز له گوندی (بناوتی) سهردهشت هاته‌دنیا.

دهستی کرد به‌خویندن، قوناغه‌کانی له‌و شویتانه بردنه‌سهر: (نالواتانی) سهردهشت، (خه‌لیفه‌لیانی) نه‌غه‌ده، (نه‌لاس)، (گه‌ناو) ی عیراق، سالی ۱۹۶۳ز چووو (گه‌لاله) لای مه‌لا مه‌مه‌دی بۆکانی ره‌ئیس کۆتایی به‌خویندن هینا، ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

دهستی کرد به‌مه‌لایه‌تی و ده‌رسدانه‌وه، سالی ۱۹۷۹ز چووو (نه‌لاس) سالی ۱۹۹۴ز چووو (حه‌ج)، له‌وی له‌گه‌ل (بن باز) و به‌پرسانی (دار التوجیه) و (دار الإفتاء) کۆبۆوه، مامۆستا زانایه‌کی زیره‌کی وردبین و بیرتیز بوو، له‌شه‌ریعت و میژوو شاره‌زا بوو.

سەرچاوه: فه‌قی و فه‌قییه‌تی له‌ کوردستان ۳۱۶.

مه‌حمود مه‌حمود هه‌ولیری (۱۶۰۰)

ناوی مه‌حموده، کوری مه‌لا مه‌حموده، لای باوکی دهستی کرد به‌خویندن، سالی ۱۱۹۰ک - ۱۷۷۶ز چووو (موصل) لای مه‌لا عبدالرحمان ده‌باغ و چه‌ند زانایانی خویندن، له‌ ۱۲۱۷ک - ۱۸۰۲ز ئیجازه‌ی له‌ مه‌لا به‌حیای مزوری وه‌رگرت، پاشان کرا مه‌لای

شافیعیه‌کان له مزگه‌وتی ئەمین پاشای جه‌لیلی، مامۆستا زاته‌کی به‌دین و چاک ر کرده‌وه رێک بوو، له شه‌ریعت ناگادار بوو، کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی چاک ده‌زانی، یاسین عومه‌ری میژووناس ده‌لتی: {خۆم دیتیم ده‌رسی فارسی ده‌داوه}.

ناوبراو خه‌تی خۆش بوو، له‌ خۆشنووسی به‌ناوبانگ بوو، میژووی له‌ دایکبوون و کۆچی دوا‌یی له‌لام دیار نیه، ئەوه‌ی دیاره‌ ئەوه‌یه: یه‌که‌ له‌و زانایه‌ مه‌زنانه‌ی کۆتایی سه‌ده‌ی ۱۲ و سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی ۱۳.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. غایه‌ المرام ۸۱.

۲. الإکلیل فی محاسن أریبل ۲۳۳ – ۲۳۴.

مه‌حمود مه‌زناوی (۱۶۰۱)

مامۆستا مه‌لا مه‌حمود خه‌لکی گوندی (مه‌زناوه‌ی) (پشه‌ره‌)، ده‌وری سالتی ۱۸۵۸ ز هاتووته‌ دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورنانی پیرۆزی خه‌تم کرد، گه‌را له‌ چه‌ند شوینان و حو‌جره‌ی فه‌قییان قوناغه‌کانی برین، تا سالتی ۱۲۹۴ ک – ۱۸۷۷ ز جووه‌ شاری سلیمانی لای شیخ عبدالقادری موها‌جیر (تقریب المرام) و (تمیم المرام)ی خویند، له‌ خزمه‌ت ئەو کۆتایی به‌ خویندن هینا، له‌به‌ر ئەوه‌ی مامۆستا مریدی شیخ عه‌لی خالیسی که‌رکوک بوو، گه‌راوه‌ لای ئەو بووه‌ مه‌لا، شیخ مه‌دره‌سه‌ی بۆ دروست کرد، له‌وه‌ی ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌ و نووسین و حاشیه‌ دانان، سالتی ۱۲۸۸ ک (عبدالله یه‌زدی) له‌ مزگه‌وتی (سورخ – سۆر) نووسیوه‌.

هه‌روه‌ها چه‌ند دانراوی شیخ قادری نووسینه‌وه‌، له‌وانه‌: (شرح النموذج في العقائد) و (شرح الزوراء والخوراء) و (حاشية على اللاري).

کۆچی دوا‌یی: سالتی ۱۹۳۴ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

روداوێک: جه‌نابی شیخ مصطه‌فای نه‌قشه‌ندی ده‌یفه‌رموو: {مه‌لا مه‌حمودی مه‌زناوه‌ی زۆر ده‌ست کورت بوو، نه‌یده‌توانی کرێی خانووه‌که‌ی بدا، رۆژه‌کی (زستان) و

باران، له ماله‌وه دی بۆ مزگه‌وت، کۆلانه و رینگایه‌که قورده‌بی، نه‌میش سه‌رمایق و شه‌کی ته‌ر ده‌بی، هه‌ناوی به‌تاله و برسی ده‌بی، چاو بلند ده‌کا، قه‌سریکی خوش و رازاوه دیاره، خاوه‌نه‌که‌شی پیاویکی خراپه، ناوی (حه‌ماو)، له دلتی خۆی ده‌لتی: {خوایه به قوربانت بێ نه‌من به‌خۆ و به‌و هه‌موو عیلمه ده‌بینی وه‌زعم چۆنه، نه‌و هه‌ماوه خۆریه‌ش چ سالتنه‌نیکت پێداوه؟}.

له ناکاو ده‌نگه‌ک له‌سه‌ره‌وه گازی ده‌کا: {مه‌لا مه‌حمود رازی قه‌سه‌ره‌کت پی به‌خشین، وه‌کو هه‌ماوت لی به‌کین؟} مامۆستا سه‌رسام ده‌بی، توانای رۆیشتنی نامینی، به‌رده‌بیته‌وه، ده‌که‌ویته ناو ئاو و قوره‌که، هاوار ده‌کا به‌ ده‌نگی به‌رز، چهند جار: {ناوێتم قه‌سر نا‌بم به‌ هه‌ماو، ناوێتم قه‌سر نا‌بم به‌ هه‌ماو....} خه‌لکان دین هه‌لتی ده‌گرن، پاکی ده‌که‌نه‌وه، واده‌زانن گۆراوه، تا رووداوه‌که‌یان بۆ ده‌گیرته‌وه.

(مه‌زناوی) شیعی و فارسی و عه‌ره‌بی هه‌یه، نازناوی (هجری)یه، حاشیه‌ی له‌سه‌ر زۆربه‌ی کتییانی خویندن هه‌نه، به‌تایبه‌ت (جمع الجوامع) و شه‌رحی (ته‌ه‌ذیب الکلام)، له‌ مه‌تخی کتییی مامۆستای خۆی که (شه‌رحی ته‌ه‌زیب)ه، ده‌لتی:

جزاكَ اللهُ يا تاجَ الكرامِ	بما وشَّحتَ ته‌ه‌ذیبَ الکلامِ
سَقَيْتَ الدِّينَ رَحْراحَ اليقينِ	سَقَاكَ اللهُ في دارِ السلامِ
جزاكَ الحقُّ في الدنيا بعفوٍ	وفي العُقْبَى بحورٍ في الخيامِ
أعبدَ القادرَ التَّخَيُّ بُشْرَى	لَكُمْ بالفوزِ مِنْ هَوْلِ القيامِ
شَرِبْتَ الراحَ مِنْ كأسِ النبيِّ	بفضلِ الربِّ مِنْ حُسْنِ الختامِ

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معالم الطريق ۲۲.

۲. علماؤنا ۵۶۰ - ۵۶۱.

۳. بوژاندنه‌وه ۲/۹۷ - ۱۰۰.

مه‌حمود مه‌هدی جه‌وانرۆ (۱۶۰۲)

ناوی مه‌حموده، کورێ مه‌هدیه، له‌ سه‌یده‌کانی بیرخدریه، سالتی ۱۳۰۰ ک - ۱۸۸۲ ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، له‌ قزناغی کۆتایی چووه‌ لای مه‌لا عملی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی له‌ (که‌رکوک)، هه‌ر له‌وئ سالتی ۱۳۳۰ ک - ۱۹۱۲ ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت، چووه‌ (بیاره) ئیجازه‌ی دووه‌می له‌ مه‌لا عبدالقادر وه‌رگرت، بووه‌ مه‌لا له‌ ناوچه‌ی گه‌رمیان لای سه‌سه‌ن به‌گی سوله‌یمان به‌گ، دوا‌ی چووه‌ (بالک) دوا‌ی چووه‌ (دره‌تفی) ناوچه‌ی (مه‌ریوان)، پاشان چووه‌ (خانه‌قین) له‌وئ سه‌رپه‌رشتی خانه‌قای شیخ عومهری ده‌کرد، پاشان چووه‌ (حه‌ج) له‌وئ له‌گه‌ڵ مه‌لیک سه‌عود کۆبزووه‌ و نامۆزگاری کرد، دوا‌ی له‌گه‌ڵ مه‌لیک فه‌یسه‌لتی به‌که‌م کۆبزووه‌.

مامۆستا عبدالکریم (مدرس) ده‌لتی: {مامۆستا سالتی ۱۳۵۶ ک - ۱۹۳۷ ز هاته‌ (بیاره) منیش بۆ به‌ره‌که‌ت ئیجازه‌ی دووه‌م لێ وه‌رگرت، چونکه‌ ئهو ئیجازه‌ی له‌ مه‌لا قادر وه‌رگرتووه‌، ئه‌ویش له‌ مه‌لا نه‌حه‌دی نۆده‌شی ئه‌ویش له‌ مه‌لا مه‌مه‌دی خه‌تی}، مامۆستا جه‌وانرۆیی سالتی ۱۳۶۳ ک - ۱۹۴۴ ز کۆچی دوا‌ی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. یادی مه‌ردان ۵۷۴/۲.

۲. علماؤنا في خدمة العم والدین ۵۶۳.

مه‌حمود یوسف طالهبانی (۱۶۰۳)

ناوی مه‌حموده، کورێ یوسف ئاغای حاکمی قه‌ره‌داغه، سالتی ۱۷۱۷ ز له‌ (قه‌ره‌داغ) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، له‌لایه‌ن مه‌لا چاکه‌کانی ئهو سه‌رده‌می ته‌واوی کرد، ته‌ریقه‌تی قادری له‌ شیخ نه‌حه‌دی لاهوری وه‌رگرت سالتی ۱۷۴۷ ز له‌ گوندی (ره‌مه‌زان مامکه) ته‌کیه‌ی دروست کرد، ئیستا ئهو شوینه ناوده‌بردی به‌ (ته‌کیه)، سالتی ۱۸۰۰ ز کۆچی دوا‌ی کرد، له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی خۆی له‌و جیگایه‌ی ئیستا ته‌کیه‌ی طالهبانی به‌ خاک سپێدراوه‌، (شیخ مه‌حمود) شه‌رحی هه‌ژده‌ به‌یتی مه‌سنه‌وی ده‌رباره‌ی

ته‌سه‌ووف به‌ زمانی فارسی کردووه، شیخ نه‌حه‌دی کوری بووه جیگری، نه‌میش سالتی ١٨٤١ز کۆچی دوا‌یی رد، له‌ ته‌ك باوكی به‌ خاك سپێدرا، یازده کوری هه‌بوو، له‌وانه‌: شیخ عبدالرحمان له‌ پێشدا باس‌مان کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٥٥-٥٥٨.
٢. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ٦٠٧-٦١٢.
٣. تأریخ مشاهیر کورد ٢/١٦٩.
٤. معجم أعلام الکورد ٢٩١-٤١٤.
٥. بنه‌ماله‌ی زانیاران ٥٦٧-٥٧١-٥٧٤-٥٨٥-٥٩٢-٥٩٦-٦٠٢.
٦. میژووی نه‌ده‌بی کوردی ٤/٢٧٩-٣٤٤.

محیه‌دین حه‌سه‌ن کوردی (١٦٠٤)

ناوی محیه‌دینه، کوری حه‌سه‌نی کوری مه‌رعی دیاربه‌کریه، سالتی ١٣٣٠ک - ١٩١٢ز له‌ گه‌ره‌کی (حیواطیه) له‌ (دیمشق) هاته‌دنیا، له‌لایه‌ن باوک و دایکی په‌روه‌رده بوو، دایکی له‌لای ژنیکێ قورنانه‌ن خوین له‌به‌ر خویندنی دانا، قورنانه‌ی پیرۆزی خه‌تم کرد، سالتی ١٩٢٤ز ناردیانه‌ی لای مه‌لا عیژه‌دینی (قسوسی)، دوا‌یی بۆ خویندن چووه (عه‌مان)، گه‌راوه (دیمشق) ماوه‌ی پێنج سالان خه‌ریکی زانسته‌کانی قورنانه‌ی پیرۆز بوو، تا شاره‌زایی ته‌واوی له‌ هه‌ر حه‌وت جۆره‌ خویندنه‌وه‌کان په‌یدا کرد، پاشان کتیبانی (قطر الندی) و (شذور الذهب) و (أزهرية) و (ابن عقيل)ی خویندن، له‌بابه‌تی شه‌ریعت (عمدة السالك) و (ابن قاسم) و (التحریر) و (مغنی المحتاج)ی خویند، له‌ ته‌وصل (ورقات)ی خویند، کرا پیش نوێژ و ووتارخوین له‌ مزگه‌وتی (الذهبية)، له‌ ٧/٧/٢٠٠٩ کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌: پێگه‌ی نه‌ته‌رنیت. (<http://ar.wikipedia.org/wik>)

مه‌یه‌دین قزلباخی (۱۶۰۵)

مامۆستا شیخ مه‌یه‌دین قزلباخی، له‌ شیخه‌کانی ناوچه‌ی (سه‌قز)ه، بۆ خۆتندن چووه‌ (بیاره)، ته‌ریقه‌تی له‌ شیخ نه‌جه‌دین وه‌رگرت، کۆتایی به‌ خۆتندن هینا، ئیجازه‌ی وه‌رگرت، چووه‌ (هه‌له‌بجه) له‌وێ کرا مه‌لای مزگه‌وتی (خانم) که‌ به‌ناوی خێزانی عوسمان پاشای جاف دروست کرا، پاشان کرا موده‌رریس سالی ۱۳۳۲ک - ۱۹۱۷ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: یادی مه‌ردان ۲/۵۸۹ - ۵۹۰.

موخه‌لله‌د یه‌زید هه‌رانی (۱۶۰۶)

ناوی موخه‌لله‌د کورێ یه‌زیده، خه‌لکی (هه‌ران)ه، یه‌که‌ له‌ زنايه‌ بره‌پایه‌کراوه‌کان له‌ فه‌رموده‌کانی یه‌مه‌مه‌ر (درودی خوای لی‌بی)، مامۆستای ئیمامی نه‌جه‌دی کورێ هه‌مه‌ل بووه، مامۆستا زه‌هه‌بی فه‌رموده‌ناس ده‌لی: { (موخه‌لله‌د) به‌لگه‌یه‌ بۆ فه‌رموده‌کانی راست و دروست }، سالی ۱۹۳ک - ۸۰۸ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. سیر أعلام النبلاء ۶/۴۲۹.

۲. الأنساب ۲/۲۳۲.

۳. اللباب ۱/۳۵۳.

موراد وه‌یسی زه‌نگه‌نه (۱۶۰۷)

ناوی موراده کورێ وه‌یسی کورێ مراده، عه‌شیره‌تی (زه‌نگه‌نه)یه، سالی ۱۸۷۰ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خۆتندن، پاشان چووه‌ (نه‌جه‌ف) ته‌واوی کرد، بره‌وانامه‌ی وه‌رگرت، هاته‌ مزگه‌وتی (کاظمیه) له‌ به‌غدا، ده‌رسی ده‌دا، دوایی چووه‌ (که‌رکوک)، پاشان کرا پێش نوێژ و ووتارخوێن له‌ (خانه‌قین)، زانایه‌کی بی‌فیز و خێرخواز و ڕوو له‌ چاکه‌ بوو، دۆستی هه‌زاران بوو، هه‌ولتی براهه‌تی نیوان سوننه‌ و شیعیه‌ی ده‌دا،

حهزی له نووسین و شیعر بوو، شیعری کوردی و عه‌ره‌بی هه‌یه، سالی ١٩٧٥ز کۆچی دوا‌یی کردووه.

دانراوه کانی کوردی: (گولزاری عیشق): دوو بدرگه، هونراوهیه، چاپ کراوه، وه (گولزاری حیکمهت).

دانراوه کانی عهده‌بی: (روضه‌ایمان) و (رسالة الأحكام) و (أثمار الهداية).

سەرچاوه: أعلام كورد العراق ٧٧٥ - ٧٧٧.

مورتہ ضا مصطفہ فا کوردی (۱۶۰۸)

ناوی مورتەضایە کورپی مصلطەفای کورپی حەسەنی کوردییە، ناسراوە بە (الأمیر الکردي)، لە (دیعشق) ھاتە دنیا، لە لای عبدالغنی نابلسی خوێندوو، مەزھەبی حەنەفی بوو، ئەھلی تەصووف بوو، شاعیر بوو، ساڵی ١١٥٥ ک - ١٧٤٢ ز کۆچی کرد.

چهند دنراوى هديه، لهوانه: (تهذيب الأطوار في عجائب الأمصار) و (عقود الجمان في صحبة أبناء الزمان) و (شرح السلوك في رضاء الحق الغني في شرح فصيحة النابلسي عبدالغني).

سہرچاوہ کان:

١. معجم المؤلفين ٢١٦/١٢ - ٢١٧.

٢. معجم أعلام الكورد ٧٠٣.

٣. إيضاح المكنون ٤/٤٤.

٤. هدية العارفين ٢٥/٤٠٦.

۴۴ روان شوجاع جزیری (۱۶۰۹)

مامۆستای فەرمووده‌ناس ناوی مه‌روانه کورپی شوجاعی جزیرییه، خه‌لکی (مه‌ران)ه، له (به‌غدا) فەرمووده‌ی خویندوووه، مامۆستای نیمامی نه‌مه‌دی جه‌نهل و چه‌ند که‌سانی تر بووه، مامۆستا زه‌هه‌بی فەرمووده‌ناس ده‌لی: {ئهو فەرموودانه‌ی مه‌روان ده‌یان گیریتوه له پله‌ی (جوان - جه‌سهن) دانه}، سالتی ۱۸۴ک - ۸۰۰ز کۆچی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. سیر أعلام النبلاء ۶/۳۲۰.

۲. شذرات الذهب ۱/۳۰۶.

۳. الأنساب ۲/۴۳۱.

مه‌سعود نه‌حمه‌د ناشوکانی (۱۶۱۰)

ناوی مه‌سعووه، کورپی مه‌لا نه‌حمه‌دی کورپی فه‌قی مه‌مه‌دی کورپی نه‌حمه‌دی کورپی عه‌زیزی کورپی په‌سوله، عه‌شیره‌تی (گه‌ردی)یه، سالی ۱۹۲۴ز له‌گوندی (به‌سراوه‌ی گه‌وره) هاته‌دنیا.

خویندنی: له‌خزمه‌ت بابی ده‌ستی کرد به‌خویندن، دوا‌ی خه‌تم کردنی قورپانی پرۆز و ته‌واو کردنی کتبه‌ سه‌ره‌تایه‌کان چووه (به‌حرکه) لای مه‌لا عبدالله‌ی ناموزای (بایم)، ماوه‌ک له‌وئ ماوه، پاشان چووه گوندی (خه‌ته) لای مه‌لا نیراهیم، گه‌راوه (به‌حرکه) چه‌ند سال ماوه، گه‌راوه خزمه‌ت بابی له‌گوندی (باقرت)ی قه‌راج نه‌وه‌ی مابوو ته‌واوی کرد، سالی ۱۹۵۳ز ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، حه‌فت پرۆز ناهه‌نگی ئایینی گیردا به‌بوونه‌ پرۆزه، زۆربه‌ی مه‌لا و فه‌قیانی قه‌راج و که‌ندی‌ناوه و هه‌ولیر و به‌رانه‌تی ناماده‌بوون، ئه‌رکی می‌وانداری له‌سه‌ر شانی حاجی مه‌عروف حاجی پیرداود ناغا بوو، سه‌ره‌رشتی کاریش مه‌لا مه‌مه‌دی عه‌لیاوه بوو.

مه‌لایه‌تی: بووه مه‌لا له‌گوندی (گرده‌ره‌ق)، پاشان باری کرد، گه‌راوه (باقرت) له‌وئ چووه (پیمه‌ره‌ب) که‌مه‌ک له‌وئ ماوه چووه (سه‌ید عوبید)، له‌و هه‌موو شوێنه فه‌قی هه‌بوون.

به‌شیک له‌ فه‌قیه‌کانی: مه‌لا عبدالله‌ی گرده‌شیری، مه‌لا عبدالکریمی خو‌شاوی، مه‌لا عوسمانی گه‌زنه‌یی، مه‌لا طه‌ییبی به‌حرکه‌ی (کاکم)، مه‌لا نیه‌ماعیل گرده‌ره‌قی، مه‌لا مه‌مه‌د به‌حرکه‌یی.

ئهعجا چوو (ناشوکانی عه بیاس ناغا)، پاشان چوو (پهریتان)، لهوئ باری کرد
 بو (شهوزار)، لهوئ چوو ههولیر مزگهوتی حاجی حهیدەر ناغا له گهره کی نازادی، لهو
 ماوهیه نهو کارانهی بی سپیردرا:

۱. دهرس بیژی له مزگهوتی قهلا.

۲. دهرس بیژی له مزگهوتی گهورهی ناو بازار.

۳. نهندامی نهنجومهنی زانستی نهوقاف.

به رههمهکانی:

۱. نامیلکهی سهرف.

۲. پارچه شیره کی کوردی، نهوه دهقه کهیتی:

نهفکاری دلم جهمعه له بو ریحلهتی نهملا

ساعات به ساعات داعیمه بو جینگه و مهنوا

یا ره بیسی خودا به سسه له پاش عوسری یوسر بی

غهم لابیچی با بادهیی سهبر و ههوهسم بی

جومعان و رهمهزان و لهیله توقه در و ههمو جومعه

شادم که خودایه، دهله بهر نهو ههمو جهمعه

گهر بیتوو، دهم بیتوو، ههوهس بیتوه نهعجار

شهرتبی چ نه کهم، غهیری عبودییهتی جهبار

خوایه ده بهسه، ناھو نزهه، گهشته سهماوات

گهر روو ره شیشم، نهما نهوه هاتیمه دهخالات

بو خاتری (محمد مه د)، که شه فیعه له جهزایی

(موسا) که نه جاتی بوو لهوئ به حر و به لایی

(عیسا) که ره فع بوو له نه رز چوو بو سه مایی

که شتیت کهله بو (نوح)ی دروست کرد له سهراوی

(مه‌سعود) ی ده رزگار که، له‌وی دهر د و به‌لایی

نه‌مسالی نه‌وی (مستی) گۆ نیو دهر د و به‌لایی^(۱)

خوڕه‌وشتی: روخۆش بوو، مه‌جلیس ناوه‌دن بوو، به‌روحم بوو، به‌ئیشی دۆست و براده‌ران ماندوو بوو، چاوبلند و سه‌ربلند و سه‌خی بوو، چه‌قگۆ بوو نه‌فس به‌رزبوو، ره‌شید بوو، خوازۆك نه‌بوو، بره‌ویه‌کی به‌توونی هه‌بوو، ئه‌هلێ ته‌سه‌وو فی خو‌ش ده‌ویست، تایه‌ت شیخ مصطفا و ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی، چه‌ند رۆژ پێش کۆچی دوا‌یی ده‌یگۆت غه‌می منتان نه‌بی، ئه‌من جیگای خۆم دیتوه له‌ به‌هه‌شت، قه‌سه‌ره‌کی بلند و زۆر خو‌شه‌.

کۆچی دوا‌یی: له ۲۵/۷/۱۹۹۱ ز له مالتی خو‌ی له گه‌ره‌کی نازادی له هه‌ولێر کۆچی دوا‌یی کرد، پێش ماوه‌کی که‌م لهم رووداوه‌ عه‌رد له‌رزێ، له گۆرستانی شیخ وه‌یس له (به‌حرکه) به‌خاک سپێردرا، به‌م بۆنه‌یه‌ مامۆستا مه‌لا عبدالله فه‌ره‌ادی ده‌لی:

که زه‌نگی رېخه‌ته‌ی لێدا فه‌له‌ك ئېنسان له له‌رزینه

هه‌موو دنیا سه‌راسه‌ر وا به‌ی نارام و ته‌سکینه

ته‌می ماته‌م به‌هه‌وری میخه‌ته‌ی وت غه‌م به‌ارینه

سوپایی چه‌سه‌ره‌ت و نه‌ندۆ ژماره‌ی دوور له ته‌خینه

که هات و غاره‌تی کردم، ر‌فاندی بیر و ئیدراکم

وه‌کو سه‌سه‌ره‌ی که نه‌سفی کرد سه‌فینی عیزز و ته‌مکینه

که (مه‌سعود) چوو سه‌عوود چوو ئیتز واسووک و هه‌رزانه‌م

نیشانه و به‌لگه‌یه‌ قوربان که سۆره ئه‌شکی خو‌تینه

قه‌لاتی عیزز و وبقار بوو سه‌خاوه‌ت حاته‌می مه‌شه‌ور

ره‌زین و جوان بوو هه‌ندامی ره‌وشتی جوان و شیرینه

^(۱) ناماژه‌یه به‌پارانه‌وه‌ی چه‌زه‌ته‌ی نه‌یوب یقه‌مه‌به‌ر (درودی خو‌ای لی بی) له کاتی نه‌خۆشی وه‌ك

خو‌ای گه‌وره‌ بۆمان باس ده‌کات، له‌و نایه‌ته‌ پیرۆزه: ﴿وایوب اذ نادى ربه، انى مسنى الضر،

وانت ارحم الراحمين﴾، (نه‌نبیاء/۸۳).

نه گهر ههر کهس بیۆشی بهرگی ماته م ناحهقی مه گره
 که کهس ناگاته نهم پایه له خزمهت شهرع و ئایینه
 بهخیر چی نهی برا خواتان له گه لدا بی به ره چی خوی
 له کانگای دل دوعاتان بۆ ده کهین مهقرون به نامینه
 خودا گۆری بکا باخی بهههشت و میرخوزاری خۆت
 وه کو رهفتار و گوفتاری گول و گولزار و نهسرینه
 سوپاسی بی قیاس بۆ خوا که جیگهی چۆل نه بوو ههر گیز
 که (سهعدی دین و دنیا و له جیگهی بابی نۆشینه
 به ره سمی بهنده گی هاتم، له گۆرستانی (باحرکه)
 مرازم ههر دوعایه واکه پهند و وه عز و تهلقینه
 له پشته کاکي (فهراهدی) وه کو نهم کۆچی بی پایان
 وه چاکه توشهیی بۆ خۆت بنیری بهر له نهم حینه
 له بهحری نهجهدی سورام له بو میژووی کۆچی تۆ
 دهنووسی (حوزنی) (غیبت) چونکه غایبه له نهم چینه

١٤١٢ ک

ههروهها عوسمان نهفهندی رهشاد نهفهندی له هۆنراوهکی عه ره بی دهلی:

ذهب الذي أفنى السنين عبادةً	وفعاله لذوي التقى محمود
والصالحون إذا أتاهم وعدهم	حسناتهم يوم الحساب شهود
فؤاده بأسم الآله مسبح	ولنوره في وجهه مرصود
والله يرحم بالعبادة وعنده	للمتقين مثابة وعهود
تحفو الملائك حوله في فرحة	من يأثرى هذا الفتى الموعود
فلطيات تفوح من أنفاسه	وكأنها مسك يذوق وعود
هذا جزاء المتقين فإنهم	في برزخ أرواحهم مردود

فاهنا بها قد صرت في دار الهنا ومكائك الفردوس يا (مسعود)
 لم ينقطع عنك الثواب من الدنا و (لسعد) اينك للسمك صعود
 يارب بارك في البنين فانهم في حفظ دينك قادة وجنود
 لم ينقطع نسل الكريم وعنده ابن (كسعد) بعده موجود
 كوره كانی:

۱. مهلا سعه دین: پێش نوێژ و ووتارخوێنه له مزگهوتی (خدیجة الکبری) له ههولێر.

۲. عبدالباسط: دادوهره له قهزای سۆران.

۳. عبدالحالق: مامۆستایه له وهزارهتی پهروه ده. سهرچاوه کان:

۱. الإكليل في محاسن أربيل ۳۰۵.

۲. گۆڤاری ههولێر ۱۵۷ - ۱۵۹.

مهسعود ئیسماعیل سهلماسی (۱۶۱۱)

ناوی مهسعوده، کورپی ئیسماعیل کورپی عهلی کورپی موسایه، نازناوی (ئهبولفهتخه)، خهڵکی (سهلماس)ه، شهرع زان و شاعیر بووه، شهرحی مهقامات و جومهلی کردووه، دیوانی ووتاری ههینی و چهند شیعری جوانی ههیه، سالتی ۶۲۹ك - ۱۲۳۱ز کۆچی دواپی کرد.

سهرچاوه: البداية والنهاية ۱۳/۱۳۵.

مهسعود عوسمان جهراڤانی (۱۶۱۲)

ناوی مهسعوده، کورپی عوسمانی کورپی مهسعودی کورپی عوسمانی کورپی عهلی کورپی سهلاحه دینه، خهڵکی (جهراڤان)ه، پاش سالتی ۶۵۰ك - ۱۲۵۲ز هاته دنیا، خهریکی خوێندنی فهرمووده بوو، ئیجازه ی وه رگرت، دهرسی ده داوه.

سهرچاوه: الدرر الكامنة ۴/۳۴۹.

مسکین بوکه‌یر چه‌رانی (۱۶۱۳)

ناوی مسکینه، کورپی بوکه‌یره، نازناوی نه‌بو عبدالرحمانه، خه‌لکی (چه‌ران)ه،
 فهرمووده‌ناس بووه، ئیمامی نه‌حمد فهرمووده‌ی لی‌ وه‌رگرتووه، سالی ۱۹۸ک - ۸۱۳ز
 کۆچی دوا‌یی کرد.

سەرچاوه: سیر أعلام النبلاء ۶/۴۱۴.

مسلم سه‌لامه ژه‌نگاری (۱۶۱۴)

ناوی موسلیمه، کورپی سه‌لامه‌ی کورپی شه‌بییه، خه‌لکی گوندی (نه‌قیعه‌ی نزیک
 ژه‌نگاره، نازناوی (نه‌جم)ه، شهرع زان و شاعیر بووه، دانراوی هه‌یه، پێش سالی ۶۰۰ک
 - ۱۲۰۳ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سەرچاوه: تاج التراجم ۳۰۳ - ۳۰۴.

مصطفاه نه‌بویه‌کر تاجه‌دین (۱۶۱۵)

ناوی مصطفاه‌یه، کورپی نه‌بویه‌کری کورپی تاجه‌دینی گۆرانی یه، سالی ۱۱۴۷ک
 - ۱۷۳۴ز له (چه‌له‌ب) هاته‌دنیا، زانایه‌کی به‌ توانا و نووسهر و شاعیر بووه، سالی
 ۱۱۹۸ک - ۱۷۸۳ز کۆچی دوا‌یی کردووه.

سەرچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۰۶.

۲. معجم أعلام الکورد ۷۰۹.

مصطفاه نه‌بویه‌کر گۆران (۱۶۱۶)

ناوی مصطفاه‌یه، کورپی نه‌بویه‌کری گۆرانی یه، زانایه‌کی زیره‌ک بووه، سالی
 ۱۲۶۵ک - ۱۸۴۸ز له (چه‌له‌ب) کۆچی دوا‌یی کرد، دو قه‌صیده‌ی پوخته‌ی هه‌یه:
 یه‌که‌م: ستایشی پێغه‌مبه‌ره (درودی خوا‌ی لی‌ بی). دووهم: باسی چاوه، بۆ نمونه ده‌لی:

احفظ اخي صفات العين والبصر وكن بحفظهما في العلم ذا بصر

فالواسع العين من حسن يقوم بها يدعى به انجل الاحلاظ والنظر

سەرچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۰۷.
۲. معجم أعلام الکورد ۷۰۹.

مصطفه‌فا نه‌بویه‌گر هه‌رشه‌می (۱۶۱۷)

نه‌ستیره‌ی پرشنگذاری ناسمانی سهرده‌م، ناوی مصطفه‌فایه، کورپی شیخ نه‌بویه‌گری کورپی مه‌لا محهمه‌دی کورپی عبدالله‌ی کورپی مصطفه‌فایه، نازناوی که‌ماله‌دینه، ناسراوه به: (نه‌قشبه‌ندی)، سالی ۱۸۸۷ز له وه‌رزى (هاوین) له گوندی (هه‌رشه‌م)، بناری چیاى (بیرمه‌م) هاته‌دنیا، له خانه‌قای باوکی له هه‌ولیر ده‌ستی کرد به‌خویندن، قورنانی پیروژ و کتیه‌ سهره‌تایه‌کانی له‌لایه‌ن براه‌یه‌کان و موسته‌عیده‌کان ته‌واو‌کرد، ماوه‌ک له‌لای باوکی ماوه، ماوه‌ک چووه مزگه‌وتی قه‌لات، لای مه‌لا ئیبراهیمی دۆغره‌مه‌جی، دواپی له‌سهر فه‌رمانی باوکی چووه (که‌رکوک)، لای مه‌لا عه‌لی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی سیاه‌مه‌نصورى، به‌شیکى مه‌نقیق و که‌لام و ریا‌زیاتی خویندن، ماوه‌کیش چووه (باليسان) لای مه‌لا شیخ طاها، ماوه‌ک چووه (خه‌ته) لای مه‌لا عبدالفتاح، ماوه‌کیش لای مه‌لا عبدالله‌ی گراوی بوو، پاشان گه‌راوه‌ خزمه‌ت باوکی کۆتایی به‌خویندن هینا، ئیجازه‌ی گشتی مه‌لایه‌تی و ئیجازه‌تی تایبه‌ت ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌ باوکی وه‌رگرت، سالی ۱۹۱۰ز باوکی کۆچی دواپی کرد، دووباره (شیخ مصطفه‌فا) ده‌ستی به‌خویندن کرده‌وه له‌لایه‌ن مه‌لا نه‌بویه‌گر نه‌فه‌ندی که‌چک مه‌لا، به‌شیکى تری فه‌له‌کیات خویندن، ئیجازه‌ی تری وه‌رگرت.

دانیه‌ستی له‌ خانه‌قا: سالی ۱۳۳۳ک - ۱۹۱۵ز که شیخ محهمه‌دنه‌مینی برا گه‌وره و جێنشینی باوکی کۆچی دواپی کرد، شیخ که‌ماله‌دین له‌ جینگای باوکی دانیه‌ست، ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه‌ی فه‌قیان، ئامۆزگاری خه‌لکان، ری‌تیشاندانی سۆفی و مریدان، فه‌قیان له‌ دووره‌وه به‌ مه‌راق ده‌هاتن بۆ نه‌م شوینه، بۆ فیربوون و وه‌رگرته‌ی زانیاری، به‌ تایبه‌ت موسته‌عیده‌کانی قوناغی کۆتایی، بۆ په‌ره‌پێدانی شه‌ریعه‌ت و نایین، ئیجازه‌ی پی‌ ده‌به‌خشین، دای دامه‌زراندن به‌ مه‌لا له‌ شوینی گونجاو له‌ ده‌شت، یا له‌ شار.

به‌شێك له‌وانه به‌هۆی جێبه‌جێ كردنی ده‌ستووری سۆفیه‌تی، شایان بوون ب‌كڕێن به‌ جێگر و سه‌رخه‌تم، جه‌نابی ئیجازه‌ی تایبه‌تی ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی پێدان، وه‌ك ئه‌و به‌رێزانه: (شیخ ده‌رویش به‌غدایی): نه‌وه‌ی ئالوسی خاوه‌نی ته‌فسیری (روح المعانی) و (شیخ موشره‌رفی تورکیا) و (شیخ محممه‌د نه‌مری فه‌له‌ستین) و (سه‌ید عبدالله ی ئۆغهرانی) و (مه‌لا ئیسماعیلی ناقص) و (مه‌لا عبدالله ی سه‌ران) و (مه‌لا عبدالله ی ته‌رجانی) و (مه‌لا عبدالله ی خه‌لیفه) و (مه‌لا خه‌لیلی موخلیص) و (مه‌لا شه‌ریفی زماره‌ی) و (مه‌لا مصطه‌فای خۆران) و (مه‌لا جوهرانیلی گاینجی) و (مه‌لا محممه‌دی باقرتی) و (مه‌لا مه‌حمودی ره‌ش) و (مه‌لا ئه‌حمه‌دی عه‌لیاوه‌ی) و (مه‌لا ئه‌حمه‌دی خه‌لیفه‌ی) و (مه‌لا طاهای گاینجی).

به‌شێکی تر له‌ فه‌قیه‌کانی شیخ که به‌شدارییان له‌ خه‌تم و وێرده‌کان ده‌کرد، به‌لام پێر خه‌ریکی خوێندن بوون، له‌لایه‌ك خۆیان ده‌رسییان له‌ خزمه‌ت شیخ ده‌خوێند، له‌لایه‌ك ده‌رسی فه‌قیانیان ده‌داوه، له‌ کۆتایی ئیجازه‌ی گشتی مه‌لایه‌تی پێدان، ناوه‌کانیان و میژووی ئیجازه‌ی وه‌رگرتیان به‌م شیوه‌یه:

۱. مه‌لا ئیسماعیلی کۆیی.
۲. مه‌لا عبدالرحمانی به‌گراذه (لاره).
۳. مه‌لا عبدالله ی ته‌رجانی.
۴. مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی ۱۹۲۶ز.
۵. مه‌لا عبدالله ی سکتانی ۱۹۳۱ز.
۶. مه‌لا ئیسماعیلی سوسه‌یی ۱۹۳۲ز.
۷. مه‌لا مصطه‌فای ئاشوکانی (مامم) ۱۹۳۲ز.
۸. مه‌لا عبدالله ی به‌حرکه‌یی (باوکم) ۱۹۳۲ز.
۹. مه‌لا عبدا‌لجید گراوی ۱۹۴۰ز.
۱۰. مه‌لا عه‌لی له‌یلانی.

۱۱. دکتۆر عبدالله ی کۆری.
۱۲. مه‌لا ئه‌بۆبه‌ کری شه‌رکان
۱۳. مه‌لا محهمه‌دی قیرژه‌ی ۱۹۴۳ز.
۱۴. مه‌لا عه‌لی گۆمه‌گراوی ۱۹۴۳ز.
۱۵. مه‌لا خضری شه‌مامه‌ری ۱۹۴۳ز.
۱۶. مه‌لا عبدالعزیز ناشۆکانی (مامم) ۱۹۴۳ز.
۱۷. مه‌لا سه‌ید عبدالله گرده‌سۆری ۱۹۴۳ز.
۱۸. مه‌لا عبدالله نۆغه‌رانی.
۱۹. مه‌لا محهمه‌د ته‌رجانی.
۲۰. مه‌لا طه‌یب به‌حرکه‌یی (کاکم) ۱۹۶۶ز.
۲۱. مه‌لا طاهیر به‌حرکه‌یی: دانه‌ری نهم میژووه‌، ۱۹۷۲ز.

خانه‌قای شیخ وه‌کو دیتمان: به‌ راستی مه‌لبنه‌دی خواناسین بوو، کۆگای خواپه‌رستن بوو، بۆ ههموو زانیاری زانکۆیه‌کی گشتی بوو، بۆ ههموو کس ده‌روازه‌ی کراوه‌ بوو، شه‌وان و رۆژان، له‌ کوردستان و ده‌ره‌وه‌ی کوردستان، مریدان و میوانان لیّ داده‌به‌زین، هه‌رچه‌نده‌ی مابانه‌وه‌ قه‌ده‌غه‌ نه‌بوو، پیشوازیان ده‌کرا، له‌ مالتی خۆیان چاکتر خزمه‌ت ده‌کران، هه‌ر کس وای ده‌زانی که‌وا مالتی تایه‌تی خۆیتی، خه‌لکان ده‌هاتن بۆ پرسیارانی شه‌ریعه‌ت، وه‌لامی راستیان ده‌دراوه‌، مه‌لایان له‌ شتیك گومانیان هه‌با، ده‌چونه‌ خزمه‌ت شیخ، به‌بیّ کتیب به‌ ئاسانی بۆی رۆن ده‌کردنه‌وه‌، که‌ سه‌ردانی مزگه‌وت ده‌کرد، چه‌ند کۆمه‌لت ده‌دیتن: خواپه‌رستی یا ده‌رس بوو، قورئان خویندن یا سه‌لاوات لێدان بوو، یادی خواکردن یا ئامۆزگاری خه‌لکان بوو، له‌و جیگایه‌ پیرۆزه‌ چه‌ند مابایه‌وه‌ دلت ده‌کراوه‌، که‌ ده‌گه‌راپه‌وه‌ له‌ دلت دا بوو زوو بییه‌وه‌، ئیستاش – سوپاس بۆ خودا – نه‌و مزگه‌وت و خانه‌قایه‌، خه‌تم و وێردی لیّ سازده‌دری، خزمه‌تی میوانانی لیّ ده‌کری، به‌ یارمه‌تی خوای گه‌وره‌ له‌ مه‌ودواش هه‌ر ده‌می.

مه‌جل‌یسی شیخ: هه‌موو رۆژان، کاتی چ‌یشتان و د‌وای نو‌یژی عه‌سران، ته‌شریف‌ی له‌خانه‌قا داده‌نیشت، جار وابوو ده‌ماوه تا پاش نو‌یژی ع‌ی‌شا، نه‌گهر نه‌یتوانی‌یا بی‌ته‌خانه‌قا له‌هۆده‌کی تاییه‌ت، له‌قاتی سه‌ره‌وه داده‌نیشت، خه‌ل‌کان ده‌چ‌وونه‌خزمه‌تی، بۆ ر‌ینگا وه‌رگرتن شیخ چه‌ند که‌سان‌یک‌ی دانا‌بوون، له‌وانه: حاج‌ی تاه‌یر بیر‌کو‌تی، مه‌لا عبدالله مه‌لا نه‌حه‌د، حاج‌ی مح‌مه‌د...، صالح مه‌لا مح‌مه‌د، یه‌ح‌یا حاج‌ی مح‌مه‌د نه‌مین.

که‌ده‌چ‌ووی بۆ ژوره‌که، له‌ن‌زیک‌ خۆی داده‌نای، می‌وانداری ده‌کردی، قسه‌ی خۆشی بۆ ده‌کردی، وات ده‌زانی که‌وا نه‌تووی له‌هه‌موو که‌س خۆش‌تر ده‌وی، ر‌ینگای چاکه‌ی د‌ین و د‌نیای بۆ داده‌نای، باس هه‌ر باسی ئایین بوو، باسی خ‌وناس‌ین بوو، باسی زانایان بوو، باسی خ‌و‌یت‌د‌نی مه‌لایان بوو، شیخ ده‌ریای زانست بوو، هه‌رچه‌نده‌ زانا بای به‌رانبه‌ر نه‌و زاته‌ خۆت نه‌ده‌هاته‌ پ‌یش‌ چاو، ده‌تو‌یست قسه‌ نه‌که‌ی به‌س گو‌ی ر‌ابگری، نه‌و ماوه‌ی له‌خزمه‌ت نه‌و ر‌ات‌ده‌ب‌وارد خۆت له‌ب‌یر ده‌کرد، وات‌ده‌زانی له‌ناو نه‌و چه‌رخه‌ ده‌رچ‌ووی، فه‌رم‌و‌وده‌کانی ناسان و ر‌ه‌وان بوو، خه‌ل‌ک زوو ف‌یر‌ده‌بوون، جار وابوو ش‌ت‌یک‌ت له‌د‌ل‌دا بوو، ده‌چ‌ووی پ‌ر‌سیاری لی‌ بکه‌ی، پ‌یش‌ پ‌ر‌سیاره‌که‌ وه‌لام‌ی ده‌دایه‌وه، وات‌ده‌زانی که‌وا له‌ناو د‌ل‌ی تۆدایه، خۆم به‌سه‌رم هات‌ووه، شیخ له‌هه‌موو جو‌ره‌ زانیاریه‌ک‌ شاره‌زا بوو، باسی قور‌ئانی کرد‌با ده‌ت‌گۆت ته‌ن‌یا ته‌فس‌یر زانه، له‌فه‌رم‌و‌وده‌ی خۆشه‌ویست (د‌رو‌دی خ‌وای لی‌ بی) فه‌رم‌و‌وده‌ناس بوو، له‌شه‌ریعت مو‌ج‌ته‌ه‌ید بوو، له‌مه‌نتیق و ح‌یکمه‌ت فه‌یله‌س‌وف بوو، له‌ئه‌ندازه و ژم‌یر‌یاری و زانستی ئاس‌مان و زه‌وی ده‌ستی بال‌ا بوو، ته‌مه‌نی سه‌د سال بوو، بی‌یست و د‌یتن و ئه‌ندام‌ی زه‌عیف‌ بوون، به‌لام‌ بیر و هه‌ست و زانیاری، زی‌ره‌کی و هۆشیاری، رۆژ به‌ رۆژ له‌زی‌ده‌بوون دا بوون، واده‌زانم نه‌و ش‌یخه‌ یه‌که‌ له‌و زاتانه‌ که‌ پ‌ت‌غه‌م‌به‌ر (د‌رو‌دی خ‌وای لی‌ بی) ده‌رباره‌یان فه‌رم‌و‌یتی: {له‌سه‌ر هه‌ر

سه‌د سالتیک خوای گه‌وره یه‌کێک ده‌نێری بۆ نو‌مه‌تی من کاروباری ئاینیان بۆ نو‌ی بکاته‌وه}،^(۱) سه‌لامی خوای له‌سه‌ر بی له‌ پۆژی هات و له‌ پۆژی چوو تا پۆژی دوایی. نووسینه‌کانی: شیخ که‌ماله‌دین هه‌روه‌ک باوکی خه‌ریکی ده‌رس و ئامۆزگاری و یردی ته‌ریقه‌ت بوو، کاتی نه‌وه‌ی نه‌بوو خۆی خه‌ریک بکا به‌ دانانی کتیب، یا حاشیه‌ی سه‌راسه‌ر، به‌لام نه‌و فتوایانه‌ی ده‌یدا، وه‌لامی په‌رسیارانێ ده‌داوه، زۆرجار ده‌یفه‌رموو بنووسن، نه‌وانه به‌شیکیان به‌لاو کراینه‌وه له‌ هه‌ردوو چاپه‌که‌ی (النجم الزاهر)، هه‌روه‌ها تاکه تاکه حاشیه‌ی له‌سه‌ر (جمع الجوامع) و (تحفه) و (ایضاح) ی حه‌ج هه‌یه، له‌ کۆتاییدا ده‌نوروسی (مصطفی الغیائی).

کۆچی دوایی: له‌ ۶ی جیمادی دووهم سالتی ۱۴۰۶ ک ۱۵/۲/۱۹۸۶ ز له‌ شه‌ویکی باران و سه‌ختی زستان وه‌لامی بانگه‌وازی خوای گه‌وره‌ی داوه: ﴿يا أيتها النفس الطمئنة ارجعي إلى ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي﴾ (فه‌جر ۲۷- ۳۰)، دوایی خۆی شیخ عبدالله ی کورێ جیگری بوو، له‌ پێشدا باسمان کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. النجم الزاهر ۶۸ - ۸۷ - ۱۵۱ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۷۷.
۲. علماء ومدارس في أربيل ۷۶ - ۷۸.
۳. محمد بن عبدالله الجلي ۵۵ - ۱۵۴.
۴. أسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱۲.
۵. ده‌نگی زانا، ژماره ۵۵ / ۵۶، ۲۰۰۱ ز علماء هه‌رشه‌م
۶. هه‌ولێرم وادیوه ۱۴۸.

^(۱) ﴿ان الله يبعث لهذه الامة على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها﴾، رواه أبو داود، عون المعبود

مصطفاه نه حمده بیسارانی (۱۶۱۸)

ناوی مصطفاه، کوری نه حمده، سالی ۱۶۴۳ ز له گوندی (بیساران) سهر به (میریوان) هاته دنیا، دهستی کرد به خویندن، دوایی چووه (نۆدشه)، ماوهك چووه (پایگه لان) پاشان چووه (سنه) ماوه لهوئ تا ئیجازهی مهلا یهتی وه رگرت، گهراوه (بیساران) دهستی کرد به جیه جی کردنی کاروباری مهلا یهتی، ههروه ها تهریقهتی (خهلوهتی) وه رگرت، ویره کانی نه نجام ده دا، سالی ۱۱۱۵ ک - ۱۷۰۳ ز کوچی کرد.

دیوانی شیعی ههیه، بۆ غونه:

ئیمه یج پهروانهی شه شناسانیم

پهر و بال سفتهی دین حاسانیم

میللهت پاک دین پیغه مبه رانیم

نهك جهتایفه ی كهه نه زه ره نیم

بمانه جهمین نور پاکتهن

نهر تو پاکه نی جه کن پاکتهن

واته:

ئیمهش نهو په پهلانهی شهم ده ناسین

پهر و بال کراوی نایی چاکین

نهوهی نایی پاکی پیغه مبه رانین

نهك له تایفه ی نهوانه ی كهه ده زانن

رۆناکی پاکی نیوچه وانت پیمان پیشان بده

نه گهر تو پاک نه بی کئی پاکه ؟

سهرچاوه کان:

۱. میژووی نه ده بی کوردی ۲/۳۹ - ۴۷.

۲. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۱۷۲ - ۱۷۵.

۳. تأریخ السلیمانیه ۲۹۲ - ۲۹۳.

۴. معجم أعلام الكورد ۷۱۲.

۵. مشاهیر الكورد ۴۰۵ - ۴۰۶.

مصطفه‌فا نه‌فه‌ندی عاکیف (۱۶۱۹)

مامۆستا مصطفه‌فا نه‌فه‌ندی عاکیف، بنه‌ماله‌ی (قه‌ره موفقی)یه، خه‌لکی شاری (وان)ه، له کوردستانی تورکیا، سالی ۱۲۵۲ک - ۱۸۳۶ز کرا موفقی (وان)، پاش ده سال چووه (نه‌ستانه)، پاش سالتک چووه (بنغازی)، دوایی گواستراوه بو (مه‌رعش)، ناوبراو ده‌ستی شیعی هه‌بوو.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الكورد ۴۰۶.

۲. معجم أعلام الكورد ۷۰۶.

مصطفه‌فا باباره‌سول به‌رزنجی (۱۶۲۰)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی باباره‌سولی کورپی شیخ طاهای کورپی شیخ ره‌سولی کورپی بایه‌زیدی کورپی نیسماعیلی کورپی باباره‌سوله، سالی ۱۲۳۵ک - ۱۸۱۹ز له گوندی (به‌رزنجه) هاته‌دنیا.

ده‌ستی کرد به‌خویندن، گه‌را له چهند شوینان، تا گه‌یشت قوناغی موسته‌عیدی، له و کاته چووه مزگه‌وتی باباعه‌لی له سلیمانی لای مامۆستا محمد فه‌یزی زه‌هاری، پاشان چووه (سابلاغ) له‌وی کۆتایی به‌خویندن هینا، نیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه سلیمانی، له مزگه‌وتی سه‌ید حه‌سه‌ن کرا موده‌رریس، دوایی کرا (موفقی).

مامۆستا زانایه‌کی به‌سوود بوو، قسه‌خۆش بوو، رووخۆش بوو، زمان ره‌وان بوو له کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی، له بابته‌ بروایی هۆنراوه‌ی عه‌ره‌بی هه‌یه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌ست پی‌ده‌کا، به:

سطور بتوحید الاله ته‌لل...

قرأت کتاب الکائنات فانه

سالی ۱۳۰۲ ک - ۱۸۸۴ ز کۆچی دوانی کرد.

سەرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۶ - ۵۶۷.

۲. معجم المؤلفين ۱۲/۲۴۳.

۳. تأريخ السليمانية ۲۸۸.

۴. معجم أعلام الكورد ۷۰۹.

مصطفه‌فا باليسانی (۱۶۲۱)

مامۆستا مه‌لا مصطفه‌فاى خوشناو، خه‌لكى گوندى (باليسان)ه، يه‌ك بووه له‌زانياه‌كانى سه‌ده‌ى دوازه‌ى كۆچى، زانياه‌كى به‌توانا بووه، له‌ كتيبه‌كانى خويندن شاره‌زا بووه، له‌ زانسته‌كان ده‌ستى بالا بووه، له‌لاى مه‌لا صبغة‌الله نه‌فه‌ندى ماوه‌رانى خويندوووه و پنگه‌يشتوووه، له‌ (موصل) ده‌رسى داوه، خه‌لكه‌كى زۆر سوودى لى وه‌رگرتوووه، عيصامه‌دين عومهرى ميژوونوس ده‌لى: {يه‌ك بووه له‌ مامۆستايانى خۆم}، له‌ كتيبى (الروض النضر) به‌وپه‌رى ريزه‌وه باسى ده‌كا.

سەرچاوه‌کان:

۱. بوژاندنه‌وه‌ى ميژووى زانياني كورد ۳/۱۹۷.

۲. مشاهير الكورد ۲/۱۹۴.

۳. علماء ومدارس فى أربيل ۱۰۹.

۴. معجم أعلام الكورد ۷۱۲.

۵. مجلة الحكم الذاتى ۱/۱۹۸۳م.

مصطفه‌فا پينجوني (۱۶۲۲)

مه‌لا مصطفه‌فا پينجوتى، ده‌وروبه‌رى سالى ۱۳۵۴ ک - ۱۹۴۸ ز هاته‌دنيا، ده‌ستى کرد به‌خويندن، له‌چهند شوپان له‌ حوجره‌ى فه‌قيان كۆتايى به‌ خويندن هينا، ئىجازه‌ى مه‌لايه‌تى وه‌رگرت، ده‌ستى کرد به‌ جيه‌جى کردنى کاروبارى مه‌لايه‌تى،

ده‌رسدانه‌وه و نامۆژگاری خه‌لکان، پاشان بۆ پهره‌پێدان به زانیاری، چووه (میسر) له زانکۆی (ئه‌زه‌هر) پروانه‌می (ماجستێر) و (دکتۆرای) به‌ده‌ست هینا، گه‌راوه کوردستان ماوه‌ک له (موصل) ده‌رسی ده‌دا، دوا‌ی چووه (قه‌طهر)، نامه‌که‌ی دکتۆرای (مختصر من قواعد العلائي وكلام الأسنوي) یه، دوو به‌رگه، (۱۳۰۴) لاپه‌ره‌یه، سا‌لی ۱۹۸۴ز له موصل چاپ کرا.

سهرچاوه: اسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۳۰ - ۲۳۱.

مصطه‌فا حه‌سه‌ن سه‌ی‌رتی (۱۶۲۳)

ناوی مصطه‌فایه کورێ حه‌سه‌نه، له قوتابخانه‌ی (صالحیه‌ی) (سه‌ی‌رت) ده‌رسی داوه، زانیه‌کی به‌ناوبانگی سه‌رده‌می خۆی بووه، شاعیر بووه.
سهرچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۰۵.
۲. معجم أعلام الکورد ۷۱۵.

مصطه‌فا ده‌رویش گۆج (۱۶۲۴)

ناوی مصطه‌فایه، کورێ ده‌رویشی کورێ ره‌سوله، سا‌لی ۱۸۸۹ز له (کۆیه) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خوێندن، قۆناغی (سوخته‌یی)، له (هه‌رتهل) و (هیران) و (بیتوته) برده‌سهر، له قۆناغی (موسته‌عید)ی، چووه لای مه‌لا ئیسماعیلی ماویلی، دوا‌یی چووه (باليسان) لای مه‌لا شیخ طاها، چووه (بیاره) لای مه‌لا عبدالقادر، چووه (کۆیه‌) لای جه‌نابی مه‌لا محهمه‌دی جه‌لیزاده، ماوه له‌وی تا ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

له‌م شوێنانه مه‌لایه‌تی کرد: (گورزه‌یی)، (کانی ده‌ربه‌ند)، (بیره‌ر)، (سماق شیرین)، (بانه‌قه‌لات)، مامۆستا ناسرابوو به (فه‌رائیز) زان، سا‌لی ۱۹۵۸ز کۆچی دوا‌ی کرد.
سهرچاوه: ده‌ستنوسی مه‌لا ئه‌نه‌وه‌ری سه‌عاجی.

مصطفه‌فا ره‌سول صه‌فه‌وت (۱۶۲۵)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی مه‌لا ره‌سولی کورپی شه‌ریفی دیلژی قه‌ره‌داغی یه، سالتی ۱۳۱۴ ک - ۱۸۹۶ ز له سلیمانی هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، دواپی چوو مه‌زگه‌وتی شیخ بابا عه‌لی، چوو له‌ لای شیخ عومهری قه‌ره‌داغی، چوو (بیژوه) ی نالان لای مه‌لا محهم‌ده‌مین، گه‌راوه سلیمانی لای شیخ بابا عه‌لی ئیجازه‌ی وه‌رگرت، بووه مه‌لا له‌ گوندی (بارچاوش)، له ۹/۲/۱۹۶۳ ز کۆچی دواپی کرد.

مامۆستا نووسەر و شاعیر بوو، چهند دانراوی هه‌نه، له‌وانه:

۱. هۆنراوه‌ی کوردی له‌ دورری بوردی: ته‌رجومه‌ی قه‌سیده‌ی بوردییه، سالتی

۱۹۳۵ ز چاپ کرا، سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌ست پی ده‌کات به:

برێژه ره‌حه‌ت خودا، به‌ دائیمی تا نه‌به‌د

سه‌ر خۆشه‌ویست که چاترینی خه‌لقه به‌جه‌م

۲. مرشد الصلاة: سالتی ۱۹۶۱ ز چاپ کرا.

۳. ته‌رجومه‌ی گولستانی شیخ سه‌عدی شیرازی له‌ فارسی وه‌لای کوردی سالتی

۱۹۶۸ ز له‌ به‌غدا چاپ کرا.

۴. شانزی ناو مال: سالتی ۱۹۷۱ ز له‌ (به‌غدا) چاپ کرا.

۵. مرشد الحج: سالتی ۱۹۷۳ ز له‌ (به‌غدا) چاپ کرا.

۶. دیوانی (صه‌فه‌وت)، سالتی ۱۹۸۴ ز له‌ (به‌غدا) چاپ کرا.

۷. میژووی به‌رزنجه.

۸. رابه‌ری رۆزوو.

۹. رابه‌ری زه‌کات.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۵۷۲.

۲. أعلام کورد العراق ۸۱۴ - ۸۱۶.

۳. إسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۶۸.

مصطفاه زیارهتی (۱۶۲۶)

مامۆستا مهلا مصطفاه خه‌لکی گوندی (زیارهت) ی بناری چیا ی (پیرمه‌م) ه، سالی ۱۱۳۰ ک - ۱۷۱۸ ز هاته‌دنیا، زانایه‌کی زیره‌ک و وردبین بووه، یاسین عومهری میژووناس له (غایه‌ المرام) ده‌لی: {پسپۆری ناسراوی چه‌رخه‌ی خۆی بوو، هیچ شه‌ریعه‌ت زان و بوژه‌ک ناو قهرانی نه‌و نه‌بوو}، محمه‌دنه‌مین عومهری له (منهل الأولیاء) ده‌لی: {من له ماوه‌ران به خزمه‌تی گه‌یشتم، به زۆرزان و زیره‌ک هاته‌ پێش چاوم}.

مامۆستا ئیجازه‌ی له مه‌لا صبغه‌الله ئه‌فه‌ندی یه‌که‌م وه‌رگرتووه، مه‌لا نه‌بوه‌کر محمه‌د دایه‌خه‌جی (کۆیی) ده‌لی: {سالی ۱۱۹۵ ک - ۱۷۸۰ ز شه‌رحی عه‌قائیدم له مه‌دره‌سه‌ی مامۆستا له گوندی (زیارهت) نووسیه‌وه}، هه‌روه‌ها مه‌لا محمه‌د خان نه‌حه‌د نه‌سپنداره‌یی ده‌لی: {سالی ۱۱۷۸ ک - ۱۷۶۴ ز (کافیه‌م)، له مه‌دره‌سه‌ی نه‌و له‌هه‌مان شوێن نووسیه‌وه}.

ناوبراو له ۱۱۹۸ ک - ۱۷۸۳ ز کۆچی دوا یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. بوژاندنه‌وه‌ی میژووه‌ی زانایانی کورد ۴/۲۱۴.

۲. غایه‌ المرام ۱۰۸.

۳. علماء ومدارس فی أربیل ۸۹.

مصطفاه سه‌عید عه‌ینتابی (۱۶۲۷)

ناوی مصطفاه‌یه، کور ی سه‌عیدی کور ی محمه‌دی کور ی محمه‌ده، خه‌لکی (سروج) ه، دوا یی جوو یته (عه‌ینتاب) رۆژئاوا ی (سروج)، زانایه‌کی شه‌رع زان و مه‌زه‌هب حه‌نه‌فی بووه، له (عه‌ینتاب) مو فتی بووه، کێیی (جه‌ادیه‌) ی داناوه، له‌گه‌ل (انتخاب الفقهاء): چوار به‌رگه، سالی ۱۲۷۹ ک - ۱۸۶۲ ز کۆچی دوا یی کردووه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۲/۲۵۴.

۲. هدیه العارفین ۲/۴۵۸.

مصطه‌فا سوله‌یمان ناشۆکانی (۱۶۲۸)

ناوی مصطه‌فایه کورپی مه‌لا سوله‌یمانی کورپی فه‌قی محمد‌مه‌دی کورپی نه‌حه‌دی، کورپی عه‌زیزی کورپی ره‌سوله، عه‌شیره‌تی (گه‌ردی)یه، سالی ۱۸۹۴ز له‌گوندی (ناشو‌کان)ی به‌رانیان هاتووته‌دنیا، مامی نووسه‌ری ئهم میژووه‌یه.

خویندنی: له‌خومەت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، دوا‌یی چووه (ج‌دیده)ی به‌رانیان، لای مه‌لا حوسینی مامی، ماوه‌ک له‌وی بوو، دوا‌یی چووه (بنه‌سراوه)ی گه‌وره، لای مه‌لا نه‌حه‌دی مامی، پاشان چووه (قه‌راسنج) لای مه‌لا شیخ حوسینی سورچی، دوا‌یی چووه (به‌حرکه) لای مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی، ماوه‌کیش له (خورمه‌له) بوو لای مه‌لا عوسمان، ماوه‌کیش له (قازیمخانه)ی خویند، پاشان چووه هه‌ولیر لای شیخ مصطه‌فای نه‌قشبه‌ندی، ماوه له‌خزمت شیخ تا سالی ۱۹۳۲ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: نه‌جا کۆتایی به‌خویندن هینا، ماوه‌ک مه‌لا بوو له (زه‌رگه‌زه‌وی)، ماوه‌ک چووه (کو‌ده‌ریان)، ماوه‌ک چووه (بابه‌جیچک)، له‌و شوینانه فه‌قی هه‌بون، دوا‌یی چووه (دۆبه‌ی) سه‌ربه‌قه‌زای (ناکری)، پاشان باری کرد، چووه (قه‌راته‌سۆران)، دووباره‌ گه‌راوه (دۆبه)، له‌وی چووه (گۆمک) له‌وی چووه (گه‌ویلان)ی شیخ نه‌حه‌د سورچی.

سه‌فه‌ره‌کانی: چه‌ندجار سه‌فه‌ری مالتی خوای کرد، بۆ چه‌ج و عومره، هه‌روه‌ها له‌گه‌ل بابی و مامه‌کانی و براهه‌کانی به‌شداری غه‌زای (رواندز)ی کرد، بۆ به‌رگری‌کردنی له‌شکری رووسه‌ داگیرکه‌ره‌کان.

پیشه‌سازی: جگه له‌مه‌لایه‌تی زۆر نیش و کاری نه‌ه‌جامده‌دا، بۆ غونه:

• وه‌ستایه‌کی چاک بوو بۆ دروستکردنی خانووبه‌ره.

• دارتاشه‌کی چاک بوو په‌رتو‌کخانه‌ی بۆ براهه‌کانی دروست ده‌کرد.

- له جزو به‌ند و شیراز و به‌رگکردن ده‌ست ره‌نگین بوو.
- (کوره‌ی ئه‌رز و ئاسمانی له به‌رد دروست ده‌کرد، له‌گه‌ل نه‌خشه‌ی مانگ و رۆژ و بورجه‌کان.
- خه‌تی خوش بوو، زۆربه‌ی کتێبه‌کانی خۆیندنی مه‌لا و فه‌قیانی به‌ ده‌ستی خۆی نووسی بوو، له‌گه‌ل په‌راویزه‌کان.
- له دامه‌زراندنی ناشی (ناو) شاره‌زابوو.
- سیفه‌ته‌کانی: مه‌لایه‌کی زیره‌ك ، دیمه‌ن جوان ، دلنه‌رم ، هێمن ، پوو‌خوش ، ده‌م به‌ پێکه‌نین بوو، پێکه‌نینی خه‌نده‌ بوو، مه‌راقی سو‌حه‌ت بوو، هه‌زی له‌ میوانداری بوو، سه‌خی و چاو به‌لند بوو، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خۆیندنه‌وه‌ی قورئانی پیرۆز و (دلایل الخیرات)، له‌ مانگی رهمه‌زان هه‌موو رۆژ خه‌مه‌کی ته‌ماوی قورئانی پیرۆزی ده‌کرد، نه‌گه‌ر رهمه‌زان بیست و نۆ با بیست و نۆ خه‌تم نه‌گه‌ر سی با سی خه‌تم.
- کۆچی دوا‌یی: سا‌لی ۱۹۷۰ز له (گه‌ویلان) کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (گه‌رد قه‌مه‌ر) نزیک گوندی (زێراو) به‌ خاک سپێردرا.
- دوو کوری هه‌بوو: (حاجی ره‌ئوف): کۆچی دوا‌یی کرد، وه (مه‌لا خالید): نیستا له‌ جیگای باوکی مه‌لایه له (گه‌ویلان).
- سه‌رچاوه‌کان:

۱. الإکلیل فی محاسن أربیل ۳۰۶ - ۳۰۷.

۲. النجم الزاهر ۶۸.

۳. گۆزفاری هه‌ولێر ۱۴۷ - ۱۴۸.

مصطه‌فا صیدقی سیواسی (۱۶۲۹)

- ناوی مصطه‌فا صیدقیه، کوری ئیبراهیمه، خه‌لکی (سیواس)ه، ناسراوه به:
- موده‌پرێس و به‌ ده‌باغ زاده، ده‌وری سا‌لی ۱۹۶ک - ۱۷۸۱ز کۆچی دوا‌یی کردووه، کتێبی (لطائف المواعظ)ی داناوه، له‌ دوو به‌رگ.

سەرچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۲/۲۵۹.

۲. ایضاح المکتون ۲/۴۰۶.

مصطفاه‌فا شه‌مه‌دین ته‌ختی (۱۶۳۰)

ناوی مصطفاه‌فا، کوری شه‌مه‌دینی کوری عبدالغفاری کوری مه‌لا گۆشایشی کوری شیخ محهمم‌دی مه‌ردۆخی یه، سالی ۹۵۱ك - ۱۵۴۴ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، له‌ قوتابخانه‌کانی ناوچه‌ی خویان قوناغه‌کانی برده‌سەر، نه‌مجا چووه (حه‌ج) له‌ شاری (مه‌ککه‌)ی پرۆز به‌ خزمه‌ت شیخ ئین حه‌جهری خاوه‌نی توحفه‌ گه‌یشته، له‌ زانیاری نه‌و سوود به‌خش بوو، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی لی‌ وه‌رگرت، گه‌راوه‌و گوندی (ته‌خته‌)ی سەر به‌ (سنة) قوتابخانه‌یدانا، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی شازه‌لی له‌ شیخ شه‌هابه‌دین کاکۆزه‌که‌ریا وه‌رگرت، به‌م شیوه‌یه‌ خه‌ریکی خزمه‌تی نایی پرۆزی ئیسلام بوو، تا سالی ۱۰۴۷ك - ۱۶۳۷ز له‌ (ته‌خته‌) کۆچی دوا‌یی کرد، چهند پارچه‌ شیعی هه‌یه، له‌ باب‌ه‌ت ته‌سه‌ووف.

دوو کوری زانی هه‌بوو: (شیخ نه‌حمه‌د): باوکی باپیری شیخ قه‌سیم و شیخ محهمم‌د سه‌عیده، وه‌ (شیخ نه‌بو به‌کر).

سەرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۵ - ۵۶۶.

۲. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۱۸۳ - ۱۸۴.

۳. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۲۸ - ۱۲۹.

مصطفاه‌فا عبدالله خه‌رپوتی (۱۶۳۱)

ناوی مصطفاه‌فا، نازناوی حیلمی یه، کوری عبدالله یه‌ خه‌لکی (خه‌رپوت)ه، له‌ کوردستانی تورکیا، له‌ قوتابخانه‌ی یه‌حیا نه‌فه‌ندی نه‌قشه‌ندی، له‌ (قوسطه‌نطینییه‌)

دابەزیو، سالتی ١٢٨٤ ک - ١٨٦٧ ز کۆچی دوایی کردوو، کتییی (زبدە العلوم و خلاصە الفنون) ی داناو.

سەرچاوێ کان:

١. معجم المؤلفين ١٢/٢٦١.

٢. هدية العارفين ٢/٤٥٨.

مصطفی‌فا عبدالله کوردی (١٦٢٢)

ناوی مصطفایه، کوردی عبدالله یه، ناسراوه به (داماد)، له (قوسطه‌نطینییه) دابەزیو، له قوتابخانه‌ی سولتان له (بروسه) ده‌رسی داوه، هەر له‌وێ سالتی ١٠٩٨ ک - ١٦٨٦ ز کۆچی دوایی کردوو.

دانراوه‌کانی: (حاشیة على أنوار التنزيل للبيضاوي) و (مسألة التحليل من مزالِق الأقدام).

سەرچاوێ کان:

١. معجم المؤلفين ١٢/٢٦٣.

٢. إيضاح المكنون ٣/١٤٠.

٣. هدية العارفين ٦/٤٤٢.

٤. معجم أعلام الكورد ٧١٠.

مصطفی‌فا عبدالله هیرانی (صافی) (١٦٢٢)

ناوی مصطفایه، کوردی کاک عبدالله^(١) ی کوردی کاک عه‌لی کوردی کاک مصطفای کوردی کاک عبدالله ی کوردی شیخ سوله‌یمان، نازناوی (صافی) یه، به‌ره‌بابی (میر مه‌حه‌لی) یه، شیخ سوله‌یمان میربوو خه‌ریکی کاری دنیاوو، پاشان وازی هینا، ته‌ریقه‌تی

^(١) کاک عبدالله (کاک عه‌لّا) ناوده‌بردرا به (ثانی) چونکه به‌ناو کاک عه‌لّا ی گموره کرابوو، (ثانی)

سالتی ١٨٣٠ ز هاته‌دنیا له ١٩٠٦ ز له هیران کۆچی دوایی کرد.

(قادر) له شیخ طاهای به‌تلیسی وەرگرت، دهستی کرد به یادی خودا و نه‌بامدانی وێرد و ده‌ستووری ته‌ریقه‌ت، صافی سالی ۱۸۷۳ز له (هیران) هاتووته‌دنیا.

خویندنی: له خزمه‌ت باوکی دهستی کرد به خویندن، ماوه‌ك له قوتابخانه‌كاني خۆشناوه‌تی بوو، دواي چووه (كۆیه) ماوه‌ك له هه‌ولێر بوو، ماوه‌ك له (رواندز) ماوه‌ك له (سه‌ران)، ماوه‌ك له‌لای مه‌لا نه‌حه‌دی نۆمه‌رگۆمه‌تی بوو، ماوه‌ك له‌لای مه‌لا نه‌حه‌دی (په‌ش).

دواي ناودیوی (نیران) بوو، چووه (لاجان)، چووه (په‌سو)، چووه (سابلاغ) له مزگه‌وتی شاده‌رویش چه‌ند ساڵ له‌لای قازی عه‌لی باوکی پێشه‌وا قازی محمهد ماوه، پله‌ی خوینده‌واری له عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی به‌رزبووه، گه‌راوه (هیران) که باوکی کۆچی دواي کرد، بووه جێنیشینی له کاروباری مه‌لایه‌تی و سه‌ره‌پرشتی ته‌کیه‌که‌یان. شاعیراتی: صافی جگه له مه‌لایه‌تی شاعیره‌کی چاک بوو، شیعره‌کانی زۆر ته‌ر و به‌تام و کیش و ڕێک و پێکن، شیعری کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی هه‌یه، وه‌ك خۆی ده‌لی:

خۆی کوردیه (صافی) له هه‌واي عه‌شقی توو نیستی

کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی بوو به نه‌شعار

شیعه‌کانی به‌شیکیان دلدارین، نه‌ویتر نایین، زۆربه‌ی به (شیخ) عبدالقادر غه‌وسی گه‌یلانی (به‌غدا) هه‌لگۆتووه، دیوانه‌کی سالی ۱۹۵۳ز له چاپ درا، دووباره سالی ۲۰۰۴ز به لیکۆلینه‌وه‌ی محمهد مه‌لا مصطه‌فا هیرانی له هه‌ولێر چاپ کراوه.

سه‌فه‌ره‌کانی: چه‌زی له تیکه‌لایه‌تی و هاتوو‌چووی براده‌ران بوو، ده‌چووه (شه‌قلاوه)، ده‌چووه (رواندز) له ته‌کیه‌که‌ی خۆی داده‌به‌زی، ده‌چووه (کۆیه) میوانی جه‌نابی مه‌لای گه‌وره‌ی کۆیه ده‌بوو، ده‌چووه هه‌ولێر، ده‌چووه ده‌شتی هه‌ولێر له (ترپه‌سپیان) میوانی مه‌لا شیخ جه‌لال ده‌بوو، ده‌چووه (دوو‌گر‌ت‌کان) میوانی حه‌مه‌نه‌مین

ئاغای دزه‌یی ده‌بوو، ده‌چوو (موصل)، ده‌چوو (به‌غدا) له‌ مزگه‌وتی (گه‌یلانی) داده‌به‌زی.

کۆچی دوا‌یی: له‌ ۱۲/۲/۱۹۴۲ ز مالتاوا‌یی له‌ دۆستان و مریدان کرد، له‌ گۆرستانی شیخ سوله‌یمان به‌ خاک سپێردرا، نه‌ویش نه‌شکه‌وتیکی ده‌ستکاره‌، تایه‌ته‌ به‌و بنه‌ماله‌، گۆره‌که‌شی له‌ پێشدا خۆی بۆ خۆی هه‌لکه‌نی بوو، ئیستاش شیخ (ثانی) له‌و شوینه‌ گۆره‌کی بۆ خۆی لێداوه‌ و ئاماده‌ی کردوه‌.

کۆره‌کانی: صافی جه‌وت کۆری له‌ دوا به‌جێمان:

۱. کاک عه‌لی: مه‌لایه‌کی چاک بوو، شاعیریش بوو، نازناوی شیعی (صفه‌وت) بوو،

باش کۆچی دوا‌یی باوکی، بووه‌ جێنشینی، سالی ۱۹۷۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۲. کاک مه‌لا عه‌زیز: بایه‌خی به‌ مه‌لایه‌تی پێ ده‌دا له‌ شێخایه‌تی له‌ ۱۲/۲/۱۹۸۶ ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ پێشدا باسمان کرد.

۳. کاک نه‌وه‌ر: له‌ ۱۲/۴/۱۹۸۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۴. کاک جه‌عفەر: له‌ ۲۷/۵/۱۹۸۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۵. کاک عبدالقادر (غه‌وسه‌): له‌ ۲۰/۵/۱۹۹۰ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۶. کاک جونه‌ید: سالی ۲۰۰۳ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

۷. عبدالکریم: شاعیره‌ لهم‌ رۆژانه‌ کۆتایی مانگی ئابی سالی ۲۰۰۸ ز کۆچی کرد.

سوپاس بۆ خودا ئیستاش ته‌کیه‌که‌یان له‌ (هیران) ماوه‌، وێرد و ده‌ستووری ته‌ریقه‌تی

لی نه‌نجام ده‌دری، میوانان و مریدان لی داده‌به‌زن، سه‌ره‌رشتی ته‌کیه‌ و جێنشینی نه‌و شوینه‌ی باوک و باپیرانیان کاک عبدالله ی کاک عه‌لی یه‌، ناسراوه‌ به‌ (ثانی).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. أرییل فی مختلف العصور ۱۴۰.

۲. دیوانی صافی ۱۱ - ۴۲.

۳. بنه‌مالانی به‌ناوبانگی رواندز ۱۵۷ - ۱۷۴ - ۲۲۵ - ۲۳۱.

۴. ژیناوهری زانایانی کورد ۷۹۵ - ۷۹۷.

۵. میژووی ئه‌ده‌یی کوردی ۴/۵۷ - ۶۰ - ۵/۳۲۵ - ۳۴۰.

مصطفه‌فا عبدالکریم سنه‌یی (۱۶۲۴)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی عبدالکریمی کورپی مصطفه‌فای کورپی به‌عقوبی قازی به، سالی ۱۱۶۰ ک له (سنه) کرا (شیخ الإسلام)، به‌ک بوو له مه‌لایه چاکه‌کانی ئه‌و سه‌رده‌می، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی ئایینی پیروزی ئیسلام، تا سالی ۱۱۶۷ ک - ۱۷۵۳ ز شهیدکرا.

سه‌رچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ۱/۲۴۲.

مصطفه‌فا عه‌لی هیرانی (۱۶۳۵)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی عه‌لی کورپی ئه‌بویه‌کره، عه‌شیره‌تی (بلباس)ه، سالی ۱۹۰۶ ز له (هیران) هاته‌دنیا.

خویندنی: له سه‌ره‌تاوه لای کاک عه‌لی هیرانی ده‌ستی کرد به‌خویندن، دوا‌یی چووه لای مه‌لا طه‌یبی کۆبی له (هیران)، دوا‌یی چووه (سکتنان) لای مه‌لا عبدالله، دوا‌یی چووه (سه‌ران) لای مه‌لا عبدالله، دوا‌یی چووه (زیوه) لای مه‌لا عبدالله، دوا‌یی چووه (هه‌رتل) لای مه‌لا فتح الله، ماوه‌کیش چووه (رواندز)، پاشان چووه گوندی (دیمه‌کار) له ده‌شتی هه‌ولیر لای مه‌لا ئه‌حمه‌دی (ره‌ش)، نه‌جا ناودیو بوو بۆ (ئیران) چووه (په‌سوئ) لای مه‌لا عبدالله ی بوره‌انی پاشان گه‌راوه (عیراق) چووه (شه‌قلاوه) لای مه‌لا طاه‌ا، ماوه له‌وئ تا سالی ۱۹۳۶ ز ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: کۆتایی به‌خویندن هینا، مه‌لایه‌تی لعم شوینانه کرد: (گه‌روته)، (هیران)، (بیروکان)، (پونگینه)، (فریز)، (زیاره‌ت)، (سماقوتی)، (سوسئ)، (بیلینگه)، سالی ۱۹۵۸ ز چووه (ناودارۆکان)، سالی ۱۹۶۱ ز باری کرد له ده‌شت، هاته‌هه‌ولیر بووه مه‌لای مزگه‌وتی حاجی حه‌سه‌ن به‌ززاز، دوا‌یی چووه مزگه‌وتی گه‌وره‌ی قه‌لات، پاشان چووه مزگه‌وتی خانه‌قای شیخ مه‌زه‌هر له‌ناو بازار.

کۆچی دوابی: له ۲۵/۹/۱۹۹۳ ز کۆچی دوابی کرد، له گۆرستانی شیخ نه‌حمەد به‌خاک سپێردرا.

کۆره‌کانی: (مه‌مه‌د): مامۆستا بوو له‌ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، ئیستاش (مشرف تریوی)یه، و (د. طاهیر): مامۆستایه‌ له‌ زانکۆ و (حاجی): مه‌لا بوو له‌ (هیران).
سه‌رچاوه: ده‌نگی زانا، ژماره ۱۴ - ۱۵ / ۱۹۹۸ ز، مه‌مه‌د مه‌لا مصطه‌فا.

مصطه‌فا فاضیل بالیسانی (۱۶۳۶)

مامۆستا مه‌لا مصطه‌فا، ناسرابوو به: (فاضیل) یه‌ك بوو له‌ مه‌لایه‌ باشه‌کانی خوشناوه‌تی، له‌ گوندی (بالیسان) گه‌ره‌کی رۆژه‌لات ده‌رسی فه‌قیانی ده‌داوه، ره‌شید به‌گ سه‌ره‌برشتی مه‌درسه‌که‌ی ده‌کرد، دوابی کرا (واعیز) له‌ ناوچه‌ی (شه‌قلاوه)، پاشان هاته‌ هه‌ولێر له‌ گه‌ره‌کی سیطاقان نیشته‌جێ بوو، هاتوو‌چووی خانه‌قای شیخ مه‌زه‌میری ده‌کرد، له‌وێ له‌ گه‌ل مه‌لایان له‌لای مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی کۆده‌بوونه‌وه‌ بۆ ووتویژ له‌سه‌ر باب‌ه‌تانی شه‌ریعه‌ت.

مامۆستا چه‌زی له‌ قسه‌کردن بوو به‌ زمانی عه‌ره‌بی، زۆرجار به‌ کوردی پرسیاریان لێ ده‌کرد نه‌و به‌ عه‌ره‌بی وه‌لامی ده‌داوه، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی ئاینی پی‌رۆز تا کۆچی دوابی کرد، دوو کۆری هه‌بوو: نیراهیم و مه‌لا مه‌مه‌د.
سه‌رچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ۳۱۸.

مصطه‌فا مه‌مه‌د (أبو السعود) (۱۶۳۷)

ناوی مصطه‌فایه، کۆری (شیخ الإسلام) مه‌مه‌د نه‌بوسعود (ئامیدییه)، حاشیه‌ی له‌سه‌ر (الدرر والغرر) ی مه‌لا خسرو هه‌یه، سالتی ۱۰۰۸ ک - ۱۵۹۹ ز کۆچی دوابی کرد، کۆریکی هه‌بوو ناو مه‌مه‌د، سالتی ۹۹۷ ک - ۱۵۸۸ ز هاته‌دنیا، سالتی ۱۰۱۹ ک - ۱۶۱۰ ز کرا مامۆستا له‌ (بروسه)، سالتی ۱۰۴۸ ک - ۱۶۳۸ ز له‌ (دیاربه‌کر) کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۲/۱۲۷ - ۱۷۷.

۲. معجم أعلام الکورد ۵۷۹.

مصطفه‌فا محه‌مه‌د بارزانی (مه‌لا مصطفی بارزانی) (۱۶۳۸)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی شیخ محه‌مه‌دی کورپی شیخ عبدالسلامی کورپی مه‌لا عبدالله ی (بارزانی)یه، له به‌رواری ۱۹۰۳/۳/۱۴ ز له گوندی (بارزان) هاتوته‌دنیا. خویندنی: ده‌ستی کرد به‌خویندن، قورئانی پیرۆزی خه‌تم کرد، به‌شیکی له کتیه سه‌ره‌تایه‌کان ته‌واو کردن، ماوه‌ک له حوجره‌ی فه‌قیان بوو له (پردی) نیوان هه‌ولیر و (که‌رکوک)، ماوه‌کیش چووه‌خانه‌قای مه‌ولانا خالید له سلیمانی لای مه‌لا عبدالله ی (چورستانی)، له‌و کاته مه‌لا صالح عبدالکریم هه‌له‌بجیه‌ی له‌وئ له خزمه‌ت عومهری قهره‌داغی بوو، پاشان گه‌راوه (بارزان).

شۆرش سازدان: بۆ مه‌به‌ستی وه‌رگرتنی مافی ره‌وای گه‌لی کورد، مانگی نه‌یلولی سالتی ۱۹۴۳ ز ده‌ستی کرد به‌ (شۆرش) زۆر سه‌رۆک هۆز و خه‌لکی کوردستان وه‌گه‌لی که‌وتن، هیز و توانایه‌کی وایان هه‌بوو حکومه‌تی عێراق نه‌یتوانی به‌رانبه‌ریان به‌هه‌ستی، ناچار سه‌ره‌تای سالتی ۱۹۴۴ ز وتووێژی له‌گه‌ل کردن، له ئه‌نجامدا پێکهاتن له‌سه‌ر ئه‌م خالانه:

۱. قوتابخانه‌ درست بکرتن له شوینانی پێوست له کوردستان.

۲. بنکه‌ی ته‌ندروستی بکرتنه‌وه له شوینانی پێوست له کوردستان.

۳. نه‌و شوینانه‌ی خۆراکی لی قه‌ده‌غه‌کراوه بۆیان بنێردی.

۴. بنکه‌ی پۆلیس له ناوچه‌کانی سه‌رئ که‌م بکرتنه‌وه.

۵. گرتیه‌کانی به‌ندیخانه‌ نازادبکرتن.

پاشگه‌زبوونه‌وی حکومه‌ت: پاشان حکومه‌ت له بپاره‌کانی خۆی په‌شیمان بۆوه، داواکاریه‌کانی هه‌موو وه‌لانا هه‌چی جیه‌ی نه‌کرد، دووباره (بارزانی) سالتی ۱۹۴۵ ز ده‌ستی کرده‌وه به‌ (شۆرش)، حکومه‌تی عێراق به‌ پالێشتی ئینگلیز به‌

سه‌رو کایه‌تی جه‌نهرال (رنتن) چه‌ند فرۆکه‌ی ناردە سه‌ر بارزان و چه‌ند ناوچه‌ی تریان بۆردومان کرد، هه‌روه‌ها دوو هه‌زار سه‌رباز و یه‌ك هه‌زار کوردی هه‌لخه‌له‌تیراو هه‌رشیان کرده سه‌ر ناوچه‌که، ناچار (بارزانی) خۆی و چه‌ند چه‌کداری تایه‌ت که خۆی هه‌لی بژاردن، روویان کرده کوردستانی (ئێران)، جووه‌ لای قازی محهم‌مه‌د، نه‌ویش خه‌ریکی بانگه‌واز کردنی گه‌لی کورد بوو بۆ دروستکردنی کۆماری مه‌هابادی کوردی، بارزانی به‌شداری کردن، (قازی) یه‌کسه‌ر کردیه سه‌روکی هه‌یزی چه‌کدار له‌ کۆماری نوێ (مه‌هاباد)، پاشان کۆماری (قازی) سه‌ری نه‌گرت و نسکۆی هه‌نا، له‌لایه‌ن حکومه‌تی (ئێران) قازی ده‌ستگیر کرا، (بارزانی) خۆی نه‌دانه‌ده‌ست، له‌ نیوان سیّ دوشمنی خوێن خۆر (عێراق) و (ئێران) و (تورکیا) توانی شێرانه‌ خۆی ده‌رباز بکا، ناوی (ئاراس)ی بری، ماوه‌ك له‌ کتوی (ئه‌هرارات) خۆی هه‌شاردا، له‌ به‌رواری ۱۷/۶/۱۹۴۷ز گه‌یشه‌ (روسیا)، چه‌ند ساڵ له‌وێ ماوه‌، تا شوێشی ۱۴/۷/۱۹۵۸ز، له‌سه‌ر بریاری زه‌عیم عبدالکریم قاسم – سه‌روك کۆماری عێراق – گه‌راوه‌ (به‌غدا)، ماوه‌کی که‌م به‌سه‌رچوو (زه‌عیم) ده‌ستی کرد به‌مهلانی و دژایه‌تی گه‌لی کورد، (بارزانی) له‌ سه‌ره‌تای ئازاری سالی ۱۹۶۱ز به‌غدا‌ی به‌جێ هه‌شت، گه‌راوه‌ (بارزان).

له‌ به‌رواری ۱۱/۹/۱۹۶۱ز شوێشی نه‌یلولی سازدا، (زه‌عیم) بریاری جه‌نگیدا، به‌ له‌شکر و به‌ فرۆکه‌ هه‌رش کردە سه‌ر، چه‌ند شوێن له‌ کوردستان بۆردومان کرا و وێران کرا، سالی ۱۹۶۳ز که‌ به‌عه‌سه‌کان له‌سه‌ر حوکم بوون، نه‌وانیش له‌ ۹/۶ هه‌رشه‌کی دراندانه‌یان هه‌نا، به‌لام هه‌یزی (په‌شمه‌رگه‌) به‌رگری کردن، هه‌یجیان بۆ نه‌کرا، ناچار (به‌عه‌سه‌کان) داوای ووتووێژ و پێکهاتیان کرد، عبدالرحمان عارفی سه‌روك کۆمار، عبدالرحمان به‌رزازی سه‌روك وه‌زیرانی ناردە کوردستان، له‌ ۲۹/۲/۱۹۶۶ز له‌سه‌ر چه‌ند خاڵ بریاری پێکهاتیاندا، به‌لام نه‌بجاره‌ش هه‌یجیان جێ به‌جێ نه‌کرد، سالی ۱۹۶۸ز (بارزانی) ده‌ستی کرده‌وه‌ به‌ (شوێش)، له‌وکاته‌ تاقمه‌کی نه‌حه‌د هه‌سه‌ن به‌کری سه‌روك کۆمار هاته‌ن سه‌ر حوکم، نه‌وانیش داوای ووتووێژیان کرد، له‌ نه‌جامدا پێکهاتن له‌سه‌ر

(۱۵) خال، له ۱۱ ی نازاری ۱۹۷۰ ز بریاری له‌سەردا، پاش چوار سال، له ۱۱ ی نازاری ۱۹۷۴ ز حکومه‌تی (به‌عس)، بی‌ره‌زامه‌ندی (بارزانی) له یه‌کلاوه، بریاری قانونی حوکمی زاتی، له ناوچه‌کانی کوردستاندا، هه‌روه‌ها بریاریدا ناوچه‌کانی که‌رکوک و دوزخورماتو و خانه‌قین و ژه‌نگار و شیخان و مه‌خور – که هه‌موویان کوردنشین و کوردستان بوون – نه‌وانه له ژێر بازنه‌ی کوردستان نین، له‌ژێر حوکمرانی حکومه‌تی عێراق، وه‌پنکه‌اته‌که‌ی سالی ۱۹۷۰ ز نه‌و شوێنا نه‌ ناگرت‌ه‌وه.

بۆ جیه‌جی‌ کردنی نه‌و مه‌به‌ستانه‌ی چه‌ند که‌سانی کوردی لایه‌نگری خۆی هینا، دايمه‌زراندن، کاروباری نه‌و حوکمرانییه‌ی بچ‌ سپاردن، نه‌وان به‌ناو نوێنه‌ری کورد بوون، به‌لام بۆ به‌رژه‌وه‌ندی نه‌و گه‌له ده‌ست به‌س‌رابوون، چاویان بلند‌کردبا گ‌لۆبی سۆریان ده‌دیت، که‌چی بۆ به‌رژه‌وه‌ندی (به‌عس) هه‌رکات بیان و یستبا ئیش بکه‌ن، گ‌لۆبی که‌سک هه‌رکرا‌بو، رێدرا‌بو، (بارزانی) نه‌وه‌ی دانا به‌ بریاری شه‌ر، نه‌ک ماف پێدانی گه‌لی کورد، بۆیه بانگه‌زای کرد: نه‌وانه خاوه‌نی قسه‌ی خۆیان نین، ووتووێژ له‌گه‌لیان بی‌ سووده، چاره‌ی ئیمه‌ ته‌نیا جه‌نگه، تا مافی ره‌وای خۆمان وه‌رده‌گیرن، جا له‌سه‌ر فه‌رمانی حکومه‌ت و سه‌دام حوسینی سه‌روک و ه‌زیران ه‌یرشی دێندانه‌یان هینا سه‌ر ناوچه‌کانی کوردستان، چه‌ند که‌سانی کوردی به‌کرێ گرت بۆ جه‌نگی کورد، چه‌ند ناوچه‌ی گواسته‌وه و خه‌لکه‌که‌ی ده‌ربه‌ده‌ر کرد، چه‌ندی رماند و روخاند و ته‌ختی کرد، چه‌ندی سووتاند و وێران کرد و تالانی کرد، چه‌ند شوێنانی کوردنشین به‌زۆری ده‌رکردن، له‌ عه‌ره‌بوستانی دووره‌وه عه‌ره‌بی هینا، پاره و خانووبه‌ره‌ی پێدان له‌و جینگایانه‌ی نیشته‌جی‌ کردن، چه‌ند مزگه‌وت و ته‌کیه و خانه‌قا و گوند و باخچه و کانی کۆرکردنه‌وه، حکومه‌تی به‌عس به‌و هه‌موو کاره‌ نا‌هه‌مواره ه‌یچی به‌ ه‌یج نه‌کرد، نه‌یتوانی نه‌و گه‌له له‌ ناو بیا، نه‌یتوانی نه‌و شۆرشه‌ بنێر بکا و بیکوژیته‌وه، ته‌نیا خۆی تاوانبار کرد، دلی کوردی موسولمانی شکاند، نه‌یده‌زانی، خوای گه‌وره که‌سی بۆ ک‌س دروست نه‌کردووه، نه‌یده‌زانی خاوه‌ن

دهستهلاتی بهرز تهنا خوی گهوارهیه، نهیدهزانی نهو کورسیه بۆ وی مالّ نه، رۆژهك دادی لئی وهربگهری، (ههروهك وهر گهرا و سهرخون بوو).

نهجاره پیلانهکی تری گهرا، پهناي برده بهر ئهمریکا و ئینگلیز و فهڕه‌نسا و نه‌لمانیا و روسیا، بۆوهی ووتوێژ له‌گه‌ڵ (ئێران) بکا، یارمه‌تی کورد نه‌دا، سنوریان لئی بگری، ههموو جوړه په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵیان قه‌ده‌غه‌ بکری، به‌رانبه‌ر چه‌ند شتێك که (عێراق) به (ئێران) بدا، سالی ۱۹۷۵ز ههموویان له (جه‌زائیر) کۆبونوه بریاریان له‌سه‌ردا ناچار (بارزانی) بۆ به‌رژه‌وه‌ندی گه‌له‌که‌ی بریاریدا: کۆتایی به‌ شوێش هات، پێشمه‌رگه‌ چه‌ك دابن، بگه‌ڕێته‌وه‌ مالی خۆی، وه‌ك قازی محهم‌د و محهم‌د پاشای روان‌دز بۆ ههمان مه‌به‌ست خۆیاندا ده‌ست دوشمن، خۆشی و ناخۆشی فه‌رمانه‌که‌ جێبه‌جی کرا، (بارزانی) چاوی به‌رای نه‌دا له‌ کوردستان بمینی، چووه (ئێران) له (که‌ره‌ج) نیشته‌جی بوو، له نه‌جامدا، له خه‌فه‌تان تووشی نه‌خۆشی ده‌روونی بوو، سالی ۱۹۷۶ز بۆ چاره‌سه‌ر بریانه (ئه‌مریکا).

کۆچی دوایی: سعات پێنج و نیوی شه‌وی ۲/۳/۱۹۷۹ له نه‌خۆشخانه‌ی (نیویۆرک) کۆچی دوایی کرد، له شاری (شنۆ) به‌ خاك سپێردرا، له ۱۰/۱۰/۱۹۹۳ز گواستراوه بۆ جی نه‌زه‌رگه‌ی باب و باهرانی: گۆرستانی (بارزان).
 کوره‌کانی: عی‌دالله و لوقمان و صابیر و ئیدریس، نه‌وانه‌ کۆچی دواییان کردوه، وه نه‌هاد و سیداد و وه‌جیه نه‌وانه‌ ماون، کاک مه‌سه‌ود بارزانی: سالی ۲۰۰۵ز له‌سه‌ر بریاری په‌رله‌مان و گه‌لی کورد کرا سه‌رۆک هه‌ریمی کوردستان.
 سه‌رچاوه‌کان:

۱. البارزانی والحركة التحررية الكردية ۳ - ۹۰ - ۹۱.
۲. معجم أعلام الكورد ۴۲۹ - ۷۱۰ - ۷۱۲.
۳. أسهم علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۱۰ - ۳۱۱.
۴. محمد پاشا الرواندي ۵۷.

۵. مصطفى البارزانی زعيم الحركة القومية الكردية المعاصرة ۹۶ - ۹۷.

۶. الأكراد في بهدينان ۱۹۲.

۷. شورشه کانی کورد ۱۴۸ - ۲۴۵.

۸. تأريخ مشاهير کورد / فارسی / ۵۱۷/۳ - ۵۳۴ - ۵۹۴.

۹. بوژاندنهوهی میژووی زانایانی کورد ۴/۳۳.

۱۰. خۆری نیسلام ۲۰۰۷/۳۴.ز.

مصطفهفا محهمهد رهباتی (۱۶۳۹)

ناوی مصطفهفایه، کورپی مهلا محهمهدی رهباتی قهره داغی یه، دهووری سالی ۱۲۹۵ك - ۱۸۷۸ز هاته دنیا، دهستی کرد به خویندن، قوناغی سوختهیی و موسته عیدی له قوتابخانه کانی حوجره ی فهقیان ته و او کرد، له کۆتاییدا چووه (بیاره) لای مهلا عبدالقادری موده پرریس ماوه لهوئی تا نیجازه ی مهلا یه تی وه رگرت، ههروه ها نیجازه ی ته ریه تی نه فشه ندی له شیخ عومهر وه رگرت، پاش کۆچی دوایی شیخ عومهر، چووه لای شیخ نه جه دین، له لایه ن نهو کرا (خه لیفه) دهستی کرد به جیه جی کردنی کاروباری مهلا یه تی، داب و ره وشتی ته ریه قه تا کۆچی دوایی کرد.

دوو کورپی هه بوون: مهلا زاهید و مهلا خالید.

سه رچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العم والدین ۵۷۰ - ۵۷۱.

۲. بنه ماله ی زانیاران ۲۰۸ - ۲۱۱.

مصطفهفا محهمهد کوردی (۱۶۴۰)

ناوی مصطفهفایه، کورپی حاجی محهمهدی کوردیه، ناسراوه به (ابن الحاج)، چه ند دانراوی خۆی هه یه، له وانه:

۱. مورد العذب في بيان الكسب: سه ره تايه که ی به: (الحمد لله على ما أنعم....) ده ست

بی ده کا، لهو نوو سراوه باسی کۆمه لیک له زانایان ده کا، له وانه مهلا مصطفه فای

زیاره‌تیه، که سالی ۱۱۹۸ك - ۱۷۸۳ز کۆچی دوابی کردوو، وادیاره
مامۆستای نابراو دوابی ئه‌و به‌رواره کۆچی دوابی کردوو.

۲. حاشیه له‌سه‌ر شه‌رحی (نونیه).

سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه ۳/۳۰۹ - ۳۱۱، ۵/۳۵۳.

مصطفه‌فا مه‌حمود قه‌رده‌اغی (۱۶۴۱)

ناوی مصطفه‌فایه کورپی مه‌حموده، خه‌لکی (قه‌رده‌اغ)ه، سالی ۱۸۹۲ز هاته‌دنیا،
ده‌ستی کرد به‌خویندن، زانسته شه‌رعیه‌کانی ته‌واو کرد، چوو (ئه‌سته‌مبۆل) له‌ قوتابخانه‌ی
قازیاتی ده‌رجوو، سالی ۱۹۱۸ز کرا قازی گشتی، له‌ ۱۹۲۳ز کرا قازی (نامیدی)،
پاشان ناردرا (که‌مرکوک)، له‌ ۱۹۳۱ز ناردرا هه‌ولێر، له‌ ۱۹۳۸ز کرا جیگری
به‌پێوه‌به‌ری گشتی، له‌ ۱۹۴۱ز کرا پارێزگاری سلێمانی، دوابی کرا سه‌رۆکی
رێکخستنی مافه‌کانی ئه‌رز و بان.

سالی ۱۹۴۴ز کرا پارێزگاری هه‌ولێر، له‌ ۱۹۵۰ز گواستراوه بو (که‌مرکوک)،
پاشان خانه‌نشین کرا، بووه (پارێزه‌ر)، مامۆستا په‌رتو کخانه‌کی ده‌ولمه‌ه‌ندی پێشکesh به
کۆری زانیاری کورد کرد، له‌ (به‌غدا)، له‌ ۱۶/۵/۱۹۷۳ز له‌ (به‌غدا) کۆچی دوابی
کرد، له‌ (خانه‌قین) به‌ خاك سپێردرا.

سه‌رچاوه: معجم اعلام الکورد ۷۱۴.

مصطفه‌فا مه‌حمود موفتی (۱۶۴۲)

ناوی مصطفه‌فایه، کورپی مه‌حمودی کورپی شیخ عبدالله‌ی خه‌ربانیه، سالی
۱۲۹۵ك - ۱۸۷۸ز له‌ (هه‌له‌بجه) هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌ قوتابخانه‌ی
خۆیان قۆناغی سوخته‌یی ته‌واو کرد، سالی ۱۳۱۹ك - ۱۹۰۱ز باوکی کۆچی دوابی
کرد، ئه‌ویش چوو (بیاره) لای مه‌لا قادر ئیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (هه‌له‌بجه) له
شوینی باوکی کرا پێش نوێژ و ووتارخوین و موده‌رریس، ده‌ستی کرد به‌جیه‌جی کردنی
کاروباری مه‌لایه‌تی، نامۆزگاری خه‌لکان، به‌خێو کردنی هه‌ژاران، خزمه‌تی میوانان، سالی

۱۳۵۷ ک - ۱۹۳۸ ز کۆچی دوابی کرد، مه‌لا جه‌میلی کورپی جیگری بوو، نه‌ویش سالی ۱۳۸۷ ک - ۱۹۶۷ ز کۆچی دوابی کرد، مه‌لا خالیدی برای بووه جیگری.

سەرچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۷ - ۵۶۸.

مصطه‌فا نه‌جیب قه‌رده‌داغی (۱۶۴۳)

ناوی مصطه‌فایه، کورپی شیخ نه‌جیبی کورپی شیخ عبداللطیفی کورپی شیخ عبداللهی کورپی شیخ عوسمانی کورپی شیخ عبداللطیفی قه‌رده‌داغی یه، سالی ۱۳۰۳ ک - ۱۸۸۵ ز هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی په‌روه‌رده بوو، خویندی، بووه مه‌لا، هر له‌لای نه‌و ئیجازه‌ی وه‌رگرت.

مامۆستا زیره‌ک و برتیز بوو، له زانسته‌کانی نه‌قلی و نه‌قلی شاره‌زا بوو، بۆ فتوای شهرعی روویان تی ده‌کرد، نامیلکه‌ی ژمیریاری داناوه، ناماژه‌ی به‌زاراوه‌کانی که‌ون و نوێ کردووه، دۆستایه‌تی له‌گه‌ل شیخ مصطه‌فای نه‌قشبه‌ندی هه‌ولیر به‌هیز بووه، ماوه له (قه‌رده‌داغ) تا دوا عه‌مری رژی می به‌عسی رووخاو ناچاری کرد بێته سلیمانی له‌ مزگه‌وتی شیخ عبدالرحمان عازه‌بانی نیشته‌جی بوو.

کۆچی دوابی: سالی ۱۳۹۰ ک - ۱۹۷۰ ز کۆچی دوابی کرد، دوو کورپی هه‌بوو: جه‌مال و به‌هانه‌دین.

سەرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۶۸ - ۵۶۹.
۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۶۰.
۳. إسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۲۳۱.

مظفر حه‌سه‌ن سه‌لماسی (۱۶۴۴)

ناوی مظفره، نازناوی نه‌بو‌لحه‌سه‌نه، کورپی حه‌سه‌نی کورپی موه‌نه‌دی سه‌لماسیه، سالی ۳۵۹ ک - ۹۶۹ ز چووه (نه‌صفه‌هان)، پاشان گه‌راوه (عێراق)، لای زانا به‌رزه‌کانی

وه‌ك عوسمان ئیسماعیل به‌غدایی ده‌رسی خوتیند، بووه مه‌لا، ده‌رسی به‌ئهم‌هد موسای
فه‌رمووده‌ناس، داوه.

سه‌رچاوه: الأنساب ۳/۲۹۸.

مظفر حوسین بروجردی (۱۶۴۵)

ناوی مظفره، کورپی حوسینی کورپی مظفری کورپی عوبیدالله یه، خه‌لکی
(بروجرد)ه، له ۱۰ ی جیمادی یه‌که‌م، سالی ۴۵۵ ك - ۱۰۶۳ ز هاته‌دنیا، له (به‌غدا)
فیری شه‌ریعت بوو، دواي سالی ۱۱۳۷ ز کۆچی دواي کرد.

سه‌رچاوه: علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۷۱.

مظفر قاسم شاره‌زوری (۱۶۴۶)

ناوی مظفره، کورپی قاسمی کورپی عه‌لی شاره‌زوریه، سالی ۴۵۷ ك - ۱۰۶۵ ز
له هه‌ولێر هاته‌دنیا، پاشان چووه (موصل) دواي چووه (به‌غدا)، ده‌رسی شه‌ریعتی لای
ئه‌بو ئیسه‌حاقی شیرازی و ئه‌بو نه‌صری زه‌ینه‌بی خوتیند، کرا قازی (ژه‌نگار)، سالی ۵۳۴ ك
- ۱۳۹ ز سه‌فه‌ری به‌غداي کرد، ده‌رسی فه‌رمووده‌ی ده‌داوه، له ۵۳۶ ك - ۱۱۴۱ ز
کۆچی دواي کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. وفيات الاعیان ۳/۲۳۳.
۲. تأریخ أربیل ۱/۲۱۱ / ۲/۳۶۱.
۳. أربیل في مختلف العصور ۲۲.
۴. أربیل في العهد الأتابكي ۳۵.
۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۷۱.
۶. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۱۹۳.
۷. طبقات الشافعية / نه‌سه‌وی ۲/۹۹.
۸. الأنساب ۳/۴۸۹.

۹. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۳۹.

۱۰. معجم أعلام الكورد ۷۱۵.

۱۱. شذرات الذهب ۴/۱۲۴.

موعه‌د نصرالله جزیری (۱۶۴۷)

ناوی موعه‌ده، کورپی نه‌صروالله کورپی ره‌جه‌یی کورپی نه‌بوفه‌تخی کورپی
حه‌سه‌نی کورپی نیسماعیلی جزیرییه، نازناوی (شه‌مه‌دین - نه‌بو نه‌دا)یه، له (به‌غدا)
دانیشتوو، وه‌زیره‌کی نووسهر و شاعیر بووه، سالی ۶۷۲ک - ۱۲۷۰ز کتییی (المقامات
الزینیة)ی داناوه، سالی ۷۰۱ک - ۱۳۰۱ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهر‌چاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۲/۳۰۴ - ۳۰۵.

۲. كشف الظنون ۲/۱۷۸۵.

۳. معجم أعلام الكورد ۷۱۶.

۴. هدية العارفين ۲/۴۶۵.

مه‌عروف نیسماعیل جلیبه‌سهری (۱۶۴۸)

ناوی مه‌عروفه، کورپی سه‌ید نیسماعیلی کورپی سه‌ید نه‌سیمه، سالی ۱۹۱۰ز له
گوندی (جلیبه‌سهر) هاته‌دنیا، له‌و گونده‌ده‌ستی کرد به‌خو‌یتدن دوا‌یی چوووه (سی‌کانی)
لای مه‌لا عبدالرحمانی به‌گزاده (لاره)، دوا‌یی چوووه (گرده‌سۆر) لای مه‌لا مه‌حمود،
ماوه‌کیش چوووه لای مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی، ماوه‌کیش چوووه لای مه‌لا عبدالقادر
سی‌گرتکانی، دوا‌یی چوووه (قه‌شقه) لای مه‌لا نیسماعیلی نا‌قیص، پاشان چوووه هه‌ولێر
مزگه‌وتی حاجی قادر ده‌باغ لای مه‌لا محه‌مه‌دنه‌مین کونه‌فلوسه‌ی نی‌جازه‌ی وه‌رگرت،
گه‌راوه (جلیبه‌سهر) چه‌ند سالان کاروباری مه‌لا به‌تی نه‌نجام ده‌دا، دوا‌یی باری کرد، هاته
هه‌ولێر له ۲۰/۱۲/۱۹۹۹ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سهر‌چاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی

مه‌عروف نه‌مین قه‌ره‌داغی (۱۶۴۹)

ناوی مه‌عروفه، کورێ شیخ نه‌مینی قه‌ره‌داغی یه، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، هه‌ر له‌لای نه‌و کۆتایی بی‌هینا، دانیشته‌ له‌ مزگه‌وت و قوتابخانه‌کهی باوکی، کاروباری مه‌لایه‌تی و ده‌رسی فه‌قیانی نه‌نجام ده‌دا، زانایه‌کی زۆرزان بوو، جی‌ متمانه‌ی خه‌لکان بوو بۆ پرس و ڕا، سالی ۱۳۷۰ک - ۱۹۵۰ز کۆچی دوا‌یی کرد، له‌ گۆرستانی (سه‌یوان) به‌ خا‌ک سپێردرا، دوو کورێ هه‌بوو: شیخ مصطه‌فا و شیخ مه‌مه‌د. سه‌رچاوه‌: بنه‌ما‌له‌ی زانیاران ۱۵۲.

مه‌عروف عبدالرحمان نیرگسه‌جاری (۱۶۵۰)

ناوی مه‌عروفه، کورێ شیخ عبدالرحمانی کورێ شیخ قادری کورێ شیخ عبدالعزیزی (نیرگسه‌جاری)ه، ده‌وری سالی ۱۲۸۰ک - ۱۸۶۳ز هاته‌دنیا، سالی ۱۸۷۰ز له‌به‌ر خویندنیان دانا، قورئانی پیرۆزی خه‌تم کرد، ورده‌ کتیه‌کانی خویندن، بۆ مه‌به‌ستی فه‌قیه‌تی چووه‌ حو‌جره‌کانی فه‌قیان له‌ (شاره‌زور)، ماوه‌ک له‌ (هه‌له‌بجه‌) بوو، پاشان چووه‌ (ده‌وله‌تئاوا) گه‌راوه‌ (هه‌له‌بجه‌)، له‌ قوتابخانه‌ی شیخ مه‌حمودی مو‌فقی ماوه‌، تا کۆتایی به‌ خویندن هینا.

مه‌لایه‌تی: هه‌ر له‌و خویندن‌گایه‌ له‌سه‌ر داوای شیخ مصطه‌فا شیخ مه‌حمود، کرا (موده‌رریس)، ده‌ سالان له‌وئ ده‌رسی داوه‌، شیخ مصطه‌فا عایشه‌خانی کچی خۆی پێدا، پاشان کورێکی بوو، له‌ ته‌مه‌نی نۆ سالی‌دا (مار) پێی وه‌دا، جوانه‌مه‌رگ بوو، مامۆستا له‌به‌ر گریان و په‌رۆشی چاوه‌کانی نزم بوون، بۆ چاره‌سه‌ری چووه‌ (بیاره‌) لای شیخ عومه‌ر، چاوی تیمار کرد، هه‌روه‌ها ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی له‌ شیخ وه‌رگرت، گه‌راوه‌ (هه‌له‌بجه‌)، پاشان باری کرد بۆ (نیرگسه‌جاری)، له‌وئ ده‌ستی کرد به‌ وێرد و دابی ته‌ریقه‌ت، دوا‌یی له‌سه‌ر فه‌رمانی شیخ چووه‌ (نه‌حمه‌د برنده‌)، له‌وئ ته‌کیه‌ی بۆ مێردان و میوانان دروست کرد.

مه‌لا نه‌حمه‌دی (فه‌وزی) ده‌رباره‌ی ته‌کیه‌ی (نه‌حمه‌د برنده‌) ده‌لی:

ئهم ته کیهیی شیخ ماره، چوار فهسله به هاره
 جینی سونبول و گول، یا سه مهن و سه رو و چناره
 ئهم سه حنه چ سه حنیکه، که رینی هه کهسی تیکهوت
 ده رچوونی له بو باغی ئیهم، زه حهت و عاره
 کو حلی به صهره نه صلی که مالاته غوباری
 هه رچه نده له بهر سه فوهتی، خالی له غوباره
 له کۆتاییدا ده لێ:

(فهوژی) چ ده لێ گهر شهو و رۆژ مه دحی بکهه من

نایته نیهایه، به مه سهل (یهك له ههزاره)

خوهره وشتی: زاتیکی خوایی بو، یارمهتی ههزاران و بی نهوایی دها، ههتیوی
 به خێوده کردن، پهروه دهی ده کردن، له بهر خویندنی داده نان، چاودیری ده کردن تا
 ده بونه مهلا، شیخ ماره سه ره برشتی سی مه ده سهی گه وهی ده کرد، مه لای چاکی بو
 داده نان:

۱. نیرگسه جار: شیخ عبدالله شیخ محممه دئه مینی بو دانا.

۲. وازوول: مهلا عبدالعزیزی بو دانا.

۳. ئه حه ده برنده: مهلا عبدالرحیمی چورستانی بو دانا.

کۆچی دواپی: سالی ۱۳۳۱ ک - ۱۹۱۳ ز له سلیمانی کۆچی دواپی کرد، له
 ئه حه ده برنده به خاك سپێردرا.

سه رچاوه کان:

۱. یادی مهردان ۵۳۲/۲ - ۵۳۸.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۵۸۷ - ۵۹۱.

مهعروف عبدالغنی رهصافی (۱۶۵۱)

ناوی مهعروفه، کوری عبدالغنی به، سالی ۱۲۹۲ ک - ۱۸۷۵ ز له بهغدا هاته دنیا، له گهره کی (رهصافه) پهروه ده بوو، عومهر که حاله له کتیی (معجم المؤلفین) ده لی: {عهشیره تی جه باره به له کهرکوک}، لهوانه به (جه باری) بی، ههروه ها له پهراویزه که ده گپ ته وه: {ناوبراو باوکی کورده، دایکی عه ره بی کۆچره}، بو خوتندن ناردرا قوتابخانه ی (رشدیه) عه سکه ری، لهوئ ده سالن لای مهجود شوکری تالوسی خویند، کرا ماموستا، پاشان کرا ماموستای ناماده یی دوا یی چووه (قوسطه نطینیه) لهوئ کرا ماموستای قوتابخانه ی مه له کی، دوا یی کرا (نائب)، چووه (دیمشق)، له قودس کرا ماموستا، گهراوه (بهغدا)، کرا جیگری سهروکی لیژنه ی ته رجومه له وهزاره تی پهروه ده، پاشان رۆژنامه ی نه مه لی ده رکرد، دوا یی کرا پشکینه ره له وهزاره تی پهروه ده، پاشان کرا سهروکی لیژنه ی دارشتنی زارواوه کانی زانیاری، دوا یی کرا نه ندای کۆری نائیان، گهراوه (دیمشق) لهوئ کرا نه ندای کۆری زانیاری عه ره بی، چووه (میسر)، چهند پارچه شیعی به (رهشید عالی گهیلانی) دا هه لگوت، که شو رشه که ی (گهیلانی) سه ری نه گرت، گهیلانی ناواره بوو، ره صافی له لایه ن مه لیکی عیراق بی روه ت ما، ریژی جارانی نه ما، له ماله وه دانیشت، مه رحه بای لی نه کرا، سالی ۱۳۶۴ ک - ۱۹۴۵ ز کۆچی دوا یی کرد، له گهره کی (نه عزه میه)، له ته ک گۆری شاعری کورد جه میل صیدقی زه هاوی، به خاک سپردرا.

به ره مه کانی: (دیوان الرصافی): دوو بهرگه، وه (دفع الهجنة في ارتفاع اللكنة) و (نفع الطيب في الخطابة والخطيب) و (دروس تأريخ آداب اللغة العربية) و (ديوان الأناشيد).

سه رچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۲/۳۰۶.
۲. نثر الجواهر والدرر ۲/۱۶۱۷ - ۱۶۱۸.
۳. مشاهير الكورد ۴۰۸ - ۴۱۰.

۴. الأعلام ۸/۱۸۴ - ۱۸۵.

۵. لب الالباب ۲/۳۳۵ - ۳۳۸.

۶. معجم أعلام الكورد ۷۱۷ - ۷۱۹.

مه‌عصوم خضر هه‌ورامی (۱۶۵۲)

ناوی مه‌عصومه، کوری مه‌لا خضری هه‌ورامی یه، سالی ۱۹۱۲ ز له (کۆیه) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، دوابی چوه (دوو‌گرتکان) لای مه‌لا محمهد میر، دوابی چووه (ترپه‌سیان) لای مه‌لا شیخ جه‌لال، گه‌راوه کۆیه لای مه‌لا ته‌وفیق مه‌لا نیمام و لای مه‌لا صادق و لای مه‌لا نه‌حمده‌دی ماوه‌کی خویند له‌ مزگه‌وتی مه‌لا (جامی)، هه‌روه‌ها کتییی (قازی لاری) لای مه‌لا به‌هانه‌دین خویند له‌ مزگه‌وتی (بایز ناغا)، نه‌مجا چووه لای جه‌نابی مه‌لا محمهدی جه‌لی نیجازه‌ی وه‌رگرت، بووه مه‌لا له‌ مزگه‌وتی حاجی مه‌لا عومه‌ر، دوابی چووه مزگه‌وتی گه‌وره‌ی (کۆیه)، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر ده‌رسدانه‌وه، تا سالی ۱۹۶۳ ز کۆچی دوابی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. محمد بن عبدالله الجلی ۱۲۶.

۲. ده‌ستنوسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعائجی.

مه‌عصوم ضیاء‌الدین نه‌قشبه‌ندی (۱۶۵۳)

شیخ مه‌عصوم، ناسراوه به‌ محمهد مه‌عصوم نه‌وه‌ی (ضیاء‌الدین) شیخ عومه‌ری بیاره‌یه، به‌ گه‌نجی چوو بو (نیران) له‌وێ چووه شاری (ته‌وریز) شه‌ویک له‌ خه‌و پێان وت: روو بکه‌ خویندن و زانست، به‌رێ که‌وت بگه‌رپته‌وه (بیاره)، له‌ (مه‌هاباد) چاوی به‌ قازی محمهد که‌وت، نه‌ویش برده‌ی لای قازی عه‌لی باوکی، نه‌و پێی وت نابێ پرۆی ده‌بی لی‌ره بخوینی، شیخ له‌وێ ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قۆناغی سوخته‌یی ته‌واو کرد، له‌ قۆناغی موسته‌عیدی چووه لای مه‌لا حوسینی مه‌جدی، ماوه‌کیش چووه لای ماری کۆکۆی،

دوایی چوو (حه‌مامیان) ناوچه‌ی (موکریان)، گه‌راوه (بیاره) له خزمه‌ت مه‌لا عبدالکریمی موده‌رریس کۆتایی به‌خویندن هینا.

هه‌روه‌ها له خزمه‌ت شیخ عه‌لانه‌دینی مامی ئیجازه‌ی ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی وه‌رگرت، کرا سه‌ره‌رشتکاری قوتابخانه و خانه‌قا، پاشان گه‌راوه (مه‌هاباد) له‌وێ قازی محمهد زۆر پێزی لینا، پرس و رای پێ ده‌کرد، دوای شه‌هیدکردنی قازی شیخ گه‌راوه (بیاره)، سالی ۱۹۵۸ز دووباره گه‌راوه (مه‌هاباد)، سالی ۱۹۷۹ز گه‌راوه (عێراق) له ولاته‌که‌ی دابه‌زی دیتی خه‌لکه‌که وه‌ك جارێ روو له نایین نه‌ماوه، زۆریان خه‌ریکی براکوژی و تالان و ئازاوه‌ن، رووی کرده (ئه‌مریکا) له‌وێ نیشته‌جێ بوو، خه‌ریکی جیه‌جێ کردنی داب و ده‌ستووری ته‌ریقه‌ت بوو، چه‌ند دکتۆر و نه‌ندازیار و سه‌روک ده‌وله‌تانی ئیسلام ته‌ریقه‌تیان له‌سه‌ر ده‌ستی نه‌و وه‌رگرت، له‌ پۆزی دووشه‌مه‌ی ۸/۱/۲۰۰۷ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: خۆری ئیسلام ۳۴/۲۰۰۷ز.

مه‌عقه‌ل عه‌بدالله جزیری (۱۶۵۴)

ناوی مه‌عقه‌له، کۆری عوبه‌دالله یه، خه‌لکی (جزیره)یه، مامۆستایه‌کی فه‌رموده‌ناس و پڕوایه‌تکراو بووه، زانیاری له‌ عه‌طای کۆری په‌باح و مه‌یوونی کۆری مه‌هران وه‌رگرتووه، سالی ۱۶۶۶ک - ۷۸۲ز کۆچی دوایی کردووه. سه‌رچاوه: شذرات الذهب ۱/۲۶۱.

مه‌قصود ئه‌فه‌ندی کوردستانی (۱۶۵۵)

مه‌قصود ئه‌فه‌ندی خه‌لکی شاری سلیمانییه، له (ئه‌رزه‌پۆم) نیشته‌جێ بووه، زانیایه‌کی به‌ توانا بووه، چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه: (حاشیه له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی) و (حاشیه له‌سه‌ر شه‌رحی شافیه) و (شه‌رحی کلمه‌ التوحید (لااله الا الله)). سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۱۳.

۲. معجم أعلام الكورد ۷۲۵.

۳. تأریخ مشاهیر کورد ۲/۱۶۸.

مه‌کارم سالم چه‌رانی (۱۶۵۶)

ناوی مه‌کارمه، کورپی سالمی کورپی مه‌کاریمی کورپی سووه‌یدی کورپی عه‌لی چه‌رانی یه، نازناوی (ئه‌بولفه‌ضل شه‌هابه‌دینه)، له مانگی ذی القعدة، سالی ۶۳۶ك - ۱۲۳۸ز هاته‌دنیا، خه‌ریکی خوتیندنی فەرمووده بوو، تا گه‌یشه‌ئه‌و پله‌یه‌ ده‌رسی ده‌داوه، ماموستا زانایه‌کی ئه‌ه‌لی ته‌سه‌ووف بوو، له ۱۱ی (محرم)ی سالی ۷۲۴ك - ۱۳۲۴ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ۳۵۷/۴.

مه‌لا شیخ نیلیاس شنۆیی (۱۶۵۷)

ناوی مه‌لا شیخه‌ کورپی صوفی نیلیاسی شنۆیی یه، له (ورمێ) هاته‌دنیا، له (شنۆ) په‌روه‌رده بوو، پاشان چووه (مه‌دینه)ی پی‌رۆز، له‌وێ حاشیه‌کی نایابی له‌سه‌ر حاشیه‌ی صبغة‌الله له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی نووسی، هه‌روه‌ها شه‌رحی (الزوراء والخوراء)ی جه‌لاله‌دینی ده‌وانی کردووه، پێشکه‌شی به‌ شه‌ره‌فخانی میری جزیره کردووه.

سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه ۱/۳۴۳ - ۳۴۵ ۳/۲۸۳ - ۲۸۶.

مه‌مدوح سه‌لیم مزوری (۱۶۵۸)

ناوی مه‌مدوحه، کورپی سه‌لیمی کورپی نه‌جه‌دینه، سالی ۱۹۲۸ز له گوندی (ئیدلبی) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خوتیندن، دوا‌یی چووه لای مه‌لا یه‌حیای گه‌ردی، پاشان چووه لای مه‌لا مصطه‌فای (هیرانی)، دوا‌یی چووه (ناکری) لای مه‌لا هیبة‌الله موفتی، پاشان چووه (رواندز) لای مه‌لا عبدالکریم ئه‌فه‌ندی خه‌یلانی، ماوه له‌وێ تا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت.

بووه مه‌لا له (گه‌ره‌وان)ی گه‌روه، دوا‌یی هاته‌ مزگه‌وتی گه‌یلانی له‌ رواندز، ماوه‌ك ناواره‌بوو بۆ (ئێران)، دوا‌یی گه‌راوه‌ مزگه‌وتی حاجی جه‌مال له‌ گه‌ره‌کی موفتی له‌

هه‌ولیر چه‌ند سال له‌وێ ده‌رسی دا، چه‌ند ئیجازه‌ی مه‌لایانی به‌ ده‌رچووانی قوتابخانه‌که‌دا، پاشان باری کرد بۆ (سۆران).

کتییی (بنه‌مالانی پرواندزی) داناوه، چاپ کرا له‌ هه‌ولیر سالی ۱۹۹۸ ز. سهرچاوه: ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نه‌ری سعاتچی.

موسا نه‌عین چه‌رانی (۱۶۵۹)

ناوی موسایه، کورپی نه‌عینی خه‌لکی (چه‌ران)ه، بۆ خویندن هاته‌ عێراق، ده‌رسی فهرمووده‌ی له‌ عبدالله ی کورپی محهمه‌دی کورپی عه‌قیل وه‌رگرت، سالی ۱۷۷ ک - ۷۹۳ ز کۆچی دوایی کرد، به‌لام سه‌معانی سالی ۱۹۷ ک - ۸۱۲ ز داناوه. سهرچاوه‌کان:

۱. سیر أعلام النبلاء ۶/۱۵۲.

۲. شذرات الذهب ۱/۲۸۸.

۳. الأنساب ۲/۸۰.

موسا بایه‌زید ته‌وه‌که‌لی (۱۶۶۰)

ناوی موسایه، کورپی بایه‌زیدی کورپی بایه‌زیدی کورپی عه‌لی کورپی خه‌سرۆی کورپی هه‌مه‌زیه، ده‌وری سالی ۹۵۰ ک - ۱۵۴۳ ز هاته‌دنیا، زانایه‌کی خوشنوس بوو، نووسه‌که‌ی قورنانی پیرۆزی به‌ ده‌ستی خۆی نووسیوه، سالی ۹۸۱ ک ژنی هینا، سالی ۱۰۰۵ ک خێزانه‌که‌ی کۆچی دوایی کرد، سالی ۱۰۲۷ ک - ۱۶۱۸ ز خۆی کۆچی دوایی کرد.

سهرچاوه‌کان:

۱. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۵۴۳.

۲. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۷/۱۳۱ - ۱۳۲.

موسا حامید دیاربەگری (۱۶۶۱)

ناوی موسایه، نازناوی (عەزمی)یه، ناسراوه به (حامید خۆشنووس) کوری (ذوالفقار) ناغایه، سالی ۱۳۰۹ ک - ۱۸۹۱ ز له (دیاربەگر) هاته دنیا، له (ئەستەمبۆل) لای محەمەد نەزیف خۆشنووس دەرسی خەتی خویند، له صەدهی چوارده بەناوبانگترین کەس بوو له خەتخۆشی، چەندان نووسخە قورئانی پێرۆزی به دەستی خۆی نووسیتەوه، دوا عەمری سی نوسخە تاییهتی نایابی نووسییهوه، سالی ۱۴۰۳ ک - ۱۹۸۲ ز کۆچی دوابی کرد.

سەرچاوه: عقد الجوهر ۱۷۷۵.

موسا حەسەن ئالانی (۱۶۶۲)

ناوی موسایه، کوری حەسەنی (ئالانی)یه، ناسراوه به مهلا موسای کوردی، مهزهەبی شافعیه بووه، له وولاتی خۆی خویندووه، له (حەلب) دابهزیوه، ماوهک لەوێ خەریکی خویندن بوو، دوابی چووه (مەککە)ی پێرۆز، تەفسیری بەیزاوی لەلای مهلا نێسماعیل شەروانی خویند، چووه (نەنطاکیه) شەرحی تەجرید و جەمینی خویند، گەراوه (حەلب)، خەریکی نووسین و دەرسدانهوه بوو، بەتاییهت (بەلاغە)، پۆز به پۆزی بوو، شەوان خەریکی شەو نوێژ بوو، دلقراوان و چاوبلند بوو، پوو له خوا و دوور له دنیا بوو، مانگی شەعبانی سالی ۹۳۰ ک - ۱۵۲۳ ز به نەخۆشی تاعون له حەلب کۆچی دوابی کرد، له گۆرستانی شایهکان به خاک سپێردرا.

سەرچاوه کان:

۱. شذرات الذهب ۸/۱۷۷ - ۱۷۸.

۲. مشاهیر الکورد ۴۱۷ - ۴۱۸.

۳. معجم أعلام الکورد ۷۲۷.

موسا حوسین ئالانی (۱۶۶۳)

ناوی موسایه، کورپی حوسین عیوه‌زی کورپی موسافیری کورپی حه‌سه‌نی کورپی مه‌هودی کوردی (ئالانی)یه، مه‌زه‌به‌یی شافیه‌یی بووه، له (حه‌له‌ب) دابه‌زیوه، لای مه‌لا چاکه‌کانی خویندووه، دوایی هاته (ئامیدی) ده‌رسی ده‌دا، دوایی وازی هینا خه‌ریکی ته‌سه‌ووف بوو، لای شیخ عه‌لوان له‌شاری (حه‌ما).

پاشان گه‌راوه (حه‌له‌ب)، ده‌رسی ده‌دا چهند قوتاییان له‌وانه: (ابن الحنبلی) بوو، دوایی له‌خانه‌قای (زه‌ینه‌بیه) شیخاتی ئه‌نجام ده‌دا، چهند مریدی هه‌بوون سفره و خوانی بو‌میوانان ریزده‌کرد، میوانداری سۆفیه‌کانی ده‌کرد، زاته‌کی قسه‌خۆش و مه‌جلیس خۆش بوو، دیمه‌ن رێک و زمان ره‌وان بوو، له‌ته‌فسیر و حه‌دیس و ته‌سه‌ووف شاره‌زابوو، سالی ١٩٣٩ك - ١٩٣٢ز کۆچی دوایی کرد، له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی خۆی له‌گۆرستانی (الصالحین) به‌خاک سپێردرا.

سه‌رچاوه‌کان:

١. شذرات الذهب ٨/٢٣٦.
٢. مشاهیر الکورد ٢/٢١٠.
٣. معجم أعلام الکورد ٧٢٨.

موسا عه‌لی زه‌رزاری (١٦٦٤)

ناوی موسایه، کورپی عه‌لی کورپی موسای کورپی یوسفی کورپی محه‌مه‌ده، نازناوی (ضیاء‌الدین)ه، عه‌شیره‌تی زه‌رزاریه، سالی ١٦٥٨ك - ١٢٦٠ز له‌هه‌ولێر هاته‌دنیا، باوکی قازی ئه‌و شاره‌بوو، مه‌لا موسا بو‌خویندن چووه (به‌غدا)، دوایی چووه (قا‌هیره) هه‌ردوو ته‌فسیره‌کی (که‌واشی) گه‌چکه و گه‌وره‌ی له‌لایه‌ن خاوه‌نی ته‌فسیره‌که‌ خویند، مامۆستا زاته‌کی هیمن و دیمه‌ن جووان و پر‌خێر و به‌ره‌که‌ت بوو، ووتارخوین بوو، ده‌رسی زانسته‌کانی قورنانی پی‌روزی ده‌داوه، شاعیره‌کی چاک بوو، بو‌نونه به‌ عه‌ره‌بی ده‌لی:

تواضعُ کما النجمُ استبانَ لناظرٍ
 علی صفحاتِ الماءِ وهو رفیعُ
 ولا تکُ کالدخانِ یرفعُ نفسه
 الی طبقاتِ الجوِّ وهو وضعُ
 کۆچی دوابی: له کاتی سوجدە‌ی نوێژ له ١١ ی ڕه‌جه‌ب، سالی ٧٣٠ ک -
 ١٣٣٠ کۆچی دوابی کرد.

سەرچاوه: الدرر الکامنة ٤/٣٧٨ - ٣٧٩.

موسا کفتارۆ (١٦٦٥)

مامۆستا مه‌لا موسا کفتارۆ له زانایه به‌رزه‌کانی کوردی تورکیایه، له شیخه‌کانی
 ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌نده، له شاری (کرما) ی سهر به (مادرین) هاته‌دنیا، خوێندنی ته‌واو کرد،
 ئیجازه‌ی ته‌ریقه‌تی وه‌رگرت، پاشان ئاواره‌بوو بۆ (سوریا) له (دیمشق) نیشته‌جێ بوو، له
 مزگه‌وتی (أبو النور) ده‌رسی ده‌دا به‌ زمانی کوردی و عه‌ره‌یی ئامۆژگاری خه‌ڵکانی
 ده‌کرد، تا کۆچی دوابی، مامۆستا باپیری شیخ نه‌حمه‌د کفتارۆی سه‌رۆکی زانایانی سوریا،
 که له پێشدا باسمان کرد.

سەرچاوه: معجم أعلام الكورد ٧٣١.

موسا محه‌مه‌د هه‌ولێری (١٦٦٦)

ناوی موسایه، کورێ محه‌مه‌دی کورێ موسای کورێ یونسی کورێ ڕه‌ضی
 کورێ یونسی هه‌ولێریه، له‌و شاره‌ و ده‌ورو به‌ری فێری شه‌ریعه‌ت بوو، پاشان کرا قازی
 (موصل)، زانایه‌کی زمان ڕه‌وان و ووتارخوێن بوو، له‌ بنه‌ماله‌کی خانه‌دانی زانیاری
 په‌روه‌رده‌ ببوو، سالی ٧١٥ ک - ١٣١٥ ز کۆچی دوابی کرد.

سەرچاوه: الدرر الکامنة ٤/٣٨١.

موسا یونس هه‌ولێری (١٦٦٧)

ناوی موسایه، کورێ یونسی کورێ محه‌مه‌دی کورێ مه‌نه‌عه‌ی کورێ مالیکه،
 نازناوی (که‌ماله‌دینه)، سالی ٥٥١ ک - ١١٥٦ ز له (موصل) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی
 شه‌ریعه‌تی خوێند، دوابی چووه‌ مه‌دره‌سه‌ی (النظامیه) له (به‌غدا)، له‌وی ده‌رسی ده‌خوێند

و ده‌رسی ده‌دا، گه‌راوه (موصل) له‌ مزگه‌وتی (زین‌الدین) شوینی باوکی ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه، ئین خه‌له‌کان ده‌لی: {له‌بهر ئه‌وه‌ی براده‌ری باوکه‌م بوو، زۆرجاران ده‌چوومه‌ لای یه‌ك له‌و جارانه‌ مانگی ره‌مه‌زانی سالی ٦٢٦ك بوو}

مامۆستا زانیاری له‌و بابه‌تانه‌ به‌هێزیوو: (أصول الفقه)، (که‌لام)، (فه‌له‌ك)، (حیکمه‌ت)، (مه‌نتیق)، (طب)، (هه‌نده‌سه)، (حیساب)، (جه‌بر)، (موقابه‌له)، (پتوانی ئه‌رز)، (مۆسیقا)، (وه‌فقی)، سالی ٦٣٩ك - ١٢٤١ز له‌ (موصل) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. طبقات المفسرين ٢/٣٤٣.
٢. وفيات الأعيان ٦/٣٩٦.
٣. تاریخ اربیل ١/٢٢٧ / ٢/٩٧.
٤. اربیل في مختلف العصور ٧٣ - ٩٤.
٥. اربیل في العهد الأتابكي ٢٨٣ - ٢٨٥.
٦. هدية العارفين ٦/٤٧٩.
٧. إيضاح المكنون ٤/١٣٥.
٨. مشاهير الكورد ٢/٢٠٨.
٩. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٥٩١ - ٥٩٨.
١٠. معجم المؤلفين ١٣/٥١.
١١. شذرات الذهب ٥/٢٠٦ - ٢٠٧.
١٢. منهل الأولياء ١/٢١٢ - ٢١٣.
١٣. طبقات الشافعية الكبرى ٤/٤٦١.
١٤. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ٢/٥٧٠.
١٥. سير أعلام النبلاء ١٣/٢٥٦.
١٦. الأعلام ٨/٢٥٠ - ٢٨٨.

١٧. معجم أعلام الكورد ٧٣٠ - ٧٣١.

١٨. ژیناوهری زانیانی کورد ٤٦٨.

مه‌لود لطف الله حه‌نه‌فی زاده (١٦٦٨)

ناوی مه‌لوده، کوری لطف الله نه‌فندی کوری داوده، نازناوی (حه‌نه‌فی زاده)یه، یه‌ک بووه له مه‌لایه چاکه‌کانی هه‌ولێر، هاوچه‌رخ بووه له گه‌ل شیخ نه‌بویه کری (هه‌رشه‌می)، ماموستا مه‌لا عبدالله فه‌ره‌ادی له جه‌نابی شیخ مصطه‌فای نه‌قشه‌بندی ده‌گیرته‌وه: {رۆژانی سی‌شه‌مه و رۆژانی هه‌ینی - که له کۆنه‌وه کاتی پشوودانی خوێندنی مه‌لا و فه‌قیان بوو - مه‌لایه‌کان له‌لای مه‌لا مه‌لود کۆده‌بوونه‌وه، گفتوگۆیان له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی ده‌کرد، نه‌گه‌ر گه‌یشتبانه جیه‌ک زه‌حه‌ت و ئالۆزبایه، نه‌و بۆی رۆن ده‌کردنه‌وه}.

مه‌لا مه‌لود کۆچی دوا‌یی کرد، چوار کوری هه‌بوون: (عبد‌اللطیف) و (عبد‌القادر) و (مه‌لا ته‌وفیق) و (عبد‌الکریم): نه‌وه‌بوو سالتی ١٣٠١ ک - ١٨٨٣ ز دانراویکی مه‌لا مه‌مودی خه‌واهیرزاده، له باب‌ه‌ت (مه‌صده‌ر) نووسیه‌وه.

سه‌رچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ٢٤٣ - ٢٤٤.

مونیه نه‌بویه‌کر نه‌ییوی (١٦٦٩)

خاتوون مونیه کچی مه‌لیک نه‌بویه‌کری کوری نه‌یویه، سالتی ٦٠٣ ک - ١٢٠٦ ز هاته‌دنیا، خاغه‌کی فه‌رموده‌ناسی به‌ناوبانگ بووه، ده‌رسی به عبدالله موسای شه‌ریعه‌ت زان داوه، له مانگی ر‌ه‌بعی دووهم، سالتی ٦٩٣ ک - ١٢٩٤ ز له (قا‌هیره) کۆچی دوا‌یی کرد، له (باب زه‌ویله) به خاک سپ‌ردرا.

سه‌رچاوه‌کان:

١. البداية والنهاية ١٣/٣٤١.

٢. معجم أعلام الكورد ٧٣١.

٣. مشاهیر الکورد ٢/٢٥٠.

مه‌وهوب عومه‌ر جزیری (١٦٧٠)

ناوی مه‌وهوبه، کورپی عومه‌ری کورپی مه‌وهوبی کورپی ئی‌براهیمه، نازناوی نه‌بومه‌نصور (صدر الدین)ه، مه‌زه‌بی شافعی بووه، خه‌لکی جزیره‌ی بۆتانه، له (شام) فیری شه‌ریعت و زانیاری بووه، له (میسر) کرایته قازی، سالی ٥٩٠ ک - ١١٩٤ ز له دایک بوو، سالی ٦٧٥ ک - ١٢٧٦ ز کۆچی دوا‌یی کرد، کتییانی: (الدرر المنظوم فی حقائق العلوم) و (الفتاوی‌ی داناوه).

سه‌رچاوه‌کان:

١. مشاهیر الکورد ٢/٢١٠.
٢. ایضاح المکنون ٣/٤٥١.
٣. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ٥٩١.
٤. معجم المؤلفین ١٣/٥٤.
٥. کشف الظنون ٢/١٢٣٠.
٦. شذرات الذهب ٥/٣٢٠.
٧. طبقات الشافعية الکبری ٤/٤٦٦.
٨. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ١/٣٧٩.
٩. بغية الوعاة ٢/٣٠٩.
١٠. هدية العارفين ٢/٤٨٣.
١١. معجم أعلام الکورد ٧٣١.

مه‌یمون نه‌صبه‌غ نه‌صییی (١٦٧١)

ناوی مه‌یمونه، کورپی نه‌صبه‌غی کورپی فوراته، خه‌لکی شاری (نوسه‌یین)ه، فهرمووده‌ی له یه‌زیدی کورپی هارون گێڕایته‌وه، عومه‌ری کورپی عبدالعزیزی نوسه‌ییی له‌و زاته‌ی وه‌رگرتوه، سالی ٢٥٦ ک - ٨٦٩ ز کۆچی دوا‌یی کردوه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۵/۳۹۳.

۲. اللباب ۳/۳۱۲.

میرزا مه‌حمود قازی (۱۶۷۲)

میرزا مه‌حمود یه‌که له زانایه‌کانی کوردی (نێران)، له کۆتایی سه‌ده‌ی سه‌ده‌ی چه‌له‌ی زاییی کرا قازی (موکری)، زاته‌کی شه‌ریعت زان بوو، به‌شیکێ زۆری له توحفه‌ی ئێبن چه‌هر ته‌رجومه کردوو، وه‌لای زمانی (فارسی)، خه‌تی خو‌ش بووه، ناسراوه به (زه‌عیم الخطاطین) سه‌رۆکی خو‌شنوسان.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۳۹۶.

۲. معجم أعلام الکورد ۷۳۲.

— ن —

ناصر ئه‌حمه‌د خویی (۱۶۷۳)

ناوی ناصره، کورێ ئه‌حمه‌دی کورێ به‌کهره، نازناوی (ئه‌بولقاسمه)، خه‌لکی (خۆی) رۆژه‌لاتی (وانه‌یه، سالتی ٤٦٦ هـ — ١٠٧٣ هـ) زه‌ته‌دنیا، زانایه‌کی فه‌رموده‌ناس و شه‌ریعت زان و نه‌حوزان بووه، له (نازربێجان) کرایته قازی، شه‌رحی (اللمع) ی ئێبن جینی کردوو، له بابته‌ی (نه‌حو)، هه‌روه‌ها شیعری هه‌یه، له مانگی ره‌بیعی دووه‌می سالتی ٥٠٧ هـ — ١١١٣ هـ کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۳/۶۷ — ۶۸.

۲. كشف الظنون ۲/۱۵۶۳.

نامی عبدالله نه‌فه‌ندی (۱۶۷۴)

مامۆستا نامی عبدالله، سالی ۱۱۶۷ ک - ۱۷۵۳ ز له ههولیر هاته‌دنیا، خویندی تا کرا (قازی)، له‌گه‌ل حاکمی ههولیر نه‌گونجا، چووه (به‌غدا)، ماوه‌ک ده‌رسی ده‌داوه، پاشان داود پاشای والی کردیه قازی (به‌صره)، سالتە‌ک له‌وی بوو، گه‌راوه (به‌غدا)، سالی ۱۲۴۱ ک - ۱۸۲۵ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سهر‌چاوه: معجم‌أعلام‌الکورد ۷۳۹.

نه‌بی صادق ماویلی (۱۶۷۵)

ناوی نه‌بی یه، کورپی صادقی کورپی مه‌خوده، ناسراوه به (پیری ماویلی)، سالی ۱۸۰۲ ز له‌گوندی (ماویلیان) رۆژه‌لاتی رواندز هاته‌دنیا، له‌لای مه‌لای نه‌و گونده ده‌ستی کرد به‌خویندن، به‌شیوه‌ی فه‌قیانی کوردستان، گه‌را له‌چه‌ند شوینان، تا له‌قۆناغه‌کان سهر‌که‌وت، له‌کۆتاییدا له‌لایه‌ن مه‌لا نه‌بویه‌کری میر‌رۆسته‌مه و مه‌لا مه‌مه‌دی خه‌تی له‌رواندز کۆتایی به‌خویندن هینا، گه‌راوه (ماویلیان) ده‌ستی کرد به‌جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی، ده‌رسدانه‌وه‌ی فه‌قیان، چه‌ند حاشیه‌ی له‌سهر شەرحی وه‌ضع و ئیستیعاره‌ی مه‌لا عبدالله‌ی شیخ مه‌موندی نووسیوه، له‌سهر نۆسخه‌ ده‌سته‌ته‌که‌ی (باوکم) که‌لامانه‌ زۆریان نووسراون، هه‌روه‌ها (شیخ نه‌بی) کتییی (منبع‌الأعمال فی تصحیح‌الأقوال والأفعال) له‌سهر‌باسی (فروع‌التقلید)ی توحفه، داناوه دوا‌ عمه‌ری چووه (ته‌ویلّه) ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی له‌سیراجه‌دین شیخ عوسمان وه‌رگرت، جه‌نابی شیخ که‌دیقی لیها‌تووه و شایه‌نی خه‌لیفاتیه، ئیزنی سه‌ربه‌خۆی ته‌ریقه‌تدانی پێدا، گه‌راوه (ماویلیان).

به‌شێک له‌خه‌لیفه‌کانی: شیخ عوسمانی دیره‌ی، شیخ مه‌لا عبدالرحمانی که‌ورین، شیخ مه‌لا غه‌فوری که‌لاله‌ی، شیخ عه‌باسی سه‌ردری، شیخ مه‌لا خه‌دری وه‌رتی، شیخ دیوانه، شیخ عبدالصمدی سه‌ران، خه‌لیفه‌ حارسی ماویلی: نه‌وه‌ زاوای شیخه.

شیخ زاته‌کی به‌دین و خواناس بوو، چه‌ند که‌راماتی لی ده‌گیرنه‌وه، ماموستا عبدالکریم موده‌رریس له‌ ماموستا صالحی کۆزه‌پانکه‌ ده‌گیرته‌وه: {ماموستا شیخ نه‌بی له‌ گه‌ل مریده‌کان به‌ سه‌فه‌ر ده‌چی له‌ رینگا ماره‌ک ده‌کۆژن، شیخ ده‌لتی: زگی شق بکه‌ن (فلان) گیان له‌به‌ری له‌ناوه - ناوی ده‌با -، زگی ماره‌که‌ شق ده‌که‌ن فه‌رمووده‌که‌ی شیخ ده‌رده‌چی، ماری دووهم ده‌کۆژن ناوی گیان له‌به‌ره‌کی دی ده‌با، سکی ماره‌که‌ شق ده‌که‌ن دیسان وه‌ک فه‌رمووده‌ی شیخه‌، جاری سییم ناوی گیان له‌به‌ره‌کی دی ده‌با، هه‌روا ده‌رده‌چی، چه‌ندجار مار ده‌کۆژن شیخ ده‌لتی: فلان گیان له‌به‌ری له‌ناوه، هه‌روا ده‌رده‌چیت}.

رۆیشتنی له‌ ماویلیان: پاشان به‌ره به‌ره سو‌فیه‌کان پتر ده‌بوون، شیخ نه‌بی جیگای فراوان نه‌بوو بۆیه‌ باری کرد له‌ (ماویلیان) چوو ده‌لتی (ره‌ژی که‌ریان) له‌ رۆژه‌لاتی ماویلیان، له‌وێ خانوو و خانه‌قای دروست کرد، مریدانیش هاتنه‌ ده‌وره‌ی ناوه‌دانی په‌یدا‌بوو، ئه‌و گونده‌ نیستا ناسراوه‌ به‌ (خانه‌قا)، (شیخ نه‌بی) به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خزمه‌تی نایینی پیرۆزی نیسلام، تا سالی ۱۸۸۳ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۱ - ۶۰۲.
 ۲. یادی مه‌ردان ۲/۵۰۶ - ۵۰۸.
 ۳. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۳/۳۲۱ - ۳۲۵.
 ۴. بنه‌مالانی به‌ناوبانگی رواندز ۱۷۶ - ۱۹۴.
- نه‌جه‌دین جه‌لاله‌دین مه‌ردۆخی (۱۷۶)

ناوی نه‌جه‌دینه، کورێ جه‌لاله‌دینی کورێ شیخ محمهد وه‌سیمی مه‌ردۆخی یه‌، زانابه‌کی به‌ توانا بووه، پاشان کرایته‌ قازی شه‌رعی، خه‌ریکی خزمه‌تی نایینی پیرۆز و فه‌توادان بوو، تا رۆژی ۹ی جیمادی دووهم، سالی ۱۳۴۲ک - ۱۹۲۴ز له‌ شاری (سنه) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: تأریخ مشاهیر کورد ۲/۱۷۳.

نه‌جه‌دین عومه‌ر بیاره‌یی (۱۶۷۷)

ناوی نه‌جه‌دینه، کوری (ضیاء‌الدین) شیخ عومه‌ری بیاره‌یه، سالی ۱۲۸۰ک - ۱۸۶۳ز له‌گوندی (بیاره) هاته‌دنیا، له‌بنه‌ماله‌کی دلپاک و ده‌روون چاک و ئایین خواز په‌روه‌رده بووه، ده‌ستی کرد به‌خویندن: قورپانی پیرۆزی ختم کرد، چهند بابه‌تی نه‌حو و صرف و عه‌ره‌بی ته‌واو کرد، ماوه‌ک خه‌ریکی منه‌اجی ئیمامی نه‌وه‌وی بوو، شاره‌زایه‌کی باشی په‌یدا کرد، خه‌تیکی خوش و جوانی هه‌بوو، نووسه‌ر و خاوه‌ن هه‌ست و بیربوو، چهند پارچه‌ شیعری هه‌یه، نازناوی (که‌وه‌کب)ه.

شیخ نه‌جه‌دین ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له‌شیخ محمهد به‌هانه‌دینی مامی وه‌رگرت، له‌لایه‌ن مامی کرا خه‌لیفه، له‌گه‌ل شیخ عه‌لانه‌دینی برای یارمه‌تی باوکیان ده‌دا بۆ نامۆزگاری خه‌لکان، به‌خپۆکردنی هه‌ژاران، خزمه‌تی میوانان و مریدان.

سیفه‌ته‌کانی: زاته‌کی خواپه‌رست بوو، پوژ له‌خوا، دوور له‌دنیا بوو، خۆراگربوو، پشی به‌خودا ده‌به‌ستا، پیکه‌نینی گرژینه‌وه بوو، یاهه‌ری کتیب بوو، دۆستی زانایان بوو، مه‌لایان له‌لای کۆده‌بوونه‌وه، فه‌رمانی به‌یه‌که‌ک ده‌دا چهند لاپه‌ره‌ک له‌ (إحياء علوم الدین)ی غه‌زالی، یان نه‌فه‌حاتی مه‌ولانا (جامی) ده‌خویندراوه، کۆره‌که‌ پیرۆز ده‌بوو به‌م شیوه‌یه‌ توانی زۆر که‌سان بیته‌ سه‌ر رینگای راست، نه‌وانه‌ش خۆیان ببن به‌گلۆیی رۆناک و ری نیشانده‌ر، ده‌نگوباسی چاکه‌یان بیته‌ به‌به‌رنامه، باس بکریته‌ هه‌تا هه‌تا.

رووداوێک: جاره‌ک شیخ نه‌جه‌دین بانگی کرد، نه‌سه‌په‌کم بۆ ناماده‌ بکه‌ن، نه‌سه‌په‌کیان هینا، سواربوو، به‌ته‌نیا به‌غاردان چووه (هه‌له‌بجه)، بانگی طاهیر به‌گی کرد: {وه‌ره‌ پیم بلی تازه‌ له‌سه‌ر قه‌بران کاتی مه‌لا مردووه‌که‌ی (ته‌لقین) ده‌دا، چ پروپاگه‌نده‌کت هاته‌ ناودلی راستم پی بلی؟}، کابرا وه‌لامی داوه: {یا شیخ چت لی بشیرمه‌وه، راستی هاته‌ ناو دلم: (نه‌و مردووه، له‌ناو نه‌و گۆره‌ قوره، له‌ژیر خاک، چ

سوودیک له‌و تهلکینه وه‌ورده‌گری)، به‌لام نیستا تۆبه له‌سه‌ر ده‌ستی جه‌نابت، شیخ فهرمووی: منیش ته‌نیا بۆ ئه‌وه هاتم، گه‌راوه خواحافیزی کرد.

کۆچی دوا‌یی: سالی ١٣٣٧ ک - ١٩١٨ ز کۆچی دوا‌یی کرد، کورپکی هه‌بوو ناوی محهمهد، شاعیر بوو، نازناوی (نه‌جی) بوو، سالی ١٣٣٥ ک - ١٩١٦ ز پێش خۆی جوانه‌مه‌رگ بوو.

سه‌رچاوه‌کان:

١. نثر الجواهر والدرر ١٦٣٧/٢ - ١٦٣٨.

٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٠٢ - ٦٠٣.

٣. بنه‌ماله‌ی زانیاران ٤١٤ - ٤١٦.

٤. تاریخ مشاهیر کورد ٢/١٤٣ - ١٦١.

٥. یادی مه‌ردان ٢/٢٨١.

نه‌جه‌دین عیسا کوردی (١٦٧٨)

ناوی نه‌جه‌دینه، کورپ عیسا کوردیه، زانایه‌کی شه‌رع زان بووه، له‌ مه‌دره‌سه‌ی (ره‌واحیه‌ی) دیمشق ده‌رسی ده‌داوه، له‌ مانگی شه‌عبانی سالی ٦٥٦ ک - ١٢٥٨ ز کۆچی دوا‌یی کرد، شه‌وی هه‌ینی له‌ خه‌ویان دیت، پرسیری روح کیشانیان لی کرد، وه‌لامی داوه: {کاته‌کی که‌مه، که به‌ خزمه‌ت باره‌گای خوای گه‌وره‌گه‌یشتی، نه‌و زۆر به‌ روجه‌}، لییان پرسی نه‌تو چۆنی؟ وه‌لامی داوه: {باشم سوپاس بۆ خودا}.

سه‌رچاوه: بستان العارفین / نه‌وه‌وی.

نه‌جه‌دین که‌وه‌که‌بی (١٦٧٩)

مامۆستا نه‌جه‌دین له‌ گوندی (دیوالدن)ی سه‌رده‌شت هاته‌دنیا، که‌ فامی کرد ناردیانه به‌ر خویندن، به‌شیوه‌ی فه‌قیانی تری کوردستان، گه‌را له‌و جی بۆ نه‌م جی تا قۆناغه‌کانی خویندنی بری، سالی ١٩٥١ ز چووه‌ لای مه‌لا عبداللهی گه‌ناوی له‌ گوندی (میرزا رۆسته‌م)، ماوه له‌وی تا نیجازه‌ی وه‌رگرت، گه‌راوه (نیران) له‌ گوندی (بێوری)

خواری بووه مه‌لا، دهستی کرد به دهرسدانه‌وه، سالی ۱۸۵۶ ز چووه (که‌وپەر)، زۆر پی نه‌چوو باری کرد بو (ئالوه‌تان)، له‌وئ ماوه تا سالی ۱۹۶۹ ز، له به‌ندیخانه‌ی (ورمێ) گیرا، نو سالان ماوه، له‌و ماوه درێژه فیری زمانی ئینگلیزی بوو، هه‌روه‌ها نامۆزگاری خه‌لکانی ده‌کرد، ده‌رسی ده‌داوه، یه‌ك له‌ فه‌قیه‌کانی به‌ندیخانه ناوی مه‌لا محم‌هد بوو، خویندنی ته‌واو کرد، ئیجازه‌ی پێدا.

سوپاس بو خودا دوایی نازاد کرا، له (قه‌لات)ی مه‌نگوران بووه مه‌لا، پاش دوو سال ئاواره بوو، بو (عیراق) خوێ و مال و مندالتی به زۆرداری به دهستی پزێمی به‌عسی سه‌دام په‌وانه‌ی ئۆردوگای (رومادیسه) کران، چوار سال ماوه له‌وئ، پاشان چووه (نه‌رویج)، له کاتی نوێژکردن، له‌سه‌ر به‌رماله‌که‌ی گیانی پاکی ده‌رچوو، له‌وئ به‌ خاك سپێردا، (ماموستا که‌وکه‌بی) زیره‌ك و چاوقه‌یم و قه‌لم له‌کاربوو، کتیی به‌ناوی (روناکی چاوان) هه‌یه، شیعی زۆرن.

سه‌رچاوه: فه‌قی و فه‌قیه‌تی له کوردستان ۳۱۷ - ۳۱۸.

نه‌جیب عبداللطیف قه‌ره‌داغی (۱۶۸۰)

ناوی نه‌جیه، کورێ عبداللطیفی کورێ عبدالله ی کورێ عوسمانی کورێ شیخ عبدالطیفی که‌وره‌یه، ده‌وری سالی ۱۲۸۳ ک - ۱۸۶۶ ز هاته‌دنيا، له قوتابخانه‌ی خوێان دهستی کرد به‌ خویندن، هه‌ر له‌وئ قوئاغه‌کانی ته‌واو کرد، چوه شاری (کفری) لای مه‌لا شیخ حه‌سه‌نی قه‌ره‌داغی مامی ئیجازه‌ی وه‌رگرت، که‌پراوه گوندی (زه‌ردیاوا)، له‌وئ خه‌ریکی: مه‌لایه‌تی، دهرسدانه‌وه، خزمه‌تی ئایی پیرۆز، میوانداری هه‌زاران و میوانان بوو، تا سالی ۱۳۵۱ ک - ۱۹۳۲ ز له (قه‌ره‌داغ) کۆچی دوایی کرد، سی کورێ هه‌بوو: شیخ مصطه‌فا، شیخ عبدالمجید، شیخ حه‌مید.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۳ - ۶۰۴.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۵۹ - ۱۶۰.

نه جیب عه ینتابی (۱۶۸۱)

حاجی نه جیب، خه لکی (عه ینتابه)، زانا و دهرس بیژ بووه، له مه دینه ی پیروژ دهرسی داوه، له ژیانامه ی پیغه مبه ر (درودی خوای لی بی) شاره زابووه، شهرحی (شیفا) ی قازی عه یاضی کردووه، سالی ۱۲۱۹ ک - ۱۸۰۴ ز کۆچی دوا یی کردووه. سهرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۳/۸۰.
۲. ایضاح المکنون ۲/۵۲.
۳. معجم أعلام الکورد ۷۴۰.

نه زیر نیبراهیم ته ویله یی (۱۶۸۲)

ناوی نه زیره، کوری مهلا نیبراهیمی کوری مهلا مه جوودی کوری صوفی نه همه دهه، سالی ۱۲۰۱ ک - ۱۷۸۶ ز له گوندی (ته ویله) هاته دنیا، دهستی کرد به خویندن، له کۆتاییدا نیجازه ی له مهلا قاسمی شهرکان وهرگرت، پاشان سه فهری (بوخارا) ی کرد، له وی ته ریه ته نه قشبه بندی وهرگرت، خه ریکی جیه جی کردنی دابی ته ریه ته و کاروباری مه لایه تی بوو، تا سالی ۱۲۹۶ ک - ۱۸۷۹ ز کۆچی دوا یی کرد. سهرچاوه: تأریخ مشاهیر الکورد ۱/۴۶۰ - ۴۶۱.

نه سیبه یونس نه ییوی (۱۶۸۳)

نه سیبه خان، کچی مه لیک یونسی کوری مه جوودی کوری مه لیک نه بوبه کری، کوری نه ییوبه، نهو خاتوونه فهرمووده ناسه کی به ناوبانگ بووه، سالی ۶۶۷ ک - ۱۲۶۸ ز له ته مه نی نۆه ته سالتیدا کۆچی دوا یی کرد. سهرچاوه: مشاهیر الکورد ۲/۲۵۰.

نه سیم مه مه ده سه عید موهاجیر (۱۶۸۴)

ناوی نه سیمه، کوری مه مه ده سه عیدی کوری نه همه دی کوری مه جوودی کوری نه همه دی کوری شیخ مصطفای (ته ختی) به، دهووری سالی ۱۲۲۳ ک - ۱۸۰۸ ز له شاری

(سنه) هاته دنیا، له بنه ماله کی روو له زانست و زانیاری و ناین پهروهه پهروهه بوو، له لای شیخ عبدالقادی برای دهستی کرد به خویندن، ههه له خزمهت نهو کوتایی پی هینا، هاتن بو (عیراق)، له شاری سلیمانی نیشته جی بوون، شیخ نهسیم له (خورمال) کرا موده ریس، دهستی کرد به دهرسدانهوه و ناموژگاری خه لکان.

سیفه ته کانی: به دین و خواناس و خواپه رست بوو، شهونوژی نه ده چوو، دواپی نوژان تا ماندوو ده بوو به زمانی عهره بی ده پاراوه، نهجا به کوردی نهجا به فارسی، نهجا به هه ورامی — زمانی باوک و باپیرانی —، ماوه که ده گریا پاشان دهنووست، خه تی خوش بوو، چهند کتیی نووسینه وه، له وانه: (الأجوبة المرضية) ی شیخ عبدالوههابی شهعرانی.

ماموستا نهسیم سالی ۱۳۱۵ ک — ۱۸۹۷ ز له (خورمال) کۆچی دواپی کرد، دوو کوری هه بوون: شیخ جه عفر و شیخ یه حیا.

سه رچاوه کان:

۱. بوژاندنه وه وی میژووی زانیانی کورد ۱/۳۲۱ — ۳۲۴.

۲. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۶ — ۶۰۷.

۳. بنه ماله ی زانیاران ۱۴۶.

نه صر نه حمه د نۆرمه وی (۱۶۸۵)

ناوی نه صره، کوری نه حمه دی کوری سناطه، خه لکی (ورمی) یه، زانیایه کی شرع زان بووه، ماموستا عبدالکریم سهمعانی، ده لێ: {ماوه که له شاری (مهرو) پیکه وه مان ده خویند له لایه ن یوسف نه یوبی هه مه دانی، پاشان نهو گهراوه ولاته که ی خوی، له وی کرا قازی، نازانم که ی کۆچی دواپی کرد؟}.

سه رچاوه: الأنساب ۱/۱۱۹.

نه صر حوسین چه رانی (۱۶۸۶)

ناوی نه صره، کورپی حوسینی کورپی حامیده، خه لکی (چه ران) ه، مه زه بی
 حه نه لی بووه، سه فهری کردووه بو (به غدا)، دهوری سالی ۵۴۵ ک - ۱۱۵۰ ز کۆچی
 دواپی کردووه، کیتی (کفایه المنتهی ونهایه المتدی) داناوه.
 سه رچاوه کان:

۱. الذیل علی طبقات الحنابلة ۳/۲۰۷.

۲. هدیه العارفين ۶/۴۹۱.

نه صر خضر هه ولیری (۱۶۸۷)

ناوی نه صره کورپی خضری کورپی نه صری (هه ولیری) یه، نازناوی
 (ئهبولعه باس) ه، مه زه بی شافیعی یه، دانراوی له ته فسر و حه دیس و چهند بابنه تان هه یه،
 له وانه: (خطبة الوداع) ه، سالی ۶۱۹ ک - ۱۲۲۲ ز کۆچی دواپی کرد.
 سه رچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۳/۸۹.

۲. كشف الظنون ۱/۷۱۵.

۳. إيضاح المكنون ۱/۴۳۱.

۴. هدیه العارفين ۶/۴۹۱.

۵. معجم أعلام الكورد ۷/۴۱.

نه صر عه قیل هه ولیری (۱۶۸۸)

ناوی نه صره کورپی عه قیلی کورپی نه صری کورپی عه قیل، نازناوی (عزالدين) ه،
 سالی ۵۳۴ ک - ۱۱۳۹ ز له هه ولیر هاته دنیا، له مه دره سه ی قه لآت شوینی مهلا خضری
 مامی ده رسی ده دا، پاشان سولتان مظفر دلی لی ئیشا، ناردی (موصل)، له گوندیک نزیک
 نهو شاره نیشته جی بوو، سالی ۶۳۳ ک - ۱۲۳۵ ز کۆچی دواپی کرد.

سهرچاوه کان:

۱. تأریخ آریل ۱/۳۶۵.
۲. آریل فی مختلف العصور ۷۰.
۳. شذرات الذهب ۵/۸۶.
۴. آریل فی العهد الاتابکی ۱۹۹ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۸۷ - ۲۸۸.
۵. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۶۰۷.
۶. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۴۶۷.
۷. طبقات الشافعية/ نه سنه وی ۱/۱۱۹ - ۱۳۴.

نهر صرعه لی ژهنگاری (۱۶۸۹)

ناوی نه صره، کوری عهلی کوری عبدالملیکه، خه لکی (ژهنگاره)، سالی ۲۷۸ ک
- ۸۹۱ ز لهو شاره دهرسی داوه، خوی له لای نه بو رافیعی خویندوه.
سهرچاوه: الأنساب ۳/۳۳۹.

نهر صرالله عبدالعزیز جه رانی (۱۶۹۰)

ناوی نه صرالله یه، کوری عبدالعزیزی کوری صالحی کوری محمدهدی کوری
عوسمانی کوری عهبدوسه، خه لکی (جه ران - نورفه) یه، زانایه کی شهرع زان و به دین
بووه، سه فهری کردوه بو (به غدا)، له وی نامادهی دهرسی زانایان بووه، پاشان چو ویته
(دیمشق)، گه رایتوه (جه ران)، له سهر مهزه بی نیمامی نه جهده رویشتوه، کتییی (تعلیم
العوام ما السنة فی السلام؟) ی داناه.

سیفهت و ره وشتی: به ژنی کورت بوو، ریشی سۆربوو، حق گو بوو بو
کار به دهستان سهری شور نه ده کرد، سولتان مظفر پتی ووت: ده مناسی؟ گۆتی: نا، پتی
ووت: به چی؟ وه لای داوه: (به بی دین و زۆردار)، سولتان ویستی لیتی بدا، خه لکان
پیان ووت: (سولتان نه مه لایه له ناو گهل ریزداره، لیدانی نه وه بو تو شکسته، له پیش
چاویان ده که وی)، نهجا وازی هینا.

ماموستا پێش سالی ۶۰۰ ک - ۱۲۰۳ ز له (دیاربهره کر) کۆچی دوایی کرد.

سهرچاوه: الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۴۷ - ۴۴۸.

نه صرالله محهمهد جزیری (ابن الاثیر) (۱۶۹۱)

ناوی نه صرالله یه، کورپی محهمهدی کورپی محهمهدی کورپی عبدالکریمی کورپی عبدالواحیدی جزیرییه، نازناوی (نه بولفه تح ضیاء الدین) ه، برا گچکهی ههر سی زانایه مه زنه کانه، که ناوده بران به: (أبناء الاثیر) له ۲۰ ی شهعبانی سالی ۵۵۸ ک - ۱۱۶۳ ز له جزیره ی بۆتان هاته دنیا، پاشان له گهڵ باوکی و برابه کانی چووه (موصل)، دهستی کرد به خوتندن، قورئانی پیرۆز، به شیکی له فهرمووده کانی خوشهویست (درودی خوای لی بی) له بهر کرد، ههر وه ها دیوانی (أبو تمام) و (بحتری) و (أبو طیب) و چهند نه شعاری له بهر کردن، سالی ۵۸۷ ک - ۱۱۹۱ ز گهیشه مهلیک سه لاهه دین، پاشان چووه لای نوره دینی کورپی نهویش ریزی لینا و کردیه (وهزیر)، که باوکی کۆچی دوایی کرد کوره که پتر ریزی له ماموستا نا، پاشان (دیمشق) له دهست نوره دین نهما، وه زعی شاره که ئالۆز بوو، ماموستا رووی کرده (میسر)، سالی ۶۰۷ ک - ۱۲۱۰ ز چووه لای مهلیک ظاهر غازی له (حهلب)، که مهک لهوئ ماوه، له گهڵ مهلیک نه گونجا، گهراوه (موصل) سالی ۶۱۱ ک سهفهری (ههولیر) ی کرد، سالی ۶۱۸ ک - ۱۲۲۱ ز ناصره دین مهحمود خاوهنی (موصل) کردیه نووسهری تایهتی خوی.

کۆچی دوایی: به ئیشی خاوهنی (موصل) چووه (بهغدا)، لهوئ رۆزی دووشمه ۲۹ ی ربهی دووهم سالی ۶۳۷ ک - ۱۲۴۰ ز کۆچی دوایی کرد.

دانراوه کانی: (المثل السائر في أدب الكاتب والشاعر) و (الإستدراکات) و (البرهان في علم البيان) و (أوصاف مصر) و (المعاني المخترعة) و (الوشی المرقوم في حل المنظوم) و (مجموعة أشعار) و (ديوان الترسل) و (رسالة الضاد والطاء).

سهرچاوه کان:

۱. وفیات الاعیان ۵/۲۵.

۲. تأریخ أریبل ۲/۶۹۴.
۳. أریبل فی العهد الاتابکی ۱۰۹ - ۱۵۷ - ۲۵۹ - ۳۳۸.
۴. هدیة العارفین ۶/۴۹۲.
۵. کشف الظنون ۲/۱۵۸۶.
۶. مشاهیر الکورد ۱/۶۷ - ۶۸.
۷. شذرات الذهب ۵/۱۸۷ - ۱۸۹.
۸. غایة المرام ۳۶.
۹. منهل الأولیاء ۱/۲۰۱ - ۲۰۲.
۱۰. سیر أعلام النبلاء ۱۳/۲۴۹.
۱۱. طبقات الشافعیة / نه سنهوی ۱/۱۳۳.
۱۲. بغیة الوعاة ۲/۳۱۵.
۱۳. إنباه الرواة ۳/۲۶۰.
۱۴. الأعلام ۱/۷۹ - ۸/۳۵۴ - ۱۰/۲۴۷.
۱۵. کشف الظنون ۲/۲۰۱۲.
۱۶. معجم أعلام الکورد ۷۴۱ - ۷۴۲.
۱۷. معجم المؤلفین ۱۳/۹۸.
۱۸. إیضاح المکنون ۲/۵۰۷.

نصرالله محه مهلا حه رانی (۱۶۹۲)

ناوی نه نصرالله یه، کورپی محه مهلا دی کورپی یه حیای کورپی نه بومه نصوری کورپی نه بولفه تخی کورپی رافیعی کورپی عهلی (حه رانی) یه، له (دیمشق) نیشته جی بووه سالی ۱۲۶۵ ز له دایک بووه، خویندویه تی، ئیجازه ی وه رگرتووه، مزگه وتی دروست کردووه، پش نوژی کردووه، زاته کی هیمن و به نارام و چاک و دلپاک بووه. سه رچاوه: الدرر الكامنة ۴/۳۹۱.

نصرالله مه‌نصور دوینی (۱۶۹۳)

ناوی نه‌صرالله یه، کوری مه‌نصوری کوری سه‌هله، خه‌لکی (دوین)ی نازربێجانه، زانایه‌کی شهرع زان بووه، چوویته (به‌غدا) له مه‌دره‌سه‌ی (النظامیة) ده‌رسی له‌لای ئیمامی غه‌زالی خویندوووه، بوویته مه‌لا، ده‌رسی فهرمووده‌ی دایته‌وه، گه‌رایته‌وه وولاتی خۆی، له کۆتایی مانگی رهمه‌زانی، سالی ۵۴۶هـ - ۱۱۵۲ز له شاری (به‌لخ) کۆچی دوا‌یی کردوووه.

سهرچاوه‌کان:

۱. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۲۰۶.
۲. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ۱/۵۳۰ - ۵۳۱.
۳. معجم البلدان ۲/۴۹۱.
۴. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۷.
۵. اللباب ۱/۵۱۷.
۶. تأريخ مشاهير کورد ۱/۴۰.
۷. معجم أعلام الکورد ۷۴۱.
۸. الأنساب ۲/۵۷۵.

نصر یه‌عقوب دینه‌وه‌ری (۱۶۹۴)

ناوی نه‌صره، نازناوی نه‌بو سه‌عه‌ده، کوری یه‌عقوبه، خه‌لکی دینه‌وه‌ره، زمان ر‌ه‌وان و نووسهر و شاعیر بووه، له (نيسابور) کرا وه‌زیری (مالیه)، له‌سهر فهرمانی سولتان مه‌حمود سه‌بوکه‌گین وه‌لامی نامه‌کانی (خه‌لیفه قادر بالله)ی ده‌داوه، چهند دانراوی هه‌یه، له‌وانه: (التعبير القادري في الأحلام): سالی ۳۹۷هـ - ۱۰۰۶ز بو خه‌لیفه‌ی عه‌باسی نه‌حه قادر بالله ی دانراوه، وه (روائع التوجيهات في بدائع التشبهات) و (ثمار الانس في تشبهات الفرس).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم المؤلفین ۱۳/۹۳ - ۹۴.
۲. معجم أعلام الکورد ۷۴۲.
۳. کشف الظنون ۱/۴۱۷.
۴. هدية العارفين ۲/۴۹۰.
۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۸.
۶. فوات الوفیات ۴/۱۹۶ - ۱۹۷.

نه‌ضر عه‌ره‌ب چه‌پانی (خوای لی‌ی رازی بی) (۱۶۹۵)

ناوی نه‌ضره، کوری عه‌ره‌بی جزیری‌یه، نازناوی (نه‌بو روحه) خه‌لکی (چه‌ران)ه، زانابه‌کی فه‌رمووده‌ناس بووه، فه‌رمووده‌ی له (عیک‌ریه) و (نافیع) و (عه‌طا) و (موجاهید) و چه‌ند زانایان بیستووه، مامۆستا (وه‌کیع) و (سه‌فیانی سه‌وری) و چه‌ند زانایان فه‌رمووده‌ی پیغه‌مه‌ریان (درودی خوای لی‌ی بی) له‌و زاته‌ گێ‌ریته‌وه، (مامۆستا زه‌ه‌ه‌بی) فه‌رمووده‌ناس (خوا لی‌ی خو‌ش بی) به‌ زنجیره‌ ده‌ گێ‌ریته‌وه تا ده‌گاته نه‌ضری کوری عه‌ره‌ب، نه‌ویش له‌ عیک‌ریه‌ی بیستووه، نه‌ویش له‌ ئیمامی ئیبن عهباس (خوا لی‌ی رازی بی) ده‌لی: { که پیغه‌مه‌ریان (درودی خوای لی‌ی بی) له‌ناو گۆره‌ پی‌روژه‌که‌ی دانا، له‌ نیوان ته‌نی پاکی و نه‌له‌ده‌که‌ی قوماشه‌کی سه‌ی دروست کراوی شاری (به‌عله‌به‌که) دانرا }، مامۆستا سالی ۱۶۸ک - ۷۸۴ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: سیر أعلام النبلاء ۵/۴۵۴ - ۴۵۵.

نیظامه‌دین عیصامه‌دین نۆدشه‌یی (۱۶۹۶)

ناوی نیظامه‌دینه، کوری عیصامه‌دینی کوری جه‌لاله‌دینی کوری مه‌لا عبدالرحمانی کوری مه‌لا نه‌حه‌دی نۆدشه‌یه، سالی ۱۳۱۳ک - ۱۸۹۵ز له‌ گوندی نۆدشه‌ی (هه‌ورامان) هاتووته‌دنيا، خو‌رتندی تا کۆتایی بی‌هینا، نیجازه‌ی وه‌رگرت، ده‌ستی کرد به‌

جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی و خزمه‌تی ئایینی پیرۆز، ده‌ستی شیعری هه‌بوو، سالی ۱۳۹۹ ک - ۱۹۷۸ ز کۆچی دوابی کرد.

سەرچاوه: تاریخ مشاهیر کورد ۲/۴۶۸.

نعمه‌الله زه‌که‌ریا شازه‌لی (۱۶۹۷)

ناوی نعمة‌الله یه، کورپی شیخ زه‌که‌ریای کورپی عبدالرحمانی کورپی سوله‌یمانی کورپی خالیدی کورپی حه‌سه‌نی کورپی شیخ نه‌بو حه‌سه‌نی شازه‌لی کاکۆزه‌که‌ریای (سه‌یه، له شاری (که‌رمان) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان ئاره‌زوی ته‌سه‌ووی هاته‌ ناو دل و ده‌روون، له‌بو باره‌دا خۆی ماندوو کرد، تا بگا به‌ مه‌به‌ستی راسته‌قینه، له‌گوندی (کاکۆزه‌که‌ریا) شوینی تایه‌تی هه‌بوو بۆ خواپه‌رستن، ئیستاش نه‌و شوینه پیرۆزه‌ ناوده‌بردری به‌ (چله‌خانه).

پاش کۆچی باوکی نه‌و گونده‌ی به‌جیه‌یشت بۆ براهه‌کانی که ژماره‌یان یازده بوو، چوو (به‌غدا) بنه‌ماله‌ی گه‌یلانی ژنیان داتی، کوره‌کی بوو ناوی نا (مه‌مه‌د صادق)، پاشان شیخ نعمة‌الله چوو (شام)، دوابی چوو (حیجاز)، له‌وی چوو (به‌مه‌ن)، پاشان چوو (میسر)، نه‌مجاره‌ چوو (هیند)، له‌وی گه‌راوه‌ شاری (ماهان) و (که‌رمان) له‌وی خوای گه‌وره‌ دوو کورپی بی به‌خشی: عبدالحافظ و عبدالرؤف.

شیخ له (که‌رمان) خه‌ریکی نامۆزگاری خه‌لکان بو، مه‌مه‌د صادقی ناردوه‌ گونده‌که‌ی خۆیان (کاکۆزه‌که‌ریا)، عبدالرؤفی نارد (به‌غدا) خۆشی کۆچی یه‌کجاری کرد به‌ره‌و باره‌گای خوا.

سەرچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۸ - ۶۰۹.

۲. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۱۰۳ - ۱۰۷.

نعمه‌الله عبدالکریم هه‌زارکانیانی (۱۶۹۸)

ناوی نعمة‌الله یه، کوری شیخ عبدالکریمی مه‌ردۆخی یه، سالی ۱۸۶۰ز له گوندی (هه‌زارکانیان) سه‌ر به (سه‌ه) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به خویندن پاشان چوو هه‌زگه‌وتی (دار الإحسان) لای مه‌لا عبدالقادر شه‌ریعه‌تی، سالی ۱۲۷۶ك - ۱۸۵۹ز له‌گه‌ل مامی چوو هه‌زگه‌وتی سالی ۱۲۹۷ك - ۱۸۷۹ز له‌گوندی (پایگه‌نه) لای مه‌لا فه‌ضل‌اللهی خویند، له‌و کاته‌ بوو (ته‌صریفی مه‌لا عه‌لی) نووسیه‌وه، پاش کۆچی دوا‌یی مامی چوو (ئه‌سته‌مبۆل)، له‌و مووچه‌یان بۆ بریه‌وه، گه‌راوه‌ سلیمانی دوا‌یی هاته‌ هه‌ولێر، دوباره‌ گه‌راوه‌ (ئه‌سته‌مبۆل) گه‌راوه‌ هه‌ولێر، ده‌ستی کرد به‌ ده‌رسدانه‌وه له‌ مزگه‌وتی شیخه‌للا.

به‌شیک له‌ فه‌قیه‌کانی: (مه‌لا عبدالله ی دێره‌پروشه): ده‌وری سالی ۱۹۰۰ز، وه‌ (مه‌لا عبدالقادر سیگرتکانی)، مامۆستا چه‌ند حاشیه‌ی له‌سه‌ر (ته‌ذیب الکلام) و (عبدالله یه‌زدی) و چه‌ند کتیبانی مه‌نتیق و که‌لام هه‌یه، سالی ۱۹۱۵ز کۆچی دوا‌یی کرد. کوره‌کانی: (شیخ عه‌لی): مه‌لا بوو له‌ (به‌غدا) و (شیخ حه‌سه‌ن): (مه‌درس)بوو له‌ هه‌ولێر و (شیخ حوسین): فه‌رمابه‌ر بوو، وه‌ (شیخ مصطفا): پڕوانامه‌ی دکتۆرای وه‌رگرت له‌ (به‌غدا)، وه‌ (شیخ جه‌عفهر).

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۷۴۳.
۲. الإکلیل فی محاسن أربیل ۲۴۴.
۳. مشاهیر الکورد ۲/۲۱۵ - ۲۱۶.
۴. به‌مه‌اله‌ی زانیا‌ران (۱) شیخانی مه‌ردۆخی.
۵. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ۵/۸.

نیعم نه‌جه‌دین حه‌رانی (۱۶۹۹)

نیعم خان، کچی نه‌جه‌دینی کوری نه‌جه‌دی کوری حه‌مرانه، خه‌لکی (حه‌رانه)، لای چه‌ند زانایانی خویندوو، خوشی دهرسی داوه، سالی ۶۳۸ ک - ۱۲۴۰ ز هاته‌دنیا، له ۲۰ ذی القعدة، سالی ۷۲۱ ک - ۱۳۲۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ۲/۱۲۹

نه‌عیم مسافر نۆرمه‌وی (۱۷۰۰)

ناوی (نه‌عیم)ه، کوری موسافیری کوری جه‌غه‌ره، نازناوی (طه‌یبه)، خه‌لکی شاری (ورمی)یه، هه‌ر له‌وی کرایته (قازی)، پاشان بۆ خویندن چو‌ویته (به‌غدا)، گه‌راوه (ورمی) ده‌ستی کرد به‌ دهرسدانه‌وه، دوا‌ی سالی ۴۶۰ ک - ۱۰۶۷ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: الأنساب ۱/۱۲۰.

نۆره‌دین ئیسماعیل شیروانی (۱۷۰۱)

ناوی نۆره‌دینه، کوری ئیسماعیلی کوری حه‌سه‌ن به‌گی (شیروانی)یه، سالی ۱۸۶۶ ز له‌ هه‌ولێر هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خویندن، قورئانی پی‌رۆز و کتێبه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی ته‌واو کردن، چووه (که‌ربه‌لا) ماوه‌ک له‌وی لای مه‌لا طاها‌ی برای خویند، ماوه‌ک چووه لای مه‌لا باق‌ری یه‌زدی، جار‌جار ده‌چووه لای مه‌لا نیظامه‌دین به‌گ و مه‌لا ته‌وفیق به‌گی صۆفی، ته‌جویدی له‌لای مه‌لا عبدالسلامی به‌غدایی خویند.

کرا (مدرس) له‌ که‌ربه‌لا، دوا‌یی گواستراوه (به‌صره)، له‌وی ناردرا (حه‌ی)، پاشان هاته (به‌غدا)، سالی ۱۹۰۹ ز کرا به‌ریوه‌به‌ی (دار المعلمین) له‌ (به‌صره)، گه‌راوه هه‌ولێر، گه‌راوه (به‌غدا)، گه‌راوه (به‌صره)، سالی ۱۹۳۰ ز خانه‌نشین کرا، دوا‌عه‌مری له‌ مزگه‌وتی (نه‌زبه‌ک) له‌ (به‌غدا) دهرسی ده‌دا، هه‌روه‌ها ووتارخوین بوو له‌ مزگه‌وتی حاجی نه‌مین، له‌ گه‌ره‌کی (که‌رخ)، سالی ۱۳۶۱ ک - ۱۹۴۲ ز له‌ به‌غدا کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی: (خلاصة تاریخ الإسلام)، (الفلسفة العلمية)، (الفلسفة الأخلاقية)، (تأریخ التریة)، (حقیقة الحقائق)، (رد العوام عن امتهان ما له الإحترام)، (زبدة الهندسة)، (علم الحيوان)، (الفلسفة العليا)، (المنطق القديم)، (المنطق الجديد).
سه‌رجاوه‌کان:

۱. لب الألباب ۳۷۷/۲.

۲. معجم المؤلفین ۱۲۳/۱۳ - ۱۲۴.

۳. معجم أعلام الکورد ۷۴۵ - ۷۴۶.

نورهدین عبدالله جه‌لی (۱۷۰۲)

ناوی نوره‌دینه، کورپی مه‌لا عبدالله‌ی کورپی مه‌لا نه‌سه‌دی کورپی مه‌لا عبدالله‌ی کورپی مه‌لا عبدالرحمانی جه‌لییه، سالی ۱۸۸۳ ز له شاری (کۆیه) هاته‌دنیا، له مه‌دره‌سه‌ی باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، له‌لای موسته‌عیده‌کان قوناغی سوخته‌یی بری، له قوناغی موسته‌عیدی چووه خزمه‌ت باوکی، پاشان چووه لای مه‌لا محمهد برای، زانسته‌کانی ته‌واو کرد، له‌لای نه‌و نیجازه‌ی وه‌رگرت.

له مزگه‌وتی گه‌وره‌ی کۆیه ووتاری ده‌دا، ده‌رسی فه‌قیانی ده‌داوه، له‌وانه: مه‌لا مصطفای بانه‌موردی، مه‌لا صالحی نیره‌گینی، مه‌لا ئیبراهیمی بیراوه‌ی.

کۆچی دوا‌یی: شه‌وی چوارشه‌مه، ۲۹ ی ذی القعدة، سالی ۱۳۷۱ ک - ۲۰/۸/۱۹۵۲ ز کۆچی دوا‌یی کرد، نزیك گۆری مه‌لا محمهدی برای و مه‌لا عبدالله‌ی باوکی به‌خاک سپێردرا.

سه‌رجاوه‌کان:

۱. بنه‌ماله‌ی زانیاران ۵۶۵.

۲. محمد بن عبدالله الجلی ۹۹.

۳. ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نه‌زی سعاتچی.

شیخ نوره‌دین عبدالجبار بریفکانی (۱۷۰۳)

ناوی نوره‌دینه، نازناوی (نوری)یه، کورپی عبدالجباری کورپی نوری کورپی نه‌بویه‌کری کورپی (زین العابدین)ی کورپی عبدالکریمی کورپی موسای کورپی سوله‌یمانی کورپی عبدالغنی کورپی نیسحاقی کورپی بابا مه‌نصوری کورپی حوسینی (نه‌خلاطی)یه - که سالی ۸۰۸ك - ۱۴۰۵ز له (میسر) کۆچی دوا‌یی کرد -، نه‌و زاته ره‌چه‌له‌کی ده‌چینه‌وه سهر ئیمامی حوسینی نه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوی لی بی) که‌واته: سه‌یده‌کی جسنی حوسینی یه، سالی ۱۲۰۵ك - ۱۷۹۰ز له گوندی (ئیتوت) هاته‌دنیا.

خویندنی: له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان له‌سهر فهرمووده‌ی نه‌و چووه (نامیدی)، ماوه‌کیش چووه (شۆش)، دوا‌یی چووه (موصل) پاشان چووه (کۆیه)، دوا‌یی چووه (شه‌قلاوه)، دوا‌یی هاته‌هه‌ولیر، گه‌راوه (نامیدی) لای مه‌لا یه‌حیای مزوری، ماوه تا نیجازه‌ی وه‌رگرت، هه‌روه‌ها نیجازه‌ی دووه‌می له مه‌لا نیسلامی شۆشی وه‌رگرت، نیجازه‌ی سییه‌می له مه‌لا یونسی کوردی له (موصل) وه‌رگرت.

شیخ نوره‌دین ماوه‌ک له گوندی (میردینک) بوو، له‌و ساله ۱۲۳۶ك - ۱۸۲۰ز (فتح‌المبین)ی ئینن جه‌ه‌ر - که شهر‌حی ئه‌ربه‌عینی ئیمامی نه‌وه‌ویه - نووسیه‌وه، جا نازانم له‌و کاته مه‌لا بووه، یا فه‌قی؟ نه‌و نووسخه ئیستا له‌لای ئیمه‌یه.

مه‌لایه‌تی: کۆتایی به‌خویندن هینا، له‌سهر فهرمووده‌ی مامۆستای گه‌راوه خزمه‌ت باوکی له (ئیتوت)، له‌وئ ده‌ستی کرد به‌خواپه‌رستی، سهر له به‌یانی قورنانی پی‌روزی ده‌خویند، پاشان تا نیوه‌رۆ ده‌رسی فه‌قیانی ده‌دا، دوا‌یی تا عه‌سر نامۆزگاری خه‌لکانی ده‌کرد، دوا‌ی عه‌سر خه‌ریکی وێردی ته‌ریقه‌ت بوو، پاشان له‌سهر فهرمووده‌ی باوکی چووه (موصل)، ته‌ریقه‌تی (قادری) له شیخ مه‌حمودی جه‌لیلی وه‌رگرت، زۆر پی نه‌چوو له‌لایه‌ن شیخ کرا خه‌لیفه‌ی ته‌ریقه‌تی قادری روفاعی.

مامۆستا عبدالکریمی بیاره (خوا لئی خوش بی) ده‌لتی: له‌و ماوه‌ی شیخ نورالدین له (موصل) بوو، شیخ نور محمه‌دی هیندی له‌وئ دابه‌زی، شیخ نورالدین ته‌ریقه‌تی

نه قشبه ندی لی وەرگرت، نه عجا گهراوه لای باوکی له (نیتووت)، ماوهک لهوی بوو، دواپی باوکی ناردیه (بریفکان) بۆ سهرپهرشتی تهکیه باپیری، نهویش چوو تهکیه کهی چاک کردهوه، دهستی کرد به نامۆزگاری خهڵکان و دهرسدانهوهی فهقیان.

خوهرهوشتی: زاتهکی له خواترس بوو، بهردهوام به پۆژی بوو، دنیای وهلا نابوو، کاربه دهستان بهدویان دا دهنارد مووچهی بۆ پرئهوه نهدهچوو، ههر شتیک بۆی هاتبایه تهکیه، دابهشی سهر دهرویشهکانی دهکرد، به ماوهکی کهم دهشت و چای دهووک و موصل و ههولیری ههمو پۆناک کرد، بهو نامۆزگاریه بههیزانهی، توانی چهند کهسانی سهر رهق نهرم بکا، لیشیواوان راستهپی بکا، نیش و کاره پیکهکانی، وهکو زمان وقه له مه کهی مهدرسه کی بهردهوامی شهوان و پۆژان بوون، بۆ نهوان کهسان و یستبایانه چاوی لی بکهن.

چهند نامه ی پر سوودی نووسیوه بۆ دۆستان و خهلیفهکانی، لهوانه: نامه ی مهلا حامیدی دۆسکی، نامه ی مریدهکان، نامه ی شیخ ئیسلامی شۆشی، نامه ی شیخ ئیسماعیلی شۆشی، نامه ی مریدهکانی ناوچهی زیبار، نامه ی شیخ یونسی شۆشی، نامه ی شیخ حهسهنی جهبار، نامه ی سهید نهحمده به زمانی عهرهبی، نامه بۆ مریدهکانی خۆی به زمانی فارسی.

دانراوهکانی:

۱. البدور الجلیة: سهید محمدهدی موصلی شهرحی کردووه.

۲. بهجة السالکین.

۳. آداب الخلوة.

۴. مرام الإسلام.

۵. إبراز دقائق الحقائق.

۶. تنبيه النيام.

۷. الفتح الأرحم.

۸. المعشرات: محمده طاهیر (الصائغ) شهرحی کردووه.

۹. مناجات نوری.

۱۰. القصيدة الثانية.

۱۱. القصيدة الهمزية: شیخ محهمه‌د نوری موصلی شهرحی کردووه.

۱۲. القصيدة اللامية: شیخ حه‌سه‌ن جه‌بار موصلی شهرحی کردووه.

۱۳. القصيدة النونية: سه‌ید محهمه‌د نوری موصلی شهرحی کردووه.

۱۴. تلخیص الحکم.

له‌گه‌ل چه‌ند قه‌سیدانی تر به‌ کوردی و به‌ عه‌ره‌بی.

خه‌لیفه‌کانی شیخ نوره‌دین: شیخ طاها‌ی سلیقانی، شیخ عوسمانی رېچوانی، شیخ عبدالغفور، شیخ عه‌لی گه‌لی رمانه، شیخ عبدالحمیدی بریفکانی، شیخ محهمه‌د جه‌رجیس موصلی، شیخ ئیسلامی شو‌شی، شیخ عبدالکریمی ئاکری، شیخ مصطفی‌ی ئامیدی، شیخ عبدالقادر فاریلی، ماموستا حه‌سه‌ن جه‌بار، شیخ عه‌لی مه‌غریبی، شیخ سوله‌یمان به‌گی موصلی، مه‌لا حامیدی دۆسکی، شیخ عبدالرحمانی جزیری، شیخ محهمه‌دی برازای، شیخ محهمه‌د عزری، شیخ نه‌حه‌دی سه‌بعوای، مه‌لا عبدالله فه‌یزی، شیخ سولتان خه‌لیفه، حاجی سه‌لیم ئاغه‌وات، حاجی یاسین جو‌ره، شیخ عبدالفتاح زاخولی، شیخ عبداللطیف، حاجی صالح جلمیران، شیخ عبدالباری جزیری، نور محهمه‌د بریفکانی، شیخ مه‌هود ده‌رگه‌لی، شیخ محهمه‌د عه‌لی نه‌تروشی، شیخ عبدالقهار بریفکانی، شیخ موحسین بریفکانی، شیخ مونه‌وهر بریفکانی، شیخ محهمه‌دین بریفکانی، شیخ نوری بریفکانی، شیخ طاها بریفکانی، شیخ عبدالله به‌رو‌شکی، عبدالرحمان نه‌تروشی، شیخ نه‌نوه‌ر ره‌به‌تکی، نه‌وانه به‌شیکیان راسته‌وخو خه‌لیفه‌ی شیخ بوون، وه به‌شیکیان جینگری خه‌لیفه‌کانی شیخ بوون.

نه‌ته‌وه‌ی شیخ نوره‌دین: نه‌مانزانیه جه‌نابی شیخ کوری هه‌بووبی، نه‌وه‌ی

نووسراوه سی کچی هه‌بووه:

۱. بیرو‌زخان: دایه شیخ محهمه‌د ده‌وکی برازای.

۲. فاطمه خان: خێزانی شیخ عبدالحمیدی نه‌تروشی.

۳. صافیه خان: کچی مالتی بوو، میژدی نه‌کرد، قورنانی پیروژ و ته‌فسیر و چه‌ند
 فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ر (دروودی خوای لی‌بی) و شه‌ریعه‌تی ئیسلامی له‌ خزمه‌ت
 باوکی خویند، دوا‌ی کۆچی دوا‌ی شیخ، ته‌کیه‌ی بریفکانی چاک کرده‌وه و
 ناوی بو دابین کرد، پاشان کۆچی دوا‌ی کرد، له (بریفکان) به‌ خاک سپێدرا.
 کۆچی دوا‌ی: شیخ نوره‌دین، ماوه‌ی چل سالان پتر، له (بریفکان) خه‌ریکی
 نامۆزگاری ده‌رویش و مریدان و ده‌رسدانه‌وه‌ی فه‌قیان بوو تا سالی ۱۲۶۷ ک –
 ۱۸۵۰ ز کۆچی دوا‌ی کرد، رسته‌ی (تبکی السماء لفقد النور للاسف)ی به‌ لیکدانه‌وه‌ی
 نه‌بجهدی، بو میژوی کۆچی دوا‌ی داندراوه، به‌م شیوه‌یه:

تبکی السماء لفقد النور للاسف

$$۴۳۲ + ۱۳۳ + ۲۱۴ + ۲۸۷ + ۲۰۱ = ۱۲۶۷ ک$$

سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۴ – ۶۰۶.

۲. الأكراد في بهدينان ۸۲ – ۸۴.

۳. معجم أعلام الكورد ۷۴۷.

۴. الرد المبين في مآثر الشيخ نورالدين.

۵. الشيخ نورالدين البريفكاني.

۶. کاروان، ۷ – ۱۱۳ – ۱۱۵ / ۱۹۸۳ ز.

۷. ژیناوه‌ری زانایانی کورد ۷۸۰ – ۷۸۷.

۸. بنه‌ماله‌ی زانایان ۴۳۲ – ۴۴۱.

۹. بوژاندنه‌وه ۳/۱۷۵ – ۱۹۳

نورس عبدالرزاق که‌رکوکي (۱۷۰۴)

مامۆستا نورس نه‌فه‌ندی خه‌لکی شاری (که‌رکوک)ه، سه‌فه‌ری (نه‌ستانه‌ی کرد،
 له‌وی کرا موده‌رریس، سالی ۱۱۵۹ ک – ۱۷۴۶ ز کرا قازی (بو‌سنه)، پاشان

دوورخراوه بۆ (کوتاهیه)، هەر له‌وئ سالی ۱۱۷۵ ک - ۱۷۶۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد، دیوانی شیعی هه‌یه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۲۴.
۲. معجم أعلام الکورد ۷۴۸.

نور محه‌مه‌د ئیسحاق زاده (۱۷۰۵)

مامۆستا نور محه‌مه‌د نه‌فه‌ندی کوری ئیسحاق زاده، ناسراوه به (کوره‌کورد)، ده‌رسی داوه له (یه‌کی شه‌هر)، کرایته قازی، ماوه‌کیش قازی (بروسه) بووه، پاشان له (مه‌که‌که‌ی پیرۆز کرایته قازی، دوا‌یی کرایته قازی (نه‌سته‌مبۆل)، سالی ۱۱۴۱ ک - ۱۷۲۸ ز کۆچی دوا‌یی کرد، چهند کوری به‌رپۆز و ماقولتی هه‌بوون.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. معجم أعلام الکورد ۴۴۷.
۲. مشاهیر الکورد ۲/۲۱۷.

نوری باباعه‌لی ته‌کیه‌یی (۱۷۰۶)

ناوی نوریه، کوری باباعه‌لی کوری شیخ عه‌لی موده‌رریسی گوندی (ته‌کیه‌یه)، ده‌وری سالی ۱۳۰۵ ک - ۱۸۸۷ ز هاته‌دنیا، له قوتابخانه‌ی باوکی خوتند و پنگه‌یشت بوو به زانا و نووسه‌ر، له نه‌ستیره‌ناسی و ژمیریاری به‌ناوبانگ بوو، زاته‌کی سوودبه‌خش بوو بۆ خه‌لکان و قوتابیان، ره‌شید و چاوقه‌یم و نه‌ترس بوو، له ۱۲/۳/۱۹۵۶ ز کۆچی دوا‌یی کرد، شیخ که‌مالی کوری جیگری بوو.

دانراوه‌کانی: (شرح الدرّة العروضية للشيخ معروف) و (شرح تشریح الأفلاك لبهاء الدين العاملي) و (سه‌رجه‌له‌ی سه‌یده‌کان) و (نه‌حو و سه‌رف) و (چهند شیعی کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی).

سەرچاوه کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۰۹.

۲. بنه ماله‌ی زانیاران ۲۱۸ – ۲۱۹.

۳. شرح منظومة الدرّة العروضية ۷.

- و -

وهلی عثمان زیباری (۱۷۰۷)

ناوی وهلی یه، کوری عوسمانه، عه شیره تی (زیباری) یه، ناسراوه به (نامیدی)، یه ک بووه له شیخه کانی ته سه ووف، لهو بابته کتییی (أنیس العارفين) ی داناووه، سالتی ۹۶۷ ک - ۱۵۵۹ ز ته وای کردووه، یتشکشی به وه زیر فه ره اد پاشا کردووه، سه ره تابه که ی به (الحمد لله الذي أنزل الحكم على قلوب أوليائه....) ده ست یی ده کا.

سەرچاوه کان:

۱. معجم المؤلفين ۱۳/۱۶۶.

۲. هدية العارفين ۶/۵۰۱.

وهلی هه ولیری (۱۷۰۸)

مامۆستا وهلی، خه لکی شاری هه ولیره، پاشان چوو یته (موصل)، له مزگه وتی (وه زیر) ووتارخوین بووه، ده رسی دایته وه، چه ند زانا له سه ر ده ستی نه و ده رچووینه، کوریککی زانای هه بووه، ناو (به کر) له شوینی باوکی کرایته ووتارخوین.

سەرچاوه کان:

۱. غاية المرام ۸۱ – ۸۲.

۲. الإكليل في محاسن أربيل ۲۳۴ – ۲۳۵.

وه‌یسی عبدالله گرتکی (۱۷۰۹)

ناوی وه‌یسی‌یه، کوری مه‌لا عبدالله‌ی کوری مه‌لا نه‌حمه‌دی کوری مه‌لا
عبدالخالیقی کوری مه‌لا محمه‌دی کوری ناده‌مه، عه‌شیره‌تی (باله‌ك)ه، سالی ۱۹۰۴ ز له
گوندی (گرتك) هاته‌دنیا.

خویندنی: له مه‌دره‌سه‌ی باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، پاشان له خزمه‌ت
باوکی چوو (په‌سوه)ی ئیران، له‌لای نه‌و ماوه تا گه‌یشته (جمع الجوامع)، له‌وکاته باوکی
کۆچی دوابی کرد، نه‌ویش گه‌راوه (گرتك)، له‌وێ به‌ری که‌وت هاته‌هولیر لای مه‌لا
صالحی کۆزه‌پانکه زانسته‌کانی ته‌واو کرد، چوو مزگه‌وتی (قه‌لات) لای مه‌لا نه‌بویه‌کر
نه‌فه‌ندی نیجازه‌ی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: گه‌راوه (گرتك) له‌وێ مه‌دره‌سه‌ی فه‌قیانی دروست کرد، له‌عیراق و
ئیران و تورکیا فه‌قیان روویان تی کرد، به‌شینك له‌وانه: مه‌لا حه‌سه‌نی روستی، مه‌لا
مصطف‌ا خضر، مه‌لا ئیبراهیم شیخ ناوده‌لی، مه‌لا نه‌حمه‌د عبدالله پیرنۆمه‌ری، مه‌لا جه‌لال
خه‌یلانی، مه‌لا نه‌حمه‌د مه‌میخه‌لی، پاشان چوو (میرگه)، گه‌راوه (گرتك)، چوو (گه‌زنه)
گه‌راوه (گرتك).

خویره‌وشتی: زاته‌کی به‌رز بوو، گران بوو، هێمن بوو، سه‌خی بوو، بۆ ناشت
بوونه‌وه‌ی خه‌لکان خۆی ماندوو ده‌کرد، به‌شدار بوو له‌شۆرشی نازادی کورد، ده‌وریکی
سه‌ره‌کی هه‌بوو بۆ دامه‌زراندنی یه‌کیه‌تی زانیانی کوردستان، یه‌ك بوو له‌نه‌ندامه
دیاره‌کانی لیژنه‌ی فتوای شه‌رعی قازیه‌کان، که‌جه‌نابی سه‌روک مه‌لا مصطف‌ای (بارزان)
سالی ۱۹۷۰ ز له (گه‌لاله) دايمه‌زراند.

مامۆستا به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر ده‌رسدانه‌وه، تا سالی ۱۹۷۸ ز گونده‌کان
روخاندان به‌ده‌ستی رژیمی (به‌عس)، نه‌ویش به‌زۆرداری نیشته‌جێ کرا، له‌کۆمه‌لگای
(دیانه).

کۆچی دوایی: له ۱۸/۲/۱۹۷۹ ز کۆچی دوایی کرد، گۆره‌که‌ی له‌سه‌ر گردێکه‌ به‌سه‌ر (سۆران) دا ده‌ڕۆنی، نه‌و شویته‌ حاجی عومه‌ر گوانی به‌خشی بو نه‌و مه‌به‌سته، مامۆستا چه‌ند کتیی چاک و ده‌ستووسی باوک و باپیرانی له‌ دوا به‌جیما.

مه‌لا سه‌عیدی کوری بووه‌ جیگری له‌ کاروباری ناینی و پیش نویژی و ووتارخوێندن و نامۆزگاری خه‌لکان، نه‌ویش له‌ دایک بووی سالی ۱۹۳۷ ز یه، لای باوکی خوێند، سالی ۱۹۶۶ ز نیجازه‌ی وه‌رگرت، له ۱۳/۳/۱۹۹۷ ز له (سۆران) کۆچی دوایی کرد، مه‌لا عوبیدالله ی کوری جیگری، کورانی تریشی هه‌نه مه‌لا و نووسهرن خوای گه‌وره نه‌و بنه‌ماله یارمه‌تی بدا بو خزمه‌تی ناینی پرۆزی نیسلام.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. بنه‌مالانی به‌ناوبانگی رواندز ۸۴ - ۹۰.

۲. خۆری نیسلام ۳۱ / ۲۰۰۶ ز، ۶۷ - ۷۱.

وه‌یسی محهممه‌د گه‌ په‌نک ره‌شی (۱۷۱۰)

ناوی وه‌یسی یه، کوری محهممه‌دی کوری عبدالله یه، خه‌لکی (که‌په‌نک ره‌ش) ه، له بناری چیای (قه‌ره‌جوغ) قه‌زای مه‌خور، عه‌شیره‌تی (شیخ مه‌موندیه)، سالی ۱۸۸۸ ز هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌ خوێندن، چه‌ند حوَجَره‌ی فه‌قیانی به‌سه‌ر کرده‌وه، له‌ چه‌ند شوێنان گه‌را، تا قۆناغه‌کانی خوێندنی بری، دوا هه‌واری مزگه‌وتی شیخ مصطه‌فا بوو له هه‌ولێر، ماوه له‌ خزمه‌ت شیخ نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی و ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: بووه مه‌لا له‌ گوندی (که‌ندار) دوایی چووه (که‌په‌نک ره‌ش)، له‌و کاته مه‌لا نیسماعیلی دیه‌گه له‌لای ده‌خوێند، مامۆستا وه‌یسی سالی ۱۹۱۸ ز کۆچی دوایی کرد، مه‌لا شیخ محهممه‌دی کوری ماوه‌ک مه‌لا بوو له (ماجید)، پاشان هاته مزگه‌وتی حاجی مه‌جید قه‌ردار له هه‌ولێر، دوایی چووه (حه‌سه‌ن به‌گ)، گه‌راوه هه‌ولێر، پرۆزی هه‌ینی ۲۰/۳/۱۹۹۹ ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: الإکلیل فی محاسن أربیل ۳۸۱.

- ه -

هبة الله محمد مهلا ناکرهیی (۱۷۱۱)

ناوی هبة الله یه، کورپی محمد مهلا سەعید ئەفەندی موفقی ناکره، کورپی مهلا عبدالرحمانی کورپی زانی مهزن مهلا یه حیا ئەفەندی مزوری یه، سالی ۱۸۸۰ز له شاری (ناکره) هاته دنیا، یه که له مهلا یه چاکه کانی نهو سهردهمی، پاش تهواو کردنی قوناغه کانی خویندن هاته ههولیر له مزگهوتی قهلات، سالی ۱۹۰۶ز ئیجازهی له مهلا نهبویه کر ئەفەندی وهرگرت، گهراوه (ناکری) دهستی کرد به دهرسدانهوه و کاروباری مهلا یهتی ههر لهو ساله دا کرا موده ریس، سالی ۱۹۰۹ز کرا سهروکی زانیاری، سالی ۱۹۱۸ز کرا قازی (ناکره)، سالی ۱۹۲۴ز کرا موفقی (ناکره)، له ماوهی سالی ۱۹۲۵ز تا سالی ۱۹۴۳ز چوارجار ههلتیردرا به (نایب)، سالی ۱۹۴۷ز کرا ئەندامی پیاو ماقولان، سالی ۱۹۰۰ز شهرحی فهرائیزی شهرحی مهنهج - دانراوی محمد نین نادهمی باله کی - نووسییهوه، دانه کی کۆپیمان له لایه.

کۆچی دواپی: سالی ۱۳۷۵ك - ۱۹۵۵ز کۆچی دواپی کرد، له (ناکره) به خاک سپێردا.

سەرچاوه کان:

۱. أسهم علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۳.

۲. معجم أعلام الكورد ۵۵۲.

۳. أعلام كورد العراق ۸۶۲ - ۸۶۳.

هبة الله نهصر جه رانی (۱۷۱۲)

ناوی هبة الله یه، کورپی نهصری کورپی مهنصورپی کورپی حوسینی کورپی حامیدی (جه رانی) یه، نازناوی (نهبوله حاسینه)، مهزهبی حنبهلی بووه، دهوری سالی ۵۸۰ك - ۱۸۴ز کۆچی دواپی کردووه، کتییی (المعیار فی الرد علی المتمسکین عن الأخیار) ی

داناوه، له بابەت گۆرانی و سه‌ما و هه‌له‌په‌ڕین، سه‌ره‌تایه‌که‌ی به (الحمد لله مکرم الأولیاء
بجزیل الاکرام...) ده‌ست بێ ده‌کا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. هدیه‌ العارفین ۶/۵۰۶.
۲. ایضاح المکنون ۲/۵۱۶.
۳. معجم المؤلفین ۱۳/۱۴۵.
۴. معجم أعلام الکورد ۷۵۲.

ه‌دایه‌الله ئیسماعیل هه‌ولێری (۱۷۱۳)

ناوی ه‌دایه‌الله‌یه، کوری ئیسماعیل، خه‌لکی (هه‌ولێره)، خه‌لیفه‌ی مه‌ولانا
خالد بووه، خه‌ریکی فتوا و ده‌رسدانه‌وه‌ بووه، کاروباری ته‌ریقه‌تی ئه‌نجام داوه، ده‌لێن:
مه‌ولانا که ئیجازه‌ی ته‌ریقه‌تی پێدا، فه‌رمووی: {به‌ ته‌مای ته‌ریقه‌ت له‌ خۆت مه‌گه‌ڕی،
خوێندنه‌که‌ت ته‌واو بکه، رۆژه‌ک دادی به‌ مه‌لایه‌تی ده‌رباز ده‌بی}.

مه‌لا ه‌دایه‌ت گه‌راوه‌ هه‌ولێر خوێندنه‌که‌ی ته‌واو کرد، دانێشت به‌ مه‌لایه‌تی
خه‌ریکی وێردی ته‌ریقه‌ت بوو، به‌لام پتر رویدا ده‌رسی فه‌قیان، که محهم‌د پاشای (رواندز)
هاته‌ هه‌ولێر برپاری دا به‌ داخه‌رانی هه‌موو ته‌که‌یه‌ و خانه‌قابه‌کانی شیخ و ده‌رویش و صۆفی
لێنه، ته‌نیا نه‌وانه‌ بکریته‌وه‌ که مه‌لا و فه‌قی لێ ده‌خوینن، له‌و برپاره‌ مه‌لا ه‌دایه‌ت
سوودی وه‌رگرت، چونکه‌ به‌گه‌ر چینی مه‌لایه‌کان که‌ت، له‌ ئه‌نجامدا محهم‌د پاشا خۆی
هاته‌ زیاره‌تی داوای دو‌عای لێ کرد، ئه‌وه‌بوو فه‌رموده‌که‌ی مه‌ولانا که‌ له‌ پێشدا
نامۆزگاری کرد.

کۆچی دوایی: مامۆستا ه‌دایه‌ت له‌ (به‌غدا) کۆچی دوایی کرد، له‌ گۆرستانی
شیخ عبدالقادر گه‌یلانی نزیک مه‌لا یه‌حیای مزوری به‌ خاک سپێردرا، شیخ محهم‌د
سه‌عیدی کوری بووه‌ جینگری، نه‌ویش کۆچی دوایی کرد، شیخ ئه‌سه‌دی کوری جینگری
بوو، نه‌ویش سالی ۱۸۴۸ ز له‌ هه‌ولێر هاته‌ دنیا، له‌ مزگه‌وتی نزیک مزگه‌وتی خانه‌قا

ده‌رسی ده‌دا، دیوانی شیعی به زمانی تورکی هه‌یه، کتییی (کنز العرفان فی احادیث نبی الرحمان) ی داناو، دوا‌یی داویان کرد له (ئه‌سته‌میۆل)، که چوو ده‌ستگیران کرد، له ۳۰/۱/۱۹۳۱ز له به‌ندیخانه‌ی تورکیا کۆچی دوا‌یی کرد، شیخ محهم‌دی کور‌ی ناسرابوو به (شیخ‌ه‌شکه) له جیی دانیش‌ت، سالی ۱۹۳۹ز کرا‌قازی هه‌ولیر، له ۸/۷/۱۹۵۱ز کۆچی دوا‌یی کرد، له مزگه‌وتی خۆی به خاک سپ‌ردا.

سه‌رچاو‌ه‌کان:

۱. عنوان المجد ۱۴۷.
۲. أربیل فی مختلف العصور ۱۰۵.
۳. علماء ومدارس فی أربیل ۶۷ - ۷۰.
۴. یاد‌ی مه‌ردان ۱/۹۴.

هیلال ئه‌حمه‌د جزیری (۱۷۱۴)

ناوی هیلاله، کور‌ی ئه‌حمه‌دی کور‌ی ئیبراهیمی جزیری، له (دیمشق) دانیش‌تووه، ده‌رسی له‌لای ئه‌بو حامیدی صابونی و فه‌خری بو‌خاری خویندوه، خۆشی ده‌رسی به مامۆستا به‌رزالی و مامۆستا زه‌هه‌بی داوه، سالی ۷۲۷ك - ۱۳۲۶ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاو‌ه‌کان:

۱. الدرر الكامنة ۴/۴۰۴.
۲. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ۶۱۷.

هیلال مه‌حفوظ به‌سه‌نی (۱۷۱۵)

ناوی هیلاله، نازناوی (ئه‌بوننه‌جم)ه، کور‌ی مه‌حفوظی کور‌ی هیلاله، خه‌لکی گوندی (رأس العين)ی جزیری، بۆیه ناسراوه به (به‌سه‌نی)، بۆ خویندن چو‌وته (به‌غدا) لای شو‌هده‌خانی دینه‌و‌وری، گه‌رایته‌وه گونده‌که‌ی خۆی، ده‌رسی فه‌رمووده‌ی داوه، ئه‌و به‌مه‌اله ناسراون به شیخ و پیاو‌چاک و ماقوول، سالی ۶۱۰ك - ۱۲۱۳ز کۆچی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۵/۴۴.

۲. الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۶۸.

- ی -

یاسین بریفکانی (۱۷۱۶)

ماموستا یاسین بریفکانی، یه‌که له مه‌لایه به‌ناوبانگه‌کانی سه‌رده‌می خۆی، ده‌ستی کرد به‌خویندن، له قۆناغه‌کان سه‌رکه‌وت، چووه (کۆیه) لای جه‌نابی مه‌لا عبداللهی جه‌لی ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، گه‌راوه (ده‌وێک) ده‌ستی کرد به‌جیه‌جی کردنی کاروباری مه‌لایه‌تی و ده‌رسی فه‌قیان، فه‌توا و لابرده‌نی کیشه‌کانی نیوان خه‌لکی ناوچه‌که، سالی ۱۳۲۵ک - ۱۹۰۷ز له (موصل) کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: أسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۳۳.

یاسین عبدالرحمان ته‌ویلله‌یی (۱۷۱۷)

ناوی یاسینه، کورێ عبدالرحمانی کورێ حوسینی کورێ عبدالرحمانی کورێ حوسینی کورێ مه‌لا سه‌لامه، نهم به‌مه‌اله له (ته‌ویلله) مه‌لایه‌تیان کردووه، ناوبراو ئیجازه‌ی له مه‌لا عبداللهی خه‌ربانی وه‌رگرتووه، له (ته‌ویلله) ده‌رسی داوه، باغی خۆی هه‌بووه پیتی ژیاوه، کۆچی دوا‌یی کرد، دوو کورێ هه‌بوو: (مه‌لا عبدالباقي - مه‌لا عه‌به‌ده) و (مه‌لا عبدالباري).

سه‌رچاوه: به‌مه‌اله‌ی زانیاران ۴۳۰ - ۴۳۱.

یه‌حیا ئه‌بو مه‌نصور خه‌ربانی (۱۷۱۸)

ناوی یه‌حیا، کورێ ئه‌بو مه‌نصور کورێ ئه‌بولفه‌قی کورێ رافعی کورێ عه‌لی کورێ ئیبراهیمه، مه‌زه‌بی حه‌نبه‌لی یووه، نازناوی (جه‌ماله‌دین ئه‌بوزه‌که‌ریا)یه، سالی ۵۸۳ک - ۱۱۸۷ز له (خه‌ران) هاته‌دنیا، سالی ۶۰۷ک چوویته (موصل)، پاشان

چوو‌یت‌ه (به‌غدا)، دوا‌یی چوو‌ه (دیمش‌ق) له‌و‌ی نیشه‌ج‌ی بو‌و، سا‌لی ۶۷۹ک - ۱۲۸۰ز
کۆ‌چی دوا‌یی کرد.

چه‌ند کتییی دانا‌ن، له‌وانه: (انتهاز الفرص في من أفتى بالرخص في العقوبات)،
(دعائم الإسلام في وجوب الدعاء للإمام)، (نوادير المذهب) و (آداب الدعاء).
سه‌رچاوه‌کان:

۱. الذیل علی طبقات الحنابلة ۴/۲۹۵ - ۲۹۷.

۲. هدية العارفين ۶/۵۲۵.

۳. معجم المؤلفين ۱۳/۲۳۳.

یه‌حیا خالید مزوری (۱۷۱۹)

ناوی یه‌حیا، کور‌ی خالیدی کور‌ی حوسینی مزوری ژیری‌ه، سا‌لی ۱۷۷۲ز له
گوندی (بالت‌ه) نزی‌ک (بری‌ف‌کان) ها‌ته‌د‌نیا، له‌ کۆ‌نه‌وه‌ نه‌و بنه‌مال‌یه‌ سه‌رۆ‌ک و
کار‌به‌ده‌ست بو‌وینه.

خویندنی: ده‌ستی کرد به‌ خویندن، گه‌را له‌ چه‌ند قوتا‌بخانا‌ن، چوو‌ه (ئامیدی)
چوو‌ه (موصل)، ماوه‌کیش له‌لای مه‌لا خه‌لیلی سه‌یرتی بو‌و، پاشا‌ن چوو‌ه (به‌غدا) لای
عاصم ئیبرا‌هیم هه‌یده‌ری، له‌و ماوه‌یه‌ براده‌راتی بتوونی له‌گه‌ڵ نه‌سه‌د نه‌فه‌ندی هه‌یده‌ری
په‌یدا‌کرد، دوا‌یی گه‌راوه‌ (موصل) مه‌دره‌سه‌ی محمه‌د پاشای جه‌لیلی لای مه‌لا جه‌رجیس
نه‌فه‌ندی هه‌ولێ‌ری ئیجازه‌ی وه‌رگرت، هه‌روه‌ها سا‌لی ۱۷۹۱ز چوو‌ه سه‌فه‌ری حه‌ج، له‌
رینگای (دیمش‌ق) له‌و‌ی ئیجازه‌ی تری له‌ شیخ محمه‌د (الک‌زبری) و شیخ نه‌مه‌د عوبیدی
عه‌تاری وه‌رگرت.

مه‌لایه‌تی: دوا‌ی گه‌را‌نه‌وه‌ی له‌ سه‌فه‌ری حه‌ج، کرا موده‌ریس له‌ قوتا‌بخانه‌ی (دار
الح‌دیث) له‌ (موصل)، پاشا‌ن سه‌رۆ‌کی (بادینان) به‌ دوا‌یدا نارد بو‌ (ئامیدی)، له‌و‌ی ماوه‌ک
ده‌رسی داوه‌، دوا‌یی نا‌کۆ‌کی له‌ نیوان سه‌رۆ‌که‌کانی نه‌وی په‌یدا‌بو‌و، (مزوری) له‌و‌ی باری
کرد، گه‌راوه‌ (موصل) له‌ قوتا‌بخانه‌ی حاجی زه‌که‌ریا ده‌ستی کرد به‌ ده‌رس‌دان‌ه‌وه‌، یه‌ک له‌

فهقیانی ئەو سەردەمی جەنابی شیخ نۆرەدینی بریفکانی بوو سالی ۱۸۰۸ز، پاشان چوو (بەغدا) لەوێ دەرسی دەدا.

بەشێک لە فهقیەکانی:

۱. عبدالرحمان محەممەد موحسین قازی بەغدا، سالی ۱۲۴۵ک - ۱۸۲۹ز ئیجازەیی لە خزمەت وەرگرت.

۲. شیخ ئیبراھیم فەسیح حەیدەری: خاوەنی کتیی (عنوان المجد).

۳. شیخ نۆرەدین بریفکانی: شیخی تەریقەتی قادری لە (بادینان).

۴. مهلا ئەحمەد نۆمەرگومبەتی: سالی ۱۸۲۹ز.

۵. عبدالله محەممەد ئەمین تورکمانی.

۶. مهلا محەمەدی کۆری عەبیاسی کۆری عومەری دیمیلانی.

۷. مهلا عبداللهی بابێرەگەورەیی سەرۆک مهلا مصطفەیی بارزانی.

۸. مهلا محەممەدی کۆری عبداللهی زیارەتی.

۹. مهلا محەمەدی هەولێری: سالی ۱۸۰۲ز.

۱۰. مهلا حوسێن عەلی بەغدایی: سالی ۱۲۴۴ک - ۱۸۲۸ز ئیجازەیی وەرگرت.

۱۱. مهلا محەممەدی (مەجذوب).

تەریقەتی: مزوری تەریقەتی نەقشبەندی لە مهولانا خالیدی شارەزوری وەرگرت، مهولانا زۆر رێژ و حورمەتی دەگرت، گەلی خوشی دەویست، جارەك دەچیتە سەردانی دەبینی مزوری نۆستوو، دلی نایی گازی بکا، دەمی ماچ دەکا، دەگەریتەو دەلی: (خوا بۆ ئیمەت بیتی)، ئەو پەیوەندیە لە نیوانیان هەر مابوو، کە مهولانا سەفەری کرد بۆ (شام) چەند نامەیان بۆ یەک و دوو دەنارد.

دانراوەکانی:

۱. هەشت نامۆژگاری بۆ شیخ مەعروف نۆدەیی، دەربارەیی ناشتوونەوێ لە گەل

مهولانا خالید.

۲. نامیلکه‌ی عه‌ره‌بی: ده‌باره‌ی مه‌لودی پی‌غه‌مبه‌ر (درودی خوای لی‌بی)، سه‌ره‌تایه‌که‌ی ده‌ست بی‌ده‌کا به: (الحمد لله الذي نور وقوى هذه الأمة الضعيفة بوجود محمد سيد المرسلين).
 ۳. حاشیه‌له‌سه‌ر توخفه‌ی ئین‌حه‌جه‌ر: دانه‌کی ده‌ست‌نوس و دانه‌کی کۆپمان‌هه‌یه.
 ۴. شه‌رحی چه‌ند مه‌ته‌ل (ألغاز).
 ۵. حاشیه‌له‌سه‌ر شه‌رحی عیصامه‌دینی وه‌ضع.
 ۶. نامیلکه‌ی فارسی‌له‌مانای (لا إله الا الله).
 ۷. شه‌رحی مه‌سائیلی حیساب: له‌کۆتایی کتییی (خلاصة الحساب)‌ی عامیلی.
 ۸. شه‌رحی موغبه‌چه‌مه‌یفروشی مه‌لای جزیری به‌فارسی، سالی ۱۸۰۷ز پێشکه‌شی کردووه‌به: (زوبیر پاشای کوری ئیسماعیل پاشای میری بادینان).
 ۹. شه‌رحی موغبه‌چه‌به‌عه‌ره‌بی.
 ۱۰. حاشیه‌له‌سه‌ر فه‌رائیزی ئین‌حه‌جه‌ر.
- کۆچی دوا‌یی: به‌پێی نووسینی مه‌لا خالیدی کوری مامۆستا مزوری له‌ ۲۳ی شه‌روالی سالی ۱۲۵۴ک - ۱۸۳۹ز له‌به‌غدا کۆچی دوا‌یی کرد، له‌گۆرستانی گه‌یلانی نزیک گۆری مه‌لا هیدایه‌الله‌ی (هه‌ولێری) به‌خاک سپێردرا.
- کوره‌کانی: نه‌وه‌ی زانیومانه، مزوری پێنج کۆری هه‌بووه:
۱. مه‌لا عبدالرحمان: نه‌ویش کۆریکی هه‌بووه‌ناو محمد س‌عه‌ید، شاعیر بووه، نازناوی (میهری)یه، دیوانی شیعی هه‌یه‌به‌فارسی، سالی ۱۸۴۹ز ته‌واوی کردووه، له‌ (ناکری) موفقی بووه، کۆریکی هه‌بووه‌ناو (طاها).
 ۲. محمد صالح: له‌جۆله‌میرگ دانیشتووه، هه‌ر له‌و‌ی سالی ۱۲۵۹ک - ۱۸۴۳ز شه‌رحی موغبه‌چه‌ی باوکی نووسیه‌وه، له‌گه‌ل (کافیة)ی نه‌حو، سالی ۱۸۴۷ز چووه‌ (به‌غدا) بۆ زیاره‌تی گۆری شیخ عبدالقادری گه‌یلانی. وه‌هه‌روه‌ها کۆری ناو خالید و طاها و نه‌حه‌دیشی هه‌بووه.

دوای مزوری کورێ هه‌ره زانای خۆی مه‌لا نه‌حه‌د بوو، له جێی دانیشته دوای نه‌و عبده‌هادی کورێ، نه‌ویش سالی ۱۸۹۴ز له (نه‌تروش) کۆچی دوایی کرد، دوای نه‌و مه‌لا نه‌حه‌دی کورێ، نه‌ویش فه‌قی مه‌لا عبده‌لله‌ی جه‌لی کۆیه‌ بوو، سالی ۱۹۴۲ز له (نه‌تروش) کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه‌ کان

۱. عنوان المجد ۱۱۸ - ۱۳۵ - ۱۳۷.
۲. یادی مه‌ردان ۱/۱۱۶ - ۱۱۸.
۳. ژیناوه‌ری زانیانی کورد ۶۶۹ - ۶۷۲.
۴. ده‌نگی زانا ۳۱ و ۳۲ / ۱۹۹۹ز.
۵. بوژاندنه‌وه ۳/۶۷ - ۷۱ - ۲۳۹ - ۲۴۲ - ۴/۳۵۱ - ۴/۳۵۶ - ۵/۳۵۷ - ۶/۹.
۶. مشاهیر الکورد ۲/۲۲۲.
۷. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۲۱ - ۶۲۳.
۸. غاية المرام ۱۰۹ - ۱۱۰.
۹. الأكراد في بهدينان ۸۰ - ۱۶۶.
۱۰. معجم أعلام الکورد ۷۶۴.

یه‌حیا سه‌لامه‌ حصکه‌فی (۱۷۲۰)

ناوی یه‌حیا، کورێ سه‌لامه‌ی کورێ حوسینی کورێ محمه‌ده، خه‌لکی (طه‌نزه‌)ی سه‌ر به‌ (دیاره‌که‌)ه، سالی ۱۰۶۰ك - ۱۰۶۷ز له (حصن کیفا) هاته‌دنیا، له (به‌غدا) خه‌ریکی خوتنه‌ی شه‌ریعه‌ت بوو، شه‌ره‌زاییه‌کی چاکی په‌یدا کرد، گه‌راوه‌ (میافارقین - سلیمان)، هه‌ر له‌وئ سالی ۱۰۵۳ك - ۱۱۵۸ز کۆچی دوایی کرد.

چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه‌:

۱. دیوان شیعر.
۲. رسائل الحصفی.

۳. عمدة الإقتصاد في النحو.

مامۆستا زانییه‌کی مه‌زنی مه‌زه‌به‌یی شافیعی بوو، له (حصن کیفا)، وه‌له‌

(میفارقین) ووتارخوین بوو، ده‌رسی ده‌داوه، شاعیر بوو، غونه‌ی شیعی:

أشکوا الى الله من نارين: واحدة في جنتيه، وأخرى منه في كبدي
ومن سقامين: سقم قد أحلّ دمي من الجفون، وسقم حلّ في جسدي
ومن دموعين: دمعي حين أذكره يُذيعُ سري، وواش منه بالرصد
ومن ضعيفين: صبري حين أذكره وودّه، ويراہ الناس طوع يدي
مهفهف رقّ حتى قلتُ من عجب: أخصره خنصري؟ أم جلده جلدي؟

سه‌رچاوه‌کان

۱. البداية والنهاية ۱۲/۲۵۵ - ۲۵۷.

۲. وفيات الأعيان ۵/۱۵۱ - ۲۵۶.

۳. مشاهير الكورد ۴۲۷.

۴. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۲۴ - ۶۲۵.

۵. شذرات الذهب ۴/۱۶۸ - ۱۶۹.

۶. سير أعلام النبلاء ۱۲/۱۷۵ - ۱۷۶.

۷. هدية العارفين ۲/۵۲۰.

۸. كشف الظنون ۲/۱۱۶۶.

۹. معجم المؤلفين ۱۳/۲۰۰.

۱۰. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ۱/۴۳۸ - ۴۳۹.

۱۱. المنتظم ۱۰/۴۳۳ - ۴۳۸.

۱۲. الأعلام ۹/۱۸۳/ ۲/۲۸۸.

۱۳. معجم الادباء ۷/۲۸۱ - ۲۸۲.

۱۴. الأنساب ۲/۲۶۹ - ۲۷۰ / ۴/۵۳ - ۵۴.

۱۵. معجم أعلام الکورد ۷۶۳.

یه‌حیا شه‌رفه‌دین روهاوی (۱۷۲۱)

مامۆستا یه‌حیا نازناوی شه‌رفه‌دینه، خه‌لکی شاری (روهایه) له کوردستانی تورکیا، مه‌زه‌به‌یی هه‌نه‌فی بووه، له (دیمشق) دابه‌زیوه، سالی ۷۴۲ ک چووه (میسر)، له‌وئ نیشه‌جی بوو، تا سالی ۷۴۹ ک – ۱۳۴۸ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: شذرات الذهب ۸/۲۷۹.

یه‌حیا عبدالرحمان فارقی (۱۷۲۲)

ناوی یه‌حیا، کوری عبدالرحمانی کوری هه‌یشه، خه‌لکی شاری (میافارقین)ه، له (به‌غدا) نیشه‌جی بووه، ناسرابوو به‌ زاته‌کی به‌ دین و راستگۆ، سالی ۴۳۹ ک – ۱۰۴۷ ز هاته‌دنیا، له مانگی ره‌جه‌بی سالی ۵۲۹ ک – ۱۱۳۵ ز له (به‌غدا) کۆچی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۳۰۸/۱۴ – ۳۰۹.

۲. اللباب ۴۰۵/۳.

یه‌حیا عبدالله شارم‌زوری (۱۷۲۳)

ناوی یه‌حیا، کوری عبدالله‌ی کوری قاسمی شاره‌زوریه، رۆژی هه‌ینی ۱۲ ی مانگی ره‌جه‌بی سالی ۴۹۵ ک – ۱۱۰۲ ز هاته‌دنیا، زانایه‌کی شمرع زان بوو له ۱۹ ی ره‌مه‌زانی سالی ۵۵۶ ک – ۱۱۶۱ ز کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۲۶.

۲. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۲۱۳.

۳. الإكليل في محاسن أربيل ۹۳.

یه‌حیا عبدالله کاژاوی (۱۷۲۴)

ناوی یه‌حیا، کوری عبدالله ی کوری محمده‌دی کوری سدید خالیدی (کاژاوی) یه، سیدی حوسینی یه، له‌و گونده هاته‌دنیا، ده‌ستی کرد به‌خویندن، له‌گه‌ل سدید محمده‌دی برای گه‌ران له‌چهند شوینان، چوونه (سلیمانی)، چوونه (مه‌هاباد)، چوونه (بانه)، یونس خانی سه‌رۆکی شاره‌که پیشوازی کردن، سدید محمده‌دی کرده (موده‌رریس)، سدید یه‌حیا یاریده‌ده‌ر، سدید محمده‌د کۆچی دوا‌یی کرد، سدید یه‌حیا بووه جیگری، ده‌رسی ده‌داوه تا سدید عبدالله ی کوری سدید محمده‌د خویندنی ته‌واو کرد، نه‌ویان له‌جی باوکی دانا، سدید یه‌حیا چووه مزگه‌وتیکی تر، هه‌ریه‌ک له‌مزگه‌وتیک مام و برازا ده‌رسیان ده‌دا، سالی ۱۳۳۵ک - ۱۹۱۶ز باریان کرد، له‌(بانه) هاته‌ گوندی (چوتسه) نزیك (پنجوین)، له‌وئ سدید یه‌حیا کۆچی دوا‌یی کرد، منداله‌کان به‌شیک چوونه (سلیمانی)، به‌شیک چوونه (هه‌ورامان)، به‌شیک گه‌رانه‌وه بو (مه‌ریوان).

سه‌رچاوه: علماؤنا فی خدمة العلم والدین ۶۲۷ - ۶۲۸.

یه‌حیا عه‌لی جه‌رانی (۱۷۲۵)

ناوی یه‌حیا، کوری عه‌لی کوری یه‌حیا، نازناوی (نه‌بو عه‌لی جه‌مالی) یه، به‌که له‌زانایه فه‌رموده‌ناسه‌کانی شاری (جه‌ران)، سالی ۲۸۹ک - ۹۰۲ز کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. اللباب ۱/۲۹۱.

۲. الأنساب ۲/۱۱۱.

یه‌حیا عه‌لی ماجیدی (۱۷۲۶)

ناوی یه‌حیا، کوری مه‌لا محمده‌ده، سالی ۱۸۸۷ز له‌گوندی (گرده‌ره‌شه‌ی ناوچه‌ی (خه‌بات) هاته‌دنیا.

خویندنی: له‌خزمت باوکی ده‌ستی کرد به‌خویندن، هه‌ر له‌لای نه‌و قوناغی سوخته‌یی برده‌سه‌ر، نه‌جا چووه لای مه‌لا عوسمانی خورمه‌له، دوا‌یی چووه لای مه‌لا

صالحی شیروانی، پاشان چووه لای مه‌لا عه‌زیزی (عه‌وینه)، دوایی چووه (خه‌ته) لای مه‌لا عبدالفتاح، چووه (مه‌خور) لای مه‌لا عبدالفتاحی شوان، هاته (هه‌ولیر) خزمه‌ت شیخ مصطه‌فای نه‌قشبه‌ندی، زانسته‌کانی ته‌واو کرد، ئی‌جازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت. مه‌لایه‌تی: دانیشته به‌مه‌لایه‌تی، ده‌رسی فه‌قیانی ده‌داوه له (ماجیداوه)، ماوه‌ک چووه (بشیریان)، ماوه‌کیش له (گرده‌پان).

خووره‌وشتی: زانایه‌کی زیره‌ک و هوشیار بوو، فه‌رائیز و مه‌نتیقی چاک ده‌زانی، له عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی زمان ره‌وان بوو، شاعیر بوو، نمونه‌ی شیعی عه‌ره‌بی که سالی ۱۹۳۷ ز له گوندی (بشیریان) داناوه:

خَفَ من الدهرِ يا صاحبي ولا تأمن من المكرِ
فإن الدهرَ مجبولٌ على الميلِ الى الغدرِ
يودُّ أبخلَ الخلقِ يرِيه بِدِينِهِ
كريمُ النفسِ مَفْطومٌ ذليلٌ كاسدُ القدرِ
اخأ التقوى فلا تحزنْ فإن الدهرَ لا يبقَى
يُعاديكَ وفي العقبى يزولُ العسرُ باليسرِ
سلُّوا (یحیی) كم عن كيدِ الزمانِ إنه عاشَ
زماناً ذاقَ طعميه رأى حيناً من الدهرِ

کۆچی دوایی: سالی ۱۹۵۹ ز له گوندی (گرده‌پان) کۆچی دوایی کرد، دوای خۆی مه‌لا عه‌لی کورێ جیگړی بوو، نه‌ویش کۆچی دوایی کرد چه‌ند کورێ هه‌نه، رۆشنیر و نووسه‌رن.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. خۆری ئیسلام ۳۵/ ۲۰۰۷ ز.

۲. ده‌ستووسی مه‌لا نه‌نوه‌ری سعاتچی.

یه‌حیا عومه‌ر نابینا (۱۷۲۷)

ناوی یه‌حیا، کوری عومه‌ری کوری طه‌باخه، خه‌لکی (حه‌ران)ه، قورن‌ان خوین و شهرع زان بووه، مه‌زه‌به‌ی حه‌نبه‌لی بووه، له (واسط)ی خویندوووه، پاشان هاته (به‌غدا)، دوایی گه‌راوه (حه‌ران)، له‌وێ دهرسی ده‌داوه، له مانگی شه‌روالی سالی ۶۰۷ك - ۱۲۱۱ز کۆچی دوایی کرد.

سه‌رچاوه: شذرات الذهب ۵/۳۱.

یه‌حیا محه‌مه‌د چورستانی (۱۷۲۸)

ناوی یه‌حیا، کوری مه‌لا محه‌مه‌دی کوری مه‌لا عبدالرحیمی چورستانی‌یه، له ۲۸/۲/۱۹۲۴ز له شاری (سلیمانی) هاته‌دنیا، له خزمه‌ت باوکی ده‌ستی کرد به‌ خویندن، پاشان چووه لای مامی مه‌لا عبدالله، سالی ۱۹۴۸ز چووه قوتابخانه‌ی (سلیمانیه) له به‌غدا، لای مه‌لا نه‌مه‌د نه‌فه‌ندی زه‌هاوی، هه‌روه‌ها له قوتابخانه‌ی حوسین پاشا لای مه‌لا محه‌مه‌دی قزلبی، له ۱۹۵۰ز ئیجازه‌ی وه‌رگرت، کرا پیش نوێژ له مزگه‌وتی (سه‌را)، ووتارخوین له مزگه‌وتی شیخ صه‌نده‌ل، له ۱۹۵۳ز کرا پیش نوێژی سوپای عێراق، له ۱۹۷۳ز له‌گه‌ڵ سوپا چووه (سوریا) و (نوردن) بۆ به‌رگری هیزی جوله‌که، دوایی گه‌راوه، کرا پیش نوێژ له مزگه‌وتی نه‌خۆشخانه‌ی ره‌شید له به‌غدا.

سه‌رچاوه: تأریخ علماء بغداد.

یه‌حیا محه‌مه‌د کوردی (۱۷۲۹)

ناوی یه‌حیا، کوری محه‌مه‌دی کوری نیسماعیلی کوردیه، نازناوی (تاجه‌دین)ه، له مانگی صه‌فه‌ری سالی ۶۸۰ك - ۱۲۸۱ز کرایته قازی له شاری (حه‌له‌ب).

سه‌رچاوه: البداية والنهاية ۱۳/۲۹۸.

یه‌حیا نوح وانی (۱۷۳۰)

ناوی یه‌حیا، کورپی نوحی کورپی عبدالله، ووتارخوین بووه له مزگه‌وتی گه‌وره‌ی وانه له سه‌رده‌می فەرمان‌ره‌وایی نه‌حمه‌د خانی کورپی محممه‌د خانی عوسمانی، سالتی ۱۷۰۲ز کۆچی دوا‌یی کرد، کتییی (المباحث الدریة)ی داناوه. سه‌رچاوه‌کان:

۱. هدیه العارفين ۶/۵۳۴.
۲. معجم المؤلفين ۱۳/۲۳۵.
۳. الأعلام ۱۰/۲۴۹/ ۹/۲۲۱.
۴. بوژاندنه‌وه ۶/۱۵۲ - ۱۵۳.

یه‌زید محممه‌د روهاوی (۱۷۳۱)

ناوی یه‌زید، کورپی محممه‌دی کورپی یه‌زید، ناسراوه به (نه‌بوفه‌روه)، فەرمووده‌ی له نه‌بونه‌عیمی کوفی گێرایته‌وه، نه‌بوعوروبه‌ی (چه‌رانی)ش له‌وی بیستوه، له مانگی ر‌همه‌زانی سالتی ۲۶۹ک - ۸۸۳ز له شاری (روها) کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. الأنساب ۳/۱۲۰.
۲. البداية والنهاية ۱۱/۵۱.

یه‌عقوب نه‌حمه‌د کوردی (۱۷۳۲)

ناوی یه‌عقوب، کورپی نه‌حمه‌دی کورپی محممه‌دی کورپی نه‌حمه‌ده، له (نيسابور) ژیاوه، نووسەر و زمانزان بووه، شیعرى هه‌یه، له مانگی ر‌همه‌زانی سالتی ۷۴ک - ۱۰۸۲ز کۆچی دوا‌یی کردوه، کتییی (البلغة في اللغة)ی داناوه. سه‌رچاوه‌کان:

۱. بغية الوعاة ۲/۳۴۷.
۲. هدیه العارفين ۲/۵۴۴.

۳. معجم المؤلفین ۱۳/۲۴۱.

۴. معجم أعلام الكورد ۷۶۴ - ۷۶۵.

۵. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۲۸.

۶. كشف الظنون ۱/۲۵۳.

۷. تأریخ مشاهیر کورد ۱/۳۱.

یه‌عقوب محه‌مه‌د سه‌رکرده (۱۷۲۲)

ناوی یه‌عقوبه، کوری محه‌مه‌دی کوری حه‌سه‌نی (هه‌ولیری)یه، له (شام) دانیشتوره ده‌رسی له‌لای ئین ئه‌ئیری جزیری خویندووه، خاوه‌ن زانیاری بووه، له مانگی مه‌ولودی سالی ۶۴۵ك - ۱۲۴۷ز له (میسر) کۆچی دواپی کرد. سه‌رچاوه‌کان:

۱. شذرات الذهب ۵/۲۳۳.

۲. سیر أعلام النبلاء ۱۳/۳۳۱.

یه‌عقوب یوسف نه‌ییویی (۱۷۲۴)

مه‌لیک یه‌عقوب کوری سولتان سه‌لاحه‌دینی نه‌ییویییه، سالی ۵۷۲ك - ۱۱۷۶ز هاته‌دنیا، هه‌رچه‌نده مه‌لیک و سه‌رکرده و کاربه‌ده‌ست بوو، به‌لام هه‌روه‌ک مه‌لیکه‌کانی نه‌ییویی دریغی نه‌کرد له کۆکردنه‌وه‌ی زانست و زانیاری، خه‌ریکی خویندنی فه‌رمووده‌کانی یتغه‌مه‌ر بوو (درودی خوی لی‌بی) له (میسر) و له (شام)، دواپی ده‌رسی ده‌داوه له (مه‌ککه‌)ی پی‌روژ و له (مه‌دینه‌)ی پی‌روژ و له (دیمشق)، سالی ۶۲۷ك - ۱۲۲۹ز له شاری (حه‌له‌ب) کۆچی دواپی کرد.

سه‌رچاوه: معجم أعلام الكورد ۷۶۵.

یوسف نه‌بویه‌کر سورچی (۱۷۲۵)

ناوی یوسفه، کوری نه‌بویه‌کره، عه‌شیره‌تی (سورچی)یه، تیره‌ی (مامه‌سام)ه، ده‌ستی کرد به‌خویندن، به‌شیوه‌ی فه‌قیانی کوردستان، گه‌را له‌چه‌ند شویتان، ماوه‌ک

چووه (بجیل) لای مه‌لا شیخ حوسینی سورچی، دواپی چووه گوندی (قهراسنج) لای ههمان ماموستا، پاشان هاته (به‌حرکه) لای مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی، له‌وێ کۆتایی به‌خوێندن هینا، بووه مه‌لا له گوندی (جیژنیکان) ی نه‌بابه‌کر، ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی له شیخ مصطفای شیخ نه‌بویه‌کرد وهر‌گرت.

خووره‌وشتی: زانایه‌کی لایه‌ن حه‌ق بوو، حه‌ق خواز و حه‌ق گۆ بوو، روو له خوا بوو، پشت له دنیا بوو، جار وابوو نیشی سه‌یری ده‌کرد، به‌لام له قوولدا کاره‌کانی ههموو نامۆزگاری بوون، زوو تو‌ره ده‌بوو، تو‌ره‌بوونه‌که‌ی له‌سه‌ر حه‌ق بوو، بۆ خوا بوو، بۆیه خه‌لکان دلیان لی نه‌ده‌هیشتا، دۆستایه‌تی به‌هیژبوو له‌گه‌ل: مه‌لا عبدالله ی به‌حرکه‌یی باو‌کم، مه‌لا عه‌لی په‌ریتانی، مه‌لا عه‌لی نه‌نۆشی.

کۆچی دواپی: سالی ۱۹۳۶ ز کۆچی دواپی کرد، له گۆرستانی شیخ ئۆمه‌ر له (هه‌ولێر) به‌خاک سپێردرا، دوا‌ی خۆی مه‌لا محهمه‌دی کورپی پاش ته‌واو‌کردنی خوێندنی له (به‌حرکه) دانیه‌شت به‌مه‌لایه‌تی، له (جیژنیکان) جینگای باو‌کی، ئه‌ویش سالی ۱۹۸۱ ز کۆچی دواپی کرد، له گۆرستانی شیخ مصطفای له (جیژنیکان) به‌خاک سپێردرا، ته‌نیا کورپنکی هه‌بوو ده‌وری سالی ۱۹۵۵ ز جوانه‌مه‌رگ بوو.

یوسف نه‌حه‌مه‌د دینه‌وه‌ری (۱۷۳۶)

ناوی یوسفه‌ کورپی نه‌حه‌مه‌دی کورپی یوسفی کورپی که‌جه، یه‌که له زانایه مه‌زنه‌کانی مه‌زه‌به‌یی شافیه‌یی، ده‌رسی له لایه‌ن نه‌بو‌حوسینی قه‌ططان و عبدالعزیز داره‌کی خوێندوو، له (دینه‌وه‌ر) قازی بووه، خه‌لکان لی ده‌ورین بۆ فێربوونی شه‌ریعه‌ت، چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه (التجريد) ه، له شه‌وی ۲۷ ی ره‌جه‌به‌ی سالی ۱۰۴۵ هـ - ۱۰۱۵ ز به ده‌ست چه‌ند دزی تاوانبار، له (دینه‌وه‌ر) شه‌هیدکرا.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. وفیات الأعیان ۶/۶۳.

۲. معجم المؤلفین ۲۷۳/۱۳ - ۲۷۴.

۳. مشاهیر الکورد ۴۳۲.
۴. معجم أعلام الکورد ۷۶۶.
۵. شذرات الذهب ۱۷۷/۳ - ۱۷۸.
۶. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۲۹.
۷. هدية العارفين ۲/۵۵۰.

یوسف نه‌ییوب (سولتان سه‌لا‌حه‌دین نه‌ییوبی) (۱۷۳۷)

سولتان سه‌لا‌حه‌دین نه‌ییوبی، قاره‌مانی میژووی کوردو ئیسلامه‌تییه، ناوی یوسفه، کورپی نه‌ییوبی کورپی شادی کورپی مه‌روانی کورپی یه‌عقوبه، نازناوی (نه‌بو مظفره)، ناسراوه به: (سولتان سه‌لا‌حه‌دین نه‌ییوبی)، باوکی له (دوین) دانیشتروه، هه‌رچه‌نده گوندیک هه‌یه نزیک (حه‌ریر) ناوده‌بردیت به (دوین) له کۆنه‌وه شار بووه، قه‌لاته‌کی پاشایانی لییه، ده‌شی جینگای باب و بایرانی سه‌لا‌حه‌دین بی، به‌لام سه‌رجه‌می سه‌رچاوه کۆنه‌کانی نه‌و سه‌رده‌می ده‌لێن: {دوین جینگای کورده‌کان و پاشایه نه‌ییوبیه‌کانه له نازریجان}.

هه‌رچۆنێ بی، له هه‌ر شوێن بی، کورده و بۆ ئیمه سه‌ربلندییه، منیش له میژو هه‌زم ده‌کرد، نه‌م کتیبه‌ پیرۆز بکه‌م به‌ باسی ژياننامه‌ی نه‌و زاته، به‌لام ماوه‌ک له‌ نیشه‌که دوو دل بووم، چونکه نه‌و کتیبه‌م ته‌رخان کردووه، بۆ میژووی زانایان، نه‌وه‌ک میژووی حوکمداران و ناوداران، تا دیتیم مامۆستا تاجه‌دین عبدالوه‌هاب ئین سوپکی، له (طبقات الشافعية الكبرى ۴/۲۱۷) ده‌لێ: {بیستومه قورئانی پیرۆزی هه‌موو له‌به‌ر بووه، هه‌روه‌ها، کتیبی (التنبیه) بابه‌تی فیه‌قی ئیسلامی له‌ گه‌ل چه‌ندان دیوان هه‌ماسه و شیعی له‌به‌ر کردووه، هه‌زی له‌ فه‌رموده‌کانی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی بی) بووه، لای چه‌ند زانایانی خویندووه، زانایه‌کی شه‌رع زان بووه، ده‌رسی داوه}. جا ده‌رفه‌تم وه‌رگرت بۆ ماوه‌ک قه‌لمه‌که‌م خسته‌کار، بۆ نووسینی چه‌ند لاپه‌ره‌ی زیڕین له‌ ژبانی نه‌و سه‌روه‌ره، له

رێژی زانایه‌کانی تر، که هه‌ر یه‌ك له‌وانه‌ چای گه‌وره‌ی کوردستان بوون، رۆژگار نه‌یده‌جوولانندن، رۆژی رۆوناك بوون بۆ کوردستان و عه‌ره‌ستان.

خوهره‌وشتی: مه‌لیکیکی خاوه‌ن ده‌سته‌لات بوو، خه‌لکان خوشیان وێستوه، بۆیان داها‌ناوه، پشتگیری ئیسلامه‌تی کردوه، چهند غه‌زای کردوه، دوشمنانی ئیسلامی تیکشکاندوه، ماوه‌ی بیست و چوار ساڵ له‌ پیناوی ئاینی پیرۆز هه‌ولتی داوه، مالی خۆی به‌خشیوه، مه‌رد و ڕه‌شید بووه، خواناس و له‌ خواترس و خواپه‌رست بووه، نوێژی کۆمه‌لتی نه‌چواندوه، دلنه‌رم و به‌ ڕوحم بووه، فه‌رمووده‌کانی پێغمه‌بهران (درودی خۆی لی‌ یی) بۆ ده‌خوێنده‌وه ده‌گه‌ریا، به‌ یه‌ك چاوی ته‌ماشای پاشا و گه‌دای ده‌کرد، له‌گه‌لتی دانێشبا‌ی هه‌ست نه‌ده‌کرد مه‌لیکه، وه‌ك براده‌ره‌کی یاسایی قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کردی، قه‌ت قسه‌ی سووکی ده‌ره‌ق كه‌س نه‌ده‌کرد، فیز و خۆهه‌لکێشانی له‌سه‌ر كه‌س نه‌ده‌کرد، ده‌رگای کراوه‌ بوو بۆ سکا‌لا، نووسراوی به‌س بۆ خێر‌بوو، بۆ نا‌زار نه‌بوو.

هۆی دووركه‌وته‌وه‌ی ئه‌و به‌مه‌اله‌ له‌ کوردستان: نه‌جه‌دین ئه‌یوبی باوکی سه‌لاحه‌دین، براده‌ره‌کی ئازیزی هه‌بوو ناو (به‌ه‌رۆز)، شتیکی لی‌ ڕوودا له‌گه‌ل کاربه‌ده‌سته‌کانی (دوین)، ناچار باری کرد، نه‌جه‌دین له‌گه‌لتیدا چووه‌ (به‌غدا)، له‌وێ سولتان محمەد مه‌لیك شای سه‌لجوقی یه‌كه‌سه‌ر (به‌ه‌رۆز)ی کرده‌ والیی به‌غدا، له‌دوو (شادی) باوکی نه‌جه‌دینی هه‌نارد، ها‌ته‌ (به‌غدا)، ئه‌ویان کرده‌ سه‌رکاری قه‌لا‌ی (تک‌ریت)، له‌وێ (شادی) کۆچی دوا‌یی کرد، نه‌جه‌دینیان له‌ شو‌ئنی دانا، هه‌ر له‌وێ سا‌لی ٥٣٢ه‌ك – ١١٣٧ز سه‌لاحه‌دین له‌ دا‌یک بوو، له‌وکاته‌ یه‌ك له‌ سه‌رکرده‌کانی قه‌لا‌یه‌که‌ به‌ ده‌ست (شیرکو‌)ی برای نه‌جه‌دین کو‌ژرا، بۆیه‌ سه‌ر له‌ به‌یانی نه‌جه‌دین له‌گه‌ل برای باریان کرد بۆ (موصل) له‌ لای سولتان نوره‌دین مه‌حمود زه‌نکی دا‌به‌زی، ئه‌میش زۆر رێژی لی‌نا، که‌ (دیمشق) و (بعلبک)ی وه‌رگرت، نه‌جه‌دینی له‌سه‌ر دامه‌زراند، سه‌لاحه‌دینیش له‌ژێر چاو‌دێری باوکی بوو.

پله و پایه‌کانی سه‌لاحه‌دین: سولتان نوره‌دین مه‌مود، دیتی سه‌لاحه‌دین زیره‌ک و لی‌هاتووه، کردیه سه‌رله‌شکر، به سه‌رۆ‌کایه‌تی (شیرکۆ) ی مامی ناردنی تا (میسر) ی بۆ وه‌ربگرن، به‌رپیکه‌وتن له مانگی ره‌جه‌بی سالی ۵۵۹ ک - ۱۱۶۴ ز سه‌رکه‌وتن، میسریان بۆ وه‌رگرت، گه‌رانه‌وه (دیمشق)، پاشان (شاوری) گه‌وره‌ی (میسر) له بنه‌وه به‌دزی له‌گه‌ل فه‌ره‌نگه‌کان رپیکه‌وت له دژی سولتان نوره‌دین، که سولتان نه‌و باسه‌ی زانی، دووباره سه‌لاحه‌دین و شیرکۆی نارده‌وه میسر بۆ سه‌رکوت کردنه‌وه‌ی (شاوری)، کاتی چوونه نه‌وی وایان بۆ ده‌رکه‌وت: ئهم شاوره‌ دووزمان و دووروو و دلپسه، کاتی ته‌نگاوی هاوار ده‌باته به‌ر سولتان، کاتی شینه‌ی رپیکه‌وتن له‌گه‌ل فه‌ره‌نگان ده‌کا، بۆیه له‌سه‌ر فه‌رمانی (شیرکۆ)، سه‌لاحه‌دین به‌ ده‌ستی خۆی شاوری گرت، له سالی ۵۶۴ ک بریاری کوشتنی درا و له‌سه‌ری درا، (شیرکۆ) له جینی داندرا، سی مانگ پینچوو (شیرکۆ) کۆچی دوا‌یی کرد، له لایه‌ن (عاضد بالله) ی مه‌لیکی (میسر) سه‌لاحه‌دین له جینی داندرا، نازناوی مه‌لیک ناصری پندرا، سالی ۵۶۹ ک سولتان نوره‌دین کۆچی دوا‌یی کرد، ئیسماعیلی کورپان له جی دانا، ماوه‌کی کهم جیگری باوکی بوو، به‌لام له‌به‌ر نه‌وه‌ی منداڵ بوو، بی ده‌سته‌لات بوو، نه‌یتوانی کاروباری ولاته‌که به‌ چاکی بیاته سه‌ر (سه‌لاحه‌دین) ترسا، فه‌ره‌نگه‌کان ده‌رفه‌ت وه‌ربگرن و هیرش بکه‌نه سه‌ر ولاته‌که و داگیری بکه‌ن، بۆیه له‌شکری هینا سه‌ر (دیمشق) و کۆنۆۆلی کرد، هه‌روه‌ها له ۵۷۰ ک (حمص) و (حما) ی گرت‌ه ده‌ست، ئیسماعی پاشایان هینا خواره‌وه و لیان خست، سه‌لاحه‌دین له جینی داندرا.

دلتراوانی سه‌لاحه‌دین: جاره‌ک بۆ حه‌سانه‌وه، له‌سه‌ر ئهرز پالتی داوه، ده‌ستی راسته‌ی له بن سه‌ری دانا، له‌و ده‌مه به‌نده‌کی خزمه‌تکار هاته لای، نه‌ی دیت پتی له‌سه‌ر ده‌ستی سولتان دانا، ئیشی خۆی عه‌رز کرد، سولتان له تاوی ژانی ده‌سته‌که‌ی بی ده‌نگ بوو، وه‌لامی نه‌داوه، کابرایه‌که دووباره ئیشه‌که‌ی عه‌رز کرده‌وه، نه‌جاره سولتان پتی گوت: {نازانم به‌ ده‌ستم ئیشه‌که‌ت بۆ بکه‌م یا به‌ پیم؟}، پیاوه‌که سه‌ری شۆر کرد، دیتی

ئه‌وه پتی له‌سه‌ر ده‌ستی سولتان داناوه، زۆر به‌سه‌ر خۆیدا شکاوه، وه ئه‌و و ئاماده‌بووه‌کان، له‌ نه‌رمی مه‌لیک تا ئه‌م ئه‌ندازه‌یه، سه‌رسام بوون.

کاره‌کانی ئه‌نجامیدان: ده‌ستی کرد به: دامه‌زراندنی له‌شکرینکی به‌هێز و به‌ ده‌سته‌لات و توانا، جیه‌جی کردنی ئیش و کاری خه‌لکان، دابه‌شکردنی پاره و نازوقه و جلو به‌رگ، ریک‌خستنی کاروباری نایینی و کۆمه‌لایه‌تی، گرتنی چه‌ند شاران و چه‌ند شوێنان و چه‌ند ناوچان، له‌وانه: میصر، حیجاز، یه‌مه‌ن، دیمشق، به‌عله‌به‌ک، حیمص، حه‌له‌ب، حه‌ما، قودس، غه‌ززه، عه‌سقه‌لان، یافا، حه‌یفا، عه‌ککا، طه‌به‌ریه، که‌رک، سه‌فد، که‌وکه‌ب، شوبک، سه‌یدا، بانیا، بیروت، لازقیه، سه‌هیۆن، بلاطنس، حه‌ران، روه‌ا، رققه، رأس العین، سنجار، نوسه‌یین، سروج، دیاره‌که‌ر، میافارقین، نه‌گه‌ر ته‌مه‌نی درێژبا، به‌ یارمه‌تی خوا دنیای هه‌موو داگیر ده‌کرد.

گرتنی قودس: دو‌شتمان هێزی خۆیان کۆکرده‌وه، شێست هه‌زار چه‌کداریان ئاماده‌بوون، ده‌وور به‌ری (قودس) یان قایم کرد، له‌ قه‌لات و له‌ سه‌نگه‌ران خۆیان هه‌شاردا، به‌لام (ئه‌گه‌ر خوات یاری کار بی، با دو‌شنت هه‌زار بی)، به‌ یارمه‌تی خوای گه‌وره به‌ موژده دانی پێغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی‌بی) که‌ فه‌رموویه‌تی: ﴿نصرت بالرعب مسيرة شهر﴾ (ئیمامی نه‌حه‌د گێڕایه‌وه، الفتح الربانی ۲۲/۴۰)، واته: (له‌ دووری یه‌ک مانگه‌ رێ، خوای گه‌وره واده‌کات دو‌شتمان بترسین، شه‌ر نه‌که‌ن ئێمه سه‌ر بکه‌وین)، سه‌لاحه‌دین به‌ ماوه‌ی دوازه‌هه‌ر پۆژان توانی شاری قودسی پیروژ له‌ ۵۸۳ه‌ک - ۱۱۸۷ز له‌ ده‌ست سه‌لییه‌کانی پس و چلکن رزگار بکات، سه‌لیه‌کان بشکێنێ و ئاسه‌واریان بپڕێتیه‌وه، ده‌نگی (الله اکبر) به‌رز بکاته‌وه، گوێه‌کانی پێغه‌مبه‌ره‌کان (درودی خویان لی‌بی) پاک بکاته‌وه له‌ شه‌وێکی وا پیروژ، که‌ ده‌کاته شه‌وی هه‌ینی ۲۷ ییست و هه‌وتی ر‌ه‌جه‌ب واته شه‌وی ئیسرا و معراج.

نه‌خۆشی و کۆچی دوا‌یی: سه‌لاحه‌دین نه‌خۆش که‌ت، پۆژ به‌ پۆژ ده‌رده‌که‌ی گران‌تر ده‌بوو، نوره‌دین عه‌لی کوره‌ گه‌وره‌ی کرده‌ جیگری، بانگی سه‌روکی قازیانی

کرد، قورئانی پیرۆزی له‌سه‌ر بخوینی، ماوه‌کی زۆری له‌سه‌ر خویند، تا شه‌وی ۲۷ ی مانگی سه‌فه‌ر، سالی ۵۸۹ هـ - ۱۱۹۳ ز پاش نوێزی به‌یانی گه‌یشته‌ ئایه‌تی: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ (ته‌وبه / ۱۲۹) سه‌لاحه‌دین گیانی پاکی به‌ره‌و باره‌گای خوای گه‌وره‌ به‌ریکه‌وت، له‌ قه‌لاتی (دیمشق) به‌ خاك سپێردا، له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی خۆی ئه‌و شمشیره‌ی غه‌زای پنده‌کرد، له‌ گه‌لیان له‌ناو گۆره‌که‌ دانا، به‌و مه‌به‌سته‌ رۆژی دوا‌یی که‌ هه‌ستاه‌ ئه‌و شمشیره‌ به‌ ده‌ست ده‌گرێ و شایه‌دی بۆ ده‌دا، هه‌روه‌ها وه‌سیه‌تی کرد قوتابجانه‌کی شافعیان به‌ خیری ئه‌و دروست بکری، یه‌ک له‌ پیاوه‌ چاکه‌کانی ئه‌و سه‌رده‌می له‌ خه‌ودا دیقی: {که‌وا پتعه‌مه‌ر (درودی خوای لی‌ بی) له‌ گه‌ل کۆمه‌لیک له‌ یارانی ده‌چن بۆ زیاره‌تی گۆری سه‌لاحه‌دین}، پاش مردنی هیچ میراتی له‌ دوا‌ی به‌جی نه‌ما، نه‌ مال، نه‌ باغ، نه‌ زه‌وی، نه‌ خانوو، چونکه‌ هه‌رچی ده‌هاته‌ چه‌نگی خه‌رجی ده‌کرد، ده‌یه‌خشی نه‌ده‌ماوه‌.

کوره‌کانی و میژووی له‌ دایکبوونیان، سه‌لاحه‌دین شازده‌ کۆری هه‌بوو:

۱. عه‌لی ۵۶۵ هـ - ۱۱۶۹ ز.
۲. عوسمان ۵۶۷ هـ - ۱۱۷۱ ز.
۳. خضر ۵۶۸ هـ - ۱۱۷۲ ز.
۴. ظاهر ۵۶۸ هـ - ۱۱۷۲ ز.
۵. ئیسحاق ۵۷۰ هـ - ۱۱۷۴ ز.
۶. مه‌سه‌ود ۵۷۱ هـ - ۱۱۷۵ ز.
۷. یه‌عقوب ۵۷۲ هـ - ۱۱۷۶ ز.
۸. داود ۵۷۳ هـ - ۱۱۷۷ ز.
۹. محممه‌د ۵۷۵ هـ - ۱۱۷۹ ز.
۱۰. نه‌حمه‌د ۵۷۷ هـ - ۱۱۸۱ ز.
۱۱. تۆرانشا ۵۷۷ هـ - ۱۱۸۱ ز.

۱۲. نهیوب ۵۷۸ ك - ۱۱۸۲ ز.
۱۳. مهلیكشا ۵۷۸ ك - ۱۱۸۲ ز.
۱۴. شادی.
۱۵. مهروان
۱۶. نهیوبه كر: له (حهړان) له دایكبوو.
- سه لاهه دین ته نیا یه ك كچی هه بوو، ناو مونسه خان، خیزانی مهلیك محمد
- نهیوبی ناموزای بوو.
- سه رچاوه كان:
۱. طبقات الشافعية الكبرى ۴/۲۱۷.
۲. شذرات الذهب ۴/۲۹۸.
۳. البداية والنهاية ۱۳/۳ - ۷.
۴. وفيات الأعيان ۱/۲۳۲ / ۶/۱۳۹ - ۲۱۸.
۵. معجم أعلام الكورد ۷۷۵ - ۷۷۸.
۶. شهره فنامه ۱۷۷ - ۱۹۰.
۷. معجم البلدان ۲/ ۴۹۱.
۸. سيرة صلاح الدين الأيوبي ۴.
۹. اللباب ۱/۵۱۷.
۱۰. مشاهير الكورد وكوردستان ۱۹ - ۲۸ - ۴۳۱.
۱۱. الكامل ۹/ ۲۲۵ - ۲۲۸.
۱۲. الأعلام ۱/۳۸۱ - ۳۸۳ / ۲/۷۴ / ۹/۲۹۱ - ۲۹۳.
۱۳. تاريخ مشاهير كورد ۳/۱۵۸ - ۱۶۲.
۱۴. مصطفى البارزاني زعيم الحركة القومية المعاصرة ۱۵۴.
۱۵. په یامی زانایان ۲۰۰۷/۱۱ ز.

۱۶. سه لاهه دینی ئه یوبی گه وره تر له ره خنه گرانی ۱۹ - ۲۰.

یوسف بابا عومهر (۱۷۳۸)

ناوی یوسفه، کورێ بابای کورێ عومهری کورێ رۆسته مه، مهزه بهی شافعی بووه، مامۆستا سه خاوی خواوهنی کتیی (الضوء اللامع) ده لێ: {له (مه ککه) و له (مه دینه) م دیت، له لای منی خویند، ئیجازه م پێدا، ئیستا که سالی ۸۹۹ ک - ۱۴۹۳ ز یه، له (مه دینه) ی پرۆز داده نیشی هه موو سال حه ج ده کا}.

سه رچاوه کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۳۸.

۲. معجم أعلام الکورد ۷۶۷.

یوسف حوسین حصکه فی (۱۷۳۹)

ناوی یوسفه، کورێ حوسینی کورێ یوسفی کورێ یه عقوبه، خه لکی (حصن کیفا) یه، پاش کۆچی دوا یی باوکی خه ریکی جیه جی کردنی کاروباری ئایی و نامۆزگاری خه لکان بوو، له (به یی خوا) قوربان خوین بوو، سالی ۸۱۶ ک - ۱۴۱۳ ز کۆچی کرد.

سه رچاوه: الضوء اللامع ۱۰/۲۸۴.

یوسف حوسین سعیرتی (۱۷۴۰)

ناوی یوسفه، کورێ حوسینی کورێ مصطه فایه، زانایه کی دیاری سه رده می خوی بووه، له شاری (سعیرت) مو فقی بووه، هه ر له وێ له فوتابخانه ی (فه خریه) ده رسی داوه، شاعیر بووه، هۆنراوه ی په سه ند کردنی کتیی (الهديه الحميدية في اللغة الكردية) ی هیه.

سه رچاوه کان:

۱. مشاهیر الکورد ۴۳۰.

۲. معجم أعلام الکورد ۷۷۱.

یوسف حوسین کوردی (۱۷۴۱)

ناوی یوسفه، کورپی حوسینی کورپی عوسمانی کورپی سولهیمانی کورپی رهسولتی کوردیه، له لای مامی خوی پهروه ده بووه، بووینه مهلا، له مزگهوتی (طولون) دهرسی داوه، سالی ۸۹۰ ک - ۱۴۸۵ ز کۆچی دواپی کرد.

سهرچاوه: الضوء اللامع ۱۰/۲۸۴.

یوسف حوسین کوردی (۱۷۴۲)

ناوی یوسفه، کورپی حوسینه، مهزهه بی شافعی بووه، له (دیمشق) دهرسی داوه، کتیبانی: (المسح علی الجورین) و (تزویج الصغیرة التي لا أب ولا جد لها) ی داناوه ههر لهو شاره سالی ۸۰۴ ک - ۱۴۰۱ ز کۆچی دواپی کرد.

(مامۆستا) ئین تهیمیهی خوش دهویست، له گهلتی کۆده بووه، بیروبروایه کانی له لا پهسند بوو، بۆیه مهلا عبدالرحمانی کورپی خوی ماوهک هاتوو چووی نه ده کرد، پاشان بیکهاتهوه.

سهرچاوه کان:

۱. هدية العارفين ۶/۵۵۸.
۲. مشاهير الكورد ۲/۲۲۸ - ۲۲۹.
۳. معجم المؤلفين ۱۳/۲۹۴.
۴. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۳۴.
۵. شذرات الذهب ۷/۴۶ - ۴۷.
۶. الضوء اللامع ۱۰/۲۸۴.
۷. الأعلام ۹/۳۰۲ / ۱۰/۱۷۸.
۸. معجم أعلام الكورد ۷۶۷.

یوسف چه‌مزە شارم‌زوری (۱۷۴۳)

ناوی یوسفه، کوری چه‌مزە‌ی گۆرانە، ناوبانگی مه‌لا چاکی رۆیی بوو به‌و هه‌شت دانراوه‌ی خۆی، که‌یه‌کیان ناوی (الذهب المذاب في مذهب النحاة ودقة الإعراب) ی لێناوه، له‌و کتێبه‌ ده‌رده‌که‌وئێ که‌وا: ناوبراو جگه‌ له‌م هه‌شتانه، هه‌شت دانراوی تری هه‌یه، دانه‌کی ده‌ست‌نووسی ئەم کتێبه‌ له (ئه‌سته‌مبۆل) هه‌یه.

سه‌رچاوه‌کان:

۱. مشاهیر الکورد ۲/۲۲۵.
۲. إيضاح المکنون ۳/۵۴۴.
۳. تأريخ السليمانية ۲۹۶.
۴. معجم أعلام الکورد ۷۶۹.

یوسف چه‌یدەر رو‌حبی (۱۷۴۴)

ناوی یوسفه، کوری چه‌یدەری کوری چه‌سه‌نه، سالتی ۵۳۴ک - ۱۱۳۹ز له‌ جزیره‌ی بۆتان ها‌ته‌ دنیا، له‌ (نوسه‌یین) و له‌ (رو‌حه‌) دانیشه‌تووه، سه‌فه‌ری کردووه‌ بۆ (به‌غدا) و ولاتانی تر، له‌ دکتۆری شاره‌زا بووه، له‌ ۶۳۱ک - ۱۲۳۳ز له‌ (دیمشق) کۆچی دوایی کردووه، چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه: (ته‌ذیب شرح أبي الطيب) و (مختصر کتاب المسائل) و (مختصر الحاوي) و (مختصر الأغاني) و (مقالة في الاستفراغ).

سه‌رچاوه: معجم المؤلفين ۱۳/۲۹۵.

یوسف خ‌ضر (ئه‌سه‌م) (۱۷۴۵)

ناوی یوسفه، کوری خ‌ضری کوری ئه‌بو‌به‌کری کوری ئیبراهیمی کوری یه‌حیای سورانی یه، عه‌شیره‌تی (کلاس)ه، له‌ (سه‌رده‌شت)ی ئێران داده‌نیشن، شایانی باسه ئیسماعیل پاشا و عومەر ره‌ضا که‌حاله، ناوی باوکیان به‌ (مه‌مه‌د) نووسیوه، بر‌وانه: ه‌دیة العارفين ۶/۵۶۵، معجم المؤلفين ۱۳/۳۲۹.

هۆی ناوبردنی به (ئه‌صم): ده‌لێن: {رۆژه‌ك له بن داره‌ك دانیشتبوو، خه‌ریکی خوێندنه‌وه بوو، وازه‌ینی دا بووه‌ کتیبه‌که، ئاگادار نه‌بوو که‌وا کاروان و له‌شکری سه‌ربازان به‌سه‌ری وه‌ریبون، ته‌نیا له‌وکاته‌هه‌ستی کرد، که‌ پرۆشکه‌ ئاوی پێخوستان به‌شیکێ کتیبه‌که‌ی ره‌ش کرده‌وه}، منیش وام بیستوه: ئه‌وه‌ی هاتوه‌ می‌گه‌لی بزن و مه‌ران بووه، ئه‌وه‌ی کتیبه‌که‌ی شیواندوه‌ تۆزی پێان بووه، مامۆستا عبدالکریمی (بیاره) (خوا لێی خۆش بی) ده‌لێ: {جاره‌ك يه‌ك دێته‌ لای مه‌لا یوسف بۆ پرسیاره‌کی شه‌رعی، که‌ داده‌نیشی شتیکی لێ ده‌قه‌ومی، کابرا زۆر به‌سه‌رخۆدا ده‌شکێته‌وه، مامۆستا بۆوه‌ی کابرا هه‌ست نه‌کا ئه‌و گوێی لێ بووه، ده‌لێ: کورم وه‌ره‌ پێش بزخم چ ده‌لێ من گویم گرانه، له‌ نزیکه‌وه‌ نه‌بێت تێ ناگه‌م، پیاوه‌ که‌ به‌وه‌ دلتی خۆش ده‌بی، له‌ دلتی خۆی ده‌لێ: دیاره‌ مامۆستا له‌ به‌سه‌رهاته‌که‌ی منیش بێ ناگایه‌، دوا‌ی ئه‌و رووداوه‌ش مامۆستا نازناوی (ئه‌صم)ی بۆ خۆی هێشته‌وه}.

به‌لام کاکم مه‌لا طه‌یب ده‌لێ: {حاته‌می کورێ یوسفی ئه‌صمی خوراسانی، زانایه‌کی مه‌زنی شه‌ریعه‌ت بووه، له‌ سه‌ده‌ی سێ کۆچی ژیاوه، هه‌روه‌ها محه‌مه‌دی کورێ یه‌عقوبی کورێ یوسفی ئه‌صم زانایه‌کی به‌رز بووه‌ له‌ سه‌ده‌ی چوارێ کۆچی ژیاوه، (موسه‌د)ی ئیمامی ئه‌حمه‌دی کۆکردیته‌وه، دوور نییه‌ - به‌ نزیک ده‌زخم - ئه‌و مه‌لا یوسفه‌ی باسی ده‌که‌ین، ناوبرایی به‌ (ئه‌صم) - بۆ پێرۆزی - به‌ناو يه‌ك له‌و دوو زانایانه‌ کرابی}، هه‌رچۆنی بی، رایه‌کان هه‌موویان به‌لگه‌نه‌ بۆ پێرۆزی و زیره‌کی و زه‌ین تیزی و هه‌ول و کۆششی بۆ کۆکردنه‌وه‌ی زانست و خزمه‌ت گوزاری ئایینی پێرۆزی ئیسلام و گه‌له‌که‌ی خۆی.

به‌شیک له‌ مامۆستایه‌کانی:

۱. مه‌لا ئیلیاسی به‌رۆزی (بانه‌ی)، ئه‌وه‌ی به‌سه‌ر شه‌رحی عه‌قائیدی ته‌فتازانی دا

چووه‌ و حاشیه‌ی له‌سه‌ر داناوه‌.

۲. مه‌لا ره‌سوڵی سۆرانی.

۳. مهلا عبدالکریم گرگهدهری شاره زوری (خه رقه پۆش).
به شیک له فهقییه کانی:
۱. مهلا ره سولتی زه کی سهردهشتی.
۲. مهلا عبدالکریمی خالیدی: پاشان چووه (شام)
۳. مهلا مهجودی کوردی: دواپی چووه (دیمشق) له وی دهرسی ده داوه.
۴. مهلا عیسای کورپی خوی.
- کۆچی دواپی: سالی ۱۰۰۲ ک - ۱۵۹۳ ز له گوندی (بریسوی) نزیک شاری
(سهردهشت) کۆچی دواپی کرد.
- چهند دانراوی ههیه، له وانه:
۱. منقول التفاسیر: له پهرتو کخانهی نهوقافی (سلیمانی) شەش دانە ههیه، له
پهرتو کخانهی زانکۆی سهلاحه دین له (ههولیر) دوو دانە ههیه، له
(سهردهشت) ی ئیران دانەکی ههیه.
۲. المسائل والدلائل في الفقه.
۳. منقول الأراء.
۴. النفاس في المواعظ: دانەکی له (دارصدام) ی به غدا ههیه.
۵. رسالة في شرح (کنت کنزاً مخفياً): به شیک له لای ئیمه ههیه.
۶. بعض حواش علی تحفة المحتاج.
۷. بعض حواش علی (الجامي).
۸. حاشية علی حاشية عصام الدین علی الجامي: محمەد صاحب نهقشبهندی سالی
۲۰۰۲ ز پلهی (ماسته) ی له سهر وه رگرت.
۹. حاشية علی حاشية قهره داود علی شرح الشمسية: دانەکی له پهرتو کخانهی نهوقافی
(سلیمانی) ههیه.
۱۰. حواش علی الخیالی.

۱۱. حواش علی عبدالغفور.
 ۱۲. حواش علی شرح الأنموذج (حدائق الدقائق).
 ۱۳. حاشية علی الغزی علی قول أحمد في المنطق: دانه کی له پەرتو کخانهی ئەوقافی (سلیمانی) ههیه.
 ۱۴. حاشية علی القره باغی علی حسامکاتی في المنطق: دانه کی له پەرتو کخانهی ئەوقافی (سلیمانی) ههیه.
 ۱۵. تعليقات علی میر أبو الفتح في الوضع: دانه کی له پەرتو کخانهی گشتی ئەوقافی (موصل) ههیه.
 ۱۶. حاشية علی حاشية حسين محمود وسيد علی الجزیری علی ديباجة شرح الإيجاز.
 ۱۷. تعليقات علی المسعودي في علم الآداب: دانه کی له پەرتو کخانهی گشتی له ئەوقافی (موصل) ههیه.
- سەرچاوه کان:

۱. حاشية يوسف الأصم الكردي علی عصام الدين ۲۰ - ۳۶.
۲. هدية العارفين ۶/۵۶۵.
۳. بوژاندنهوه ۱/۲۱۷-۲۲۱، ۲/۱۸۱-۱۸۳، ۳/۹۷-۱۰۰، ۷/۲۰۸.
۴. إيضاح المكنون ۴/۵۸۴.
۵. مشاهير الكورد ۲/۲۲۷-۲۲۸.
۶. علماؤنا في خدمة العلم والدين ۶۳۱ - ۶۳۳.
۷. معجم المؤلفين ۱۳/۳۲۹.
۸. خلاصة الأثر ۴/۵۰۹.
۹. معجم أعلام الكورد ۷۷۴.

یوسف داود نهییویی (۱۷۴۶)

ناوی یوسفه، کورپی مهلیک داودی کورپی مهلیک عیسای نهییویی، سالی ۱۲۲۸ ک - ۱۲۳۰ ز له شاری (کهړک) هاته دنیا، هه چهند مهلیک بو، بهلام له خویندن کهمته رخه می نه کرد، له لایه ن چهند زانایه به ناوبانگه کانی نهو سهرده می خویندی، تا گه یشته نهو پله یه، دهرسی ده دا، یارمه تی لات و هه ژارانی ده دا، زاته کی بهرپر و به حورمهت بو، سالی ۱۲۹۸ ک - ۱۲۹۸ ز له (قودس) کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه کان:

۱. البداية والنهاية ۱۳/۲۹۳.

۲. شذرات الذهب ۵/۴۴۳.

۳. معجم أعلام الكورد ۷۶۸.

یوسف شریکار عهینتابی (۱۷۴۷)

ناوی یوسفه، کورپی شریکاری خه لکی (عهینتاب) ه، له قورئانی پرۆز شاره زا بووه، سوود به خش بووه، زمان ره وان و قسه خو ش بووه، ئاگاداری له (تهفسیر) هه بووه، سالی ۸۲۲ ک - ۱۴۲۸ ز له ته مه نی شیست و پنج سالی دا کۆچی دواپی کرد.

سه رچاوه: شذرات الذهب ۷/۱۵۸ - ۱۵۹.

یوسف ضیاء نهفه ندی (۱۷۴۸)

مامۆستا یوسف ضیاء نهفه ندی سالی ۱۲۵۸ ک - ۱۸۴۲ ز له (قودس) هاته دنیا، بۆیه ناسراوه به (مهقدیسی)، له نهوه کانی مهولانا خالیدی شاره زوریه، له (دمشق) دانیشتوه، یه که له زانایه کانی سه ده ی سیزده ی کۆچی.

دوو دانراوی کوردی هه یه:

۱. التحفة الحميدية.

۲. عكاظ الأدب.

له حکومه‌تی عوسمانی چهند پله و پایه‌ی پتدرا، ره‌وان کرا بو (روسیا)، له‌وئ
فیری زمانی نه‌وان بوو، ناردرا (قیه‌ننا) له‌وئ ده‌رسی ریتزمانی عهره‌یی ده‌دا، ناردرا
(به‌تلیس) له‌وئ کرا کاربه‌ده‌ستی ناوچه‌که، سالی ١٣٢٤ک - ١٩٠٦ز کۆچی دوا‌یی
کرد، لیکۆ‌لینه‌وه‌ی دیوانی (له‌بید)ی کردووه.

سەرچاوه‌کان:

١. نثر الجواهر والدرر ٢/١٦٨٥ - ١٦٨٦.

٢. تاریخ السليمانية ٢٩٦.

یوسف ظاهر خۆیی (١٧٤٩)

ناوی یوسفه، نازناوی (ئه‌بو یه‌عقوبه)، کورپی طاهیری کورپی یوسفی کورپی
حه‌سه‌نه، خه‌لکی (خۆی) ئازری‌جاننه، له (نوقان)ی طوس دانیشتووه، له‌وئ کرایته
جیگری قازی، کتییی (فرائد الخرائد في الأمثال والحكم)ی داناوه، له ٥٣٢ک ته‌واوی
کردووه، هه‌روه‌ها شه‌رحی (سقط الزند)ی مه‌هری کردووه، (تنزیة القرآن الشریف عن
وصمة اللحن والتعريف)ی داناوه.

سەرچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفين ١٣/٣٠٦.

٢. كشف الظنون ٢/١٢٤٢.

٣. الأنساب ٢/٤٨٠.

یوسف عبدالله دیاربه‌گری (١٧٥٠)

ناوی یوسفه، کورپی عبدالله یه، خه‌لکی (نامه‌د - دیاربه‌گر)ه، زانایه‌کی به‌ توانا
بووه، (هدية الإخوان في قراءة الميعاد من رجب وشعبان ورمضان)ی داناوه، له ١٧
ره‌جه‌یی سالی ١٢٢١ک - ١٧٠٩ز ته‌واوی کردووه، هه‌روه‌ها (ملل و نحل)ی تورکی
هه‌یه، ته‌نیا به‌رگه‌کی چاپکراوه، ده‌رباره‌ی بروایه.

سەرچاوه کان:

١. إيضاح المكنون ٢/٧٢٥.
٢. معجم المؤلفين ١٣/٢٩٩.
٣. هدية العارفين ٢/٥٦٨.
٤. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٣٥.
٥. معجم أعلام الكورد ٧٦٨.

يوسف عبدالله عهينتابی (١٧٥١)

ناوی یوسفه، کوری عبدالله یه، خه لکی (عهینتابه)، مهزههیی حه نه فی بووه، (قازی) بووه، حاشیهی له سه ر (قازی میری هیدایه) ی حیکمه ت هه یه، سالی ١١١٧ ک - ١٧٠٥ ز له نیوان (مه ککه) و (مه دینه) کۆچی دوا یی کرد.

سەرچاوه کان:

١. معجم المؤلفين ١٣/٣١٤.
٢. هدية العارفين ٥٦٧/٢.

يوسف عبدالله گۆرانی (١٧٥٢)

ناوی یوسفه، کوری عبدالله ی کوری عومه ری کوری عه لی کوری خضری گۆرانی یه، له (هدیه العارفین) ناوی باوکی به (عبدالکریم) نووسراوه، له زانستی سه ره وه و ده روونی دهستی بالا بووه، خانه قای له (میسر) و له چهند ولاتان هه بوو.

دانراوی زۆرن، له وانه:

١. ریحانة القلوب في التوصل الى المحبوب.
٢. بيان أسرار الطالبين في التصوف.
٣. شرح أربعة أحاديث.
٤. بديع الانتفاث في شرح القوافي الثلاث.
٥. سوانح الكتب.

سالی ٧٦٨ك - ١٣٦٦ز کۆچی دواى کرد.

سەرچاوه کان:

١. الأعلام ٦/٩٧ / ٩/٣١٧.
٢. الدرر الكامنة ٤/٤٦٣.
٣. معجم المؤلفين ١٣/٣١٣ - ٣١٤.
٤. معجم أعلام الكورد ٧٧١.
٥. إيضاح المكنون ١/١٧١.
٦. كشف الظنون ١/٢٦٠ - ٩٤٠.
٧. هدية العارفين ٢/٥٥٧ - ٥٥٨.
٨. جامع كرامات الأولياء ٢/٥٣٤ - ٥٣٦.
٩. بوژاندنه وهى میژووی زانیانی کورد ٦/١٦١ - ١٦٣.
١٠. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٢٨ - ٦٢٩.

یوسف عبدالله ماردینی (١٧٥٣)

ناوی یوسفه، کورێ عبدالله یه، خهڵکی (ماردین)ه، مهزههیی حهنه فی بووه، چووێته (قاهیره) له (جامع الأزهر) نامۆزگاری خهڵکانی کردووه، زاتهکی زۆرزان و نهرم و بێ فیز و به خێر بووه، تهفسیری زۆر له بهربووه، دواى تهمهنی پهنجا سالی، له ٨١٩ك - ١٤١٦ز به نهخۆشی تاعون کۆچی دواى کرد.

سەرچاوه کان:

١. شذرات الذهب ٧/١٤٤.
٢. الضوء اللامع ١٠/٢٩١.
٣. معجم أعلام الكورد ٧٧١.

یوسف عبدالجلیل کوردی (۱۷۵۴)

ناوی یوسفه، کوری مهلا عبدالجلیلی کوری مصطفای کوردیه، له (موصل) هاته دنیا، مهزه بی حه نه فی بو، زانیه کی شه ریعت زان بو، له قوتابخانه ی (قه ره مصطفی پاشا) ده رسی ده دا، له مزگه وتی یونس پیغه مبه ر (درودی خوی لی بی) و له مزگه وتی (الطغرائیه) وه عزی ده دا، سالی ۱۲۴۱ ک - ۱۸۲۵ ز کۆچی دوا یی کرد.

چهند کتییی داناون، له وانه:

۱. الانتصار للأولياء والأخيار: سه ره تایه که ی ده ست پی ده کا، به: (الحمد لله الذي ملأ قلوب أحبته من سر محبة سروراً، وكسا وجوههم من إشراق ضياء بهجته نوراً...).
 ۲. كشف الأسرار وذخائر الأبرار.
 ۳. الإستشفا باحاديث المصطفى.
- سه رچا وه کان:

۱. بوژاندنه وه ی میژووی زانیانی کورد ۶/۱۶۹.
۲. إيضاح المكنون ۳/۱۳۰.
۳. اسهام علماء كردستان العراق في الثقافة الإسلامية ۱۵۳.
۴. معجم المؤلفين ۱۳/۳۰۶ - ۳۰۷.
۵. هدية العارفين ۶/۵۷۰.
۶. مشاهير الكورد ۴۳۱.

یوسف علی صالاری (۱۷۵۵)

ناوی یوسفه، کوری عه لییه ناسرا وه به: (صالاری)، زانیه کی شاره زا بو وه چهند دانراوی خوی هه یه، له وانه:

۱. شرح علی الأسئلة: سه ره تایه که ی (ینتقض کل تعریف ...) ه، له وانه یه شه رچی (الأسئلة الثلاثة) ی فه ناری بی له مه نتیق.
۲. حاشية علی شرح الأسئلة: سه ره تایه که ی: (قوله: ولا خفاء) یه.

٣. حاشیة علی شرح العضدية: پتکه‌شی به‌ عملی ئاغای عبدالجلیل کردووه، سالتی ١١٤٤ك - ١٧٣١ز ته‌واوی کردووه.

سالتی ١١٥٤ك - ١٧٤١ز کتییی (چغمینی) نووسیتیه‌وه، ده‌لتی: {له‌مو کاته‌برو (به‌هرام شا) پایته‌ختی حوکمرانی خۆی له (نامیدی) گواسته‌وه بو (ده‌وک)}.
سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانایانی کورد ٦/١٦٤ - ١٦٥.

یوسف عومه‌ر ماردینی (١٧٥٦)

ناوی یوسفه، کورپی عومه‌ره، نازناوی (شه‌وقی)یه، مه‌زه‌به‌یی حه‌نه‌فی بوو، له (قوسطه‌نطینییه) دابه‌زی، قازی له‌شکر بوو، ئه‌ندامی لی‌کۆلتینه‌وه‌ی بابه‌ته شه‌رعیه‌کان بوو، سالتی ١٣١٩ك - ١٩٠١ز کۆچی دوا‌یی کرد.

دانراوه‌کانی:

١. مسیر عموم الموحدين إلى أحياء علوم الدين.

٢. محاسن الحساب.

٣. معراج المعتمر والحاج.

سه‌رچاوه‌کان:

١. هدية العارفين ٢/٥٧١.

٢. إيضاح المكنون ٢/٥١٠.

٣. معجم المؤلفين ١٣/٣٠٦.

٤. معجم أعلام الكورد ٧٧٠.

٥. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٣٥.

٦. نثر الجواهر والدرر ٢/١٦٨٢.

یوسف فضل الله حه‌رانی (١٧٥٧)

ناوی یوسفه، کورپی فضل الله‌ی کورپی یه‌حیا‌یه، خه‌لکی (حه‌رانی)ه، شاره‌زایی نه‌حو و سه‌رف و دێژمانی عه‌ره‌بی و جو‌ره خویندنه‌وه‌کانی قورئانی پی‌رو‌ز بوو، دوا‌ی

سالی ٦٠٠ ک - ١٢٠٣ ز له (حه‌ران) خه‌ریکی خویندن بوو، له ٦٢١ ک چه‌ند شیعی دانا، خانووه‌که‌ی خۆی کردبووه قوتابخانه‌ده‌رسی فهرمووده‌ی پیغمه‌بری (درودی خوای لی‌بی) لی‌ده‌داوه، په‌رتوکخانه‌کی ده‌وله‌مه‌ندی هه‌بوو، کردیه (وه‌قف) له‌راهی خوا، پاشان کۆچی دوا‌یی کرد، له‌خانووه‌که‌ی خۆی به‌خاک سپ‌ردرا.

سه‌رچاوه: الذیل علی طبقات الحنابلة ٤/١٧٩ - ١٨١.

یوسف قه‌یس هه‌رانی (١٧٥٨)

ناوی یوسفه، کور‌ی قه‌یس کور‌ی نه‌بویه‌کری کور‌ی حه‌یاته، سالی ٦٣٣ ک - ١٢٣٥ ز له (حه‌ران) هاته‌دنیا، ده‌رسی فهرمووده‌ی خویند، خۆی ده‌رسی ده‌دا، زاته‌کی برواین‌کراو بوو، هه‌زی له‌هاتوچۆ نه‌بوو، خه‌ل‌کان ده‌چوونه‌ زیاره‌تی، سالی ٧١٩ ک - ١٣١٩ ز کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه: الدرر الکامنه ٤/٤٦٧ - ٤٦٨.

یوسف مه‌جمه‌ر هه‌ولیری (١٧٥٩)

مامۆستا یوسف سالی ١٣١١ ک - ١٨٩٣ ز له‌مزگه‌وتی قه‌لاتی هه‌ولیر لای مه‌لا نه‌بویه‌کر نه‌فه‌ندی خویندووه، له‌وکاته‌ئوسطرلاب و ته‌شریح و شه‌رحی مه‌سه‌له‌ی شه‌عیرییه‌ی مامۆستای خۆی نووسیه‌وه، پاشان چوویه‌ لای مه‌لا عبدا‌لقادری کانی کی‌و‌دی ئیجازه‌ی وه‌رگرتووه، کرایته‌قازی (سورداش)، دوا‌یی چوویه‌ سه‌فه‌ری حه‌ج، له‌گه‌رانه‌وه‌ له‌ (خانه‌قین) دابه‌زیوه، پاشان چوویه‌ خزمه‌ت شیخ حوسامه‌دینی (بیاره) ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی وه‌رگرتووه، (مامۆستا) شیعی کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی هه‌یه‌ نازناوی (مه‌جمه‌ر)ه، بۆ غه‌وونه‌ به‌ کوردی ده‌لی:

می‌حرا‌ییه، یا تاقیه، یا قه‌وسه‌ دوو نه‌برۆی

(ته‌شریحی) خه‌یالی (فلك الأعظم)ی پرووی یار

هه‌روه‌ها شیعی له‌مه‌دحی وه‌تمان پاشای جافی قائیمقامی (خورمال) داناوه، له‌گه‌ل شیخ عومه‌ری (بیاره) شیعیان بۆ یه‌ک ناردووه.

دانراوه‌کانی:

١. زاد المنهج في مناسك الحج: به فارسی.
 ٢. زاد المسافرين والصابرين: ژياننامه‌ی خویتی به فارسی.
 ٣. ذات الوفاء بشرح ذات الشفا: له‌سه‌ر فه‌رمووده‌ی شیخ عه‌لی حوسامه‌دینی دانراوه، پیشکشی به سولتان عبدالحمیدی عوسمانی کردوه.
- عبدالحمید عیرفان، له مه‌دحی ئەو کتیبه به عه‌ره‌بی ده‌لتی:
- لله درُ الفاضل الحبر الذي شرحَ الصدورَ بشرحه (ذات الشفا)
هو (مَجْمَعٌ) اذكى بجمر ذكائه نارا على علم، بدت (ذات الوفا)
- بو په‌سندکردنی ئەم کتیبه ئەم زانایانه مۆریان کردوه: مه‌لا عبدالقادر کانی کبۆدی، شیخ ره‌زای (حجة الإسلام)، مه‌لا عبدالله‌ی ده‌شی، شیخ عبدالجیدی (سنه‌یی)، شیخ سعود ئەفه‌ندی مه‌ردۆخی، سه‌رۆکی دادگای (جده)، دانه‌ریش ده‌لتی: به‌شیکم له‌و کتیبه له مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای لی بی) خوینده‌وه.

کوره‌کانی و میژووی له دایکبوونیان:

- محمد نوره‌دین ١٣٣٩ک، محمد ئەنوه‌ر ١٣٤٠ک، محمد مه‌زه‌هر ١٣٤٢ک،
محمد نه‌جه‌دین ١٣٤٥ک، جه‌ماله‌دین ١٣٤٧ک، که‌ماله‌دین، محمد طاه‌ا.
سه‌رچاوه: بوژاندنه‌وه ٣/٣٨٠ - ٣٩٢ / ٤ / ١٤٤.

یوسف محه‌مه‌د کوردی (١٧٦٠)

- ناوی یوسفه، کورێ محه‌مه‌دی کورێ ئیبراهیمی کورێ عیسایه، سالتی ٦٢٥ک -
١٢٥٤ز هاته‌دنیا، مامۆستای فه‌رمووده‌بووه، ده‌رسی به (عیززی کورێ جه‌ماعه) داوه،
سالتی ٧٢٧ک - ١٣٢٧ز مانگی ذی‌الحجه له شوینه‌ک ناوده‌بردرا، به (ئه‌زروعات)
کۆچی دوا‌یی کرد.

سه‌رچاوه‌کان:

١. الدرر الكامنة ٤/٤٦٨.

٢. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٣٠.

یوسف محه‌مه‌د شه‌ولیری (١٧٦١)

ناوی یوسفه، کورپی محه‌مه‌دی کورپی موسای کورپی یونسی کورپی مه‌نه‌عه‌یه، نازناوی (که‌ماله‌دین)ه، زانابه‌کی شه‌ریعت بووه، له (موصل) کرایته قازی، ماوه‌ک سه‌روکی زانابه‌کانی ئهو هه‌رنیمی بوو، به‌ نوینه‌رایه‌تی مه‌لیک (غازان) چووه لای مه‌لیک (ناصر) له‌وی ژۆر رێزیان لێنا، سالی ٧١٦ ک یا ٧١٧ ک - ١٣١٦ز یا ١٣١٧ز له شاری (سولتانیه) کۆچی دوا‌یی کرد، شه‌رحی کتییی (حاری) کردووه. سه‌رچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفين ١٣/٣٣٥.

٢. شذرات الذهب ٦/٤٣ - ٤٤.

٣. الأعلام ٩/٣٣١.

٤. الدرر الكامنة ٤/٤٧٦.

یوسف مه‌حمود شاه‌ویی (١٧٦٢)

ناوی یوسفه، کورپی قازی مه‌حمودی کورپی مه‌لا که‌ماله‌دینی سه‌دیقی شافیعی یه ده‌وری سالی ١٠٠٠ ک - ١٥٩١ز کۆچی دوا‌یی کرد. چه‌ند دانراوی هه‌یه، له‌وانه:

١. حاشية على أنوار التنزيل للبيضاوي.

٢. حاشية على حاشية الخيالي على شرح العقائد.

٣. حاشية على (الخطائي).

٤. حاشية على الأنوار في الفقه.

٥. رسالة في المنطق.

سه‌رچاوه‌کان:

١. معجم المؤلفين ١٣/٣٣٤.

٢. هدیه العارفین ٦/٥٦٥.

٣. معجم أعلام الکورد ٧٧٥.

٤. علماؤنا فی خدمة العلم والدين ٦٣٠.

یوسف مظفر چه‌رانی (١٧٦٢)

ناوی یوسفه، کورپی مظفری کورپی نه‌حه‌دی کورپی نه‌بویه‌کری کورپی عبداللهی کورپی نه‌صره، سالی ٦٤٦ک - ١٢٤٨ز له (چه‌ران) هاته‌دنیا، له (دیمشق) نیشته‌جی بوو، فهرمووده‌ی خویند، پاشان بووه ده‌رس بیتز، سالی ٧٢٨ک - ١٣٢٧ز کۆچی کرد. سه‌رچاوه: الدرر الكامنة ٤/٤٧٧٧.

یوسف وه‌صل الله (١٧٦٤)

ناوی یوسفه، کورپی وه‌صل اللهی کورپی یه‌حیايه، له سه‌ده‌ی چه‌وته‌می کۆچی ژیاوه، شاره‌زای نه‌حو و سه‌رف و ریتزمانی عه‌ره‌بی بووه، له زانسته‌کانی قورئانی پیروژ ناگادار بووه، زاته‌کی دلباک و ده‌روون چاک و نه‌هلی ته‌سه‌ووف بووه، دانراوی خو‌ی زۆرن، له شاری (چه‌ران) کۆچی دوا‌یی کرد. سه‌رچاوه: معجم المؤلفین ١٣/٣٤١.

یوسف یاسین داقوقی (١٧٦٥)

ناوی یوسفه، کورپی یاسینه، خه‌لکی (داقوق)ه، - ده‌قوق یا ده‌قوقا یا طاوغ - له‌سه‌ر رینگای (که‌رکوک - به‌غدا)یه، دانیشتوانی کوردن، ده‌رسی له‌لای مامۆستا یونس‌ی هه‌ولتیری خویندووه، له خزمه‌ت نه‌و زانایه، فیری شه‌ریعه‌ت بووه، چه‌ند جار کرایته‌قازی (داقوق)، زاته‌کی چاو بلند و باخه‌ل فراوان بووه، تا سالی ٦١٥ک - ١٢١٨ز له ژياندا بوو، دوا‌ی نه‌و به‌رواره کۆچی دوا‌یی کرد، ووتاری رۆژانی هه‌ینی بو ئیبراهیمی کورپی نووسیه‌وه، سه‌ره‌تایه‌که‌ی به: (الحمد لله الصمد المعبود...) ده‌ست پی ده‌کا.

سەرچاوه: تارىخ أربيل ١/٢٢٧.

یوسف یه‌عقوب جه‌مال (١٧٦٦)

ناوی یوسفه، کورێ یه‌عقوبه، نازناوی (جه‌ماله)، مه‌زه‌به‌ی شافعی بووه، له زانیاری نه‌قلی شاره‌زابووه، له (قودس) ده‌رسی داوه، زانییه‌کی رێژدار و دڵپاک و خواناس بووه، هاتوچۆی (قاهیره)ی زۆر کردووه، له‌گه‌ڵ مامۆستا محمەد عبدالرحمان سه‌خاوی - که سالی ٩٠٢هـ - ١٤٩٦هـ ز کۆچی دوا‌ی کردووه - هاوچه‌رخ بووه، مامۆستا له تهمه‌نی هه‌شتا و هه‌شت سالی‌دا کۆچی دوا‌ی کرد.

سەرچاوه‌کان:

١. الضوء اللامع ٣٠٨/١٠.

٢. معجم أعلام الکورد ٧٧٨.

٣. مشاهیر الکورد ٤٣١.

یوسف یه‌عقوب کوردی (١٧٦٧)

ناوی یوسفه، کورێ یه‌عقوبی کورێ شه‌ره‌فی کورێ عومه‌ره، سالی ٨٠٠هـ - ١٣٩٧هـ ز هاته‌دنيا، خویندنی له کوردستان ته‌واو کرد، پاشان چووه (حه‌له‌ب)، له‌مۆ ناسرابوو به زاتیکی چاک و مه‌لایه‌کی باش، فه‌توای شه‌ریعه‌تی ده‌دا، ده‌رسی فه‌قیانی ده‌دا، سالی ٨٥١هـ - ١٤٤٧هـ ز ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی به‌یه‌ک له قوتابیانی خۆی داوه، دوا‌ی نه‌و به‌رواره کۆچی دوا‌ی کرد.

سەرچاوه‌کان:

١. الضوء اللامع ٣٠٨/١٠.

٢. معجم أعلام الکورد ٧٧٨.

٣. مشاهیر الکورد ٢٢٧/٢.

یونس عومهر دیاربهره کری (١٧٦٨)

ناوی یونسه، کوری عومهری کوری سولهیمانی کوری مهلو ناغایه، باب و بایرانی له دهووروبهری (دیاربهره کر) سهدهی یازدهی کۆچی ناواره بوینه بو (دیمشق)، لهوئ لهلای زانایهکانی خویند، پاشان که مهولانا خالید هاتهوئ ناوبراو بهشیکی له شریعت له خزمهت خویند، له گهل چهند زانیاری دی، نهوه بوو دوایی مزگهوتیکی دروست کرد بهناوی مهولانا، چهند وهقی بوئو مزگهوته دانا، ماموستا چهند فهتوا و دانراوی ههیه.

سهرچاوه: معجم اعلام الکورد ٧٧٩.

یونس محهمهد حهرانی (١٧٦٩)

ناوی یونسه، کوری محهمهدی کوری یونسی کوری نهبولقاسی دهلالی (حهرانی)یه، سالی ٦٥٠ ک - ١٢٥٢ ز هاته دنیا، دهرسی لهلای ماموستا نهجیسی حهرانی و نهبو به کری کوری عیماد خویندوووه، دوای تهواو کردنی، دهرسی فهرموودهی داوه، له ١٢ ی جیمادی یه کهمی سالی ٧٣٩ ک - ١٣٣٨ ز کۆچی دوایی کرد.

سهرچاوه: الدرر الكامنة ٤/٤٨٨.

یونس محهمهد ههولیری (١٧٧٠)

ناوی یونسه، کوری محهمهدی کوری مهنهعهی کوری مالیکه، نازناوی (رضی الدین)ه، سالی ٥١١ ک - ١١١٧ ز له (ههولیر) هاته دنیا، بو خویندنی فهرمووده و شریعت چوووه (موصل) لای حوسینی کوری نهصر، پاشان چوووه (بهغدا) له قوتابخانهی (النظامیه) شریعتی لای سهعیدی کوری رهزاز خویند، گهراوه (موصل)، لهوئ زهینه دینی باوکی سولتان مظفر ریزی لیتا کردیه (مدرس)، له مزگهوتهکی خۆی دهستی کرد به دهرسدانهوه و فهتوادان، قوتابیان له دهروهی وولات دههاته لای، ههردوو کورهکانی خۆی عیماده دین محهمهد و کهماله دین موسا یارمهتیان دهدا بوئو نهجمادانی نهم کاره

بیروژانه، له‌و خزمه‌ته‌دا بوو، تا رۆژی دوو شه‌مه‌ی (٦) مانگی (محرم) ی سالی ٥٧٦ هـ - ١١٨٠ ز له (موصل) کۆچی دوابی کرد، له نزیك مزگه‌وته‌که‌ی خۆی به‌خاک سپێردرا.

سهرچاوه‌کان:

١. تاریخ اربیل ١/٧٤.
٢. وفیات الأعیان ٦/٢٥٢.
٣. اربیل في مختلف العصور ٧٣.
٤. طبقات الشافعية / نه‌سنه‌وی ٢٥/٥٦٩.
٥. اربیل في العهد الأتابكي ٢٨٣ - ٣٢٧.
٦. علماؤنا في خدمة العلم والدين ٦٣٣ - ٦٣٤.
٧. شذرات الذهب ٤/٢٦٧.
٨. منهل الأولياء ١/٢١٣ - ٢١٤.

یونس یوسف جزیری (١٧٧١)

ناوی یونسه، کوری یوسفی کوری موساعیده، خه‌لکی (جزیره)یه، یه‌ک بووه له شیخه مه‌زنه‌کانی سهرده‌می خۆی، پله‌ی به‌رزای له ته‌سه‌ووف چه‌نگ که‌وتروه، بۆیه هۆنراوه‌ی وایداده‌نا خه‌لکان له مانا راسته‌قینه‌کانیان سهرسام ده‌بون، وه‌ک شیخ محیه‌دینی کوری عهره‌بی و حه‌للاج و که‌سانی تر، قسه‌کانیان له‌سهره‌وه خۆ به‌چاک نیشان ناده‌ن، به‌لام له ناوه‌رۆکه‌وه مه‌به‌ستیان ته‌نیا خوای گه‌وره‌یه، دلپاکی و جودابورنه‌وه له‌لایه‌نی تر، ته‌نیا خودایان مه‌به‌ست بووه، ته‌نیا نه‌ویان دیتروه، که چاویان بلند کردوه هه‌ر نه‌ویان لی دیار بووه، که دلپان لی ده‌دات هه‌ر ناوی (الله) بوو، خه‌لکان له‌و هه‌موو هۆردیاته‌ بی ناگانه، بۆیه له خۆرا ده‌لێن: {نه‌وانه له‌ دین وه‌ر گه‌راون}، له راستیشدا خواناسی راسته‌قینه‌ن، خاوه‌ن که‌رامات و نه‌هلی ته‌سه‌ووفی ده‌روونیه.

سهرچاوه: سیر أعلام النبلاء ١٣/٩٤ - ٩٥.

فتح الله عبدالکریم شوانی

ناوی فتح الله یه، کورپی عبدالکریمی کورپی ره‌مه‌زانه، سالی ١٣٢١ ک - ١٩٠٣ ز له گوندی (مامره‌ش) ی سه‌ربه ناحیه‌ی (شوان) هاته دنیا، ده‌ستی کرد به خویندن، له چه‌ند شویتان و حویره‌ی فه‌قیان سو‌رو گه‌ریدا بو وه‌ده‌ست هیتانی زانیاری، له‌وانه: گوندی (به‌حرکه) بوو لای مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی، له کۆتاییدا چووه مزگه‌وتی بایزاغای کۆنه جومعه‌ی کۆیه، لای مامۆستا به‌هانه‌دین نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرت، کرا مه‌لا له مزگه‌وتی (خادم السجادة).

به‌شیک له فه‌قیه‌کانی: مه‌لا ئیبراهیم بالیسانی، مه‌لا ئیبراهیم بی‌راوه‌یی، مه‌لا محمهد شه‌لماش، مه‌لا حه‌سه‌نی وه‌ری، مه‌لا شه‌فیع باغه‌نجیری.

مامۆستا له سالی ١٤٠٣ ک - ١٩٨٢ ز کۆچی دوا‌یی کرد، ملا فاروقی کورپی مامۆستایه له وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده.

سه‌رچاوه: چاوی‌که‌وتن له گه‌ل ملا فاروقی کورپی مامۆستا له (٣٠/٤/٢٠١٠).

تییی : پاش به‌چاپ گه‌یانندی به‌رگی یه‌که‌م و دووه‌می ئهم میژووه، بۆمان ده‌رکه‌وت که‌وا ژایانی مامۆستای ناوبراو له‌بیر کراوه، بۆیه به‌باشمان زانی له کۆتایی ئهم به‌رگه، پیشکه‌شی خوینهرانی بکه‌ین،

کۆتایی

به یارمه‌تی خوای گه‌وره له شه‌وی هه‌ینی ٧ی مانگی شه‌عبانی سالی ١٤٢٩ك
 ٨ی مانگی ئابی سالی ٢٠٠٨ز، ته‌واو بوو میژووی زانایانی کورد، له کوردستان و
 ده‌روه‌ی کوردستان، له سه‌ده‌ی یه‌کی کۆچی - سه‌ه‌تی زایینی، تا سه‌ده‌ی پازده‌ی
 کۆچی - بیستی زایینی، له ده‌ست به‌نده‌ی تاوانبار طاهیر مه‌لا عبدالله مه‌لا سوله‌یمان
 به‌حرکه‌یی گه‌ردی، سوپاس بۆ خودا توانیم ژياننامه‌ی (١٧٧١) زانای کورد بنووسم، له
 نزیکه‌ی سیّ سه‌ده‌ سه‌رچاوه‌ی برواینکراو، بۆشایه‌کی گه‌وره‌م له په‌رتو‌کخانه‌ی کورد
 پر‌کرده‌وه، به‌ راستی نه‌و‌کاره‌ پرۆزه‌ تا ئیستا نه‌مدیتوو‌ه که‌س له‌ پێش خۆم به‌م شیوه‌یه
 واتێر و ته‌سه‌ل و فراوان ده‌ستی بۆ درێژ کرد‌بی، چاوه‌روانی دوعای خێری خێرخوا‌زانی
 گه‌له‌که‌مم، هه‌روه‌ها داوای لی‌بۆردن ده‌که‌م، ده‌رباره‌ی ئه‌و زانایانه‌ی که‌ باسی ژيانم
 نه‌نووسیون، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی شاره‌زایم ده‌رباره‌یان نه‌بووه، سه‌رچاوه‌م چه‌نگ نه‌که‌وتوو‌ه،
 جاریش وابوو‌ه چه‌ند جار داوای ژياننامه‌یانم له‌ که‌س و کاریان کردوو‌ه، وه‌لامیان
 نه‌دایته‌وه، یا به‌ ده‌ستم نه‌گه‌شتوو‌ه، هه‌رچۆنێک‌ بی‌ خوانا‌گاداره‌ من درێغم نه‌کردوو‌ه، به
 قه‌د توانام هه‌ولم داوه، ده‌رگه‌یه‌کی فراوانم کرده‌وه بۆ نووسه‌ری کورد، له‌مه‌ودوا بتوانی
 به‌جێته‌ ناو ژوو‌روه‌ی زانیاری میژووی زانایه‌کا‌مان، له‌ مه‌ودوا خوابکا نووسه‌ری ئازا و
 ئازاد زۆری له‌سه‌ر زیاد بکا.

خوای گه‌وره ئه‌و هه‌موو ماندووبوونه‌ی پێر له‌ دوا‌زده‌ سالێ که‌ خه‌ریک بووم،
 به‌فێرۆی نه‌دا، له‌ پۆژی دوا‌یی پادا‌شتی چاکه‌م پێ‌ بدا، له‌ خێروبه‌ره‌که‌تی ئه‌و زاتانه‌ بێ
 به‌شم نه‌کا، به‌ فه‌زلی خۆی له‌ رابردووم خۆش‌بی، له‌ خۆم و باب و دا‌ک و مامۆستام،
 گه‌لی کوردی موسو‌لمان و هه‌موو موسو‌لمانانی جیهان.

کۆتایی به‌هۆنراوه

چارم گوی راکره، له‌ده‌نگوباسان
 له‌میژووناسان، وه‌رگه‌ه‌باسان
 نه‌و زانیانه‌ی که‌وا رابردوون
 سوور و گه‌ریاندا، به‌وته‌ی گه‌ردوون
 به‌ده‌ستیان هینا پله‌ی زانیاری
 بوونه‌پیشه‌وا، له‌خوینده‌واری
 دینیان هه‌لبژارد، دوور له‌سیاسه‌ت
 بوونه‌سه‌رداری دنیا و قیامه‌ت
 بوو به‌به‌رنامه، کرده‌وه‌ی چاکیان
 رۆژی ڕووناک بوو، نه‌و دلی پاکیان
 بوونه‌به‌خته‌وه‌ر، له‌دنیا و له‌دین
 به‌کرده‌وه‌ی چاک، دوا‌ی مردن ده‌ژین
 من باسم نووسین، وه‌ک ژباننامه
 هه‌م کۆم کردنه‌وه، کردم به‌نامه
 تا گه‌لی دادی بنووسن باسیان
 سوودیان لی وه‌رگرن، بکه‌ن سوپاسیان

هه‌ولده‌ن تا‌کو، چاویان لی‌ بکه‌ن

له‌ لای خوداوه‌ند، به‌ مه‌به‌ست بگه‌ن

بزانی ئیمه‌ش، خاوه‌ن سامانی

خه‌لکی کوردستان، نه‌وه‌ی کوردانی

داخه‌که‌م با‌سمان، زۆر که‌م کراوه

ما‌فی ره‌وامان، قه‌ت پی‌ نه‌دراوه

سه‌یرکه‌ (طاهیر) خوابکا ده‌بی

رۆژه‌که‌مان هه‌ل‌بی قه‌ت ئاوا نه‌بی

به‌حرکه‌/هه‌ولێر/هه‌ریمی کوردستان

٨/٨/٢٠٠٨ز

فیرستی گشتی به‌رگی سییه‌م

١. ئایه‌ته‌کانی قورئانی پیروژ.
٢. فه‌رمووده‌کانی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوی لی بی).
٣. ناوه‌کان.
٤. نه‌وشوینانه‌ی زیاتر له یه‌ک ناویان هه‌یه.
٥. سه‌رچاوه‌کان.

١. نایه‌ته‌کانی قورنانی پیرۆز:

لاپه‌ره	ده‌قی نایه‌ته‌کان
٢٧٨	﴿أنا فتحنا لك فتحا مبيناً﴾ الفتح / ١
١٢٢	﴿الله لطيف بعباده﴾ الشورى / ١٩
٢٨٨	﴿ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم﴾ الجمعة / ٤
٢٤٢	﴿ربنا ظلمنا أنفسنا وإن لم تغفر لنا وترحمنا لنكوننَّ من الخاسرين﴾ الأعراف / ٢٣
٣٠٠	﴿وأيوب إذ نادى ربه أني مسني الضر وانت أرحم الراحمين﴾
هامش	الانبياء / ٨٣
١٢	﴿ويطعمون الطعام على حبه مسكيناً ويتيماً وأسيراً﴾ الانسان / ٨

٢. فهرمووده‌کانی پیغه‌مبه‌ر (دروودی خوای لی‌بی):

لاپه‌ره	ده‌قی فهرمووده‌کان
٣٩٠	نصرت بالرعب مسيرة شهر / الامام أحمد

٣. ناوی زانایان:

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١١٦٥	غازی داود نه‌یوبی	١
١١٦٦	فائیز عبدالله بیتواته‌یی	١
١١٦٧	فاخیر محمد روفاعی	٣
١١٦٨	فاطیمة ئیبراهیم هه‌کاری	٤
١١٦٩	فاطیمة نه‌محمد نه‌یوبی	٤
١١٧٠	فاطیمة نه‌محمد حه‌رانی	٥
١١٧١	فاطیمة حوسین دیاربه‌کری	٥
١١٧٢	فاطیمة عیسا نه‌قشبه‌ندی	٥
١١٧٣	فاطیمة مه‌ولانا خالید	٦
١١٧٤	فتح الله ئیبراهیم حه‌یده‌ری	٦
١١٧٥	فتح الله سعیرتی	٧
١١٧٦	فتح الله عومه‌ر ماردینی	٧
١١٧٧	فتح الله محمد هه‌رتله‌ی	٧
١١٧٨	فتیان موباح حه‌رانی	٨
١١٧٩	فه‌ره‌ج نه‌بویه‌کر ئورمه‌وی	٩
١١٨٠	فضل الله ئیبراهیم حه‌یده‌ری	٩
١١٨١	فضل الله نه‌محمد سیواسی	١٠
١١٨٢	فضل الله نه‌صر نامیدی	١٠
١١٨٣	فطلومک ناصرالدین نه‌یوبی	١٠
١١٨٤	قاسم نه‌بویه‌کر هه‌ولتیری	١١

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١١٨٥	قاسم نه‌حمه‌د کوردی	١١
١١٨٦	قاسم نه‌فه‌ندی غوباری	١٢
١١٨٧	قاسم عبدالله شاره‌زوری	١٣
١١٨٨	قاسم عبدالمتان گۆرانی	١٣
١١٨٩	قاسم محهمه‌د کوردی	١٣
١١٩٠	قاسم مظفر شاره‌زوری	١٤
١١٩١	قاسم یه‌حیا شاره‌زوری	١٤
١١٩٢	قیوامه‌دین حه‌سه‌نی	١٥
١١٩٣	کامیل عه‌لی ماردینی	١٧
١١٩٤	کولاب حه‌مه‌زه حه‌رانی	١٨
١١٩٥	له‌یب حوسین دیاربه‌کری	١٨
١١٩٦	لطف الله محهمه‌د نه‌رزپۆمی	١٨
١١٩٧	لوطفی نه‌فه‌ندی دیاربه‌کری	١٩
١١٩٨	ماجید کوردی	١٩
١١٩٩	ماجید محهمه‌د صالح	٢٠
١٢٠٠	موباره‌ک حه‌سه‌ن شاره‌زوری	٢٠
١٢٠١	موباره‌ک حه‌سه‌ن هه‌ولتیری	٢١
١٢٠٢	موباره‌ک عبیدالله دیاربه‌کری	٢٢
١٢٠٣	موباره‌ک محهمه‌د ته‌فلیسی	٢٢
١٢٠٤	موباره‌ک محهمه‌د جزیری (ابن الأثیر)	٢٢
١٢٠٥	موباره‌ک یه‌حیا شاره‌زوری	٢٥

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٢٠٦	موجالید یه‌زید چه‌رانی	٢٦
١٢٠٧	موحه‌ره‌م محه‌مه‌د سیواسی	٢٦
١٢٠٨	موحسین جه‌عفه‌ر سه‌لماسی	٢٦
١٢٠٩	معه‌مه‌د ئاده‌م باله‌کی (ابن آدم)	٢٧
١٢١٠	معه‌مه‌د ئیبراهیم ئامیدی	٣١
١٢١١	معه‌مه‌د ئیبراهیم ئامیدی	٣١
١٢١٢	معه‌مه‌د ئیبراهیم جزیری	٣٢
١٢١٣	معه‌مه‌د ئیبراهیم جزیری	٣٣
١٢١٤	معه‌مه‌د ئیبراهیم زفنه‌کی	٣٣
١٢١٥	معه‌مه‌د ئیبراهیم ژه‌نگاری	٣٤
١٢١٦	معه‌مه‌د ئیبراهیم ژه‌نگاری	٣٤
١٢١٧	معه‌مه‌د ئیبراهیم سه‌ربالا	٣٥
١٢١٨	معه‌مه‌د ئیبراهیم سروجی	٣٦
١٢١٩	معه‌مه‌د ئیبراهیم سه‌یرتی	٣٦
١٢٢٠	معه‌مه‌د ئیبراهیم شه‌وی	٣٦
١٢٢١	معه‌مه‌د ئیبراهیم عه‌بدالانی	٣٦
١٢٢٢	معه‌مه‌د ئیبراهیم گۆرانی	٣٧
١٢٢٣	معه‌مه‌د ئیبراهیم کوردی	٣٨
١٢٢٤	معه‌مه‌د ئیبراهیم وانی	٣٨
١٢٢٥	معه‌مه‌د ئیبراهیم هه‌کاری	٣٩
١٢٢٦	معه‌مه‌د ئیبراهیم هه‌ولیری	٣٩

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٢٢٧	محمد نه‌بویه کر خاپوری	٤٠
١٢٢٨	محمد نه‌بویه کر ژه‌نگاری	٤٠
١٢٢٩	محمد نه‌بویه کر سۆرانی	٤٠
١٢٣٠	محمد نه‌بویه کر شه‌قلاوه‌یی	٤١
١٢٣١	محمد نه‌بویه کر ماردینی	٤٢
١٢٣٢	محمد نه‌بویه کر مهرعه‌شی	٤٢
١٢٣٣	محمد نه‌بولقاسم چه‌رانی	٤٢
١٢٣٤	محمد نه‌حمد (ابن الظهیر)	٤٣
١٢٣٥	محمد نه‌حمد نه‌خلاطی	٤٣
١٢٣٦	محمد نه‌حمد به‌رزنجی	٤٤
١٢٣٧	محمد نه‌حمد چه‌رانی	٤٤
١٢٣٨	محمد نه‌حمد چه‌رانی	٤٥
١٢٣٩	محمد نه‌حمد حصکه‌فی	٤٥
١٢٤٠	محمد نه‌حمد خاکی	٤٥
١٢٤١	محمد نه‌حمد خه‌تی	٤٨
١٢٤٢	محمد نه‌حمد سعیرتی	٥١
١٢٤٣	محمد نه‌حمد قه‌زاز	٥٢
١٢٤٤	محمد نه‌حمد (ناری)	٥٢
١٢٤٥	محمد نه‌حمد نه‌صیبی	٥٣
١٢٤٦	محمد نه‌حمد نه‌قشبه‌ندی	٥٤
١٢٤٧	محمد نه‌حمد هه‌ولیری	٥٤

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لا‌په‌ره
١٢٤٨	محمد نیدریس به‌دلیسی	٥٥
١٢٤٩	محمد نه‌سه‌ده خه‌یلانی	٥٥
١٢٥٠	محمد نه‌سه‌ه‌ندیار	٥٧
١٢٥١	محمد نه‌فه‌ندی ئاکری	٥٧
١٢٥٢	محمد نه‌فه‌ندی کوردی	٥٨
١٢٥٣	محمد ئیسماعیل پیر داودی	٥٨
١٢٥٤	محمد ئیسماعیل سه‌ر کرده	٦١
١٢٥٥	محمد ئیسماعیل هه‌ولیری	٦١
١٢٥٦	محمد ئیسماعیل هه‌ولیری	٦١
١٢٥٧	محمد ده‌مه‌ین نه‌بو به‌کر هه‌رشه‌می	٦٢
١٢٥٨	محمد ده‌مه‌ین نه‌حه‌ده زه‌ند	٦٢
١٢٥٩	محمد ده‌مه‌ین نه‌حه‌ده بیژوه‌یی	٦٣
١٢٦٠	محمد ده‌مه‌ین نه‌حه‌ده سویری	٦٣
١٢٦١	محمد ده‌مه‌ین نه‌یوب کوردی	٦٥
١٢٦٢	محمد ده‌مه‌ین بالیکده‌ری	٦٥
١٢٦٣	محمد ده‌مه‌ین چیچورانی	٦٥
١٢٦٤	محمد ده‌مه‌ین خه‌یلانی	٦٦
١٢٦٥	محمد ده‌مه‌ین زه‌کی به‌گ	٦٦
١٢٦٦	محمد ده‌مه‌ین سه‌عید باغه‌نجیری	٦٧
١٢٦٧	محمد ده‌مه‌ین سوله‌یمان ئاشو‌کانی	٦٨
١٢٦٨	محمد ده‌مه‌ین سوله‌یمان نه‌یوبی	٧٠

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٢٦٩	محمد دهمین شیخ محمد کونه‌فلوسه‌یی	٧١
١٢٧٠	محمد دهمین صالح گردمامکی	٧٢
١٢٧١	محمد دهمین صبغة‌الله حه‌یده‌ری	٧٣
١٢٧٢	محمد دهمین عبدالله کانی مازی	٧٣
١٢٧٣	محمد دهمین عبدالله وه‌لزی	٧٤
١٢٧٤	محمد دهمین عوسمان جدیدی	٧٤
١٢٧٥	محمد دهمین عزیز کانی میرانی	٧٥
١٢٧٦	محمد دهمین عه‌لی چۆ‌محمدیه‌ری	٧٦
١٢٧٧	محمد دهمین فتح الله هه‌ولیری	٧٦
١٢٧٨	محمد دهمین قه‌راسنجی	٧٨
١٢٧٩	محمد دهمین کوردی مه‌عه‌نوی	٧٨
١٢٨٠	محمد دهمین محمد قه‌ره‌داغی	٧٩
١٢٨١	محمد دهمین مه‌عروف قه‌ره‌داغی	٧٩
١٢٨٢	محمد دهمین موسا کفتارۆ	٨٠
١٢٨٣	محمد باسوی	٨٠
١٢٨٤	محمد باقر بانه‌یی	٨١
١٢٨٥	محمد باقر ته‌یی	٨٢
١٢٨٦	محمد به‌سطام خوشابی	٨٢
١٢٨٧	محمد به‌گ کورد عه‌لی	٨٣
١٢٨٨	محمد به‌ه‌رام گۆرانی	٨٥
١٢٨٩	محمد به‌دیان ته‌فلیمی	٨٥

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٢٩٠	محمد ته‌قی مهرعه‌شی	٨٥
١٢٩١	محمد ته‌میم چه‌رانی	٨٦
١٢٩٢	محمد جابیر به‌تانی	٨٦
١٢٩٣	محمد جه‌سیم مهردۆخی	٨٦
١٢٩٤	محمد جومعه حصکه‌فی	٨٧
١٢٩٥	محمد جه‌میل رۆژیانی	٨٧
١٢٩٦	محمد جه‌نگلی	٨٩
١٢٩٧	محمد حه‌سه‌ن دێره‌پروشه‌یی	٨٩
١٢٩٨	محمد حه‌سه‌ن سه‌لماسی	٩٠
١٢٩٩	محمد حه‌سه‌ن شاره‌زوری	٩٠
١٣٠٠	محمد حه‌سه‌ن عه‌لانی	٩١
١٣٠١	محمد حه‌سه‌ن قازی	٩١
١٣٠٢	محمد حه‌سه‌ن قودسی	٩٢
١٣٠٣	محمد حه‌سه‌ن کوردی	٩٢
١٣٠٤	محمد حه‌سه‌ن گله‌زه‌رده‌یی	٩٣
١٣٠٥	محمد حه‌سه‌ن مهرعه‌شی	٩٣
١٣٠٦	محمد حه‌سه‌ن نابینا	٩٤
١٣٠٧	محمد حه‌سه‌ن هه‌زار مه‌ردی (ابن الحاج)	٩٤
١٣٠٨	محمد حوسین نورمه‌وی	٩٨
١٣٠٩	محمد حوسین نورمه‌وی	٩٨
١٣١٠	محمد حوسین چه‌رانی	٩٨

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٣١١	محمد محمد حوسین چه‌ری	٩٩
١٣١٢	محمد محمد حوسین قزجی	٩٩
١٣١٣	محمد محمد حوسین مه‌خوری	١٠١
١٣١٤	محمد محمد همه‌د به‌نده‌نیجی	١٠١
١٣١٥	محمد محمد همه‌د چه‌رانی	١٠١
١٣١٦	محمد محمد همه‌د فورجه	١٠٢
١٣١٧	محمد محمد همه‌زه عه‌ینتایی	١٠٢
١٣١٨	محمد محمد چه‌ویژ هه‌ولیری	١٠٣
١٣١٩	محمد محمد چه‌یده‌ر پیره‌دین	١٠٣
١٣٢٠	محمد محمد خالید چه‌رانی	١٠٤
١٣٢١	محمد محمد خضر بن ته‌میه	١٠٥
١٣٢٢	محمد محمد خه‌لیل کوردی	١٠٦
١٣٢٣	محمد محمد خه‌لیل هه‌ولیری	١٠٦
١٣٢٤	محمد محمد داود دینه‌وه‌ری	١٠٧
١٣٢٥	محمد محمد داود کوردی	١٠٧
١٣٢٦	محمد محمد داود گه‌ره‌وی	١٠٨
١٣٢٧	محمد محمد داود یه‌ك ده‌ست	١٠٩
١٣٢٨	محمد محمد ده‌ده ئه‌رزو‌می	١١٠
١٣٢٩	محمد محمد ده‌شم جاگیر	١١١
١٣٣٠	محمد محمد ده‌وکی	١١١
١٣٣١	محمد محمد دیاب نه‌قشبه‌ندی	١١١

لاپه‌ره	ناوه‌کان	ریزبه‌ند
١١٢	محمد ره‌سول به‌رزنجی	١٣٣٢
١١٣	محمد ره‌سول زه‌کی	١٣٣٣
١١٤	محمد ره‌سول عه‌زعی	١٣٣٤
١١٥	محمد ره‌سول وه‌رتی	١٣٣٥
١١٦	محمد زیاره‌تی	١٣٣٦
١١٦	محمد سعدالله حه‌رانی	١٣٣٧
١١٧	محمد سه‌عید ئیبراهیم گۆرانی	١٣٣٨
١١٧	محمد سه‌عید نه‌حه‌د دێلژه‌یی	١٣٣٩
١١٨	محمد سه‌عید نه‌حه‌د مه‌ردۆخی	١٣٤٠
١١٨	محمد سه‌عید باغه‌مه‌ره‌یی	١٣٤١
١١٩	محمد سه‌عید بریفکانی	١٣٤٢
١١٩	محمد سه‌عید ره‌مه‌زان بو‌طی	١٣٤٣
١٢٠	محمد سه‌عید زه‌هاوی	١٣٤٤
١٢٢	محمد سه‌عید عوبیدی	١٣٤٥
١٢٢	محمد سه‌عید عه‌جاج ئیزۆلی	١٣٤٦
١٢٣	محمد سه‌عید مه‌وله‌وی	١٣٤٧
١٢٣	محمد سه‌له‌مه‌ حه‌رانی	١٣٤٨
١٢٣	محمد سوله‌یمان حه‌رانی	١٣٤٩
١٢٤	محمد سوله‌یمان سه‌یدی	١٣٥٠
١٢٤	محمد سوله‌یمان کوردی	١٣٥١
١٢٦	محمد سه‌لیم نه‌رده‌لانی	١٣٥٢

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٣٥٣	محمد سەلیم مەردۆخی	١٢٦
١٣٥٤	محمد سۆرانی	١٢٧
١٣٥٥	محمد شاهه‌نشا ئه‌یوبی	١٢٨
١٣٥٦	محمد شهریف به‌رزنجی	١٢٨
١٣٥٧	محمد شهریف گۆرانی	١٢٩
١٣٥٨	محمد شه‌عبان نه‌خلاتی	١٣٠
١٣٥٩	محمد شه‌عبان دیاربه‌کری	١٣٠
١٣٦٠	محمد شه‌فیع مەرعەشی	١٣٠
١٣٦١	محمد شوکری موفقی	١٣٠
١٣٦٢	محمد شیرانشی	١٣١
١٣٦٣	محمد صادق نعمة‌الله	١٣١
١٣٦٤	محمد صالح دیاربه‌کری	١٣٢
١٣٦٥	محمد ضیاء‌الدین هه‌کاری	١٣٢
١٣٦٦	محمد طاها باشوری	١٣٢
١٣٦٧	محمد طاها بالیسانی	١٣٣
١٣٦٨	محمد دطاها بالیسانی	١٣٥
١٣٦٩	محمد طاهیر بریفکانی	١٣٥
١٣٧٠	محمد طاهیر دیاربه‌کری	١٣٦
١٣٧١	محمد طاهیر کوردی	١٣٦
١٣٧٢	محمد طاهیر مانی	١٣٨
١٣٧٣	محمد عارف نه‌رزپۆمی	١٣٨

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٣٧٤	محمد عه‌بیاد نه‌خلاطی	١٣٩
١٣٧٥	محمد عه‌بیاس دنیسه‌ری	١٣٩
١٣٧٦	محمد عبدالرحمان کوردی	١٤٠
١٣٧٧	محمد عبدالرحمان ماردینی	١٤٠
١٣٧٨	محمد عبدالرحیم ئورمه‌وی	١٤١
١٣٧٩	محمد عبدالرحیم چورستانی	١٤٢
١٣٨٠	محمد عبدالرحیم عیراقی	١٤٣
١٣٨١	محمد عبدالرحیم میلانی	١٤٣
١٣٨٢	محمد عبدالرزاق کورد عه‌لی	١٤٤
١٣٨٣	محمد عبدالره‌سول به‌رزنجی	١٤٥
١٣٨٤	محمد عبدالله بن ته‌میمه	١٤٧
١٣٨٥	محمد عبدالله به‌دره‌دین	١٤٧
١٣٨٦	محمد عبدالله به‌نده‌نیجی	١٤٧
١٣٨٧	محمد عبدالله جزیری	١٤٨
١٣٨٨	محمد عبدالله جه‌لی	١٤٨
١٣٨٩	محمد عبدالله خه‌رانی	١٥٢
١٣٩٠	محمد عبدالله خه‌ریانی	١٥٣
١٣٩١	محمد عبدالله دیاره‌کری	١٥٣
١٣٩٢	محمد عبدالله دیاره‌کری	١٥٣
١٣٩٣	محمد عبدالله زیاره‌تی	١٥٤
١٣٩٤	محمد عبدالله شاره‌زوری	١٥٤

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٣٩٥	محمد عبدالله شهریقی	١٥٥
١٣٩٦	محمد عبدالله شیخ وه‌تمانی	١٥٦
١٣٩٧	محمد عبدالله شیروانی	١٥٧
١٣٩٨	محمد عبدالله عولاسه	١٥٨
١٣٩٩	محمد عبدالله کورد نه‌فه‌ندی	١٥٨
١٤٠٠	محمد عبدالله مه‌هانی	١٥٩
١٤٠١	محمد عبدالله هدرشه‌می	١٥٩
١٤٠٢	محمد عبدالله هه‌کاری	١٦١
١٤٠٣	محمد عبدالله هه‌ولیری	١٦١
١٤٠٤	محمد عبدالاحد دیاربه‌کری	١٦٢
١٤٠٥	محمد عبدالعزیز حه‌رانی	١٦٢
١٤٠٦	محمد عبدالعزیز هه‌ولیری	١٦٣
١٤٠٧	محمد عبدالغنی حه‌رانی	١٦٣
١٤٠٨	محمد عبدالفتاح (ره‌نیس)	١٦٣
١٤٠٩	محمد عبدالقادر شه‌وه‌کی	١٦٦
١٤١٠	محمد عبدالقادر (قانیع)	١٦٦
١٤١١	محمد عبدالقاهر شاره‌زوری	١٦٩
١٤١٢	محمد عبدالکریم خه‌واهر زاده	١٦٩
١٤١٣	محمد عبدالکریم صیددیقی	١٧٠
١٤١٤	محمد عبدالکریم مه‌ره‌شی	١٧٠
١٤١٥	محمد عبدالکریم مه‌ردۆخی	١٧١

لاپه‌ره	ناوه‌کان	ریزبه‌ند
١٧١	محمد عبدالله المؤمن فارقی	١٤١٦
١٧١	محمد عبدالله الملك مارانی	١٤١٧
١٧٢	محمد عبدالله المنعم حه‌رانی	١٤١٨
١٧٢	محمد عبدالله الوهاب حه‌رانی	١٤١٩
١٧٣	محمد عبدالله عبيدالله حه‌رانی	١٤٢٠
١٧٤	محمد عبدالله نه‌صیی	١٤٢١
١٧٤	محمد عوسمان نه‌فه‌ندی موفتی	١٤٢٢
١٧٥	محمد عوسمان ته‌وێله‌یی	١٤٢٣
١٧٦	محمد عوسمان ماردینی	١٤٢٤
١٧٧	محمد عوسمان (مه‌حوی)	١٤٢٥
١٧٩	محمد عوسمان موسا دیاربه‌کری	١٤٢٦
١٧٩	محمد عوسمان یوسف دیاربه‌کری	١٤٢٧
١٨٠	محمد عه‌دله‌خان	١٤٢٨
١٨٠	محمد عه‌لی نه‌خلاطی	١٤٢٩
١٨٠	محمد عه‌لی به‌رزنجی	١٤٣٠
١٨١	محمد عه‌لی بروج‌ردی	١٤٣١
١٨١	محمد عه‌لی جامع	١٤٣٢
١٨١	محمد عه‌لی جزیری	١٤٣٣
١٨٢	محمد عه‌لی جزیری	١٤٣٤
١٨٢	محمد عه‌لی حه‌رانی	١٤٣٥
١٨٢	محمد عه‌لی حه‌رانی	١٤٣٦

لاپه‌ره	ناوه‌کان	ریزبه‌ند
١٨٣	محمد‌د عه‌لی حصکه‌فی	١٤٣٧
١٨٤	محمد‌د عه‌لی حصکه‌فی	١٤٣٨
١٨٤	محمد‌د عه‌لی خاڵ	١٤٣٩
١٨٧	محمد‌د عه‌لی خه‌تیب	١٤٤٠
١٨٨	محمد‌د عه‌لی خلاطی	١٤٤١
١٨٨	محمد‌د عه‌لی دیاربه‌کری	١٤٤٢
١٨٩	محمد‌د عه‌لی دینه‌وهری	١٤٤٣
١٨٩	محمد‌د عه‌لی ژه‌نگاری	١٤٤٤
١٨٩	محمد‌د عه‌لی سروجی	١٤٤٥
١٩٠	محمد‌د عه‌لی شاره‌زوری	١٤٤٦
١٩٠	محمد‌د عه‌لی شاره‌زوری	١٤٤٧
١٩١	محمد‌د عه‌لی عه‌لیاوی	١٤٤٨
١٩٢	محمد‌د عه‌لی عه‌ونی	١٤٤٩
١٩٣	محمد‌د عه‌لی (قازی محمد‌د)	١٤٥٠
١٩٥	محمد‌د عه‌لی کاوانی	١٤٥١
١٩٦	محمد‌د عه‌لی کوردی	١٤٥٢
١٩٦	محمد‌د عه‌لی مارانی	١٤٥٣
١٩٧	محمد‌د عه‌لی مهرعه‌شی	١٤٥٤
١٩٧	محمد‌د عه‌لی تۆده‌یی	١٤٥٥
١٩٨	محمد‌د عه‌لی وه‌لزی	١٤٥٦
١٩٨	محمد‌د عه‌لی هه‌ولیری	١٤٥٧

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٤٥٨	محمد علی هه‌ولیری	١٩٩
١٤٥٩	محمد عیماد حه‌رانی	١٩٩
١٤٦٠	محمد عه‌مر ئامیدی	٢٠٠
١٤٦١	محمد عیمران نابینا	٢٠٠
١٤٦٢	محمد عومهر ئورمه‌وی	٢٠٠
١٤٦٣	محمد عومهر ئومهر گومبه‌تی	٢٠١
١٤٦٤	محمد عومهر نه‌ییوی	٢٠١
١٤٦٥	محمد عومهر تاجه‌دین	٢٠٢
١٤٦٦	محمد عومهر حه‌رانی	٢٠٢
١٤٦٧	محمد عومهر دینه‌وه‌ری	٢٠٣
١٤٦٨	محمد عومهر شیخ شه‌روانی	٢٠٣
١٤٦٩	محمد عومهر فارقی	٢٠٤
١٤٧٠	محمد عومهر قه‌ره‌داغی	٢٠٤
١٤٧١	محمد عومهر کوردی	٢٠٥
١٤٧٢	محمد عومهر نه‌صیبی	٢٠٥
١٤٧٣	محمد عیسا بروجردی	٢٠٦
١٤٧٤	محمد عیسا گۆرانی	٢٠٦
١٤٧٥	محمد عیسا له‌ل	٢٠٧
١٤٧٦	محمد غازی نه‌ییوی	٢٠٧
١٤٧٧	محمد فضل الله حه‌یده‌ری	٢٠٨
١٤٧٨	محمد فه‌قی ته‌یران	٢٠٩

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٤٧٩	محمد فیه‌یسی زه‌هاوی	٢١٠
١٤٨٠	محمد قادر نه‌چی	٢١٤
١٤٨١	محمد قادر هه‌رتهل	٢١٤
١٤٨٢	محمد قازی (سلط)	٢١٥
١٤٨٣	محمد قه‌حطان ئورمه‌وی	٢١٥
١٤٨٤	محمد قه‌ره‌داغی	٢١٦
١٤٨٥	محمد قه‌سیم گۆرانی	٢١٦
١٤٨٦	محمد گه‌ردی	٢١٧
١٤٨٧	محمد کوردی به‌رۆزی	٢١٩
١٤٨٨	محمد که‌ریم به‌حرکه‌یی	٢١٩
١٤٨٩	محمد کستانی	٢٢٠
١٤٩٠	محمد کوانه‌دولی	٢٢٠
١٤٩١	محمد مارانی	٢٢١
١٤٩٢	محمد مه‌جد هه‌ولێری	٢٢١
١٤٩٣	محمد محمد نامیدی	٢٢١
١٤٩٤	محمد محمد (ئین تیمیه)	٢٢٢
١٤٩٥	محمد محمد (ابو السعود)	٢٢٢
١٤٩٦	محمد محمد نه‌خلاطی	٢٢٣
١٤٩٧	محمد محمد به‌رزنجی	٢٢٤
١٤٩٨	محمد محمد (تاج العارفین)	٢٢٤
١٤٩٩	محمد محمد جزیری	٢٢٤

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٥٠٠	محمد محمد محمد جزیری	٢٢٥
١٥٠١	محمد محمد محمد جزیری (ابن الجزري)	٢٢٥
١٥٠٢	محمد محمد محمد حه‌رانی	٢٢٨
١٥٠٣	محمد محمد محمد حصکه‌فی	٢٢٨
١٥٠٤	محمد محمد محمد حصکه‌فی	٢٢٩
١٥٠٥	محمد محمد محمد خاوه‌رانی	٢٢٩
١٥٠٦	محمد محمد محمد دیاربه‌کری	٢٣٠
١٥٠٧	محمد محمد محمد دیاربه‌کری	٢٣٠
١٥٠٨	محمد محمد محمد دیاربه‌کری	٢٣١
١٥٠٩	محمد محمد محمد سعیرتی	٢٣١
١٥١٠	محمد محمد محمد نه‌مین سه‌ماسی	٢٣٢
١٥١١	محمد محمد محمد سیفا	٢٣٢
١٥١٢	محمد محمد محمد شاره‌زوری	٢٣٣
١٥١٣	محمد محمد محمد فارقی (ابن نباتة)	٢٣٣
١٥١٤	محمد محمد محمد کاکی	٢٣٤
١٥١٥	محمد محمد محمد گۆرانی	٢٣٥
١٥١٦	محمد محمد محمد کوردی	٢٣٥
١٥١٧	محمد محمد محمد ماردینی	٢٣٦
١٥١٨	محمد محمد محمد ماردینی	٢٣٦
١٥١٩	محمد محمد محمد هه‌ولیری	٢٣٧
١٥٢٠	محمد محمد مه‌حمود دیاربه‌کری	٢٣٧

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٥٢١	محمد مه‌حمود زه‌رکه‌لی	٢٣٨
١٥٢٢	محمد مه‌حمود شاره‌زوری	٢٣٨
١٥٢٣	محمد محیه‌دین ته‌ویله‌یی	٢٣٩
١٥٢٤	محمد مه‌سعود دیاربه‌کری	٢٣٩
١٥٢٥	محمد مصطف‌فا نامیدی	٢٣٩
١٥٢٦	محمد مصطف‌فا نه‌رزو‌می	٢٤٠
١٥٢٧	محمد مصطف‌فا قیرژه‌یی	٢٤٠
١٥٢٨	محمد مصطف‌فا نۆده‌یی (شیخ مه‌عروفی نۆدی)	٢٤١
١٥٢٩	محمد مه‌عالی چه‌رانی	٢٤٧
١٥٣٠	محمد موسا سعیرتی	٢٤٧
١٥٣١	محمد موسا هۆزبانی	٢٤٨
١٥٣٢	محمد مه‌ولود به‌حرکه‌یی	٢٤٨
١٥٣٣	محمد مه‌هدی جه‌وانرودی	٢٤٩
١٥٣٤	محمد ناهیش کوردی	٢٤٩
١٥٣٥	محمد نه‌جه‌دین کوردی	٢٥٠
١٥٣٦	محمد نه‌جیب نه‌خلاطی	٢٥١
١٥٣٧	محمد نصرالله جزیری	٢٥١
١٥٣٨	محمد نصر هه‌ولیری	٢٥١
١٥٣٩	محمد وه‌سیم مه‌ردۆخی	٢٥٢
١٥٤٠	محمد وه‌سیم مه‌ردۆخی	٢٥٢
١٥٤١	محمد وه‌بیان دنبه‌لی	٢٥٤

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لا‌په‌ره
١٥٤٢	محمد وهه‌ب کفر جه‌دی	٢٥٥
١٥٤٣	محمد هبة‌الله به‌نده‌نیجی	٢٥٥
١٥٤٤	محمد هبة‌الله سه‌ماسی	٢٥٦
١٥٤٥	محمد یاسین ژه‌نگاری	٢٥٦
١٥٤٦	محمد یایی	٢٥٧
١٥٤٧	محمد یه‌زید روهاوی	٢٥٧
١٥٤٨	محمد یه‌عقوب سعیرتی	٢٥٨
١٥٤٩	محمد یوسف (ئین ده‌واله)	٢٥٨
١٥٥٠	محمد یوسف جزیری	٢٥٩
١٥٥١	محمد یوسف جزیری	٢٥٩
١٥٥٢	محمد یوسف چه‌رانی	٢٦٠
١٥٥٣	محمد یوسف روهاوی	٢٦١
١٥٥٤	محمد یوسف گۆرانی	٢٦١
١٥٥٥	محمد یوسف هه‌ولیری	٢٦١
١٥٥٦	محمد یوسف هه‌ولیری	٢٦٢
١٥٥٧	محمد یونس هه‌ولیری	٢٦٣
١٥٥٨	محمد یونس هه‌ولیری	٢٦٣
١٥٥٩	مه‌حمود نه‌بویه‌کر نورمه‌وی	٢٦٤
١٥٦٠	مه‌حمود نه‌بویه‌کر نورمه‌وی	٢٦٥
١٥٦١	مه‌حمود نه‌بویه‌کر جزیری	٢٦٥
١٥٦٢	مه‌حمود نه‌حمه‌د دیلزهی	٢٦٦

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٥٦٣	مه‌حمود نه‌حمه‌د شاره‌زوری	٢٦٦
١٥٦٤	مه‌حمود نه‌حمه‌د عه‌ینتایی	٢٦٦
١٥٦٥	مه‌حمود نه‌حمه‌د کاکۆزه‌که‌ریا	٢٦٧
١٥٦٦	مه‌حمود نه‌حمه‌د مه‌رعه‌شی	٢٦٧
١٥٦٧	مه‌حمود نه‌حمه‌د نه‌قشبه‌ندی	٢٦٨
١٥٦٨	مه‌حمود نه‌فه‌ندی ئامیدی	٢٦٨
١٥٦٩	مه‌حمود نه‌مین (بیتخود)	٢٦٩
١٥٧٠	مه‌حمود نه‌مین (راجی)	٢٧١
١٥٧١	مه‌حمود بادینی	٢٧٢
١٥٧٢	مه‌حمود بایه‌زیدی	٢٧٢
١٥٧٣	مه‌حمود به‌ریانی	٢٧٣
١٥٧٤	مه‌حمود سه‌ه‌دن به‌رده‌ری	٢٧٣
١٥٧٥	مه‌حمود حوسین ژه‌نگاری	٢٧٤
١٥٧٦	مه‌حمود جه‌مدی مه‌رعه‌شی	٢٧٤
١٥٧٧	مه‌حمود خورتی	٢٧٥
١٥٧٨	مه‌حمود سه‌عید (شیخ مه‌حمودی جه‌فید)	٢٧٥
١٥٧٩	مه‌حمود شه‌مه‌ه‌دین کوردی	٢٨١
١٥٨٠	مه‌حمود عه‌باس عه‌بدالانی	٢٨١
١٥٨١	مه‌حمود عه‌بدالرحمان (راجی)	٢٨٢
١٥٨٢	مه‌حمود عبدالله خه‌ریانی	٢٨٢
١٥٨٣	مه‌حمود عبدالله ده‌شی	٢٨٣

ریز به‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٥٨٤	مه‌حمود عبدالله نه‌قشبه‌ندی	٢٨٣
١٥٨٥	مه‌حمود عبدالعزیز شۆریجه	٢٨٣
١٥٨٦	مه‌حمود عه‌لی جه‌رائی	٢٨٤
١٥٨٧	مه‌حمود عه‌لی دا‌قو‌قی	٢٨٤
١٥٨٨	مه‌حمود عه‌لی هه‌ولێری	٢٨٥
١٥٨٩	مه‌حمود عومه‌ر هانی	٢٨٥
١٥٩٠	مه‌حمود فه‌قیر الله	٢٨٦
١٥٩١	مه‌حمود کۆ‌کۆ‌یی	٢٨٦
١٥٩٢	مه‌حمود محه‌مه‌د نورمه‌وی	٢٨٧
١٥٩٣	مه‌حمود محه‌مه‌د نۆمه‌ر گۆمه‌تی	٢٨٧
١٥٩٤	مه‌حمود محه‌مه‌د بیتۆشی	٢٨٨
١٥٩٥	مه‌حمود محه‌مه‌د دشه‌یی	٢٨٩
١٥٩٦	مه‌حمود محه‌مه‌د شێخانی	٢٨٩
١٥٩٧	مه‌حمود محه‌مه‌د عه‌ینتایی	٢٩٠
١٥٩٨	مه‌حمود محه‌مه‌د گۆرائی	٢٩٠
١٥٩٩	مه‌حمود محه‌مه‌د واوانی	٢٩١
١٦٠٠	مه‌حمود مه‌حمود هه‌ولێری	٢٩١
١٦٠١	مه‌حمود مه‌زناوی	٢٩٢
١٦٠٢	مه‌حمود مه‌هدی جه‌وانرۆ	٢٩٤
١٦٠٣	مه‌حمود یوسف طالهبانی	٢٩٤
١٦٠٤	محیه‌ددین حه‌سه‌ن کوردی	٢٩٥

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لا‌په‌ره
١٦٠٥	محیه‌دین قزلباخی	٢٩٦
١٦٠٦	موخه‌لله‌د یه‌زید حه‌رانی	٢٩٦
١٦٠٧	مراد وه‌یسی زه‌نگه‌نه	٢٩٦
١٦٠٨	مرتضا مصطه‌فا کوردی	٢٩٧
١٦٠٩	مه‌روان شو‌ج‌اع جزیری	٢٩٧
١٦١٠	مه‌سعود نه‌حمه‌د ناشو‌کانی	٢٩٨
١٦١١	مه‌سعود ئیسماعیل سه‌لماسی	٣٠٢
١٦١٢	مه‌سعود عوسمان حه‌رانی	٣٠٢
١٦١٣	میسکین بو‌که‌یر حه‌رانی	٣٠٣
١٦١٤	موسلیم سه‌لامه‌ زه‌نگاری	٣٠٣
١٦١٥	مصطه‌فا نه‌بویه‌کر تاجه‌دین	٣٠٣
١٦١٦	مصطه‌فا نه‌بویه‌کر گۆزان	٣٠٣
١٦١٧	مصطه‌فا نه‌بویه‌کر هه‌رشه‌می	٣٠٤
١٦١٨	مصطه‌فا نه‌حمه‌د بی‌سارانی	٣٠٩
١٦١٩	مصطه‌فا نه‌فه‌ندی عاکیف	٣١٠
١٦٢٠	مصطه‌فا باباره‌سول به‌رزنجی	٣١٠
١٦٢١	مصطه‌فا بالیسانی	٣١١
١٦٢٢	مصطه‌فا پی‌نجو‌ینی	٣١١
١٦٢٣	مصطه‌فا حه‌سه‌ن سه‌عیرتی	٣١٢
١٦٢٤	مصطه‌فا ده‌رویش گۆچ	٣١٢
١٦٢٥	مصطه‌فا ره‌سول سه‌فه‌وت	٣١٣

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٦٢٦	مصطفه‌فا زیاره‌تی	٣١٤
١٦٢٧	مصطفه‌فا سه‌عید عه‌یتابی	٣١٤
١٦٢٨	مصطفه‌فا سوله‌یمان ئاشو‌کانی	٣١٥
١٦٢٩	مصطفه‌فا صیدقی سیواسی	٣١٦
١٦٣٠	مصطفه‌فا شه‌مه‌دین ته‌ختی	٣١٧
١٦٣١	مصطفه‌فا عبدالله خه‌رپوتی	٣١٧
١٦٣٢	مصطفه‌فا عبدالله کوردی	٣١٨
١٦٣٣	مصطفه‌فا عبدالله هیرانی (صافی)	٣١٨
١٦٣٤	مصطفه‌فا عبدالکریم سنه‌یی	٣٢١
١٦٣٥	مصطفه‌فا عه‌لی هیرانی	٣٢١
١٦٣٦	مصطفه‌فا فاضل بالیسانی	٣٢٢
١٦٣٧	مصطفه‌فا محهم‌د (ابوالسعود)	٣٢٢
١٦٣٨	مصطفه‌فا محهم‌د بارزانی (ملا مصطفی بارزانی)	٣٢٣
١٦٣٩	مصطفه‌فا محهم‌د ره‌باتی	٣٢٧
١٦٤٠	مصطفه‌فا محهم‌د کوردی	٣٢٧
١٦٤١	مصطفه‌فا مه‌حمود قه‌ره‌داغی	٣٢٨
١٦٤٢	مصطفه‌فا مه‌حمود موفقی	٣٢٨
١٦٤٣	مصطفه‌فا نه‌جیب قه‌ره‌داغی	٣٢٩
١٦٤٤	مظفر حه‌سه‌ن سه‌لماسی	٣٢٩
١٦٤٥	مظفر حوسین بروجردی	٣٣٠
١٦٤٦	مظفر قاسم شاره‌زوری	٣٣٠

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٦٤٧	موعه‌د نصرالله جزیری	٣٣١
١٦٤٨	مه‌عروف نیسماعیل جلبه‌سه‌ری	٣٣١
١٦٤٩	مه‌عروف ئەمین قه‌ره‌داغی	٣٣٢
١٦٥٠	مه‌عروف عبدالرحمان نیرگسه‌جاری	٣٣٢
١٦٥١	مه‌عروف عبدالغنی (په‌صافی)	٣٣٤
١٦٥٢	مه‌عصوم خضر هه‌ورامی	٣٣٥
١٦٥٣	مه‌عصوم ضیاءالدین نه‌قشبه‌ندی	٣٣٥
١٦٥٤	مه‌عقهل عیبدالله جزیری	٣٣٦
١٦٥٥	مه‌قصود نه‌فه‌ندی کوردستانی	٣٣٦
١٦٥٦	مه‌کارم سالم چه‌رانی	٣٣٧
١٦٥٧	مه‌لا شیخ نیلیاس شنۆیی	٣٣٧
١٦٥٨	مه‌مدوح سه‌لیم مزوری	٣٣٧
١٦٥٩	موسا ئەعین چه‌رانی	٣٣٨
١٦٦٠	موسا بایه‌زید ته‌وه‌ککه‌لی	٣٣٨
١٦٦١	موسا حامید دیاربه‌کری	٣٣٩
١٦٦٢	موسا حه‌سه‌ن ئالانی	٣٣٩
١٦٦٣	موسا حوسین ئالانی	٣٤٠
١٦٦٤	موسا عه‌لی زه‌رزاری	٣٤٠
١٦٦٥	موسا کفتارۆ	٣٤١
١٦٦٦	موسا محهمه‌د هه‌ولێری	٣٤١
١٦٦٧	موسا یونس هه‌ولێری	٣٤١

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٦٦٨	مه‌لود لطف‌الله حه‌نه‌فی زاده	٣٤٣
١٦٦٩	مونسه نه‌بوه‌کر نه‌ییوبی	٣٤٣
١٦٧٠	مه‌وهوب عومه‌ر جزیری	٣٤٤
١٦٧١	مه‌یعون نه‌صبه‌غ نه‌صییی	٣٤٤
١٦٧٢	میرزا مه‌هود قازی	٣٤٥
١٦٧٣	ناصر نه‌حه‌ده‌خویی	٣٤٥
١٦٧٤	نامی عبدالله نه‌فه‌ندی	٣٤٦
١٦٧٥	نه‌بی صادق ماویلی	٣٤٦
١٦٧٦	نه‌حه‌ده‌دین جه‌لاله‌دین مه‌ردۆخی	٣٤٧
١٦٧٧	نه‌حه‌ده‌دین عومه‌ر (بیاره‌)یی	٣٤٨
١٦٧٨	نه‌حه‌ده‌دین عیسا کوردی	٣٤٩
١٦٧٩	نه‌حه‌ده‌دین که‌وکه‌بی	٣٤٩
١٦٨٠	نه‌جیب عبداللطیف قه‌ره‌داغی	٣٥٠
١٦٨١	نه‌جیب عه‌ینتابی	٣٥١
١٦٨٢	نه‌زیر ئیبراهیم ته‌ویله‌یی	٣٥١
١٦٨٣	نه‌سیه یونس نه‌ییوبی	٣٥١
١٦٨٤	نه‌سیم محممه‌ده‌ سه‌عید (موهاجیر)	٣٥١
١٦٨٥	نصر نه‌حه‌ده‌ نورمه‌وی	٣٥٢
١٦٨٦	نصر حوسین حه‌رانی	٣٥٣
١٦٨٧	نصر خضر هه‌ولیری	٣٥٣
١٦٨٨	نصر عه‌قیل هه‌ولیری	٣٥٣

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٦٨٩	نصر عه‌لی ژه‌نگاری	٣٥٤
١٦٩٠	نصرالله عبدالعزیز حه‌رانی	٣٥٤
١٦٩١	نصرالله محهمه‌د جزیری (ابن الاثیر)	٣٥٥
١٦٩٢	نصرالله محهمه‌د حه‌رانی	٣٥٦
١٦٩٣	نصرالله مه‌نصور دوینی	٣٥٧
١٦٩٤	نصر یه‌عقوب دینه‌وه‌ری	٣٥٧
١٦٩٥	نضر عه‌ره‌ب حه‌رانی (خوا لئی رازی بی)	٣٥٨
١٦٩٦	نظامه‌دین عیصامه‌دین نۆدشه‌یی	٣٥٨
١٦٩٧	نعمه‌ الله زه‌که‌ریا شازه‌لی	٣٥٩
١٦٩٨	نعمه‌ الله عبدالک‌ریم هه‌زار کانیانی	٣٦٠
١٦٩٩	نیعم نه‌جه‌دین حه‌رانی	٣٦١
١٧٠٠	نه‌عیم موسافیر ئورمه‌وی	٣٦١
١٧٠١	نوره‌دین ئیسماعیل شیروانی	٣٦١
١٧٠٢	نوره‌دین عبدالله جه‌لی	٣٦٢
١٧٠٣	نوره‌دین عبدالجبار (شیخ نوره‌دین بریفکانی)	٣٦٣
١٧٠٤	نورس عبدالره‌زاق که‌رکوکی	٣٦٦
١٧٠٥	نور محهمه‌د ئیسحاق زاده	٣٦٧
١٧٠٦	نوری باباعه‌لی ته‌کیه‌یی	٣٦٧
١٧٠٧	وه‌لی عوسمان زییاری	٣٦٨
١٧٠٨	وه‌لی هه‌ولیری	٣٦٨
١٧٠٩	وه‌یسی عبدالله گرتکی	٣٦٩

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٧١٠	وه‌یسی محمد کهن‌کره‌شی	٣٧٠
١٧١١	هبة الله محمد ناکره‌یی	٣٧١
١٧١٢	هبة الله نصر حه‌رانی	٣٧١
١٧١٣	هدایه الله نیسماعیل هه‌ولیری	٣٧٢
١٧١٤	هیلال نه‌حمه‌د جزیری	٣٧٣
١٧١٥	هیلال مه‌حفوظ ره‌سعه‌نی	٣٧٣
١٧١٦	یاسین بریفکانی	٣٧٤
١٧١٧	یاسن عبدالرحمان ته‌ویل‌ه‌یی	٣٧٤
١٧١٨	یه‌حیا نه‌بو مه‌نصور حه‌رانی	٣٧٤
١٧١٩	یه‌حیا خالید مزوری	٣٧٥
١٧٢٠	یه‌حیا سه‌لامه‌ حصکه‌فی	٣٧٨
١٧٢١	یه‌حیا شه‌ره‌فه‌دین ره‌هاوی	٣٨٠
١٧٢٢	یه‌حیا عبدالرحمان فارقی	٣٨٠
١٧٢٣	یه‌حیا عبدالله شه‌ره‌زوری	٣٨٠
١٧٢٤	یه‌حیا عبدالله کاژاوی	٣٨١
١٧٢٥	یه‌حیا عه‌لی حه‌رانی	٣٨١
١٧٢٦	یه‌حیا عه‌لی ماجیدی	٣٨١
١٧٢٧	یه‌حیا عومه‌ر نایینا	٣٨٣
١٧٢٨	یه‌حیا محمد چورستانی	٣٨٣
١٧٢٩	یه‌حیا محمد کوردی	٣٨٣
١٧٣٠	یه‌حیا نوح وانی	٣٨٤

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٧٣١	یه‌زید محهم‌د روهاوی	٣٨٤
١٧٣٢	یه‌عقوب نه‌حم‌د کوردی	٣٨٤
١٧٣٣	یه‌عقوب محهم‌د سه‌رکرده	٣٨٥
١٧٣٤	یه‌عقوب یوسف نه‌ییوب	٣٨٥
١٧٣٥	یوسف نه‌بویه‌کر سورچی	٣٨٥
١٧٣٦	یوسف نه‌حم‌د دینه‌وه‌ری	٣٨٦
١٧٣٧	یوسف نه‌ییوب (سولتان سه‌لاح‌ه‌دین نه‌ییوبی)	٣٨٧
١٧٣٨	یوسف بابا عومەر	٣٩٣
١٧٣٩	یوسف حوسین حصکه‌فی	٣٩٣
١٧٤٠	یوسف حوسین سعیرتی	٣٩٣
١٧٤١	یوسف حوسین کوردی	٣٩٤
١٧٤٢	یوسف حوسین کوردی	٣٩٤
١٧٤٣	یوسف حمزه‌ شاره‌زوری	٣٩٥
١٧٤٤	یوسف حه‌یده‌ر روحی	٣٩٥
١٧٤٥	یوسف خضر (نه‌صه‌م)	٣٩٥
١٧٤٦	یوسف داود نه‌ییوب	٣٩٩
١٧٤٧	یوسف شریکار عه‌یتابی	٣٩٩
١٧٤٨	یوسف ضیاء نه‌فه‌ندی	٣٩٩
١٧٤٩	یوسف طاهیر خۆیی	٤٠٠
١٧٥٠	یوسف عبدالله دیاربه‌کری	٤٠٠
١٧٥١	یوسف عبدالله عه‌یتابی	٤٠١

ریزبه‌ند	ناوه‌کان	لاپه‌ره
١٧٥٢	یوسف عبدالله گۆرانی	٤٠١
١٧٥٣	یوسف عبدالله ماردینی	٤٠٢
١٧٥٤	یوسف عبدالجلیل کوردی	٤٠٣
١٧٥٥	یوسف علی سالاری	٤٠٣
١٧٥٦	یوسف عومەر ماردینی	٤٠٤
١٧٥٧	یوسف فضل‌الله حه‌رانی	٤٠٤
١٧٥٨	یوسف قه‌یس حه‌رانی	٤٠٥
١٧٥٩	یوسف مه‌جهر هه‌ولیری	٤٠٥
١٧٦٠	یوسف محهمه‌د کوردی	٤٠٦
١٧٦١	یوسف محهمه‌د هه‌ولیری	٤٠٧
١٧٦٢	یوسف مه‌حمود شاهۆیی	٤٠٧
١٧٦٣	یوسف مظفر حه‌رانی	٤٠٨
١٧٦٤	یوسف وه‌صل‌الله حه‌رانی	٤٠٨
١٧٦٥	یوسف یاسین داقوقی	٤٠٨
١٧٦٦	یوسف یه‌عقوب جه‌مال	٤٠٩
١٧٦٧	یوسف یه‌عقوب کوردی	٤٠٩
١٧٦٨	یونس عومەر دیاربه‌کری	٤١٠
١٧٦٩	یونس محهمه‌د حه‌رانی	٤١٠
١٧٧٠	یونس محهمه‌د هه‌ولیری	٤١٠
١٧٧١	یونس یوسف جزیری	٤١١

٤. ئەو شوێنانە‌ی زیاتر له‌ یه‌ك ناویان هه‌یه‌:

ناوی کۆن	ناوی نوێ
شیرانش	شه‌هرانش، شه‌رانش
نه‌صیی	(نه‌صیین - نوسه‌یین)ی
حصکه‌فی	(حصن کیفا - شرناق - شه‌رناخ)ی
قرمیسینی	(که‌رمانشا)یی
نورمه‌وی	(ورمئ - ره‌زائییه‌)یی
به‌نده‌نیجی	(مه‌نده‌لی)
کفرعه‌زی	(حه‌زه - عمزه)یی
سعیرتی	(ئه‌سه‌ه‌رد - سه‌رد - سی‌رت)ی
فارق‌ی	(میافارقین - سلیوان - سلیقان)ی
ره‌سه‌ه‌نی	(رأس العین)ی
خلاط‌ی	(ئه‌خلاط - خیلات)ی
داقو‌قی	(طاوغ)ی
سابلاغ‌ی	(صاوجیلاق - ساوجیلاغ - مه‌هاباد)ی
سیوه‌رکی	(سۆرك - سیقه‌رك)ی
عه‌ینی / عه‌یتابی	(غازی عه‌یتاب - گازی ئه‌یتاب)ی
به‌تلیسی	(به‌دل‌یس)ی
ه‌کاری	هه‌کاری
خه‌رپوت‌ی	(خه‌رت‌رت - خه‌رپوت)ی
نامه‌دی	دیاره‌که‌ری

ناوی کۆن	ناوی نوێ
ڕوهاوی	(ئورفه‌)یی
باته‌یی	(باطه‌)یی
سوورانی	(سه‌ران – سه‌ران)ی
سه‌یی	(سه‌نه‌ندوج)ی
چه‌غمیره‌	گوندی (میره‌دی)
نه‌ستانه‌	نه‌سته‌نبول
مه‌قدسی	خه‌لکی (قودس)
حه‌ران	ئورفه‌
قزرا‌باد	(سه‌عه‌دیه‌ – قزلبات)
خیزان	(هیزان)ی نزیك سعیرته‌

٥. سه‌رچاوه‌کان:

سه‌رچاوه‌کانی کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی

کتیبه‌کانی عه‌ره‌بی

القرآن الکریم، مصدر المصادر.

١. آداب البحث والمناظرة: إسماعیل الگلنبوی، المقدمة، مكتبة السعادة مصر، سنة ١٣٥٣هـ.
٢. أبهى القلائد، في تلخیص أنفس الفرائد: أحمد فائز البرزنجي، المقدمة، مطبعة ولايت موصل، سنة ١٣١٥هـ.
٣. إحياء علوم الدين: محمد بن محمد الغزالي، المقدمة، تحقيق: محمد طعمة حلبی، دار إحياء التراث العربي، بيروت، سنة ٢٠٠٢م.
٤. إحياء القلوب، شرح عبدالقادر الرافي الطرابلسي على إلهكم الكردية تأليف: محمد الكردي الخلوتي، دار نارس، أربيل، سنة ٢٠٠٤م.
٥. أربيل في مختلف العصور: عباس العزاوي، تعليق: محمد علي القره‌داغي، شركة الخنساء، بغداد، سنة ٢٠٠١م.
٦. أربيل في عهد الأتابكي: محسن محمد حسين، مطبعة أسعد، بغداد، سنة ١٩٧٦م.
٧. أسد الغابه في معرفة الصحابة: عزالدين ابن الاثير علي بن محمد الجزري، القاهرة - مصر، سنة ٢٠٠٣م.
٨. إسهام علماء كوردستان العراق في الثقافة الإسلامية: محمد زكي حسين أحمد، مطبعة وزارة التربية، أربيل، سنة ١٩٩٩م.
٩. أعلام كرد العراق، جمال بابان، مطبعة شقان، أربيل، ٢٠٠٦م.
١٠. الآية الكبرى: بديع الزمان سعيد النورسي، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٣م.

١١. الإصابة في تمييز الصحابة: أحمد بن علي بن حجر العسقلاني، مطبعة السعادة، مصر، سنة ١٣٢٨هـ.
١٢. الأعلام: خير الدين الزركلي، مطبعة كوستانسوماس، سنة ١٩٥٤م.
١٣. الأعمال الكاملة: الشيخ معروف النودهي، القسم الأول، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٤م، القسم الثاني، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٥م، القسم الثالث، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٤م، القسم الرابع، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٤م، القسم الخامس، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٤م، القسم السادس، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٤م.
١٤. الأكراد في بهدينان: أنور المائي، مطبعة الحصان، موصل، ١٩٦٠م.
١٥. الإكليل في محاسن أربيل: عبدالله فرهادي، مطبعة جامعة صلاح الدين، أربيل، سنة ٢٠٠١م.
١٦. الإمام أمجد الزهاوي: كاظم أحمد المشايخي، مطبعة المعهد العالمي للفكر الإسلامي، سنة ١٩٩٦م.
١٧. الأمير الكردي مير محمد الرواندي: جمال نيز، ترجمة: فخري سلاحشور، أربيل، مطبعة التربية، سنة ٢٠٠٣ك.
١٨. الأنساب: عبدالكريم محمد السمعاني المتوفي سنة ٥٦٢ هـ، تحقيق: محمد عبدالقادر عطا، دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان، سنة ١٩٩٨م.
١٩. الإيضاح في شرح المفصل: عثمان بن عمر ابن الحاجب الكردي، المقدمة: الدكتور موسى بناي العليلي، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٢م.
٢٠. ألفية السيرة النبوية: زين الدين عبدالرحيم حسين العراقي، مخطوطة كتبها محمد المنوي الفراتي، سنة ١٣٢٦هـ.
٢١. أمجاد الأكراد: الدكتور عبدالله الهرشي النقشبدي، مخطوطة.

٢٢. إنباه الرواة على أنباه النحاة: الوزير جمال الدين أبو الحسن علي بن يوسف القفطي المتوفي ٦٤٦هـ، تحقيق: محمد أبو الفضل إبراهيم، مطبعة دار الكتب المصرية، سنة ١٩٥٠م.
٢٣. إيضاح المكنون عن أسامي الكتب والفنون: اسماعيل باشا البغدادي، طبعة طهران، سنة ١٩٦٧م.
٢٤. البارزاني والحركة التحررية: مسعود البارزاني، ثورة بارزاني ١٩٤٥ - ١٩٥٨م، طبع سنة ١٩٨٧م.
٢٥. البداية والنهاية: اسماعيل بن كثير، دارالتقوى، مصر، سنة ١٩٩٩م.
٢٦. البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع: محمد بن علي الشوكاني، مطبعة السعادة، مصر، سنة ١٣٤٨هـ.
٢٧. البيهقي: الشيخ محمد الخال، مطبعة المعارف، بغداد، سنة ١٩٥٨م.
٢٨. بستان العارفين: يحيى بن شرف النووي المتوفي ٦٧٦هـ، مطبعة المنير، بغداد ١٩٨٤م.
٢٩. بغية الوعاة في طبقات اللغويين والنحاة: جلال الدين عبد الرحمن السيوطي المتوفي ٩١١هـ - تحقيق: محمد أبو الفضل إبراهيم، مطبعة عيسى البابي الحلبي، سنة ١٩٦٥م.
٣٠. بيان البيان، رسالة الإستعارة، تأليف: أبي بكر الميررؤسهمي، مخطوطة كتبها: رسول بن عبدالله في بلدة كركوك في مدرسة ملا عبدالرحمان، في حياة المؤلف، سنة ١٢٣٣هـ.
٣١. تاج التراجم: قاسم قطلوبغا السودوني المتوفي ٨٧٩هـ، دار العلم بيروت، سنة ١٩٩٢م.
٣٢. تاج الأصول: منصور علي ناصف، طبعة عيسى البابي الحلبي، سنة ١٩٦١م.

٣٣. تاریخ اربیل: المبارك بن أحمد ابن المستوفي، القسم الأول: طبعة بغداد، سنة ١٩٨٠م، القسم الثاني: طبعة بغداد، ١٩٨٠م.
٣٤. تاریخ السليمانية وانحائها: محمد أمين زكي، تعريب: محمد جميل أحمد الروّزياني، طبعة بغداد، سنة ١٩٥١م.
٣٥. تاریخ علماء اربيل وضواحيها: مخطوطة جمعها ملا أنور الساعاتي.
٣٦. تاریخ علماء بغداد: يونس السامرائي، مطبعة وزارة الأوقاف، بغداد، سنة ١٩٨٢م.
٣٧. تحفة الأحوذی، شرح جامع الترمذی: محمد عبدالرحمن المباركفوري، المتوفي ١٣٥٣هـ، دار الكتاب العربي، بيروت - لبنان.
٣٨. تزيين العبارة لتحسين الإشارة: ملا علي سلطان القارئ، المقدمة: عثمان جمعة، دارالفاروق، الطائف، سنة ١٩٩٠م.
٣٩. تشريح الأفلاك: بهاء الدين العاملي، مخطوطه كتبها ملا ابراهيم الدوغره مه‌چی الأربيلي.
٤٠. تفصيل الجرجاني: الشيخ عبدالقاهر الجرجاني، رسالة تقدم بها الطالب: محمد صالح الى المعهد التاريخي العربي لنيل درجة ماجستير في التراث العلمي العربي، سنة ١٩٩٧م.
٤١. التقويمان الهجري والميلادي، ترجمة: الدكتور حسام محي الدين الألوسي، مطبعة الجمهوري، بغداد، سنة ١٩٧٠م.
٤٢. التقيد والإيضاح لما أطلق وأغلق من مقدمة ابن الصلاح، المقدمة: محمد عبدالله شاهين، بيروت - لبنان، ١٩٩٩م.
٤٣. تنبيه الأصدقاء: عبدالرحمن القره‌داغي، مطبعة الولاية، بغداد، ١٣٣٠هـ.
٤٤. جامع كرامات الأولياء: يوسف إسماعيل النبهاني، طبعة مصر، سنة ١٩٦٢م.
٤٥. حاشية ابن الحاج على البهجة المرضية شرح الألفية: رسالة الدكتوراه، محمد صابر (همه‌وه‌ندی)

٤٦. حاشية الشرواني على تحفة المحتاج لابن حجر الهيتمي، تأليف عبد الحميد الشرواني، مطبعة مصطفى محمد، مصر، سنة ١٩٣٨م.
٤٧. حاشية گهردي على الأنوار، مخطوطة كتبها: يونس بن عمر الميرباساكي، البامري السورجی، سنة ١٢٢٧هـ في بلدة (الاشنى).
٤٨. حاشية گهردي على تحفة المحتاج لابن حجر، كتبها: عبدالله (الكوري) مخطوطة توجد منها نسخة في مكتبة جامعة صلاح الدين في أربيل.
٤٩. حاشية يوسف الأصبم على عصام الدين، رسالة تقدم بها الطالب: محمد صاحب النقشبندی الى جامعة صلاح الدين لنيل درجة ماجستير في اللغة العربية، سنة ٢٠٠٢م.
٥٠. حقيقة التوحيد: بديع الزمان سعيد النورسي، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٨٥م.
٥١. حلية الأولياء: أبي نعيم أحمد بن عبدالله الاصفهاني المتوفي ٤٣٠هـ، بيروت - لبنان، سنة ١٩٦٧م.
٥٢. خلاصة الأثر في أعيان القرن الحادي عشر: محمد محبي، المطبعة الوهية، مصر، سنة ١٢٨٤هـ.
٥٣. درة المجال في أسماء الرجال: أبو عباس أحمد بن محمد الكناسي الشهير بابن القاضي المتوفي ١٠٢٥هـ، دارالنصر، القاهرة، ١٩٧٠م.
٥٤. الدرر الكامنة في أعيان المائة الثامنة: أحمد بن علي بن محمد بن حجر العسقلاني، دارالكتب العلمية، بيروت، سنة ١٩٩٧م.
٥٥. الدرر المبين في مآثر الشيخ نورالدين البريفكاني: عبدالصمد صوفي محمد، طبعة موصل، سنة ٢٠٠٠م.
٥٦. ذكريات عن سعيد النورسي: إحسان قاسم، مطبعة الحوادث، بغداد، سنة ١٩٨٦م.
٥٧. الذيل على طبقات الخنابلة: عبدالرحمن أحمد الحنبلي، المتوفي ٧٩٥هـ، دارالمعرفة، بيروت، ١٩٥٣م.

٥٨. رسائل في الرد على الرافضة، تحقيق: حمدي عبدالمجيد السلفي، مطبعة (خه‌بات) ده‌وك، سنة ١٩٩٧م.
٥٩. الرسالة الجامعة: ملا صالح الكوزه‌پانكي، المقدمة: عبدالحكيم عثمان صالح، مطبعة الزهراء، موصل، سنة ١٩٨٤م.
٦٠. رسالة العلم: ملا محمد الحقي، تحقيق: طاهر ملا عبدالله البحركي، مطبعة وزارة التربية، أربيل، سنة ٢٠٠٦م.
٦١. روح المعاني: محمود الآلوسي البغدادي، أحياء التراث العربي، بيروت - لبنان.
٦٢. سلك الدرر في أعيان القرن الثاني عشر: محمد خليل المرادي، مطبعة بولاق، سنة ١٣٠١هـ.
٦٣. سنن ابن ماجة: الحافظ أبي عبدالله محمد يزيد القزويني، دارالفكر، بيروت.
٦٤. سير أعلام النبلاء: محمد أحمد عثمان الذهبي، طبعة مصر، سنة ٢٠٠٣م.
٦٥. سيرة صلاح الدين الايوبي: ابن شداد، القاهرة، دارالمنار، سنة ٢٠٠٠م.
٦٦. الشافعي في شرح مسند الامام الشافعي: المبارك محمد الجزري، المقدمة: أحمد بن سليمان، مكتبة الرشيد، السعودية - الرياض، ٢٠٠٥م.
٦٧. شذرات الذهب في أخبار من ذهب: عبدالحفي بن عماد الحنبلي، دار إحياء التراث العربي، بيروت - لبنان.
٦٨. شرح ديوان الشيخ الجزري: عبدالسلام الجزري، المقدمة: تحسين إبراهيم الدوسكي، طبعة أربيل، سنة ٢٠٠٤م.
٦٩. شرح منظومة الدررة العروضية: نوري بابا علي القره‌داغي، مطبعة هاوسهر، أربيل ٢٠٠٤م.
٧٠. شرح الوافية نظم الكافية: أبو عمرو عثمان ابن الحاجب النحوي، تحقيق: الدكتور موسى بن علوان العليلي، مطبعة الآداب، النجف الأشرف، سنة ١٩٨٠م.

٧١. شرفنامه: شرفخان البدلیسی، ترجمة: محمد بن جمیل أحمد الروژیانی، مطبعة وزارة التربية، أربیل، سنة ٢٠٠١م.
٧٢. الشيخ عبدالرحمن الطالباڤي: الدكتور مكرم الطالباڤي، مطبعة خاك، السليمانية، سنة ٢٠٠٣م.
٧٣. الشيخ معروف النودهی البرزنجي: الشيخ محمد الخال، طبعة بغداد، سنة ١٩٦١م.
٧٤. الشيخ نورالدين البريفكاني: وحيدالدين قطب الدين البريفكاني، مطبعة الثقافة، أربیل، سنة ١٩٨٤م.
٧٥. صحيح مسلم بشرح النووي، دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان، سنة ١٣٤٩هـ.
٧٦. الضوء اللامع: محمد بن عبدالرحمن السخاوي المتوفى ٩٠٢هـ، دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان، سنة ٢٠٠٣م.
٧٧. طبقات الشافعية: أبوبكر هداية الله الحسيني (المصنف)، طبعة بغداد، سنة ١٣٥٦هـ.
٧٨. طبقات الشافعية: جمال الدين عبدالرحيم الأسنوي المتوفى ٧٧٢هـ، تحقيق: عبدالله الجبوري، مطبعة الإرشاد، بغداد، سنة ١٩٧٠م.
٧٩. طبقات الشافعية الكبرى: عبدالوهاب علي بن عبدالكافي السبكي المتوفى ٧٧١هـ، دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان، سنة ١٩٩٩م.
٨٠. طبقات الصوفية: أبو عبدالرحمن السلمي، مطبعة المدني مصر، سنة ١٩٨٦م.
٨١. طبقات الحنابلة: محمد بن أبي يعلى، دار المعرفة بيروت، سنة ١٩٥٣م.
٨٢. طبقات الفقهاء: أبو اسحاق إبراهيم بن علي الشيرازي، طبعة بغداد، سنة ١٣٥٦هـ.
٨٣. طبقات المفسرين: محمد بن علي الداودي، القاهرة، سنة ١٩٧٢م.
٨٤. العجالة السنية: علي ألفية السيرة النبوية، محمد رؤوف المناوي، دار أطلس الخضراء السعودية، الرياض، سنة ٢٠٠٦م.

٨٥. العقد الجوهري في شرح ديوان الشيخ الجزري: أحمد محمد الزفكني، المقدمة: ضياء الدين ملا محمد، مطبعة الصباح، سنة ١٩٨٧م.
٨٦. عقد الجوهري في علماء الربع الأول من القرن الخامس عشر: الدكتور يوسف المرعشلي، دار المعرفة، بيروت - لبنان، سنة ٢٠٠٦م.
٨٧. علماء الإسلام من هم وماهي صفاتهم: علي باير، مطبعة الزبيد أربيل، سنة ٢٠٠٥م.
٨٨. علماؤنا في خدمة العلم والدين: عبدالكريم محمد المدرس، دار الحرية، بغداد، سنة ١٩٨٣م.
٨٩. علماء ومدارس في أربيل: زبير بلال اسماعيل، مطبعة الزهراء، موصل، سنة ١٩٨٤م.
٩٠. علوم الحديث، المشهور بـ: (مقدمة ابن الصلاح): عثمان بن عبدالرحمن (ابن الصلاح الشارح زوري)، طبعة المدينة المنورة، سنة ١٩٧٢م.
٩١. عنوان المجد: ابراهيم فصيح الحيدري، مطبعة دار البصري، بغداد.
٩٢. عون المعبود: محمد شمس الحق، بيروت - لبنان.
٩٣. غاية المرام في تاريخ محاسن بغداد: دار السلام، ياسين خير الله العمري، الخطيب الموصل، مطبعة البصري، بغداد، سنة ١٩٦٨م.
٩٤. الغرة المخفية شرح الدرّة الألفية: المقدمة: حامد محمد العبدلي، مطبعة العاني، بغداد، سنة ١٩٩٠م.
٩٥. فتح الباري شرح صحيح البخاري: أحمد بن علي العسقلاني، المطبعة العباسية بمصر، سنة ١٩٧٨م.
٩٦. الفتح الوامض: الشيخ عمر القره‌داغي، المقدمة: الشيخ محمد الخال، مطبعة الجمع العلمي، بغداد، سنة ١٩٧٨م.

٩٧. الفرائد الجديدة: عبدالرحمن السيوطي المتوفي ٩١١هـ، المقدمة: الدكتور محمد أحمد الكزني، مطبعة وزارة الأوقاف، بغداد، سنة ١٩٧٧م.
٩٨. فوات الوفيات: محمد بن شاکر الکتبي، مطبعة دار صادر، بيروت، سنة ١٩٧٣م.
٩٩. الفهرست: محمد بن اسحاق بن النديم البغدادي المتوفي ٤٣٨هـ، مكتبة خياط، بيروت - لبنان، سنة ١٩٦٤م.
١٠٠. فهرس مخطوطات مكتبة الأوقاف المركزية في السليمانية: محمود أحمد محمد، الجزء الثاني، طبعة بغداد، سنة ١٩٨٣م، الجزء الرابع، طبعة بغداد، سنة ١٩٨٥م.
١٠١. قطف النظيف بشرح التصريف: ملا خليل السنجاي (المخلص)، المقدمة: سعدي أحمد، طبعة إيران، سنة ١٤٢٣هـ.
١٠٢. قضاة المدينة المنورة: عبدالله محمد زاحم، مكتبة العلوم والحكم السعودية، المدينة المنورة، سنة ١٩٩٨م.
١٠٣. القول المنصف في تفسير سورة يوسف: محمد طه الباليساني، مطبعة وزارة الأوقاف، بغداد.
١٠٤. الكامل في التاريخ: علي محمد (ابن الأثير) المتوفي ٦٣٠هـ، مطبعة المنيرية، مصر، سنة ١٣٥٣هـ.
١٠٥. كشف الظنون عن أسامي الكتب والفنون: مصطفى بن عبدالله حاجي خليفة كاتب جلبي، المطبعة الإسلامية، طهران، سنة ١٩٦٧م.
١٠٦. كشف الغامض شرح قطر العارض: الشيخ محمد معروف النودهي، مطبعة النجاح، بغداد، سنة ١٩٣٩م.
١٠٧. الكفاية في الموارث: عبد العزيز بن علي الأشنوي، رسالة تقدم بها: فائز أبوبكر الى كلية الآداب بجامعة صلاح الدين لنيل درجة ماجستير في الدراسات الإسلامية، سنة ٢٠٠٢م.

١٠٨. كنز اللسن: أحمد فائز البرزنجي شرح الشيخ محمد الخال، مطبعة المجمع العلمي الكردي، بغداد، سنة ١٩٨٠م.
١٠٩. اللباب في تهذيب الأنساب: عز الدين ابن الأثير الجزري، مطبعة بغداد.
١١٠. لب الألباب: محمد صالح السهروردي، مطبعة المعارف، بغداد، سنة ١٩٣٣م.
١١١. المثنوي العربي النوري: بديع الزمان سعيد النورسي، مطبعة الزهراء، موصل، سنة ١٩٨٨م.
١١٢. المجموع شرح المذهب، المقدمة: زكريا علي يوسف، مطبعة الأمام، مصر.
١١٣. محمد پاشا الرواندي: طاهر ملا عبدالله البحرقي، القسم الثالث، مطبعة الثقافة، أربيل، سنة ٢٠٠٢م.
١١٤. محمد بن عبدالله الجلي: الدكتور جواد فقي علي جوم حيدري، مطبعة وزارة التربية، أربيل، سنة ٢٠٠٦م.
١١٥. مشاهير الكرد وكردستان في العهد الإسلامي: محمد أمين زكي، مطبعة السعادة، مصر، سنة ١٩٤٧م.
١١٦. مشاهير الكرد وكردستان: محمد أمين زكي، مطبعة شقان، السلمانية، سنة ٢٠٠٥م.
١١٧. مصطفى البارزاني زعيم الحركة القومية الكردية المعاصرة: عبدالقادر الريفكاني، مطبعة الأهرام، القاهرة، سنة ١٩٩٦م.
١١٨. المصقول في علم الأصول: محمد جلي زاده الكوي، طبعة بيروت، سنة ١٩٨١م.
١١٩. معالم الطريق: الدكتور عبدالله النقشبدي، طبعة عمان - الأردن، سنة ١٩٩٣م.
١٢٠. معجم أعلام الكرد في التاريخ الإسلامي والعصر الحديث في كردستان وخارجها: الدكتور محمد علي الصويركي الكردي، مطبعة مؤسسة حمدي، السلمانية، سنة ٢٠٠٥م.

١٢١. معجم الأدباء إرشاد الأريب الى معرفة الأديب: شهاب الدين ياقوت بن عبدالله الحموي الرومي البغدادي، مطبعة هندية، مصر، سنة ١٩٢٧م.
١٢٢. معجم البلدان: ياقوت الحموي، دار الفكر، بيروت، سنة ١٩٩٥م.
١٢٣. معجم المؤلفين: عمر رضا كحالة، دار إحياء التراث العربي، بيروت - لبنان.
١٢٤. المنتظم في تواريخ الملوك والأمم: جمال الدين أبي الفرج عبدالرحمن بن علي الجوزي، تحقيق: الدكتور سهيل زكار، دار الفكر، بيروت، سنة ١٩٩٦م.
١٢٥. المنجد قسم الأعلام: لويس معلوف، طبعة بيروت، سنة ١٩٩٦م.
١٢٦. منهل الأولياء: محمد أمين خيرالله الخطيب العمري، مطبعة الجمهورية، موصل، سنة ١٩٦٧م.
١٢٧. نادي الإسلام في علم الكلام: عبدالله محمد أمين البيتواتي.
١٢٨. نثر الجواهر والدرر في علماء القرن الرابع عشر: الدكتور يوسف المرعشلي، دار المعرفة، بيروت - لبنان، سنة ٢٠٠٦م.
١٢٩. النجم الزاهر: نكتل يونس كشمولة، مطبعة الجمهور، موصل، سنة ١٩٨٢م.
١٣٠. نزهة الناظرين: عبدالملك أبي المنى، مطبعة مصطفى البابي الحلبي بمصر، سنة ١٩٥٤م.
١٣١. نظم الحجج لإخراج مهج المنهج: محمد بن آدم البالكلي، المقدمة: عبدالله ملا سعيد، مطبعة جامعة صلاح الدين، أربيل، سنة ١٩٩٩م.
١٣٢. نهاية غريب الحديث: المبارك بن محمد الجزري المتوفي ٦٠٦هـ، المقدمة: الطاهر أحمد الزاوي و محمود حمد الطناحي، دار الكتب، مصر، سنة ١٩٦٣م.
١٣٣. الوسيلة بشرح الفضيلة: عبدالكريم محمد المدرس، الخاتمة، مطبعة الإرشاد، بغداد، سنة ١٩٧٢م.
١٣٤. وفيات الأعيان وأنباء الزمان: أحمد بن محمد بن أبي بكر بن خلكان، طبعة مصر، سنة ١٩٤٨م.

١٣٥. هدیة العارفين أسماء المؤلفين وآثار المصنفين: إسماعيل باشا البغدادي، طبعة أوفسيت، طهران، سنة ١٩٦٧م.

گۆفارهکانی عه ره بی

١٣٦. التریة الإسلامية، عمر عبدالفتاح یعقوب، العدد ٧، سنة ١٩٧٧م.
١٣٧. شمس الإسلام، عثمان المفتی، العدد ٢٠، سنة ٢٠٠٣م.
١٣٨. شمس الإسلام، سلام کریم، العدد ٣٥، سنة ٢٠٠٧م.
١٣٩. صوت العالم، رحیل أبوبکر مصطفى الهموندي، سعید ملا وهیسی، العدد ٣، سنة ١٩٩٣م.
١٤٠. صوت العالم، ملا محمد باقر بالکی، فائز ملا بکر، العدد ١٠، سنة ١٩٩٧م.
١٤١. صوت العالم، معلومات عن (نالی)، فائز ملا بکر، العدد ٥٤، سنة ٢٠٠١م.
١٤٢. صوت العالم، الإمام المحدث أبو العباس الزرزاري، فائز ملا بکر، العدد ٤٥، سنة ٢٠٠١م.
١٤٣. صوت العالم، علماء هرشم، طاهر ملا عبدالله البحرکی، حلقات نشرت في الأعداد: (٥٠، ٥٢، ٥٣، ٥٥، ٥٦) سنة ٢٠٠١م.
١٤٤. المسيرة، اللطف الدانی، عبدالرحمن المزوري، العدد ٧، سنة ١٩٨٣م.
١٤٥. گولان، معلومات عن (نالی)، فائز ملا بکر، العدد ٢٧، سنة ١٩٩٨م.
١٤٦. للکورد في الإسلام حضارة، الدكتور عثمان محمد غریب، بحث مقدم لمنتدى الفكر الإسلامي في کوردستان. ٢٠٠٧/٢/٢٨م.

کتیبهکانی کوردی

١٤٧. نهدهیی کوردی نوئی و لیکنۆلینهوهی کوردی: علاءالدین سجادی، چاپخانهی مهعاریف، بهغدا، سالی ١٩٦٧ز.

١٤٨. بوژاندنه‌وه‌ی میژووی زانیانی کورد، محمد علی قه‌رده‌اغی، به‌رگی به‌که‌م: چاپخانه‌ی وه‌میض، به‌غدا، سالی ١٩٩٨ز، به‌رگی دووهم: چاپخانه‌ی سالی، به‌غدا، سالی ١٩٩٩ز، به‌رگی سیهم: چاپخانه‌ی خه‌نسا، به‌غدا، سالی ٢٠٠٠ز، به‌رگی چواره‌م: چاپخانه‌ی خه‌نسا، به‌غدا، سالی ٢٠٠٢ز، به‌رگی پتجهم: چاپخانه‌ی خه‌نسا، به‌غدا، سالی ٢٠٠٣ز، به‌رگی شه‌شم: چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌ده، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٠ز، به‌رگی هه‌وته‌م: چاپخانه‌ی ده‌زگای ناراس، سالی ٢٠٠٧ز.

١٤٩. بنه‌مالانی به‌ناوبانگی رواندز: مه‌مدوح مزوری، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشنیری، هه‌ولێر، سالی ١٩٩٨ز.

١٥٠. بنه‌مالانی زانیاران، شیخانی مه‌ردۆخی: مه‌لا عبدالکریم مدرس، ناماده‌کردنی: محمد علی قه‌رده‌اغی، سالی ١٩٨٤ز.

١٥١. بنه‌ماله‌ی زانیاران: مه‌لا عبدالکریم مدرس، چاپخانه‌ی شه‌فیق، به‌غدا، سالی ١٩٨٤ز.

١٥٢. ده‌سته‌ودامانی (نالی): مسعود محمد، ستۆکه‌ۆلم، سالی ١٩٩٧ز.

١٥٣. ده‌قه‌کانی نه‌ده‌بی کوردی: علاء الدین سجادی، چاپخانه‌ی کوری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٨ز.

١٥٤. دیوانی باغی لاوان: مه‌لا خه‌لیلی موخلیص، ده‌ستووسی: مه‌لا طاهیری که‌نداره‌قه‌ل.

١٥٥. دیوانی ده‌شتی: مه‌لا خدری ده‌شتی، پێشه‌کی نه‌هه‌ده‌ ده‌شتی، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشنیری، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٣ز.

١٥٦. دیوانی سه‌ید نه‌هه‌دی نه‌قیب، پێشه‌کی: مه‌حمود نه‌هه‌ده‌ محهمه‌د، چاپخانه‌ی ئیرشاد، به‌غدا، سالی ١٩٨٥ز.

١٥٧. دیوانی شیخ ره‌زای تالسه‌بانی، شهر‌حی: شوکر مسته‌فا، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٠ز.

١٥٨. دیوانی شیخی جزیری، ده‌ست‌نووسا: مه‌لا نه‌مه‌دی زف‌نکی موف‌قی شاری قامیش‌لی ژ سالا ١٣٣٢ک.

١٥٩. دیوانی صافی: کاک مسته‌فای هیرانی، لیکۆلینه‌وه‌ی: محمه‌د مه‌لا مسته‌فا هیرانی، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٤ز.

١٦٠. دیوانی عارفی ره‌ببانی شیخ نه‌مه‌دی جزیری، شهر‌حی: هه‌زار موکریانی، چاپی تاران، سالی ١٣٦١ک.

١٦١. دیوانی فه‌نایی: مه‌لا عبدالله‌ی کاتب، پێشه‌کی عابید عبدالله مصطه‌فا، چاپخانه‌ی کشتوکال، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٦ز.

١٦٢. دیوانی مه‌حوی: مه‌لا محمه‌دی مه‌لا عوسمانی بال‌خ‌ی، پێشه‌کی: محمه‌دی مه‌لا که‌ریم، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٧ز.

١٦٣. دیوانی مه‌لا طاهیری به‌حرکه‌ی: چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشن‌بیری، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٠ز.

١٦٤. دیوانی مه‌لا محمه‌دی خاکی، شهر‌حی: شیخ محمه‌دی خال، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٨ز.

١٦٥. دیوانی مه‌وله‌وی، لیکۆلینه‌وه‌ی: مامۆستا عبدالکه‌ریم (مدرس)، چاپخانه‌ی (النجاح)، به‌غدا، سالی ١٩٦١ز.

١٦٦. دیوانی ناری: مه‌لا کاکه‌حه‌می بیلو، انتشارات کوردستان، سالی ١٣٨٢ک.

١٦٧. دیوانی نالی، شهر‌حی: مامۆستا عبدالکه‌ریم مدرس - فاتح مه‌لا که‌ریم - محمه‌د مه‌لا که‌ریم، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٨ز.

١٦٨. دیوانی وه‌فایی، لیکۆلینه‌وه‌ی: محمه‌د عه‌لی قه‌ره‌داغی، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٨ز.

١٦٩. رینگای صالح بوون و به‌ره‌وخواچوون: عه‌لی باهر، سالی ٢٠٠١ ز.
١٧٠. ژایانی ئینسان ته‌فسیری قورئان: مه‌لا حوسین شیخ سه‌عدی، پێشه‌کی: به‌شیر حوسین، چاپخانه‌ی ئیرشاد، به‌غدا، سالی ١٩٨٦ ز.
١٧١. ژایانی فه‌قیاتی له‌ کوردستاندا له‌ سه‌ده‌ی ١٣ و ١٤ ک: محمهد عه‌لی عه‌لیاوهری، سلیمانی، سالی ٢٠٠٣ ز.
١٧٢. ژیناوهری زانایانی کورد له‌ جیهانی ئیسلامه‌تی: محمهد صالح ئیبراهیمی (شه‌پۆل)، چاپخانه‌ی مه‌هارات، ته‌هران، سالی ١٣٦٤ ک.
١٧٣. سه‌ده‌یه‌ک ته‌مه‌نی نورین، ژایانی مامۆستا عبدالکریم مدرس: عبدالدائم مه‌عروف هه‌ورامانی، تیشک، سالی ٢٠٠٧ ز.
١٧٤. شۆرشه‌کانی کورد: علاءالدین سجادی، چاپخانه‌ی مه‌عاریف، به‌غدا، سالی ١٩٥٩ ز.
١٧٥. شۆرشێ ئیبراهیم خانی ده‌لۆ: مسته‌فا نه‌ریمان، چاپخانه‌ی رۆژ، که‌رکوک، سالی ٢٠٠٧ ز.
١٧٦. سه‌لاحه‌دینی ئه‌یوبی گه‌وره‌تر له‌ ره‌خنه‌گرانی: ئارام عه‌لی سه‌عید، چاپخانه‌ی چوارچرا، سالی ٢٠٠٦ ز.
١٧٧. عه‌قیده‌ی مه‌وله‌وی: سه‌ید عبدالرحیمی مه‌وله‌وی، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد، به‌غدا، سالی ١٩٧٧ ز.
١٧٨. فه‌قێ شاری نه‌هناس و به‌هنه‌سا، ده‌ستنوسێ: مامۆستا مه‌لا عبدالقادر مه‌لا سوله‌یمان به‌حرکه‌یی، سالی ١٩٦٨ ز.
١٧٩. فه‌قێ و فه‌قیه‌تی له‌ کوردستان: سه‌ید مسته‌فا مه‌حمودیان زمزیرانی، مه‌هاره‌ت، تاران، سالی ١٣٨٢ هه‌تاوی.
١٨٠. کورته‌ینک له‌ ژياننامه‌ی زانایه‌ ئاینیه‌ کۆچ کردوو‌ه‌کانی سه‌ده‌ی بیستم: عومه‌ر شیخ له‌تیف به‌رزنجی، چاپخانه‌ی سه‌لاحه‌دین، هه‌ولێر، سالی ٢٠٠٤ ز.

١٨١. که‌شکۆلتی که‌له‌پوری ئه‌ده‌بی کوردی، به‌رگی یه‌که‌م: محمد علی قه‌ره‌داغی، چاپخانه‌ی (الحوادث)، به‌غدا، سالی ١٩٨٠ز، به‌رگی چواره‌م، ده‌زگای رۆشنیری و بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی کوردی، به‌غدا، سالی ١٩٩٣ز.

١٨٢. کۆنگره‌ی زانیارانی کورد، چاپی (سه‌)، ئیران، سالی ١٣٧٥هه‌تاوی.

١٨٣. گه‌شتیک به‌ناو مزگه‌وت و ته‌کیه‌کانی شاری هه‌ولیر: عومهر شیخ له‌تیف به‌رزنجی، چاپخانه‌ی سه‌لا‌حه‌دین، هه‌ولیر، سالی ٢٠٠٤ز.

١٨٤. گولزاری کوردستان: مه‌لا صالحی شیخی، چاپی (سه‌)، ئیران، سالی ١٣٨٣ک.

١٨٥. له‌ سه‌رگوزشته‌کانی ژبان: شیخ محهمه‌دی خال، تیشک، سالی ٢٠٠٧ز.

١٨٦. مو‌فتی زه‌هاوی: شیخ محهمه‌دی خال، چاپخانه‌ی مه‌عاریف، به‌غدا، سالی ١٩٥٣ز.

١٨٧. مه‌ولویدا مه‌لای با‌ته‌یی: صادق بهاء‌الدین نامیدی، نه‌مینه‌داریه‌تی گشتی رۆشنیری و لاوان، هه‌ولیر.

١٨٨. میژووی ئه‌ده‌بی کورد: د. مارف خه‌زنه‌دار، به‌رگی یه‌که‌م: ئاراس/ هه‌ولیر،

٢٠٠١ز، به‌رگی دووه‌م: ئاراس/ هه‌ولیر، ٢٠٠٢ز، به‌رگی سیهم: ئاراس/

هه‌ولیر، ٢٠٠٣ز، به‌رگی چواره‌م: ئاراس/ هه‌ولیر، ٢٠٠٤ز، به‌رگی پینجه‌م:

ئاراس/ هه‌ولیر، ٢٠٠٥ز، به‌رگی شه‌شم: ئاراس/ هه‌ولیر، ٢٠٠٥ز، به‌رگی

حه‌وتم: ئاراس/ هه‌ولیر، ٢٠٠٦ز.

١٨٩. نوربه‌خش، شیعره‌کانی مه‌لیکی کوردستان شیخ مه‌حمودی به‌رزنجی: عومهر

مه‌عروف به‌رزنجی، چاپخانه‌ی شقان، سلیمانی، سالی ٢٠٠٦ز.

١٩٠. هه‌ولیرم وادیوه و بیستوه: مه‌لود بیخالی، به‌رگی دووه‌م، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی

رۆشنیری، سالی ١٩٩٧ز.

١٩١. هه‌وینی عیشق و ئازادی، نه‌وینه‌دارانی کوردستان، چاپی (سه‌)، ئیران، سالی

١٣٧٩ک.

١٩٢. یادی سجادی: دلیر علاءالدین سجادی، چاپخانهی (اشبیلیه)، بهغدا، سالی ١٩٨٧ز.

١٩٣. یادی مهردان: مهلا عبدالکریم مدرس، بهرگی بهکهم، چاپخانهی کۆری زانیاری کورد، بهغدا، سالی ١٩٧٩ز، بهرگی دووهم، چاپخانهی کۆری زانیاری (عیراق)، سالی ١٩٨٣ز.

گۆفارهکانی کوردی

١٩٤. ئاسۆی فۆلکلۆر، خوشنوس محمد طاهر مهکی ههولیری، ژماره ٤، سالی ٢٠٠١ز.

١٩٥. پهیامی زانیان، ژبانی عبدالحکیم رایهتی: محمدنهمین عبدالحکیم، ژماره ٨، سالی ٢٠٠٥ز.

١٩٦. پهیامی زانیان، ژبانی مهلا عبدالرحمانی داربهرووله: صالح حوسین قهره داغی، ژماره ٨، سالی ٢٠٠٥ز.

١٩٧. پهیامی زانیان، ژبانی سهفانه دین عیسا بهنده نیجی و عبدالسلام محمد هیده ری و عبدالله وهسمان ئادهم، ژماره ٨، سالی ٢٠٠٥ز.

١٩٨. پهیامی زانیان، سهلاحه دین ئهییوی: نجم الدین وادی، ژماره ١١، سالی ٢٠٠٧ز.

١٩٩. پهیامی زانیان، ژماره ٣٦، ٢٠٠٧/١/٢٠ز.

٢٠٠. خۆری ئیسلام، شیخ عومهری بالیسانی: دلیر باباشیخ، ژماره ١، سالی ١٩٩٨ز.

٢٠١. خۆری ئیسلام، مهلا ی گهوره ی کویه: جلال هدامین، ژماره ١، ١٩٩٨ز.

٢٠٢. خۆری ئیسلام، ماموستا مهلا محمد دی علیاوهی: جهرجیس ئیبراهیم، ژماره ٣، ١٩٩٩ز.

٢٠٣. خۆری ئیسلام، ژبانی مهلا عبدالرحیمی پهرخی: صدیق عبدالرحیم میرزا، ژماره ٩، ٢٠٠٠ز.

٢٠٤. خۆری ئیسلام، یادی مه‌لای گه‌وره‌ی کۆیه: سه‌نگه‌ر کۆچهر ره‌واندزی، ژماره ١٠، سالی ٢٠٠٠ ز.
٢٠٥. خۆری ئیسلام، قورنانی بیروۆز ل هۆزانیت مه‌لای جزیریدا: هادی سعید صالح، ژماره ٨، ٢٠٠٠ ز.
٢٠٦. خۆری ئیسلام: جه‌غفه‌ر گوانی، ژماره ١٤، ٢٠٠١ ز.
٢٠٧. خۆری ئیسلام، ژبانی مه‌لا عبدالله فه‌ره‌ادی: جه‌غفه‌ر گوانی، ژماره ١٢، سالی ٢٠٠١ ز.
٢٠٨. خۆری ئیسلام، ژبانی مه‌لا عومه‌ری که‌وری: جه‌غفه‌ر گوانی، ژماره ١١، سالی ٢٠٠١ ز.
٢٠٩. خۆری ئیسلام، ژبانی مه‌لا عبدالرحمانی شه‌مشوله‌یی: سه‌لام که‌ریم، ژماره ١٣، سالی ٢٠٠١ ز.
٢١٠. خۆری ئیسلام، زوه‌دی مه‌لا شیخ طاهیری سه‌رانه‌یی، ژماره ١٥، ٢٠٠٢ ز.
٢١١. خۆری ئیسلام، ناودارانی گه‌لی کورد: عومه‌ر شیخ له‌تیف به‌رزنجی، ژماره ١٨، ٢٠٠٢ ز.
٢١٢. خۆری ئیسلام، مه‌لا عبدالله ی عه‌وینه‌ی: مه‌هدی قادر، ژماره ٢٠، ٢٠٠٣ ز.
٢١٣. خۆری ئیسلام، مامۆستا سه‌ید محهم‌د بی‌رداودی: دلیر باباشیخ بالیسانی، ژماره ٢١، ٢٠٠٣ ز.
٢١٤. خۆری ئیسلام، مه‌لای گه‌وره‌ له‌ دوو هه‌لۆیستدا: سه‌لمان مه‌عروف، ژماره ٢٠، ٢٠٠٣ ز.
٢١٥. خۆری ئیسلام، ژبانی مه‌لا عیسی‌ی ده‌وکی: جه‌غفه‌ر گوانی، ژماره ٢٢، ٢٠٠٣ ز.
٢١٦. خۆری ئیسلام، مامۆستا مه‌لا محهم‌د ده‌وکی: محهم‌د علی قه‌ره‌داغی، ژماره ٢٤، ٢٠٠٤ ز.

٢١٧. خۆری ئیسلام، بابامه‌ردۆخی روحانی: ئازاد عه‌باس کلیچالی، ژماره ٢٤، ٢٠٠٤ز.

٢١٨. خۆری ئیسلام، مه‌لا عبدالله ی په‌لپستانی: جه‌عفر گوانی، ژماره ٢٣، ٢٠٠٤ز.

٢١٩. خۆری ئیسلام، محمد علی بن ابی بکر: محمد علی قه‌ره‌داغی، ژماره ٢٣، ٢٠٠٤ز.

٢٢٠. خۆری ئیسلام، مه‌لا صالحی نه‌خته‌ته‌ری: ته‌حسین شیخانی، ژماره ٣٠، ٢٠٠٥ز.

٢٢١. خۆری ئیسلام: شه‌یما عومه‌ر، ژماره ٢٨، ٢٠٠٥ز.

٢٢٢. خۆری ئیسلام، مه‌لا وه‌یسی گرتکی: ته‌حسین شیخانی، ژماره ٣١، ٢٠٠٦ز.

٢٢٣. خۆری ئیسلام، ئاوابوونی نه‌ستیره‌یه‌ك: عومه‌ر شیخ له‌تیف به‌رزنجی، ژماره ٣٤، ٢٠٠٧ز.

٢٢٤. خۆری ئیسلام، مامۆستا محمدی بانه‌ی: ئومید نجم الدین جیل، ژماره ٣٥، ٢٠٠٧ز.

٢٢٥. ده‌نگی زانا، ژماره ١، سالی ١٩٩٢ز.

٢٢٦. ده‌نگی زانا، ژبانی مه‌لا نه‌حه‌دی وه‌رتی: مه‌لا محه‌مه‌دنه‌مین وه‌رتی، ژماره ٤، ١٩٩٤ز.

٢٢٧. ده‌نگی زانا، وه‌فاتنامه‌ی پیغمبه‌ر (درودی خوای لی‌بی): فائیز مه‌لا به‌کر، ژماره ٧، ١٩٩٧ز.

٢٢٨. ده‌نگی زانا، ژباننامه‌ی مامۆستا مه‌لا عبدالله ی به‌حرکه‌ی: طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی، ژماره ٢٢، سالی ١٩٩٨ز.

٢٢٩. ده‌نگی زانا، ژباننامه‌ی مه‌لا عومه‌ری خه‌یلانی: طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی، ژماره ٢٣ و ٢٤، سالی ١٩٩٨ز.

٢٣٠. ده‌نگی زانا، بامێك زاتێك، مه‌لا سه‌ید عبدالله ی (عاجز): محه‌مه‌د مه‌لا مسته‌فا هیرانی، ژماره ٢١، سالی ١٩٩٨ز.

٢٣١. ده‌نگی زانا، مه‌لا نه‌حه‌دی قازی، م ش م خ م، ژماره ١٤ و ١٥، سالی ١٩٩٨ ز.
٢٣٢. ده‌نگی زانا، سیراجه‌دین شیخ عوسمان: موحسین شیخ خالید موختی، ژماره ١٤ و ١٥، سالی ١٩٩٨ ز.
٢٣٣. ده‌نگی زانا، نه‌حه‌د حه‌یده‌ری (الحیدری): د. محهمه‌د نه‌حه‌د گه‌زنه‌یی، ژماره ٣١ و ٣٢، سالی ١٩٩٩ ز.
٢٣٤. ده‌نگی زانا: دکتۆر محهمه‌د نه‌حه‌د گه‌زنه‌یی، ٢٨ و ٢٩، سالی ١٩٩٩ ز.
٢٣٥. ده‌نگی زانا، ژیاننامه‌ی مامۆستا مه‌لا عوسمانی شه‌وه‌کی: طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی، ژماره ٢٨ و ٢٩، سالی ١٩٩٩ ز.
٢٣٦. ده‌نگی زانا، ژیاننامه‌ی مه‌لا شه‌ریفی دووشیوانی: طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی، ژماره ٢٦ و ٢٧، سالی ١٩٩٩ ز.
٢٣٧. ده‌نگی زانا، ژیاننامه‌ی مه‌لا یه‌حیای مزوری: طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی، ژماره ٣١ و ٣٢، سالی ١٩٩٩ ز.
٢٣٨. ده‌نگی زانا، بیره‌وه‌ری مه‌لا نه‌حه‌دی زفنگی: محسن نه‌حه‌د مصطفی گه‌ردی، ژماره ٤٧، سالی ٢٠٠٠ ز.
٢٣٩. ده‌نگی زانا، ژیانی مه‌لا محهمه‌دی (ره‌نیس): محهمه‌د مه‌لا مسته‌فا هیرانی، ژماره ٥٥ و ٥٦، سالی ٢٠٠١ ز.
٢٤٠. ده‌نگی زانا، ژیانی سه‌عید نه‌ورسی: دلشاد باله‌کی، ژماره ٦٤، ٢٠٠٢ ز.
٢٤١. ده‌نگی زانا، سی زانای خه‌یلانی: محهمه‌د خه‌سرو میرگه، ژماره ٥٧، ٢٠٠٢ ز.
٢٤٢. ده‌نگی زانا، هه‌جره‌تنامه‌ی (موخلیس): فائیز مه‌لا به‌کر، ژماره ٦٨، ٢٠٠٦ ز.
٢٤٣. دوانگه، ژیانی مامۆستا سه‌لامی، ٤٦ - ٤٨، سالی ٢٠٠٨ ز.
٢٤٤. راپۆرتی مه‌لا محهمه‌دی شیخ وه‌قمانی ده‌رباره‌ی میژووی زانایانی بنه‌ماله‌ی شیخ وه‌قمانی، ده‌ستنوس.
٢٤٥. رۆشنیری: عبدالره‌قیب یوسف، ژماره ٣٨٢، ٢٠٠٢/٥/١٦ ز.

٢٤٦. ستانده‌ر، ژماره ١٤، مانگی نیشان، سالی ٢٠٠٧ ز.
٢٤٧. ستانده‌ر، ژماره ١٩ و ٢٠، تەشرینی یەكەم، سالی ٢٠٠٧ ز.
٢٤٨. کاروان، مه‌لا ئەسەدی مه‌حوی: سۆران مه‌حوی، ژماره ١٦، سالی ١٩٨٣ ز.
٢٤٩. کاروان، جەمیل رۆژیانی: تەرجومە عبدالمجید عبدالحمید گوێری، ژماره ٥٤، سالی ١٩٨٧ ز.
٢٥٠. کاروان، مه‌لا محەمەد قزنجی: جۆتیار توفیق، ژماره ٦٦، سالی ١٩٨٨ ز.
٢٥١. کاروان، مه‌لایه حەیدەریه‌کان: مه‌لا جەمیلی رۆژیانی، ژماره ٨٧، سالی ١٩٩٠ ز.
٢٥٢. کاروان، دەستووسی مه‌لا ئەسەدی خەیلانی: طارق جامباز، ژماره ١٠٩، سالی ١٩٩٧ ز.
٢٥٣. گۆفاری حوكمی زاتی، ژيانی مه‌لا مصطفای خوشناو: زویتر بیلال، ژماره ١، سالی ١٩٨٣ ز.
٢٥٤. گۆفاری حوكمی زاتی، ژيانی مه‌لا محەمەدی چورستانی: سۆران مه‌حوی، ژماره ٩٨ – ١٠٨، سالی ١٩٨٥ ز.
٢٥٥. گۆفاری کۆری زانیاری کورد، ژيانی مه‌لا ئەحمەد ئیبراهیم ئۆمەرگۆمبەتی، ژماره ٢٠١ – ٢٠٢.
٢٥٦. گۆفاری هەولێر، ژماره ١٧، سالی ٢٠٠٦ ز.
٢٥٧. مەتین، حوکمدارانی قەزای رواندز: طارق جامباز، ژماره ٦٨، سالی ١٩٩٧ ز.

کتیبه‌کانی فارسی

٢٥٨. تاریخ فرهنگ و ادب مکریان، بۆکان، إبراهيم أفخمی، چاپی ره‌چانی، تصویر تبریز، محمد سقر.
٢٥٩. تاریخ مشاهیر کورد، بابا مردوخ روحانی (شیوا)، طهران انتشارات سروش، ١٣٨٢هـ.
٢٦٠. دیوانی مه‌ولانا خالیدی شاره‌زوری، پیشه‌کی مه‌هودی محمدی طاله‌بانی، چاپخانه‌ی (سته)، ١٣٨٥هـ.
٢٦١. رفع الحفا شرح ذات الشفا، محمد بن الحاج الهزامردی، پیشه‌کی عبدالرئوف نه‌قش‌بندی، ژبانی (ابن الحاج)، دار احسان، طهران.
٢٦٢. فرزانه‌کان کورد، چاپی نیران، سالی ١٣٧٧ک.
٢٦٣. مکتوباتی کاک احمدی شیخ: شیخ مه‌هودی حه‌فید، چاپخانه‌ی (الغری) نه‌ج‌ف، سالی ١٩٣٦ز.

نامه‌کان

٢٦٤. نیراهیم مه‌لا محمد به‌حرکه‌یی: ژبانی بابی.
٢٦٥. مه‌لا نه‌حمد پشده‌ری: زانیاری سه‌باره‌ت به‌گوندی رازان.
٢٦٦. نه‌حمد عبدالرحمان سیاه مه‌نصوری، که‌رکوک: ژبانی مه‌لا عه‌لی حیکمه‌ت نه‌فه‌ندی.
٢٦٧. نه‌حمد مه‌لا عوسمان (یابه): ژبانی باوکی.
٢٦٨. نیسماعیل شیخ مه‌موندی: ژبانی مه‌لا عبدالله ی (شیخ مه‌موندی).
٢٦٩. مه‌لا نه‌نوه‌ر که‌ریم شه‌وه‌کی: ژبانی مه‌لا نه‌حمدی شه‌وه‌کی.
٢٧٠. مه‌لا به‌هانه‌دین نه‌حمد خه‌تی: ژبانی مه‌لا نیراهیم خه‌تی.
٢٧١. د. جواد محمد‌آمین چۆمه‌یده‌ری: ژبانی بابی.

٢٧٢. مه‌لا جه‌مال مه‌لا عه‌زیز دو‌که‌ره‌یی: ژیا‌نی با‌پیری.
٢٧٣. د. حه‌سه‌ن شی‌خ خالی‌د مو‌فتی: ژیا‌نی با‌و‌کی.
٢٧٤. مه‌لا جه‌یده‌ر حاجی مح‌مه‌د ئا‌فریا‌نی: ژیا‌نی ما‌مو‌ستا مه‌لا شی‌خ حو‌سی‌تی (سو‌رچی).
٢٧٥. زو‌بی‌ر بی‌لال، ژیا‌نی چه‌ند زانایان.
٢٧٦. مه‌لا سو‌له‌ی‌مان مه‌لا عب‌دالله دی‌ره‌پرو‌شه‌یی: ژیا‌نی باب و با‌پیرا‌نی.
٢٧٧. صالح مه‌لا صا‌دق فه‌ره‌ادی: ژیا‌نی باب و ما‌مه‌کا‌نی.
٢٧٨. طا‌ها مه‌لا عب‌دالله س‌ک‌تا‌نی: ژیا‌نی با‌بی.
٢٧٩. م. ع‌مر مه‌لا عب‌دالله سی‌یه‌ردا‌نی: ژیا‌نی با‌بی.
٢٨٠. کا‌که مه‌لا نه‌بو‌به‌کر کو‌یی، ژیا‌نی با‌بی.
٢٨١. مه‌لا مح‌مه‌د حاجی عب‌دا‌لرح‌مان شی‌خ وه‌تما‌نی، ژیا‌نا‌مه‌دی به‌مه‌اله‌که‌ی خو‌یا‌ن.
٢٨٢. مح‌مه‌د مه‌لا مح‌مه‌د نه‌مین گر‌دما‌م‌کی: ژیا‌نی با‌بی.
٢٨٣. مه‌لا مه‌حمو‌د عه‌زیز شی‌خ بز‌یتی، که‌ر کو‌ک: ژیا‌نی ما‌مو‌ستا مه‌لا عب‌دا‌لجی‌د (ق‌طب).
٢٨٤. نا‌می‌ق مه‌لا ئی‌سماعی‌ل گه‌زنه‌یی، سه‌ره‌ن: ژیا‌نی ما‌مو‌ستا مه‌لا عب‌دا‌لجی‌د گ‌را‌وی.

پینگه نه‌ل‌کترو‌نی‌ه‌کان

<http://ar.wikipedia.org/wik>. ٢٨٥

<http://www.ghrib.net>. ٢٨٦

له بلاوگراوه‌کانی کۆریه‌ندی هزری ئیسلامی
له کوردستانی عیراق
(١٨)

